

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמישי

היכל
תשיעי

אגרות-קודש

•

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

כרך לא
תשל"ו

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

IGROIS KOIDESH
Volume XXXI
Copyright © 2015
by
Kehot Publication Society
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com

Orders:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form without prior permission, in writing from the publisher, except by a reviewer who wishes to quote brief passages.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Menahem Mendel, 1902-1994

Igrot-kodesh.

(Kovets Shalshet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5)

(Sifriy. Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh)

Title on t.p. verso: Igrois Koidesh.

Includes bibliographical references and index.

1. Schneersohn, Menahem Mendel, 1902-1994 — Correspondence. 2. Habad.

3. Rabbis—Correspondence. I. Title. II. Title: Igrois Koidesh. III. Series:
Kovets Shalshet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5.

IV. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh.

BM198.S33528

296.8'33

87-16855

ISBN: 978-0-8266-5800-5 (set)

ISBN: 978-0-8266-5831-9 (v. 31)

Printed in Israel

פתח דבר

הננו מוציאים אנו לאור כרך שלושים ואחד מסדרת אגרות קודש: כ"ק אדמו"ר זי"ע, שבו אגרות שנת תשל"ו.

בראש הספר באים:

(א) מבוא.

(ב) צילום כתי"ק של כמה מהאגרות.

(ג) מפתח ותוכן האגרות.

ובסופו:

(א) מפתח ענינים.

(ב) מפתח מוסדות וארגונים.

(ג) מפתח אנשים.

(ד) מפתח מקומות.

כן נוספו, ציונים והערות בשוה"ג².

לתועלת הקוראים נדפס לאחר כל אגרת באידיש תרגומה ללשון קודש.

השתתפו בעריכה: הרה"ת ר' שלום דובער שי' לוינ – עורך ראשי. הרבנים התמימים יצחק וילהלם, אליעזר יהושע זאקליקובסקי, משה זאקליקובסקי, ישראל יונתן זילברשטרום, מרדכי מנשה לאופר, מרדכי סטמבלר, ישראל שמעון (ברי"ד) קלמנסון ופסח צבי שמערלינג שיחיו.

מערכת „אוצר החסידים"

כ"ף מנחם"אב, ה'תשע"ה,

יום ההילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

ברוקלין, נ"י.

(1) עד עתה יצאו לאור בסדרה זו: כרכים א-ג – בשנת ה'תשמ"ז. כרכים ד-ח – בשנת ה'תשמ"ח. כרכים ט-י – בשנת ה'תשמ"ט. כרכים יא-יג – בשנת ה'תש"נ. כרך יד – בשנת ה'תשנ"א. כרכים ט"ב – בשנת ה'תשנ"ב. כרך ט"ג – בשנת ה'תשנ"ג. כרך ט"ד – בשנת ה'תשנ"ה. כרך ט"ו – בשנת ה'תשנ"ח. כרך ט"ז – בשנת ה'תשנ"ט. כרך ט"ח – בשנת ה'תשס"ג. כרכים ט"ז – בשנת ה'תשס"ז. כרך ט"ט – בשנת ה'תשס"ח. כרך ל – בשנת ה'תש"ע.

(2) כדי להבדיל בינם לבין הערות כ"ק אדמו"ר זי"ע, באות הערות העורכים באותיות קטנות יותר ושונות מהפנים.

מפתח כללי

3	פתח דבר
5	מבוא
14	פאקסימיליות (כמה מהם מוקטנים מגדלם המקורי)
31	מפתח ותוכן האגרות
א	אגרות קודש
שמה	מפתח ענינים
שסה	מוסדות וארגונים
שסח	אנשים
שעד	מקומות

מבוא

לפנינו הכרך השלישים ואחד בסדרת אגרות קודש מאת כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שבו 304 אגרות ומענות שנכתבו במשך שנת תשל"ו.

שנה זו היתה רבת התרחשויות. את דעתו הק' בנושאי השעה הביע הרבי הן בהתוועדויות ושיחות שהשמיע ברבים והן ביחידויות לאישי-ציבור כמו גם לאנשים פרטיים. חלק מהנושאים באו לידי ביטוי ב"אגרות-קודש" ובמענות שנדפסו בכרך שלפנינו.

בהתאם לציווי "מעלין בקודש" המשיך הרבי בכל מפעליו ותיגבר את פעולותיו הק', כגון עידוד פעולות המבצעים להפצת היהדות, להם הוסיף במהלך השנה את "מבצע חינוך" ו"מבצע אהבת ישראל" עד שנטבע המושג "עשרת המבצעים".

להלן נסקור מספר נושאים שיש בהם מן החידוש:

עידוד לימוד הלכה למעשה

בהתוועדות יום שמחת-תורה התבטא הרבי (שיחות קודש ח"א ע' 140 ואילך):

מפני צורך השעה באתי בזה בהצעה שבמוסדות התורה יושם מעתה דגש על לימוד-התורה באופן דלאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

ולכן כדאי ונכון שיבחרו בחורים ואברכים יראי שמים – אשר עד עתה עסקו בשקלא וטריא ופלפול כו' בסוגיות שבש"ס, וילמדו את החלקים המתאימים לפסיקת דינים הלכה למעשה – "יורה יורה".

ומה טוב שגם אלו שכבר קיבלו סמיכה להוראה ד"יורה יורה", ישתדלו ללמוד על מנת לקבל סמיכה ד"דין ידין".

ואף אותם המכהנים כרבנים ומורי הוראה בפועל – ישתדלו לחזור מזמן לזמן על כל ההלכות משום שהשכחה מצוי' ולכן הרי זה הכרח גמור לשנן ההלכות הצריכות למעשה.

[הנ"ל כולל גם שאלות חדשות שנתעוררו בשנים האחרונות שגם להם מצויות פתרונות בתורתנו-הקדושה וספרי הפוסקים כו'.]

נושא זה של לימוד באופן של הלכה למעשה הזכיר הרבי גם בהתוועדויות שבת בראשית (שם עמ' 168) א' דראש-חודש מרחשון (שם עמ' 171) ויו"ד שבט (שם עמ' 445).

כשכתבה הנהלת הישיבה תכנית אודות לימוד יורה-דעה – הגיב הרבי באגרת יא'עתר ושוב כתב באגרת יא'תרעא וראה גם אגרת יא'תתכט:

"אשר יקר .. דבר הוי', הלימוד דהלכה למעשה, ומוכרח הוא ביותר ובגדר דא"א לעשותו ע"י אחרים".

בשלהי השנה מייסד הרבי את בית־דין רבני חב"ד בארץ הקודש (אגרת יא'תתקכט).

שיגור קבוצות שלוחים לאה"ק ת"ו

קרוב לסיום התוועדות י"ט כסלו הכריז הרבי על שיגור קבוצות שלוחים שיעלו לארצנו הקדושה ת"ו, אחת לירושלים עיה"ק והשני לגליל. המועמדים מתנדבים התבקשו להכניס שמותיהם למזכירות הרבי. כעבור זמן התפרסמה רשימת הנוסעים, זוגות־צעירים ובחורים, אותה אישר הרבי. הרבי נפרד מהם ברבים בהתוועדות יו"ד שבט. באותו מעמד ערך סיום על מסכת כתובות העוסקת בשבח ארץ ישראל וכן הורה אשר שבעים־ושנים רבנים (הנוכחים בהתוועדות) יחליטו ויפסקו אודות הבעלות של ארץ ישראל ושייכותה לבני ישראל.

בהמשך להתוועדות כתב הגרא"א יאלעס לרבי והרבי השיבו באגרת יא'תשמח.

השלוחים זכו לקבל מהרבי כמה מברקים כדלהלן יא'תשנח, יא'תתיג. ועוד. וראה אודות שליחות זו בספרים „סיפורה של שליחות" (כפ"ח, תש"נ), „כינוס השלוחים האחד עשר" (כפ"ח, תנש"א), „השליחות לארץ הקודש" (כפ"ח, תש"ס).

מבצע פורים ופסח ופעילות עם אסירים בבתי כלא

לקראת חג הפורים עורר הרבי להגביר את מבצע פורים ולהרחיבו כשהוא מפרט ומבקש שיקיימו ביקורים אצל חיילי צה"ל ושאר כוחות הבטחון המגינים על אחינו בני ישראל בכל מקומות הימצאם באה"ק ת"ו, וכן גם אצל השוהים בבתי־רפואה, הפעם חידש הרבי (ואף המשיך בכך לקראת חג הפסח) להתחיל בפעולות מיוחדות גם בקרב אסירים יהודיים השוהים בבתי האסורים.

בנושא זה כתב אגרת מיוחדת למר יצחק רבין ראש הממשלה (יא'תתיד):

„מנצל אני הזדמנות זו, בעמדנו ערב חג הפסח, זמן חרותנו, להודות למר על מכתבו, ובפרט בעד הרוח בו נכתב.

כן מחובתי הנעימה להביע גודל הנחת־רוח בקשר עם האפשרויות המלאה והעזר שניתנו לאנשי חב"ד לבקר בבסיסי צה"ל וכו' במסגרת „מבצע פורים" וגם „מבצע פסח".

ותודה מיוחדת בעד הסיוע לבקר גם את הנמצאים בבתי מאסר, שמשמעות מיוחדת לזה בקשר לזמן חרותנו, שעל ידי כך קבלו הנאסרים עידוד ותקוה לחרות (אמתית). שהרי תכלית בית האסורים אינה לצער ולהעניש לשם עונש, כי אם להביא את העבריין להתבונן במצבו, לחרטה על העבר ולהחלטה טובה על להבא, כלומר להשתחרר עוד בשבתו בכלא מהתכונות והסיבות שגרמו למצבו, בכדי שיוכל, ככלות מועד מאסרו, לשוב למסלול חיים תקינים ולחיות חיים של חרות אמתית, חרות נפשית. ומענין לענין באותו ענין, ידוע מאמר הנפלא של חכמינו ז"ל בקשר

עם חייבי מיתת בית-דין ועד להחמורה שבכולן, מיתתה על ידי סקילה (אף שכידוע ה' זה ענין נדיר ביותר), שעל פי ציווי התורה ה' הנהרג ניתלה, אבל לשעה הכי קלה, שתיכף היו מסירים אותו מהתלי'.

ואמרו חכמינו בטעם הדבר: משל למה הדבר דומה לשני אחים תאומים בעיר אחת, אחד מינוהו מלך ואחד יצא לליסטיות. צוה המלך ותלאוהו. כל הרואה אותו אומר, המלך תלוי. צוה המלך והורידוהו (סנהדרין מו, ב).

בסגנון אחר, אשר כל אדם, יהי' מצבו מה שיהי', ואפילו חטא ופשע באופן הכי חמור, עדיין הוא עשוי בדיוקנו של מקום (לשון רש"י) ובלשון הכתוב, בצלם אלקים ברא אותו.

וראה גם מכתב מערב שבת הגדול (יא'תת"א)

„בנועם קבלתי מכתבו, ות"ח על הבשורה הטובה מפעולותיו למען אחינו בני ישראל שי' הנמצאים בבתי האסורים, בקשר עם מבצע משלוח מנות ומתנות לאביונים, ובחיוזק היהדות בכלל".

„ואביע תקותי חזקה שהצלחתו בעבר תעורר אותו להרבות בפעולות כיוצא בהן בימים יבואו.

שהרי אחב"י יהודים הם בכל יום ובכל מקום, והיהדות היא העצם שלהם והחיות שלהם, לימוד התורה וקיום מצוותי' אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, מתאים להוראות השם בתורתו, תורת-חיים, הוראה בחיי היום-יום.

והוראות אלו בתקפן הן בכל זמן ובכל מקום, גם לאלו הנמצאים בגלות בתוך גלות, הנמצאים בבית האסורים.

ושייכות מיוחדת להאמור — לימים אלו הסמוכים לחג המצות, שהוא „זמן חרותנו" — על פי נוסח המקודש בתפלות ובברכות דמועד זה.

„בכבוד ובברכה להצלחה רבה במבצע פסח ובכל האמור, ולחג הפסח כשר ושמח".

מבצע חינוך

בשלהי חודש ניסן מכריז הרבי על „שנת החינוך". סדר הדברים ה' כדלהלן:

לראשונה דיבר על כך הרבי בהתוועדות שבת קודש פרשת אחרי, מברכים החודש אייר (ראה שיחות קודש ח"ב ע' 118 ואילך) והרבה לעורר על כך באגרות ובשיחות קיץ זה (ראה גם ב„התקשרות" גליונות תתקצח-ט).

תוכן הדרישה להגביר את החינוך היהודי בכל המקומות ובכל הרבדים.

מזכירות הרבי פנתה באופן אישי לאחדים משלוחי הרבי וכן לבעלי-בתים חסידיים ובעלי-השפעה שיפעילו את כובד השפעתם שבכל המקומות יתעסקו בענין

זה כך שתהא ניכרת השפעת „שנת החינוך“. גם במקומות שעדיין אין שליח קבוע ישתדלו למצוא מי ממכיריהם שיעסוק במבצע זה.

וכך כתב מזכירו האישי של הרבי, הרחמ"א חדקוב (ראה נספחים לאגרת יא'תתיט):

„שלא לשכוח את אירלאַנד, ולמצוא שם מי שיתעורר וימשיך בהפעולות .. ופשוט אשר השאיפה צ"ל להגיע – ובקרב ממש – לכל הילדים והנוער, ולכל אלה אשר אף אם נחשבים כגדולים בשנים – קטנים הם בידיעותיהם ובחנולם. וכן גם להשפיע על כל אלה שראויים הם להיות המשפיעים שימלא כ"א את תפקידו לטובתו ולטובת הזולת... מוטל עליו החוב ויחד עם זה הזכות הגדולה בזה, שימהר להתענין בהתפשטות הפעולות דשנת החינוך גם במדינות ההן, כולל גם דענמארק .. וכידוע השאיפה היא להגיע בקרב ממש לכל אחד מהילדים – הנוער, וכן גם הילדים בידיעות אף שגדולים הם בשנים וכו', ולהטיב את מצב חנוכם במקסימום האפשרי .. להתענין גם בשתי המדינות השכנות – אוסטריא ויון, אשר מרחוק איני יודע לע"ע מי שיוכל לעמוד שם בראש התנועה הנ"ל, בלי התעוררות מיוחדת אישית. אשר לפי המצב, הכי קל הוא שיבקר שם בזמן המתאים, ועב"פ לזמן קצר, מי שהוא מאנ"ש שיחיו באיטליא (וזכרוננו שלא זו הפעם הראשונה של ביקור מעין זה שהי, כמדומני גם בווינה וגם באתונא).“

גם אלו מאנ"ש שהיו להם עסקים במדינות הרחוקות, נתבקשו (ע"י המזכירות) לפעול בכך באותן מדינות (ראה נספחים שם):

„בהתאם עם שנת החינוך נזכרתי אשר לפני – ואולי גם עתה – יש לו קישורים מסחריים עם יאפאן. ואשר לכן הננו לעורר על החוב המיוחד – יחד עם הזכות הגדולה שבו – להתענין ולפעול ובכל המרץ וכל האפשרות בנוגע להתפשטות פעולות שנת החינוך גם במדינה ההיא, וכפי המטרה שצריכים להגיע לכל ילד וילדה, ולכל יהודי בכלל הזקוקים לחינוך, הן בעצמם והן בנוגע להשפיע על אחרים .. בשים לב לזה אשר בהשגחה פרטית יש לו קישורים מסחריים עם טיוואן, האַנג קאָנג, וכדומה אשר בטח מבין כי מוטל עליו החוב – ויחד עם זה גם הזכות – להתענין במצב החינוך במקומות הנ"ל, ולעשות כל האפשר להטבתו כו'. ומובן אשר יכול להמשיך לעזרתו עוד אנשים שיש להם קשרים עם המדינות ההן, לטכס יחד עצה לפעול ביחד וביחוד בהמקסימום האפשרי.“

בחור שהוריו שהו בשליחות דיווח לרבי כי הם מתכווננים לנסוע לחופשת הקיץ ונענה (אגרת יא'תתיט):

„מוסר השכל, עד כמה גדולים העלמות בחשך הגלות כשדווקא

כשהוכרו ע"ד „שנת החינוך“ והכרח הכנת בעוד מועד למחנות קיץ – נתעורר תכנית הנ"ל...

מצו"ב השתתפות בהוצאות דמבצע שנת החינוך..."

כיון שמבצע זה דרש, באופן טבעי, תקציב גדול, ולא כל השלוחים יכלו לעמוד בכך, השתתף הרבי בחלק מההוצאות. כך, לדוגמא, כתב הרבי לצא"ח בארה"ק כי יעניק השתתפות בהוצאות עלות המבצע (אגרת יא'תתל):

„חצי הדעפיציט דמבצע חינוך עד ר"ה – יכסו מכאן בעז"ה“.

אל התלמידות עצמן כתב בנושא זה (אגרת יא'תתמו):

„בשנה שהוכרזה כ„שנת החינוך“ – להוסיף, אומץ והשתדלות ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני התורה ומצותי' כל אחד ואחת מבני ובנות ישראל בכל מקום שהם, הן בנוגע לעצמן והן בנוגע להפצתם בכל סביבתם“.

גם לילדים בקייטנות כתב בזה (אגרת יא'תתסב):

„ובשנה זו שנת החינוך יוסיף כאו"א מכם ובשמחה רבה בחינוך עצמו ובחינוך הסביבה בתורה (שהיא מורשה קהילת יעקב) ומצותי' וימשיכו בכ"ז במשך כל השנה בהוספה“.

ועוד כתב לכמה מילדי ישראל (אגרת יא'תתלט):

„שמחתי לקבל מכתבך, אשר שמעת ממה שדובר לאחרונה על דבר גודל הענין שילדי בני ישראל יכולים לפעול – לטובתם ולטובת הוריהם וקרוביהם וכל אחינו בני ישראל – על ידי לימוד תורתינו, תורת חיים, בחיות ובהתמדה ובהנהגה טובה על פי התורה ומצוותי'. ובפרט הי' לי נחת רוח לקרא במכתבך שאתה עושה כן בפועל ממש, ויהי רצון שתוסיף בזה ותלך מחיל אל חיל ותהי' דוגמא חי' לכל חבריך, נוסף על הדיבור עמהם שיעשו גם הם כך“.

י"ב הפסוקים

בהמשך להכרזת שנת החינוך, בשבת מברכים החדש אייר, דיבר הרבי שיחה מיוחדת בנושא זה באור לא' דר"ח אייר, בה הורה הרבי לשתף במבצע חינוך גם ילדים קטנים, ולהשתדל שהילדים ישנונו בעל פה ששה פסוקים ומאמרי חז"ל (שיחות קודש ח"ב ע' 146).

בהמשך לזה פנו מהמוסד של"ה אל הרבי בשאלה האם לערוך תהלוכה בל"ג בעומר, אף שאינו חל ביום ראשון, בקשר ל„שנת החינוך“, ובצעד יוצא מן הכלל הסכים לכך הרבי (אגרת יא'תתלב).

שוב דיבר הרבי בנושא זה, בל"ג בעומר, ואז הורה שהילדים יוסיפו וישנונו עוד ששה פסוקים ומאמרי חז"ל, כאשר יחד עם הששה הקודמים הם „י"ב הפסוקים

ומאמרי חז"ל" (שיחות קודש ח"ב ע' 199). את י"ב הפסוקים ומאמרי חז"ל הכריזו מאז הילדים בכל מסיבה שאורגנה עבורם.

נדפסה אז חוברת "י"ב פסוקים ומאמרי חז"ל" (ג.י. תשל"ו).

בשיחת י"ג תמוז (שיחות קודש ח"ב ע' 453) אמר הרבי:

כאשר ידפיסו מחדש החוברות של י"ב פסוקים ומאמרי חז"ל וכו' – ישאירו מקום פנוי, בו יוכל הילד לרשום, "לה' הארץ ומלואה", "מספרי... (שמו)" וכן בו יוכלו למלא (בעמוד שבסופו) על מי השפיעו בשינון י"ב הפסוקים או בלימוד התורה וקיום המצוות לפרטיהם. כך, כאשר תהי' אצל הילד חביבות הרישום על פנקסו, הוא יעסוק בכך ביתר להט, והדברים יתבצעו בפועל של "המרבח" – עד ל – הרי זה משובח".

כשהדפיס מו"ה ישראל צבי גליצנשטיין חוברת "י"ב פסוקים", הורה הרבי (יא'תתצא):

"כשיודפס מחדש להוסיף במקום המתאים, שצריכה להיות שמירה כדרוש על החוברת כיון שיש בה כו'" [פסוקים ושמות].

אירועי אנטבה ואיסטנבול

כך קרא הרבי למנף את אותם "מאורעות בלתי רגילים כלל [אשר] אירעו לנו" (אגרת יא'תתקכג):

"...הזמן "בלתי רגיל" הוא כלל, ודורש ותובע להקדים כל פעולה טובה ובאופן דרגע אחד קודם".

הכוונה לחסיפת נוסעי "אל-על" שנחטפו בכ"ט סיון ע"י מחבלים במהלך טיסה מארץ-הקודש לצרפת והוטסו לאוגנדה. בחסדי ה' ובניסים גדולים שיחררו חיילי צה"ל בו' תמוז את 105 הנוסעים בפעולה המכונה "מבצע אנטבה".

בט"ו מנחם-אב אירע פיגוע במטוס אל-על באיסטנבול. שני המחבלים פגעו בנוסעים וביקשו להביאו לאוגנדה, כתגובה על הצלחת מבצע אנטבה.

הרבי התעסק בנושא זה בהרחבה והאריך לבאר את גודל הניסים, אך בד בבד ראה בכך אות (אגרת יא'תתפב):

"בחסד וברחמים לפשפש וכו' ולעורר וביחד עם זה לעודד".

במיוחד הדגיש בקשר לכך את חשיבות מבצע מזווה.

בהמשך לאירוע, נכתב דו"ח חשאי מפורט והוא הגיע לרבי באמצעות שליח סודי מיוחד. הרבי עבר על הדו"ח, השיב על כך בכתב יד קדשו ושלח את המענה חזרה בידי אותו שליח, ובמענה הזה כתב בין השאר (אגרת יא'תתקלב):

"התחלתי תיכף לקרוא הדו"ח ומשהתחלתי – קראתיו עד תומו בהמשך אחד (למרות העיניים האחרים שעמדו על הסדר) .. בסוף הדו"ח במברק השני – אמרתי שיציע וידרוש הקמת פלוגה מיוחדת חשאית מעין

זו שביצעה החילוץ, ונחמתי שאולי הוצע חשאי. מפני הזהירות וכו' – נמסר כל הנ"ל על ידי מקבל הד"ח ומחזירו ולא במכתב על ידי המזכירות".

להלן דברים שהשמיץ הרבי אודות חיילי צה"ל – במהלך התוועדות כ"ף מנחם-אב (שיחות קודש ח"ב ע' 625 ואילך):

הנני חוזר על דבריי הברורים – מבלי הבט על כל המלעיגים – אנשי הצבא שטסו לאוגנדה להציל את החטופים וה' הצליחם במשימתם. עשרות החיילים אשר חלקם בעולם-הבא בלי שום ספק, משום שסיכנו חייהם להצלת יהודים כמובן ממאמרי חו"ל (תענית יח, ב – בנוגע לוליוס ופפוס. ועוד בכמה וכמה מקומות. ואכ"מ).

המדובר ביהודים בעלי זכות גדולה שאין כמוה – שלא ביקשו כבוד, לא קיבלו שכר, מהם צעירים שלא מכבר נישאו וכן כאלה שטרם נישאו, הם טסו אלפי מיל ובדעת עצמם ומרצונם הטוב יצאו להציל עשרות יהודים מהיפך-החיים לחיים, והראי' הכי טובה שה' יתברך הצליח בידם, ואותם למעלה ממאה חטופים נמצאים עתה במקום בטוח ונרובם ככולם ב"ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" – ואין לך נס גדול מזה בתקופה האחרונה!

ורחמנות גדולה על אלה שברצונם להעלים ולהסתיר את האלקות שנתגלתה בפרשה זו.

הקדמת רפואה

במבט לאחור נראה כי הרבי ביקש להקדים רפואה למכה לאירועים האמורים, וכבר בחורף ביקש להרבות בתורה תפלה וצדקה וכו'. לקראת צום עשרה בטבת ביקש הרבי (הוספה לאגרת יא'תשיז – משיחת ש"פ ויגש): „יש מקום להשתדלות יתר מכפי המידה כו" להוסיף בתורה, תפלה וצדקה (וואף שהמצב עכשיו אינו חמור כלל ח"ו, כבזמן ההוא)".

אך אסור לשכוח – ואדרבא, יש לחזק ובמידה רבה – את הדברים הקרויים „זעירים ובטלניים", שיכולה וצריכה לעשות כל קהילה, אפילו קהילה קטנה, או אפילו כל יחיד – החל מהדרך הישנה – שהיא תמיד חדשה – של עם ישראל, בתור עם ובתור יחידים, הפעולה דהקול קול יעקב – תורה ותפלה – פעולה אשר הקב"ה בעצמו הצביע עלי' כראשונה לביטול שליטת הידים ידי עשו, בכל מקום ובכל צורה שלא יהיו ידי עשו אלה (תרגום מאגרת יא'תשיז).

בימי הפורים כתב הרבי, במכתב כללי אל התלמידים והתלמידות (אגרת יא'תשצה):

„למרבה הצער, עדין יש כמה „המנ"ים" במקומות שונים בעולם

הרצנים לבצע מחשבת אותו המן הרשע. ואנו, עם אחד, מפוזר ומפורד בין העמים — אבל דתינו שונות מכל עם, דת התורה ומצוותי' והיא חיינו ואורך ימינו הנותנת לנו כוח ועוז להתגבר על כל שונאינו... ילדים חביבים, הוסיפו בלימוד תורה וקיום מצוותי', ושאו ברכה מאת ה', לכם ולכל בני משפחתכם, שליט"א. ובזכותכם יעלה ויבוא ויגיע לכל עמנו, בלשון המגילה: ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר — כן תהי' לנו ולכל היהודים".

מבצע אהבת ישראל

בשיחת ח"י אלול (שיחות קודש ח"ב ע' 685), הכריז הרבי על "מבצע אהבת ישראל". ופירט הדברים יותר בשיחות ליל כ"ט אלול (שם ע' 732). ונזכר גם באגרת ימי הסליחות (אגרת יא'תתקל): "מבצע אהבת ישראל".

הרבי הורה אז ללקט תורות ופתגמים מרבותינו נשיאנו, בנושא אהבת ישראל. הקונטרס נדפס והופץ, ונזכר גם באגרת ימי הסליחות (אגרת יא'תתקכ, בשוה"ג): "קונטרס אהבת ישראל". משם ואילך נזכר המבצע והקונטרס בכמה אגרות.

כך התחיל המבצע אהבת ישראל, ונטבע המושג "עשרת המבצעים".

בשלהי השנה (אגרות יא'תתקכג-כד) פנה הרבי להנהלות בתי הכנסת בהצעה ובקשה להנהיג או להגביר את התפלה בחיוביות, לייסד שיעורי תורה או להגבירם, לייסד או לתגבר קרן גמילות חסדים צדקה לעניים וכו'.

עוללות (מבצע נש"ק)

גם בשנה זו המשיך הרבי לעסוק במבצע נש"ק, עליו הכריז שנה קודם לכן (כמסופר לעיל ב"מבוא" לכרך ל). בהתוועדות ו' תשרי, וי"ט כסלו סיפר הרבי על בתים שהוארו ב"נר מצוה ותורה אור" כתוצאה מהדלקת נרות שבת קודש על ידי בת ישראל.

במכתבים ממשיך הרבי לעודד את הפעילות בנושא (יא'תרפט, יא'תרצו, יא'תשא, יא'תשנט, יא'תתיב, יא'תתיח, יא'תתנג, יא'תתסא), מברך בנות שהחלו להדליק (יא'תשעט: יא'תשסו, יא'תשצו), מתייחס לטענות המנגדים ושוללן (אגרת יא'תשלו), ומדגיש את חשיבות ההדגשה בפירסום של הבלטת איסור הדלקת נש"ק בשעה מאוחרת מזמן ההדלקה ש"איסור הכי גדול הוא" (אגרת יא'תתקמ).

גם מבצע מזווה זוכה לעידוד, הוראות בפרסומים וקריאות חוזרות ונשנות, לאחר פעולות הטירור של המחבלים ימ"ש באוגנדה ובאיסטנבול לתגבר את המבצע וחשיבותו הרבה, וכסוף השנה — גם מבצע צדקה.

* * *

הרבה מהאגרות עוסקות בעניני תורה (אגרות: יא'תרסד, יא'תרסט, יא'תשז, יא'תשלא, יא'תשלה, יא'תשלו, יא'תשמה, יא'תשפו, יא'תתפז), הלכה (אגרות: יא'תרצט,

יא'תשמב, יא'תחקמ, יא'תשנט, יא'תשס, יא'תתק, יא'תתקלג, יא'תתקלד, יא'תתקיב), סגולה (אגרת יא'תתצה).

חלק מהם מופנה לגדולי תורה כמו: הגרי"ד אושפאָל, הגרא"מ איזראָעל, הגר"מ גץ, הגר"מ דאבראשוילי, הגר"י הוטנר, הגרשי"ש הלברשטס-רובין, הגר"פ וזאן, הגרשי"י זיון, הגר"מ פ' טייץ, הגרא"א יאָלעס, הגר"מ כץ, הגר"י לנדא, הגר"ש משאש, הגר"ש עלבערג, הגר"מ פישר, הגרי"י פרנקל, הגרי"ד פרנקפורטר, הגר"ש קוק, הגר"ח צ'קרוגר, הגר"ד מ' רוזן, הגר"ח ד' שאוועל.

* * *

בשנה זו נמשכה, כאמור, עבודת הפצת היהדות והמעיינות בכל התחומים. הרבי הזכיר את המבצעים השונים, וקרא לתגברם. שלוחים חדשים שוגרו למספר מקומות בעולם כגון אילת. הרבי כתב הוראות לשלוחים. וכן שיגר מכתבים לתומכיהם וידידיהם (אגרות: יא'תרפז, יא'תשעב, יא'תשעה, יא'תתצא, יא'תתקמז, יא'תתסז) והרבי הנחה את השלוחים שמכבר בנושאי הקמת בתי חב"ד וכו' (שיהיו באופן מסודר ורק ברשות ההנהלות (אגרות: יא'תרעו, יא'תרפג, יא'תתסז)).

*

נסיים בתפלה אשר בקרוב נזכה להוציא לאור את יתר אגרות-הקודש וכתבי הקודש של כ"ק רבותינו נשיאינו, עדי נזכה ללמוד תורה מפיו של משיח צדקנו, במהרה בימינו, אכ"י"ר.

ב"ה, ערש"ק וחה"ס, ה'חשל"ו
ברוקלין, ג.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ
הרב חיים דוב שי' שעוועל

שלום וברכה:

מאשר אני קבלת מכתבו מיום ו' בחשירי, וזה עתה נחקבלו גם
חוברות הדרום. וכמובן ענינה אותי גם השקו"ס בענינא דיומא
תפלתו של כהן גדול, וק"ל.

להערות אשר גם "עבד לרוץ לפניו" הוא בכלל "אשר יחסר לו",
לדעתי אין נ"מ בזה בנידון דידן (בקשר עם בעיית החרגומים),
שהרי אם היו רגילים בעבד לרוץ לפניו, כדאי שהיו משתדלים
למסדו להבין בלה"ק.

לכתבו בענין המפתח, שעל פי התוכנית יופיע בחוברת דפסח,
שתי הערות בדבר: הא' ועקרית, שלנצול מפתח זה כדבעי צריך
להיות בחוברת בפ"ע ולא כרוך עם חוברת מיוחדת מהדרום. שהרי
מפתח זה שייך לכל החוברות, ואדרבה הוא משמש החוברות
משנה לשנה, וק"ל. והשנית, באם יסכים כח"ר להנ"ל, הרי עוד
חועלת נשקפה בזה שאין צורך לתכות עד להופעת חוברת האמורה.

בכבוד וכברכת החג

מאיר ב"ץ
נתיב אליעזר 5
רמת ויז'ניץ
חיפה 18133

[illegible]

בדברך נאמר חתונה טובה
באה, ושמחה ושלום, והבן נא,
הוא חתן טוב ונאמן,
הוא חתן טוב ונאמן.

ב"ה, ד' מ"ח תשל"ו
ברוקלין

הרה"ג הו"ח אי"א גו"נ כו'
מו"ה מאיר שי'

שלום וברכה!

pg 11

במענה למכתבו מער"ה ע"ד ברכת הנרות בר"ה -

בסידורי חב"ד נוסח ברכת הדה"נ בר"ה: להדליק
בר של יום הזכרון - דמא אמת קריג (י"ז) (י"ז)
טעם: "אמת" ו"קריג" (שאלת ענין י"ז)

בברכה

בברכה

(Handwritten notes in Hebrew script)

אגרת יא'תרסד – נדפסה לקמן ע' כב ואילך

נץ-חיים

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

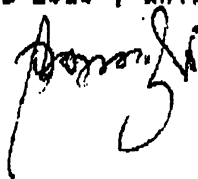
ב"ר, ד' מ"ח חשל"ו
ברוקלין

הרב"ג חו"מ אי"א נו"נ כו'
מו"ה מאיר שי'

שלום וברכה!

נוסח
במענה למכתבו מער"ה ע"ד ברכת הנרות בד"ה -

(ט"ז יודי) חב"ד נוסח ברכת הדח"נ בר"ה: לחז"ק
נר של יום, הזכרון. - ובשבת "של שבת שודש" (אבל בשו"ט
- "של שבת ויו"ט", ע"ד שיש גוהגין שמשמיעין וועל הכלכלה"
רק כשטברך גם על היין וכו').
בברכה

נ.ב.

יש להטביר שיטת אלה שאין מחלקין בין ר"ה לשאר יו"ט
בברכת הדח"נ - כיון שאין חילוק בתוכנם (משא"כ ביוחכ"פ
שאינן אכז"ש וכו'). ושאינן נחפלה וקידוש שג"ל חתומה מעין
החתומה (ע"ה).

ויש לקשר השיטות בנוסח דהדח"נ בר"ה - בתוקף הטעם
להדח"נ שהוא משום בבב שויו"ט שאז צ"ל חילוק בגוטה בין
ר"ה לשאר יו"ט, משא"כ מפני הטעם דשלום בית (עדין שו"ע
אדח"ז האור"ה ר"ס רב), ואכ"מ.

ב"ה, י" ט"ה חסל"ו
ברוקלין

הרה"ג הו"ח אי"א נז"ט רב פעלים
צנז"ט וכו' חר"ט סי'

שלום וברכה!

מכ" כה"ר מיוס ח" פ" נח נתקבל, וח"ה על ההערות-הארות.

ואמחר ממני הכבוד לבוא עכ"פ בקצרה, ובפרט כבודאי לדכותי"א צ"צ באריכות וכו'.

(א) להערה והחילוק עסיית הסוכה היא (חלק מהמבנה) (ובפרט - להירוש' שפרכים לעשות סוכה), משא"כ חתיכת אחרון פאליגו-שאינה רק הכנה, הרי בזה נובא הייתה כל חקון"ט פחי המבנה והחילוק שיש חכמה קרובה לקיום המבנה ופסי אפשר בלעדו ובכ"ז אינה נחשבת לחלק מהמבנה (בבאתרון) ויש כהנ"ל ונעשה חלק מהמבנה (בבסוכה) החילוק והפח.

ודובר בהרחבה יותר, שיש כנ"ב דרגות בהנ"ל מהחיל פדעח הירוש' בעשיית סוכה שהיא מבנה בפ"ע (ויע"ן י"ל שהוא ענין עבודה שאינה חמה - יומא כד, א), דעת הכבלי שהוא חלק מהמבנה (אדמו"ר הזקן כט"ז ע' שלו ר"ס תרמ"א), מכשירי מבנה שכורחן בשבת עצים לעשות חמין לעשות ברזל שממנו יעשו איזמל להילח (שבת קל, א) וכו', ועד להכנה שאינה נכנסת בגדר המבנה כלל (וע"ד - שחומר אינו בגדר הדמיון וכו'), ועשיית שאין קס"ד לברך עלי'.

(ב) תרמ"ט הל' ברכות (פי"א ה"ח) נקט בהרא מהחיל עשיית סוכה ועשיית לולב - ואין עני' בלולב אלא חתיכתו, שהרי לולב א"צ אגדל כחוק שנת י"א, פ). הזכירה חתיכת אחרון - לעוררש"ע - להקס"ד לברך על עשיית לולב באם חתך אחרון ושאר המינים קיבל מהכבוד, הרי לכאורה א"פ שיברך כ"א לעשות אחרון.

(ג) יורה מהלל ברכות"ט (ס"ט) - מסוכה פו, א - דשחתינו מפרך בעת העשי' ולולב, וראה שו"ע אדח"ט שם.

(ד) טאמטיי חל ש"ש על הסוכה ולולב כו' - כיון דילפינן מחגיגה (סוכה ט"א, לבאור הי' מסבך לומר שריגס בזה כמו בקדוש' אבל מפורש שהוא (ר"ע) כל שבעה (סוכה ט"א) ולחזירי מהצ"ב כ"ס' אור החורה (לסוכה ע' א"חשה) שהביא מא"ר שחל"ה ופ"ג שחל"ה א"א ט"ב - דח"ל קדושת הגוף ולא רק איסור להסתמש בהן בבציעות, והאריך שם ועפ"ז יש חילוק בין ז' הימים ויום המסיגי-אף שברמ"ט טוף חל' סוכה כוללם יחד, ואכ"מ.

בכבוד וברכה

(*) (ועפ"ז יומתק מה שמד"ס עכ"פ גם עצי דפנות בכלל ואף דכל סוכה הכתוב סכך שפע דרגון לצ איקרי סוכה (רש"י סוכה יב, א) - ע"ד קשטתה קדושה בכולה א"ל אהר"ל (ה"ל ירמ"א) ה' ע"י י"ש קדושת הימים).

אגרת יא'תרסט - נדפסה לקמן ס"ע כו ואילך

כולל אנרכיס

רמת וידיניק, חיפה -
 אהרן שניידמן
 10.10.51

[illegible]

• KANON 18 ANTON LAKI, 2011

אברהם בן יצחק אבן עזרא

המחבר והמחברת

הַקִּיץ נִכְלָה

כחם תולד ברמה ונשף - מירבית

[Illegible handwritten text]

וּלְמַשׁכֵּי כַחֲרֵי בַּהֲסָקוֹת בְּחֵנָאֵי הַהִיתָר דְּמַשְׁמַת בְּמוֹךְ (וּבְטַעַמָּה) וְהֵבִיא מִהַצָּד וְכו' -

חריף ידועים דברי ודעה האחרונים בזה לכאן ולכאן, וכמובא ג"כ באוצר המוסקים לאה"ע סכ"ג ס"ה. וש"נ.

והמיהני קצת שאין מודגש בהם כפי הצורך; א) שבעה"ר - ענת חל
שינוי לגביעותא - דחומרא בזה גורמת שכמה מהכשרות אמילו פורשות מבעליהן
למשך זמן, וכיון שלא כ"ע כיעקב אבינו הרי התואבות-העבירות מלאכי

(ב) מטעם זה עצמו אין מקום, למענ"ד, להצעת כמה אברכים י"רש שיהגו
בתיישות במשך הזמן שמצווה הרומא (ע"פ רוב - שנה וייתר). ובלבד שלא להזקק
להכנס למחלוקת הפוסקים, כי (נוסף על הענין דמצות עונה) אף שכוונתם רצויה
והנצחות הפכיות, הנצחות הפכיות.

(ג) איין מובאח (באלו שראיחי) הוראת הרגצובי האיסור ללבוש מלבוס על האבר (טו"ח - ירושלים, חשכ"ח - סקט"ו).

אגרת יא'תרצט – נדפסה לקמן ס"ע נז ואילך

Page 10

[Handwritten notes in Hebrew script]

27/7/14

הרה"ב הווא"ה אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
רב פעלים צנמ"ס כו' הרר"ש שי'

* 87254

* ספר דברי
הקדמה
אברהם
עזרא
(נולד)
מכונה -
גורן
לחם וסוכה
ביום הזה.
ו' יצחק
השני
ב' אברהם
אברהם

232' 9th/

24/11/07

ג) דרך אגב, להשתכח בשם כ"ו, דאף דלולב א"צ אגד - האהורו שע"פ אגד
לולב (סוכה ג, א) ה"ז דאס מכתחילה יכינוי' ע"פ שינוי חיבה אחת, כמסירתא
לב, א"צ שינוי הוכנה, ולא אמתיה שללוה תשכחה; לפענ"ר, ה"ז חלק מכלל
עולם, ולא חלק מהלולב - דאז ה"איד לקנוי' בשינוי מעשה (סוכה כז, ב) בעינה
עומדת.

בכבוד ובבקשה סליחה על תפאיבה בקיצור מפני חטרות
ובברכה

אגרת יא'תשז – נדפסה לקמן ע' סט ואילך

זה שיה ביחילת -

הרב

סימן וקצ' זשאט:

מזיעים הצעת נכסות עזרי בית

הזכיר -

קמ"ח 22

בפ' הפרטים בלען זהבאזר - ת"ר בסדר

י"ב דברי אבד - אבי אמו חיה סמי נחם

ז"ט זה חמש עשרה ימים א"ת וצ"ה

ש"י ראובן "מ"א פ"י" אמו @ הממוך ב"ת

נ"כ ז"פ"י א"ת ת"ר בסדר בלען זהבאזר

הבאזר נאסא ומע"פ"י א"ת א"ת ד"ת

הל"ה ש"ו אין אדמור ש"ס ש"ת

ת"ר ד"ר א"ת (א"ת ר"פ"י מ"א) ואמרו ש"ס

נ"כ ש"ס ת"ר א"ת ש"ס א"ת ש"ס א"ת

מ"ה

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

וא"ה ש"ס - ת"ר א"ת א"ת א"ת

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

א"ת ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס

ב"ה, ג' שבט תשל"ו
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכ' ובו בקשת ברכה פ"נ מיום ההילולא,
כ"ד טבת,

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

א/ו בברכה

נ.ב.

במענה להערות-הארות כת"ר במכ" הקודמים:

א) האפשרות מחטבה ע"ד ב' מקומות בב"א - כמדומה העירונית
בעת שיהנו דמיונות מח' דנדו"ד - דתורת הכעס"ט (עה"פ שרפיט
עו"דים ממעל לו) דבמקום דמח' של אדם שם הוא נמצא (הוספות לכח"ט
סל"ח) - שהיא ע"ד מח' דעירובי תחומין דדינא דמה שנאמר הוא מפסיד
(עירובין ס, ב). וכבר העירו מירוש' ברכות פ"ז ה"ח.

ב) כמובן צורך דל' הרכב"ם (הל' מלכים פי"א ה"ד) הוא: יעמוד
מלך מב"ד (לע"ע עכ"פ לא מצאתי גירסא אחרת), אבל יום הרי הקדש
בהלכה שלפניו שהוא מלכות ע"ד "בן כוזבא המלך" ולא מלך סתם טאין
מעמידין אלא ע"פ ב"ד של ע' זקנים וע"פ נביא (שם פ"א ה"ג).

ודייקתי לומר ש"יעמוד אדם" - להוציא מלכות הנ"ל. וע"פ הידוע
דאפילו כשכותבים "עכ"ל" - הוא ל"ד הלשון ממש כ"א התוכן (שד"ה כללי
הפוסקים ס"ז ס"ק סג).

ועפ"ז מתורץ ל' אדה"ו תניא ח"ב פ"ז (טג, א) "עכ"ל" (ראה הל'
ימוה"ה פ"ב ה"ט-י. ולהעיר אהל' תשובה ספ"ה. נר"נ ח"ג פי"ט-כא. סוף
ח' פרקים).

אגרת יא'תשלה - נדפסה לקמן ס"ע קב ואילך

ורדיגר - ירות"ו

וואסער אסאך - דערפון אפצו אקאדעם
 דערפון אסאך אסאך זי ויהו דאסאלץ דע.
 דאסאלץ אסאך אסאך אסאך אסאך
 ב"ה, יב' שבט חשל"ו
 ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בז"צ 77
 מוה' אברהם שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונת בתם מרת
 עליזה חי' עם ב"ג זאברך מוה' רפאל שיז ליום סו' אד"ר
 הבע"ל,
 הנני בזה להביע ברכתי מול טוב מזל טוב
 ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי
 עד על יסודי הנורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה
 זוהי תורה החסידות.
 ויררו מהם טוב נחת יהודי אמיחי חסידותי.

בברכת מזל טוב
 ייזל טוב

אגרת יא'תשעה - נדפסה לקמן ע' קמא

מסערה
 פיון אין עת
 השן עז - ה'ס
 פאלו הינה דאס
 וואסער אסאך - דערפון אפצו אקאדעם
 דערפון אסאך אסאך זי ויהו דאסאלץ דע.
 דאסאלץ אסאך אסאך אסאך אסאך
 ב"ה, יב' שבט חשל"ו
 ברוקלין, נ.י.

אגרת יא'תתד - נדפסה לקמן ע' קסה

ב"ה, ערב חג הפסח, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד

מר יצחק שי' רביץ
ראש הממשלה

שלום וברכה:

מנצל אני הזדמנות זו, בעמדתו ערב חג הפסח, זמן הרוחנו, להודות למר על מכתבו, ובפרט בעד הרוח ^{שבו} נכתב.

כן מהובתי הנעימה להביע גודל הנחת-רוח בקשר עם האפשריות המלאה והעזר שניתנו לאנשי הב"ד לבקר בבסיסי צה"ל וכו' בטגרת "מבצע פורים" וגם "מבצע פסח".

ותודה ביוחדת בעד הכינוע לבקר גם את הנמצאים בבתי מאסר, ששטמעות ביוהדת לזה באקשר לזמן חרותנו, שעל ידי כך קבלו הנאכרים עידוד ותקוה לחרות (אמתית). שהרי תכלית בית האסורים אינך לצער ולהעניש לשם עונש, כי אם להביא את העברייך להתבונן במצבו, לחרטה על העבר ולהחלטה טובה על להבא, כלומר להטתהרר עוד בשבתו בכלא מהתכוונות והסיבות שגרמו למצבו, בכדי שיוכל, ככלוה מועד מאסרו, לשוב למסלול חיים תקינים ולחיות חיים של חרות אמתית, הרות נפשית.

ומענין לענין באותו ענין, ^{ועל} מאמר הנפלא ^שהכתינו ז"ל בקשר עם חייבי מיתה בית-דין ועד להחמורה שבכולן, מיתה על ידי טקילה (אף שכידוע הי' זה ענין נדיר ביותר), שעל פי ציווי התורה הי' הנהרג נחתלה, אבל לשעה ^{קלה} שתיכף היו מטירים אותו מהחלי'. ואמרו חכמינו בטעם הדבר: משל למה הדבר דומה לשני אחים תאומים בעיר אחת, אחד מינוהו מלך ואחד יצא לליססיות. ציוה המלך ותלאהו. כל הרואה אותו אומר, המלך תלוי. ציוה המלך והורידהו. (ספדרין מו, ב).

כטגנון אהר, אשר כל אדם, יהי' מצבו מה שיהי', ואפילו הסא ופשע באופן הכי חמור, עדין הוא עשוי בדיוקנו של מקום (לסון רש"י) ובלסון ה טוב, בצלם אלקים ברא אותו.

ויהי רצון אשר זמן חרותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, יביא לכל או"א מאתנו, בחוככי כלל ישראל, חרות אמתית מכל ענינים המבלבלים ובלתי רצויים, מבית ומחוץ, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה חג
הפסח
כשר ושמח
אברהם

מפתח

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
תשל"ו				
יא'תרמט	ג' תשרי – המשך השליחות במקומם / בפרט שרואים ההצלחה והעדר הדאגות			
א	/ מנצלים כח הבחירה לגירוי היצר נגד השכל הפשוט			
יא'תרנ	צום גדלי' – אין תפקידה של המזכירות להחליף אחריות הנהלת תו"ת בחודש			
ב	תשרי			
יא'תרנא	וא"ו תשרי, כללי – ראש השנה בשנת עיבור שיש בה שפ"ה ימים / ההכנות			
	לעבודה הנדרשת במדה המירבית ביותר / הר ציון „משכן כבודך” ו„עיר קדשך”			
ב	גם בזמן הגלות			
יא'תרנב	בין כסה לעשור, כללי-פרטי – הקירוב בעשי"ת „קירוב המאור אל הניצוץ” /			
ח	הרחבת הצינורות והכלים לברכת ה'			
ט	עשי"ת, כללי – כנ"ל			
יא'תרנג	י"ג תשרי, הנהלת צא"ח ומשתתפי ועידה העולמית העשרים – קריאת פ' ברכה			
יא'תרנד	במשנה ברכה, י"ד ימים / טוב הכפול, לשמים ולבריות / ע"י עבודה כפולה,			
י	ושמחה כפולה / רמז ב„ועידת העשרים”			
יא'תרנה	ערב חה"ס, מברק להקפות שניות בכפר חב"ד – תוקף ותוכן מיוחד לשמחה כפולה,			
יג	המאחדת את העם, באה"ק			
יא'תרנו	ערב חה"ס, מו"ה משה אברהם יפה, מברק להקפות שניות בירושלים ת"ו – תוקף			
	ותוכן מיוחד לשמחה כפולה, בירושלים השלימה שלא נתחלקה / ברכה לשנת			
יד	קיום היעוד „וישבתם לבטח בארצכם” (ארצינו השלימה)			
יא'תרנז	ערב חה"ס, מו"ה חיים זב שנוועל – פירוש הרמב"ן עה"ת בלה"ק ותרגומו			
טז	לאנגלית / הו"ל מפתח כללי לקובץ „הדרום” בחוברת בפ"ע			
יא'תרנח	ערב חה"ס, מר עמירם עירוני – תמונת מטוס הקרב „כפיר” / עם ישראל המעט			
יז	מכל העמים, אולם „עזרם ומגינם הוא”, ואז „טיפול עליהם אימתה ופחד וגו'”			
יא'תרנט	חוהמ"ס – קיום מצוות סוכה ושמחת יו"ט, על אף הגשמים / הסימן מלמעלה			
יח	בהעתקת ההתוועדות לתוך הבית / תורה ותפלה עיקרי ההתוועדות			
יא'תרס	אסרו חה"ס – ניהום על פטירת האב / אשרי חלקם על השתדלותם להאריך חייו			
יא'תרסא	סניף, מערכת „די אידישע היים” – להוסיף בגוף המאמר ולהרחיב אודות			
יט	המשמעות של פגישת רופא בנערה יהודי, והרושם שהותירה עליו בזה ובבא			
יא'תרסב	ב' חשוון – שלילת ישיבת „הסדר” ע"י חב"ד / האופן לבחור שד"ר מתאים,			
כ	והאחריות על הנהלת המוסד			
יא'תרסג	ד' חשוון, מר זאב דפני – חודש השביעי משובע בטוב, בקדושה ובשמחה, ומשביע			
כא	כל ימות השנה			

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תרסד	ד' מ"ח, מו"ה מאיר כץ – נוסח ברכת הדה"נ בראש השנה / הסברת שיטת המברכים נוסח הרגיל ליו"ט / חילוק השיטות ע"פ יסוד הטעם להדה"נ		כב	
יא'תרסה	ד' חשון, מרת שפרה מרחוב – הצלחה במבצעים עם אלמנות ויתומי צה"ל, בין אדם למקום ובין אדם לחבירו / אישור קבלת המכתבים מנשים אלו		כג	
יא'תרסו	ד' חשון, להנ"ל – העתקת מענה לאלמנות צה"ל / גודל הנח"ר מהפעולה עמהם		כד	
יא'תרסז	ד' חשון, מר צבי אלדרוטי – גודל הנח"ר ממשלוח תמונת הבת בהדליקה נש"ק / עזרתו בכל עניני יהדות במגדל העמק, ועזרת זוגתו בזה / הפרדה בבתי חינוך		כה	
יא'תרסח	ח' מ"ח, מו"ה מרדכי מענטליק – דו"ח מבחינות תלמידי הישיבה / הו"ל המשך ספרו		כו	
יא'תרסט	ט' מ"ח, מו"ה שמחה עלבערג – שקו"ט אודות המדובר בהתוועדות באם עשיית הסוכה וחיתוך ד' מינים מהאילן הם חלק מהמצווה / חלות ש"ש על הסוכה וד' מינים / פ"ה התקו"ז נטילתו בידיים		כז	
יא'עתר	ט' חשון, מו"ה ישראל יצחק פיקאָרסקי ומו"ה מרדכי מענטליק – לימודי הוראה ודיינות בישיבה, ב' שנים או בשנה אחת		כח	
יא'תרעא	י"א חשון, להנ"ל – השגחה ובחינות בלימודי הנ"ל / קנאת סופרים תרבה חכמה כולל כל החב"ד		כט	
יא'תרעב	י"א חשון, ד"ר צבי דניאל קרסנוקובי – מענה בנוגע לטיפול רפואי, אחר ביור ודיוק בפרטים / התייעצות עם רופאים מומחים על אתר / תפקידו להתעסק גם בריפוי נפש המטופלים		ל	
יא'תרעג	י"ד חשון, ראשי קהלת טולוז – קבלת פנים וסיוע מראשי הקהילה לשלוחים שהגיעו לעיר / החובה להשריש אמונה חזקה בתקופה של טיטוש ומבוכה		לא	
יא'עזרת	י"ד חשון, מר יוסף זמורה – ביקור ועידוד חולים בבתי רפואה, ופעילות ליובאוויטש בזה / ביקור חולים והבראתם ברוחניות, יכול להיעשות ע"י כאו"א		לב	
יא'תרעה	י"ד חשון – בעניני ממונות לפנות לרבנים / בהקדמת הפנ"י באמצעות רב שבעירו		לד	
יא'תרעו	ט"ז מ"ח – השכרת מבנה ששייך לבית חב"ד, עבור ענינים אחרים, לשאול במרכז צאגו"ח / פס"ד רב מורה הוראה בנוגע לשבת ויו"ט, פסח וכו'		לד	
יא'תרעז	עש"ק וירא, כ' חשון, תומכי תות"ל – שנה שעשירה בימים, הוראתה למלא כל יום באור, נר מצוה ותורה אור / תמיכה בישיבת תות"ל שתלמיד'ה, "נרות להאיר"		לה	
יא'תרעח	כ"ד מ"ח, מו"ה חיים יהודא קרינסקי – פדיית ספרי רבותינו נשיאינו מפולין / החזרת רכוש שגזלו הנאצים / המשך הקישור עם סוחר בעל השפעה		לז	
יא'תרעט	כ"ח מ"ח, מו"ה יעקב יהודה העכט – זריזות בדיווח על פעולות, ועידוד אחרים בזירוז שכזה / דיווח טלפוני בשעות שהתעריף מוזל		לח	
יא'תרפ	ר"ח כסלו, חיילי צה"ל – בנר חנוכה משתקפים כו"כ ענינים שבכללות המצוות / שימוש בשמן ופתילה גשמיים להאיר / א"א להסתפק בעבודת האתמול, אלא הולך ומוסיף / להאיר גם בחוץ / בעבודת אנשי הצבא העומדים על משרתם		לח	
יא'תרפא	בד"ח כסלו, מו"ה בן ציון שטיין – מנהגי יום הולדת / נטיעת יר"ש בתלמידים, ע"י דוגמא ח'		מא	
יא'תרפב	ב' כסלו, מו"ה יוסף דוד פרנקפורטר – הכרעה בענין כניסת תלמיד לישיבה, כאשר יש חילוקי דעות עם ההורים		מא	

עמוד	תוכן האגרת	שם הנמנע	תאריך	אגרת
מב	ה' כסלו – אישור פתיחת בית חב"ד שייך לצאגו"ח ומל"ח			יא'תרפג
מב	ט"ו כסלו – שלילת הנסיעה מאה"ק, כשיש חובות כספיים קודם הנסיעה			יא'תרפד
מב	י"ט כסלו, כללי – מברק באיחולי שנה טובה בלימוד החסידות וכו' / פעילות רבה בכל המבצעים באופן דופרצת			יא'תרפה
מב	י"ט כסלו, משתתפי ההתוועדות – פדה בשלום וגו' במילואו / הצלחה בעשיית הכלים לזה			יא'תרפו
מג	י"ט כסלו, מו"ה ישראל צבי גליצנשטיין – אופן ההנהגה שבית חב"ד הוא סניף של מרכז צאגו"ח			יא'תרפז
מג	אחרי י"ט כסלו, מו"ה שרגא פיינויל רימלר – מענה על שאלה בשיחת י"ט כסלו, אודות מה שהתורה ניתנה לעשות שלום בעולם			יא'תרפח
מד	כ' כסלו, נשי ובנות חב"ד – נס חנוכה ע"י הנשים / הוראות מימי ונר חנוכה / פעילות בכל זה צנור וכלי שיאירו עיניהן			יא'תרפט
מד	כ' כסלו, כללי-פרטי לנשים – כנ"ל			יא'תרצ
מו	כ' כסלו, מר מנחם פרידמן – השתתפות בבנין ביהכנ"ס במושב / ישיבה לבטח מאויב כפשוטו ואויב היצה"ר			יא'תרצא
מז	כ' כסלו – הפצת יהדות באה"ק, ובפרט בקרב עולים אקדמאים			יא'תרצב
מח	כ' כסלו, הד"ר י.ש. פישמן – גיצול כשרון הכתיבה להפצת יהדות, ובנושאי אמונות ודעות			יא'תרצג
מט	כ' כסלו, מר דוד אבני – סיפוק מהול בצער מפעילות בנושא "מיהו יהודי" / החלק הטוב יגבר על השלילי וגם ימעט אותו			יא'תרצד
נ	כ' כסלו – גאולה מחוסר מנוחת הנפש / מוסיף והולך ואור בהפצת היהדות וכן במנוחת הנפש והגוף			יא'תרצה
נא	כ' כסלו, האחים רובינשטיין – סיוע למבצע נש"ק, מתוצרת מפעל "מנורה" / מאיר בתים יהודיים שזו הדרך היחידה להגיע אליהם			יא'תרצו
נא	כ' כסלו, ועד שכונת קראון הייטס – ברכה לבטחון ושמירה / חיזוק והתפשטות השכונה מתוך שמחה וטוב לבב			יא'תרצז
נג	כ"ב כסלו – חילוקי מנהגים בעדת החתן והכלה, לאחר חתונתם / בדיקת התפלין עש"ק וחנוכה, כללי-פרטי – תוכן החיבור בין שבת לחנוכה, וההוראה מכך / קדימת נר שבת לנר חנוכה, ומשמעותו בעבודת האדם			יא'תרצח
נג	מו"ה מאיר כץ – שיטות האחרונים בהיתר השימוש במוך ובטבעת / חומרא בזה גורמת לתוצאות הפכיות / אין מקום לנהוג בפרישות במשך תקופה זו			יא'תרצט
נז	להמשיך בחינוך בשנתיים הבאות, ולא לבזבז זמן בשקו"ט בזה / הצלחה בהפצה דיוקא בתפלה בביהכנ"ס			
נח	מו"ה יוסף שמחה גינזבורג – עניני רבנות ועסקנות, כעצת רבני אנ"ש באה"ק / כולל – שייך לרבני העיר ולא לצאגו"ח			
נט	מו"ה יוסף אליזביץ – ת"ח עבור הכנת ושלוח נרות שעה			
נט	מו"ה מאיר בלומנפלד – דין קרבנות בחו"ל עד שלא נבחרה ארץ ישראל			
נט	סניף צא"ח נצרת עלית – הקמת גמ"ח דבר נכון, אך לא ע"ש כ"ק אדמו"ר			

אגרת	תאריך	שם הנמשך	תוכן האגרת	עמוד
יא'תש	ערב חנוכה, מר יוסף צ'חנובר – פ"ש וידיעות ע"י הטלפון וע"י ידידים משותפים / לימוד מימי חנוכה מאירים, שלא להתפעל מחלשים ומעטים מול גבורים ורבים / הולך ומוסיף באור תורה ומצוה בכל יום	ס		
יא'תשא	בטמיכות לחנוכה, מו"ה מרדכי חוגתו קמינקר – גודל וחשיבות הפעילות במדינת אשכנז / העניקה חד פעמית למבצע חנוכה ונש"ק / שלא להזניח שליחות קדושה	סא		
יא'תשב	ב' דחנוכה – סידור הסיוע לאם באופן המתאים / לבקש הסכמת רב מורה הוראה	סב		
יא'תשג	ג' דחנוכה, מו"ה מרדכי פינחס טייץ – כתי' שהביא מרוסיה, ופעולותיו בהיתר עגונות / התועלת בכת"י אלו אף אם חלקם כבר נדפסו / זירוז בהמשך הו"ל כתיבי הגאון הרגצ'ובי	סב		
יא'תדש	ו' דחנוכה – תנאי לנישואין הוא שלום בית, וע"כ באם תחליט להתנהג ע"פ תורה, יכולה להתעניין בשידוך עם אדם דתי	סד		
יא'תשה	ימי חנוכה, מסיבה שנתית דתות"ל – ההוראה מימי חנוכה שתחילתם וסופם בשבת / תמיכה במרכז ישיבות תות"ל	סה		
יא'תשו	ימי חנוכה – מכתב ברכה לדינר רק כשיש חזקה מכמה שנים, או קניית ופתיחת בית חב"ד במקום חדש / במקום זאת ישתמש במכתב מימי החנוכה	סח		
יא'תשז	ימי חנוכה, מו"ה שמחה עלבנברג – המשך השקו"ט בגדר מצווה שבחיתוך ד' מינים מהאילן / ברכה על נטילת אתרוג / חינוך להידור מצוה	סט		
יא'תשח	ימי חנוכה – מענה בעניני שלום בית בד"כ שלא ע"י ממוצע / תיקון המצב באמצעות רב מורה הוראה על אתר / התעסקות בהפצת היהדות במדינה	עא		
יא'תשט	ימי חנוכה, ביה"כ דרום בתי"ס – השתתפות סמלית בהקמת ביהכנ"ס / שיעורי תורה קבועים בבית הכנסת	עב		
יא'תשי	ימי חנוכה, מר רן רונן – קדושת החיים באה"ק ע"י הליכה בדרך התורה / המעשה הוא העיקר, השאר אינו אלא הכנה לכך / קבלת עול ללא הקדמת חקו"ד, כפי שנהוג בצבא / התרשמות מאלבום „תל נוף במלחמה”	עב		
יא'תשיא	מו"ה משה לחייאני, ימי חנוכה – לשכה מרכזית שמקשרת הסניפים בכל מדינה / שאלות צא"ח במרסייל לפנות ללשכה בפריז / עריכת מגבית דורש הכנה מתאימה	עד		
יא'תשיב	כסלו, מו"ה שמואל הבר – לימוד הלכות הצריכות, בנוסף לשיעור גמרא	עה		
יא'תשיג	כסלו – הסכמה ליטול משרת רכנות בקלן, גרמני, למרות הסלידה מארץ זו / לערב הרב גליק היות שיש לו השפעה מיוחדת	עה		
יא'תשיד	ר"ח טבת, מרת דאָבע גיטא טעוול – חלוקת מעות חנוכה שנתקבלו במזכירות, לנוסעים למבצעים	עו		
יא'תשטו	חורף – הוצאות בעבודת המבצעים צ"ל בחשבון / השתתפות בזכות הגדול, מענק חד פעמי / הכרח השלום בפרט שהלעזומ"ז משתדל כנגד	עו		
יא'תשטז	ד' טבת – המשך הלימודים כעצת ההנהלה / יתעניין בשידוכים לאחר שיוברר סדר לימודיו ופרנסתו, ובתנאי שהמדוברת שומרת תומ"צ	עז		
יא'תשיז	ה' טבת – תגובת בני ישראל במצבים מיוחדים היא פעולה ד"הקול קול יעקב" / בתענית דעשרה בטבת להוסיף בתורה תפלה וצדקה, להגנה וחיוזוק אה"ק ועבור הנמצאים מאחורי מסך הברזל	עז		
	פסח – משיחת ש"פ ויגש תשל"ו – הוראות מפורטות בקשר לתענית עשרה בטבת	פג		

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תשיח	י' טבת	לבקש מרופא ידיד שיחקור ההישגים החדשים, בנוגע לטיפול בפיגור שכלי		פד
יא'תשיט	י"א טבת, מר נתנאל רותם	אל-על מהווים גשר וגם קשר לכני עמנו בכל מקום שהם / שמירה ובטחון הן ברוחניות והן בגשמיות, ובהגברת הרוח על הגשם		פד
יא'תשכ	י"א טבת, מר פנחס פרי	זכות הרבים מסייעת, בתפקיד אחראי של בטחון בנ"י בארה"ב / אוכלוסי' יהודית בניו יורק לערך ג' מיליון נפש		פה
יא'תשכא	י"א טבת	לאחר אריכות ימים ושנים בעוה"ז בא ההמשך בחיי העולם הבא, בשינוי מגוף גשמי לרוחני / השכל הישר מוביל למסקנה שהנשמה נצחית		פו
יא'תשכב	ט"ו טבת, מר מאיר ווייסגל	ת"ח בעד משלוח ספריו, לתועלת הרבים		פט
יא'תשכג	ט"ו טבת	הדרך לשינוי הנהגת הבית ע"פ תורה, בדרכי נועם ובתוקף המתאים / השתתפות במחצית ההוצאות בכשרות המטבח		צ
יא'תשכד	י"ח טבת	אה"ק נקראת כך משום קדושת ביהמ"ק והכותל וכו' שקיימים גם עתה / התוצאה מהרצון לבקר שם צ"ל חיים ברוח אותה קדושה		צא
יא'תשכה	י"ח טבת	השפעה על ילדים מתבגרים עדיף ע"י מכרים ולא באופן ישיר ע"י ההורים, אף שאינו פטרם מפעולה		צב
יא'תשכו	י"ח טבת, מר מתת' דגן	הדרך לקבוע חינוך ותרבות יהודית, על בסיס תורת אמת ותורת חיים, שאין בה כל פשרה ושינוי		צג
יא'תשכז	כ"ה טבת, מו"ה דוד משה רחן	חלוקת מזוזות, פעילות בחנוכה פורים ופסח / הקושי לשלוח אברך על חגה"פ מטעם ההידורים / פרסום הפעילות במכ"ע והרמת קרן היהדות		צה
יא'תשכח	כ"ה טבת, מו"ה יואל יוסף בוקסבוים	נתינת תודה על דאגה לזולת, אף שזהו כלל גדול בתורה		צו
יא'תשכט	כ"ז טבת, מערכת „מאות לאות"	קבלת החוברות, וברכה להצלחה		צז
יא'תשל	כ"ז טבת, מו"ה נפתלי לוי	תרגום ספר „מערכי לב" לאנגלית, והשוואה עם ספרים דומים / חשיבות הפצת תושבע"פ, ולימוד בהסברה ישרה, על אתר, ובנפק"מ לפועל / שיטתי בלימוד – ע"ד הרגציבי – למצוא המשותף, ומזה בא עמקות ורחבות		צח
יא'תשלא	כ"ח טבת, מו"ה יצחק ידידי' פרנקל	ת"ח על ההערה בלקו"ש לפ' ויגש, ומשלוח דרשת שבת שובה / סדר הגאולה ע"פ שיטת הרמב"ם		צט
יא'תשלב	טבת, מרת אסתר לאה פרלשטיין	שינוי אורח חיים למי שנוולד בבית לא דתי בוודאי שייך, כמו אצל אאע"ה היהודי הראשון, ודוגמתו במשך כל הדורות		ק
יא'תשלג	טבת	דעת ב' רופאים מומחים מספיקה, כפי שנלמד מגזה"כ / עפ"ז אין לחשוש להצעת שידוך כאשר סבו של המדובר לוקה בעיניו		קא
יא'תשלד	ג' שבט, כללי-פרטי	הנהגה בהתאם לרצון הקב"ה, היא הצינור לקבלת ברכותיו / להתבונן באופן עבודתו של בעל ההילולא במס"ג, ולהוסיף בקיום פעולותיו		קא
יא'תשלה	ג' שבט, מו"ה אפרים אליעזר הכהן יאָלעס	מחשבה ע"ד ב' מקומות בב"א, ותורת הבעש"ט בזה / ב' הרמב"ם „יעמוד מלך מבית דוד" / פירוש „עכ"ל" ותירוץ לשון אדה"ז בתניא		קב

אגרת	תאריך	שם הנמסר	תוכן האגרת	עמוד
יא'תשלו	ד' שבט	— השיטה בענין מ"ע דמילה מיוסדת על דעת כו"כ שקדמו וכתבו כך / ח"ו לשלול הדה"נ ע"י קטנות ופס"ד שברכה לבטלה / היפך ההנהגה בחב"ד, בבריסק, בגור	קד	
יא'תשלו	ט' שבט	— העדר המענה, משום ששואלים עוה"פ על ענין שכבר נענו כמ"פ / לא לחפש רמזים במענה	קה	
יא'תשלה	ט' שבט, מו"ה דניאל חיים כהן	— הוספת הצנזור בסי' ש"א בשו"ע אדה"ז	קו	
יא'תשלט	לפני י' שבט	— לנצל ידיעה במכ"ע להפצת יהדות / לכתוב על פעולותיו של בעל ההילולא מאז בואו לארה"ב	קו	
יא'תשמ	ערב יו"ד שבט, מרת שניאורסאהן	— קישור ע"י מכתב כשא"א להתראות פא"פ / מסורת המשפחה כפי שהתווה מייסדה וראשה, והליכה של בני המשפחה בדרכיו ואורחותיו	קז	
יא'תשמא	י' שבט, כללי	— מברק אודות התוועדויות פעילות ביום ההילולא, והמשכם בימים שלאחריהם	קז	
יא'תשמב	י' שבט	— כשחסר במשקל התינוק, ספיקו לחומרא, ויש לדחות המילה לאחר זמן	קח	
יא'תשמג	י"א שבט, מו"ה שלום משאש	— ת"ח בעד הסיוע לבי"ס אהלי י"י ליובאוויטש במרוקו, וכן לפעולות שונות ברוחו של בעל ההילולא	קט	
יא'תשדמ	י"א שבט, מו"ה פרג'י חאן	— ת"ח בעד הסיוע לבי"ס אהלי י"י ליובאוויטש בתוניס / ברכת בעל ההילולא מלווה את כל העושים ומעשים	קי	
יא'תשמה	י"א שבט, מו"ה אפרים אליעזר הכהן יאָלעס	— בדין ירושה וקדושה בכל שעל באה"ק, ותוקפו בירושלים / המצב דורש לימוד בטוב ירושלים	קי	
יא'תשמו	י"ג שבט, מו"ה אברהם וודיגר	— מז"ט לקשוה"ת של הבת / תמיהה על המנהג לקרוא לזה „אירוסין“	קיא	
יא'תשמו	ט"ו שבט, כללי-פרטי לתלמידים	— תקוה חזקה שיהי לימוד המביא לידי מעשה / בעל ההילולא מסר נפשו על חינוך בנים ובנות עטה"ק	קיב	
יא'תשמח	ט"ו שבט, כללי-פרטי לתלמידות	— כנ"ל	קיג	
יא'תשמט	ח"י שבט	— בעת הזאת דעקבתא דמשיחא עבודת הצדקה מוכרחת, ואין מזרזין אלא למזוזרזין	קיג	
יא'תשנ	י"ט שבט	— דיוק בעניני טהמ"ש"פ, ויתדברו עם הרב שלהם לשינון ההלכות	קיד	
יא'תשנא	כ' שבט	— הוספה בתומ"צ מביאה הוספה בברכת ה', אף שקיומם אינו לשם השכר / להתבונן במעשיו של בעל ההילולא שהקדיש חייו לחיזוק היהדות במס"ג	קיד	
יא'תשנב	כ"ד שבט, מרת זיוה פש	— להדגיש לאלו המבקשים ברכה, הכרח הנהגה בהתאם להוראות תוה"ק, וזוהי גם הדרך לקבלת הברכה / הצלחה במבצע מזוזה ושאר המבצעים	קטז	
יא'תשנג	כ"ה שבט, חברה גמ"ח שומרי שבת	— ההוראה משנת העיבור לגמ"ח הלוואת כספים / גמ"ח בממונו בגופו ובנפשו, ובשלימות / דמי השתתפות	קיז	
יא'תשנד	כ"ז שבט, מר בן ציון שטן	— מרפא לנפש ורפואה לגוף הא בהא תליא / לע"ל לא יהי צורך בטיפולי רפואת הגוף, ואיש את רעהו יעזורו בתרופה לנפש	קיט	
יא'תשנה	כ"ז שבט, מר אהרן ידלין	— אהדתו ועזרתו למוסדות חינוך חב"ד בתפקידו כשר החינוך והתרבות / חינוך דתי של הדור הצעיר נוגע לעצם עתידו של עמנו	קכ	

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תשנז	כ"ז שבט, מר יצחק לבני	— שיתוף פעולה של רשות השידור עם אנשי חב"ד / תודה על העבר וגם על להבא	קכא	
יא'תשנז	כ"ז שבט, מר שלום רוזנפלד	— דיורחים בעיתון מעריב, על הפעולות המסועפות של אנשי חב"ד / תפקידו של מו"ל העתון הנפוץ ביותר להעריך כראוי מפעלים חינוניים לציבור	קכא	
יא'תשנח	עשק"מ אד"ר, השלוחים לארה"ק	— ממברק ברכה ראשון לקבוצת השלוחים הא' לאה"ק / מהם יראו ויעשו רבים, ויקויים בהם לשון הכתוב „ועבדתם וגו'“, וכפירוש כל רבותינו נשיאינו	קכב	
יא'תשנח	שבט, כללי פרטי	— זיכירום בתפלה על ציון בעל ההילולא / להתבונן איך שהקדיש חייו להפצת התורה ללא פשרות / הוספה בהתאמצות ללכת בדרכיו, בפרט שעומד לימינם וברכתו מלווה אותם בגור	קכג	
	מו"ה אלכסנדר זושא בונין	— גודל הנח"ר על הדו"ח נוסף על עצם הפעולות / הצלחה במוסד לבנות „ביתנו“, ובחיבור ילקוט „תורת הנפש ע"פ חב"ד“	קכד	
	מו"ה חיים יהודה פלדי	— הצלחה ובשו"ט בפעילותו, כולל שלימות ישראל אורייתא וקוב"ה דכולא חד	קכד	
	מו"ה חיים יואל בערענסאן	— בסיבה שאין ממברכין על מצות קריאת שמע, ופי' התוס' בזה	קכה	
	מו"ה יעקב פלס	— זירזו אפי' מאה פעמים, ללא גוזמא, בנוגע לאדישות הערות הת' ואנ"ש ברונא	קכה	
	— במענה לשאלת פרופ' מיכאלי משגירות א"י בצרפת על המבואר בלקו"ש, תסדר המערכת מענה ע"פ אגה"ת וקונטרס ומעין	קכו		
	מו"ה נפתלי צבי גוטליב	— עיכוב הו"ל של „תולדות לוי יצחק“	קכז	
	מו"ה משה שלמה סלונים	— עיכוב הו"ל ס' הזכרון להרע"ז סלונים	קכז	
	ההסברה שעובר איסור לשם מצוה, ה"ה היפך השו"ע	קכז		
יא'תשס	ב' אד"ר	— חובת קיום המנהג שהשו"ב מראה סכיניו להרכנים, אף באם יש סכסוך ביניהם / פירצה חמורה	קכח	
יא'תשסא	ב' אד"ר	— מענה לבקשת סליחה על אופן הדיבור והכתיבה	קכח	
יא'תשסב	ג' אד"ר	— התלבטות במקום היציאה לשליחות, כעצת ידידים או רוב הנשאלים	קכח	
יא'תשסג	ג' אד"ר, מר גד יעקבי	— כפלים לתושי' בב' חדשי אדר	קכט	
יא'תשסד	ד' אד"ר	— הקב"ה מסייע להתגבר על בלבולי היצר ובמשך הזמן תראה שכל הפיתויים לא ה' בהם ממש / עפ"ז פשוט שחוסר בקיום המצוה ה"ז היפך השכל	קכט	
יא'תשסה	י"א אד"ר, מו"ה משה פינחס הכהן כ"ץ	— פסק הלכה של ע"ב רבנים בהתוועדות יו"ד שבט, והטעם במספר זה דווקא	קל	
יא'תשסו	ט"ז אד"ר, מר יהודה נשיא	— התרשמותו מביקור בשיבות חב"ד באוסטרלי' / ניצול השפעתו כקונסול הכללי לחיזוק הערכים הנצחיים, בפרט בשטח החינוך	קל	
יא'תשסז	ט"ז אד"ר, מו"ה ארי' לינקר	— חשיבות הקמת מקוה בשטקהולם / אף שאין קרנות לזה, השתתפות פרטית / קישור עם מר מקס שרייבר	קלא	
יא'תשסח	ט"ז אד"ר	— מניעת סכסוך בגיוס כספים למוסדות דומים באה"ק ובארה"ב, בהתייעצות עם מכיריהם וע"פ הוראות רב מאנ"ש בכתב	קלב	
יא'תשסט	ט"ז אד"ר, מו"ה ישראל ליבוב	— מימון לפעילות עם משפחות שכולות באה"ק / באם אין תוצאות, ה"ז הוכחה ברורה שלא חיפשו כדרוש	קלב	

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תשע	כ"א אדר – שינוי שם לנערה, ממרסל למיכל			קלב
יא'תשעא	כ"ב אדר, מר מנחם בריי – מצב היהדות בבולוניה והגעת הרב בורנשטיין לשם / עזרה בגופו והשפעה על אחרים לשיתוף פעולה בהפצת תומ"צ			קלג
יא'תשעב	כ"ד אדר, מר יהודא עמר – הפצת היהדות והמעיינות באילת, והעזר בתפקידו כיו"ר המועצה הדתית / לימודו בעבר בישיבות תות"ל במרוקו ובצרפת בוודאי עושה פירות			קלד
יא'תשעג	כ"ד אדר, מר חיים צבי באלזאם – בעניני אחי תמימים צריך לפנות להנהלה מרכזית של תות"ל / סיפוק מפעילותם בביסוס הישיבה בפיתסבורג, ומהם יראו וכן יעשו			קלה
יא'תשעד	כ"ד אדר, מר אברהם גולנדסקי – ברכה לנישואי בתו בגו"ר / שינוי אורח חיים אישי בקיום מצוות מעשיות, כהכנה לחיי משפחה של בתו וב"ג / בהעמדת יסודות שיעמדו בפני נסיונות ושינויים יש לשאול המבינים בזה, וכן בבנין בית בישראל על יסודי התורה והמצווה / על יסוד האומץ שלו למרות מצב בריאותו, בודאי לא יתפעל ממה יאמרו ושאר מניעות בזה			קלו
יא'תשעה	כ"ח אדר, מר מנחם מנדל הופן – מעמדו בחברה מעניק לו יכולת השפעה מיוחדת, להפיץ הערכים הנצחיים של תומ"צ / עי"ז מקבלים כח להחליט כראוי בבעיות פרטיות וכלליות / להמשיך בבטחון ובמשמר האזרחי			קמא
יא'תשעו	כ"ח אדר, מו"ה שמחה קוק – מנהג שו"ב כמפורסם להראות הסכינים להרב, ופשוט אשר זה המענה לכל שואל / תודה על עזרתו לפעולות חב"ד בעירו רחובות			קמב
יא'תשעז	כ"ח אדר – הרחבת הבני' במוסד באם לא יכנסו עי"ז לחובות, וכעצת עסקנים / אין לכתוב שהוא תחת נשיאות וכו', מוסדות חדשים רק כשמעוררים מכאן			קמג
יא'תשעה	כ"ט אדר – בחירת סוג עבודה שיהי טוב יותר לשידוך / תכלית חייו לעשות דירה בתחתונים, כשלוחו האישי של הקב"ה			קמג
יא'תשעט	כ"ט אדר – הנהגה בהתאם להוראות תורתנו / הסתדרות בדירה / ילדים הם ברכת ומתנת השי"ת, ואין מקום להימנע מהריון בגלל מצב כספי דחוק			קמג
יא'תשפ	ר"ח אדר"ש, מו"ה דוד משה רון – משלוח חדש של מזוזות / הקושי למצוא שו"בים חדשים עבור רומני' / שמחת פורים „עד דלא ידעי“			קמד
יא'תשפא	ר"ח אדר"ש, נציבי תות"ל מאנטרעגל – טעם עיבור השנה, מעורר כאו"א להשלים החסרון במעשיו / בחשיבות החינוך התורני, ובמילא האחריות על ידידי הישיבה למלאות החסר וכן לתת מראש על העתיד			קמו
יא'תשפב	ר"ח אדר"ש – להישאר בשטח הטיפול הפסיכיאטרי ולא לעבור לשטח אחר / עצה כיצד לא להתרגז על המטופלים / הדרך למנוע מהם לעבור על איסורי תורה			קמח
יא'תשפג	בין פורים קטן לגדול, כללי-פרטי – בשנת העיבור ב' חדשי אדר שמרבין בהן בשמחה / ליהודים היתה אורה וגו' כפשוטו וכמדרשו, והקשר ביניהם, וההוראה למעשה			קמט
	חשיבות הדיוק במראי מקומות כשמצטטים פסוקים ומאחז"ל / דוגמאות בזה			קנ
	מו"ה יהושע מונדשיין – ת"ח עבור צילומי הביכלאך שבספר"י הלאומית בירוש"ל / עיכוב הו"ל מאמר הארוך דאדהאמ"צ			קנ

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תשפד			בדר"ח אד"ש, תלמידי בי"ס חב"ד נצטרע'עילית – מברק ברכה לכאו"א מנערי בר מצוה החוגגים יחדיו ביום זה / קבלת עול תומ"צ בשמחה, מתוך שלום אמיתי בארצנו השלימה	קנא
יא'תשפה			בדר"ח אד"ש – מענה לבקשת מחילה על דיבור וכתיבה שלא באופן הראוי	קנא
יא'תשפו			ז' אד"ש, מו"ה דוב זלוטניק – הערות על המאמר „על מקור המשל הננס והענק וגלגוליו“ / הסברת כמה כללי הלכה עפ"ז / פתיחת צינור בביאור חדש, והמשך אחר התחלות קשות	קנב
יא'תשפז			ח' אד"ש – הכסף שנשלח ה' עבור הספר, ולא הוצאות הדפסה כלליות / לא ה' מענה ע"ז משום שאין כאן קרנות להר"ל פרטיות	קנג
יא'תשפח			ט' אד"ש, מו"ה ישראל ליבוב – לסדר ערבי חב"ד באה"ק קודם החגים ולא באמצעם / מחמת הספק, לא לנגן ניגון מסוים / השתתפות בהוצאות	קנד
יא'תשפט			ט' אד"ש – הליכה מחיל אל חיל, ומעלין בקודש בעת התבססות בארץ הקודש / ובמיוחד אצל בנות ישראל, שחביבות יתרה להן לארצנו הקדושה	קנה
יא'תשצ			ט' אד"ש – להתייעץ ברופא ידיד שבסביבתו על טיפול „סיני“ שבכו"כ מקרים מצליח	קנו
יא'תשצא			ט' אד"ש – להתחיל העסק בתכנית הרצה, ולרכז בזה כל המרץ וההשתדלות / וכשיתחיל לראות הריחות, יהי ברור לאן וכיצד להתפתח	קנו
יא'תשצב			י"ג אד"ש – להתעניין בשידוך, כעצת הוריו, ומתוך שמחה והסחת הדעת מהחששות / גזע צור מחצבתו מסייעתו	קנז
יא'תשצג			י"ג אד"ש – מענה לאיש עסקים שנסע לגרמני, שיטול עמו מזוזות, ויעמוד בקשר עם וכו' ויסדר עסקיו באופן שיוכל להיות לעזר לעבוה"ק שלהם	קנז
יא'תשצד			ימי הפורים, כללי – מברק לימי הפורים	קנח
יא'תשצה			בסמיכות לימי הפורים, התלמידים והתלמידות – עיקר נס פורים בזכות הילדים, כמבואר בחז"ל השתלשלות הדברים / כוחם של ילדים להשפיע על גורל עם ישראל בכל מקום, ובמיוחד במדינות בהם הילדים אינם מורשים לקיים תומ"צ	קנח
			תלמידי אהלי תורה – נוסף על קיום מצוות בעצמם, שכ"א ישפיע על א' מבניו שגם יעשה כן / ת"ח על הבישו"ט (לאחר שבישרו שקיימו השליחות)	קס
יא'תשצו			כ"א אד"ש, תלמידות „מכון חנה“ פאריז – בשורה טובה על שהתחילו הדלקת נש"ק וי"ט / פעולתן תאיר על כו"כ בנות ישראל שתעשנה כדוגמתן	קס
יא'תשצז			כ"ג אד"ש, מו"ה חיים יעקב שלאממע – ת"ח על תרגום מכתבי חג הפורים לצרפתית / גדול זכותם בעבוה"ק בחינוך בבית רבקה ובחוגים אחרים / פ"ש ע"י האורחות	קסא
יא'תשצח			כ"ג אד"ש – תיקון המצב לא ע"י הכרות תענית-הפגנה, כי אם ניצול מרצו להוספה בהנהגה יומית ע"פ רצון ה' והפצת היהדות בכל מקום שידו מגעת	קסא
יא'תשצט			כ"ז אד"ש, מו"ה אפרים אליעזר הכהן יאָלעס – ת"ח על התורה שכתב בשם זקנו, ולהעיר מאוה"ח ר"פ זו, וביאורו בתורת הצ"צ	קסב
יא'ת			שלהי אד"ש, תלמידי ת"ת בואקולון – אישור קבלת מכתביהם, וברכה להצלחה בלימוד התורה וקיום מצוותי'	קסג
יא'תא			שלהי אד"ש, תלמידות ת"ת בואקולון – אישור קבלת מכתביהם, וברכה להליכה מחיל אל חיל ובפרט ביהדות וכל עניני'	קסד

אגרת	תאריך	שם הנמשך	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתב	אד"ש, מו"ה שד"ב לוין —	עצה למרה שחורה, להרבות בלימוד התורה בחיות	קסד	
יא'תתג	אד"ש —	הסחת דעת ממחשבות זרות, ולהתחיל לחשוב או להתעסק בענין אחר לגמרי	קסה	
יא'תתד	אד"ש —	במקום קבלה ליחידות, משלוח סידור עבודה / מחמת שאין הזמ"ג, כאילו היתה בחדר היחידות / חלוקת צדקה במאגנטרעאל	קסה	
יא'תתה	אד"ש —	לסיים הלימודים וקבלת הדיפלומה, כיון שהשקיעה כ"כ הרבה בזה / בתוכנית לקיץ, להתייעץ עם הנהלת בית חנה מיניאפאליס	קסה	
יא'תתו	ר"ח ניסן, כללי —	דילוג ופסיחה חיוניים ליציאה ממצרים, סמל התרבות והקידמה, לחירות אמיתית וקבלת התורה / הקב"ה בכבודו ובעצמו מעניק כוחות לבצע דילוג זה בכל הזמנים והמקומות, לאלו שבמצב אורה, ולאלו שבמצב זמני של חשיכה	קסו	
יא'תתז	ר"ח ניסן, מרת עדית גיל —	ביקור צא"ח למשלוח מנות ופעולת המבצעים למשך השנה / תפקידו האמיתי של ביה"ס עיצוב השקפת עולמם של התלמידים מיוסד ע"פ תורה / הזכות והאחריות בתפקידה	קעה	
יא'תתח	ד' ניסן, מר מאיר ווייסגל —	נוכחות מדריכים רוחניים ועסקנים בעלי מרץ בחו"ל, מוכרחת לקיום הגשמי והרוחני של יושבי אה"ק, וכן להצלת הזרים בחו"ל מהתבוללות / משלוח סדרת כתבי חיים ויצמן לספרי'	קעז	
יא'תתט	ד' ניסן, מר ב. שיפמאן —	סיוע לבני משפחה מאחורי מסך הברזל, וטיפול ביציאתם משם, ע"י המוסדות העוסקים בכך	קעח	
יא'תתי	ד' ניסן, הרנ"ג הרי"ג והרה"פ —	הוראות לביה"ד המטפל בגישור בין ב' שלוחים הדרים ופועלים בעיר אחת / להזמין הצדדים להתדבר בפניהם, ולהכריע במה שצריך	קפ	
יא'תתיא	ערב שבת הגדול, מו"ה יהודא פחימא —	פעילות בין אחב"י הנמצאים בבית האסורים / הוראה מזמן חרותנו, חרות רוחנית אפשרית בעבודת כאו"א, אף אלו הנמצאים במאסר	קפב	
יא'תתיב	ערב שבת הגדול, נשי ובנות ישראל —	השתדלות במבצע נש"ק, בערב שבת הגדול ובמשך חג הפסח / השי"ת יאיר מזלן בכל המצטרך	קפד	
יא'תתיג	י"א ניסן, השלוחים לצפת —	חירות מדאגות בגשם וברוח, ולהמשיכה בכל השנה / קבלת הברכות ל"א ניסן, וקובץ דברי תורה	קפה	
יא'תתיד	ערב חה"פ, מר יצחק רבין —	הבעת תודה על ההיתר לאנשי חב"ד לבקר בבסיסי צה"ל ובבתי המאסר, כפורים ובפסח / תכלית הישיבה במאסר, חרטה ויציאה לחרות נפשית אמיתית	קפו	
יא'תתטו	ערב חה"פ, ועד קהילת הנובר —	פעילותם הברוכה של אנשי חב"ד, לחיזוק התומצ' ובשטח החינוך בעיר	קפז	
יא'תתטז	ערב חה"פ, כללי —	חג הפסח ושבת שלום ושמים / תרוממה קרנות צדיק מלך המשיח	קפח	
יא'תתיז	עשק"מ אייר, משתתפי המסיבה השנתית למוסד „אהלי תורה” —	תאריך הדינר בב' אייר, פתגם הידוע דבעל יום ההולדת „לכתחילה אריבער", בתומצ', בחינוך הילדים עטה"ק, ובתמיכה גדולה יותר במוסד	קפח	

מפתח

41

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתיח	כ"ו ניסן	חומרי עזר לקיום המצוות, ע"י השלוחים במבצעים / קיום מצוות תפילין בכל יום בשמחה		קצא
יא'תתיט	כ"ז ניסן	תמיהה על ה"א לעזוב מקום השליחות והכנת מחנה קיץ, דוקא לאחר שהוכרוז על "שנת החינוך" / השתתפות בהוצאות שנת החינוך		קצב
	נספח	אגרות המזכירות בקשר לשנת החינוך		קצב
	מ"ה נחמן סודאק	התעוררות לסדר פעילות שנת החינוך באנגליה / לפעול גם באירלנד ולמצוא אחראי לזה / השאיפה צ"ל להגיע לכל הילדים והנוער, בגיל או בדעת		קצב
	מ"ה עזריאל חייקין	פעולות שנת החינוך במרץ ובזריזות בבלגיה / החוב והזכות עליו לסדר זאת במדינות הסקנדינויות בהם פעל בעבר, ויתיעץ בלונדון מ"ה צבי הירש חיטריק		קצג
	מ"ה מנחם מענדל שמטוב	כיון שיש לו קישורים מסחריים עם יאפאן, יפעל להתפשטות פעולות שנת החינוך, לכל ילד וילדה, ולכל יהודי הזקוק לזה		קצד
	מ"ה גרשון מענדל גרליק	כיון שבהשגח"פ יש לו קישורים מסחריים בטייוואן, האנג קאנג וכדו', יתעניין במצב החינוך ולעשות כל האפשר להטבתו, בסיוע עוד אנשים עם קשרים במדינות ההן		קצד
	מ"ה אברהם גודין	בתור ב"כ בטח עומד בראש מבצע שנת החינוך, בכל הערים וישובים באיטליה / גיוס אנ"ש וכל אחב"י שיכולים לעזור / לפעול גם באוסטריה ויוון		קצה
	מ"ה דוד משה רחזן	כינוס תלמידים לשעבר בריגא הנמצאים באה"ק, במסגרת שנת החינוך / א' מיסודות חינוכם ה' לעבוד בצבא ה' בחיזוק היהדות ובחינוך בפרט		קצו
	מ"ה ניסן, מ"ה שניאור חיים הכהן גוטניק	פעילות במסגרת מבצע ושנת חינוך ברומניא / כולל קטנים בשנים וקטנים בשמירת תומ"צ		קצו
	מ"ה אייר, מ"ה שלום יחזקאל שרגא הלברשטטירובין	הנהלת הרשת – דו"ח לאן ממשיכים התלמידים בשנה"ל הקרובה, ולהשפיע על אלו שעדיין לא החליטו (או שהחליטו לא כפי הנכון) / מינויים מיוחדים לזה, והשתתפות המל"ח בהוצאות		קצז
יא'תתכ	שלחי ניסן, מ"ה שניאור חיים הכהן גוטניק	באיסור חמץ ובליעתו, ובשיטות אם זה איסור גברא או חפצא / שינוי ע"י מחשבה או דיבור / הצלחה בנסיעתו, בדילוג וקפיצה		קצח
יא'תתכא	שלחי ניסן, מ"ה יעקב עמנואל שוחט	אכילת איסור לצורך פקו"ג, רפואה כללית לגוף ע"י היזק אבר פרטי, ע"ד ירידה לצורך עלי'		ר
יא'תתכב	ב' אייר, מ"ה שלום יחזקאל שרגא הלברשטטירובין	ניחומים על פטירת אמו הרבנית / קדימת אם לאב בפרשת שבוע זה		ר
יא'תתכג	ג' אייר	חילוקי דעות בין חברי הנהלה, יש לסדר שם, מעבר לים ובין אדם לחבירו / עיקר ההתחשבות צ"ל טובת התלמידות		רא
יא'תתכד	ד' אייר, מ"ה אפרים וואלף	העדר המענה בענין, משום שזו תפקידה של ההנהלה / יציאה למבצעים בזמן הסדרים, ברשות מההנהלה, ולכל היותר חומש מהתלמידים		רא
יא'תתכה	ו' אייר, מ"ה מנחם זאב גרינגלאס	הערות למח"ס זהר ההגדה, בפתורא דבר יוחאי		רב

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתכו	ד' אייר	— שלילת פרסום שנת החינוך בר"ת משית, עלול לעכב אחרים מלהצטרף, היפך המטרה לגמרי	רג	
יא'תתכו	י' אייר	— כל הסמכויות להחליט בידי ההנהלה (ברוב דעות) שמונתה על ידי והורחבה / איני אחראי כלל לשמועות פורחות	רד	
יא'תתכח	י"א אייר, מו"ה חיים צבי קרוגר	— תרומה ומכתב עבור מסיבה השנתית להחזקת הכולל	רד	
יא'תתכט	י"א אייר, כולל להודאה מעשית	— ההכרח בלימוד הלכה למעשה, וא"א לעשותה ע"י אחרים / יותר מיובל שנים שנשמע בשכונה זו קול תורה ותפלה / גודל הצדקה שמביאה הקץ	רה	
יא'תתל	י"א אייר, מו"ה ישראל ליבוב	— מקום הבר מצווה ליתומי המלחמה בכפ"ח ולא לשנות מהחזקה / השתתפות בפעילות צאגו"ח באה"ק, ומחצית מהוצאות מבצע חינוך עד ר"ה	רו	
יא'תתלא	י"ד אייר, מו"ה יעקב הכהן כץ	— מועדים מתאימים לטיפול רפואי בחדשי סיון ותמוז	רח	
יא'תתלב	אמצע אייר	— ארגון תהלוכת ל"ג בעומר מרכזית בני"ב בקביעות זו, בקשר עם שנת החינוך	רח	
יא'תתלג	לפני ל"ג בעומר, הנהלת צא"ח	— מענה על דו"ח תוכנית התהלוכה, וברכה שהמדובר יבוא לידי פועל במעשה	רח	
יא'תתלד	לפני ל"ג בעומר, מו"ה יוסף וויינבערג	— שידור ברדיו אודות מבצע חינוך / פעילות בהנ"ל וחלוקה לצדקה בבראזיל, באופן דגומא דקדושה	רט	
יא'תתלה	ל"ג בעומר, מרת רחל יבנאי	— קבלת חוברת זכרון לבעלה ע"ה / ביקורו בארה"ב והדיבור אודות פעילות ציבורית / נח"ר לנשמה כשבני המשפחה ממשיכים בחיים ע"פ תורה	רט	
יא'תתלו	ל"ג בעומר, מר י.ש. הכהן מלצר	— כל המברך מתברך	רי	
יא'תתלז	ימי הספירה, כנס שנתי נשי ובנות חב"ד	— אחריות מיוחדת שישנן לנשים בענין החינוך / הן ביצי"מ והן במ"ת נטלו הנשים חלק חשוב / להרחיב השפעתן בחינוך בכמות ובאיכות	ריא	
יא'תתלח	ימי הספירה, נח וואגנל	— ת"ח על הבשו"ט, הוספה בלימוד בחיות ובהתמדה, לאור מה שדובר לאחרונה על כוחו הרב של הנוער, בעצמו ובסביבתו ולכלל ישראל	ריד	
יא'תתלט	ימי הספירה, כללייפרטי לילדים	— כנ"ל. מענה שנשלח לכו"כ מילדי ישראל, על דו"חות הוספה בלימוד בימי חוהמ"פ, ומכתבי תודה על המתנה שקיבל כאו"א, ספר של קה"ת	רטו	
יא'תתמ	ימי הספירה, ועד הנשים בנחלת הר חב"ד	— תוספת אומץ בעבודתן לאחר שראו הצלחה בעבר / שעת הכושר לחרות מכל ענינים המבלבלים ובפרט בעבודת ה'	רטו	
יא'תתמא	ימי הספירה, מו"ה שבתי הכהן כץ	— פעולותיו במבצעים, ובמיוחד בבית האסורים / זירזו בענין מבצע שנת החינוך, וזכות אבי אבותיו מסייעתו	רטז	
יא'תתמב	ימי הספירה, מר ברוך לוי	— התרשמותו מביקוריו בכפ"ח, נחלת הר חב"ד וקרית חב"ד בצפת, בהמשך לשיחה בעת היחידות / שכ"א יוכל לתרום חלקו מתוך חרות	ריז	

אגרת	תאריך	שם הנמנען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתמג			כ"ה אייר, מו"ה מרדכי זוגות קמינקר — ברכה לפעילותם בהמבורג / כחותם תורת הרשב"י בל"ג בעומר, "ציוה הוי" את הברכה חיים עד העולם"	ריח
יא'תתמד			ערב חה"ש — לכל מצוה סגולה בצדה כצינור לברכה ה', סגולה לזחור"ק שמירת טהמשי"פ / הורים אינם מתחשבים בקשיים כשנוגע לילדים / לנצל מעמדו בחברה להשפיע על חוגים רחבים בהפצת קדושה	ריח
יא'תתמה			ערב חה"ש, כללי — מברק לחג השבועות	רכ
יא'תתמו			אסרו חה"ש, תלמידות המסיימות — סיום הוא הכנה לשלב נעלה יותר / להשתדל ב"שנת החינוך" ביתר שאת בכל עניני תומ"צ, בעצמן ובסביבתן / חגיגת הסיום בחודש סגולה	רכ
יא'תתמז			אסרו חה"ש, מסיבה השנתית דבית־דבקה — שנת החינוך הוכרזה לחזק ולהרחיב החינוך לצעירים ולמבוגרים / נחיצות חינוך הבנות במיוחד כהכנה לתפקידן כאשה, אם, ועקרת הבית	רכא
יא'תתמח			אסרו חה"ש, מר יונה כהן — קבלת ספרו "ירושלים במצור" / השעבוד הפנימי הקיים גם עכשיו בירושלים / השתדלות נגד הנפת דגל ירדן במקום קה"ק, ענין בלתי מפלגתי	רכג
יא'תתמט			אסרו חה"ש, מרת שולמית תיליאניץ — פעולותי להחזקת המוסדות / הישגים בעבר מגדילים התשוקה להישגים גדולים יותר, בגשמיות ועאכו"כ ברוחניות	רכד
יא'תתנ			י' סיון, מו"ה מאיר לובין — אין עתותי בידי להשיב על כל השאלות וכו' ויבררם אצל רבני אני"ש / מענות על קושיות בסיפורי, נוסח ומנהגי חב"ד	רכה
יא'תתנא			י"ב סיון, מסיימות בית דבקה ברוקלין — חגיגת הסיום בט"ו לחודש מתן תורתנו המשולשת / הסיום התחלה לעלי' חדשה, ובפרט פעילות בחינוך עטה"ק בשנת החינוך	רכז
יא'תתנב			כ' סיון, מו"ה יהודה ליב רסקין — הוראות בקשר לתרגום שעהיה"א מס' התניא לשפה הערבית / החילוקים בינו לבין התרגומים לאנגלית ולצרפתית	רכח
יא'תתנג			כ"ב סיון, תלמידי ישיבת תורת"ל מאנטרעאָל — חג הסיום, התחלה לתוספת התמדה ושקידה בנגלה ובחסידות / חינוך והשפעה על הזולת, בזמנים ע"פ רשות ההנהלה, בכל המבצעים	רכט
יא'תתנד			כ"ז סיון — ביקור כאן בחודש תשרי, בהסכמת ההנהלה	רלב
יא'תתנה			כ"ז סיון, מו"ה יוסף וולדמאן — ביאור בפרש"י (במדבר א, יז), שלא דובר בעת התוועדות ש"פ במדבר	רלב
יא'תתנו			כ"ז סיון — הודעה על הרש"י שידובר בעת התוועדות ש"פ שלח	רלג
יא'תתנז			כ"ז סיון, מו"ה שמואל הבר — שאלת רב בנוגע לטיסת "אל-על" במוצ"ש כימות הקיץ	רלג
יא'תתנח			סיון, מו"ה שד"ב לוין — הוראות בנוגע להו"ל קונטרס הערות בשו"ע אדה"ז מהגרא"י ריבלין / ביקר בלויבאוויטש, והי' חבר הבי"ד בירושלים	רלג
יא'תתנט			למ"ד סיון, בייס למלאכה־חב"ד — חג הסיום, התחלה לתוספת התמדה ושקידה בנגלה ובחסידות / חינוך והשפעה על הזולת, בזמנים ע"פ רשות ההנהלה, בכל המבצעים	רלד
יא'תתס			ר"ח תמוז, מענה כללי־פרטי — קבלת הדו"ח דבר בעתו, ר"ח הגאולה דלא אותו בלבד גאל הקב"ה כי אם גם את כל כו' איש ישראל	רלה

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתסא	ג' תמוז, כללי-פרטי	—	התכוננות בפרשת המאסר והגאולה / נקודת עבודת בעל הגאולה ענין החינוך, מבצע כללי גדול שכולל המבצעים הכלליים	רלו
יא'תתסב	ג' תמוז, גן ישראל	—	פתיחת מחנות "גן ישראל" בהצלחה רבה / בשנת החינוך יוסיף כאו"א בחינוך עצמו והסביבה	רמב
יא'תתסג	ו' תמוז	—	ניחומים אחר פטירת האב / ביאור תוכן המשותף בנחמת היחיד ונחמת אבלי ציון וירושלים / לימוד משניות ונתינת צדקה במשך שנת האכל	רמג
יא'תתסד	ח' תמוז, מו"ה יעקב אשר ווייספיט	—	מענות על שאלות בפירש"י בפ' בשלח, ימצא בשיחות דשנת תשכ"ח ע"פ המפתח	רמה
יא'תתסה	ט' תמוז, נחלת הר חב"ד	—	ביהכנ"ס בפ"ע לכל עדה שנוסח תפלתם שונה / לא לבנות מוסד חינוך לבנים בחצר ביה"ס לבנות, גם עם מחיצות / השתתפות בהוצאות הפנימי'	רמה
יא'תתסו	י' תמוז, מו"ה משה דאבראשווילי	—	פגישת שני יהודים צריכה להביא תועלת לעוד מבני' / השפעה בעניני תומ"צ באה"ק וגם אצל מושפעי במדינה ההיא	רמו
יא'תתסז	י"א תמוז, מו"ה זמורני ציק	—	הדפסת ה"מבצעים" ע"ג חולצה וכיו"ב, כהחלטת הנהלת צאגו"ח / מבצע מזוזה קודם למבצע צדקה בפרסום / להוסיף נר קטן בין ב' הנרות בפרסום נש"ק / הגדרת ה"מבצעים" (מצוות השם) צ"ל מבצעי שמירה הגנה והצלה	רמז
יא'תתסח	י"ב תמוז, כללי	—	מברק לימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז / שבתא טבא וחג הגאולה שמח / להמשיך בכל המבצעים ובסודם מבצע חינוך	רמח
יא'תתסט	י"ד תמוז, אנ"ש החתומים על המכתב	—	פליאה שנתעוררו דווקא בענין הכי קשה, החזקת כולל חדש / יעסקו קודם בביסוס הקיים, ובחידוש מה שה' בעבר / שנת השבעים להמשך תרס"ו	רמט
יא'תתע	ט"ו תמוז, מר אלאווע ע. סטטובאל	—	הכרת תודה לראש העיר והנהגתה על "רחוב חב"ד" בס. פאולו / ביטוי מזהיר להכרת ערך החינוך, ואצל הנוער בפרט בהם תלוי העתיד	רנ
יא'תתעא	ט"ו תמוז, מרת פייגה אשוגה	—	השתתפות אישית עבור הטיפול בחולים ונזקקים, אע"פ שאין כאן קרנות לזה / ברכות למשתדלים במפעלי רפואה, עזר וצדקה	רנא
יא'תתעב	ט"ו תמוז, מר אלקנה חרמץ	—	ניצול השפעתו כעורך עיתון, לחזק יהודים בשמירת תומ"צ / ובהתאם לשם העיתון, יפה מאמענט אחד קודם	רנא
יא'תתעג	ט"ו תמוז	—	תמיד יש מקום להוספה בעניני תומ"צ שאינסופיים הם / בטחון בה' וצדקה גשמית ורוחנית לזולתו, סגולה להמשיך ברכת ה'	רנב
יא'תתעד	ט"ו תמוז	—	ת"ח על הבשו"ט מההוספה בשמירת שבת	רנג
יא'תתעה	ט"ו תמוז, מו"ה יצחק קיסטר	—	הצלחה בתפקידו הכי אחראי באה"ק / השלכות ההחלטות שלו כשופט מרחיקות לכת / לא להתרשם מקשיים ולמלא תפקידו בקומה זקופה	רנג
יא'תתעו	ט"ו תמוז, מו"ה יוסף וויינבערג	—	שלוחות בעת נסיעתו לבראזיל ולדרום אפריקה / פרסום השיחות ע"ד חיזוק הבטחון בקשר עם החטיפה וההצלה באנטבה	רנד
יא'תתעז	ט"ז תמוז, ד"ר ישראל קליין	—	סיוע לבי"ס חדש לאחיות, שע"י ביה"ר אסף הרופא / התמחות בהשקפה יהודית על טיפול בחולה ואחריות לחזק נפשו, יוסיף במסירותו / לסדר הסברה בדיני שמירת שבת ויו"ט	רנה

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתעח	ערב בין המצרים, מו"ה מאיר יהודא גץ –	צער על העגמ"נ שגורמים לו בעקבות אישורו לפעילות חב"ד בכותל המערבי / בקרוב יבטלו המנגדים בגלוי ובסתר, וימלא תפקידו במנוחה	רנו	
יא'תתעט	ערב בין המצרים, בני ובנות ישראל שקודם גיל מצוות –	להוסיף בביהמ"צ בעניני תומ"צ, כולל מזווה כשרה בכל חדר, לימוד תורה ובע"פ, צדקה ביום חול, ואהבת ישראל בלי מצרים	רנז	
יא'תתפ	כ"א תמוז –	שמירת שיעורי חת"ת הידועים / הצלחה במבצעים, בזמנים ע"פ רשות ההנהלה	רנח	
יא'תתפא	בין המצרים, מו"ה יעקב לנדא –	אישור משלוח המשך תרס"ו / תוכן השיחה עם חתנו הרב קרול אודות פעילות אגודת הרבנים באה"ק / העדר פעולה משווע במצב משווע	רנח	
יא'תתפב	בין המצרים, כללי –	מאורעות החטיפה וההצלה באנטבה, הם אזהרה גלוי' ואתעזל"ע לפשפש וכו' יחד עם עידוד / לקבל החלטות טובות בתשובה תפלה וצדקה	רנט	
יא'תתפג	בין המצרים –	היתר תביעה בערכאות שייד לרב מורה הוראה בפועל / תחום העיסוק החדש כעצת ידידים / במצב הכלכלי העכשווי אין כדאי להיות עצמאי	רסא	
יא'תתפד	בין המצרים, מר יעקב רוזנטל –	ריבוי הטרדות, ואיחור במענה על מכתבו / משנה חשיבות בימי ביהמ"צ לקירוב בין יהודים / חידוש הקשר יקרב הפיכת ימים אלו לששון ולשמחה	רסא	
יא'תתפה	ער"ח מנ"א, מו"ה מרדכי מענטליק –	קביעת מסכת הנלמדת בישיבות חב"ד, ע"פ דעת הרוב בהנהלות הישיבות	רסב	
יא'תתפו	ב' מנ"א, מו"ה יהושע הוטנר –	זירוז בהמשך ההו"ל של כרכי האנציקלופדי' התלמודית / להדפיס גינתיים כרטיסי הערכים א"ת בהקדמה שזה רק הבסיס / משער ההתנגדות אבל מקווה שהתועלת תכריע דעתם	רסב	
יא'תתפז	ה' מנ"א, מו"ה עדין אבן-ישראל –	הערות על מאמרו „הנשר הגדול" / מדוע אין קולו נשמע בחוגים בהם מתהלך על איבוד חיי העוה"ב ובמילא חייהם בעוה"ז / הו"ל עוד מסכתות	רסה	
יא'תתפח	ה' מנ"א, מר יעקב אלימלך לוי –	הטבה בבריאות הגוף / תמיכה בלימוד התורה ומוסדותי' / זכות תרומתו בעת ההתוועדות	רסז	
יא'תתפט	ה' מנ"א, מר אורי צבי גרינברג –	הכנות ליום הולדת שמונים שלו בערב חגה"ס / מצב של חורבן ח"ו בשלמות העם, שקשור בשלמות התורה שבשניהם תלוי' שלמות הארץ / אי ניצול האפשרויות של אחב"י כלפי פנים וכלפי חוץ / מדוע אין נשמע קולו בחוגים בהם מתהלך, בפרט אלו אשר רק לקולו ישמעו / החוצפה להפסיקו בנאום, והצער שלא המשיך	רסח	
יא'תתצ	ד' מנ"א, מו"ה נפתלי צבי גוטליב –	רשות להדפסת הספר „תולדות לוי יצחק" בכפר חב"ד בארה"ק / תיאום עם קה"ת בארה"ב ובארה"ק	רעא	
יא'תתצא	י"ב מנ"א, מו"ה ישראל צבי גליצנשטיין –	בהדפסה הבאה של חוברת י"ב פסוקים ומאורז"ל להוסיף ע"ד שמירת קדושת החוברת	רעא	

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתצב		כ"ף מנ"א, בר מצוה יתומי המלחמה והחבלנות – משתתף בשמחתך לרגל הבר מצווה / קב"ע תורה ומצוות בשמחה, וקיומה בבריאות ומנוחה / תפילין סגולה מיוחדת להגנה / נח"ר לאביך הי"ד	ערב	
יא'תתצג		כ"ף מנ"א, הנהלת נשי ובנות חב"ד באה"ק – כינוס הארצי השלושה עשר של נשי ובנות חב"ד / תפקידן המיוחד בשנת החינוך, עד שכאו"א מילדי עמנו יתחנך על יסוד התומ"צ / מבצע מזווה	רגע	
יא'תתצד		כ"ב מנ"א – דעתי בכלל שאין כדאית יציאה מאה"ק, ע"פ הרמב"ם / כשיש טעמים מיוחדים לשאול רב מורה הוראה	עדר	
יא'תתצה		כ"ב מנ"א – סגולה להפקד בזש"ק, עלי' מחו"ל לארץ הקודש	עדר	
יא'תתצו		כ"ז מנ"א – הוראות כמענה לשאלתה: לימוד שער הבטחון בחובת הלבבות, בדיקת המזוזות, הדה"נ בערב שבת ויו"ט, היסח דעת מכאב	ערה	
יא'תתצז		אדר"ח אלול – שלילת מימון ארבעים וחמש מזוזות בב"א למבצע מזווה ע"י מימוש אג"ח / מחצית ההוצאה מקרן המצות מחנ"י, ומחצית השנ"י בהלוואה	ערה	
יא'תתצח		ר"ח אלול, נשי ובנות ישראל – מאורעות החטיפה והשחרור באנטבה, ונסיון הנקמה בפגיזת באיטנבול, באים להזכיר כי יש לחזק אמצעי הבטחון וההגנה הרוחניים / נשי ובנות ישראל בתפקידם כעקרת הבית, יפעלו בשמירה ע"י מזווה, ויחזק בטחון כל אחב"י	רעו	
יא'תתצט		ר"ח אלול, נשי ובנות ישראל – כנ"ל – בלשון הקודש	רעו	
יא'תתק		ר"ח אלול, מו"ה מאיר יהודא נץ – ביטול התוכנית לחפור מחילות תחת מקום ביהמ"ק, אפי' בספק וס"ס / אודות השידור ברחבת הכותל המערבי בכ' אב	רפא	
יא'תתקא		ר"ח אלול, מר אברהם ירון – התעניינותו ועזרתו אשתו בפעילות להפצת היהדות / באסיפת יהודים בפרט באה"ק, צ"ל ניכר שהם יראי ה' / תמיהה שמתחיל מכתבו בציטוט משייסקספיר שהי' א"י שונא ישראל / שלא לפחד לומר בגאון אתה בחרתנו כו'	רפב	
יא'תתקב		ר"ח אלול – נחיתה על כוכב לכת (בקשר לנחיתה על הירח, וכוכב מאדים) אינה מנגדת לחוקי התורה, והם דברי רשות / אין סתירה בתורה לומר שיש שם חיים / להתעסק בתעמולה להנהגה ע"פ תומ"צ בין חבריו במילאנו	רפה	
יא'תתקג		בדר"ח אלול, כללי-פרטי – זירוז לעשי' בעניני החודש המרומזים בר"ת אלול: תשובה, תפלה, תורה, גמילות חסדים, גאולה	רפח	
יא'תתקד		ימי אלול, מענה כללי-פרטי – ימים שהמלך בשדה ומקבל כולם, ומראה פנים שוחקות	רצא	
יא'תתקה		ג' אלול – מצות התורה שבעל יפרנס המשפחה, לכן יקבל העבודה בבית החרושת, ובאמונה	רצא	
יא'תתקו		ד' אלול, משתתפי כנס מורי ומנהלי הרשת – הצלחה לכנס בשנת החינוך לתורה ומצוות' / כאו"א יחנך סביבתו ויאירה	רצב	
יא'תתקז		ד' אלול, מערכת, "מחשבת" – אישור קבלת החוכרת, ובקשה לשלוח חוברות הקודמות והבאות / יכולים לקבל עניני דפוס מכאן / מקור הציטוט בדבר המערכת, ודיוק הלשון	רצג	
יא'תתקח		י"א אלול, מר יצחק בעל הנס – הדרכה ועזרה לתלמידים הבאים משירז לארה"ב, ניתן לקבל במשרדי אגודת הרבנים, מזכירות, ומרכז לעניני חינוך	רצג	

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתקט	אלול –	מפורסם מכר"כ שנים שאין כניסה ל"יחידות" בחודש אלול / שינוי בזה		
יא'תתקי	ערב ח"י אלול, כללי לילדים –	פתיחת שנת הלימודים בסמיכות לח"י אלול, יום הולדת הבעש"ט ואדה"ז שהתמסרו לחינוך ילדי ישראל / להשפיע על ילדים אחרים בחינוך עטה"ק, בדוגמא חי' ומזהירה		
יא'תתקיא	ח"י אלול, כללי –	חודש אלול זמן לחשבון נפש על השנה החולפת והכנה לשנה החדשה / חיות וחיוניות הדרושה בחשבון הנפש על חסרונות ומעלות, וסימנה התוצאה בצמיחה ותמורה אישית לטוב		
יא'תתקיב	ח"י אלול, כללי –	כנ"ל – בלשון הקודש		
יא'תתקיג	ח"י אלול –	ה"קריאה לרועי ישראל לעלות ציונה", הביאה לתוצאות חמורות ולהתבוללות מבהילה של אחב"י אחר שמנהיגי הקהילה עזבו / להפסיק תעמולה זו (ובאם כן רק בין אלו שעזיבתם לא תשפיע הנ"ל) ולעורר הפכה שייצאו לחו"ל לעצור נגע ההתבוללות		
יא'תתקיד	כ"י אלול, מו"ה אר"י לייב קפלן –	דבר עיכוב בניית ביהכנ"ס וכו' מחוסר אמצעים כספיים, לברר במוסדות אחרים שמשגשים כיצד לפעול / גיוס כספים ע"י פלוני		
יא'תתקטו	כ"י אלול, ביהכנ"ס בית א"ל ת"א –	הנחת אבן הפינה לביהכנ"ס, בסמיכות לח"י אלול / מקום שיגדלו בו תורה ותפלה / השתתפות אישית		
יא'תתקטז	כ"ג אלול –	הר"ל "נפש" באנגלית על עניני יהדות / הגהה נוספת, התדברות למנוע כפילות / הוספת ב"ה בכל עותק		
יא'תתקיז	כ"ה אלול, ד"ר אהרן צ'חנובר –	המענה על השאלה בתחום התמחותו, לא נמצא במכתבו / יפוי כח הניתן לו כצאצא לאהרן הכהן, לברך את ישראל באהבה		
יא'תתקיה	כ"ה אלול, מר אשר קלדרון –	אישור קבלת שלושת הבולים שעיצב, "מועדים לשמחה" לשנת תשל"ז / ביאור תוכן הפנימי של ג' הרגלים, חג הסוכות, חג הפסח, חג השבועות		
יא'תתקיט	כ"ה אלול –	נחמה על פטירת הבעל טמונה בנוסח המסורתי, בתוך אבלי ציון וירושלים / לאחר ז' ימים מתחילה תקופת הנחמה, עם הכוחות הניתנים מהקב"ה / הילדים ישאבו עידוד מדוגמא חי' של האם		
יא'תתקכ	כ"ה אלול, מר מרדכי לוי –	בדבר הפקת אנרגי' לייצור חשמל בתהליך פשוט, לפנות למתעסקים בנושא באה"ק / הפקת אנרגי' ברוחניות, הכוחות העצמיים הטמונים בבני ובנות ישראל, ע"י דברים היוצאים מהלב ונכנסים ללב		
יא'תתקכא	ימי הסליחות, כללי –	הוספה בחיות ובמרץ בימים הסמוכים לר"ה ובעשיית, כהביטוי "מחי' חיים" הנאמר על השי"ת / ביטוי באופן מעשי במצוות הצדקה, בגשמיות וברוחניות, במעשה הנתינה ובאופנה		
יא'תתקכב	ימי הסליחות, כללי –	כנ"ל – בלשון הקודש		
יא'תתקכג	ימי הסליחות, כללי להנהלות בתי כנסת –	בימי חשבון נפש לתיקון הדרוש שיפור, ולאור המאורעות בשנה האחרונה, להוסיף (או לייסד) שיעורי תורה, קרן גמ"ח וקרן צדקה / בזמן רגיל ה"צ"ל מכתב פרטי לכל ביהכנ"ס והמד"א בראשם, אולם במצב בלתי רגיל, דרושה מהירות הפעולה		
יא'תתקכד	ימי הסליחות, כללי להנהלות בתי כנסת –	כנ"ל – בתרגום לאידיש		

אגרת	תאריך	שם הנמנע	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתקכה			ימי הסליחות, אנשי צה"ל בחיל היבשה, הים והאוויר – תקווה חזקה שההשפעה מביקור אנשי חב"ד ביחידות ובסיסים תמשך הלאה / דוגמא חי' של המגינים על ארץ הקודש והדרים בה / עצם עמידתם על משמרתם תבטל כל מזימת אויב	שכו
יא'תתקכו			ימי הסליחות, אלמנות ויתומי המלחמות – התחזקותם בהנהגה ע"פ תורה, זכות לנשמת הבעל והאב הי"ד / ברכת כוח"ט בגור"ר	שכז
יא'תתקכז			ימי הסליחות, מרת שפרה גולומבוביץ – ברכות לשנה החדשה / צירוף ב' מכתבים (הנ"ל) ע"מ לעשות העתקים ולהפיצם בסיוע צא"ח	שכח
יא'תתקכח			ימי הסליחות, מר גד יעקבי – ברכות לשנה החדשה / הצלחה בתפקידו כשר התחבורה, לחבר לב בניי לאביהם שבשמים	שכט
יא'תתקכט			ימי הסליחות, בי"ד רבני חב"ד בארה"ק – ת"ח על בשו"ט ביסוד הבי"ד / תפקידם כמדובר, כתובת לחסידי חב"ד הרוצים להתנהג ע"פ פס"ד ומנהגי רבותינו נשיאינו, ובחילוקי דעות בין רבני אנ"ש / אין נחיצות בפרסום / אין שייך האיסור דלא תתגודדו	שכט
יא'תתקל			ימי הסליחות, מר ישראל ישע"י – קורת רוח מהידיעות על ביקורו בכפ"ח / אודות הבע"י הקשורה ביהודי תימן, ההשתדלות צ"ל מיוצאי תימן בארה"ב / פדיון תורת יהודי תימן	שלא
יא'תתקלא			ימי הסליחות, מו"ה אברהם מאיר איזנאעל – בענין מזוזה (מצוות השעה) ותוקף שמירתה על באי הבית והיוצאים ממנו / הסיבה שלא צוין בהשיחות לתיב"ע / המלעגים על מבצע מזוזה ומבצע אהבת ישראל, והשתיקה ע"ז	שלב
יא'תתקלב			שלהי תשל"ו – הערות על דו"ח אודות פרטי החטיפה וההצלה באנטבה / לא למדו מנסיון של כמה אלפי שנים, בשווים של מו"מ וחתומת הסכמים של בניי ואו"ה / חסר ע"ד אסיפת הממשלה המכריעה / הקמת פלוגה מיוחדת חשאית	שלג
יא'תתקלג			הנהגה יומית ע"פ שו"ע ובטחון בה' / מנהג בניי יר"ש, ב' מטות נפרדות בשולחן לילה וכיו"ב	שלד
יא'תתקלד			מו"ה יצחק דובער אושפאָל – הצעה להרחיק נשים מבית החיים אחר הלוי, מעבר לגדר, ואולי למנוע השתתפותן בכלל – היפך הנהוג בחב"ד / אי"צ מחלוקת עם הנוהגים כך, אבל אין מקום לחומרות אלו בחב"ד	שלה
יא'תתקלה			לא לדון יחידי בענין השייך לרבים / לשאול עסקני אנ"ש ורבני חב"ד באה"ק	שלה
יא'תתקלו			ב' פגישות אינו מספיק להחלטת שידוך, בפרט שהם מעדות שונות ובגיל שונה / לא לטוס לארה"ב, אלא באם יבוא המדובר לאה"ק ייפגשו שוב, ואז להחליט	שלה
יא'תתקלז			בגילו הי' צ"ל נשוי מכבר, וגורם חוסר הנוחות והסדר, והפרעה בלימוד התורה / יתעסק בשידוך וחתונה בפועל, בבטחון בה', ושאר עניניו יסתדרו	שלו
יא'תתקלח			הבן ירא מהאחריות בחיי נישואין (או מצמצום החופש) / צריך להסבירו שלטובתו מוכרח שיתחתן, ויפסיק לחפש חטרונות בכל הצעה	שלו
יא'תתקלט			מו"ה דניאל מאַסקאוויץ – הקמת בית חב"ד והרחבת הפעילות בשיקאגא, תלוי אך ורק בדעת הרש"ז העכט	שלו
יא'תתקמ			להוסיף בפרסומים אודות מבצע נש"ק, בדפוס או ברדיו, על האיסור הכי גדול להדליק אחר שקיעת החמה, באם לא הדליקו	שלו
יא'תתקמא			מו"ה יוסף מרגליות – ת"ח על הנח"ר מתכנית בנין בית חב"ד ומקוה נשים בוויניפג / יסודות חזקים שיוכלו להוסיף קומות בעתיד / כניסה נפרדת למקוה	שלו

אגרת	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
יא'תתקמב	בענין מצב רוחו ולימודיו של בנם, יפנו לפסיכולוג ירא שמים / הוספת לימודי מקצוע שמביא לפרנסה והרגשת עצמאות, ישנה מצבו לטובה / העתקה לשכונה אחרת, אינה כדאית	שלח		
יא'תתקמג	מו"ה נפתלי צבי גוטליב – הוראות בקשר להו"ל „תולדות לוי יצחק” / כמה תיקונים מוכרחים, ומהם בנוגע למשפחת בית הרב	שלח		
יא'תתקמד	יחליט (אחר לימוד דא"ח בענין) שמדבר וה' שומעו, ובמילא אין נוגע דעת השומעים, ולא יתרשם כלל	שלט		
יא'תתקמה	קירוב לבבות ה' גורם להצלחת כאו"א הרבה יותר / צ"ל עבודה ברצון ולא בגזירה, ואם לאו כעצת ידידים לאן לעבור ובמה להתעסק	שלט		
יא'תתקמו	להתעניין בהצעה מעשית שתספיק לפרנסתם ויהי' להם מנוחת הנפש להפצת תומ"צ / דירה בהתאם למקום העבודה	שמ		
יא'תתקמז	מר מנחם מנדל הופר – עזיבת המשמר האזרחי לטובת צה"ל והעלאה בדרגה, רק אם בטוח שלא יגרע במקום שחסרים בו יותר אנשים מכצבא	שמ		
יא'תתקמח	העתקת העסק מאיזור שהיו בו שריפות, רק באם הוא בשכירות, אולם אם הבנין שלהם, ימשיכו בו	שמא		
יא'תתקמט	מרת שולה שפרה קיזון – פרסום על מבצעים: ציור ארבעה בתים בתפלין ש"ר / להדגיש שנתנית צדקה והנחת תפילין ביום חול	שמא		
יא'תתקנ	הו"ל הלי' ברכת הנהנין בתרגום לאנגלית: הגהת רב מורה הוראה שמבין טוב את השפה, וכן מומחה לשפה / לברר אם י"ל בארה"ב או באנגלי' / אין לשנות את שם הספר	שמא		
יא'תתקנא	מרת גולדה זרבה מרקוביץ – גיוס כספים להוצאות מבצע נש"ק, כשרות וטהמש"פ / המרבה ה"ז משובח, באופן שלא יפגע בבריאות	שמב		
יא'תתקנב	כללי – מברק לראש השנה ה'תשל"ז	שמב		

© Kehot Publication Society

תמונת תואר פני הוד כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יא'תרמט

[ג' תשרי, ה'תשל"ו]

אין כל ספק אצלי ששליחותם (ובמילא — טובתם בגו"ר) במקומם
עתה — עכ"פ בעתיד הקרוב.

והמתיקו השליחות באגפו **למעלה מן הטבע** — ע"י:

(1) שראו הצלחה **בפועל וכאו"א** מהם (ובאם לא היו **מבלבלים**
עצמם במחשבה תמידית שזהו ארעית, וכאילו בעל כרחם —
היו מצליחים עוד יותר),

(2) אין דאגת הפרנסה, בריאות וכו',

(3) אין „צרות" מבעה"ב, הנהלה וכו',

(4) עבודתם — בספוק נפשי **ועוד**.

הקושי היחיד — שלא בטלו כח הבחירה שלהם, והם מנצלים זה
ומגרים את **היצה"ר** שיבלבל מנוחת הנפש שלהם וכו' בהסברות שהם
נגד **שכל** הפשוט ואפילו **דנפה"ב**.

החלטתם בנוגע **לפועל** — תלוי בהם.

יא'תרמט

חלק מהאגרות הוא מהעתק המזכירות, וחלקן — מצילום האגרת. כן נסמן בהערות אלו שכבר
נדפסו במקום אחר (בלקו"ש וכיו"ב).

המענה שלפנינו נדפס בספר השליחות ע' 321. „התקשרות" גליון שלג ע' 17, והוגה ע"פ
תצלום אגרת המזכיר, שהעתיק מכת"ק „על מכתבו מיום ג' תשרי".

ששליחותם .. במקומם עתה: ראה גם לקמן אגרת יא'תרצט (בסופה).

והמתיקו השליחות באגפו: הקב"ה המתיק את תנאי השליחות באגף שעובד בו.

וכאו"א מהם: הבעל והאשה.

יא'תרנ

[צום גדלי, ה'תשל"ו]

אין תפקיד המזכירות כלל — לנהל ישיבות תומכי תמימים, או להיות ממלא מקום הנהלתם.

יא'תרנא

ב"ה, וא"ו תשרי ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך צום בריוו פון ח"י אלול בנוגע דער באדייטונג פון ראש השנה אלס "קאפ" פון יאָר, וואָס גיט אָנווייזונגען ווי צו פירן זיך אַלע טעג פון יאָר, על דרך ווי דער קאָפּ פירט אָן מיט אַלע איברים פונם גוף, און אין צוזאַמענהאַנג מיט דער באַמערקונג, אַז אויסער די אָנווייזונגען אין ענינים וואָס זיינען אַלגעמיינע פאַר אַלע ראש השנה'ס, זיינען פאַראַן ספּעציעלע אָנווייזונגען אין ענינים אין וועלכע איין ראש השנה טיילט זיך אָפּ פון אַ צווייטען, ווי, למשל, הייאָר ווען ראש השנה פאַלט אויס שבת, ווי דאָרט ערקלערט,

וועלן מיר זיך דאָ אָפּשטעלן אויף נאָך אַ נקודה אין וועלכע ראש

יא'תרנ

המענה שלפנינו הוא לא' המשפיעים משיבת תומכי תמימים, על גליון מכתבו להמזכירות בתאריך זה — בו מציע שהמזכירות תתן צו ופקודה להתלמידים שהגיעו לחצרות קדשנו בחודש תשרי, שיסדרו את עצמם בסדר מסודר בלימוד נגלה ודא"ח וכו'. נדפס בתשורה (גורארי, תשע"ב). אין תפקיד המזכירות כלל: ומוטל זה על חברי הנהלת הישיבה, כפי שהאריך כ"ק אדמו"ר בדיבורו למו"ה יצחק מאיר גורארי (מאָנטרעאַל), ערב חה"ס תשל"ו — תשורה הנ"ל (ע' 47 ואילך); ושם בין הדברים מזכיר כ"ק אדמו"ר אודות זה ש,קבלתי ימים אלו מכתב מאחד מחברי ההנהלה דישיבה אחת", ו,גבהלתי ונשתוממתי כו'".

יא'תרנא

מצילים האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"י"ד ע' 454 ואילך.
בריוו פון ח"י אלול: דלעיל ח"ל אגרת יא'תרא.

השנה פון היינטיקס יאָר אונטערשיידט זיך פון אַנדערע ראש השנה'ס, און דאָס — אַז הייַאָר איז דאָס ראש השנה פון אַן **עיבור-יאָר**. און אין דעם זעלבסט:

ניט אַלע עיבור-יאָרן זיינען גלייך, און הייַאָר צייכנט זיך אויס דער עיבור-יאָר דערמיט וואָס ער אַנטהאַלט דעם מאַקסימום צאָל טעג וואָס אַן עיבור-יאָר קען האָבן — 385 טעג.

ווי ס'איז אַרומגערעדט געוואָרן באַרוכה באַ אַ פריערדיגע געלעגענהייט, איז דער ענין פון אַן עיבור-יאָר אין תורה-לוח כדי צו ממלא זיין דאָס וואָס עס פעלט אין דער צאָל טעג אין פריערדיקע יאָרן, כדי אויסצוגלייכן דעם יאָר לויטן חשבון פון דער לבנה — מיט די תקופות (וועטער פעריאָדן) פון יאָר (לויט דער זון), וואָס די תקופות פון יאָר זיינען אויך, פאַרשטייט זיך, באַשטימט פון דעם אויבערשטן, ווי תורה זאָגט: **זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף .. לא ישובו** („די צייטן פון זיינען און שניידן, קעלט און היץ, זומער און ווינטער, וועלן ניט אויפהערן“).

ניט נאָר גלייכט דער עיבור חודש אויס דאָס וואָס עס איז פאַרפעלט געוואָרן, נאָר ער גיט נאָך אַן „אַדרויף“ אויף להבא.

385 טעג: להעיר שזוהו מספר שלם של שבועות. ובקביעות דהשנה — גם ר"ה שלאחריו חל בש"ק.

באָ אַ פריערדיגע געלעגענהייט: ראה ג"כ מכתב ב' דר"ח אדר, תשל"ג (נדפס בלקויש חי"א ע' 310 ואילך).

ענין פון אן עיבור-יאָר: ראה רמב"ם הל' קדה"ח פ"א ה"ב ופ"ו הי"א ובמפרשי שם. ובכ"מ.

עיבור: להעיר שבעיבור ישנו סוד העיבור (וראה רמב"ם שם פ"א ה"ד). ובירוש' סנהדרין (פ"א ה"ב): בסוד עמי לא יהיו זה עיבור. ונת' בלקוטי לוי"צ אגרות ע' קטו.

כדי אויסצוגלייכן: ראה רש"י ראה (טז, א) שזוהו פשוטו של מקרא. — וברמב"ם שם רפ"ד כדי שיהא הפסח כו' — משא"כ ע"ד הפשט „שמור את חודש האביב“ הוא ענין בפ"ע, ואביב שייך לעומר (ויקרא ב, יד), ולכן בפרש"י: **עומר**.

זרע .. ישובו: בראשית ח, כב. פדר"א רפ"ח.

ער גיט נאָך אַן „אַדרויף“: רק בחלק משנות העיבור, אבל לא בכולם. ראה מפרשי הרמב"ם שם.

לקו"ש חי"א ע' 310 ואילך: ולאח"ז באג"ק חכ"ח אגרת יתרו. וראה גם לקמן אגרות יא'תרעז.

יא'תשנ"ג. יא'תשנ"א.

רש"י ראה (טז, א): שמור שתהא ראוי לאביב להקריב בו את מנחת העומר, ואם לאו עבר את השנה.

און הייזער איז דער עיבור אַ מאַקסימום, ווי אויבנבאַמערקט.

* * *

עס איז ידוע, אַז אַלעס וואָס מיר זעען און געפינען אין גשמיות, ובכלל — אין עולם הזה, אין אונזער וועלט — איז דאָס ווייל אַזוי איז דאָס ברוחניות, אין עולמות העליונים, אין העכערע וועלטן, וואָס (און ווייל), „נשתלשלו מהן“ (זיי זיינען אַראָפּגענידערט געוואָרן פון זיי). אַזוי אויך בפרט אין דאָס אויבנדערמאָנטע:

דער דאָזיגער סדר פון ממלא זיין און אויסגלייכן די צאָל טעג אין איינפאַכן זין, אין גשמיות, איז דאָס דערפאַר וואָס אַזוי איז דאָס ברוחניות וואָס **כל יומא ויומא עבד עבדתי** — „איטליכער טאָג האָט זיין אויפגאַבע צו דערפילן“, און דאָס איז אויך די ספעציעלע אָנווייזונג פאַר אונז וועגן דער אויפגאַבע פון יעדן פון אונז — אין זיין אויספירן בפועל: אדם לעמל יולד, כל מעשיך לשם שמים און בכל דרכיך דעהו — ווי אָנגעדייטעט אין דעם בריוו פון ח"י אלול.

לויט דאָס אויבנגעזאָגטע איז פאַרשטאַנדיג, אַז די הכנות און עבודה וואָס מ'דערוואָרט פון אַ אידן צום נייעם יאָר — אין די טעג פון ראש השנה, בפרט — די טעג פון סליחות, ראש השנה גופא און די עשרת ימי תשובה און במיוחד אין דעם יום הקדוש — דאַרפן זיין על דרך פון אַן עיבור-יאָר צו ממלא זיין און בריינגען צו שלימות פון דער עבודה וואָס ס'איז ניט דערטאָן געוואָרן אין פאַרגאַנגענעם יאָר ביז — אויך געבן אַן אַדרויף אויף להבא,

און דאָס אַלעס דאַרף געטאָן ווערן אין דער פולסטער, מאַקסימאַלסטער מאָס,

עס איז ידוע: ראה של"ה מסי' שבועות שלו (קפט, א) ובכ"מ. מים רבים, תרל"ו פקני"ה ואילך.

נשתלשלו מהן: תניא רפ"ג. וראה פרדס שער טז בתחלתו.

כל . . עבדתי: זח"ג צד, ב. וראה זח"א רסד, ב, שכל יום ויום יש לו כחו. ובשו"ת הרשב"א ח"א סתכ"ג.

אדם לעמל יולד: איוב ה, ז.

כל מעשיך לשם שמים: אבות פ"ב מ"ב.

בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו.

און ווי ס'איז אַפֿט אונטערשטראַכן געוואָרן — וויבאַלד אַז דער אויבערשטער בעט און ערוואָרטעט פֿון אַ אידן אַ געוויסע עבודה, איז זיכער אַז ער האָט אים באַזאָרגט מיט אַלע נויטיגע כוחות און מיטלען דורכצופירן דאָס בפועל ממש, און — נאָכמער — דורכצופירן דאָס מיט שמחה וטוב לבב, ווייל אַזוי דאַרפֿן דאָך זיין אַלע ענינים פֿון עבודת ה'.

* * *

חכמינו ז"ל זאָגן אַז די עשרת ימי תשובה, זיינען טעג אויף וועלכע עס איז געזאָגט געוואָרן: **דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב**, „זוכט גיט ווען ער לאָזט זיך געפינען, רופט אים ווען ער איז נאָענט“, און אויף דעם „קירוב“ ווערט געזאָגט, אַז דאָס איז דער קירוב פֿון מאור צום ניצוץ, די דערנענטערונג פֿון דעם קוואַל פֿון ליכט צום פֿונק,

און דאָס קומט נאָך די סגולה-טעג פֿון חודש אלול, ווען דער „מלך איז בשדה“ און ווייזט אַ פֿריינטלעכן פנים צו אַלעמען, וועלכע קומען אים באַגעגענען.

דער אויבערשטער, דער מאור און מקור הברכות זאָל העלפֿן יעדן איינעם און איינע און געבן זיי הצלחה דורכצופירן די אויבנדערמאָנטע עבודת אויף דעם בעסטן אופן און אין אַ מאַקסימאַלסטן אופן, דורכצופירן אין דער פֿולסטער מאָס, ווי מיר זאָגן אין די תפלות פֿון ראש השנה און יום הכפורים:

בעט .. מיטלען: במדב"ר פי"ב, ג.

ווייל .. ה': רמב"ם סוף הל' לולב. ועיין אוי"ת סד"ה תבא (נו, ג). וראה מכתב ח"י אלול תשל"ה.

חכמינו .. קרוב: ר"ה יח, א. בארוכה ראה אוה"ת לשבת שובה (א'תסא ואילך).
עשרת ימי תשובה: עפמשי"כ בכתר ש"ט ששי"ב — מובן גודל ענינם בזמן הגלות.
קירוב .. ניצוץ: קונטרס העבודה ספ"ה. ובקנין החיים (תרפ"ח) פי"ג: התגלות המאור אל הניצוץ (וצע"ק מעט"ר נג, א). וראה אוה"ת דברים ע' א'תסו. עוד פי': בהמצאו, קרוב — הנפה"א.

מלך איז בשדה: ראה לקו"ת ראה לב, ב. מכתב דר"ח אלול תשל"ה.

מכתב ח"י אלול תשל"ה: לעיל ח"ל אגרת יא'תרא.

דרשו .. קרוב: ישע"י נה, ו.

ובקנין החיים (תרפ"ח) פי"ג: סה"מ תרפ"ח ע' קצב.

מכתב דר"ח אלול תשל"ה: לעיל ח"ל אגרת יא'תקצה.

ותמלוך אתה הוא הוי" אלקיננו לבדך על כל מעשיך (און דו זאָלסט קעניגען דו ג־ט אונזער ג־ט אַליין אויף אַלע דיינע טואונגען (באַשאַפונג))

— דורך פּראָקלאַמירן „אלקיננו" — שתמליכוני עליכם — זאָל זיין ותמלוך על כל מעשיך — אויף אַלעס און אומעטוס,

און דער אויבערשטער וועט זיין בגלוי פועל ישועות בקרב הארץ,

ובקרוב ממש די ישועה וגאולה האמתית, ובפרט — ווי די פאַרטזעצונג פון דער תפלה: בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר קדשך (אין הר ציון דער ר' אָרט פון דיין כבוד און אין ירושלים דיין הייליקע שטאָט),

וועלכע זיינען **שטענדיג** משכן כבודיך און עיר קדשיך אויך איצט בזמן הגלות,

זוכה זיין בקרוב צו דער ישועה וגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה לחתימה וגמר חתימה, לשנה טובה ומתוקה

מנחם שניאורסאהן

דורך .. זאָל זיין .. אויף אַלעס: וכמו שהוא בזה שהם „נבראים מאין ליש וחיים וקיימים" (אגה"ק סל"א. וראה שם הטעם).

„אלקיננו" — **שתמליכוני**: ראה טושי"ע או"ח ס"ה.

שתמליכוני עליכם: ר"ה טז, א. וראה שו"ע אדה"ז רסתקפ"ב (מרש"י ברכות יב, ב) שבכל עשיית הקב"ה מראה מלכותו כו'. ובפע"ח ובסי' האריז"ל ובכ"מ — שכל עשיית הוא **בנין המלכות**.

בגלוי פועל: ולא כבהזמן דאותותינו לא **ראינו** (תהלים עד, ט) אף שישנם.

פועל .. הארץ: תהלים שם, יד. וקאי על „מלכי מקדם" שלפניו.

בקרב הארץ: באגה"ק סכ"ח משמע שזהו גם במקום שליטת ג' קליפות הטמאות.

זיינען שטענדיג: כי (רמב"ם הל' ביהב"ח ספ"ו) קדושתן „מפני השכינה כו' אע"פ ששוממין (כ"ה בדפוס רומי ולא בדפוסנו „ששמומין"). וכן הוא גם בדפוסנו ברמב"ם הל' תפלה פ"א הי"א) בקדושתן הן עומדים".

תהלים עד: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר*.
בדפוס רומי: ובכתי' התימנים. ראה גם לקו"ש חל"ו ע' 123.

(*) הקאָפּיטל שהתחילו לומר ב"א ניסן אשתקד, ע"פ המנהג המקובל מהבעש"ט לומר בכל יום הקאָפּיטל תהלים המתאים לשנות חזיו — ראה סה"מ י"א ניסן ח"א ע' 1 ואילך ובהנמון שם הערה 10.

[תרגום חפשי]

בהמשך למכתב מיום ח"י אלול בקשר למשמעותו של ראש־השנה, כ"ק ראש" של השנה הנותן הוראות כיצד להתנהג בכל ימי השנה, כשם שהראש מנחה את כל אברי הגוף, ובקשר להערה [במכתב האמור] שנוסף על ההוראות שישן בענינים שהם במדה שוה לגבי כל ראשי־השנים – קיימות הוראות מיוחדות בענינים בהם ראש־השנה של שנה מסויימת שונה מאחרים, כמו, למשל, כשראש־השנה חל בשבת, כפי שזה השנה, כפי שהוסבר שם –

נתעכב כאן על נקודה נוספת שלגבי שונה ראש־השנה הנוכחי מראש השנה של שנים אחרות. הכוונה לעובדה שראש־השנה הנוכחי הוא ראש־שנה של "שנת העיבור". ובענין זה עצמו – שנה זו מצטיינת בכך שהיא כוללת את המספר המירבי של ימים ששנת־עיבור עשוי לכלול: 385 ימים.

כפי שהוסבר בהרחבה בהזדמנות קודמת, תוכן הענין של שנת־עיבור, על־פי הלוח התורני, הוא – למלא את כל החסר במספר הימים בשנים קודמות, על־מנת להשוות את שנת־הלבנה (השנה המבוססת על חישובי הירח) עם עונות השנה (החלוקות על־ידי השמש), שהרי גם עונות השנה נקבעות, כמוכן, על־ידי הקב"ה, כפי שהתורה אומרת: **"זרע וקציר, וקור וחום, וקיץ וחורף .. לא ישובות"**

חודש העיבור אינו רק משלים את כל מה שנחסר בעבר, אלא אף נותן "מקדמה" על להבא.

והשנה – העיבור הוא מירבי, כאמור.

* * *

ידוע שכל מה שאנו רואים ומוצאים בגשמיות, ובעולם הזה, העולם שלנו, בכלל, הרי זה משום שכך הוא הדבר ברוחניות בעולמות העליונים, ואלה, הדברים הגשמיים, הם כפי (ומשום) ש"נשתלשלו מהן". כך גם בפרט האמור לעיל:

התהליך הזה של מילוי והשוואת מספר הימים במובן הפשוט, בגשמיות, נובע מזה שכך הוא הדבר ברוחניות, שכן **"כל יומא ויומא עביד עבידת"**, לכל יום יש תפקידו המיוחד, אותו צריך למלא, וזו גם ההוראה המיוחדת עבורנו באשר לתפקידו של כל אחד מאתנו, בביצועו בפועל: **"אדם לעמל יולד"**, **"כל מעשיך לשם שמים"** ו"בכל דרכיך דעהו" – כפי שהובהר במכתב מח"י אלול.

לאור האמור מובן שההכנות לעבודה הנדרשת מיהודי לשנה החדשה – בימים שלפני ראש־השנה, ובמיוחד בימי הסליחות, בראש־השנה עצמו ובעשרת ימי תשובה ובמיוחד ביום הקדוש – צריכות להיות באופן של "שנת העיבור", למלא ולהביא לידי שלימות את העבודה שלא הושלמה בשנה החולפת, עד כדי – נתינת "מקדמה" על העתיד.

וכל האמור צריך להיעשות במדה המלאה והמירבית ביותר.

וכפי שהודגש תכופות — הרי מאחר שהקב"ה מבקש ומצפה מיהודי עבודה מסויימת, ברור שהוא צייד אותו בכל הכוחות והאמצעים הנחוצים כדי לבצע אותה בפועל ממש, ו — יתר על כן — לבצע אותה בשמחה ובטוב לבב, שכן כך צריכים להיות כל העניינים בעבודת ה'.

* * *

חכמינו ז"ל אומרים שעשרת ימי תשובה הם ימים עליהם נאמר: „**דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב**”, כשעל קירבה זו נאמר שזו „קירוב המאור אל הניצוץ”, התקרבות מקור האור אל הניצוץ הבא ממנו,

והם באים לאחר ימי־הסגולה של חודש אלול כאשר „המלך הוא בשדה ומראה פנים שוחקות” אל כל הבאים לקבל פניו.

הקב"ה, המאור ומקור הברכות, יעזור לכל אחד ואחת ויתן להם הצלחה בביצוע העבודה האמורה באופן הטוב והמירבי ביותר, ביצוע במלוא המדה, כפי שאנו אומרים בתפלות ראש־השנה ויום־הכפורים: „ותמלוך אתה ה' אלקינו לבדך על כל מעשידך”,

— על ידי הכרזת „אלוקינו” — „שתמליכוני עליכם” — יקויים „ותמלוך על כל מעשידך”, על הכל ובכל מקום,

ויהא הקב"ה פועל בגלוי ישועות בקרב הארץ,

ובקרוב ממש את הישועה והגאולה האמיתית, ובפרט, כהמשך התפלה: „בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר קדשך”,

— שהם **תמיד** „משכן כבודך” ו„עיר קדשך”, גם עתה בזמן הגלות —

שנזכה בקרוב לישועה וגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה לחתימה וגמר חתימה לשנה טובה ומתוקה

יא'תרנב

ב"ה, בין כסה לעשור, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו, ויהי רצון שיבשר טוב בכל העניינים שכותב אודותם.

ובעמדנו בעשרת ימי תשובה, עליהם אמרו חכמינו ז"ל שזהו שאמר הכתוב „דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב“, ושעל „קירוב“ זה נאמר שהוא „קירוב המאור אל הניצוץ“,

יהי רצון שיומשך זה בפועל בחיי היום-יום בכל ימות השנה כולה ברוחניות ובגשמיות גם יחד.

וכיון שכל דברי חכמינו ז"ל, ככל ענין שבתורה, מדוייקים הם, הרי הלשון והמשל ד„קירוב המאור אל הניצוץ“ מדוייק בכל פרטיו, שכשם שהניצוץ מתלהט ומתלהב מקירוב המאור אליו, וביחד עם זה מקבל תוספת כח וחיוזוק, כן הוא ברוחניות בפרט, שקרבת אלקים, מקור האור ומקור הברכות, מלהיבה לבו ומוחו של אדם באור ורשפי אש האהבה והיראה אל השי"ת, ועד שנמשך בחשיקה וחפיצה לשמור ולקיים מצוות ה' בחיי היום-יום בהתלהבות ובהידור, שזה גורם הרחבת הצנורות והכלים להמשכת וקבלת ברכות ה' בכל המצטרך מנפש ועד בשר יחדו.

בברכה לחתימה וגמר חתימה טובה ולבשורות טובות בכל האמור.

יא'תרנג

[עשיית, ה'תשל"ו]

נתי' ות"ח. ודבר בעתו

(בהמצאו גוי בהיותו קרוב; קירוב המאור אל הניצוץ)

אזכיר עה"צ.

יא'תרנג

אמרו חכמינו .. שאמר הכתוב: ישעי' נה, ו. ר"ה יח, א. וש"נ.
קירוב המאור אל הניצוץ: קונטרס העבודה ספ"ה. וראה גם אגרת הקודמת. וש"נ.

יא'תרנג

מהעתקה. נשלח לכו"כ, במענה על מכתביהם דו"ח וכו' מימים אלו.
בהמצאו .. בהיותו קרוב: ישעי' נה, ו. וראה ר"ה יח, א. וש"נ.
קירוב המאור אל הניצוץ: קונטרס העבודה ספ"ה. וראה גם לעיל אגרת יא'תרנא. וש"נ.

יא'תרנד

ב"ה, י"ג תשרי,
— הילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש —
היתשל"ו. ברוקלין, נ.י.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד
וכל המשתתפים ב„ועידה העולמית העשרים“
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם נתקבלה הידיעה על דבר הכינוס־ועידה שנועד ליום שני, א'
דחומה"ס, הבע"ל.

ועל פי תורת הבעש"ט הידועה, אשר כל דבר ומאורע אשר האדם
רואה או שומע, הוא הוראת הנהגה בעבודת ה',

הרי, אע"פ שבכל שנה מקיימים כינוס זה בחומה"ס, לימוד הוראה
מיוחד בשנה זו וסימן טוב — שהכינוס מתקיים בתקופה של משנה

ליום שני: דהגבורות שבו נמתקו ביום ג' — קריאה **העיקרית דא' דחומה"ס** —
וזהו"ע יוהכ"פ (שקביעותו בשנה זו ג"כ ביום ב') כו' לילו כימו (אוה"ת בראשית לד, א).
א' דחומה"ס: דאושפיזא דילי' יעקב ו„אמר אז יבקע כשחר אורד“ (זח"ג קד, א).
נתי' בסידור שער הסוכות (רנז, ד ואילך). ד"ה אז יבקע, תרצ"ד (בסי' הקונטרסים ח"ב).
ונוסף ע"ז, כידוע, אושפיזא דהנשיאים — אדמו"ר הזקן (שיחת ליל א' דחה"ס תרצ"ז,
תשי"ג — בשם אביו כ"ק אדני"ע): ביום הראשון אברהם וכל אשר עמו והבעש"ט, ביום
הב' יצחק כו' והה"מ כו'. וראה שיחת שבת חומה"ס תשכ"ז השייכות והקשר ביניהם.
תורת הבעש"ט: הוספות לכתר ש"ט (הוצאת קה"ת, סקכ"ז־קכט).

יא'תרנד

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 412 ואילך.
קריאה העיקרית: **וביום השלישי (פינחס כט, כ), אף שקוראים בו גם וביום השני; וביום הרביעי.**
אז יבקע כשחר אורד: **ישע"י נח, ח.**
ד"ה אז יבקע, תרצ"ד (בסי' הקונטרסים ח"ב): **שה, א ואילך.**
שיחת ליל א' דחה"ס תרצ"ז: **סה"ש תרצ"ז ע' 161.**
שיחת שבת חומה"ס תשכ"ז: **תורת מנחם חמ"ח ע' 115 ואילך. וש"נ.**
סקכ"ז־קכט: **בהוצאת תשנ"ט ואילך — סי' רכג"ה. וראה גם לקמן אגרות יא'תרעז. יא'תרצט.**
יא'תשנ"ג. יא'תתפ"ט.

ברכה, היינו שפי' ברכה היא שבעת ימים ושבעת ימים (ובקריאתה – מתחיל בעלות המנחה בשבת שמיני בתשרי – ועד שבת שמיני עצרת).

ויהי רצון שתשרה הברכה וההצלחה בהתעודות ובכינוס – טוב להם וטוב לעולם – עולם גם מלשון העלם והסתר,

להמשיך טוב הכפול, טוב לשמים וטוב לבריות, גם בעוד העולם בהעלם והסתר שלו, להיותנו בימי הגלות, ובלשון הכתוב – לפעול ישועות בקרב הארץ.

על ידי עבודה הכפולה, עבודת אתכפיא ועבודת אתהפכא, ובכיוון הכפול, הן בעבודה עם עצמו הן – עם הזולת,

משנה ברכה: עיין לקוטי לוי"צ לזח"א ע' קכה-קכח.

שבעת ימים ושבעת ימים: ובחז"ל נתוסף עוד יום – יום שמח"ת. וראה דה"ב ז, יו"ד: וביום כג לחודש גוי'. לקו"ת שמע"צ פז, ד.

ובקריאתה: שצריך לחיות (לעבך) ע"פ פרשת היום דסדרה דהשבוע (סה"ש תשיב ע' ל).

שמיני בתשרי: התחלת חנוכת ביהמ"ק שלמה שבעת ימים ושבעת ימים (מ"א ח, סה; דה"ב ז, ט. מו"ק ט, א).

שמיני . . שמיני: עיין לקו"ת (שם ופט, ג). ריש וסד"ה ביום השמע"צ תרצ"ט, ובכ"מ. **בהתעודות . . להם:** ראה החלצו תרנ"ט (ס"י ובהוספה ס"ו) שגם בהעבודה עם עצמו: יסוד ועיקר גדול כו'.

טוב להם וטוב לעולם: ובזח"א (רח, א) דקורבא כו' ושלמא כו' יוסף ויהודא כו'. וי"ל בדא"פ – דכינוסם סתם הוא רק הנאה (סנה' עא, סע"ב).

טוב . . לבריות: קדושין מ, א. אוה"ת שם.

ישועות בקרב הארץ: תהלים עד, יב. ובאגה"ק סכ"ח משמע שג"כ במקום ג' קה"ט. ועפ"ז יומתק פרש"י לוארא ח, יח.

עבודה הכפולה: שייכות עבודה כפולה לחה"ס – עיין לקו"א להה"מ סרנ"ט ורנ"ח. ושם עוד פרטים בכפולה.

ריש וסד"ה ביום השמע"צ תרצ"ט: סה"מ תרצ"ט ע' 60 ואילך.

החלצו תרנ"ט: סה"מ תרנ"ט ע' נג ואילך.

עולם גם מלשון העלם והסתר: לקו"ת שלח לו, ד. ואתחנן ב, ג. ובכ"מ.

תהלים עד: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא

בשוה"ג.

פרש"י לוארא ח, יח: בקרב הארץ . . גזרתי מתקיימת בתחתונים.

ורמזו שני בזה — שזו היא „ועידת העשרים” — כפל מספר עשר — מספר השלם,

וגם חה"ס בכלל — יום חגיגו — ה"ה גילוי הנצחון הבא ע"י העבודה בהימים שלפני זה, עבודת התשובה שהיא — כפלים לתושי, וזמן שמחתנו כפולה: ישמח ה' במעשיו וישמח ישראל בעושיו.

ויה"ר שיהא כ"ז כפתגם — הוראה הידועה (שהיא גם נתינת כח) של בעל ההילולא: לכתחילה אריבער,

ובפרט שהשנה תחלתה וראשה שבת — שכל מלאכתך עשוי, ובקרב ממש נזכה לקיום היעוד דשני פעמים כי טוב — שיבוא הקב"ה בירושלים של מטה ובירושלים של מעלה,

בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שנתבשרה ע"י אותיות כפולות, כמשי"נ: הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח ובנה את היכל ה',

העשרים .. **עשר**: ראה אוה"ת במדבר ע' ק ובכ"מ.

עשר — מספר השלם: ראה ראב"ע לשמות ג, טו. פרדס ש"ב.

גילוי הנצחון: ויק"ר פ"ל, ב (ד, „ריה"). תנחומא שם (ד, „יוהכ"פ"). וראה סוד"ה לולב וערבה, תרס"ו.

התשובה .. **כפלים לתושי**: ראה אגה"ת ספ"ט. שמו"ר רפמ"ו.

שמחתנו .. **בעושי**: לקו"ת שמע"צ (פד, א ואילך).

שבת .. **עשוי**: שו"ע אדה"ז חאו"ח סש"י סו"ס כא, ממכילתא יתרו כ, ט. ובפרש"י יתרו שם.

דשני .. **מעלה**: אוה"ת בראשית לג, ב.

שיבוא .. **מעלה**: תענית ה, א, ע"ח שט"ו פ"א. לקוטי לוי"צ שם ר"א.

אותיות כפולות .. **היכל ה'**: פדר"א פמ"ח. נתי באוה"ת בראשית (ע' 1500 ועוד). ד"ה לך תרכ"ז.

הנה .. **ה'**: זכרי' ו, יב. — ופסוק זה הובא גם באוה"ת ותרכ"ז שם. ובפרש"י שם: אבל כל כו' (וראה רד"ל שם), ואפ"ל שהוא ע"ד דחז"ל עד יעבור כו' ראויים היו כו' אלא שגרם כו' (ברכות ד, סע"א).

ישמח ה' במעשיו: תהלים קד, לא.

וישמח ישראל בעושי: תהלים קמט, ב.

כפתגם .. לכתחילה אריבער: אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תריז.

נתינת כח: ראה במדב"ר פ"ב, ג.

ד"ה לך תרכ"ז: סה"מ תרכ"ז ע' ט.

וכההמשך ברמב"ם: יקבץ נדחי ישראל כו' אז אהפוך אל עמים
שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד.

בברכה להצלחה בכל האמור ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

יא'תרנה

ב"ה, ערב חה"ס, ה'תשל"ו
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח מברק כ"ק אדמו"ר שליט"א להקפות שניות.

מזכיר

כבוד המשתתפים בהקפות שמחת תורה בכפר חב"ד
אשר באה"ק תובב"א ע"י משיח צדקנו, בתוככי כל
אחינו בני ישראל השמחים בשמחת תורה בכל מקום
שהם — שליט"א

בשעה ששמחה הכפולה, שמחת ישראל בתורה ושמחת התורה
בישראל, מקפת ומאחדת את כל עמנו, ראשיכם שבטיכם זקניכם
ושוטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחוטב

ברמב"ם: הלי' מלכים ספ"א.

ולעבדו: כן הוא בדפוס הרמב"ם שראיתי, בב"ר ס"פ וישב, זח"א ס"פ נח. ובכ"מ.
אבל בצפני (ג, ט) — ובתרגום שם: בלא וא"ו, לעבדו. ולכאורה גם נפק"מ בתוכן. וראה
אוה"ת עה"פ ושי"ן. ואואפ"ל ששינו לי הכתוב (כיון ששינוי קטן הוא) כדי להסביר הכוונה,
וכמו שמצינו עד"ז גם בפרש"י עה"ת וכו'. — ויתרה מזו מצינו: עליו הכתוב אומר כו'
ומי כתיב כו' אין כתיב כה"ג כו' (ב"ק פא, סע"ב). ועפ"ז יתורץ שינוי לי הכתוב בכ"מ
ברמב"ם ועוד. ועפ"ז יליף ג"כ כו"כ שינוים כאלו בירוש', מתחיל בתחלתו: הלילה
למשמר והיום למלאכה — ובקרא (נחמ"ד, טז) וכן הוא גם בבבלי כאן: „משמר“
„מלאכה“. ואולי לא בכלום אפשר לומר כן — וידועים שו"ת הגאונים בזה — ליק,
תרכ"ז — הובאו במבוא לשי"ס ירושי' הנדפסים לאחרונה. ואכ"מ.

בדפוס הרמב"ם: ראה גם לעיל חכ"ז אגרת י"ב. לקו"ש חכ"ג ע' 103 הערה 79.
אוה"ת עה"פ: נ"ך ע' תקג.

יא'תרנה

ששמחה הכפולה: ראה גם אגרת הקודמת.

עציק עד שואב מימד, תוקף ותוכן מיוחדים לשמחה זו באה"ק (ארצנו השלימה) אשר עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה,

ויהי רצון שתהיי הקדושה בגלוי וההשגחה בטוב הנראה והנגלה וראו כל עמי הארץ כי שם השם נקרא עלי ועל עמנו גוי אחד בארץ, ויפעול ה' ישועות בקרב הארץ ונזכה בקרוב ממש ונראה בגאולתנו האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

המשתתף בשמחתם שמחתנו וחותרם בכבוד ובתפלה לשנת שמחת אמת ותורת אמת ומצותי וישכון ישראל בטח עם נושע בהוי'

מנחם שניאורסאהן

יא'תרנו

ב"ה, ערב חה"ס, ה'תשל"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה משה אברהם שי

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח מברק כ"ק אדמו"ר שליט"א להקפות שניות.

מזכיר

ב"ה

כבוד המשתתפים בהקפות שמחת־תורה בירושלים עיר קדשנו
תבנה ותכוון במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, אמן,
בתוככי כל אחינו בני ישראל השמחים בשמחת תורה בכל
מקום שהם — שליט"א

בשעה שהשמחה הכפולה, שמחת ישראל בתורה ושמחת התורה

ראשיכם .. שואב מימד: נצבים כט, ט"ז.

אשר .. אחרית שנה: עקב יא, יב.

וראו .. עלי': תבוא כה, י.

גוי אחד בארץ: שמואל"ב ז, כג. ועוד.

ישועות בקרב הארץ: ע"פ תהלים עד, יב (פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה

בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג).

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

וישכון .. נושע בהוי': ברכה לג, כח־כט.

יא'תרנו

מו"ה משה אברהם: יפה, ירות"ו. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ז אגרת ט'תקצז, ובהנסמן

בהערות שם.

בישראל, מקפת ומאחדת את כל עמנו הקרובים והרחוקים גם יחד, תוקף ותוכן מיוחדים לשמחה זו בירושלים השלימה שהודיעונו חז"ל שלא נתחלקה לשבטים והיא נחלת עולם של כל ישראל שנתנה לו מאלוקי עולם ככתוב בתורתו,

ויהי רצון שתשוב ירושלים ליעודה כהבטחת הנביא שממנה תצא תורה ודבר ה' ויראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליי ועל עמנו גוי אחד בארץ,

ובקרוב ממש נראה בגאולה האמתית והשלימה כי יפעול ה' ישועות בקרב הארץ וכהבטחתו יקבץ עמו ישראל מירכתי ארץ ובאו ברניה למרום ציון.

המשתתף בשמחתם שמחתנו וחותם בכבוד ובתפלה לשנת שמחה ותורה ומצותי ולשנת קיום היעוד וישבתם לבטח בארצכם (ארצינו השלימה) ואין מחריד ואתם תהיו לי לעם ואולך אתכם קוממיות

מנחם שניאורסאהן

שהודיעונו חז"ל: יומא יב, א. וש"נ.

כהבטחת הנביא: ישעי' ב, ג.

ויראו .. עליי: ע"פ תבוא כח, י.

גוי אחד בארץ: שמואל"ב ז, כג. ועוד.

ישועות בקרב הארץ: ע"פ תהלים עד, יב (פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה

בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג).

יקבץ עמו ישראל מירכתי ארץ: ירמ' לא, ז.

ובאו .. ציון: ישעי' לה, י.

וישבתם .. קוממיות: בחוקותי כו, ה; יב"ג.

יא'תרנז

בי"ה, ערש"ק וחה"ס, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ הרב חיים דוב שי' שעוועל

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מיום ו' בתשרי, וזה עתה נתקבלה גם חוברת הדרום. וכמובן ענינה אותי „גם" השקו"ט בענינא דיומא תפלתו של כהן גדול, וק"ל.

להערתי אשר גם „עבד לרוץ לפניו" הוא בכלל „אשר יחסר לו", לדעתי אין נ"מ ושייך זה לנידון דידן (בקשר עם בעיית התרגומים), שהרי אם היו רגילים ב„עבד לרוץ לפניו", זה בודאי שהיו משתדלים ללמוד להבין בלה"ק.

לכתבו בענין המפתח, שעל פי התוכנית יופיע בחוברת דפסת, שתי הערות בדבר: הא' ועקרית, שלניצול מפתח זה כדבעי — צריך להיות בחוברת בפ"ע ולא כרוך עם חוברת מיוחדת מ„הדרום", ובפרט שהרי מפתח זה שייך לכל שאר החוברות דוקא, ואדרבה — בעיקר הוא משמש להזכיר תוכן החוברות הכי ישנות משנה לשנה, וק"ל. והשנית, באם יסכים כת"ר להנ"ל, הרי עוד תועלת נשקפה בזה — שאין צורך לחכות עד להופעת חוברת האמורה.

כבוד ובברכת החג

מ. שניאורסאהן

יא'תרנז

נדפסה ב„כפר חב"ד" גליון 991 ע' 168, והושלמה ע"פ צילום האגרת. הרה"ג .. שעוועל: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'שלט, ובהנסמן בהערות שם. השקו"ט .. תפלתו של כהן גדול: דלעיל ח"ל אגרת יא'שמ, שנדפסה בקובץ „הדרום" חוב' מב ע' 222.

להערתו: בהמשך למה שנכתב אליו (לעיל ח"ל אגרת יא'תרו), אודות התעסקותו בתרגום פירוש הרמב"ן על התורה לאנגלית, אשר: „אין זה בגדר „אשר יחסר להם" כ"א — „לעשרם" (כתובות סז, ב). ע"ז השיב, שבאותה סוגיא מבואר, אשר גם „עבד לרוץ לפניו" הוא בכלל „אשר יחסר לו". בענין המפתח: בהמשך למה שנכתב אליו (לעיל שם), אודות עריכת מפתח כללי לחוברות „הדרום".

בחוברת בפ"ע: וכן אמנם עשה, שחוברת מג (ניסן תשל"ו) הוקדשה למפתח כללי.

יא'תרנח

ב"ה, ערב חג הסוכות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מר עמירם שי' עזרוני

שלום וברכה!

הנני מודה לו על שימת לבבו לשלוח לי תמונת ה"כפיר".

והתקוה שיש בזה סמל למצב רוחם של מר וחבריו ומושפעיו שי,
על אחת כמה וכמה שאין כל מקום לנפילת רוח ח"ו בפני הגויים וכו',
שאף על פי שמצד טענת "כוחי ועוצם ידי" הרי גלוי וידוע שעמנו הוא
המעט מכל העמים, ובפרט כפי שהמצב משתקף באו"ם, שהמיעוט הוא
שם באין ערוך,

אבל לאידך גיסא, כשמקשרים המצב בכח האמתי של היהודים,
וכלשון הכתוב "ישראל בטח בה' עזרם ומגינם הוא" — אזי בטלים כל
החשבונות, ועד לאופן של "תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו
כאבן".

בכבוד ובברכת החג

מ. שניאורסאהן

יא'תרנח

מצילום האגרת.

לשלוח לי תמונת ה"כפיר": ועלי' כתב: לאדמו"ר מלובביץ, בהוקרה והערכה מהתעשי' האוירית
לישראל בע"מ, עמירם עזרוני, ניו יורק אלול תשל"ה.

ה"כפיר" הוא מטוס קרב, שיצירתו והצגתו לראווה הסתיימה בקייץ תשל"ה.

כחצי ועוצם ידי: עקב ח, יז.

המעט מכל העמים: ואתחנן ז, ז.

ישראל .. הוא: תהלים קטו, ט.

תפול .. כאבן: בשלח טו, טז.

יא'תרנט

ב"ה, חוהמ"ס, ה'תשל"ו.

במענה לשאלה איך להסביר ענין השמחה במצב של ירידת גשמים
שמונעים לישיבה בסוכה —

„כיון שבו ביום קיימו מצות סוכה (כמה פעמים,
ובמילא גם לדעת ר"א — שצ"ל ב' סעודות — סוכה כז, א)
ה"ז הוכחה דהקב"ה ניחא לי בשימושו (סוכה כט, א. שו"ע
אדה"ז סתרל"ט סכ"ד), ובפרט שגם ברכו ע"ז בשם ומלכות
ע"פ ציווי ה' בתורתו — אשר קדשנו .. וצונו. — ועפ"ז מובן
זה שבמשנה וש"ס וכו' מובא המשל לעבד כו' בנוגע להנמצא
בסוכה וצריך לצאת כו' — ואכמ"ל.

ועפ"ז — זה שהתועדות הרי ע"פ תורה מותרת ולכן
צ"ל דוקא בבית — ה"ז סימן שרוצים מלמעלה שתהי' נוחה
יותר ובישוב הדעת יותר — כדין ת"ת בכל אופן, וכן בתפלה
— התבוננות בגדלות ה' (ומעשיו — כולל מצותיו) —
כמבואר בשו"ע סי' תרל"ט,

— ששניהם (תורה והתבוננות זו) ה"ה עיקרי תוכן
התועדות. וק"ל".

יא'תרס

ב"ה, אסרו חג הסוכות, תשל"ו
ברוקלין

משפחת ... — שליט"א

נצטערתי להשמועה מפטירת הו"ח אי"א נו"נ כו' מו"ה אליעזר
ע"ה.

יא'תרנט

נדפסה בלקו"ש חי"ד ע' 433. וראה קובץ „הערות וביאורים" גליון תתקסו ע' 19 ואילך.
במצב של ירידת גשמים: בשנה זו ירדו גשמים ברצף בחג הסוכות, חוץ מהשעות הראשונות
של ליל החג.

שבמשנה וש"ס: סוכה כח, ב — כט, א.
כדין ת"ת .. וכן בתפלה .. סי' תרל"ט: בשו"ע אדה"ז ס"ד-ה.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצא אתכם תמיד כל הימים.
בכבוד ובברכה.

ידועה הודעת תורתנו תורת אמת אודות גודל החשיבות והיוקר של
חיי בניי, אפילו חיי שעה ורגע,

ועד שציוותה תורה שאפילו כהן גדול ביום הכיפורים בקדש
הקדשים — יוצא משם בשביל פקו"נ ואפילו בשביל חיי שעה ואפילו
באם ספק בדבר.

ואשרי חלקם ומצוה גדולה ורבה עשו בהשתדלותם ועשייתם
להאריך חייו דהנ"ל לכו"כ ימים שבועות וגם חדשים.

ויה"ר שמתוך הרחבה בגו"ר — יעשו בהפצת תורתנו תורת חיים
ומצותי ובאופן דמוסיף והולך ואור.

יא'תרסא

[סתיו, ה'תשל"ו]

פלא גדול **שהעיקר חסר**: ע"י המאורע **שלה** ראה יהודי בפעם
הראשונה: חסיד, ודוקא נערה בארצה"ב המדברת אנגלית כמוהו,

יא'תרס

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

שאפילו כהן גדול ביום הכיפורים בקדש הקדשים: ראה יומא פה, ריש ע"ב. תורת מנחם
התוועדויות תשמ"ה ח"ב ע' 1264 ואילך.

בשביל חיי שעה: יומא פה, א. שו"ע אדה"ז סי' שכט ס"ג.

ואפילו באם ספק בדבר: משנה יומא פג, א.

תורת חיים: גוסס התפלה (ברכת שים שלום).

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

יא'תרסא

מצילום כתי"ק. נדפס ב"כפר חב"ד" גליון 761 ע' 11. "התקשרות" גליון רטו ע' 12. והיא הערה
על מאמרה של מרת נחמה גרייזמאן, אותה כתבה עבור החלק האנגלי של המכ"ע, "די אידישע
היים" — גליון סתיו תשל"ו.

במאמרה מגוללת שכשלימדה והדריכה במשך חדשי הקיץ במכון "בית חנה" במיניסוטה,

ומשתדלת בעוצם הכאבים שלה לא ע"ד רפואתה, כ"א להסבירו יהדות ועד למעשה בפועל — תפלין, ועד — ששכח שהוא רופא וכו', שכח על כל המציאות שלו! ונתעורר — בריכוז כל מחשבתו ב„מהי חסידות חי", חסיד חי" — שבטח ראה בזה נשמת היהדות כולה.

בלי החסידות: ברגעא חדא מן הקצה אל הקצה.

ונוסף ע"ז — מי ישער ההמשך אצלו לאח"ז?!

וכדאי להוסיף (ובהרחבה).

יא'תרסב

[ב' חשוון, ה'תשל"ו]

ישיבת הסדר ע"י חב"ד — מופרך בהחלט. ומבהילה השאלה עד"ז.

שד"ר למגביות כספים — על הנהלת המוסדות לבחנם המתאימים לזה (היינו לאסוף כסף בפועל, ולא — למצוא בחו"ל מי שהוא להטיל עליו האשמה על אי הצלחתם).

ואחריות הבחירה והשילוח על ההנהלה — ואין מקום לשאלה כאן.

מעדה שם ושברה את ידה השמאלית, ובבית"ר ה' רופא יהודי, וכששמע שהיא מחסידי חב"ד, התבונן ואמר שמעולם לא נודמן לו לראות חסיד חי, אמית! אף ששמע עליהם וכו', אך מעולם לא חלם שיראה מישהו מהם בבית"ר במיניסוטה! אחרי שהסבירו לו אודות ליובאוויטש וכ"ק אדמור"ה, ועל המכון ליהדות במיניסוטה וכו', הניח אתו א' המורים תפלין. והמשיכה במאמרה ע"ד תחושת ההודי' להקב"ה וכו'. אלא שבמאמרה לא נגעה בלימוד ההוראה שניתן ללמוד גם ממאורע הרופא היהודי וכו'. וע"ז באה ההערה שלפנינו (שניתנה למערכת המכ"ע).

יא'תרסב

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מב' חשוון ה'תשל"ו, במענה לשאלה אם כדאי להפוך את הסמינר למורים בכפר חב"ד למסגרת ישיבת הסדר.

שד"ר למגביות כספים: במענה לשאלה, אודות נסיעה לארה"ב לאסוף כספים בעד המוסד.

יא'תרסג

בי"ה, די חשון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר זאב ש"י דפני, סג"א

שלום וברכה!

ע"י הרה"ח ר' מאיר ש"י פרידמן שנפגש עם כ' טרם יציאתו לביקור
לכאן נתקבל כרטיס איחוליו לשנה טובה, ות"ח על שימת לבבו וברכתו.
וכל המברך מתברך ממקור הברכות הוא ה' המבורך, מידו המלאה
הפתוחה הקדושה והרחבה.

ובבואנו מחודש תשרי, הוא החודש השביעי, שתכונתו — על פי
דרשת חכמינו ז"ל, שהוא מלשון שובע, שהוא משובע מכל עניני טוב
וקדושה ושמחה, ומשביע כל ימות השנה בענינים אלה, ובפרט שחותמו
של החודש הוא "זמן שמחתנו", שהכל הולך אחרי החתימה —

יהי רצון שיהי אצלו ובני משפחתו, בתוככי כלל ישראל, שנה של
שמחה בכלל, ושמחת תורה ומצוה בפרט.
בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

יא'תרסג

סג"א: = סגן אלוף (ברבנות הצבאית).

וכל המברך מתברך: ראה סוטה לח, ב. ירושלמי ברכות ספ"ח, הובא בתוד"ה ואברכה — חולין

מט, א.

מידו .. והרחבה: נוסח ברכה הג' דברכת המזון.

החודש השביעי: אמור כג, כד. ועוד.

דרשת חכמינו ז"ל, שהוא מלשון שובע: ויק"ר פכ"ט, ח.

שהכל הולך אחרי החתימה: ראה ברכות יב, א.

יא'תרסד

ב"ה, ד' מ"ח תשל"ו
ברוקלין

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ כו' מו"ה מאיר שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מער"ה ע"ד נוסח ברכת הנרות בר"ה –

ב(סידורי) חב"ד נוסח ברכת הדלקת הנרות בר"ה: להדליק נר של יום „הזכרון“. – ובשבת „של שבת קודש“ (אבל בשו"ט – „של שבת ויו"ט“, ע"ד שיש נוהגין שמשמיטין „ועל הכלכלה“ רק כשמברך גם על היין וכו').

בברכה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

יש להסביר שיטת אלה שאין מחלקין בין ר"ה לשאר יו"ט בברכת הדלקת הנרות – כיון שאין חילוק בתוכנם (משא"כ ביוהכ"פ שאין אכוש וכו'). ושאי בתפלה וקידוש שצריך להיות חתימה מעין החתימה (דהברכה).

יא'תרסד

מצילים האגרת, ומהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

מו"ה מאיר: כץ, חיפה (ראש כולל ברמת ויז'ניץ). אגרת נוספת אליו – לקמן יא'תרצט. במענה למכתבו: בו שואל, למה בר"ה מברכין על הנרות „להדליק נר של יום טוב“, ולא „להדליק נר של יום הזכרון“, כמו ביום הכפורים – „להדליק נר של יום הכיפורים“. ומאי שנא מנוסח התפלה, שבר"ה אומרים „מקדש ישראל ויום הזכרון“, ולא כמו בכל יו"ט „מקדש ישראל והזמנים“.

בר"ה: להדליק נר של יום „הזכרון“: ראה לעיל ח"ג אגרת תקד (ע' קמ). ח"ו אגרת א'תרמג. תורת מנחם התוועדויות תשמ"ג ח"ד ע' 2029.

ובשבת.. יו"ט: ומשמיטים תיבת „קודש“. ראה לעיל ח"ל אגרת יא'תקיג, ובהנסמן בהערות שם. ועל הכלכלה.. על היין: להנוהגים לסיים על המח' ועל הכלכלה, וכששותה גם יין משמיטים התיבות ועל הכלכלה. ראה קובץ בית אהרן וישראל (קרליו) גליון מא עמ' ע. פסקי תשובות סימן ר"ח אות טז הערה 24.

ביוהכ"פ שאין אכוש: שהכל נוהגים לברך להדליק נר של „יום הכיפורים“, שיש בו שינוי שאין בו אכילה ושת'.

בתפלה וקידוש: שביו"ט מסיימים „מקדש ישראל והזמנים“, ובר"ה – „מקדש ישראל ויום הזכרון“.

מעין החתימה (דהברכה): כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' נט ס"ו, וש"נ. ולכן ביו"ט (בתפלה

ויש לקשר השיטות בנוסח דהדה"נ בר"ה – בתוקף הטעם להדה"נ שהוא משום **כבוד** שבת ויו"ט, שאז צ"ל חילוק בנוסח בין ר"ה לשאר יו"ט, משא"כ מפני הטעם דשלוש בית (עיין שו"ע אדה"ז תאו"ח ר"ס רב). ואכ"מ.

יא'תרסה

ב"ה, ד' חשוון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת שפרה יהודית תחי'

ברכה ושלוש!

מאשר אני קבלת מכתבה מיי"ב תשרי, בצירוף המכתבים שקבלה מהנשים שעומדת בקישור עמהן במסגרת המבצעים, שההשגחה העליונה נתנה לה הכוחות והזכות לעשות בזה, והצליחה לראות פרי טוב בעמלה, בשני השטחים גם יחד: דבין אדם למקום – שהרי המבצעים האמורים ופעולתם הם קיום רצונו של הקב"ה, בורא עולם ומנהיגו, האומר בכגון זה: נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני; וכן דבין אדם לחברו, כנראה מהעידוד הגדול והבטחון וכו' הנגרמים ובאים לאלו שעומדת עמהן בקישור, עקב פעולתה ופעולת כל אלו המשתתפות עמה במבצעים האמורים.

ובקידוש) – אומרים סמוך לחתימה „ומועדי קדשך“, וחותמים „ישראל והזמנים“. ובר"ה – „ודברך מלכנו אמת“ וחותמים „יום הזכרון“.

הטעם להדה"נ שהוא משום כבוד שבת .. מפני הטעם דשלוש בית: ראה לקמן אגרת יא'תרצט הערה ד"ה נר .. שלום בית. וש"נ.

ר"ס רב: „פירות האילן .. ברכה ראשונה שלהם היא בורא פרי העץ, שמפני חשיבותם .. ברכה מיוחדת פרטית .. להרבות בכבוד המקום בהזכרת שבחו בפרטות“ (ועד"ז בנדו"ד, שאם חיוב דהדה"נ הוא מטעם כבוד היום, יש לפרט את חשיבותו בפירוש). וראה גם קובץ „הערות וביאורים“ גליון א'כג ע' 20.

יא'תרסה

מרת שפרה יהודית: גלומבויץ-מרוזוב. אגרות נוספות אלי' – לעיל ח"ל אגרת יא'שדמ, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרות יא'תרסו. יא'תקכז.

במסגרת המבצעים: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני: תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

מהעידוד הגדול והבטחון וכו': עיקר פעילותה היתה עם אלמנות ויתומים המלחמות.

ויהי רצון שהצלחה בעבר תעורר בכל אחת ואחת מהן הרצון החזק והחשק והתשוקה להוסיף בכל זה, ומתוך שמחה וטוב לבב. ובודאי אשר יוסיף השי"ת בברכתו להצלחה מרובה בכל האמור הלןך ומוסיף ואור. והבטיחה תורתנו הק' תורת אמת, אשר פעולות מסוג האמור מוסיפות בברכות ה' גם בעניינים הפרטיים של העוסקים בהן, מתאים להמצטרך להן ולבני ביתן שיחיו.

בברכה להמשך בשורות טובות בכל האמור, כולל תוספת הצלחה בכל הפרטים.

יא'תרסו

ב"ה, ד' חשון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת שפרה יהודית תחי'

ברכה ושלוש!

מצו"ב מכתב להעתיקו ולשלחו לאלו אשר לפי השערות יש תועלת בזה.

ואכפול עוה"פ תודתי על גודל הנח"ר מהפעולות ומההודעה אודותן. ובא זה בנוסף על העיקר, על פי מאמר חכמינו ז"ל, שכר מצוה מצוה, שעצם קיום מצותיו של הקב"ה הרי זה השכר הכי גדול...

בברכה לבשורות טובות בכל האמור, ובנקודה הפנימית לראות נח"ר אמתי חסידותי מכל יוצאי חלצ'י מתוך בריאות וטוב לבב.

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

יא'תרסו

מרת שפרה יהודית: גלומבוביץ־מרוזוב. אגרות נוספות אלי' – לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

יא'תרסז

ב"ה, ד' חשוון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר צבי שי' אלדרוטי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו עם המצורף אליו, תמונת בתו דנה תחי' מדליקה נרות לקראת כניסת השבת. ובודאי ישער גודל הנחת רוח שהי' לי מזה. ות"ח על שימת לבבו להודיעני מזה, ובפרט שצירף התמונה.

ויהי רצון, כמדובר כמה פעמים בזה, שיאיר מזלה של בתו תחי', ועל ידי זה יתוסף בברכות ה' לכל בני המשפחה, וביחוד להורי' שיחיו שחינוכו אותה בדרך זו. ושכר מצוה מצוה, שירוי מכל בני ביתם רוב נחת אמתי בכל הפרטים.

בהזדמנות זו אביע עוה"פ גודל הנח"ר מהידיעות שמקבל אני על דבר עזרת מר בכל עניני יהדות בעירו מגדל העמק, שההשגחה העליונה העניקה לו הזכות להיות יושב ראש המועצה המקומית, וביחד עם זה האחריות לביסוסה ופיתוחה באופן רשמי, ועוד יותר הזכות והאחריות באופן בלתי רשמי, שהרי היכולת נתונה בידו לעשות הרבה יותר מאשר כתוב בספרי החוקים וכו', וכנראה במעשה ובפועל. ובפרט אשר על פי הרושמים מבקורם ביחד ושיחתנו, אשר זוגתו תחי' עוזרת גם בזה במלוא המדה.

מדגיש אני הנח"ר בזה, כי בעצם הענין הרי, כנ"ל, שכר מצוה מצוה, ואין מקום לתודה מבשר ודם, כיון שבורא העולם ומנהיגו נותן תודה, כביכול, ובלשון חכמינו ז"ל, "נחת-רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני".

ויהי רצון שיקויים במר ובכל עוזריו הפתגם הידוע, "מי שיש לו מנה רוצה מאתים, מאתים רוצה ארבע מאות". שבאם בממון הגשמי כך, על אחת כמה וכמה בנוגע לעיר ואם בישראל, בארץ אשר, "תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה".

יא'תרסז

מר צבי שי' אלדרוטי: ראש המועצה המקומית מגדל העמק.

ושכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

מבקורם ביחד ושיחתנו: בקיץ תשל"ד - ראה היכל מנחם ח"א ע' רל.

נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני: תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

הפתגם הידוע: ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.

תמיד .. אחרית שנה: עקב יא, יב.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

נ.ב. בודאי שאם ישנן חדשות בהמשך לשיחתינו אודות ההפרדה בבתי חינוך, יכתוב מר, ותודה מראש.

יא'תרסח

[ח' מרחשון, ה'תשל"ו]

נתקבל ות"ח תי"ח, ויה"ר שילכו כאו"א שי' מהנ"ל מחיל אל חיל בכל הפי'.

מה ע"ד חיבורו?

יא'תרסט

ב"ה, ט' מ"ח תשל"ו.

ברוקלין

הרה"ג הוו"ח אי"א נו"מ רב פעלים צנמ"ס וכו' הרר"ש שי'

שלום וברכה!

מכ' כת"ר מיום ה' פ' נח נתקבל, ות"ח על ההערות־הארות.

ההפרדה בבתי חינוך: ראה היכל מנחם שם. וראה גם לעיל חכ"ה אגרת ט"שפ, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תרסח

מצילים כתי"ק, על גליון מכתב הרב מרדכי מענטליק, מח' מ"ח תשל"ו, בצירוף דיווח מבחינות תלמידי הישיבה (770) בחודש תשרי תשל"ו.

אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'שמו, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרות יא'עתר. יא'תרעא.

מחיל אל חיל בכל הפירושים: תהלים פד, ח. וראה סוף ברכות. לקוטי הש"ס להאריז"ל שם. שו"ע אדה"ז חאו"ח ר"ס קנה.

מה ע"ד חיבורו: נרשם אצל חתימתו. והיינו שרצון כ"ק אדמו"ר ה', שיו"ל חלק נוסף לספרו אמרי מרדכי (ג.י. תשי"ח).

יא'תרסט

מצילים האגרת, ומהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק. נדפסה בספרו שלמי שמחה ח"ד סי' ל. לקו"ש חכ"ט ע' 496 ואילך. בהמשך אלי' — לקמן אגרת יא'תשו.

הרר"ש: עלבערג. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ה אגרת ט'תטז. לקמן שם. ההערות־הארות: על מה שנתבאר בהתוועדות שמח"ת (שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 144) שיש קיום מצוה בעשיית הסוכה ובחתיכת האתרוג מהאילן. מכתבו עם ההערות הנ"ל נדפסו בספרו שלמי שמחה שם סי' כט. חדושים ובאורים בש"ס ח"ב ע' שכו.

ואמהר מפני הכבוד לבוא עכ"פ בקצרה ובפרט שבדאי לדכותי
א"צ באריכות וכו'.

א) להערה והחילוק שעשיית הסוכה היא (חלק מה)מצוה (ובפרט
— להירושלמי שמברכים לעשות סוכה), משא"כ חתיכת אתרוג מאילנו
— שאינה רק הכנה,

הרי **בזה** גופא הייתה כל השקו"ט: מהי **ההסברה** (ולא לומר
דגזה"כ היא) והגדר שיש הכנה קרובה לקיום המצוה ושאי אפשר בלעדה
ובכ"ז אינה נחשבת ל(חלק מה)מצוה (כבאתרוג) ויש כהנ"ל ונעשית (חלק
מה)מצוה (כבסוכה) וקצירת העומר ועוד.

ודובר בהרחבה יותר, שיש כו"כ דרגות בהנ"ל, מתחיל מדעת הירוש'
בעשיית סוכה שהיא מצוה בפ"ע (**ועד"ז** י"ל שהוא ענין עבודה שאינה
תמה — יומא כד, א), דעת הבבלי שזהו חלק מהמצוה (אדמו"ר הזקן
בשו"ע שלו ר"ס תרמ"א), מכשירי מצוה לר"א שכורתין בשבת עצים
לעשות פחמין לעשות ברזל שממנו יעשו איזמל למילה (שבת קל, א) וכו',
ועד להכנה שאינה נכנסת בגדר המצוה כלל (וע"ד — שמחובר אינו בגדר
דהכשר וכו'), ופשיטא שאין קס"ד לברך עלי'.

ב) הרמב"ם הל' ברכות (פי"א ה"ח) נקט בחדא מחתא עשיית סוכה
ועשיית לולב — ואין עשי' בלולב אלא חתיכתו מאילנו, שהרי לולב א"צ
אגד (ראה סוכה יא, ב).

הזכרתי חתיכת אתרוג — לעורר שצ"ע — להקס"ד לברך על
עשיית לולב, באם חתך אתרוג ושאר המינים קיבל מחברו, הרי לכאורה
אא"פ שיברך כ"א לעשות אתרוג (ותלוי בהסברת „ונקרא על שמו" (רש"י
ושו"ע אדה"ז)).

הירושלמי: סוכה פ"א ה"ב: העושה סוכה לעצמו מהו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו
לעשות סוכה.

עבודה שאינה תמה: שיש אחר' עבודה.

ר"ס תרמ"א: העושה סוכה .. אינה גמר המצוה.

סוכה יא, ב: וגבי לולב נמי אמרינן לקיטתן זו היא עשייתן .. אין צריך אגד.

להקס"ד לברך על עשיית לולב: ברמב"ם שם: העושה סוכה או לולב .. אינו מברך בשעת עשי'
.. לעשות סוכה או לולב.

רש"י ושו"ע אדה"ז: רש"י סוכה לז, ב ד"ה הואיל (ונקרא האגד על שמו). שו"ע אדה"ז סי'
תרנא סי"ז (לפי שהלולב גבוה מכולן חשוב הוא ונקראת כל האגודה על שמו).

(ג) יתרה מהנ"ל ברמב"ם (שם ה"ט) – מסוכה מו, א – דשהיינו מברך בעת העשי' דלולב. וראה שו"ע אדה"ז שם.

(ד) מאימתי חל ש"ש על הסוכה ולולב כו' – כיון דילפינן מחגיגה (סוכה ט, א) לכאורה הי' מסתבר לומר שדינם בזה כמו בקדשים (ועפ"ז יומתק מה שמד"ס עכ"פ גם עצי הדפנות בכלל ואף דכל סוכה הכתוב סכך משמע דדופן לא איקרי סוכה (רש"י סוכה יב, א) – ע"ד שפשטה קדושה בכולה, וכלשון אדה"ז (ר"ס תרל"ח) חל עליהם קדושת הסוכה), אבל מפורש שזהו (רק) כל שבעה (סוכה ט, א). וי"ל דמילתא דפסיקא לי' קתני. ולהעיר מהצ"צ בס' אור התורה (לסוכות ע' איתשה) שהביא מא"ר סתרל"ח ופמ"ג סתרל"ח א"א סק"ג – דה"ל קדושת הגוף ולא רק איסור להשתמש בהן כבציצית, והאריך שם. ועפ"ז יש חילוק בין ז' הימים ויום השמיני – אף שברמב"ם סוף הל' סוכה כוללם יחד. ואכ"מ.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

דרך אגב – התקו"ז (ת"ע קלא, ב) שהובא בשו"ת אבני"ז שציין כתי"ר: וכל פקודין דעשי' כגון סוכה ולולב תליין בידין – יל"פ (עכ"פ בדוחק קצת) שבנוגע לעשי' דלולב הכוונה ללקיחתו „בידין“.

יא'עתר

[ט' חשון, ה'תשל"ו]

באם משערים שזהו בכח התי' שי' כהנ"ל ביחד, יה"ר שיהא בהצלחה רבה.

שו"ע אדה"ז שם: סי' תרמא ס"א: שהחיינו הי' ראוי לברך בשעת עשי'.

מאימתי חל שם שמים: במכתבו: יש להסתפק מתי חל השם שמים .. ותהא נפקא מינה לכמה דברים אם קדושת שם שמים כבר חלה עלי' עוד קודם יו"ט, וזה לא מסתבר.

וכלשון אדה"ז (ר"ס תרל"ח): ואין נקרא סוכה אלא הסכך בלבד .. ומדברי סופרים אסור להסתפק אפילו מעצי הדפנות .. חל עליהם קדושת הסוכה.

כוללם יחד: שמונת ימי החג. וכ"ה בשו"ע ר"ס תרלח. וראה שו"ע אדה"ז שם ס"ב בהגהה.

בשו"ת אבני נזר: אור"ח סי' תנט סי"א.

יא'עתר

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב ראשי ישיבת תומכי תמימים המרכזית ב־770, הרב ישראל יצחק פיקאָרסקי והרב מרדכי מענטליק, מיום ג' לסדר לך לך תשל"ו, אודות הצעת תכנית לימודים

(באם לאו — יתנו ברירה ב' תכניות כו').

אזכיר עה"צ.

יא'תרעא

[י"א חשוון, ה'תשל"ו]

זה חסר במכ' הא', וע"ז באה הערה שלי.

ככתבם בזה — הרי בזירוז והשגחה המתאימים ובבחינות (עכ"פ — א' לגי חדשים), י"ל שיצליחו התי' שי' (המתאימים בכלל לזה) גם בנוגע להזמן.

וגדול הענין מצ"ע. ובפרט — שקנאת סופרים תרבה חכמה (כולל כל המוחין תב"ד, ראה ב"ב כא, א. אוה"ת להצ"צ ויצא ריח, סע"ב ואילך ושי"נ). ויה"ר שמהם ילמדו רבים, וגם מאלה שלע"ע הם בחוצה, וכן יעשו.

אזכיר עה"צ.

ללימודי יורה יורה וידין בשנה אחת, בהמשך למדובר בשיחת שמח"ת ובאור ליום בדר"ח מ"ח שנה זו (שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 139 ואילך; ע' 171 ואילך).

בהמשך אלי' — ראה אגרת הבאה.

אגרות נוספות אליהם לעיל חכ"ז אגרת יסד. לקמן אגרת הבאה. להרב מענטליק — לעיל אגרת יא'תרסח, ובהנסמן בהערות שם. להרב פיעקאָרסקי — לעיל ח"ל אגרת יא'שמז, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תרעא

מצילים כתי"ק, על גליון מכתב ראשי ישיבת תומכי תמימים המרכזית ב'770, הרב ישראל יצחק פיעקאָרסקי והרב מרדכי מענטליק — מיום ה' י"א מרחשון תשל"ו, בתגובה לאגרת הקודמת, בו הבהירו הצעתם, שבשנה אחת ילמדו יורה יורה ובשנה הב' ילמדו ידין ידין. אגרות נוספות אליהם — לעיל אגרת יא'עתר, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תערב

ב"ה, י"א חשוון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הד"ר צבי דניאל שי'
מכון הרדיוס קרית הדסה ירושלים עיה"ק ת"ו

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ה' מרחשוון בנוגע להילדה ... תחי' הנמצאת
בטיפול,

ובהקדמה אשר בכלל הנני זהיר מלתת מענה בנוגע טיפול רפואי על
יסוד ידיעות המתקבלות מקרובים וכיו"ב, כיון שאינם מומחים בזה, ולכן
עלול שחסר אצלם פרטים עקריים, משום כך אני מקדים תנאי — „אם
הוא כמו שכותב“, אז לדעתי כך וכך.

על אחת כמה וכמה בנידון הנ"ל, שרואני במכתבו פרטים נוספים
על מה שכתב לי האב שי', הרי זה מכריח ומדגיש נוסח האמור, שעצה
האמורה מאז היא רק באם הפרטים האמורים נמסרו בדיוק.

ונוסף על האמור, כיון שהיום נתקבלה ידיעה טלפונית שהילדה
קבלה חום, וכאבי בטן ובחילות וחולשה שהסיבה לא ידועה **וכו'** — הרי
מובן שכל האמור עד עתה אינו בתוקף כעת, וכמו שבקשתי למסור ע"י
הטלפון שיתיעצו עם רופאים מומחים על אתר בהתאם להמצב החדש.

ויהי רצון שהרופא כל בשר ומפליא לעשות, הוא הקב"ה, ינחם
בשכלם ובלבם איך להחליט ומה לעשות ויהי בהצלחה.

לכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

נ.ב. כיון שכל ענין בהשגחה פרטית, ארשה לעצמי להביע איחולי
לבבי, שכשם שעוסק מר בריפוי כפשוטו של הפונים אליו, מתעסק ג"כ
בריפוי הנפש של הפונים לעזרתו, שהרי אמר החכם מכל אדם „כי אדם

יא'תערב

מצילים האגרת, ומהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.
הד"ר צבי דניאל: קרסנוקוקי. אגרת נוספת אליו — לעיל חכ"ח אגרת יתתצו.
מתעסק ג"כ בריפוי הנפש: ראה גם אג"ק חכ"ח שם.

אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", הרי — כל אחד ואחד זקוק לרפואה זו. ורואים בטבע בני אדם, שהשפעה מיוחדת בכיוון זה על הזקוק לרפואה — לאלה שמטפלים והצליחו ברפואתו כפשוטה.

יא'תרעג

ב"ה, י"ד חשוון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הנשיא הד"ר מ. גרינפוגל שי'
והמזכיר הכללי מר מ. אמסלם שי'
ביהכ"נ וקהלת טולוז יצ"ו

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבם מה' 23 לסעפטי, שנתקבל באיחור.

ות"ח על הבשורה הטובה מהפעולות המוצלחות של הרה"ח וו"ח אי"א בעל מדות רוב פעלים הרי"י מטוסוב וזוגתו, שיחיו, במחנם הטי'. ות"ח גם כן ובפרט בעד הסבר־פנים־יפות שהראו להם, ובעד עזרתם לפעול ולעשות בהצלחה, אשר בעזרת ה' כבר הביאו פירות טובים בשטח החינוך ובענייני יהדות בכלל.

ולדכותייהו בודאי אין צורך להדגיש עד כמה גדול זכות הרבים, ביחד עם גודל האחריות לרבים. ואם בכל הזמנים והתקופות היתה הפצת היהדות צורך חיוני, על אחת כמה וכמה בתקופתנו, תקופה של טישטוש הערכים ומבוכה. הרי מובן כמה חיוני הוא להשריש אמונה חזקה והשקפת עולם חזקה בדור הצעיר. ומקרא מלא הוא „נר מצוה ותורה אור“, שהתורה ומצותי מאירים דרך האדם בחיי היום־יום, הן בין אדם לחברו והן בין אדם למקום. וכבר נאמר בנוגע ליהודי הראשון (בפרשה

כי אדם .. ולא יחטא: קהלת ז, כ.

שהשפעה מיוחדת .. ברפואתו כפשוטה: שמונה פרקים להרמב"ם. ראה אג"ק ח"ז אגרת א'תתקצו. ח"ח אגרת ב'שנד. חכ"ב אגרת ח'תעב. ועוד.

יא'תרעג

מצילים האגרת. נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 500.

מהפעולות .. הרי"י מטוסוב וזוגתו: שנשלחו ע"י כ"ק אדמו"ר, באותה תקופה, בשליחות לטולוז,

צרפת.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

דשבוּע זֶה) „כּי ידעתי לַמֶּעַן אֲשֶׁר יִצוּה אֶת בְּנֵיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט”.

וגדול זכותם, בתוך כל חברי קהלתם שעושים בזה, ובודאי עוד יעשו יותר, שהרי תמיד יש מקום להוסיף בכל ענייני טוב וקדושה תורה ומצוותי. ויהי רצון שיעשו בכל האמור מתוך מנוחת הנפש ובשמחה ובטוב לבב.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

יא'עדרת

ב"ה, י"ד חשוון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יוסף שי' זמורה

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריוו פון ערב סוכות, מיט דאָס בייגעלעגטע, אין וועלכן איר שרייבט וועגן באַזוכן אידישע פּאַציענטן אין שפיטאַלן.

זיכער האָט איר זיך געווענדעט וועגן דעם דירעקט צו באַטרעפּנדע רבנישע אָרגאַניזאַציעס.

איך האָף אויך, אַז עס איז אייך זיכער באַוואוסט, אַז ליובאַוויטש האָט באַ מערערע געלעגנהייטן אונטערשטראַכן דעם פּראָבלעם וואָס איר שרייבט, און שיקט אויך ספּעציעלע שלוחים צו באַזוכן אידישע פּאַציענטן לויט די מעגלעכקייט, כאָטש לידער זיינען מיר באַגרענעצט אין מענטשן. דערצו איז אויך דאָ די שוועריקייט, וואָס דער צוטריט איז אין אַ סך פּאַלן באַגרענעצט נאָר צו אָפיציעלע רבנים (טשאַפּליינס) אד"ג.

באָ דער געלעגנהייט ערלויב איך מיר צוצוגעבן נאָך אַ באַמערקונג,

בפרשה דשבוּע זֶה: וירא יח, יט.

יא'עדרת

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

אידישע פּאַציענטן אין שפיטאַלן: שחרים רבנים המבקרים את החולים לעודדם.

און האָף אַז איר וועט דאָס אויפנעמען ווי דאָס איז געמיינט. דאָס איז, אַז איך האָף אַז איר טוט, און וועט טאָן נאָך מער, צו באַזוכן און העלפן די וועלכע נויטיקן זיך אין אַ רפואה אין נשמה-לעבן, כאָטש זיי געפינען זיך באַ זיך אין הויז, פירן געשעפטן, אד"ג, ניט וויסנדיק אַז עס פעלט זיי עפעס אין דעם, און אַ פאַציענט וואָס ווייס ניט אַז ער דאַרף אַ דאָקטאָר, איז דאָך אין גאָר אַן ערנסטן צושטאַנד.

און אַז מ'רעדט וועגן ביקור-חולים אין אַ גייסטיקן זין, צו העלפן „חולי-הנפש“, דאַרף מען דאָך ניט אַנקומען דוקא צו אַ באַזוך פון אַ רב, וואָרום, אדרבה, אַז מ'הערט פון אַ בעל-הבית אַז מ'דאַרף זיין געזונט אין דער נשמה, האָט עס צייטנווייז אַ נאָך שטאַרקערע ווירקונג.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

[תרגום חפשי]

במענה למכתבו מערב סוכות, עם המצורף אליו, שבו כתב על ביקור חולים יהודים בבתי רפואה.

בודאי פנה ישירות בענין זה לארגונים הרבניים המתאימים.

אני גם מקוה, שבודאי ידוע לו אשר ליובאוויטש הדגישה בהזדמנויות שונות את הבעי' שאודותה כותב, וגם שולחת שלוחים מיוחדים לחולים יהודים לפי היכולת, אף שלדאבוננו אנו מוגבלים בכח אדם. בנוסף לכך קיים הקושי, שהגישה במקרים רבים מוגבלת רק לרבנים רשמיים (כהני הדת) וכדומה.

בהזדמנות זו ארשה לעצמי להוסיף עוד הערה, ואקוה שיקבלה לפי כוונתי. והוא, שאני מקוה שהוא עוסק ויעסוק עוד יותר בביקור וסיוע לאלה הזקוקים לרפואה בחיי הנשמה, אף שהם נמצאים בביתם, מנהלים עסקים, וכדומה, ללא שידעו שחסר להם משהו בזה, וחולה שאינו יודע שהוא צריך רופא הרי הוא במצב מאד רציני.

וכשמדובר על ביקור חולים במובן הרוחני, לסייע ל„חולי הנפש“, אין צורך לביקור של רב, שהרי, אדרבה, כששומעים מאדם רגיל שיש צורך להיות בריא בנשמה, יש לכך לפעמים השפעה חזקה עוד יותר.

יא'תרעה

בי"ה, י"ד חשוון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ... שי
תל-אביב

שלום וברכה!

בהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א הננו לאשר בזה קבלת מכתבו, ובמענה לכתבו,
הרי בעניני ממונות וכיוצא בזה עליו לפנות לרב או לארגון רבנים אשר
בניו-יורק. ונוהגים בכגון זה שהפנינו תהי' באמצעות רב או ארגון רבנים אשר בעירו,
תל-אביב.

בכבוד ובברכה

מזכיר

יא'תרעו

[ט"ז מ"ח, ה'תשל"ו]

בודאי נשלח אוריינגאל לצעירי אגודת חב"ד (מרכזים) וכו'.

אזכיר עה"צ להצלחה רבה בכל הנ"ל.

בנוגע לשכירת-בית השייך לחב"ד לאחרים (וענינים כיו"ב) —
כנהוג: לאחר שיהיו הפרטים ברורים (כולל — דעת ידידים מבינים
דכיו"ב **שעל אתר** (ותגובת הציבור החרדי — בענינים ששייך „והייתם
נקיים" וכו')) — צריך לשאול במרכז צאגו"ח וכו'.

בנדו"ד — ע"פ כתבו **הפרטים**, **כמדומה** שצ"ל גם כן פסק דין רב
מורה הוראה הוצרך להיות שטר מכירה לשבת ויו"ט, חג הפסח וכו'.

יא'תרעו

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השליח, המצורף לדיווח פעילותו.
לצעירי אגודת חב"ד: השלוחים במדינות נ.י. ואוהיו הם תחת צעירי אגודת חב"ד, ושכשאר
מדינות ארה"ב — תחת המרכז לעניני חינוך. ראה גם לעיל חכ"ט אגרת יא'רנז. לקמן אגרת
יא'תרפג.

והייתם נקיים: מטות לב, כב.

יא'תרעז

ב"ה, ערשטיק וירא, כ' חשוון,
יום הולדת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע
ה'תשל"ו. ברוקלין, נ.י.

אל כל קהל עדת ישורון, חובבי ומוקירי תורה ומצוה,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עס איז באַוואוסט דעם בעש"ט'ס וואָרט, אַז יעדע זאָך וואָס אַ איד
זעט און הערט – וויבאַלד אַז מ'האַט דאָס אים געוויזן – איז אַ
ספעציעלע הוראה אין זיין עבודה, וואָס עבודת ה' איז דאָך דער עיקר פון
אַ אידנ'ס לעבן.

בפרט אויב די זאָך איז אין אַ געוויסער מאָס דירעקט פאַרבונדן
מיט זיין טאַג־טעגלעכן לעבן, און, נאָכמער, מיט דעם כאַראַקטער פון
דעם גאַנצן יאָר.

דאָס אויבנדערמאָנטע איז אַ הקדמה צו דעם וואָס די הייאָרדיגע
יערלעכע אונטערנעמונג לטובת מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאַוויטש
קומט פאַר אין אַן **עיבור־יאָר**, ווען עס קומט צו אַ דרייצנטער חודש, און
דערצו איז דאָס אַ יאָר מיט דעם מאַקסימום צאָל טעג וואָס אַ יאָר קען
האַבן – שפ"ה טעג.

איז די הוראה אין דעם – ווי עס איז שוין אונטערשטראַכן געוואָרן

יא'תרעז

מצילים האגרת.

אל כל קהל עדת ישורון, חובבי ומוקירי תורה ומצוה: בקשר למגבית לטובת מרכז ישיבות תומכי
– ראה גם לעיל ח"ה אגרת אירס (תשי"ב). ח"ז אגרת א'תתקלד; חכ"א אגרת ז'תתקלה (תשי"ג).
ח"ח אגרת ב'שכג (תשי"ד). ח"י אגרת ג'קז (תשט"ו). ח"יב אגרת ג'תתפה (תשט"ז). ח"יד אגרת
ד'תתקיד (תשי"ז). ח"טז אגרת ה'תתקיג (תשי"ח). ח"יח אגרת ו'תרח (תשי"ט). ח"יט אגרת ז'צח
(תש"כ). ח"כ אגרת ז'תעב (תשכ"א). חכ"ב אגרת ח'עדר (תשכ"ב). ח'תקנז (תשכ"ג). חכ"ג אגרת
ח'תרצא (תשכ"ד). ח'תתקכא (תשכ"ה). חכ"ד אגרת ט'מה (תשכ"ו). ט'רמד (תשכ"ז). חכ"ה אגרת
ט'תיט (תשכ"ח). חכ"ז אגרת ט'תריז (תשכ"ט). ט'תתו (תשל"ל). חכ"ז אגרת י"א (תשל"א). י'רנח
(תשל"ב). חכ"ח אגרת י'תקפד (תשל"ג). חכ"ט אגרת י'תתקצה (תשל"ד). ח"ל אגרת יא'שכג (תשל"ה).
דעם בעש"ט'ס וואָרט: כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט ואילך) בהוספות ס' רכג"ה. וראה גם לעיל
אגרת יא'תרנד, ובהנסמן בהערות שם.

עיבור־יאָר .. שפ"ה טעג .. אונטערשטראַכן געוואָרן: ראה לעיל אגרת יא'תרנא. וש"נ.

בא פריערדיגע געלעגנהייטן — אַז וויבאַלד מ'שטייט אין אַ יאָר וואָס איז באַשאַנקען מיט אַ מאַקסימום עשירות אין טעג, ווערט געפאַדערט פון יעדן אידן צו זען אָנפילן יעדן טאָג מיט אַ מאַקסימום מאַס ליכטיקייט, וואָרום „טאָג" מיינט דאָך „ליכטיקייט", ווי תורה זאָגט: **ויקרא אלקים לאור יום** — „דער אויבערשטער האָט אָנגערופן די ליכטיקייט — טאָג". פאַרשטייט זיך, אַז מ'מיינט דאָ ניט אָנצינדן אַ סך ליכט יעדן טאָג, נאָר מ'מיינט דאָ — אָנפילן יעדן טאָג מיט דער ליכטיקייט פון **נר מצוה ותורה אור**, און ווי חכמינו ז"ל האָבן דאָס נאָך שטאַרקער אויסגדריקט: **אין אור אלא תורה** — עס איז ניטאָ קיין אַנדער אמתיע ליכטיקייט ווי תורה.

און דאָס איז דאָך דער ציל און צוועק פון די ישיבות תומכי־תמימים, ווי דער מוסד (וואָס מיר שטייען היינט ערב זיין יום־הולדת) האָט דאָס באַצייכנט אין אַ קורצן אָבער פיל אומפאַסנדן וואָרט, אַז די תלמידים תמימים זיינען **נרות להאיר** — שיינענעדיגע ליכט וואָס באַלייכטן דעם גאַנצן אַרום מיט נר מצוה ותורה אור. און דאָס ווערט געפאַדערט פון יעדן אידן, בפרט חובבי ומוקירי תורה ומצוה.

און וויבאַלד אַז דער אויבערשטער דערוואָרט פון יעדן אידן אַ מאַקסימום אָנשטרענגונג, בפרט הייאָר, צו פאַרשטאַרקען און פאַרשפּרייטן די ליכטיקייט פון תורה ומצוות אין דער העכסטער מאַס, וואָס דאָס איז דאָך כולל די אונטערשטיצונג און פאַרשטאַרקונג פון מרכז הישיבות תומכי־תמימים, איז זיכער אַז דער אויבערשטער גיט די נויטיגע כוחות דאָס דורכצופירן במעשה בפועל, און בשמחה ובטוב לבב.

בברכה להצלחה בכל האמור, ובכל המצטרך בגו"ר גם יחד

מ. שניאורסאהן

[תרגום חפשי]

ידוע פתגם הבעש"ט אשר כל דבר שיהודי רואה או שומע — היות שהראו לו אותו — הרי זו הוראה מיוחדת בעבודתו, אשר עבודת ה' היא עיקר חיי היהודי.

ובפרט כאשר הדבר קשור במידה מסויימת עם חיי היום יום שלו, וגם, ויתר על כן, עם אופי של כל השנה.

ווי תורה זאָגט: **בראשית א, ה.**

נר מצוה ותורה אור: **משלי ו, כג.**

אין אור אלא תורה: **תענית ז, ב.**

נרות להאיר: **ראה לקו"ש חכ"ה ע' 344 הערה 2. וש"נ.**

הני"ל הוא הקדמה לכך שהמסיבה לטובת מרכז הישיבות תומכיתמימים ליובאוויטש חלה בשנה מעוברת, כשנוסף חודש שלשה עשר, ויחד עם זאת זוהי שנה בעלת מספר הימים הרב ביותר – שפ"ה יום.

ההוראה בכך – כפי שכבר הודגש בהזדמנויות קודמות – שהיות שעומדים בשנה שניתנה לה עשירות הכי גדולה בימים, נתבע מכל יהודי למלא כל יום עם מידה הכי גדולה של אור, שהרי יום משמעו אור, כמ"ש בתורה „ויקרא אלקים לאור יום". מובן, שאין הכוונה כאן להדליק הרבה נרות כל יום, אלא הכוונה כאן – למלא כל יום באור של „נר מצוה ותורה אור", כפי שביטאו זאת חכמינו ז"ל בהדגשה יותר: **אין אור אלא תורה**. – אין אור אמיתי כמו התורה.

וזהו המטרה והתכלית של ישיבות תומכיתמימים, כפי שציין המייסד (שאנו עומדים בערב יום הולדתו) בביטוי קצר אך מקיף/כוללני מאד, שהתלמידים התמימים הם „נרות להאיר" – נרות מזהירים, המאירים את כל הסביבה בנר מצוה ותורה אור. וזה נתבע מכל יהודי, בפרט חובבי ומוקירי תורה ומצוה.

והיות שהקב"ה מצפה מכל יהודי מאמץ במידה הכי גדולה, בפרט בשנה זו, לחזק ולהפיץ את אור התורה והמצוות ובמדה הכי גדולה, שזה כולל את התמיכה והחיזוק של מרכז הישיבות תומכיתמימים, הרי בודאי נותן הקב"ה את הכחות הנחוצים לבצע זאת במעשה בפועל, ובשמחה ובטוב לבב.

יא'תרעח

[כ"ד מרחשון, ה'תשל"ו]

[1] להסבירם (בפעם הבאה) שזהו לטובתם ג"כ (לא יצטרכו לבקש טובות ב' פעמים, זה מסביר בטוב יותר השתדלותם בזה – כיון ששייך לנתין **דארצה"ב** (ולא קאנאדא) – אינם מבקשים „לגלות" דברים גנוזים וסודות דמדעי פולני – כ"א רק למצוא רכוש **דפ'** שגזלו הנציס שבודאי גם הם ישמחו להחזירו וכו').

יא'תרעח

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה חיים יהודא קרינסקי בתאריך זה. אגרות נוספות אלו – לעיל **כח"ט** אגרת יארנא.

להסבירם כו': נסוב על שליחות מו"ה אהרן (בר"י) חיסריק לפולין להשיג את ספרי רבותינו נשיאנו. במכתב הנמען: בשיחתו עם שגרירות ארה"ב בווארשא, אמרו לו שיש עיכובים מצד מדינת פולין שלא צפו מראש, ולע"ע לא מרשים לראות הכתי"ק, ומקוים שיסודר הדבר לבסוף. וממשיך הנמען במכתבו שבירר האם יוכלו לגמור הדבר „בשלימות" [היינו להשיב האוסף כולו לכ"ק אדמו"ר]. והקיי כ"ק אדמו"ר את התיבות „לגמור הדבר בשלימות" וכתב (כבפנים [1]).
(ולא קאנאדא): הכוונה למו"ה אהרן חיסריק שהי' אזרח קנדי.

[2] נכון להתקשר עם פיזאק הנ"ל באופן הנ"ל, כיון ש"שמעו לעצתו" כו' ובודאי בינתיים תהיינה איזו ידיעות מפולין מהאסיפה דהיום שם.

יא'תרעט

[כ"ח מרחשון, ה'תשל"ו]

נתקבל ות"ח ת"ח על העשי ועל ההודעה ועל הזריזות בכל זה. וע"פ מאמר חז"ל אין מזרזין אלא למזרזין, הרי הנ"ל מזרזני לזרזו עוה"פ בנוגע לכל הנ"ל לעצמו וגם בנוגע לכל אנשים הנ"ל ועוד (ויוכתרו עי"ז בתואר מזרזין). ויה"ר שיצדיקו בפעולות ממשיות תוארם זה – אזכיר עה"צ.

בטח לא יצמצם לטעליפונירען – ונכון הוא וכיו"ב (ובדאפשר – בזמן שהוא reduced rate).

יא'תרפ

ב"ה, ראש חודש כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

חיילי צה"ל

יחידת ד.צ. ...

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הדרישת שלום מהם, ותשואות חן כפולה על זאת,

[2] נכון להתקשר עם פיזאק הנ"ל באופן הנ"ל כו': בהמשך מכתבו כותב הנמען ע"ד סוחר בשם פיזאק, שיש לו השפעה בממשלת פולין, והציעו שכדאי מאד שישתדל בזה, אבל היועצים אמרו לחכות עוד יום לערך עד שיהיו ידיעות מפולין מהיום. ושואל האם "נכון להתקשר עם פיזאק הנ"ל באופן הנ"ל". – כ"ק אדמו"ר סימן בחץ לתיבות "יעץ לחכות כו'", וכן סימן בחץ להתיבות "נכון להתקשר כו'", והוסיף (כפפנים [2]).

יא'תרעט

מהעתקה. נדפסה בתשורה (העכט, תשנ"ח). והיא מענה למו"ה יעקב יהודה העכט אודות ביקור בלונדון. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ט אגרת יא'נז (בשוה"ג). חכ"ח אגרת יתתכט (ע' תנה), ובהנמסר בהערות שם.

אין מזרזין אלא למזרזין: מכות כג, א. וראה לעיל ח"א ע' סח.

reduced rate: תעריף מוזל.

יא'תרפ

נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 534 ואילך, והושלמה ע"פ העתק המזכירות, וטופס מודפס.

וכיון שנכנסנו לחודש כסלו, המבשר שימי החנוכה ממשמשים ובאים, ימים הקשורים בכמה ענינים תוכניים ועקריים, במחשבה ובדיבור וגם במעשה, שהמעשה עיקר, מעשה המצוה, שהמצוה המיוחדת לחג האורים היא מצות נר חנוכה, אבוא כאן בנקודות אחדות בדבר בעתו, אף שכבר דובר בזה,

שהרי כל אדם־חשוב מסתכל בעין בוחנת סביבו, ובפרט בענין כללי שנעשה חלק בתורתנו – תורה מלשון הוראה – שיש לה שני תוארים בעלי משמעות: **תורת חיים ותורת אמת**, רוצה לומר שהיא הוראה לחיים הראויים לשמש, וכל הוראותי אינם להניח את הדעת, אלא שאמתיות הענינים כך היא באמת.

והנה כל עניני התורה יש בהם כמה וכמה הוראות, ואעמוד רק על אחדות מהן.

ולראשונה, על דרך האמור שבטפה אחת מהים נשקפת כל השמש כמו בים הגדול, על דרך זה במצוה אחת פרטית משתקפים כמה ענינים כלליים ופרטיים של כללות המצוות בתורה. ענין מעשה המצוות בכלל הוא, כלשון הכתוב, **נר מצוה ותורה אור**, ובמצות נר חנוכה ענין זה הוא בגלוי גם לעיני בשר, שהרי נרות חנוכה מאירים.

ומענין לענין באותו ענין, שלא מספיק רגש שבלב וגם לא הבנה במוח, ואפילו לא דיבור, אלא צריך לקחת שמן ופתילה וכיוצא בהן – דברים גשמיים, ובכח אדם לעשותם לדבר המאיר אצלו ובסביבתו.

ועוד נקודה בנר חנוכה, שאף על פי שבליילה הראשון עושה כל מה שצריך לעשות על פי התורה על ידי שמדליק נר אחד, ולא עוד אלא שעשה בתכלית השלמות ונקרא „מהדרין מן המהדרין“, הרי כשעבר עליו יום אחד, אין זה מספיק לגמרי להשאר במצב של אתמול, אלא צריך להדליק

שהמעשה עיקר: **אבות פ"א מ"ז.**

מלשון הוראה: **ראה רד"ק לתהלים יט, ח. זח"ג נג, ב.**

תורת חיים: **נוסח התפלה (ברכת שים שלום).**

תורת אמת: **מלאכי ב, ו.**

שבטפה אחת מהים נשקפת כל השמש כמו בים הגדול: **ראה לעיל חכ"ד אגרת ט"קכב. וש"נ.**

תורת מנחם חמ"ח ע' 240. וש"נ.

נר מצוה ותורה אור: **משלי ו, כג.**

עוד נר אחד ולהוסיף עוד אור. וגם אחרי שהראה שהתקדם למצב נעלה יותר, גם זה לא מספיק לגבי היום שלאחריו וצריך להוסיף עוד נר ואור, וכן הלאה הולך ומוסיף.

ועוד נקודה בזה, שגר חנוכה צריך להעמיד — כלשון חכמינו זכרונם לברכה — **על פתח ביתו מבחוץ**, או כנהוג גם כן להעמיד בחלון, בכדי שיאיר גם בחוץ וברשות הרבים. שהענין בזה הוא שיהודי לא מסתפק במה שמאיר **משתשקע החמה**, שעה שהחושך יכסה ארץ גוי.

ולקשר כל האמור במיוחד ובאופן פרטי לכל אנשי הצבא, יחיו, הנמצאים במצב של הכון להגן על עם הקדוש בארץ הקודש מכל אויב ואורב **מבחוץ**, יהי רצון שעצם מציאותם על משמרתם, ובפרט כשיעשו מכל ענין גשמי — ענין של רוחניות ואור, הקשור בנר מצוה ותורה אור, אשר אפילו מעט אור דוחה הרבה מן החושך, על אחת כמה וכמה הרבה אור, ומוסיף וחולך, הרי האור הולך ובוקע גם בחוץ, עד שלא יעלה על דעת מישהו ולא יהיו מישהו להתגרות מלחמה בעם הנאור, כך שימלאו תפקידם באופן שיבוטל החושך אפילו בחוץ ולא יהי „חשק“ לעניינים של מריבה ומלחמה, ובלשון נביאנו: **לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה**, יעוד הקשור עם האמור לפנינו: **בית יעקב לכו ונלכה באור ה'.**

בכבוד ובברכה, להצלחה בכל האמור,

ולימי חנוכה מאירים ומזהירים

מנחם שניאורסאהן

על פתח ביתו .. בחלון .. החמה: שבת כא, ב.

שהחושך יכסה ארץ גוי: ישעי' ס, ב.

מעט אור דוחה הרבה מן החושך: תניא פי"ב (יז, א). וראה בחיי בראשית ד, ז. צידה לדרך (לר"מ בן זרח. פירארה, שי"ד) יב. חובת הלבבות שער החמישי (שער יחוד המעשה) פ"ה. דרשות הר"ן דרוש החמישי. פירוש היעב"ץ לאבות פ"ג מ"ג. שו"ת בצלאל אשכנזי סימן לג (ד"ה תשובה זה).

לא ישא .. מלחמה: ישעי' ב, ד.

בית יעקב לכו ונלכה באור ה': שם, ה.

יא'תרפא

ב"ה, בדרי"ח כסלו תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה בן ציון שי
שלום וברכה!

... בברכת מזל טוב

מ. שניאורסאהן

בודאי נהגה זוגי תי' במנהגי יום הולדת ביום ההולדת שלה.
ולשאלתו איך איינפלאַנצען יר"ש בתל' וכו' — להראות דוגמא חי'.

יא'תרפב

ב"ה. ב' כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצרכי ציבור
הרב יוסף דוד פרנקפורטר
רב קהלת עדת יראים, פריז
שלום וברכה!

כידוע לכת"ר דברו עמי, וגם לאחרונה, ע"ד האברך ... לימודיו וכו'.
ועניתי — אשר כיון שלכת"ר ידועים הפרטים, כולל גם הענין
דתקיעת כף (שהי' בנוכחיותו) ואופנו —
יפנו לכת"ר עוד הפעם ויורם דעתו מה לעשות וכו'.
בכבוד ובברכה.

יא'תרפא

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (סלונים, תשס"ח).
בן ציון: שטיין, אוק-פארק.
איינפלאַנצען: = לנטוע.

יא'תרפב

מצילום כתי"ק.

הרה"ג וכו' הרב יוסף דוד: אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'תיא בשוה"ג.
ע"ד האברך .. לימודיו וכו': שכתב לכ"ק אדמו"ר שרוצה ללמוד בישיבה, והוריו מתנגדים לזה ורוצים
שימשיך בלימודי חול. וע"ז קיבל מענה (בחדש תשרי ה'תשל"ו): „באם ימצא ידידים שישפיעו על הוריו
שי' לכניסתו לישיבה לשנתיים לפחות — זהו הטוב. ובאם לאו ישאל רב מורה הוראה". הוריו
לא הסכימו לשנתיים ובהמשך לזה פנו להרה"ג וכו' רי"ד פרנקפורטר, והסכימו שיכנס לישיבה רק
לשנה אחת, ולבקשתם נעשתה „תקיעת כף" ע"ז.

יא'תרפג

[ה' כסלו, ה'תשל"ו]

כל עניני בית חב"ד שייך לצאגו"ח (ומל"ח) — ובודאי לא יעשו כלום קודם שיתדברו עמהם.

יא'תרפד

[ט"ו כסלו, ה'תשל"ו]

נ.ב. לשאלתם עוד הפעם — אין כדאי כלל נסיעת מי מהם מאה"ק (אפילו לביקור) במשך שנת תשל"ו ותחלת תשל"ז. לאחר זה אולי מקום לשאול עד"ז.

יא'תרפה

[נוסח המברק לקראת י"ט כסלו, ה'תשל"ו]

לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי תכתבו ותחתמו — כולל פעילות רבה בכל המבצעים, ובכלל — בתורה עבודה וגמ"ח, באופן דופרצת, ולקרב קיום היעוד דיעלה הפורץ לפנינו דא מלכא משיחא, כי יפעול אלקים מלכי מקדם ישועות בקרוב ממש.

גוט יום טוב

מנחם שניאורסאהן**יא'תרפג**

מצילום כתי"ק. מענה לא' שביקש ברכה לפתוח בית חב"ד. לצאגו"ח (ומל"ח): ראה לעיל אגרת יא'תרעו, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תרפד

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מט"ו כסלו ה'תשל"ו. לשאלתם כו': שבכו"מ חזרה מהביקור אצל כ"ק אדמו"ר, לחצו עליהם הבעלי חובות וכו'.

יא'תרפה

מצילום המברק. נדפס בלקו"ש חט"ו ע' 521. בכל המבצעים: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם. דופרצת: ויצא כה, יד. דיעלה הפורץ לפנינו: ע"פ מיכה ב, יג. דא מלכא משיחא: ראה ב"ר פפ"ה, יד. אגדת בראשית ס"פ סג. יפעול אלקים מלכי מקדם ישועות: ע"פ תהלים עד, יב (פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג).

יא'תרפ

[לקראת י"ט כסלו, ה'תשל"ו]

לכל המשתתפים בהפאָרבריינגעניש הגדולים
אשר בכפר חב"ד, שליט"א

לחיים, לחיים ולברכה!

יהי רצון מהשי"ת שבכל אחד ואחת יהי פדה בשלום וגוי במילואו,
ושיצליחו בעשיית הכלים לזה כביאור חז"ל בהכתוב שזה העוסק
בתורה הנגלה והחסידות ובגמ"ח ובתפלה, ובאופן דופרצת, ומתחיל
בהמבצעים כולם, ולקרב קיום הייעוד דיעלה הפורץ לפנינו דא מלכא
משיחא כי יפעול אלקים מלכי מקדם ישועות בקרוב ממש.

גוט יום טוב

מנחם שניאורסאהן

יא'תרפז

[מוצאי ש"ק י"ט כסלו חג הגאולה, ה'תשל"ו]

בודאי יודע ונוהג באופן שהוא סניף ממרכז צאנז"ח דאה"ק.

יא'תרפ

מצילים המברק. מברק דומה גם לכל המשתתפים בהפאָרבריינגעניש הגדולים אשר
בנחלת הר חב"ד, שליט"א, וביהכניס וביהמ"ד צ"צ בירושלים עיה"ק.
פדה בשלום וגוי: תהלים נה, יט.
העוסק בתורה .. ובגמ"ח ובתפלה: ברכות ח, א.

יא'תרפז

נדפס ב"מקדש מלך" ח"א ע' 124. מענה להאברך ישראל צבי גליצנשטיין (אילת). אגרת נוספת
אליו – לקמן אגרת יא'תתצא.
סניף: כנראה הכוונה שעל כל עניני הפירסום צריך להיות נדפס סניף אילת.
אודות השליחות באילת – ראה "התקשרות" גליונות קכה. התקעב. א"ס. א"ע. א"עג.

יא'תרפח

[אחרי י"ט כסלו, ה'תשל"ו]

- (1) זוהי הוספה... שלו, והיפך פשטות ל' המשנה.
- (2) ולמעלה במכש"ב וק"ו להיות כלי לענין אחר!!

יא'תרפט

ב"ה. כ' כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

נשי ובנות חב"ד סניף:
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת המכתבים והדו"ח מהפעולות, ויהי רצון שההצלחה

יא'תרפח

מצילום כתי"ק. נדפס בתשורה (רימלר, תשס"ה), על גליון שאלת ה"ר שרגא פייוויל רימלער, על מה שנתבאר בשיחת י"ט כסלו (לקו"ש חט"ו ע' 379) שהתורה ניתנה לעשות שלום בעולם. וע"ז שאל, שמלשון הרמב"ם סוף הל' חנוכה, "שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום", נראה שתורה עצמה היא ענין השלום.
ל' המשנה: סוף עוקצין: לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום (וראה המצוין בסה"מ תשי"א ע' 181, שעוז קאי על התורה). ולמעלה: עוד שאל בהנ"ל, שהרי התורה היא למעלה מכל הענינים וכוללת הכל, ולמה זקוקים כאן לכלי נוסף המחזיק ברכה.

יא'תרפט

נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 541 ואילך, והושלמה ע"פ צילום האגרת. והוא נוסח כללי-פרטי, שנשלח לכמה סניפי נשי ובנות חב"ד, וגם ליחידות, באיזה שינויים קלים. וראה גם לקמן אגרת שלאח"ז. אגרת יא'תש.

אגרת זו ולשאר חרי' נשלחו גם להרה"ח וכו' הרח"י שליאממע, ובהוראה למזכירות: "לצרף העתק ב' המכתבים לחנוכה לנשי". להלן – אגרת המזכירות:

ב"ה, כ' כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ מלאכתו מלאכת שמים
בעל מרץ וכו' הרב חיים יעקב ש"י שליאממע

שלום וברכה!

בהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, מצו"ב העתקי מכתבים מכ"ק אד"ש בקשר עם ימי החנוכה אשר תוכנם שייך במיוחד לבנות ישראל. וכדרכו בקודש

בזה, בעבר – תגדיל החשק לעשות בזה עוד ביתר שאת ובאופן דמוסיף והולך ואור,

ובפרט שזהו מהדגשת ימי החנוכה הבע"ל, וידוע מאמר חכמינו ז"ל „אף הן (הנשים) היו באותו הנס“, וכמודגש עוד יותר בפירוש רש"י שם – „שעל ידי אשה הי' הנס“. וכמדובר כמה פעמים, ענין ימי החנוכה ונר חנוכה, הנזכרים ונעשים מדי שנה בשנה, אין זה סתם לזכרון, אלא – שהזכרון והמעשה יעוררו את הכוונה והתכלית בזה בהנוגע לחיי היום-יום.

ומההוראות דימי החנוכה, כמודגש בתפלת „ועל הנסים“, שאין יהודי מתפעל כלל ממצב של „חלשים“ ו„מעטים“ (בכמות) כנגד „גבורים“ ו„רבים“, ואדרבא כיון שהיהודים הם „טהורים וצדיקים ועוסקים בתורתך“ מתגברים הם על כל הדברים מבחוץ ומבפנים העלולים להשכיח תורת ה' ומצותי, ועד – לנצחון גמור והדלקת נרות וכו'.

ומההוראות דנר חנוכה – שמדליקים דוקא **משתשקע החמה**, שעה שהחושך יכסה ארץ וגו', **ועל פתח ביתו מבחוץ**,

ולא מסתפקים בנר אחד, ואף שכשמדליק נר אחד בלילה ראשון מקיים המצוה בשלימות והוא בסוג ד„מהדרין מן המהדרין“, מוסיף נר ואור בליל שני, וגם לאחר ששראה שכבר הוסיף, הרי כשעובר עוד יום – גם זה לא מספיק וצריך להוסיף עוד נר ואור, וכן הולך ומוסיף משך שבוע שלם.

וההוראה מובנת, שבכל עניני **נר מצוה ותורה אור** – ובפרט בתקופתנו זו ובימינו אלה – צריך להתנהג באופן דהולך ומוסיף, להאיר כל אחד ואחת חייהם הם, וגם להאיר את הבית וגם את הרחוב ולהאיר

בודאי יואיל להמציא תרגום צרפתי בשביל תלמידות הסמנריון וכו' לתועלת הרבים.

ותי"ח ת"ח מראש.

בכבוד ובברכת ימי חנוכה מאירים

מזכיר

מוסיף והולך .. משתשקע .. מבחוץ: **שבת כא, ב.**

מאמר חכמינו ז"ל .. באותו הנס: **שם כג, א.**

שהחושך יכסה ארץ וגו': **ישעי' ס, ב.**

נר מצוה ותורה אור: **משלי ו, כג.**

לכל אלה ההולכים בחושך שיראו אור גדול, אור התורה ומצותי, ועד שיאירו גם הם חייהם והנהגתם באור ה', הלוך ומוסיף ואור.

ויהי רצון שכל הפעולות בהאמור, ובפרט מבצע נש"ק ששייכות מיוחדת בזה להאמור, תעשינה מתוך שמחה וטוב לבב (וכן גם מבצע כשרות וטהרת המשפחה, כמובן),

וזהו גם צנור וכלי שיאירו כל עניניהן גם בגשמיות, בכל המצטרך להן ולבני ביתן שיחיו.

בברכה לימי חנוכה מאירים, ולהצלחה ולבשורות טובות בכל האמור

מ. שניאורסאהן

יא'תרצ

ב"ה, כ"ף כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבה, והשי"ת ימלא משאלות לבבה לטובה.

וכיון שמתקרבים אנו לימי החנוכה, וידוע מאמר חכמינו ז"ל „אף הן (הנשים) היו באותו הנס“, ובפרט על פי פירוש רש"י — „שעל ידי אשה ה' הנס“, הרי כמדובר כמה פעמים, ענין ימי החנוכה ונר חנוכה הנזכרים ונעשים מדי שנה בשנה אין זה סתם לזכרון, אלא שהזכרון והמעשה יעוררו את הכוונה והתכלית בזה בהנוגע לחיי היום-יום.

ומהוראות דחנוכה, כמודגש בתפלת „ועל הנסים“, שאין יהודי מתפעל כלל ממצב של חלשים ומעטים (בכמות) כנגד גבורים ורבים, ואדרבא כיון שהיהודים הם טהורים וצדיקים ועוסקים בתורת ה'

ההולכים בחושך שיראו אור גדול: ע"פ ישעי' ט, א.

מבצע נש"ק .. מבצע כשרות וטהרת המשפחה: ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תרצ

מצילום האגרת. והוא נוסח כללי-פרטי. וראה גם אגרת שלפנ"ז.

מאמר חכמינו ז"ל .. באותו הנס: שבת כג, א.

ומצותי, מתגברים הם על כל הדברים מבחוץ ומבפנים העלולים להשכיח תורת ה' ומצותי ועד — לנצחון גמור והדלקת נרות וכו'.

ומהוראות דנר חנוכה, שמדליקים דוקא **משתשקע החמה**, שעה שהחושך יכסה ארץ וגו', ואף שכשמדליק נר אחד בלילה ראשון מקיים המצוה בשלימות והוא בסוג ה"מהדרין מן המהדרין" מוסיף נר ואור בליל שני, וגם לאחר שהראה שכבר הוסיף, הרי כשעובר עוד יום גם זה לא מספיק וצריך להוסיף עוד נר ואור, וכן הולך ומוסיף שבוע שלם.

וההוראה מובנת, שבכל עניני נר מצוה ותורה אור — ובפרט בתקופתנו זו ובימינו אלה — צריך להתנהג באופן האמור דהולך ומוסיף, להאיר כל אחד ואחת חייהם הם, וגם להאיר את הבית וגם את הרחוב ולהאיר לכל אלה ההולכים בחושך שיראו אור גדול, אור התורה ומצותי, בחיי היום יום במעשה בפועל, הולך ומוסיף ואור.

ויהי רצון שתעשה בזה ככל התלוי בה ומתוך שמחה וטוב לבב.

בברכה להצלחה ולימי חנוכה מאירים ומזהירים

מ. שניאורסאהן

יא'תרצא

בי"ה. כ' כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מנחם שי' פרידמן
מושב "רמת צבי" ד.ג. גלבע

שלום וברכה!

באיחור זמן רב נתקבל מכתבו, בו כותב על דבר בנית בית-כנסת
במושב בו דר.

משתשקע החמה כו': **שם כא, ב.**

שהחושך יכסה ארץ וגו': **ישעי' ס, ב.**

נר מצוה ותורה אור: **משלי ו, כג.**

ההולכים בחושך שיראו אור גדול: **ע"פ ישעי' ט, א.**

יא'תרצא

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

ולפלא קצת שכותב ע"ד בעי' כספית בזה, שכפי הידיעות כאן מקבלים עזר על זה מכמה משרדים מתאימים באה"ק ת"ו.

אבל מקרא מלא דבר הכתוב „חבר אני לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך“, ובפרט בענין כמו בית כנסת לתפלה, ובמיוחד בארץ הקדש, אשר תפלות מכל העולם עולות דרכה, כמו שנאמר „והתפללו אליך דרך ארצם“. ומצו"ב השתתפותי, על כל פנים באופן סמלי.

ויהי רצון אשר יקובלו תפלותיהם, בתוככי תפלות בני ישראל בכל מקום שהם, לפני אדון כל, מקור הברכות, וישפיע עליהם בכלל ועל כל או"א בפרט מברכותיו, ובברכה העקרית אשר יהי המושב מתאים לשמו, ישיבה אמתית, זאת אומרת ישיבה לבטח מכל אויב כפשוטו, אויב מבחוץ, ואויב מבפנים הוא היצר המשתדל להפריד ח"ו בין ישראל לבין אביהם שבשמים, על ידי פתוי למעט, ח"ו, בלימוד תורת ה' ובקיום מצוותיו. אשר אם בכל מקום נאמר „אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמורו“ גוי, „ונתתי גשמיכם בעתם“ גוי כולל כל הברכות שבכתוב, על אחת כמה וכמה בארץ הנקראת בפי כל „ארץ הקדש“, ובלשון הכתוב „ארץ אשר תמיד עיני ה' אלקידך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה“.

ויהי רצון שיהיו כל העניינים באופן דמוסיף והולך ואור כהוראת ימי החנוכה הממששים ובאים.

בכבוד ובברכה בכלל ולבשורות טובות בכל האמור במיוחד.

יא'תרצב

ב"ה. כ' כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מייג כסלו.

ויהי רצון אשר חפץ ה' בידו יצליח וינצל השפעתו ויכולתו להפיץ

חבר .. פקודיך: תהלים קיט, סג.

תפלות מכל העולם עולות דרכה: ראה ברכות ל, א. שו"ע או"ח ר"ס צד.

והתפללו אליך דרך ארצם: מלכים־א ה, מח.

אם בחוקותי .. תשמורו .. בעתם: ר"פ בחוקותי.

ארץ .. אחרית שנה: עקב יא, יב.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

היהדות האמתית ובאופן דמוסיף והולך. אשר אם בכל מקום ובכל תקופה מחוייב כל אחד מישראל בזה, מיוסד על הכתוב ואהבת לרעך כמוך, ובסגנון חכמינו ז"ל „מעלין בקודש“, על אחת כמה וכמה בארצנו הק' ובתקופתנו רבת הבלבולים, ובפרט לעולים אקדמאיים, הזקוקים ובודאי גם דורשים, הסברה מיוחדת מתאים לרמת שכלם והשכלתם.

ולדכותי דמר לא נצרך ביאור בגודל הענין.

בכבוד ובברכת ימי חנוכה מאירים.

יא'תרצג

ב"ה. כ' כסלו, ה'תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

לכבוד הד"ר י.ש. פישמן שי

שלום וברכה!

הנני מאשר בזה קבלת תדפיס מאמרו, ות"ח בעד שימת לבבו לשלחו לי.

וכיון שכל ענין הוא בהשגחה פרטית, ארשה לעצמי לנצל הזדמנות זו להביע תקותי — בראותי אשר עטו בידו, ובודאי גם עתו בידו, להפיץ מחשבות ורעיונות ועד שיגיעו לכמה וכמה חוגים — שמנצל כשרונותיו להפצת עניני תורתנו, הנקראת תורת-חיים, זאת אומרת הוראה בחיים, וביחד עם זה נקראת גם כן תורת-אמת, שההוראה מגלה האמת בכל דבר.

ובפרט אשר בטבע בני אדם, כשיש למישהו השפעה באיזה שטח שיהי, הרי זה מוסיף בהשפעתו גם בשאר השטחים, כולל עניני אמונות ודעות.

יא'תרצב

ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.

מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.

יא'תרצג

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

ויהי רצון שיעשה בכל האמור באופן דמוסיף והולך ואור, ובפרט שזהו מסגולת ימי החנוכה הממשמשים ובאים, אשר מוסיפים בהם בנר ואור מיום ליום.

בכבוד ובברכה.

יא'תרצד

ב"ה. כ' כסלו, ה'תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי צבור מר דוד שי' אבני

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מיום א' בכסלו, אשר קראתי, כמובן, ברגשות מהולים סיפוק וצער גם יחד, מתאים לתוכן מכתבו הכולל שני הענינים.

אבל על פי הבטחת חכמינו ז"ל אשר מעט אור דוחה הרבה חושך, בודאי גם בנידון זה סוף־סוף יקויים האמור, והטוב בהמצב אותו מתאר לא רק יתגבר על הנקודות השליליות, אלא גם ימעטם הלוך וחסור. ובפרט שהמדובר לא במעט טוב, אלא יותר ממעט.

ויהי רצון אשר כמו בכל עניני נר מצוה ותורה אור יהי גם בשטח זה ד,מיהו יהודי" באופן דמוסיף והולך ואור. והרי זה גם כן מההוראות דמצות ימי חנוכה הממשמשים ובאים, שצריך להיות הלוך ומוסיף באור ונר מיום ליום, ובפרט אשר זכות הרבים מסייעת.

בכבוד ובברכת הצלחה ובשורות טובות בכל האמור.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

יא'תרצד

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

דוד שי' אבני: אגרת גוספת אליו – לעיל ח"ל אגרת יא'תקפז.

סיפוק וצער גם יחד: במכתבו מפרט את פעילותו בנושא „מיהו יהודי“, והקשיים שבזה. מעט אור דוחה הרבה חושך: תניא פ"ב (יז, א). וראה בחיי בראשית ד, ז. צידה לדרך (לר"מ בן זרח. פירארה, ש"ד) יב. חובת הלבבות שער החמישי (שער יחוד המעשה) פ"ה. דרשות הר"ן דרוש החמישי. פירוש היעב"ץ לאבות פ"ג מ"ג. שו"ת בצלאל אשכנזי סימן לג (ד"ה תשובה זה).

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

ד,מיהו יהודי": ראה גם לעיל ח"ל אגרת יא'תקח, ובהנסמן בהערות שם.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

יא'תרצה

ב"ה. כ' כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בנועם נתקבל הפ"ש ממנו וגם הפ"י שייקרא על הציון בעת רצון.
וכיון שעומדים אנו למחרת דיום הגאולה די"ט כסלו ובסמיכות
לימי החנוכה. יהי רצון שייגאל גם הוא בתוככי כל בני ישראל מכל ענינים
המבלבלים למנוחת הנפש בשלמותה, ויוכל להוסיף בהפצת היהדות מתוך
הרחבה ושמחה וטוב לבב,
בפרט שהוספה האמורה צריכה להיות באופן דמוסיף והולך ואור,
כהוראת ימי חנוכה הבע"ל, שבמילא צריכה להיות מנוחת הנפש והגוף
גם כן באופן המתאים.
בברכה להרחבת הפרנסה ובברכה לבשורות טובות בכל האמור
ולימי חנוכה מאירים.

יא'תרצו

ב"ה. כ' כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד האחים רובינשטיין שיחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה על ידי ידידנו הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי
ציבור מר ברוך שיח"י גופין שמסר לי על דבר הסיוע שלהם למבצע „נרות
שבת קדש" (נש"ק) מתוצרת „מנורה" שלהם.

יא'תרצה

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.
מוסיף והולך: שבת כא, ב.

יא'תרצו

מצילום האגרת. נדפסה ב„התקשרות" גליון שעט.

ובודאי אין צורך באריכות הדבור בביאור גודל הזכות שבזה להם ולכל המשתתפים במפעל זה, על אחת כמה וכמה כשנעשה ברבוי ובהיקף גדול עד שמגיע לכמה וכמה בתים בישראל, ובתוכם חלק חשוב שזוהי הדרך היחידה להגיע אליהם.

ואם נפש אחת בישראל עולם מלא, על אחת כמה וכמה בית (משפחה) בישראל. והרי זהו גם כן מטעמי נרות שבת קודש – שלום-בית.

ויהי רצון שימשיכו בפעילותם האמורה ומתוך הרחבה, המשך באופן דהולך ומוסיף, ובכגון זה מתאים ביותר הנוסח „הולך ומוסיף ואור“, ובפרט שזהו מהוראות ימי החנוכה הממשמים ובאים.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור ולימי חנוכה מאירים ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

[אגרת המזכירות שנשלחה עם האגרת שלפנינו]

בי"ה. כי כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצרכי צבור ר' ברוך שי גופין

שלום וברכה!

מצו"ב מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להאחים רובינשטיין שי בקשר עם מבצע נש"ק. ונשלח על ידו בכדי שימסור להם באופן המתאים.

ובודאי יודיע ההמשך בזה, ות"ח מראש.

בכבוד ובברכה

מזכיר

יא'תרצז

[כ' כסלו, ה'תשל"ו]

אזכיר עה"צ להמצוי"ב שיהא בהצלחה רבה בכל. ועד שסו"ס לא יצטרכו לכ"ז, כי תתרבנה עוד יותר ברכות השם שומר ישראל ובאופן נראה ונגלה, ותתחזק ותתפשט השכונה ומתוך שמחה וט"ל. ואשרי חלקם וגדול זכותם דכאו"א המתעסק בזה וכיו"ב במרץ ובתוקף וכו'.
להחזיר המצו"ב.

יא'תרחצ

בי"ה. כ"ב כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום י"ד כסלו, בו שואל בנוגע לחילוקי מנהגים שבינו ובין בי"ג תי' (מתאים לחילוק מנהגי העדות של כל אחד מהם), איך יתנהגו לאחר חתונתם בשטומו"צ —

יבארו הנ"ל בפרטיות הדרושה לרב מורה הוראה בסביבתם ויעשו כהוראתו.

מהנכון אשר יבדקו את התפלין שלו שתהיינה כשרות כדון.
בברכה.

יא'תרצז

נדפסה ב"התקשרות" גליון קח ע' 16. מענה אודות ההסכם בין ועד השכונה דקראון הייטס עם חברת שמירה.

יא'תרצט

ב"ה, עש"ק וחנוכה,
כד כסלו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

המכתב נתקבל,

בעמדנו בערב שבת קדש וערב חנוכה, הרי הזמ"ג להתבונן בתוכן
שני הענינים דשבת וחנוכה וצירופם והתאחדותם ועל מנת ללמוד מזה
הוראה בנוגע למעשה, אשר המעשה הוא העיקר,

הוראה לימים אלה ולכל השנה כולה, ובפרט שזכירת יום השבת
צ"ל בכל יום, **ומעין זה** אמחז"ל בנרות חנוכה, „שהם **לעולם** כו' וכן ברכת
כהנים כו' נוהגת לעולם” — והרי ברכת כהנים ענינה ופעולתה שכל השנה
כולה: **יברךך הוי' גוי' וישם לך שלום.**

כ"ד כסלו: ראה חגי ב, יח. שם כא ואילך.
ללמוד מזה הוראה: ובפרט ע"פ מאמר הבעש"ט דכל מה שהאדם רואה ושומע הוא
הוראה מלמעלה בענין עבודתו בסור מרע ועשה טוב (סד"ה שובה, תש"ה).
שזכירת .. יום: שו"ע אדה"ז חאו"ח סי' ס ס"ד (מרמב"ן שמות כ, ח (ובראב"ע שם)
ממכילתא שם).
אמחז"ל .. לעולם: תנחומא ובמדב"ר ר"פ בהעלתך (כפי' הרמב"ן בפי' בהעלתך
שם). — עוד צד השווה בחנוכה וברכת כהנים — ראה לקוטי לוי יצחק אגרות ע' ריז.
נרות חנוכה „שהם לעולם: עפ"ז, שפעולתם נמשכת בכל יום — יומתק איך שזהו
גדולה מקרבנות (במחז"ל שם) אף שקרבנות הם בכל יום.
ברכת כהנים .. כולה: להעיר שהיא מ"ע מה"ת .. בכל יום (שו"ע אדה"ז חאו"ח
ר"ס קכ"ח — רמב"ם לפני ה' תפלה).
יברךך .. שלום: נשא ו, כד"ו.

יא'תרצט

נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 527 ואילך, והושלמה ע"פ צילום האגרת. והוא נוסח כללי-פרטי.
כד כסלו: ראה גם שיחת ש"פ וישב שנה זו (שיחות קודש תשל"ז ח"א ע' 286 ואילך).
סד"ה שובה, תש"ה: סה"מ תש"ה ע' 30. וראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט ואילך) בהוספות
סי' רכג"ה. וראה גם לעיל אגרת יא'תרנד, ובהנסמן בהערות שם.
המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

מובן ג"כ שהצירוף והאיחוד מודגש ביותר באותם העניינים שהם נמצאים הן בשבת והן בחנוכה, ולכן גם ההוראות הנ"ל מודגשות ביותר בהם,

וענין כזה ה"ה — נר מצוה דשבת ונר מצוה דחנוכה,

ובזה שלשה דברים והוראות: כל אחד מהם בפ"ע, והשלישי — צירופם ואיחודם.

כמו בכל עניני התורה ומצותי — כמה פרטים ופנים והוראות בנרות הללו, ומהם:

נר שבת ענינו — שלום בית (שלא יכשל בעץ או באבן), נר חנוכה — להראות ולגלות הנס, צירופם — שלום ביתו (ע"י נר שבת) קודם ועדיף מנר חנוכה.

בפ"ע .. ואיחודם: ועיין תו"א ב"י כי אתה נרי (מא, ב). אוה"ת שם (שכו, א).
נר .. שלום בית: שו"ע אדה"ז (חאו"ח ר"ס רס"ג), ויש בזה שייכות לעונג שבת (שם), אבל לא הביאו בר"ס רמ"ב (וי"ל הטעם — עפמשי"כ בס"ב — כי הוא רק גורם לשלימות העונג **דאכו"ש**), וכ"מ בתוד"ה הדלקת (שבת כה, ב), משא"כ להרמב"ם (ה"י שבת רפ"ה) ה"ז בכלל עונג שבת (ואאפ"ל דשייך לאכו"ש — שהרי קאי שם ב"אפילו אין לו מה יאכל"י) ולכבוד שבת (שם פ"ל ה"ה (משבת קיט, ב) — אבל אדה"ז (שם ר"ס רס"ב. וכ"ה בשו"ע הבי"י) **השמיט** נר דלוק ממרז"ל זה בכבוד שבת — ודוחק גדול לומר שסומך על ההמשך בסי' שלאחריו ובפרט בריש ס"ו שם שצ"ל "מדליקו לכבוד שבת". וברשי"י ד"ה חובה (שבת כה, ב) משמע דזהו רק גורם בכבוד (חשיבות) הסעודה. ולהעיר מהגירסא בירושלמי פ' הוראה הובאה בהגמ"י (ה"י שבת רפ"ה) לברך: להדליק נר לכבוד יו"ט (שבת). ואכ"מ).

שלא .. באבן: שו"ע אדה"ז שם.

להראות ולגלות הנס: רמב"ם ה"י חנוכה פ"ג ה"ג (צפע"נ — להרגצובי — שם). וראה שם פ"ד הי"ב.

שלום .. קודם: רמב"ם שם ספ"ד (מש"ס שבת כג, ב). ולהעיר שברמב"ם הובא זה (ואפילו הא דנר שבת וקידושו — נר קודם) רק בה"ל חנוכה, אבל בשו"ע (הב"י, משא"כ דאדה"ז) הובא **גם** בה"ל שבת (סרס"ג ס"ג).

נר שבת) קודם: הטעם ע"פ פנימיות התורה — ראה פע"ח ש' החנוכה פ"ד. וממשיך שם: וגם לכך ראוי להדליק ע"ש נ"ח קודם שידליק נר שבת כו'.

אוה"ת שם: **בראשית ח"ב.**

ר"ס רס"ב: **ראה לעיל אגרת יא'תרסד.**

ואכ"מ: **ראה בכל הנ"ל לקו"ש חט"ו ע' 374 — ס"ד, ובהערות שם.**

שברמב"ם הובא זה .. רק בה"ל חנוכה: **הביאור בזה — ראה לקו"ש שם ע' 373 ואילך.**

ומההוראות בזה בעבודת האדם לקונו מדי יום ביומו:

שלא יכשל, חלק העבודה בסור מרע – הוא ע"י שמאיר ביתו (חיי) בנר מצות אלקינו מלך העולם, קבלת עול מלכותו, ולא שסומך על שכלו והבנתו, נר שבת, ש"ביתו" מואר (ובקביעות הוא בנפשו) באמונת חידוש העולם, שהוא חבל המושכת כל יסודי הדת, ובמילא מובן שהוא מחדשו מאין ליש בכל יום תמיד,

להראות ולגלות הנס – שמצאו פך אחד של שמן טהור ולא הי' בו אלא כדי להדליק יום אחד ונתנוהו במנורת המקדש והדליקו ממנו שמונה ימים עד שהשיגו שמן טהור, חלק העבודה בעשה טוב – קיום מצוה בדבר טהור ומותר ומדליק ומאיר והולך – למעלה מהגבלות הטבע, ועשייתו באופן דחנוכת בית-מקדש (פנימית לב כל אחד ואחת מבני, גוי קדוש) מחדש – ועד ששיג עוד דבר שידליקו ויאיר וכו'.

וזה כל האדם: את האלקים ירא (מצות לא תעשה – סור מרע) ואת מצותיו שמור (מצות עשה – עשה טוב).

קבלת עול מלכותו: ראה ברכות פ"ב, מ"ב. עטרת ראש ד"ה תקעו (נג, א ואילך).
נר שבת .. העולם: ראה זח"א (מח, ב) דע"י נר שבת יסגון שלמא בארעא.
ובקביעות .. הדת: חינוך מצוה לב. ולהעיר ממפרשי הרמב"ם סוף הל' שבת.
ובמילא מובן: תניא ח"ב בתחלתו. המשך מים רבים – תרל"ו פכ"ג ואילך.
שמצאו .. שהשיגו שמן טהור: הר"נ מדובראוונוע – נדפס בהוספות לשו"ע אדה"ז – סתרע"א ס"ב (מש"ס ופוסקים – כנסמן שם).
קיום .. ומותר: ראה תניא רפליז.
באופן דחנוכת: שהוא ע"י מתנות רבות שנותנים ולא דבר ההווה תמיד (לקו"ת ס"פ נשא. תו"א סד"ה בכ"ה בכסלו). וצע"ק מסד"ה ויגש תרס"ו.
בית .. מבני: כדרז"ל עה"פ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א (של"ה שי האותיות אות ל. מסכת תענית רד"ה מענין העבודה. פי תרומה חלק תו"א – שכה, ב. שכו, ב. – ועוד). ראשית חכמה (שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו).
ועד ששיג .. ויאיר: ראה רמב"ם הל' דעות פ"ג ה"ב: צריך האדם כו' כולם כו' בלבד. ושם ה"ג: המהלך בדרך זו כו' ועל ענין זה ציווי חכמים כו'. וראה תניא רפ"ז. או"ת להח"מ רד"ה גדולה תשובה.
וזה .. שמור: עפמשי"נ קהלת בסופו.

לשו"ע אדה"ז: במהדורה החדשה ח"ד ע' תפד (השלמה לסי' תרע).

מסד"ה ויגש תרס"ו: המשך תרס"ו ע' קסז ואילך.

נה"פ ועשו לי מקדש גר: תרומה כה, ת.

או"ת להח"מ .. תשובה: סד, ד.

וכאשר שתי הפעולות לפניו — שלום ביתו שלא יכשל קודם, וכסדר הכתוב: סור מרע ועשה טוב.

וכמו שהי' ג"כ בימים ההם בזמן הזה, בימי מתתיהו ובניו שפינו את היכלך וטהרו את מקדשך ו(אח"כ) הדליקו נרות בחצרות קדשך. ויהי"ר שיעשה כאו"א, בתוככי כבנ"י, בכהנ"ל ובאופן דמוסיף והולך ואור מיום ליום,

ויפעול אלקים ישועות בקרב הארץ, ונוכה בקרוב ממש לראות בחנוכת בית המקדש השלישי ע"י משיח צדקנו.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

נ.ב.

ולמש"כ כת"ר בהשקו"ט בתנאי ההיתר דמשמשת במוך (ובטבעת) וחביא מהצ"צ וכו' —

וכסדר הכתוב: תהלים לד, טו. ולהעיר מלקו"ת ד"ה מה טובו. **וכמו .. שפינו כו':** וכן הי' בכללות ענין חנוכה שהי' תחלה מלחמה ואח"כ הנס ביום מנוחה (תו"א ס"פ וישב). וי"ל שבפרט — גם בנס השמן עצמו הי' ג"כ עד"ז — שמצאו פך השמן שלא טמאוהו עכו"ם, ואח"כ — שהדליקו בו כו' — ראה ד"ה מאי חנוכה, תש"א.

בימים .. קדשך: ב„ועל הנסים“. **ויפעול .. הארץ:** ע"פ מש"נ תהלים עד, יב. **בחנוכה .. צדקנו:** ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א, ושם ג"כ הסדר: וילחם כו' יבנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל.

מלקו"ת ד"ה מה טובו: **בלק עג, א ואילך.**
ד"ה מאי חנוכה, תש"א: **סה"מ תש"א ע' 59.**
מוסיף והולך: **שבת כא, ב.**
תהלים עד: **פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר.** וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.

ולמש"כ כת"ר .. סקט"ו: קטעים אלו (מצילום כתי"ק, והעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק) נדפסו בלקו"ש חכ"ב ע' 300, והיא אל הרב מאיר כץ. אגרת נוספת אליו — לעיל אגרת יא'תרסד. מהצ"צ: **חאה"צ ח"א סי' פט.**

הרי ידועים דברי ודעת האחרונים בזה לכאן ולכאן, וכמובא ג"כ באוצר הפוסקים לאה"ע סכ"ג ס"ה. וש"נ.

ותמיהני קצת שאין מודגש בהם כפי הצורך:

(א) שבעוה"ר — **עתה** חל שינוי לגריעותא — דחומרא בזה גורמת שכמה מהכשרות אפילו פורשות מבעליהן למשך זמן, וכיון שלא כ"ע כיעקב אבינו הרי התוצאות — **הפכיות** מכוונת המחמירים.

(ב) מטעם זה עצמו אין מקום, לפענ"ד, להצעת כמה אברכים יר"ש שינהגו בפרישות במשך הזמן שמצווה הרופא (ע"פ רוב — שנה ויותר). ובלבד שלא להזקק ולהכנס למחלוקת הפוסקים, כי (נוסף על הענין דמצות עונה) אף שכוונתם רצוי — התוצאות הפכיות, כנ"ל.

(ג) אין מובאת (באלו שראיתי) הוראת הרגצובי האיסור ללבוש מלבוש על האבר (שו"ת — ירושלים, תשכ"ח — סקט"ו).

* * *

נ.ב.

במענה לכתבו עוה"פ ועוה"פ וכו': באם, ח"ו, תתעכב ביאת מ"צ — עליו ועל זוגי תי' להמשיך בביה"ס וכו' ... גם בשנות הלימודים תשל"ו ותשל"ז. ובאם ימציא בזה עוד סברות להיפך — ה"ז מענה **ברור** גם עליהן, ובמילא חבל על זמנו וזמני בעוד שקו"ט בנדו"ז. **וחסל**.

— יצליח יותר בהפצה וכו' ע"י שיתפלל בביהכ"ס מאשר במנין בביתו (אבל אין זה שולל — מנין בביתו פעם בשבוע וכיו"ב).

— מהו ההכרח (לדעתו) שאופן שליחותם ומקומה — צ"ל **דוקא** כפי רצונו והיפך רצוני?!

* * *

שלא כ"ע כיעקב אבינו: יבמות עו, א.

שינהגו בפרישות במשך הזמן: ראה לעיל ח"ב אגרת ד"לב.

דמצות עונה: נדרים טו, ב. שו"ע אהע"ז ס"ו עו ס"א.

במענה לכתבו .. רצוני: חלקה נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 488, והושלמה ע"פ צילום האגרת. והיא מענה לאחד שהי' מורה בבית ספר בא' מערי השדה בארה"ב ורצה לעזוב משרתו בחינוך ולעסוק רק בעניני הפצת היהדות. ראה גם לעיל אגרת יא'תרמט.

המכתב דו"ח נתקבלו, ובענייני רבנות ועסקנות — כעצת רבני אני"ש ש"י שבאה"ק.

בברכה להצלחה בכהנ"ל, ולבשו"ט.

כולל — שייך לרבני העיר ש"י, ולא לצאגו"ח, וכמו שהוא בכ"מ.

* * *

המכתב והפ"י מאז נתקבלו, וכן נרות השעוה, ות"ח ת"ח.

* * *

נב. נתעכב המשלוח ובינתיים נתקבל מכו' כת"ר מיום ב' והמצו"ב, ות"ח על ההערה-הארה משלה"ק ויחי וכו', ולהציון להוריות ג, א. (וכיו"ב) — י"ל ע"פ המכילתא בתחילתה (ובכ"מ) דעד שלא נבחרה א"י היו כל הארצות כשרות לדברות וכו'.

* * *

הקמת גמ"ח נכון במאד מאד (אבל לא על שמי, וק"ל).

המכתב .. כולל — שייך .. בכ"מ: קטעים אלו (מצילום האגרת) למו"ה יוסף שמחה גינזבורג.

המכתב .. ות"ח ת"ח: קטע זה (מצילום האגרת) למו"ה יוסף אליוביץ (אנטווערפן).

נרות השעוה: שה' מכין עבור כ"ק אדמו"ר.

נב. נתעכב .. ות"ח .. לדברות וכו': קטע זה (מהעתקה) למו"ה מאיר בלומנפלד (אבד"ק נוארק ומייפלוואוד, נ.ד.), מח"ס „פרי שלמה“, „מנחת מאיר“, „אור תורה“ ועוד. נדפס בירחון אור תורה חוברת קכא (אדר א"ב תשל"ח) ע' תכג.

אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא"של, ובהנשמך בהערות שם.

משלה"ק [=משל"ה הקדוש] ויחי: ושם (שה, ב): „בכ"מ שהם ביחד כל זרע ישראל שם הוא אוירא דא"י ושם מותר להקריב לה' וכמו שעשו ישראל במדבר ארבעי' שנה שהקימו את המשכן והקריבו קרבנות ולא נקרא שחוט חוץ ח"ו אע"פ שלא הי' א"י. מ"מ באותו פעם שהיו שם כל ישראל ביחד הי' שם אוירא דא"י“.

להוריות ג, א: כנראה שאל על השל"ה מהנאמר שם (ובפרש"י): „ובהורא (דקיי"ל כי הורו ב"ד ועשו רוב קהל על פיהם שמביאים פר) הלך אחר רוב יושבי ארץ ישראל (דאותם שבחוצה לארץ אינן מן המגין) ... הני הוא דאיקרי קהל אבל הנך לא איקרי קהל“.

הקמת גמ"ח .. וק"ל: מצילום כתי"ק, לצא"ח סניף נצרת עילית.

לא על שמי: ראה לקמן אגרת יא"תשעז.

יא'תש

ב"ה, ערב חנוכה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יוסף הכהן שי' צ'חנובר

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מט"ז בכסלו עם המצורף אליו, ות"ח על טרחתו בזה, וכן בעד הפ"ש שמוסר טלפונית, ושאני מקבל, על ידי ידידינו המשותפים. ותקותי שמקבל גם כן ידיעות מהנעשה אצלנו, כוונתי ביחוד בעניינים שדברנו עליהם, ויותר מפעם אחת.

אנצל הזדמנות זו לאחל למר ולכל אשר לו — בנוסח הרגיל — ימי חנוכה מאירים.

וארשה לעצמי להוסיף פירוש בזה, שחג האורים יאיר כל אחד מאתנו בתוכנו המיוחד, ובפרט בהנקודות העקריות שלו, ומהן: שאין יהודי מתפעל כלל ממצב של „חלשים" ו„מעטים" (בכמות) כנגד „גבורים" ו„רבים", ואדרבה, כיון שהיהודים הם „טהורים וצדיקים ועוסקים בתורתך" מתגברים הם על כל הדברים מבחוץ ומבפנים ועד לנצחון גמור והדלקת נרות וכו'.

ומהנקודות דנר־חנוכה — שמדליקים **משתשקע החמה, ועל פתח ביתו מבחוץ**, ולא מסתפקים בנר אחד, ואף שכשמדליק נר אחד בלילה ראשון מקיים המצוה בשלמות והוא בסוג „מהדרין מן המהדרין", מוסיף נר ואור בליל שני, וכן הולך ומוסיף משך שבוע שלם, כנגד כל ימות השבוע שבמשך השנה — ההוראה מובנת, שבכל עניני **נר מצוה ותורה אור**, ובפרט בתקופתנו שעה שהחושך יכסה ארץ וגוי, צריך להתנהג באופן האמור דהולך ומוסיף, להאיר כל אחד ואחת חייהם הם, וגם להאיר את

יא'תש

מצילים האגרת.

יוסף .. צ'חנובר: אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ט אגרת יא'פג, ובהנסמן בהערות שם.

לתוכנה ראה גם לעיל אגרת יא'תרפט.

משתשקע החמה .. מבחוץ: שבת כא, ב.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

שהחושך יכסה ארץ וגוי: ישעי' ס, ב.

הבית ואת הרחוב ולהאיר לכל אלה ההולכים בחושך שיראו אור גדול, אור התורה ומצותי, ועד שיאירו גם הם את חייהם והנהגתם באור ה', הלוך ומוסיף ואור.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור

מ. שניאורסאהן

נ.ב. מובן שאה"י מרוצה, ות"ח מראש, אם ימסור למר י.א. ש"י פ"ש ותודתי עבור שימת לבו לשלוח לי ההזמנה על ידי מר.

יא'תשא

[בסמיכות לימי החנוכה, ה'תשל"ו]

הזכרתי היום עה"צ לתוכן מכתבו ואשרי חלק וגודל הוריו ש"י על **גודל** פעולותיהם בענין אשכנז כן יוסיפו **כהנה וכהנה**, ומתוך **שמחה** וטוב לבב ובהצלחה רבה.

לגודל חשיבות פעולותיהם, הקצבה מיוחדת חד-פעמית למבצע חנוכה ונש"ק (השתא ב' שבתות קודש בחנוכה) – 200 שקל.

*

יש להם שם שליחות קדושה (באשכנז) – על-כל-פנים בעתיד הקרוב – ואיך יזניחוהו!
ויהא כל זה בהצלחה רבה ותבשר טוב.

למר י.א.: האמן מר יעקב אגם (גיבשטיין).

יא'תשא

נדפסה בספר השליחות ע' 314. מענה למו"ה מרדכי ומרת דינה חנה קמינקר (המבורג), על מכתבם-דו"ח (שנמסר לכ"ק אדמו"ר ע"י בנס*, שלמד באותה עת בשיבת תו"ת המרכזית) מפעולותיהם שם בהפצת היהדות בהמבורג, גרמני*. – את המכתב-דו"ח עצמו הורה כ"ק אדמו"ר למזכירות: להחזיר (לבנם), וכתב (לבנם – כפנים). – נדפס ב"התקשרות" גליון שלג ע' 15. אגרות נוספות אליהם – לעיל ח"ל אגרת יא'שעו (ע' עב), ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת יא'תמג. וראה גם לקמן אגרת יא'תשצג.

למבצע .. ונש"ק: ראה גם לעיל שם (אגרת יא'שעו).

יש להם שליחות קדושה: מענה להג"ל כשהיתה להם סכרא לעזוב את המקום.

(*) ראה גם לעיל ח"ל אגרת יא'תקד (אליהם).

יא'תשב

[ב' דחנוכה, ה'תשל"ו]

אזכיר עה"צ לתוכן כתבו.

לטובת אמו תי' — שתסודר באופן:

א) שבאם תזקק לטיפול רפואי, יהי מן המוכן על אתר, או במקום קרוב ביותר,

ב) שהעזר שזקוקה לו ע"ד הרגיל (בהליכתה, הכנת הסעודות וכו') — תקבלו מבלי שתרגיש שזהו בתור צדקה ואי ברירה, או שעושה קישויים גדולים עי"ז להקרובים אליי, או שהיא למעמסה גדולה וכו'.

ג) גם בחשיבות — שתראה בני משפחתה ש"י בתכיפות האפשרית —

כשימצא פתרון שיתאים לכל הנ"ל כפי האפשרי (אף שלא במאה אחוז) — יבקש ע"ז הסכמת רב מורה הוראה (כיון שקשור בענין כיבוד אם, גמ"ח, שלום בית וכו' — והוא עצמו נוגע בדבר).

יא'תשג

ב"ה, ג' דחנוכה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ רב פעלים כו'
הררמ"פ ש"י

שלום וברכה!

פותחין בת"ח ת"ח על שני ה"ביכלאך" — כפי שנקראים כת"י כיו"ב

יא'תשב

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השאלה ממוצש"ק ב' דחנוכה תשל"ו.

יא'תשג

מצילום האגרת.

הדרמ"פ: הר"ר מרדכי פינחס טייך, עליזאבעט (נ.ד.). אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ה אגרת ט'תמג, ובהנסמן בהערות שם.

— שהואיל והביא „משם“, שנוסף על העיקר, הענין עצמו — שהוא בדוגמת פדיון שבויים — הרי נקודה נוספת בזה בקשר עם המשלחים שליט"א וגם בקשר עמי, עי"פ מחז"ל מלתא אלבישייהו יקרא.

ואתו רוב הסליחה על עיכוב האישור והת"ח עד עתה, כי (ולחביבותא דמילתא בפרט) רציתי לעיין בהכת"י, למען לכתוב באופן „מתוקן“.

ונראה אשר, אף שכת"י מעתיקים הם וחלק מהם פורסם, יש בהם מאמרים שעדיין לא נדפסו (ועכ"פ כמאמרים בפ"ע, כי לפעמים הכניסו בעלי המאמרים עצמם מאמר בתוך מאמר כולל יותר, ופורסם באופן כזה, וזה יבורר רק לאחר עיון יותר), וגם אלו שנתפרסמו — יש בכת"י אלו הענין דהשוואת גירסאות וכו'.

ואחתום מעין הפתיחה בת"ח ואיחולי הצלחה בכלל, ובפרט — בסוג דפדיון שבויים, פעולותיו בהיתר עגונות ד„שם“, שגם זה בכלל זה.

בכבוד ובברכת חנוכה מאיר

מ. שניאורסאהן

נ.ב. מובן שאנצל גם הזדמנות זו לזרז למזורזין בנוגע להמשך ההו"ל דכתבי הרגצ'ובי, והרי זכות מיוחדת בזה (ובכיו"ב) למי שהתחיל במצוה זו וכו'. ואולי (כי הרשות נתונה) חפץ ה' בידו יצליח, שיו"ל עד יא אדר הבע"ל שני כרכים: א' בקשר ליום זה דאשתקד ואחד — לדשנה זו, והרי ביי"א אד"א שנה זו — הוי ארבעין שנין מפטירתו. ולהעיר משו"ת שלו ח"ב סו"ס כז (כנראה חסר הסיום).

משם: ה' נוסע מפעם לפעם לרוסיה, ואנ"ש שברוסיה שלחו על ידו שני „ביכלאך“ לכ"ק אדמו"ר.

מלתא אלבישייהו יקרא: שבת י, ב.

בהיתר עגונות ד„שם“: אחד ממטרות נסיעותיו לרוסיה — לסידור נושאי אבהע"ז ועגונות. ההו"ל דכתבי הרגצ'ובי: באגרת ערב יוהכ"פ תשל"ד כותב לו כ"ק אדמו"ר: ז"ע קבלתי הספר צפנת פענח כללי התורה והמצוה ח"ב (ליקוט מס') להגאון הרגצ'ובי, ונתמלא הבית כולו אורה. יא אדר .. מפטירתו: ביי"א אדר תרצ"ו.

ח"ב סו"ס כז: „זה מחלוקת בכ"מ אם גם לאחר מיתה הוה חשבון פרטי“. וראה צפנת פענח ה' תשובה פ"ח ה"ד. לקו"ש ח"ה ע' 103 הערה 45. לקמן שם. כנראה חסר הסיום: בשו"ת צפע"ג שם.

יא'תדש

ב"ה, ו' דחנוכה תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום 30/11 ע"ד הצעת הנכבדות וכו',
כיון שהמדובר ש"י דתי וכו', ובודאי שתנאי ראשון לנישואין שיהי
שלום אמיתי ביניהם,
הרי באם משך זמן חשוב תתנהג בחיי היום יומים מתאימה
להוראות תורתנו תורת חיים, ולאחר זה תקבל עלי' ברצון טוב לייסד
ביתם בישראל על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יומים,
תתעניין בההצעה.
בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

מהנכון לבדוק המזוזות בדירתה שתהיינה כולן כשרות כדין.

יא'תדש

מצילום כתי"ק, והעתק המזכירות.
תורת חיים: גוסס התפלה (ברכת שים שלום).

יא'תשה

ב"ה, אין די טעג פון חנוכה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

צו אלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פון מרכז
הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די יערליכע מסיבה, וואס קומט הייַאָר פאַר אויף מאָרגן נאָך
חנוכה, וועט זיכער שטיין אונטער דעם פרישן רושם פון דעם ליכטיקן
יום-טוב.

הייַאָר טיילט זיך חנוכה אויס דערמיט וואָס עס הייבט זיך אָן מיט
שבת און ענדיקט זיך מיט שבת — ווען די **נרות-חנוכה** און **נרות**
שבת-קודש באַליכטן צוזאַמען די אידישע היים מיט דער הייליקער
ליכטיקייט פון **נר מצוה ותורה אור**. גלייכצייטיק פאַראייניקן זיי זיך אין
געבן אונז אַ יסודות'דיקע אָנווייזונג.

שבת איז אַ יום מנוחה וקדושה; אַ טאָג פון פולשטענדיקער רו
(מנוחה שלמה). דאָס איז ניט נאָר אַ טאָג פון מנוחת-הגוף — זייענדיק
באַפרייט פון אַרבעט, נאָר אויך מנוחת-הנפש, וואָס דאָס איז דער עיקר,
און ווי חכמינו ז"ל זאָגן, אַז ווען עס קומט שבת דאָרף אַ איד באַטראַכטן
ווי אַלע זיינע אַרבעט איז פולשטענדיק אָפּגעטאָן געוואָרן. דעריבער ווערט

יא'תשה

מצילים האגרת.

צו .. דעם יערלעכן דינער פון מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש: ראה גם לעיל ח"ה
אגרת א'שמז* (תשי"ב). חכ"א אגרת ז'תתקמ (תשי"ג). ח"ח אגרת ב'תג (תשי"ד). ח"י אגרת ג'רט
(תשט"ו). ח"ב אגרת ג'תתקצד (תשט"ז). ח"ד אגרת ה' (תשי"ז). ח"ז אגרת ה'תתקצה (תשי"ח).
ח"ח אגרת ו'תרסט (תשי"ט). ח"ט אגרת ז'קסד (תש"כ). ח"כ אגרת ז'תקנב (תשכ"א). חכ"ב אגרת
ח'שלח (תשכ"ב). ח'תקפא (תשכ"ג). חכ"ג אגרת ח'תשיח (תשכ"ד). ח'תתקמ (תשכ"ה). חכ"ד אגרת
ט'עא (תשכ"ו). ט'רעא (תשכ"ז). חכ"ה אגרת ט'תלג (תשכ"ח). חכ"ז אגרת ט'תרלו (תשכ"ט). ט'תתכו
(תשל"ו). חכ"ז אגרת י'כד (תשל"א). י'רצג (תשל"ב). חכ"ח אגרת י'תרכ (תשל"ג). חכ"ט אגרת יא'יח
(תשל"ד). ח"ל אגרת יא'שעא (תשל"ה).

חנוכה .. שבת: ראה לעיל אגרת יא'תרצט.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

חכמינו ז"ל זאָגן: מכילתא יתרו כ, ט. שו"ע אדה"ז סי' שו סכ"א, וש"נ.

שבת אָנגערופן **עונג**, אָן אמת'ער גייסטיקער פאַרגעניגען, ווען אַ איד איז פריי פון אַלע דאגות און טירדות פון וועלט, און ער דערהויבט זיך צו אַ העכערע וועלט, אַ וועלט פון גיטלעכקייט, תורה, תפילה און מצוות, אין דער פולסטער מאָס.

חנוכה ווערט געפייערט אַכט טעג, וואָס איז כולל ווייניקסטנס איין שבת, און אַמאָל צוויי ווי הייזאָר. די חנוכה ליכט ווערן געצונדן אויך אין די וואָכנטעג, אין די אַרבעטס־טעג. זיי דערמאָנען אונז (צווישן אַנדערע הוראות), אַז כאָטש מ'לעבט אין אַ מאָטעריעלע, גייסטיקע וועלט און מ'דאַרף אַרבעטן זעקס טעג אין וואָך פאַר פרנסה וכו', מוז מען אָבער געדענקען, אַז דאָס איז ניט דער עיקר, טראָצדעם וואָס עניני פרנסה און עניני חול פאַרנעמען אָפט די גרעסטע טייל פונם טאָג, זעקס טעג פון דער וואָך, און זיינען פאַרבונדן מיט פיל אָנשטרענגונג וכו', דער עיקר איז דער **גייסטיקער** לעבן על פי תורה ומצוות, ווי דאָס איז סימבאָליזירט דורך די נרות־חנוכה, וועלכע שיינען אויך לפי־ערך נאָר אַ קורצע צייט — אין כמות, אָבער אין איכות זיינען זיי אומבאָגראַנעצט.

אין צוגאָב דערצו — אַזוי ווי די חנוכה־ליכט ווערן געצונדן אין אַן אופן פון **מוסיף והולך** פון טאָג צו טאָג — דערמאָנען זיי אונז אויך, אַז ווי גוט דער מצב אין רוחניות איז געווען נעכטן, דאַרף מען היינט מוסיף זיין, און מאָרגן ווידער מוסיף זיין, צו פאַרשטאַרקען די ליכטיקייט פון תורה און מצוות אין טעגלעכן לעבן, אין זיך און אין דערהיים און אין דעם אַרום. און וויבאָלד אַז דער אויבערשטער פאָדערט דאָס פון יעדן אידן, איז זיכער אז ער גיט די מעגלעכקייט און כוחות דאָס דורכצופירן אין דער פולסטער מאָס.

דאָס אויבנגעזאָגט איז, פאַרשטייט זיך, שייך ניט נאָר צו דערוואָקסענע, נאָר אויך צו קינדער — לויט זייער מעמד ומצב. און חנוכה — פון וואָרט חינוך — אונטערשטרייכט ספעציעל דעם ענין פון חינוך־על־טהרת־הקודש.

דעריבער האָף איך און בין זיכער, אַז די אויבנדערמאָנטע הוראות פון חנוכה וועלן זיך אָפּשפּיגלען ניט נאָר אין פערזענלעכן לעבן פון אַלע

שבת אָנגערופן עונג: **ישעי' נח, יג.**

מוסיף והולך: **שבת כא, ב.**

ער גיט די מעגלעכקייט און כוחות: **ראה במדב"ר פי"ב, ג.**

אַנטיילנעמער אין דער מסיבה, נאָר וועלן זיך אויסדריקן אויך אין אַ מער האַרציקן אָפּרוף, און אין אַ נאָך גרעסערע שטיצע צום מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש, ווי וואָרים און ברייטהאַרציק דאָס איז געווען פריער. די הילף מוז דאָך שטייגן אין איינקלאַנג מיט דער שטייגענדער דרינגענדקייט צו שטאַרקן וואָס מער דעם תורה-חינוך, וואָס דערפון הענגט אָפּ די צוקונפט פון אונזער אידישן פאָלק.

בכבוד ובברכה להצלחה מרובה ולבשורות טובות בכל האמור

מ. שניאורסאהן

[תרגום חפשי]

לכל משתתפי הדינר השנתי
של מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש

המסיבה השנתית, הנערכת בשנה זו למחרת חנוכה, בטח תעמוד תחת הרושם הטרי של חג מאיר זה.

חנוכה בשנה זו מתבלט בכך שתחילתו בשבת וסופו בשבת – כאשר **נרות חנוכה ונרות שבת** מאירים ביחד את הבית היהודי באור הקדוש של **נר מצוה ותורה אור**. ביחד עם זה הם מתאחדים ללמדנו הוראה יסודית.

שבת הוא יום מנוחה וקדושה; יום של מנוחה שלימה. אין זה רק יום של מנוחת הגוף – החירות ממלאכה, אלא גם מנוחת הנפש, שזהו העיקר, כדברי חכמינו ז"ל שבבוא השבת כל מלאכתך עשוי. לכן השבת קרוי **עונג**, עונג רוחני אמיתי, כשיהודי משוחרר מכל דאגות וטרדות העולם, ומתעלה לעולם נעלה יותר, עולם של אלקות, תורה תפילה או מצוות, במידה הכי גדולה.

חנוכה נחגג במשך שמונה ימים, שזה כולל לפחות שבת אחת, ולפעמים שנים כבשנה זו. נרות חנוכה נדלקים גם בימות החול, ימי מלאכה. הם מזכירים לנו (בין שאר ההוראות), שהגם שאנו חיים בעולם גשמי ורוחני, וצריכים לעבוד ששה ימים בשבוע לפרנסה, מ"מ מוכרחים לזכור, שאין זה העיקר, הגם שעניני פרנסה ועניני חול תופסים לעתים קרובות את רוב שעות היום במשך ששת ימי השבוע, וכרוכים במאמץ רב וכו', הרי העיקר הם החיים ה**רוחניים** על פי תורה ומצוות, כפי שזה בא לידי ביטוי בנרות חנוכה המאירים זמן קצר לפי ערך בכמות, אבל באיכות הם אינם מוגבלים.

בנוסף לכך – כשם שנרות חנוכה מודלקים באופן של **מוסיף והולך** מיום ליום – הם מזכירים לנו עוד, שכל שהמצב היי טוב ברוחניות אתמול, צריכים

להוסיף היום, ולמחר להוסיף שוב, לחזק את אור התורה והמצוות בחיי היום־יום, בעצמו בביתו ובסביבתו. והיות שהקב"ה דורש זאת מכל יהודי, ודאי שהוא נותן את הכוחות לבצע זאת במידה השלימה ביותר.

כל הנ"ל שייך, כמובן, לא רק למבוגרים, אלא גם לילדים — לפי מעמדם ומצבם. וחנוכה — מלשון חינוך — מדגיש במיוחד את ענין החינוך על טהרת הקודש.

לפיכך אני מקוה ובטוח, שההוראות הנ"ל של חנוכה ישתקפו לא רק בחיים הפרטיים של כל המשתתפים במסיבה, אלא יבואו לידי ביטוי גם בהיענות לבבית יותר, ובתמיכה גדולה יותר במרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, כמה שהיו חמות ואדיבות בעבר. הסיוע הרי צריך לגדול בהתאם לנחיצות הגדלה, לחזק כמה שיותר את החינוך התורני, אשר בו תלוי העתיד של עמנו היהודי.

יא'תשו

[ימי החנוכה, ה'תשל"ו]

אזכיר עה"צ.

כמפורסם — מכ' רק:

1) לאלו שכבר חזקה מכו"כ שנים, והשינוי בזה יתפרש לשינוי היחס, וק"ל.

2) קניית ופתיחת בית חב"ד במקום חדש וכיו"ב,

יכול לעשות כעשיית כו"כ כיו"ב — כיון שהנ"ל למחרת ש"ק (וזאת) חנוכה, ינצל אי מהמכ' שלי לחנוכה (משנים שעברו, או משנה זו).

יא'תשו

מצילום כתי"ק.

כמפורסם: במכתבו: מתכוננים לדינר שיתקיים אי"ה ג' טבת .. ומבקש הנני מכתב ברכה ע"ז.

יא'תשז

ב"ה, ימי חנוכה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
רב פעלים צנמ"ס כו' הרר"ש שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכ' — בהמשך לשקו"ט בגדר קציצת אתרוג*
ולולב מאילנו על מנת לקיים בו מצות ד' מינים, דלכאורה דומה הוא
לעשיית סוכה,

וכדמשמע גם מהרמב"ם הל' ברכות (פ"א ה"ח) דמשווה אותם, וז"ל:
כל מצוה כו' כיצד העושה סוכה או לולב או שופר כו' אינו מברך בשעת
עשי' אקב"ו לעשות סוכה או לולב כו', ולהירוש' דמברכין לעשות סוכה
הרי מסיים שם (ברכות פ"ט ה"ג) בנוגע ללולב: אקב"ו לעשות לולב. ומה
נלמד גם להבבלי דמצוה עושה בעשייתה, אלא שברכת המצות זמנה בגמר
כל מצוה (ראה רמב"ם שם. שו"ע אדה"ז חאו"ח סתרמ"א). וברמב"ם שם
(ה"ט) דשהחיינו מברך בעשיית הסוכה והלולב (ודלא כטושו"ע).

* ספקי במכתבי הקודם היש מקום לברך על נטילת (ועשיית) אתרוג (כשלוקח
זא"ז) — ולהנ"ל: על עשיית אתרוג — מצאתי לאח"ז דמברך, בנו"כ השו"ע בסו"ס
תרנ"א. ולהעיר מהשקו"ט בברכת הנותן ליעף כח. ויש לחלק.

יא'תשז

מצילים האגרת, ומהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק. נדפסה בספרו שלמי שמחה ח"ד סי' לב.
קובץ יגדיל תורה (ג.י. חוב' ב ע' נט. לקו"ש חי"ב ע' 214 ואילך. חדושים ובאורים בש"ס ח"ב ע'
צא. והיא בהמשך לאגרת יא'תרסט דלעיל.

הרר"ש: עלבערג. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת הנ"ל, ובהנסמן בהערות שם.
בהמשך לשקו"ט: בתחלה מסכם כאן הדברים, ואחר כך בא המענה להערות שכתב הר"ש על
האגרת הקודמת הנ"ל (מכתבו נדפס בספרו שלמי שמחה שם סי' לא. חדושים ובאורים ח"ב ע' שכו).
(ועשיית) אתרוג: באם חתך אתרוג, ושאר המינים קיבל מחברו.
בנו"כ השו"ע בסו"ס תרנ"א: שאם בירך ואח"כ ראה שלא הי' בו ערבה, או שההדס פסול, יברך
על נטילת ערבה, או הדס.

השקו"ט בברכת הנותן ליעף כח: בשו"ע אדה"ז סי' מו ס"ו, אם יש לברך ברכה שלא נתקנה
בתלמוד. ועד"ז כאן אם יש מקום לברך על נטילת ערבה, או הדס, שלא נתקנו בתלמוד.
להבבלי: מנחות מב, סע"א: בא לישב אומר ברוך .. לישב בסוכה, ואילו לעשות סוכה לא
מברך.

ואף דבסוכה ישנו ציווי: חג הסוכות תעשה לך (וכמה הלכתי ילפינן מיניי), הרי בכחנ"ל משווי לולב לסוכה. (ואפילו אם ימצא מ"ד דיחלק ביניהם מפני הציווי בסוכה תעשה לך — טעמא בעי מאי שנא לולב (שהרי איזי גזה"כ), ועי"מ ללמוד מזה למק"א).

ולהערות:

(א) דלאחר הקציצה ה"ה עץ בעלמא ואיך יברך — כמדומה ציינת במכ' הקודם לשבת (קל, א) דכריתת עצים לעשות פחמין לעשות ברזל לעשות איזמל למילה — ה"ז מכשירי מילה, ושם (קלא, א) לולב וכל מכשיריו ופרש"י כגון לקוצצו מן המחובר (וראה פרש"י סוכה מג, א).

(ב) הדין דאף דלולב אי"צ אגד בכ"ז צ"ל שאר המינים לפניו בעת נטילתו (שו"ע סתרנ"א סי"ב) — אינו משנה בנדו"ד, דאט"ל שזהו מה"ת (ולאפוש מחלוקת על הרמב"ן (הובא בב"י שם)!) — הרי גם בקציצתו יהי' דין זה.

(ג) דרך אגב: להשמועה בשם כו' דאף דלולב אי"צ אגד — האנוהו שע"י אגד לולב (סוכה לג, א) הרי זה „חלק מהמצוה" — בכיו"ב ע"י שינוי תיבה אחת במסירת שמועה מא' לב', אפ"ל שינוי תוכני. ואם אמיתית כללות השמועה, לפענ"ד צ"ל דפירושו חלק מנטילת הלולב (ולא חלק מהלולב — דאז הקושיא לקנוי' בשינוי מעשה (סוכה ל, ב) — בעינה עומדת).

(ד) הצ"ל חינוך גם להידור מצוה? — האריך בזה הררד"ב שי' זולטי בקובץ נועם סי"ד, ואינו עתה תח"י.

בכבוד ובבקשת סליחה על הכתיבה בקיצור מפני הטרדות ובברכה

מ. שניאורסאהן

חג הסוכות תעשה לך: פ' ראה טז, יג.

הרמב"ן (הובא בב"י שם): ובשם הרמב"ן .. כל שבאו לידו אפילו בזה אחר זה יצא. להשמועה בשם כו': במכתבו: שמעתי בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל .. בלולב האיגוד הוא חלק מקיום המצוה.

מהלולב: ואם כן אין לפרש בזה כוונת ההו"א שברמב"ם (הל' ברכות פ"א ה"ח): „אינו מברך בשעת עשי' אקב"ו לעשות סוכה או לולב".

סוכה ל, ב: וליקנייה בשינוי מעשה (שאגד שלשת המינים יחד דשינוי מעשה נמי קני, רש"י), קא סבר לולב אין צריך אגד.

יא'תשח

ב"ה, ימי החנוכה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיי"ב כסלו, בו כותב על דבר חמיו וחמותו
שיחיו והיחסים שביניהם.

בכלל בכגון זה לא רגיל לענות למי ששואל בעד אחר, בהביא
בחשבון רציניות ענין של שלום בית.

ואין כאן ענין של חוסר אימון וכיוצא בזה, כי אם על פי מה שנאמר
לב יודע מרת נפשו, מה שאין כן אחר, אפילו מהקרובים ביותר, שלכן לא
תמיד יכול למסור המצב בפרטיות הדרושה.

בכל זאת, על פי תוכן המענה הבא לקמן, אפשר למסור אותו גם
על ידי אחר, ובפרט קרוב משפחתי.

והוא אשר בכגון זה מנהג ישראל הוא לספר המצב בפרטיות לרב
מורה הוראה בסביבתו, בכדי שאם ימצא לנכון יוכל לבוא בדברים עם
שני הצדדים ככל הדרוש, והרב יורה להם דעת תורה.

כיון שכל ענין בהשגחה פרטית, וכי נמצא במדינה אשר, לעת עתה
על כל פנים, מעטים בה אנשים מפצי תורה ומצותי, עלי החובה (וגם
הזכות) להביע תקותי ולעוררו אשר יעשה בהפצת היהדות האמתית
בסביבתו הקרובה ובעיר כולה וגם במדינה. וכל המרבה בזה הרי זה
משובח, וזכות הרבים מסייעתו.

והרי זה גם מהרמזים וההוראות דימי חנוכה אלו, שמוסיפים בנר
ואור — סמל נר מצוה ותורה אור — מיום ליום.
בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

יא'תשח

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

לב .. נפשו: משלי יד, יו"ד.

נר .. אור: שם ו, כג.

יא'תשט

ב"ה, ימי החנוכה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד חברי ועד ביהכ"נ דרום־בתיים
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם מאשר אני קבלת מכתבם עם הבשורה הטובה שהקימו בית
כנסת בדרום מרכז בתיים.

ואם בכל מקום בית כנסת לתפלה נקרא מקדש מעט, שהוא מעין
המשכן והמקדש עליו נאמר „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, על אחת
כמה וכמה בארצנו הקדושה, ארץ אשר תמיד עיני ה"א בה מראשית
השנה ועד אחרית שנה.

אף על פי שאין אצלי קרנות לעניינים כגון זה, רצוני להשתתף בזה
על כל פנים בצורה סמלית. ומצו"ב המחאה שלי.

ויהי רצון שיהי מקום תפלה זה גם מקום תורה לשיעורי תורה
קבועים, וכל זה יהי באופן דמוסיף והולך ואור, כהוראת ימי חנוכה אלו
שמוסיפים בנר ואור מיום ליום.
בכבוד ובברכה.

יא'תשי

ב"ה, ימי החנוכה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר רן שי' רונן, אל"מ
מפקד הבסיס, בסיס חיל האויר עקרון

שלום וברכה!

נעם לי לקרוא מכתב מר בהמשך לביקורו ושיחתנו, ותודה במיוחד

יא'תשט

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

נקרא מקדש מעט: יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

ועשו .. בתוכם: תרומה כה, ח.

ארץ .. שנה: עקב יא, יב.

באופן .. כהוראת ימי חנוכה: שבת כא, ב.

כ"ק אדמו"ר זי"ע

עג

על סיום מכתבו (א) שמשוכנע ששיחתנו זו עוד תתרום רבות ותניב פירותי בעתיד, ו(ב) על האיחולים שיהי לי כל מה שאני מאחל לעצמי.

ובטוחני שבהתאם לאיחוליו בודאי מצדו יעשה כל התלוי בו שיקוימו איחוליו. והרי מראשית תקוותי אשר המציאות בארץ הקודש תתאים לשמה, כלומר שיתוסף בקדושת החיים על ידי הליכה בדרך תורתנו הקדושה וקיום מצוותי.

וכיון שהמדובר באיש צבא והתופס מקום חשוב בצבא ובפקוד הצבא, בודאי ובודאי שאינו זקוק לביאור והדגשה איך שהמעשה הוא העיקר, שהרי זהו יסוד ותפקיד הצבא. ותוכניות ומחשבות טובות, ואפילו דבורים טובים (שזה שייך לפוליטיקאים וכיו"ב), לכל היותר אינם אלא הכנה למילוי תפקיד הצבא.

ועוד ועיקר, אשר מיסודי קיום הצבא ומילוי תפקידו הוא ענין המשמעת, כלומר קבלת עול. בסגנון אחר, כשבאה פקודה אין נפקא-מינה כלל אם מקבל הפקודה יודע הטעם לפקודה זו או אינו יודע, ואפילו באם יש לו קושיות עצומות אין זה משנה כלום, ובאם רק נאמן הוא לחובתו הרי תיכף ומיד ממלא את הפקודה, ורק כשיהי לו זמן פנוי מכל תפקידיו ויהי שלום בעולם, אזי יוכל להתבונן ולחקור מהו הטעם לפקודה האמורה.

ויתירה מזו, אשר אין נפקא מינה כלל בנידון האמור מהו היחס שבין נותן הפקודה ומקבל הפקודה בחיים האזרחיים, ואפשר ששם יהי יחס הפכי לגמרי, שמקבל הפקודה הוא מהשכבה הכי עליונה במעמדו ומצבו ונותן הפקודה מהשכבה הכי תחתונה; הרי אם בצבא בצדק תופס מקום יותר גובה במעלה, מחוייב מקבל הפקודה למלא אותה במילואה בלי כל פיקפוק וכי'. והנמשל מובן.

ויהי רצון שיעשה כל אחד מאתנו — שכל עמנו בני ישראל נקראים „צבאות ה'” — המוטל עלינו בכל עניני היהדות, ובפרט בארץ ישראל,

יא'תשי

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

לביקורו ושיחתנו: ראה תיאור שנכתב על ידי הנמען — „כפר חב"ד" גליון 5.

שהמעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

זהו יסוד ותפקיד הצבא: ראה גם לעיל ח"ל אגרת יא'שלד, ובהנסמן בהערות שם. וראה גם

שיחת ח"י אלול שנה זו (שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 296 ואילך).

נקראים „צבאות ה'": בא יב, מא.

בהקדמת „נעשה” ל„נשמע”, ובמרץ המתאים, ובבטחון גמור שיצליח במילוי תפקידו, שגם זה מיסודי קיום הצבא והצלחתו, ובאופן דמוסיף והולך ואור — כהוראת ימי חנוכה אלו, שמוסיפים בנר ואור מיום ליום.

בכבוד ובברכה להצלחה

מ. שניאורסאהן

נ.ב. בהזדמנות זו אודה לך עוה"פ בעד האלבום „תל־נוף במלחמה”, שהוא מרשים ביותר, ומכמה וכמה בחינות.

יא'תשי"א

[ימי החנוכה, ה'תשל"ו]

כהנ"ל נת' ות"ח ת"ח על הבשו"ט וגודל הנח"ר — מהפצת היהדות התומצ"צ וכו'.

ויה"ר שיוסיפו בכהנ"ל, הוסיף ואור, וכהוראות ימי חנוכה ובהצלחה רבה.

כיון שכו"כ מאופני הפעולות שלהם תלויים בתנאי המדינה והעיר וכו', וכן — צ"ל תיאום ושיטה אחידה בהפעולות דכל מדינה — לכן סודר שבכל מדינה צ"ל לשכה מרכזית שתקשר הסניפים, תתן הוראות וכו'.

— ובצרפת ה"ז לשכתנו המרכזית בפריז בהנהלתו של הרבא"ג שליט"א.

ולכן יפנה אליו בכל שאלות והצעות צא"ח במרסייל (וה"ה נמצא עתה בברוקלין).

לערך מגבית באמריקה — ה"ז דורש הכנה **מתאימה** ואין זמן שהותו כאן — מספיק לזה כלל וכלל.

בהקדמת „נעשה” ל„נשמע”: שבת פח, א.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

האלבום „תל־נוף במלחמה”: אלבום בסיס חיל האויר ממלחמת יום הכפורים (אה"ק תשל"ד).

יא'תשי"א

מצילים כתי"ק, והוא מענה למו"ה משה לחייאני, מנהל מוסדות „גן מרדכי ליובאוויטש מרסייל” על דוחו"ת בצירוף תמונות וכו'.

הרבא"ג: הר"ר בנימין אליהו גורודצקי.

אזכיר עה"צ להצלחה רבה בכהנ"ל. וכן – את כל אלה שכותב
אודותם, ובפרט המתעסקים בפעולות הנ"ל, ואשרי חלקם וגדול זכותם.

יא'תשיב

[כסלו, ה'תשל"ו]

כדאי להוסיף לימוד בהלכות הצריכות עכ"פ רגעים אחדים.

יא'תשיג

[כסלו, ה'תשל"ו]

(1) לקבל [משרה האמורה].

(2) בהשאלות שע"פ שו"ע (מנהגי ביהכנ"ס, מקוה, וכו') – כהוראת
רב מורה הוראה בפועל.

(3) אזכיר עה"צ [להסתדרות טובה ומוצלחת בגו"ר בקרוב] שם
ולהפצת היהדות בפרט – בהצלחה רבה.

(4) דו"ח המצו"ב נתי' ות"ח ת"ח.

כדאי „שיכניס" את הררא"י ש"י גליק בהענינים (שה"ה – ג"כ
בעה"ב, סוחר מצליח, אינו נוגע בדבר וכו' – ולכן השפעה מיוחדת ע"י
כ"ז).

יא'תשיב

מהעתיקה. מענה למו"ה שמואל הלוי הבר, על הודעתו שהתחיל שיעור לימוד במס' סנהדרין
עם בעלי"בתיים במאָריסטאָן. נדפס בתשורה (הבר, תשס"ח). אגרת נוספת אליו – לקמן יא'תנז.
להוסיף לימוד בהלכות הצריכות עכ"פ רגעים אחדים: ראה גם לעיל ח"ח אגרת ב'תנת, ובהנסמן
בהערות שם.

יא'תשיג

מצילום כתי"ק. מענה לשאלה האם לקבל משרת רבנות בקעלן, גרמני, כי חלק ניכר ממשפחת
זוגתו הבאים מגרמני' ניספו ר"ל בשנות המלחמה וכתוצאה מזה קיימת בתוכה סלידה והתנגדות
רגשית מפני ארץ זו.

יא'תשיד

[ר"ח טבת, ה'תשל"ו]

[1] ות"ח על הבשו"ט.

[2] להוצאות הנוסעים.

עשרים לאהקת"ו כמדובר.

קבלה.

יא'תשטו

[חורף, ה'תשל"ו]

הזכרתיו עה"צ.

ואשרי חלקו וכו' — אבל בכ"ז — צ"ל בחשבון וכו', עכ"פ מכאן ולהבא. וק"ל.

להקל בהעבר ולהשתתף בזכות הגדול — מענק חד פעמי — ז' אלף שקל.

פשוט שמוכרח השלום וקירוב הלבבות — ובפרט שהלעומ"ז פאָרלייגט זיך ביותר בראותו ענין נעלה ביותר. וק"ל.

יא'תשיד

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבה של מרת דאָבע גיטא טעוויל בתאריך זה — בו כותבת: „מיר ווילן אָנזאָגן אַז איך האָב געטאַן מיט די דאָלאַרן אַזוי ווי כ"ק אדמו"ר שליט"א האָט געזאָגט אין זיינע הייליגע רייד ערב ר"ח טבת*. און דאָ שיק איך \$150 דמי חנוכה צו כ"ק אדמו"ר שליט"א ער זאָל פאַרניצן געזונטערהייט". — על הבשו"ט שבמכתבה, כתב כ"ק אדמו"ר (כבפנים [1]); ועל כתבה אודות נתינת ה"דמי חנוכה", כתב כ"ק אדמו"ר הוראות למזכירות (איך לחלקו כו' — כבפנים [2]). הנוסעים: כנראה הכוונה לנוסעים להתעסק במבצעים וכו'.

יא'תשטו

מהעתקת המזכיר, על גליון השאלה, אודות עבודת המבצעים (בשנים 1974-1975), שעלו \$70,000, בלי התחשבות עם המצב הכספי. חלקו נדפס בספר „תורת השליחות" (כפר חב"ד, תשס"ד) ע' 478.

ד' אלף שקל; 10% מהוצאות הנ"ל.

(*) ראה שיחת נר ה', אור לנר ו' דחנוכה, ה'תשל"ו (שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 304 ואילך) — שאת שני הדולרים שיחלקו ה„טאַנקיסטים" לכל אחד ואחת, הנה אחד מהם יתנו לצדקה, ובשני יעשו דבר טוב, ומה טוב אם יתנוהו — האנשים, למי שיעוררו ע"ד הדלקת נר חנוכה; והנשים, למי שיעוררו ע"ד הדלקת נש"ק.

יא'תשטז

[ד' טבת, ה'תשל"ו]

והקודמיו (והמצוי"ב) נתקבלו.

סדר ומקום לימודיו — כעצת הנהלת הבי"ס בו לומד עתה (בצירוף תוצאות אַפּטֶטֶינד טעסט).

יתענן בשידוכים — לאחר שיהי ברור אצלו סדר לימודיו ובמה רוצה להתפרנס.

תנאי ראשון בשידוך — שהמדוברת תהי שומרת תומ"צ בחיי יום יום.

כל השמות (וכן דאמו ודאחיו שי), ואזכיר עה"צ.

יא'תשיז

בי"ה, יום השלישי, ה' טבת, ה'תשל"ו. ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

... אין ענטפער אויף אייער אָנפראַגע און בקשה פון אָנווייזונגען —

יום השלישי: להעיר מפרשתנו בשיעור היום (מה, יד) ופרש"י שם (ממגילה טז, ב).
ה' טבת: להעיר מיחזקאל לג, כא. ולכאורה קשה איחור הבשורה דט' באב עד ה' בטבת! וי"ל שלא רצו לבשר רעה (ראה פסחים ג, סע"ב) אף שנוגע לדינא (שו"ע יו"ד סת"ב סי"ב), עד שבא הזמן לנבואות יחזקאל והוכרח לבא הפליט ולבשר. וראה פדר"א פכ"ז שזהו מלאך מיכאל. וראה מו"ק (כ, סע"א): והודיעוהו לאחר ג' שנים — אף שהודעה ממקום רחוק ביותר היא, בנוגע להלכה, לכל היותר שנה אחת — ב"ב (פ"ג מ"ב).
ה' טבת .. עשרה בטבת: להעיר מר"ה (יח, ב) פלוגתת רע"ק ורשב"י **באותו** הכתוב האם פירשו יו"ד או ה' בטבת. וראה ב"י לטאו"ח סתקמ"ט דהא דכתב הטור רק דברי רע"ק הוא משום „דנהוג עלמא כוותי"י" — ולא פירש טעם המנהג. ובברכ"י לשו"ע יו"ד סרמ"ב ס"ג חידוש גדול דלא פליגי בהלכה למעשה. ואכ"מ.

יא'תשטז

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מד' טבת ה'תשל"ו.
 אַפּטֶטֶינד טעסט: = מבחן כושר.

יא'תשיז

מהעתק המזכירות (שבראשה: בי"ה. מהיר. אן אויסצוג פון אַ בריף פון כ"ק אדמו"ר שליט"א). נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 555 ואילך. וראה לקמן אגרת שלאח"ז.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם קומענדען תענית עשרה בטבת, נעמענדיג אין בעטראַכט די לאַגע אין און אַרום ארץ ישראל,

מסתם וועט איר הערן וועגן דעם פון דעם רב פון אייער קהלה, דעם שבת, וואָס איז דאָך אויך **ערב עשרה בטבת**, אין זיין דרשה, און בנוגע צו מעשה **בפועל**, וואָרום המעשה הוא העיקר,

וויבאַלד איר האָט זיך אָבער געווענדעט צו מיר אויך — וויל איך אַנצייכנען ווייניגסטענס עטליכע הצעות, ובהקדמה:

ליידער זיינען דאָ אַזוינע וואָס טענה'ן אַז מ'דאַרף טראַכטען און טאָן נאָר אויף אַ גרויסען וועלט פאַרנעם, מיט החלטות וועגן גאָר גרויסע מעשים א.ז.וו. א.ז.וו.

— געוויס האָבן זיי גוטע כוונות, און זיכער אַז אויף וויפעל די החלטות זיינען פראַקטישע און ווערן טאַקע דורכגעפירט בפועל — בריינגען זיי גרויסע הילף און פאַרבעסערונג אין דער לאַגע א.ז.וו.

מ'טאָר אָבער ניט פאַרגעסען — ואדרבא מ'דאַרף נאָך פאַרשטאַרקן און גאָר פיל — די אַזוי גערופענע „קליינע און בטלינישע" זאַכן וואָס עס קען טאָן און מוז טאָן יעדע — אפילו אַ קליינע — קהלה, אָדער אפילו אַ יחיד — אָנהייבענדיג פון דעם אַלטען און אייביג נייעם וועג פון אידן, אַלס פאָלק און אַלס יחיד, די פעולה פון הקול קול יעקב — תורה און תפלה — אַ פעולה וואָס דער אויבערשטער אַליין האָט אָנגעוויזען אַלס

דעם שבת .. אין זיין דרשה .. מעשה בפועל: ראה שו"ע אדה"ז חאו"ח סתכ"ט סי"ב: נהגו .. בשבת שלפניו .. והעיקר לדרוש ולהורות להם דרכי ה' וללמד להם המעשה אשר יעשון.

הקול .. עשו: תולדות כז, כב. ובבראשית רבה פס"ה, כ.

הקול .. תפלה: הקול — חסר וא"ו כתיב בקרא — קול — מלא וא"ו — תפלה ותורה (הקדמת אדה"ז לסידורו. אוה"ת עה"פ).

תפלה: י"ל דכולל גם תפלה ע"פ ב"ר (שם, כא) ובירוש' תענית (פ"ד ה"ה): קולו של יעקב מצווחת ממה שעשו לו הידים כו'.

המעשה הוא העיקר: **אבות פ"א מ"ז.**

מ'טאָר אָבער ניט פאַרגעסען: **ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תת.**

אוה"ת עה"פ: **תולדות קמה, ב ואילך.**

די ערשטע אויף בטל מאַכן די שליטה (הערשען) פון די ידים ידי עשו, וואו און אין וועלכע פאָרם עס זאָלן ניט זיין די ידי עשו.

און בפרט אין אַ טאָג וואָס דער שולחן ערוך האָט געפסקינט אַז ער איז אַ תענית טאָג, ובלשון פון ישעי' הנביא: צום אבחרהו .. צום ויום רצון להוי' (אַ תענית וואָס איך קלייב עס אויס .. אַ תענית און צייט פון רצון השם).

און איצט צו אייער אָנפראַגע — און ספעציעל אַז דער תענית פון עשרה בטבת איז דאָך פאַרבונדן מיט ארץ ישראל בכלל און — ירושלים עיר הקודש בפרט (די בעלאַגערונג פון ירושלים), איז מיין פאַרשלאַג אַז, אין צוגאַב צו די ענינים און פעולות וואָס זיינען די זעלבע באַ אַלע תעניות, ווי ערקלערט בארובה ובפרטיות אין פוסקים און אין ספרי מוסר וחסידות,

זאָל מען במשך פון טאָג — ספעציעל צום זכות און צו דער באַשיצונג און פאַרשטאַרקונג פון ארץ ישראל בגשמיות וברוחניות

און פון עס ישראל בגשמיות וברוחניות, וואו זיי געפינען זיך — סיי

וואו און אין וועלכע פאָרם: להעיר מגטין (נו, ב): אין לך מלחמה שנוצחת שאין בה מזרעו של עשו.

שולחן ערוך האָט געפסקינט: משא"כ לגזור תענית אפילו עפמשי"כ בשו"ע או"ח סתקע"י (וברמב"ם ה' תענית בתחלתו: ומד"ס — להתענות כו') — צ"ל, ככל הגזירות שעל הצבור, דוקא כשרוב הצבור יכולין לעמוד בהן (ופשיטא שלא להכשיל כו"כ — שיעברו על הגזירה), ע"י ב"ד דרב חילי' לקחת ע"ע האחריות שכוי"כ מבניי יצטערו ויתענו על ידם וכו' וכו'. ועייג"כ מג"א ואחרונים שם סו"ס תקע"ו.

געפסקינט .. תענית טאָג: שמוזה מובן שלא בזה מדובר בתורת הבעש"ט עה"פ כי תראה גוי' (כתר ש"ט סי' טז בהוספות שבהוצאת קה"ת). וראה ג"כ דברי הה"מ לבנו (הוספות לאו"ת שבהוצאת קה"ת ע' 106): אַז סיא ווערט אַקליין לעחילי אין גוף ווערט אַ גרויסער לאַך אין דער נשמה אין דייך נשמה איז גאָר עפ"י אַנדערש. אגה"ת פ"ג (צב, ב): אכן כל זה כו'. וראה ג"כ זח"ב ס"פ שמות. ובלקוטי לוי יצחק שם. ולהעיר מרמב"ם ה' דעות רפ"ג. צוואת הריב"ש סי' קו.

ישעי' הנביא: נח, ה. וראה אגה"ת ספ"ב. ולהעיר מכוונות התענית שבכתהאריז"ל (שער רה"ק כד. ובכ"מ).

די בעלאַגערונג: יחזקאל כד, א"ב.

אין ארץ ישראל, סיי אין חוץ לארץ ובפרט — די וואָס געפינען זיך הינטער דעם אַזוי גערופענעם „אייזערנעם פאָרהאַנג“,

מוסיף זיין (צוגעבן) — אַלס פעולה אין גייסט פון ישראל סבא, אין תורה, תפלה און צדקה.

קאָנקרעט: באַלד נאָכן דאָווענען (סיי אין דער פרי, סיי צו מנחה) לערנען (מוסיף זיין אין לערנען, וואו עס זיינען דאָ שיעורים יעדער טאָג) אָן ענין בתורה, כולל אויך אַ הלכה פסוקה,

בסמיכות ממש נאָכן דאָווענען, נאָך פאַר'ן לערנען — זאָגן עטליכע מזמורי (קאָפיטלאַך) תהלים (אין צוגאָב — צום שיעור תהלים הרגיל)

און פאַר'ן דאָווענען ווי אויך נאָכן דאָווענען — געבן אויף צדקה (בהוספה — אויף זיין געוויינליכער נתינה) — כולל, צדקה אויף אָן ענין אַדער אַ מוסד אין ארץ ישראל, ארץ החיים.

זעלבסטפאַרשטענדליך, אַז דער וואָס וועט טאָן דאָס אויבנדערמאָנטע נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל במשך פון טאָג — הרי זה משובח,

און באַ יעדען מאָל טאָן — איז כל המרבה (בכמות ובאיכות) הרי זה משובח.

אין .. צדקה: אף שאין זה בכלל **הקול קול** יעקב הנ"ל, הרי ע"י הצדקה התפלה היא כדבעי ופועלת (שו"ע או"ח סו"ס צב. ובהקדמת הסידור שם שזהו פועל שיהי' **יעקב**. ועייג"כ השייכות דצדקה ויעקב — בד"ה כל המרחם, תרמ"ט, — נדפס בסה"מ תשי"ט). ועיי"ז גם פועלת בלימוד התורה — שמעלתה ביותר כשבאה אחר התפלה (לקו"ת ברכה צו, ב).

תורה תפלה און צדקה .. בגאולה: עיי' ג' אלו, ובלי חז"ל: פדה בשלום כו' כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור כו' (ברכות ח, א). וי"ל דלבטל שליטת ידי עשו — די הקול קול (וצדקה בתור הכנה וכו' **להם**), משא"כ לפד' וגאולה צ"ל ג' דברים וקוויין — וראה הרשב"א וחדא"ג (שם) וברשימות הצ"צ עה"פ בתהלים (נה, יט).

הלכה פסוקה: ראה אגה"ק סכ"ט.

מזמורי .. תהלים: ראה מכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד אמירת תהלים (נדפסו בתהלים הוצאת קה"ת. וגם בקובץ בפ"ע (קה"ת, תשי"ג).

צדקה אויף .. ארץ החיים: ראה מעלת צדקת א"י באגה"ק לאדה"ז **בכ"מ**.

און ווי באַ אַלע ענינים פון קדושה — איז טוב ונכון אַז דאָס אַלעס זאָל געטאָן ווערן בצבור.

און דער אויבערשטער זאָל אָננעמען און וועט אָננעמען די תפלות און בקשות פון אידן בכל מקום שהם

און במהרה בימינו ממש זאָל מקוים ווערן די הבטחה אַז יהפכו ימים אלה לששון ולשמחה

אין אַן אופן אַז אלקים מלכי מקדם (וועט זיין) פועל ישועות בקרב הארץ,

בגאולה האמיתית והשלימה דורך משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה

מנחם שניאורסאהן

[תרגום חפשי]

... במענה על שאלתו ובקשתו להוראות — בקשר עם תענית עשרה בטבת הבא, ובקחתנו בחשבון את המצב בתוך וסביב ארץ ישראל,

מן הסתם ישמע על אודות ענין זה מרב קהילתו בשבת זו, שהיא גם **ערב עשרה בטבת**, בדרשתו, ובנוגע למעשה **בפועל**, שהרי המעשה הוא העיקר,

אמנם כיון שפנה גם אלי — אציין לפחות כמה הצעות, ובהקדמה:

לדאבוננו ישנם הטוענים שיש לחשוב ולעסוק רק במימדים כלל-עולמיים, עם החלטות אודות מעשים כבירים וכו' וכו'.

— בודאי יש להם כוונות טובות, וברור, שכלל שהחלטות הן מעשיות ואכן מתבצעות בפועל — הן מביאות סיוע רב ושיפור במצב וכו'.

אלע .. בצבור: ראה אגה"ק סכ"ג. ולהעיר מד"ה פדה בשלום, תר"ל.

יהפכו .. ולשמחה: סיום פזמון אבותי כי בטחו (סליחות לעשרה בטבת).

לששון ולשמחה: ההפרש ביניהם — ראה שערי אורה לאדמו"ר האמצעי סוף ש' הפורים (צט, א).

אלקים .. הארץ: תהלים עד, יב.

פדה בשלום, תר"ל: סה"מ תר"ל ע' לו.

תהלים עד: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא

בשוה"ג.

אך אסור לשכוח — ואדרבא, יש לחזק ובמידה רבה — את הדברים הקרויים „זעירים ובטלניים“, שיכולה וצריכה לעשות כל קהילה, אפילו קהילה קטנה, או אפילו כל יחיד — החל מהדרך הישנה — שהיא תמיד חדשה — של עם ישראל, בתור עם ובתור יחידים, הפעולה דהקול קול יעקב — תורה ותפלה — פעולה אשר הקב"ה בעצמו הצביע עלי' כראשונה לביטול שליטת הידים ידי עשו, בכל מקום ובכל צורה שלא יהיו ידי עשו אלה.

ובפרט ביום שאודותו פוסק השולחן ערוך שהוא יום תענית, ובלשון ישעי' הנביא: צום אבחרהו .. צום ויום רצון להוי'.

וכעת לשאלתו ובקשתו — ובפרט שתענית עשרה בטבת הריהי קשורה עם ארץ ישראל בכלל וירושלים עיר הקודש בפרט (המצור על ירושלים), הצעתי היא, שבנוסף לעניינים ולפעולות השווים בכל התעניות, כמבואר באריכות ובפרטיות בפוסקים ובספרי מוסר וחסידות,

הרי במשך היום — במיוחד לזכות והגנת וחיזוק ארץ ישראל בגשמיות וברוחניות,

ושל עם ישראל בגשמיות וברוחניות, בכל מקום שהם — הן בארץ ישראל והן בחוץ לארץ, ובפרט — הנמצאים מאחורי „מסד הברזל“,

להוסיף — בתור פעולה ברוח ישראל סבא, בתורה, תפלה וצדקה.

ובפועל ממש: תיכף אחר התפילה (הן בשחרית והן במנחה) ללמוד (להוסיף בלימוד, במקום שיש שיעורים בכל יום) ענין בתורה, כולל גם הלכה פסוקה,

בסמיכות ממש לאחר התפלה, עוד לפני הלימוד — לומר כמה מזמורי תהלים (בנוסף לשיעור התהלים הרגיל),

ולפני התפלה וגם אחרי התפלה — לתת לצדקה (בהוספה על נתינתו הרגילה) — כולל, צדקה עבור ענין או מוסד בארץ ישראל, ארץ החיים.

מובן מאליי, שמי שיעשה את הנ"ל כמה פעמים במשך היום — הרי זה משובח, ובכל פעם של עשי' — הרי כל המרבה (בכמות ובאיכות) הרי זה משובח.

וכבכל עניני קדושה — טוב ונכון שכל זה ייעשה בציבור.

ושהקב"ה יקבל ובטח יקבל את התפלות והבקשות של בני ישראל בכל מקום

שהם

ובמהרה בימינו ממש תקוים ההבטחה דיהפכו ימים אלה לששון ולשמחה

באופן דאלקים מלכי מקדם (יהי) פועל ישועות בקרב הארץ,

הוספה להמכתב – משיחת ש"פ ויגש, תשל"ו.

...במענה לשאלת כמה ע"ד הוראות מפורטות יותר בהוספה בג' הקוין דתורה, תפלה וצדקה המבוארת בהמכתב דה' תבת:

בכוונה לא נאמרו בזה פרטים, ע"פ הוראת חז"ל לעולם ילמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ, וכן תפלה, עבודה שבלב² – שתלוי בהרגש הלב של כ"א, ועד"ז מובן בנוגע לצדקה – וכל' הכתוב³: אשר ידבנו לבו,

בכ"ז, מכיון שכל התעוררות צריך להביאה בפרטיות, ואז שייכת היא לפועל⁴, יש למצוא גם בזה הוראות פרטיות ע"פ דברי רבותינו נשיאינו בכי"ב ודברי חז"ל בכלל:

הצעת הוספה בתורה: ע"פ דרז"ל⁵: משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשינן בענינו של יום כו' – לימוד בהלכות תענית.

ומכיון שתכלית התענית וסופו הוא שיהפך לששון ולשמחה ולמועד טוב כו' – ללמוד (גם) סיום הל' תעניות שבספר היד להרמב"ם, ששם מדובר בענין קיום היעוד שהצומות יהפכו ל"מים טובים" וימי ששון ושמחה.

בתפלה: ע"פ הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶ בשנת ה'תש"א לומר ג' מזמורי תהלים – כ, כב, סט – גם בנדו"ד יש לומר, בתור הוספה לתפלה, ג' מזמורים הנ"ל.

ואף שהמצב עכשיו אינו חמור כלל ח"ו, כבזמן ההוא, בכ"ז יש מקום להשתדלות יתר מכפי המדה כו'.

בצדקה: היות שבעשרה בטבת הותחל המצור על חומות ירושלים – וע"פ מרז"ל⁷ אני חומה זו תורה – ליתן צדקה למוסד של תורה, ובזה גופא – (גם) לענין של "חומה" כפשוטו – לבנית בנין של תורה⁸ (או – בדק הבית וכו').

(1) ע"ז יט, א.

(2) תענית בתחלתה. וראה שו"ע אדה"ז סצ"ח ס"ג. וש"נ.

(3) תרומה כה, ב. וראה תיב"ע שם.

(4) ראה קונטרס התפלה פי"ג. קונטרס העבודה פ"ו. ובכ"מ.

(5) מגילה בסופה. שו"ע אדה"ז סתכ"ט ס"ד.

(6) כ"ה בכמה כת"י הרמב"ם, בדפוס רומי וכו'.

(7) לקו"ד ח"ג ע' 798.

(8) יחזקאל כד, ב.

(9) פסחים פו, א. ולהעיר מסיום המשך מים רבים – תרל"ו.

(10) כמובן – לא ח"ו באופן המבואר בירושלמי שקלים ספ"ה (ע"פ הושע ה, יד).

ומכיון שיש מעלה בצדקת חו"ל¹¹ ומעלה בצדקת א"י¹² – יש ליתן למוסד של תורה בחו"ל ולמוסד של תורה – בא"י תוב"ב ע"י משיח צדקנו.

יא'תשיח

[י' טבת, ה'תשל"ו]

כו"כ ילדים דומים להנ"ל, ולכן יבקשו מחנך (או רופא) ידיד שיחקור ההישגים לאחרונה בשטח זה (שמתחדשים מזמן לזמן). השמות. אזכיר עה"צ.

יא'תשיט

ב"ה, י"א טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר נתנאל שי' רותם

שלום וברכה!

על ידי מר פנחס שי' פרי נתקבלה בקשת ברכה בעד אביו שי', ואזכירו על הציון להמצטרך לו.

שמעתי שנמצא מר בתפקיד אחראי של בטחון של כמה וכמה מאחינו בני"י, ואשר ענין מיוחד בבטחון זה הוא שהתוקף והשלום בזה, הרי זה נוגע למנוחת הנפש של כל המעוניינים בהנעשה בארצנו הקדושה וכל הדברים הקשורים בזה, ובפרט עניני אל-על המהווים גשר וגם קשר – לבני עמנו בכל מקום שהם, ולכל לראש קשר הדדי בין אחינו בארץ ישראל ובין אחינו בחו"ל.

(11) נוסף על זה דרוב מנין ובנין של אחבנ"י נמצא בחו"ל – הנה ע"פ המבואר באגה"ק (ס"ט), דעיקר עבודת ה' בעקבתא דמשיחא היא עבודת הצדקה להקים סוכת דוד שנפלה עד בחי' רגליים ועקביים – הרי מובן, שעבודה מוכרחת היא בחו"ל, ששם הנפילה היא למטה יותר.
(12) ראה אגה"ק בכ"מ. מכתבי גדולי ישראל ע"ד הכוללים באהקת"ו.

יא'תשיח

מצילום כתי"ק, על גליון השאלה מ' טבת תשל"ו, אודות ילד שיש לו קצת פיגור שכלי.

יא'תשיט

מצילום האגרת. נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 900 ע' 298. אגרת בתוכן זה נכתבה לכמה.

אשר מזה גם מובן גודל הזכות, וביחד עם זה גודל האחריות, של כל אלה הממונים על שרות זה שיהי' בסדר ובבטחה, הן ברוחניות (שמירת שבת ויום-טוב) והן בגשמיות כפשוטו.

וכיון אשר בורא האדם ומנהיגו — הוא השם יתברך, נותן התורה והמצוה — אינו מבקש אלא לפי כוחות של כל אחד, בודאי שכל אלה שבהשגחה פרטית על שכמם תפקיד האמור, ניתנו להם הכוחות למלא התפקיד במילואו ובשלימותו, ובפרט אשר נוסף על הכתוב לעיל, הרי בזה גם תלוי „שם” עם ישראל תוקפו ובטחונו בכל קצווי תבל, וכנ״ל בגשמיות וברוחניות גם יחד. ועל פי הסיסמה הידועה של כל אנשי רוח, ובפרט עמנו, אשר כל אחד ואחת מהם בסוג אנשי רוח הם — בהגברת הרוח על הגשם והצורה על החומר.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

יא'תשכ

בי"ה, י"א טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר פנחס שי' פרי

שלום וברכה!

... בברכה לבשורות טובות בהאמור וכן להצלחה בתפקידו ובמיוחד אשר כמה וכמה נמצאים בהנהלתו בתפקיד אחראי כזה, וזכות הרבים מסייעתו, ובכבוד

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

מצו"ב מכתב למר נ.ר. שי' אשר ככתבו בודאי יעבירו אליו ות"ח
מראש.

אינו מבקש .. אחד: במדבר פ"ב, ג.

יא'תשכ

מצילים האגרת. נדפסה ב„כפר חב"ד" גליון 900 ע' 298.
למר נ.ר.: היא אגרת הקודמת.

למותר להדגיש אשר כל האמור במכתב זה בנוגע לכללות „בטחון אל-על" הרי זה מכוון גם למר ולעוזריו במסגרת תפקידו בארה"ב ובני-יורק בפרט. והרי כמדובר כמה פעמים, האוכלוסי' היהודית בני"ה היא גם כן בערך ג' מיליון נפש שליט"א [נפשו שאין בזה ח"ו משום מיעוט בחשיבות וקדושת ארצנו הקדושה ובחשיבות וקדושת עם קדוש היושב בארץ הקדש].

יא'תשכא

ב"ה, י"א טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

מאשר אני קבלת מכתבה מיום ג' בטבת, בו כותבת על דבר בתה ... תח"י. ואזכירה על הציון למילוי משאלות לבבה לטובה מתאים לתוכן כותבה.

מזכירה גם כן על דבר מצוקה נפשית בנוגע — כמו שמתבטאת — „אי היכולת להאמין בעולם הבא" וכו'. ובקשר עם זה אבוא בנקודות אחדות. ובהקדמה אשר לכל לראש צריך להאריך ימים ושנים טובות בעולם הזה, טובות הן בגשם והן ברוח, כלומר טובות בבריאות הגוף כפשוטו ובבריאות הנפש האלקית, (חלק אל-וה ממעל, שנמצאת בכל אחד ואחת מישראל בלי הבט על מעמדו ומצבו, שבריאות זו מתבטאת על ידי חיי יום-יום על פי תורת ה', תורת חיים, כמבואר בשולחן ערוך). ומיוסד על הכירי השקפת בעלה ע"ה בנוגע ליהדות וערכי, התורה ומצותי, בודאי אשר אין צורך בביאור נוסף בזה לה, וגם לא לבתה שותח"י.

יא'תשכא

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

להאמין בעולם הבא: במכתבה: בתנו .. חולה אנושה .. במצוקה נפשית גדולה בגלל אי היכולת להאמין בעולם הבא ובהשגחה פרטית, היא מאמינה באל בורא עולם ומנהיג עולם, שומרת מצוות ומנהלת בית יהודי .. לא יכולתי לעזור לה .. ולכן אני מעיזה לפנות אל כבודו שיתפלל על חיי ובריאותה ואם נגזר עלי' למות .. שיעזור לה להגיע להשלמה עם גורלה ולאמונה שאין חדלון עם מוות האדם, שיש המשך, שקיים עולם הבא.

חלק אל-וה ממעל: תניא רפ"ב.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

ולאחרי האריכות ימים ושנים טובות בעולם הזה בא גם **ההמשך** – חיי עולם הבא. ומדגיש אני המלה **המשך**, שזהו מתאים להמציאות כפי שהיא, אף שהאדם פושט צורה ולובש צורה, במלים אחרות, פושט גוף של בשר ודם ולובש גוף רוחני, אשר אין כאן המקום להאריך בזה, ובפרט אשר מבואר הוא בכמה ספרים, הן של עמנו בניי והן של אומות העולם.

רצוני להתעכב בזה על נקודה אחת במכתבה, שכאילו יש מישהו שאינו מאמין בחיי העולם הבא, ובטח מסביר זה בראיות והוכחות וכו', או יותר נכון – בחוסר ראוי והוכחה אשר נמצאים חיים כאלה.

ועל פי המדובר כבר כמה פעמים אין זה ענין של אמונה, כי אם של שכל הפשוט, מה שקוראים באנגלית common sense או כפי שאחרים מכנים זה scientific statement.

כיון שכנראה ממכתבה קל יותר יהי' להסביר להזקוקה להסברה בזה – באנגלית, בא ההמשך בזה בשפה זו, מעל"ד.

בכבוד ובברכה אשר כל אחד ואחת מבני עמנו יבשרו איש לרעהו אך טוב ושלו.

A human being, obviously, does not consist of just flesh and blood and bones and tissue. The essential aspect of a person – his personality, character, etc. – is comprised of spiritual attributes and qualities, however one may define the nature of the human spirit or soul.

It is equally obvious and plain common sense, as it can also be verified scientifically, that a disease or accident can directly affect the physical body, but can in no way directly affect the soul (or whatever term one prefers for it); if the disease or accident is fatal, it also affects the **union** of the body and soul. No person in his right mind would assert that a bullet, for example, killed a person's soul.

It follows that just as the physical body continues to function normally so long as it finds itself in conditions which are normal to it (without disruption by accident or disease,

etc.), so the soul continues its existence in conditions which are normal to it (unaffected by bullet or the like, as mentioned above).

To put it in concrete terms. A soldier who is fatally injured by a bullet or sharpnel, or any person who dies from a disease or old age – it was the physical body that was fatally injured or has succumbed to the disease, but it would be absurd and unscientific to say that the bullet or disease dealt a fatal blow to the person's soul.

The survival of the soul after the body dies or perishes is therefore not a matter of "belief", but of plain common sense, if one acknowledges as true what has been stated as a first proposition above, namely, that a person is not just a bundle of bones, tissue and blood, but that in addition to all that is perceived by the senses he has a soul – however one may conceive of its nature, whether on the level of a profound thinker and philosopher or of an ordinary laymen, one must also recognize the plain truth that the soul continues to live on after its release from its clay frame, and, indeed, on a much higher level, since it is no longer handicapped by the limitations of the physical body.

[תרגום חפשי]

האדם, כמובן, אינו מורכב רק מבשר ודם ועצמות ורקמות. ההיבט המהותי של האדם – האישיות שלו, האופי, וכי' – מורכב מתכונות ואיכויות רוחניות, בכל אופן שמישהו ירצה להגדיר את אופייו של הרוח האנושית, או הנשמה.

ברור באותה מידה, והיא פשוט השכל הישר, שניתן לאמתה גם באופן מדעי, שמחלה או תאונה יכולות להשפיע ישירות על הגוף הפיזי, אבל בשום אופן לא יכולה להשפיע ישירות על הנשמה (או כל מונח אחר שמישהו יעדיף); אם המחלה או התאונה היא קטלנית, זה משפיע גם על האיחוד שבין הגוף והנשמה. שום אדם שפוי בדעתו לא הי' טוען שכדור (של רובה), למשל, הרג את נשמתו של האדם.

יוצא מזה, שבדיוק כמו שהגוף הפיזי ממשיך לתפקד כרגיל כל זמן שהוא מוצא את עצמו בתנאים שהם רגילים עבורו (ללא הפרעה של תאונה או מחלה,

וכיו"ב), כך הנשמה ממשיכה את קיומה בתנאים הרגילים עבורה (ואינה מושפעת מכדור או משהו דומה, כאמור לעיל).

ובמונחים פשוטים ומעשיים. חייל שנפצע אנושות על ידי כדור או רסיס, או כל אדם שמת ממחלה או זקנה – ה"י זה הגוף הפיזי שנפצע אנושות או שנכנע למחלה, אבל ה"י זה מגוחך ולא מדעי לומר שכדור או מחלה נתנו מכה קטלנית לנשמתו.

מובן אם כן, שההישרדות של הנשמה לאחר שהגוף מת או נכחד אינה עניין של „אמונה“, אלא של היגיון פשוט. אם אחד מודה באמיתיות ההצעה הראשונה דלעיל, דהיינו, שאדם איננו רק חבילה של עצמות, רקמות ודם, אלא שבנוסף לכל מה שנתפס על ידי החושים יש לו נשמה – בכל אופן שמישהו יכול להגדיר את מהותה, בין אם ברמה של הוגה דעות ופילוסוף מעמיקים) או ברמה של איש רגיל מהשורה, חייבים להכיר גם באמת הפשוטה, שהנשמה ממשיכה לחיות גם לאחר שחרורה ממסגרת החומר שלה, ואדרבה, ברמה גבוהה הרבה יותר, שכן היא כבר לא מוגבלת על ידי המגבלות של הגוף הפיזי.

יא'תשכב

ב"ה, ט"ו טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מאיר שי' ווייסגל

שלום וברכה!

על ידי ידידנו ר' זוסיא שי' וילימובסקי מכפר חב"ד נתקבלו ספריו „ווי עס וואָלט נעכטן געווען“ ו„עד כאן אוטוביוגרפיי“, ות"ח ות"ח עבור שימת לבבו להמציאם לספריי שלנו, שהיא לתועלת הרבים.

והתקווה שגם להבא ישלח לספרייתנו מפרי עטו המו"ל, ותודה רבה מראש.

בכבוד ובברכה.

יא'תשכב

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.
מר .. ווייסגל: אגרת נוספת אליו – לקמן יא'תתח.

יא'תשכג

ב"ה, ט"ו טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבה מו' כסלו, בו כותבת בנוגע למצב בבית בקשר לדתיות וכו'.

בכלל ידוע אשר האשה נקראת בשם „עקרת הבית“, שזה כולל גם כן המושג שסוכ"ס בה תלוי הנהגת הבית, ובפרט בענינים הקשורים בכשרות אכילה ושת"י, טהרת המשפחה וכדומה — הרי זה בעיקר תלוי בעקרת הבית לבדה.

אשר לשאלה באיזה אופן להנהיג את המוכרח להיות — שהבית יהי בית יהודי כשר ככל הדרוש, מובן שזה תלוי בכל בית ובית, אבל מה שמשותף לכל בתי ישראל הוא, שכשרואים איך שבאמת רוצים זה ועד כמה זה נוגע, ועושים בדרכי נועם, אבל בתוקף המתאים, סוף סוף שההשתדלות בזה מצליחה, ובפרט על פי הבטחת חכמינו ז"ל „הבא לטהר מסייעין אותו“, שהקב"ה בכבודו ובעצמו עוזר במילוי רצונו.

ואם בכל מקום ובכל זמן הדברים אמורים, על אחת כמה וכמה בארץ הנקראת אפילו בפי אומות העולם „ארץ הקדש“, ובתקופתנו רבת המאורעות והמהומות מחד, ומאידך — נסי ה' אשר כל אחד ואחת ראו גם בעיני בשר, ובמיוחד בארצנו הק', „ארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה“.

בודאי יודעת אשר אנשי חב"ד בכל מדינה משתתפים בחצי ההוצאות

יא'תשכג

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

למצב בבית בקשר לדתיות וכו': במכתבה: מזה שנים אני משתוקקת לפנות אליו, אך לא העזתי להתחיל ללכת צעד אחר צעד בדרך התשובה .. עתה אני לומדת אצל הרב מאיר בליז'נסקי „תניא“ ואין באפשרותי להביע במילים את עוצמת חשיבות הדבר לגביי .. נכספה ומשתוקקת לחיות חיים יהודיים מלאים .. הקושי הוא, שבעלי ובני עם בני־ביתו, שיחיו, אינם דתיים .. בעלי לאחרונה כבר התלונן על כך, שדרכינו נפרדות.

נקראת בשם „עקרת הבית“: תהלים קיג, ט. ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א.

הבא לטהר מסייעין אותו: יומא לה, ב. וש"נ.

ארץ .. אחרית שנה: עקב יא, יב.

הנחוצות לכשר את המטבח והכלים וכו' (כיון שפורסם עד"ז גם בעתונים בארץ).

ויהי רצון שתבשר טוב בכל האמור

בברכה.

יא'תשכד

ב"ה, י"ח טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

Так как всё что случается в мире это не случайно, но имеет цель и содержание, то я думаю что В. обращение ко мне в области в которой, собственно говоря, не в сфере моей деятельности, это для того чтобы дать мне возможность напоминать обще-известное, что ארץ ישראל выделяется тем что все народы мира называют её "Священной Землей". Разумеется, что название в это не потому что там находятся гробницы, но потому что там **жива** святость בית-המקדש, специально связанной с Стеной Плачи (כותל המערבי), и священные гробницы и памятники напоминают, что духовное содержание еще теперь действует в этом месте.

Поэтому, непосредственным следствием желания посетить Священную Землю должно быть ежедневная жизнь в духе этой святости где-бы еврей не находился, в США, ССР и т.п. — в добавок к главному, что когда жизнь установлена согласно указаниям Б-а, это даёт также отблеск атмосферы ארץ ישראל у себя в доме, т.е. ежедневная жизнь согласно указаниям Торы, и в концентрированной форме — в еврейском кодексе законов, в Шульхон-Орухе.

дай В. чтобы у В. были хорошие вести в выше-писанном и о хорошем устройстве духовно и материально.

בכבוד ובברכה.

[תרגום חפשי]

היות שכל מאורע שבעולם אינו במקרה אלא יש בו תוכן ותכלית, נראה לי, אשר פנייתו אלי בנושא אשר בעצם אינו בשטח ההתעסקות שלי, היא כדי לתת לי את האפשרות להזכיר את הידוע לכל, אשר ארץ ישראל מתייחדת בכך שכל אומות העולם קוראים לה „ארץ הקודש“. מובן אשר שם זה אינו משום שיש בה בתי קברות, אלא משום שבה חיי קדושת בית־מקדש, ובמיוחד הקדושה הקשורה עם „כותל הדמעות“ (הכותל המערבי), והקברים והמצבות הקדושים מזכירים, אשר התוכן הרוחני קיים ופועל עדיין במקום זה.

לפיכך, התוצאה הישירה מהרצון לבקר בארץ הקודש צריכה להיות — חיי יום ברוח אותה קדושה בכל מקום שבו יהודי נמצא, בארצות הברית, בברית המועצות וכו' — בנוסף לעיקר, אשר כשהחיים מבוססים בהתאם לציווי הקב"ה, הרי זה מביא להארת אווירא דארץ ישראל בביתו, דהיינו חיי יום ברוח בהתאם להוראות התורה, הנמצאים בצורה תמציתית — בספר החוקים היהודי, השולחן ערוך.

יתן השייט, שיבשר בשורות טובות בהנ"ל, והסתדרות טובה ברוחניות ובגשמיות, בכבוד ובברכה.

יא'תשכה

ב"ה, י"ח טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריוו, אין וועלכן איר שרייבט וועגן אייער טאָכטער ... תחי',

בכלל איז באַוואוסט, אַז גאַנץ אָפּט איז לייכטער צו פּוועלן און ווירקן אויף אַ דערוואַקסענע טאָכטער (און דאָס גלייכן אַ זון) דורך זייטיקע באַקאַנטע, ווי דירעקט דורך נאָענטע קרובים און עלטערן, צוליב פאַרשטענדלעכע פּסיכאָלאָגישע טעמים, כאָטש דאָס באַפרייט ניט אויך די נאָענטע קרובים צו טאָן וואָס זיי קענען אין דער ריכטונג.

אזוי ווי מיר דערנענטערן זיך צום יאָרצייט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר (י"ד שבט), וועט מען אייך מזכיר זיין אויף זיין ציון בעת רצון, און דער אויבערשטער זאָל העלפן אַז איר זאָלט קענען אָנזאָגן גוטע בשורות אין דעם אינהאַלט פון אייער בריוו.

עס איז זיכער איבעריק צו אונטערשטרייכן, אַז דער וועג צו באַקומען דעם אויבערשטנים ברכות איז דורך דער טעגלעכער הנהגה לויט זיין רצון, לויט דער תורה און מצוות, און ווי גוט דער מצב אין דעם איז, איז שטענדיק דאָ אָרט אויף מוסיף צו זיין אין דעם.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

[תרגום חפשי]

במענה על מכתבו בו כותב אודות בתו ... תחי',

בכלל ידוע, שלעתים קרובות קל יותר לפעול ולהשפיע על בת מבוגרת (וכן על בן) על ידי מכרים מן הצד, מאשר באופן ישיר על ידי קרובים והורים, מטעמים פסיכולוגיים מובנים, אף שזה אינו פוטר גם את הקרובים לעשות מה שביכולתם בכיוון זה.

היות שאנו מתקרבים ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר (י"ד שבט), יזכירום על הציון שלו בעת רצון, והקב"ה יעזור שיוכל לבשר בשורות טובות בתוכן מכתבו.

בדאי למותר להדגיש, שהדרך לקבל ברכות ה' היא ע"י הנהגה יום יומית בהתאם לרצונו, ע"פ תורה ומצוות, וככל שהמצב בזה הוא טוב, יש תמיד מקום להוסיף בזה.

יא'תשכו

ב"ה, י"ח טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מתת'י ש"י דגן

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מכ"ז כסלו, בו כותב אודות מצב החינוך במוסדות החינוך היהודיים וחינוך ותרבות תורניים בגולה.

וכיון שככתבו מכיר הוא גם עסקני ליובאוויטש באנגלי, הרי בודאי יודע גם כן בנוגע לפעילותם ושיטתם בשטח זה.

אף אשר בטח לדכותי דמר אין צורך באריכות בהבא לקמן, אבל לחשיבות ורציניות הענין אזכיר עכ"פ איזה נקודות בזה, והן:

בודאי הכל מודים שכשאומרים „תרבות תורנית“ הכוונה בזה לתורתנו מסיני, וכלשון המשנה: משה קבל תורה מסיני ומסרה כו' עד סוף כל הדורות, מושג מוגדר מדורי דורות. ומהפריטים בזה הם הבאים לביטוי על ידי התוארים „תורת אמת“ ו„תורת חיים“. ומהפירושים בתוארים אלה הם: **תורת חיים** הוראה בחיים כפשוטם, כלומר בחיי העולם הזה, באיזה מעמד ומצב שיהי'; **ותורת אמת** — אשר באמת לא שייך פשרות ונטיות והתאמות, שהרי כל פשרה הרי היא נטי' מן האמת, שלכן יש כמה אופנים בפשרות ואין אמת אלא אחת. ובנוסח חכמינו ז"ל, בלשונם מועט המחזיק את המרובה: זאת התורה לא תהי' מוחלפת, וכדברי חכמינו במשנתם האמורה, אשר אותה התורה שקבל משה מסיני מסרה כו' עד סוף כל הדורות.

ואם תמצא לומר הרי בהאמור גם מענה בכמה נקודות אשר במכתבו, ובנקודה העקרית מה צריך לקבוע ולכוון ולהכריע ולהחליט את כל חינוך ותרבות הנקראים בשם חינוך ותרבות תורניים.

בכבוד ובברכה.

יא'תשכו

וכלשון המשנה: אבות פ"א מ"א.

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

מועט המחזיק את המרובה: שמו"ר פי"א, ה. יל"ש בראשית רמז ז.

זאת התורה לא תהי' מוחלפת: עיקר הט' מ"ג העיקרים.

יא'תשכז

ב"ה, כ"ה טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור וכו'
הרב דוד משה שי רוזן

שלום וברכה!

בתודה הנני מאשר קבלת מכתבו מ"י טבת, ות"ח בעד הבשורה הטובה ע"ד חלוקת המזוזות וכו'. ומובן אשר אשתדל בל"נ להשיג עוד מזוזות, ומסתם יודיע כתי"ר על ידי עושי רצונו באיזה אופן להמציאן אליו. והעיקר שיהי על פי תכלית פעולת המזוזה, אשר כמובא בספרים, מרומז זה בר"ת שומר דלתות ישראל. ועל פי זוהר הק' שזהו שאמר הכתוב ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם, זאת אומרת שזכות מצות מזוזה שומרת ומגינה לא רק בבית, כי אם גם צאתך ובואך מעתה ועד עולם.

תקותי ג"כ שבהמשך הפעולות שכותב בנוגע לחנוכה עושה ג"כ לימי הפורים הבע"ל, ויהי רצון שגם פעולות הבאות תהיינה בהצלחה רבה, ובלשון המגילה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר — כן תהי לנו.

לכתבו על דבר אברך שיבקר בעתיד הקרוב במדינתו, הרי זה קשור עכשו בקושיים, כי בכלל להיות בפסח שלא בביתו קשה לפעול מטעם הידורים, ועוד ועיקר שהוא באמצע שנת הלימודים. בכל זה מובן שאיני מסיח דעת מזה ח"ו ועוד חזון למועד.

ויהי רצון שחפץ הוי' בידו יצליח ויראה פרי טוב בעבודתו בקודש

יא'תשכז

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק. נדפסה ב„כפר חב"ד" גליון 991 ע' 168.
הרב דוד משה שי רוזן: בוקארעשט. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'תקסב. לקמן אגרת יא'תשפ. נספח לאגרת יא'תתיט.

חלוקת המזוזות: במכתבו: חלקנו את המזוזות שאבה בטובו כתי"ר למסור לנו כשי ליהודי רומניא .. אם אפשר לשלוח לנו עוד משלות.

כמובא בספרים .. שומר דלתות ישראל: סידור האריז"ל (כוונת מזוזה). משנת חסידים מס' מזוזה פ"ג מ"ט. כל בו הל' מזוזה (הובא בד"מ יו"ד סרפ"ח). וראה לקו"ש ח"ט ע' 123.

ועל פי זוהר הק': ח"ג רסג, ב. רסו, ב.

ה' ישמור .. עולם: תהלים קכא, ח.

גם צאתך ובואך: ראה לקמן אגרת יא'תתקלא.

ליהודים .. ויקר: אסתר ח, טז.

לטובת גוי קדוש, וכידוע תורת רבנו הזקן אשר נקראים הם „גוי אחד בארץ” שגם בארץ, בענינים הארציים, ממשיכים האחדות ומגלים האחדות האמתית.

וכיון שאמר הוי' אחד עבדו את ה' בשמחה, שיוכל כת"ר להמשיך בזה מתוך שמחה אמתית ומתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף גם יחד, באופן דמוסיף והולך כהוראת ימי חנוכה דאזלינן מינייהו ומתוך אורה ושמחה וששון ויקר כהוראת ימי פורים הבע"ל.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. ז"ע הגיע המכתב עתי וראיתי אשר גם בו נתפרסם הנ"ל, ויהי רצון שגם זה יוסיף בהרמת קרן היהדות האמתית, תורתנו ומצותי, והרי מקרא מלא דבר הכתוב ברוך תהי' מכל העמים.

יא'תשכח

ב"ה, כ"ה טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצרכי צבור
מו"ה יואל יוסף שי' בוקסבוים

שלום וברכה!

בהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מאשרים אנו קבלת מכתבו מח"י טבת, בו כותב אודות הרה"ח וכו' ... שי'.

ותי"ח על שימת הלב ועל ההתענינות בעניניו ובמצבו וכו', אף שבודאי אין כאן המקום לנתינת תודה מבו"ד, כיון שואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה.

גוי קדוש: יתרו יט, ו.

תורת רבנו הזקן: תניא אגה"ק סי' ט.

גוי אחד בארץ: שמואל"ב ז, כג. ועוד.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

ברוך תהי' מכל העמים: עקב ז, יד.

יא'תשכח

ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה: קדושים יט, יח ובתו"כ ופרש"י עה"פ.

צז

כ"ק אדמו"ר זי"ע

צדק בכתבו אשר הנ"ל עומד בקישור מכתבים לכאן, אבל הרי אמרו רז"ל כל ישראל חברים, ועזר זל"ז ככל האפשרי הרי זה משובח.

בכבוד ובברכה

מזכיר

יא'תשכט

ב"ה, כ"ז טבת תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

מערכת החוברות „מאות לאות"

ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכ' ובו בקשת ברכה פ"נ מיום ו' טבת וכן חוברות הנ"ל,

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה לכוון להכוונה האמתית ולהצליח ולבש"ט

מ. שניאורסאהן

אמרו רז"ל כל ישראל חברים: ע"פ ס' שופטים כ, יא. חגיגה כו, א. ירושלמי שם פ"ג ה"ו. תניא אגה"ק סוסכ"ב (קלה, ב).

יא'תשכט

מצילום האגרת. נדפסה ב„התקשרות" גליון קכו ע' 14. תשורה (גרינברג, תשע"ב).

יא'תשל

ב"ה, כ"ז טבת תשל"ו
ברוקלין

האברך עוסק בצ"צ הרב נפתלי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכו' ובו בקשת ברכה פ"נ מיום י"ד טבת
והקודמיו והמצו"ב,

ובעת רצון יקראו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.
בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

במענה לתוכן מכתביו ...

(ב) בנוגע לתירגומו הסי' מערכי לב לאנגלית — אולי כדאי שיקרא
הסי' באנג' שבשטח זה שנדפסו לאחרונה (שמע ישראל [לר"ד שי' רוזן],
איש וביתו להר"א שי' כי טוב, וכיו"ב), ויראה ה"ש תועלת וצורך להעיר
ולהשוות וכו' — בשולי הגליון, או בסוף הסי', וכו'.

(ג) הפצת לימוד תושבע"פ — מובן שנכון וטוב הוא בכל האופנים
האפשריים. וכיון שכמחז"ל „אין דעותיהן שוות" — הרי „גם" בזה כמה
שיטות ודרכים. וכמדומה שדוקא לאחרונה מתפשטת ומתקבלת יותר

יא'תשל

חלקה נדפס בלקו"ש חט"ז ע' 572 [ס"ג-ד]; חלקה ב„מקדש מלך" ח"ב ע' 258 [ס"ב] —
והושלמה ע"פ צילום כתי"ק וצילום האגרת.

הרב נפתלי: לוי, ירות".

הסי' מערכי לב: למו"ה אלימלך בר-שאל (שאלזון); „דברי־תשובה לצעירים בעניני השקפה"

— תל־אביב, תשי"ט (ואילך).

שמע ישראל: ירושלים, תשכ"ט.

איש וביתו: ירושלים, תשל"א.

הפצת לימוד תושבע"פ: במכתבו: זכיתי להכיר וללמוד .. לא בסגנון של חידושים, אלא בהיקף
.. בשכל־ישר ובשפה הברורה והנפוצה. אני מבחין שגם ה„לקוטי שיחות" המודפסות הולכות בדרך
זו, להבהיר את הדברים, ולהקל על הבנת הקורא .. באם הרבי שליט"א חושב שהרעיון הזה להפצת
לימוד תושבע"פ נכון הוא.

אין דעותיהן שוות: ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א.

ויותר שיטת ודרישות גדולי ישראל דכו"כ דורות דמלפנים – הסברה ישרה (לא – שפאלטן אַ האָר) על אתר (לא – צוזאַמענפירן דוקא אַ באַרג מיט אַ באַרג) ובבירור הנפק"מ לפועל („מאי בינייהו” – שזהו לפעמים קרובות השמירה מללכת בדרך עקלתון).

ד) בהמשך להנ"ל – אולי נודע לו משיטתי בזה, להוסיף עוד נקודה – עי"ד שהבליט והדגיש הגאון הרגצובי – למצוא המשותף שבענין פרטי זה שבתורה עם עוד פרטים, הכלל והגדר המאחדם. ומובנת העמקות ועאכו"כ הרחבות – הבאות עי"ז. וק"ל.

ה) אזכיר על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אותו ואת הוריו שליט"א – בקשר עם יום ההולדת דכאו"א מהם להמצטרך ויהי"ר שיבש"ט.

יא'תשלא

ב"ה, כ"ח טבת, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג וו"ח אי"א נו"מ צמ"ס עוסק בצרכי צבור וכו'
מוה"ר יצחק ידידי' שי' פרנקל
הרב הראשי וראב"ד לת"א-יפו והמחוז

שלום וברכה!

בתודה הנני מאשר קבלת מכתב כת"ר ממוצש"ק ויגש עם המצורף אליו, שהגיע באיחור זמן.

ותי"ח על שימת לבבו והערותו בלקוטישיחות לפ' ויגש, ובמיוחד על שצירף לזה העתק מתוך הדרוש לש"ק תשובה בעניני תשובה.

והדגיש הגאון הרגצובי כו': ראה גם תורת מנחם חנ"ג ע' 270 הערה 90. וש"נ.

יא'תשלא

מצילים האגרת. נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 991 ע' 168. ההערה שבשולי הגליון נרשמה בכתי"ק על העתק המוכירות.

בלקוטישיחות לפ' ויגש: ש"ל באה"ק בתרגום ללה"ק לש"פ ויגש תשל"ו – מלקו"ש ח"א ס"ע 94 ואילך (ושם ע' 101), שאפילו למ"ד עיצומו של יוהכ"פ מכפר, ללא תשובה, אפילו על עבירות שנעשו ביוהכ"פ, אינו מכפר על עבירות הקשורים עם האיסורים של יוהכ"פ עצמו, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור.

מתוך הדרוש .. בעניני תשובה: במכתבו: „מאד התרשמתי מלקוטי שיחות לפרשת ויגש, וצריך הי' לתת פרסום גדול להמאמר הזה, כי הפך בה והפך בה דכולא בה. – ויורשה לי להביא את

ומענין לענין באותו ענין, יהי רצון שבקרוב נזכה לקיום היעוד ובל' הרמב"ם: הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן* ומיד הן נגאלין (הלי תשובה פ"ז ה"ה).

בכבוד ובברכה להצלחה
בעבודתו בקודש
בקהילה קדישא
לעם קדוש
בארץ הקדש

מ. שניאורסאהן

יא'תשלב

[טבת, ה'תשל"ו]

אישור. מכ' דו"ח והפ"נ יקרא ...

ולזה ששאלוה האם אדם יכול לשנות עצמו באם נולד בבית לא

דתי —

(*) להעיר שגם כאן (כמו בהלי מלכים פ"א) **קבע** הרמב"ם ברור הסדר דהגאולה: תשובה (באופן וסוג האמור בכתובים שמביאם לראי' — לא **הרהר** תשובה דקדושין מט, ב) בגלותן ומיד (שבמילא מוכח שלפני ה"מיד" הי' סוף הגלות) נגאלין לא לפני זה — ז.א. שכל זמן שאין עשיית תשובה בגלוי (בכתובים הני"ל), אין מלך מבית דוד הכופה כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה ולוחם מלחמת ה' (כבהלי מלכים שם) — ודאי שזהו זמן ותקופת הגלות. וכשנגאלין הסדר: נצח כל האומות שסביביו (אח"כ) בנה מקדש במקומו (אח"כ) קבץ נדחי ישראל (כפס"ד בהלי מלכים שם). ופשוט שאין סתירה לזה כלל מאמירת נחם במנחת ת"ב מפני שאז נולד משיח הנקרא מנחם.

הדרוש לשבת שובה בהלכה לפיו הוכחתי מהתעמקות במס' שבועות י"ב, דמי שמורד ביום כיפורים עצמו ואינו מכיר בעיצומו של יום, אין יוהכ"פ מכפר לו, אע"פ שמכפר על כרת ומיתת ב"ד ואף בלא תשובה — אבל תנאי הוא שלא ימרוד בעיצומו של יום — ולא דוקא מטעם דאין קטגור נעשה סגור, אלא מעיקרא של ההלכה, ומהסוגיא הנ"ל בשבועות.

ופשוט שאין סתירה לזה וכי: ראה גם לעיל חכ"ו אגרת ט'תריג (ע' מה ואילך), ובהנסמן בהערות שם.

מאמירת נחם .. הנקרא מנחם: שער הכוונות ענין ט"ב בסופו. וראה ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד; איכ"ר פ"א, נא. פע"ח שער חג השבועות ספ"א.

יא'תשלב

מצילום כתי"ק. מענה למרת אסתר לאה פרלשטיין על דו"ח מפעילות מועדון „עולי גרוזיא ובוכרא" בירוש"ו (בחדשים כסלו־טבת תשל"ו).

הרי היהודי הראשון — אברהם אבינו נולד בבית כזה ועוד גרוע
מזה — וכן דוגמתו במשך כל הדורות ועד לבעלי-תשובה וגירי צדק שבכל
דור.

יא'תשלג

[טבת, ה'תשל"ו]

(1) ג' רופאים מומחים — גם שנים כהנ"ל „חשובים כמו חכמים
מופלגים כמו שמצינו לענין עדות ששנים חשובים כמאה מגזה"כ" (שו"ע
אדה"ז סתרי"ח סוס"ה. ענין נפלא דלמד — ומדגיש זה — מגזה"כ). ושי"נ
במ"מ.

(2) הכל בסדר — עפ"ז לא [לחשוש].

(3) אזכיר עה"צ.

יא'תשלד

ב"ה, ג' שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

דערמיט באַשטעטיג איך די ערהאַלטונג פון אייער בריוו, און השי"ת
זאָל ממלא זיין משאלות לבבו לטובה ולברכה.

ס'איז איבערגיג צו אונטערשטרייכן, אַז אַזוי ווי די טעגלעכע הנהגה
אין איינקלאַנג מיט דעם אויבערשטניס רצון איז דער צנור און כלי צו
באַקומען דעם אויבערשטניס ברכות, איז דאָך פאַרשטענדלעך, אַז יעדע

יא'תשלג

מצילים כתי"ק, על גליון המכתב בו כותב הנמען בנוגע הצעת נכבדות עבור בתו, שאבי אמו
של הבחור הוא סגי נהר (מייאָפיק) ל"ע זה חמש עשרה שנה לערך, והבחור נושא משקפים ג"כ,
אבל לפי דעת הרופא שלו אין להבחור שום שמץ מהנ"ל. כן דיבר עם ג' רופאים מומחים ואמרו
שבאם עד שנת העשרים לא סבל מהנ"ל שוב לא יסבול מזה. ושואל האם יש מקום לחשוש שמא
זה יעבור לילדיו.

וש"נ במ"מ: לשו"ע אדה"ז — קה"ת, תשל"ב.

יא'תשלד

כללי-פרטי. וראה גם לקמן אגרת יא'תשנ"ט (בלה"ק).

הוספה אין עניני תורה ומצותי ברענגט אַ הוספה אין דעם אויבערשטניס ברכות אין אַלץ וואָס מ'נויטיגט זיך, כאָטש דעם אויבערשטניס מצוות דאָרף מען ממלא זיין צוליב זיי אַליין און ניט צוליב זייער שכל.

און אין דעם ענין שהזמן גרמא: אַזוי ווי מיר דערנענטערן זיך צו יו"ד שבת, דער יאָרצייט־הילולא פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, וואָס אויף זיין הייליגען ציון וועט מען אייך מזכיר זיין בתפלה, איז איצט די צייט ווען יעדער איינער און איינע פון אונז דאָרף זיך אַריינטראַכטן אין דעם ווי דער בעל־ההילולא האָט מקדיש געווען זיין גאַנצן לעבן צו פאַרשטאַרקן און פאַרשפּרייטן תורה און אידישקייט, אן פשרות, מיט מסירת־נפש ממש.

און דער עיקר איז דאָך מעשה בפועל — אַז דאָס אַריינטראַכטן זיך אין דעם זאָל ברענגען יעדן איינעם און איינע צו מוסיף זיין אין דער אַרבעט און פעולות פון דעם בעל־ההילולא, בפרט אַז דער בעל־ההילולא שטייט הינטער די אַלע וועלכע זעצן פאַר זיין הייליגע אַרבעט, און זיינע ברכות באַגלייטן זיי שטענדיק, צו מצליח זיין אין דעם און אויך אין זייערע אייגענע ענינים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור

יא'תשלה

ב"ה, ג' שבת, תשל"ו
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה אפרים אליעזר שיי הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכי ובו בקשת ברכה פ"נ מיום ההילולא, כ"ד

טבת,

ניט צוליב זייער שכל: ראה אבות פ"א מ"ג.

יא'תשלה

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

מו"ה אפרים אליעזר הכהן: יאַלעס. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'שנג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרות יא'תשצט. יא'תשמה.

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

במענה להערות הארות כת"ר במכ' הקודמים:

(א) האפשרית מחשבה ע"ד ב' מקומות בבת אחת — כמדומה העירותי בעת שיחתנו דמיוחדת מחשבה דנדו"ד — דתורת הבעש"ט (עה"פ שרפים עומדים ממעל לו) דבמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא (הוספות לכש"ט סל"ח) — שהיא ע"ד מחשבה דעירובי תחומין דדינא דמה שנשכר הוא מפסיד (עירובין ס, ב). וכבר העירו מירוש' ברכות פ"ו ה"ח.

(ב) כמובן צודק דלשון הרמב"ם (הל' מלכים פ"א ה"ד) הוא: יעמוד **מלך** מבית דוד (לע"ע עכ"פ לא מצאתי גירסא אחרת), אבל שם הרי **הקדים** בהלכה שלפניי שהוא מלכות ע"ד „בן כוזיבא המלך" ולא מלך סתם שאין מעמידין אלא ע"פ ב"ד של ע' זקנים וע"פ נביא (שם פ"א ה"ג). ודייקתי לומר ש„יעמוד **אדם**" — להוציא מטעות הנ"ל. וע"פ הידוע דאפילו כשכותבים „עכ"ל" — הוא ל"ד הלשון ממש כ"א התוכן (שד"ח כללי הפוסקים סט"ז ס"ק ס"ג).

ועפ"ז מתורץ לי אדה"ז תניא ח"ב פ"ז (פג, א) „עכ"ל" (ראה הל' יסוה"ת פ"ב ה"ט"י. ולהעיר מהל' תשובה ספ"ה. מו"נ ח"ג פ"ט כ"א. סוף ח' פרקים).

האפשרית מחשבה ע"ד ב' מקומות בבת אחת: ראה גם שו"ע אדה"ז או"ח סע"ג בקו"א (ג). שרפים עומדים ממעל לו: ישע"י ו, ב.

סל"ח: בהוצאת תשנ"ט ואילך סמ"ח.

וכבר העירו מירושלמי: ראה „שם משמואל" (סוכטשוב) פ' לך תער"ב (בשם ה„אבני נזר").

ולא מלך סתם .. נביא: ראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט"שדמ.

ודייקתי לומר ש„יעמוד אדם": כנראה „בעת שיחתנו" הנ"ל. וראה גם שיחת י"ב תמוז תשל"ג (שיחות קודש תשל"ג ח"ב ע' 272).

יא'תשלו

ב"ה, ז' שבט, תשל"ו
ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נו"נ צנמ"ס כו' מו"ה ... שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הפתקא מכ"ז טבת והמצו"ב — **ומובן** התמהון וכו' (שעוררה: א) איני יודע ברור מהי הכוונה, ובפרט כוונת הסגנון (הלא רגיל במכתביו דע"ע) — אבל בדבר הנשלח לאחר ובפרט להדפסה — נוגע פ"י והבנת הקורא (ובפרט ע"פ המשנה: קרי לי יוסף שריא — עדיות פ"ח, מ"ד) — ידוע ונראה בעליל בלקו"ש הנדפסים **שמשנדל** הנני לייסד דברי על אלה שקדמוני ואומר זה „בשעת מעשה" (השיחה — וגם בהשיחה במ"ע דמילה אמרתי דשקו"ט בזה בכ"מ (לא קראתי בשם — כי רבים המה) — וחלקם הוזכרו בשד"ח כלל מ"ע שהזמ"ג, וראה ג"כ תו"ש עה"פ המול ימול. וש"נ. כללים (צפעי"נ) דהרגצבי מעי מ"ע. ועוד). (ב) עפהנ"ל — ימצא בס' הנ"ל **עוד** שקדמוני (ועליהם יסדתי דברי); **ועוד** — שחולקים על סברא זו.

בכלל אין דרכי לענות על כיו"ב — אבל ע"פ הסגנון הנ"ל וניתוסף ע"ז שלפני זמן קבלתי מכ"ע ... (המופיע **באה"ק** — ששם אין „מנהגי" הדה"י בליל ש"ק ר"ל, ולאידך גיסא — רבו שם ביותר הבנות שיצאו מרשות אמותיהן **וכו'**. וד"ל. ובכ"ז דוקא) בו בא מכי כת"ר ע"ד שלילת הדה"י ע"י קטנות, וע"פ משנה הנ"ל — נתעורר אצלי חשש שימשך עד"ז כו'.

— והנה שקו"ט בזה, יגדיל תורה ויאדיר.

יא'תשלו

מצילום האגרת. נדפסה ב„התקשרות" גליון תשל"ב ע' 13.
בהשיחה במ"ע דמילה: ראה לקו"ש ח"ג ע' 760, הטעם שמילה לא חשובה מ"ע שהזמן גרמא, כי מה שהוא מהול ואינו ערל אינה תלו' בזמן.
בשד"ח כלל מ"ע שהזמ"ג: מערכת מ כלל קלו הביא כמה ספרים הדנים בזה.
תו"ש עה"פ המול ימול: בסוף דבריו שם מציין למ"ש בפר' וירא כא, ד. ושם ס"ק לג מביא כמה ספרים הדנים בזה.
כללים (צפעי"נ) דהרגצבי מעי מ"ע: כללי התורה והמצוה ח"ב ערך מצות עשה: ובזה אתי שפיר מ"ש התוס' קדושין דף כ"ט ע"א גבי מצות עשה שהזמן גרמא דאמאי מילה ל"ה מ"ע שהזמן גרמא דהא אינו נימול בלילה.

אבל פס"ד בזה (ובפרט „לאשכנזים") – דהוי ברכה לבטלה, ח"ו
(היינו שאסור):

(א) ה"ז היפך ההנהגה בפועל: בבית אדמו"ר הזקן, בבית הרב
(ובריסק), דכמה נכדות השפת אמת ועוד ועוד.

(ב) לוקח על עצמו אחריות דכו"כ בתים בארצה"ב (ובאה"ק) שרק
הבת מדליקה, ועוד שנתקיים בבתים אלה מצוה גוררת (עוד) מצוה
(בעניני שבת בפרט) וכו'.

ועל הספק, אולי ע"י מכתבי זה ימנע המשך הנ"ל – יצאתי מגדרי
לכתוב כהנ"ל.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

יא'תשלז

[ט' שבט, ה'תשל"ו]

1) כו"כ פעמים עניתיו שמסכים לסברתם שיסעו [בשליחות
הסוכנות], ושואל עוה"פ ועוה"פ!!

— (אלא שלא יכהן ברבנות) —

ויפסיק מלחפש רמזים בדברי וכו'. תקותי שעכ"פ עתה יספיק כתבי
הנ"ל. וחסל.

מה שנראה להם יותר ע"פ ההשערה.

2) פשוט כי חוזר ושואל אותו הענין עוה"פ ועוה"פ.

אזכיר עה"צ.

(ובריסק) .. השפת אמת ועוד: ראה שיחות קודש תשל"ה ח"א ע' 299 ואילך. קונטרס נש"ק
(תשל"ה) ע' 29.
מצוה גוררת .. מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

יא'תשלז

מצילים כתי"ק, על גליון מכתב ממוצש"ק ח' שבט ה'תשל"ו.
כו"כ פעמים .. חסל: במכתבו: האם כדאי לנסוע בשליחות הסוכנות.
מה שנראה .. ההשערה: מענה על השאלה האם לנסוע למדינה מסוימת או לחפש מקום אחר.
פשוט .. ועוה"פ: במכתבו: לא ה' שום מענה על מכתבנו האחרון.

יא'תשלח

[ט' שבט, ה'תשל"ו]

לשאלתנו (בשו"ע אדה"ז סי' שא, מה המקור למלת „פרס” בסעיף כ"ד), ה"ז (הוספת?) הצנזור וכיו"ב, וברמ"א (ודרכי משה) אינו. (מזכירות) להעתיק הגירסא בהוצאות הקודמות דשו"ע אדה"ז.

יא'תשלט

[לפני יו"ד שבט, ה'תשל"ו]

חסר העיקר — ניצול בשביל הפצת היהדות!!

להוסיף שכשבא לארצות הברית הכריז שעיקר בואו להפצת התורה ומצוות וש„אמריקא איז ניט אַנדערש” וכו', ותיכף ומיד התחיל בחינוך הבנים והבנות וגם בערי השדה בתור עיקר וכו', וכן ספרות ענפה **בשפת המדינה** ומתחיל מברכת המזון לקטנים — ועד חסידות וכו'.

יא'תשלח

מצילום כתי"ק, על גליון שאלת ה"ר דניאל חיים כהן (אמשטרדם), ממוצש"ק פר' בא ה'תשל"ו (והמוסגר, הוא ממה שהדגיש בנוסח השאלה).
בסעיף כ"ד: בכמה דפוסים: אותן עגולין ירוקים שגזרה מלכות פרס שכל יהודי ישא אחד מהם בכסותו.

יא'תשלט

מצילום כתי"ק, בקשר לחומר באנגלית אודות כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, שהוכן לפרסום בעיתונות בקשר ליר"ד שבט.
וש„אמריקא איז ניט אַנדערש”: ראה סה"ש תש"ג ע' 147. תש"ה ע' 77. תש"ו ע' 53. ע' 212.
אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ז ע' שלו. ח"ח ע' קיח. ע' קכה. ח"ט ע' ד. ח"י ע' שצב. לקו"ש ח"ו ע' 364. ועוד.
התחיל בחינוך הבנים והבנות וגם בערי השדה: ראה תולדות חב"ד בארה"ב פרקים ל"ו.
ספרות ענפה .. לקטנים: ראה שם פרק נו (ע' רפא"ב) ופרק סד.
ועד חסידות: ראה שם פרק סו.

יא'תשמ

ב"ה, ערב יו"ד שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת ... שניאורסון

ברכה ושלוש!

הנני מאשר בזה – אף כי באיחור זמן, מגודל הטרדות – קבלת
מכתבה־פתקא, וחבל שהיתה כאן בזמן שלא היתה אפשרות להתראות
פנים אל פנים. אבל כיון שכל ענין בהשגחה פרטית, יהי רצון שהקישור
על ידי מכתבה האמור יביא להוספה מכאוו"א ברוח מסורת המשפחה
וכפי שהתווה מייסד המשפחה וראשה, רבנו הזקן, בספריו ובכתביו וע"י
דוגמא חי' באורח ימי חייו.

ואף כי מי ידמה לו ומי ישווה לו, הרי לאחר שיהיה את הדרך
ועודד כאוו"א ללכת בדרכיו ואורחותיו, הרי עכ"פ מעין פעולותיו יש
ביכולתם של כאוו"א לעשות בכיוון זה, על אחת כו"כ לבני המשפחה, אם
מלידה או ע"י חיתון, שהרי הבעל והאשה נעשים יחידה אחת.
בכבוד ובברכה.

יא'תשמא

[נוסח המברק לקראת יו"ד שבט, ה'תשל"ו]

הילולא והתועדויות פעילות והמשכם ופירותיהם בכל הימים

והמשכם : הפעולה עצמה נמשכת ו(נוסף ע"ז) **פירותיהם** – ומעלה בכאוו"א, וכמובן
גם מרד"ה באתי לגני (דההילולא).

יא'תשמא

מצילום המברק.

ומעלה בכאוו"א: ראה גם לעיל חכ"ח אגרת י"תרסז, וש"נ.

מרד"ה באתי לגני: סה"מ תשי"ז ע' 111.

שלאחריהם ועד שיקויים היעוד דאלקים יפעול ישועות בקרב הארץ ובני ישראל יוצאים ביד רמה בגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו.

בברכה

מנחם שניאורסאהן

יא'תשמב

[י' שבט, ה'תשל"ו]

יספר כ"ז להרב שיחי', ובטח יורה שבכיו"ב ספיקו לחומרא, ובלשון הידוע „אפשר למול אחר זמן", ויאריך ימים ושנים טובות.

אלקים .. הארץ : תהלים עד, יב.

ביד רמה : חותם השיעור (בחומש) דערב יו"ד שבט. וראה המכילתא וכן הוא בת"א : בריש גלי (וידוע הר"ת). זח"ג קכה, א.

תהלים עד: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.

חותם השיעור (בחומש): בשלח יד, ת.

וידוע הר"ת: ראה לקו"ש ח"ג ע' 872 ואילך.

יא'תשמב

נדפסה בהיכל מנחם ח"א ע' מז.

יספר כ"ז להרב: מענה על שאלה מיו"ד שבט תשל"ו, אודות תינוק ששוקל פחות ממש פונט, והרופא מתיר, ויש מוהל מוכן לעשות הברית במועדו, אף שיש מוהלים מקפידים שלא לעשות ברית עד שיהי' לילד שש פונט.

אפשר למול אחר זמן: רמב"ם הל' מילה ספ"א. שו"ע יו"ד סי' רסג ס"א. וראה גם לעיל ח"ז אגרת ב'ג. לקו"ש ח"ג ע' 979 ואילך.

יא'תשמג

בי"ה, י"א שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ יושב על מדין איש חי
רב פעלים כו' מוה"ר שלום שליט"א משאש
ראבד"צ קזבלנקא וסביבותי יצ"ו

שלום וברכה!

בעמדנו למחרתו של יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נב"מ
זי"ע זצוקלה"ה, אמר לבי להביע רגשי לבבי לכת"ר ת"ח בעד הסיוע
לפעולות השונות המתנהלות ברוחו ועל פי תורתו של בעל ההילולא,
ובמיוחד בתי"הספר הנקראים על שמו „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש“,
סיוע מכמה וכמה שנים ועזר בכל עת מצוא, וכמו ששמעתי רבות
מידידנו הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"מ עוסק בצרכי צבור בעל מרץ ורב
פעלים הרבי"א שי' גורודצקי.

ובודאי כמו בכל דבר טוב וקדוש, דמעלין בקודש, כה יתן וכה יוסיף
כת"ר בעזרתו לכל הפעולות האמורות באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור.
וזכות הרבים מסייעת, ובפרט אשר ברכת בעל ההילולא מלווה את כל
העושים ומעשים להחזקת והרחבת הפעולות להפצת התורה והיהדות
שמסר נפשו עליהן, ודברי צדיקים וברכותיהם קיימים לעד.

ויהי רצון שיאריך ימים ושנים טובות על ממלכתו לנהל קהלתו
קדישא אשר במרוקו המדינה, ובפרט בקזבלנקא עיר ואם, מתוך מנוחת
הנפש ומנוחת הגוף ובשמחה ובטוב לבב.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

יא'תשמג

מצילום האגרת.

הרה"ג .. משאש: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ל יא'שיט, ובהנסמן בהערות שם.

דמעלין בקודש: ברכות כה, א. וש"נ.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

יא'תשדמ

ב"ה, י"א שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ יושב על מדין מרא
דעובדין טבין מוה"ר פרגי וזאן שליט"א
הרב הראשי לתוניסאי ואגפיי

שלום וברכה!

בעמדנו למחרתו של יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ
זי"ע זצוקלה"ה, אמר לבי להביע רגשי לבבי לכת"ר ת"ח בעד הסיוע
לפעולות השונות המתנהלות ברוחו ועל פי תורתו של בעל ההילולא,
ובמיוחד לבתי־ספר הנקראים על שמו „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש“,
וכמו ששמעתי רבות מידידינו הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי צבור
רב פעלים הרב בנימין אלי ש"י גורודצקי.

ובודאי כמו בכל דבר טוב וקדוש, דמעלין בקודש, כה יתן ויוסיף
כת"ר בעזרתו לכל הפעולות האמורות באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור.
וזכות הרבים מסייעת, ובפרט שברכת בעל ההילולא מלווה את כל
העושים ומעשים להחזקת והרחבת הפעולות להפצת התורה והיהדות
שמסר נפשו עליהן, ודברי צדיקים וברכותיהם קיימים לעד.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור.

יא'תשמה

[י"א שבט, ה'תשל"ו]

להערת כת"ר שבענין הירושה — בכל שעל באה"ק הוא ג"כ בתוקף
דירושלים (משא"כ — בנוגע לקדושה,

יא'תשדמ

דמעלין בקודש: ברכות כה, א. וש"נ.

ודברי צדיקים .. קיימים לעד: ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תקעו. ח"ד ע' שלט. ח"י ע'
קמו. ח"א ע' שכט.

יא'תשמה

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה אפרים אליעזר הכהן יאָלעס בתאריך „כאור בוקר
יום ג' בשלח, של"ו". אגרות נוספות אליו — לעיל יא'תשלה, ובהנמסן בהערות שם.

להערת כתי"ר: במכתבו: אברר יסוד דבו"ר להפס"ד של ע"ב זקן בההתוועדות [י"ד שבט,
כשכ"ק אדמו"ר הורה, אשר ע"ב רבנים יפסקו אודות שייכותה המוחלטת של ארץ ישראל לבנ"י

לכאורה **אדרבא** — ירושת הארץ לאברהם ולזרעו ע"ע היא (בנוגע לתפיסת בני"י) **יותר בכל** הארץ מאשר בירושלים: (א) כר"ב דאברהם (ויצחק) עם אבימלך בנוגע לירושלים. (ב) ועיקר — ירושלים **לא** נתחלקה לשבטים, ובב"ק (פב, ב): לרשתה וירושלים לא נתחלקה כו'.

ויש להאריך בזה, אבל המצב דורש הלימוד בטוב ירושלים מצד המוריש, שלילת או"ה על ידה **בהחלט**, דירת כה"ג אך בירושלים **ועוד** (ועוד).

יא'תשמו

ב"ה, י"ג שבט, תשל"ו
ברוקלין.

הווי"ח אי"א עוסק בצ"צ רב פעלים מו"ה אברהם שי

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונת בתם מרת עליזה ת"י עם ב"ג האברך מו"ה רפאל שי ליום ט"ו אדר"ר הבע"ל,
... ומשמחה לשמחה — ברכת מז"ט לקשוה"ת דבתם מרת נחמה ת"י ויהיו בשטומו"צ בכל.

נ.ב. מעולם תמהתי על המנהג לקרוא לקשורי התנאים — אירוסין.

וק"ל.

(ראה שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 442 ואילך. וראה גם לקמן אגרת יא'תשסה): בדין קדושת הארץ יש מדרגות, אבל בדין ירושה, כל מדרג כף רגל בהארץ שוה. ובזה אין חילוק בין ירושלים העתיקה ובין איזה שעל באשקלון.

בצד הגליון של פסיקא זו רשם כ"ק אדמו"ר: רגצובי; ובשולי הגליון כתב (כפפנים).
כר"ב... בנוגע לירושלים: ראה פרדר"א פל"י: „אמרו לו (בני חת לאברהם) אנו יודעים שהקב"ה עתיד ליתן לך ולזרעך את כל הארצות האל, כרות עמנו שבועה שאין בני יורשים את עיר יבוס כי אם ברצונם של בני יבוס, וכרת עמהם ברית כו" (וראה לקו"ש ח"ל ע' 82 ואילך).
דירת כה"ג אך בירושלים: רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז.

יא'תשמו

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

מו"ה אברהם: ורדיגר, ירו"י.

לקרוא לקשורי התנאים — אירוסין: ראה לעיל חכ"ו אגרת ט'תרצד, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תשמז

ב"ה, מוצש"ק טו שבט, ר"ה לאילנות – ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתביהם בס כותבים על דבר מצבם, אודות לימוד תורתנו, תורת חיים וכו'. והתקוה חזקה, שהלימוד הוא כהוראת חכמינו ז"ל – לימוד המביא לידי מעשה, כלומר קיום המצוות וקיום בהידור.

ויהי רצון שילכו מחיל אל חיל בלימודם ובהנהגתם, ובפרט שעומדים אנו בסמיכות היאָרצייט־הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שמסר נפשו על חינוך בני ובנות עמנו גוי קדוש על טהרת הקודש, והשפיע ברכה והצלחה לכל ההולכים בדרך זו. וידוע אשר דברי צדיקים בכלל, וברכותיהם בפרט, קיימים לעד.

בברכה להצלחה בלימוד התורה ובקיום מצותי

מ. שניאורסאהן

הפ"נ יקראו, בל"נ, על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא.

יא'תשמז

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 503, והושלמה ע"פ צילום האגרת. והוא נוסח כללי־פרטי, שנשלח לתלמידים בכמה מוסדות חינוך.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

לימוד המביא לידי מעשה: קידושין מ, ב. וש"נ.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

גוי קדוש: יתרו יט, ו.

דברי צדיקים .. קיימים לעד: ראה אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ג ע' תקעו. ח"ד ע' שלט. ח"י ע'

קמו. ח"א ע' שכט.

יא'תשמח

בי"ה, מוצש"ק טו שבט, ר"ה לאילנות — ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי מכתביהן במ כותבות על דבר מצבן, אודות לימוד תורתנו, תורת חיים וכו'. והתקוה חזקה, שהלימוד הוא כהוראת חכמינו ז"ל — לימוד המביא לידי מעשה, כלומר קיום המצוות וקיום בהידור.

ויהי רצון שתלכנה מחיל אל חיל בלימודן ובהנהגתן, ובפרט שעומדים אנו בסמיכות האַרצייט-הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שמסר נפשו על חינוך בני ובנות עמנו גוי קדוש על טהרת הקודש, והשפיע ברכה והצלחה לכל ההולכים בדרך זו. וידוע אשר דברי צדיקים בכלל, ובברכותיהם בפרט, קיימים לעד.

בברכה להצלחה

מ. שניאורסאהן

הפ"נ יקראו, בל"נ, על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא.

יא'תשמט

בי"ה, ח"י שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת מכתבו מח"י טבת,

יא'תשמח

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 509, והושלמה ע"פ צילום האגרת. והוא נוסח כללי-פרטי, שנשלח לתלמידות בכמה מוסדות חינוך.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

לימוד המביא לידי מעשה: קידושין מ, ב. וש"נ.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

גוי קדוש: יתרו יט, ו.

דברי צדיקים .. קיימים לעד: ראה אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ג ע' תקעו. ח"ד ע' שלט. ח"י ע'

קמו. ח"א ע' שכט.

ות"ח על הערתו בנוגע לענין הצדקה, ואף שמפורסם הוא במאמרי חכמינו ז"ל ראשונים ואחרונים ועד אחרוני אחרונים, הרי מפורסמת ג"כ ההוראה אין מזרזין אלא למזרזין, ובפרט במצוה גדולה זו, אשר כדברי אדמו"ר הזקן בעל התניא (פוסק בפנימיות התורה) והשלחן ערוך (פוסק בנגלה דתורה) איך שבעתים הללו בעקבות משיחא עבודת הצדקה מוכרחת ביותר וביותר כמ"ש רז"ל אין ישראל נגאלין אלא בצדקה, ומסיים באגה"ק האמורה ויזכה לראות עין בעין בשוב ה' ציון כו'. (תניא, חלק אגה"ק ססי' ט', ועיין שם בכמה אגרות ק' בענין עבודת הצדקה).

ויהי רצון שכאו"א מאתנו בתוככי כללות ישראל יזכה לראות בקיום היעוד האמור בחסד וברחמים ומתוך שמחה וטוב לבב. בכבוד ובברכה.

יא'תשנ

[י"ט שבט, ה'תשל"ו]

דיוק בעניני טהרת המשפחה (וכדאי שילמדום עוה"פ למען ידעום ברור — ויתדברו בזה עם הרב שלהם העכט שי').
אזכיר עה"צ.

יא'תנשא

ב"ה, כ' שבט ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

אייער בריוו איז ערהאלטן געוואָרן, און השי"ת זאָל ממלא זיין משאלות לבבו לטובה ולברכה.

יא'תשמט

אין מזרזין אלא למזרזין: ספרי ר"פ נשא. במד"ר פ"ז, ו. וראה גם מכות כג, א.

יא'תשנ

מצילום כתי"ק, על גליון שאלה בתאריך 1/21/76 (י"ט שבט תשל"ו).

יא'תנשא

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 507.

געוויס איז איבעריג צו אונטערשטרייכן, אַז די טעגלעכע הנהגה אין איינקלאַנג מיט דעם אויבערשטעניס רצון איז דער צנור און כלי צו באַקומען דעם אויבערשטעניס ברכות, און אַ הוספה אין עניני תורה ומצוותי ברענגט אַ הוספה אין דעם אויבערשטעניס ברכות אין וואָס מינויטיגט זיך,

כאָטש דעם אויבערשטעניס מצות דאַרף מען ממלא זיין צוליב זיי אַליין און ניט צוליב זייער שכר.

און אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם טאָג פון יו"ד שבט, דער יאָרצייט־הילולא פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, וואָס אויף זיין הייליגען ציון וועט מען אייך מזכיר זיין בתפלה, איז איצט די צייט ווען יעדער איינער און איינע פון אונז דאַרף זיך אַריינטראַכטן אין דעם ווי דער בעל־ההילולא האָט מקדיש געווען זיין לעבן צו פאַרשטאַרקען און פאַרשפּרייטן תורה און אידישקייט, אָן פשרות, מיט מסירת־נפש ממש.

און דער עיקר איז דאָך מעשה בפועל — אַז דאָס אַריינטראַכטן זיך אין דעם זאָל ברענגען יעדן איינעם און איינע צו מוסיף זיין אין דער אַרבעט און פעולות פון דעם בעל־ההילולא, בפרט אַז דער בעל־ההילולא שטייט צוזאַמען מיט די אַלע וועלכע זעצן פאַר זיין הייליגע אַרבעט, און זיינע ברכות באַגלייטן זיי שטענדיק, צו מצליח זיין אין דעם און אויך אין זייערע אייגענע ענינים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור

מ. שניאורסאהן

[תרגום חפשי]

מכתבו נתקבל, ויהי"ר שהשי"ת ימלא משאלות לבבו לטובה ולברכה. בטח למותר להדגיש, שההנהגה היומית בהתאם לרצון השם היא צנור וכלי לקבל ברכות ה', והוספה בעניני תורה ומצוותי מביאה הוספה בברכות ה' בכל המצטרך,

אף שמצוות ה' צריכים לקיים מחמת עצמן ולא לשם שכר.

ובקשר ליום דיו"ד שבט, ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר על ציונו הקדוש יזכירוהו בתפילה, הרי עתה הזמן שכל אחד ואחת מאתנו צריך להתבונן בזה שבעל־ההילולא הקדיש את חייו לחיזוק והפצת תורה ויהדות, ללא פשרות, במסירת־נפש ממש.

והרי העיקר הוא המעשה בפועל — שההתבוננות בזה תביא את כל אחד

ואחת להוסיף בעבודת ופעולות בעל־ההלולא, בפרט שבעל־ההלולא עומד יחד עם כל הממשיכים בעבודת הקודש שלו, וברכותיו מלוות אותם תמיד, להצליח בזה וגם בענייניהם הפרטיים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

יא'תשנב

בי"ה, כ"ד שבט תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת זיוה ת"י

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכ', ובו בקשת ברכה פ"נ ממוצש"ק ט' שבט,
ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע.

ובטח למותר להדגיש על הכרח הנהגה בחיי היום יומים דכל אלה
שמבקשת ברכה עבורם — שתהא מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים
וקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, שנוסף על העיקר שכן הוא ציווי
הקב"ה, הרי זה גם הדרך לקבלת הברכה בהמצטרך להאדם.

בברכה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

מסיבה נתעכב המשלוח ונתקבלו המכ' שלאחרי הנ"ל, ות"ח על
הבשו"ט מההצלחה במבצע מזוזה, כן יצליחו גם בשאר המבצעים
ותבש"ט.

הפ"נ שבמכתבה יקרא בעת רצון על הציון הק'.

יא'תשנב

מצילים האגרת. נדפסה בתשורה (פש, תשע"ה). „התקשרות” גליון א' ע' 8. וראה גם שם
גליון א'יג.

מרת זיוה: פש.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

וחי בהם: אחרי ית, ה.

בשאר המבצעים: ראה לקו"ש חט"ז ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תשנ"ג

ב"ה, יום שלישי, שהוכפל בו כי טוב,
פ' אם כסף תלוה את עמי, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הנהלת חברה גמילות חסדים שומרי שבת
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם דו"ח, ובסיומו — מבשר טוב בנוגע להמלוה
מלכה השנתית לטובת הגמ"ח „שתתקיים אי"ה במוצש"ק פ' משפטים
הבעל"ט",

ויה"ר שתתקיים בשטומ"צ

ובפרט אשר השנה ה"ה שנת עיבור, שנה תמימה בהחלט,

אשר עיבור שנה, שהוא בכדי להשוות ימות שנות החמה עם ימות
שנות הלבנה — הוא ע"ד מחז"ל עה"פ אם כסף תלוה בנוגע להשוואת

שהוכפל ... טוב: ראה קדושין מ, א. פיה"מ להרמב"ם פאה בתחלתה. מכתב כ"ק
אדני"ע בסי' המאמרים תשי"ט ע' יח. ועוד. ועיין פרש"י לבראשית (א, ז) בסופו — דגם
העבר נעשה טוב (ועד"ז — בעבור שנה).

תמימה בהחלט: ראה ערכין (לא, א). יהל אור (להצ"צ) לתהלים יט, ח (ס"ד).

עיבור ... הלבנה: פדרי"א פ"ז.

ע"ד מחז"ל: תנחומא משפטים יב. שמו"ר פל"א, טו.

יא'תשנ"ג

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 590 ואילך, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

הנהלת חברה גמילות חסדים שומרי שבת: אגרות נוספות אליהם — לעיל ח"ז אגרת ב'כו
(תשי"ג). ח"ח אגרת ב'תני (תשי"ד). ח"י אגרת ג'רפו (תשט"ו). ח"יב אגרת ד'קכה (תשט"ז). ח"יד
אגרת ה'קלב (תשי"ז). ח"טז אגרת ו'עג (תשי"ח). ח"יט אגרת ז'רג (תש"כ). ח"כ אגרת ז'תקעז
(תשכ"א). ח"כב אגרת ח'שלו (תשכ"ב). ח'תקצה (תשכ"ג). ח"כג אגרת ח'תשסז (תשכ"ד). ח'תתקמב
(תשכ"ה). ח"כד אגרת ט'צב (תשכ"ז). ט'רעז (תשכ"ז). ח"כה אגרת ט'תנג (תשכ"ח). ח"כז אגרת
ט'תרנה (תשכ"ט). ט'תתל (תש"ל). ח"כז אגרת י'פג (תשל"א). י'שלג (תשל"ב). ח"כח אגרת י'תרפז
(תשל"ג). ח"כט אגרת יא'סא (תשל"ד). ח"ל אגרת יא'תטז (תשל"ה).

מכתב כ"ק אדני"ע .. ע' יח: ובאג"ק שלו ח"א אגרת מח (ושם ע' קלט נתבאר ענין טוב לשמים
וטוב לבריות).

שנת עיבור, שנה תמימה: ראה גם לעיל אגרת יא'תרנא.

שעות היום (ממשלת החמה) עם שעות הלילה (ממשלת הלבנה) – שהיום לווה מן הלילה והלילה מן היום,

וכן הוא בנדו"ד ששנת החמה לווה משנת הלבנה ושנת הלבנה – משנת החמה, ובסוף כל מחזור (לבנה – של י"ט שנה) שניהם שווים ושלמו זל"ז.

ומוסיף בשנת עיבור זו – שהיא **שלימה** – מספר ימים הכי גדול בשנה: **שפ"ה**.

וידועה תורת הוראת הבעש"ט ללמוד מכל דבר וענין הוראה בעבודת האדם לקונו

ובענינינו – להתנהג ובשלימות (כהמשך מחז"ל הנ"ל) כ„בריותיו של הקב"ה לוין זמ"ז ועושין שלום זע"ז" – גמ"ח בממונו, בגופו ובנפשו,

ע"ד ... שהיום לווה ... שנת החמה לווה: ראה אוה"ת משפטים (ע' א'קנב): הלבנה לווה מן השמש וכן הלילה מהיום. ולהעיר ממדת"נ ומשמו"ר (שם): האור לווה מן השמש והשמש לווה מן האור שנאמר שמש ירח עמד זבולה. ונתקשו מפרשי המדרש בהפירוש, ואולי אפ"ל (ע"פ מרז"ל (שמו"ר פט"ו, כז) דחמה היא של אש ולבנה – אור) דבנדו"ד „האור לווה" – כוונתו ללבנה (מצד שהיא אור – שזה תלוי במעמדה מול השמש – ולא כדלעיל מיני), ועפ"ז יובן בפשטות: פי' ההלוואה (ע"יבור השנה), השייכות להכתוב „שמש ירח", למה הושמטה במחז"ל זה הלוואת הלבנה מהשמש (וכן מקום המדרש שהביא באוה"ת).

ובסוף ... שווים: פדריא ספ"ח. רמב"ם הל' קדה"ח פ"ו ה"י. ושארית איתנה – ראה שם רפ"י.

י"ט שנה: שייכות י"ט להשוואת (שנות) החמה והלבנה – תובן ע"פ לקוטי לוי יצחק לזח"ג (ע' קעא). וראה הרד"ל לפדריא שם.

שפ"ה: בגימטריא שכינה (ל"ת להאריז"ל פ' וארא).

הוראת הבעש"ט: הוספות לכתר ש"ט סקכ"ז-קכט. וראה ג"כ לקו"א להח"מ סרי"ג. **ובשלימות:** להעיר מירוש' סוף פאה: אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל הדא דמסתכל במצוה האידך לעשותה. וראה רש"י ד"ה גנאי (ב"ב ח, ב). **גמ"ח ... ובנפשו:** ראה ד"ה אשר ברא תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א) פ"ו ואילך. ולהעיר מהמשך מים רבים תרל"ו ספמ"ח.

שמש ירח עמד זבולה: חבוק ג, יא.

סקכ"ז-קכט: בהוצאת תשנ"ט ואילך – ס' רכג"ה. וראה גם לעיל אגרת יא'תרנ"ד, ובהנסמן בהערות שם.

אשרי משכיל אל דל: תהלים מא, ב.

סה"מ קונטרסים ח"א: כד, סע"א ואילך. ולאח"ז בסה"מ תרפ"ט ע' 91 ואילך.

קִיט

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ובפרט כשנעשה ע"י צבור — חברה גמ"ח,
ויהי' תלווה את העני — באותה שעה קלה בלבד — כי באמת עשיר
הוא,

ויקוים היעוד „כי אתה עם עני תושיע גוי' מגדיל ישועות מלכו ועושה
חסד למשיחו גוי' — כי יפעול אלקים ישועות בקרב הארץ,
גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיחו, משיח צדקינו.
בכבוד ובברכה לבשו"ט בכהנ"ל

מ. שניאורסאהן

מצו"ב השתתפות, בל"נ.

יא'תשנ"ד

ב"ה, כ"ז שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר בן ציון ש"י טָחֶן
מנהל כללי מגן דוד אדום
רח' גבורי ישראל 60, תל אביב

שלום וברכה!

בנועם מאשר אני קבלת מכתבו מיום ד' בשבט, ות"ח על איחוליו
וברכתו.

ובפרט ... צבור : ראה ד"ה החלצו תרנ"ט.
חברה גמ"ח : ראה מעלת גבאי צדקה ב"ב ח, ב ואילך. זח"א רח, א. ועוד.
תלווה ... עשיר : שזהו ממעלות גמ"ח על צדקה (סוכה מט, ב).
כי אתה ... למשיחו : תהלים יח, כח (וראה שמו"ר פל"א, יג). שם יח, נא.
אלקים ... הארץ : תהלים עד, יב. ולהעיר מסידור (לאדהאמ"צ) נשמת ד"ה
ומבלעדיך (קצג, ב).
גאולה ... משיח צדקינו : אשר צדקה (וגמ"ח) מקרבת ומביאה אותה (ב"ב יוד, א.
תניא פל"ז. אגה"ק ס"ט, יו"ד. ובכ"מ).

החלצו תרנ"ט: סה"מ תרנ"ט ע' נג ואילך.
תהלים עד: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנ"א
בשוה"ג.

ואני תפילה אשר בקרוב ממש יקויים היעוד „בונה ירושלים ה', נדחי ישראל יכנס, הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם“, באופן אשר לא יהי עוד צורך בטיפול ארוכה ורפואה בשטח רפואת הגוף, ואיש את רעהו יעזורו למצוא מרפא ותרופה לנפש, עדי יקויים היעוד „ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים“. בינתים הרי הא בהא תליא, והשם יתברך יצליח את מר וכל העוסקים במפעלם הברוך.

בכבוד ובברכה להצלחה בתפקידו האחראי.

יא'תשנה

ב"ה, כ"ז שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אהרן שי' ידלין
שר החינוך והתרבות
רח' שבטי ישראל, ירושלים עיה"ק ת"ו

שלום וברכה!

בנועם מאשר אני קבלת מכתבו מכ"ו בטבת, והנני מודה לו בעד איחוליו, ובפרט בעד אהדתו ועזרתו למוסדות החינוך של חב"ד בארצנו הק', אשר בודאי שימשיך בזה ועוד ביתר שאת, במסגרת המשרד שעומד בראשו, ות"ח גם על להבא.

ולדכותי דמר למותר להדגיש עד כמה נוגע חינוך הדתי של הדור הצעיר לעצם עתידו של עמנו, ובמיוחד בדורנו זה, תקופה הרת מבוכה וטשטוש הערכים מחד, ומאידך צמאון גדול לתוכן מהותי בחיים, המהוה אתגר ושעת כושר מאין כמותם להעמידם על דרך האמת לחיי יום־יום הראויים לשמם.

בכבוד ובברכה להצלחה אמתית בתפקידו הכי אחראי.

יא'תשנדי

בונה .. לעצבותם: תהלים קמז, ב"ג.
רפואת הגוף .. ותרופה לנפש .. הא בהא תליא: ראה לעיל אגרת יא'תערב. וש"נ.
ומלאה .. מכסים: ישעי' יא, ט.

יא'תשנו

בי"ה, כ"ז שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יצחק שי לבני
המנהל הכללי רשות השידור
רח' הלני המלכה 9, ירושלים עיה"ק ת"ו

שלום וברכה!

בנועם הנני לאשר קבלת הד"ש ומכתבו מיום ד' שבט על ידי ידידנו
ר' משה שי ניסלביץ.

אנשי חב"ד מדווחים לי, כמובן, מפעם לפעם על התענינותו של מר
ומשרדו במפעלים המסועפים של אנשינו ומוסדותינו בארצנו הק'.
ותקותי אשר גם להבא, ובעוד יתר שאת, ייהנו מאהדה ושיתוף פעולה
מצדו של מר ומשרדו בעבודתם הפורי' לטובת הכלל. שמח אני בהזדמנות
זו להביע לו ולעמיתיו תודתי על העבר וגם על להבא.

בכבוד ובברכה להצלחה אמתית בתפקידו האחראי.

יא'תשנז

בי"ה, כ"ז שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר שלום שי רוזנפלד
„מעריב" רח' עזריאל קרלבך 2
תל אביב

שלום וברכה!

בנועם קבלתי ד"ש ממר על ידי ידידנו ר' משה שי ניסלביץ
בהזדמנות ביקורו לכאן.

עוקב אני אחר עתונו הנכבד, ומפעם לפעם מגיעים לתשומת לבי
הדיווחים והכתבות בקשר עם הפעולות המסועפות של אנשי חב"ד

יא'תשנז

ומוסדות חב"ד בארצנו הק'. והרי מתפקידו של מו"ל ועורך עתון, ובפרט העתון הנפוץ ביותר, להעריך כראוי מפעלים חיוניים לטובת הציבור, ובפרט כאלה שהם בגדר של „מצוה לפרסם". ובתקופתנו זו רבת המבוכות, כל המרבה להדגיש את ה„עשה טוב", וממילא שולל את ה„סור מרע", הרי זה משובח.

בהזדמנות זו אביע למר רגשי תודתי בעד אהדתו למפעלי אנשי חב"ד באה"ק ותקותי שעוד יוסיף בזה להבא ות"ח מראש.

בכבוד ובברכה להצלחה בעבודתו האחראית.

יא'תשנח

ב"ה, עש"ק מברכין אד"ר ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

להשלוחים האנשים והנשים והטף שליט"א

ת"ח על גודל הנח"ר מהדו"ח שנתקבל זה עתה — ע"ד התחלת מילוי השליחות בהצלחה, והעיקר — על ההתחלה עצמה,

ויה"ר שתומשך באופן דמוסיף והולך ובכל הענינים לפרטיהם,

כולל — שמהם יראו וכן יעשו רבים,

וזכות ארץ הקודש מסייעתם

וברכות רבותינו נשיאינו תלוונה אותם,

ויקויים בהם ובכל אחבנ"י בא"י שליט"א — בלשון פרשתנו:

ועבדתם את ה' אלקיכם וברך גו' בארצך גו'

יא'תשנח

נוסח המברק (הראשון) שנשלח להשלוחים לאה"ק ת"ו. מצילום כתי"ק, וטופס מוגה. נדפס בלקו"ש חט"ז ע' 601.

להשלוחים: שלושה קבוצות שלוחים שלח כ"ק אדמו"ר לארה"ק בתקופה זו: (א) בהמשך להכרזה בשיחת י"ט כסלו תשל"ו. (ב) בהמשך להכרזה בשיחת יו"ד שבט תשל"ו. (ג) בהמשך להכרזה בשיחת יו"ד שבט תשל"ח. השיחות הקשורות לשליחויות אלו, ויומן השליחויות — בס' השליחות לארץ הקודש (כפר חב"ד, תש"ס).

אגרות נוספות אליהם — לקמן יא'תתיג. יא'תתסא. יא'תתקג.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

בלשון פרשתנו: משפטים כג, כה"ו.

קכג

כ"ק אדמו"ר זי"ע

וכהפירוש דהבעש"ט והה"מ ואדה"ז ואדהאמ"צ והצ"צ והמהר"ש
ואדנ"ע ומו"ח אדמו"ר בזה

ומתוך מנוחה ושלוש אמיתי

ותחזינה עיינינו בקרוב ממש בקיום ההבטחה בפרשתנו: ושתי את
גבולך מים סוף ועד ים פלישתים וממדבר עד הנחר.

בברכת שבתא טבא וחודש טוב ולהצלחה רבה תכה"י

מנחם שניאורסאהן

יא'תשנ"ט

ב"ה, שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו, והשי"ת ימלא משאלות לבבו לטובה
ולברכה.

וכיון שההנהגה בחיי היום-יום מתאים לרצונו של השי"ת זהו
הצנור והכלי לקבלת ברכות ה', הרי מובן שכל הוספה בעיני תורה
ומצותי מוסיפה בברכותיו בכל המצטרך, אף על פי שציווי ה' מוכרח
לקיימם מצד עצמם גם שלא על מנת לקבל פרס.

דהבעש"ט והה"מ: ראה צוה"ר בתחילתה, לקו"א סוף סקכ"ג. ובכ"מ.
ואדה"ז . . אדמו"ר: ד"ה ועבדתם גו', לא תהי' גו'.

ההבטחה בפרשתנו: שם כג, לא.

יא'תשנ"ט

מצילים האגרת. נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 503. והוא נוסח כללי-פרטי, שנשלח לכו"כ, במשך
החודש שבט, ה'תשל"ו. וראה גם לעיל אגרת יא'תשלד – נוסח כללי-פרטי באידיש.

בדרך כלל נוסף לכל נמען איזה מילים בשולי הגליון. יועתקו לקמן (מצילום כתי"ק) –
התוכניים שבהם.

שלא על מנת לקבל פרס: אבות פ"א מ"ג.

ובענין שהזמן גרמא, בקשר ליו"ד שבת, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעל ציון שלו יזכירוהו בתפלה, בודאי שעל כאו"א מאתנו להתבונן איך שבעל ההילולא הקדיש ימי חייו להחזקת והפצת התורה והיהדות, בלי פשרות, ובמסירת נפש ממש. ומעשה עיקר, שההתבוננות תביא להוספה בהתאמצות כאו"א ללכת בדרכיו, ובפרט שבעל ההילולא עומד לימינם של כל ההולכים באורחותיו וממשיכים בפעולותיו, וברכתו מלווה אותם להצליח בזה וגם בעניניהם הפרטיים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור

מ. שניאורסאהן

* * *

מאשר אני קבלת מכתבו דו"ח ע"ד מבצעיו ע"ע. ות"ח תי"ח על גודל הנח"ר ע"י הדו"ח (נוסף על העיקר — עצם הפעולות).

בברכה להצלחה ב"ביתנו" — ביחד עם זוגי תי" — ובחיבור הילקוט ובברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור — מתוך שמחה אמתית ובריאות וטוב לבב.

* * *

מאשר אני קבלת מכתביו והמצו"ב.

בברכה לבריאות הנכונה ובברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור, כולל כפשוט ע"ד שלמות ישראל אורייתא וקוב"ה דכולא חד.

* * *

מאשר אני .. וטוב לבב: קטעים אלו אל הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ח אלכסנדר זושא שי' בונין. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ה אגרת ט"ז, ובהנסמן בהערות שם.

„ביתנו“: מוסד חינוכי ופנימי לבנות בעיר רעננה, ארה"ק.

ובחיבור הילקוט: „תורת הנפש על פי חב"ד“ (נדפס לאחר פטירתו — כפר חב"ד, תשמ"א).

מאשר אני .. דכולא חד: קטעים אלו אל הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ח חיים יהודה שי' פלדי (שהרבה לעסוק במבצע מיהו יהודי). אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'תנה, ובהנסמן בהערות שם.

מאשר אני קבלת מכי והפי".

נ.ב.

לכתבו שי"ל דאין מברכין במיוחד אק"ש — ע"פ תוד"ה רב (ברכות יז, ב) **שבשום פעם** אין אנו מכוונים היטב — אף שהערה יפה היא, אבל אין לומר שכוונת התוס' היא לכוונה המעכבת בדיעבד, דא"כ הרי, ח"ו, **בשום פעם** אין אנו מקיימים מצות ק"ש! — ועכצ"ל דהפי' הוא לכוונה יותר מפי"ר, וכיו"ב.

וראה תניא פמ"ט. וראה אנציקלופדיא תלמודית מעי' ברכות ק"ש.

* * *

מאשר אני קבלת הפ"נ והמכ'.

האדישות שכותב אודותה — ראיתי לפני משך זמן. וכנראה שצ"ל זירוז „אפילו מאה פעמים" בלי גוזמא.

* * *

מאשר אני .. ברכות ק"ש: קטעים אלו אל הווי"ח אי"א נ"ינ כו' מו"ה חיים יואל שי **בערענסאן**.

לכתבו שי"ל כו': מצילום כתי"ק על גליון מכתבו, בו מביא מ"ש הרשב"א [הובא בשו"ע אדה"ז סי' ס"ב, וש"נ] „דברכות של ק"ש אינן ברכות של ק"ש ממש .. כברכת המצות, שא"כ הי' לנו לברך לקרוא את שמע .. אלא ברכותיהן שנתקנו בפני עצמן אלא שתקנו לאומרם לפני ק"ש ולאחריו", ושואל הנמען, למה א"כ לא נתקנה ברכה לק"ש כמו בשאר המצוות, וע"ז כותב (כפנים), שע"פ דברי התוס' הנ"ל „שבשום פעם אין אנו מכוונים היטב", י"ל, שמשום הכי לא תקנו ברכה — מפני חשש ברכה לבטלה (שהרי ק"ש לכו"ע צריכה כוונה).

מפ"ר: מפסוק ראשון (ראה שו"ע אדה"ז סי' סג ס"ה).

אנציקלופדיא תלמודית מעי' ברכות ק"ש: כרך ד ע' שפב ואילך.

מאשר אני .. בלי גוזמא: קטעים אלו אל הרה"ח אי"א נ"ינ עוסק בצ"צ כו' מו"ה יעקב שי' פלס (כפר חב"ד). נדפס ב„היכל מנחם" ח"ג ע' קט. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ב אגרת ח'תעד, ובהנסמן בהערות שם.

האדישות שכותב אודותה: במכתבו לכ"ק אדמו"ר: „המצב בארצנו הק' והאדישות — גם של אנ"ש — משפיעה עלי והנני מרגיש לא טוב". „אפילו מאה פעמים: ב"מ לא, א. ועוד.

מאשר אני קבלת הפ"נ.

נ.ב.

ז"ע נתקבל המכ' בצירוף גליון א"ב מהערות התמימים ואנ"ש, ות"ח.

במענה להשאלה בגליון ב' מדור שונות סי' י' – בטח תסדר המערכת מענה ע"פ משנית באגה"ת פ"ו (שהדוגמאות שבשיחה – ה"ה מזמן שביהמ"ק קיים), ושגם בזמן הגלות סו"ס נעשה כן – ע"פ קוני ומעין מאמר י"א. וראה גם מאמר י'.

* * *

בברכת הצלחה מיוחדת במבצע נש"ק וטהמש"פ וכשרות ובברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור.

* * *

מאשר אני .. מאמר י': קטעים אלו אל מערכת „הערות התמימים ואנ"ש" ברונא. נדפסו בקובץ הערות התמימים ואנ"ש – ברינוא (צרפת), גליון ד (עש"ק פ' ויקרא תשל"ו) בתחלתו. גליון א"ב מהערות התמימים ואנ"ש: עש"ק פ' משפטים; תצוה – תשל"ו.

להשאלה בגליון ב' מדור שונות סי' י': ושם (בשם פרופ' דניאל מיכאלי, משגרירות א"י בפאריז): בלקו"ש ח"א [ס"ע 89 ואילך] שיחת חנוכה מבאר שבזמן שלישראל טוב בגשמיות בלא דאגות וכו' אזי טוב גם ברוחניות, וע"ד שהי' בימי שלמה וכו'. וחלילה כשלהיפך, כבתקופת נס חנוכה שהי' המצב רע בגשמיות, ע"כ גם ברוחניות – לא נמצא שמן טהור אפי' לצורך לילה א'; וכלשונו: „בשעת עס איז גוט אין גשמיות, ובמילא אויך אין רוחניות כנ"ל".

ולכאורה צ"ל – דהרי אנו רואים במוחש דהדוחק בגשמיות מעורר על הרוחניות, ולהיפך מרוב טוב גשמי שוכחים על הרוחני (ולהעיר מהידוע כי דעת האדמה"ז בענין מלחמת צרפת-רוסיה היתה, כי מוטב שינצחו הרוסים, ואעפ"י שיגרם ע"י כך דוחק גשמי ליהודים מ"מ עקב זה יהי' יותר טוב ברוחניות, משא"כ להיפך). וע"ד כמה פסוקים בתורה [עקב ח, יד. האזינו לב, טו]: „ורם לב[ב]ך ושכחת", „ישמן ישרון ויבעט", ועוד. אבקש בבאר לי הענין.

בטח תסדר המערכת מענה: נדפס בקובץ הערות התמימים ואנ"ש גליון ד שם. „כפר חב"ד" גליון 265 (בדר"ח כסלו תשמ"ז) ע' 32-33.

בברכת הצלחה .. בכל האמור: קטע זה אל מרת גולדהזהבה מרקוביץ (בני ברק). נדפס ב„התקשרות" גליון שדמ ע' 12. אגרת נוספת אלי' – לקמן אגרת יא'תתקנא. במבצע נש"ק וטהמש"פ: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

מאשר אני קבלת המכ' והמצוי"ב.

חבל במאד שמתארך כ"כ הר"ד ע"ד אדמו"ר כו'. ועד מתי? וכנראה שגם לייא ניסן לא יו"ל!!

* * *

מאשר אני קבלת הפי", והמכ' והמצוי"ב והשי"ת ימלא משאלות לבבם לטובה ולברכה.

... בברכה — בקשר ליום ההולדת — לשנת הצלחה בגוי"ר,

ובברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור

נ.ב. ודאי, כמנהג כל שו"ב, מראה הסכין להרבנים ויבש"ט.

מ. ש.נ.

* * *

בנוגע לסי' הזכרון — חבל על שמתעכב כ"כ, ועד מתי?!

* * *

פשוט שהאיסור ע"פ שו"ע (כולל ובפרט הלבנת פנים ברבים, ר"ל) — ה"ז אסור, והסברה שזהו לשם .. מצוה(!), גם ההסברה ה"ה היפך השו"ע.

מאשר אני .. לא יר"ל!! קטעים אלו אל הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ה נפתלי שי' גוטליב. נדפס ב„תולדות לוי יצחק" ח"ג ע' 971. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ח אגרת ו'תקכ, ובהנמנן בהערות שם. לקמן אגרות יא'תתצ. יא'תתקמג.

הר"ד ע"ד אדמו"ר כו': הוא ספר „תולדות לוי יצחק" (נדפס — כפ"ח, תשל"ז). מאשר אני .. ויבש"ט: קטעים אלו (בתאריך כ"ח שבט, ה'תשל"ו) נדפסו ב„מקדש מלך" ח"א ע'

53.

בנוגע .. ועד מתי?!! קטע זה למו"ה משה שלמה סלונים. נדפס ב„מגדל עז" (כפ"ח, תשמ"ב) בתחלתו. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ח אגרת י'תתצ.

לסי' הזכרון: הנ"ל להרה"ח רע"ז סלונים.

מראה הסכין להרבנים: אף שנמצא בסכסוך עם הרבנות בעירו, ולכן אינו רוצה להראות להם סכיני השחיטה שלו. ראה גם לקמן אגרות יא'תשס. יא'תשעו.

פשוט שהאיסור .. היפך השו"ע: קטע זה (בתאריך כ"ח שבט, ה'תשל"ו) לא' השלוחים. נדפס ב„התקשרות" גליון יד ס"ע 11.

יא'תשס

[ב' אד"ר, ה'תשל"ו]

נהוג בק"ק — שהשו"ב מראה סכיניו להרבנים, ואינה מובנת
התנגדותו למנהג זה שיסודה בשו"ע. (המשער הפירצה באם כל השו"ב
יסרבו להראות הסכינים?).

יא'תשסא

[ב' אד"ר, ה'תשל"ו]

מחול וכו' ומלכתחילה לא הי' כל מקום לבקשת סליחה וכו' כלל.

יא'תשסב

ב"ה, ג' אד"ר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

... בנוגע ל... — מכבר עניתי לעשות כעצת ידידים (או — רוב
דהנשאלים, כמובן).
הפ"נ שבמכ' יקראו בעת רצון על הציון הק'.

יא'תשס

נכתבה על גליון מכתב מב' אד"ר תשל"ו. נדפס ב„מקדש מלך” ח"א ע' 54. ראה אגרת הקודמת
(בסופה), ובהנסמן בהערות שם.

יא'תשסא

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב בתאריך זה — בו מבקש הנמען סליחה על דבוריו וכתובתו.
וראה גם לקמן אגרת יא'תשפ"ה.

יא'תשסב

נדפסה ב„התקשרות” גליון יד ע' 11.
בנוגע ל...: מקום שתיכנן הנמען לצאת לשם לשליחות, אלא שהיו לו התלבטויות בזה.

יא'תשסג

ב"ה, ג' אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר גד שי' יעקבי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הד"ש ממנו על ידי ידידנו ר' משה שי' ניסלביץ
בהזדמנות ביקורו לכאן, ות"ח על מיטב איחוליו.

וכיון שנכנסנו לחודש אדר המוצלח, ובשנה זו – שנת עיבור –
שני חדשי אדר, כפלים לתושי', יהי רצון שיהי' כן גם בכל עניני מר,
ובלשון המגילה – „אורה ושמחה וששון ויקר", בגשמיות וברוחניות גם
יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

יא'תשסד

[ד' אד"ר, ה'תשל"ו]

אמנם אינה יודעת שאצל כאו"א ישנו יצה"ר המשתדל לבלבלה בכל
אופנים האפשריים!?

אבל הובטחנו שכאו"א הקב"ה עוזרה להתגבר עליו, ובמשך הזמן
תראה שכל הפיתויים לא הי' בהם ממש כלל.

עפ"י פשוט – שבאם ח"ו מפני בלבול היצר חסר בקיום המצוה
כו', הרי זה אבידה והיפך השכל (אפילו בנה"ב). וק"ל.

אזכיר עה"צ.

יא'תשסג

מר גד שי' יעקבי: אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ז אגרת י"שצא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
אגרת יא'תתקכח.

כפלים לתושי': איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.

ובלשון המגילה: אסתר ח, טז.

יא'תשסד

מהעתקה, על גליון המכתב מתאריך זה, לנערה בת ט"ז, שכתבה שקשה לה להמשיך עם
המסגרת והתביעות הרגילות שתובעים מנערה בת גילה.

יא'תסה

[י"א אד"ר, ה'תשל"ו]

[1] הכותב טעם המספר ע"ב.

[2] ות"ח.

יא'תשסו

ב"ה, ט"ז אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יהודה שי' נשיא

שלום וברכה!

בנועם הנני לאשר קבלת מכתבו מיי"ט בטבת, והנני מודה לו בעד תשומת לבו להודיעני מהתרשמותו בבקורו בישיבתנו אשר במלבורן.

יא'תסה

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה משה פנחס הכהן כ"ץ בתאריך זה. נדפס בתשורה (כ"ץ, תשע"א). אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ד אגרת ט'קיא, ובהנסמן בהערות שם. בהתוועדות יו"ד שבט תשל"ו (שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 442 ואילך. וראה גם לעיל אגרת יא'תשמה). הורה כ"ק אדמו"ר אשר ע"ב רבנים (כמנין הסנהדרין – ראה סנהדרין פ"א מ"ו ובתפא"י שם) יחליטו ויפסקו – במעמד כו"ב עשירות מישאל – אודות שייכותה המוחלטת של ארץ ישראל לבני, וכן יקום כו".

ובקשר לזה כותב הנמען במכתבו: נמצא ברשותי ספר עשר צחצחות (תולדות, אמרות, סיפורים מהרה"ק תלמידי המגיד וכו' – פיעטרקוב, תר"ע), ושם בההקדמה [פתיחתא – ה, א] אודות הרב כו' אבד"ק שאמלויא והגליל במדינת הגר, שחתם בהפסק של ע"ב רבנים גאוני ישראל נגד המתחדשים – ועלה בדעתי להודיע זה לכ"ק אד"ש.

על כותבו אודות „הפסק של ע"ב רבנים כו" (שבספר הנ"ל) – כתב כ"ק אדמו"ר (כבפנים [1]); ועל כותבו ש„עלה בדעתי להודיע כו" – כתב כ"ק אדמו"ר (כבפנים [2]).

יא'תשסו

מר יהודה שי' נשיא: קונסול הכללי של ישראל באוסטרליא.

מהתרשמותו בבקורו .. במלבורן: אחרי תיאור ביקורו מסיים: יצאתי מן הביקור בישיבה הגדולה מלא סיפוק והוקרה על המפעל הגדול והחשוב שמקיימת תנועת חב"ד בעיר מלבורן, וכמוהו גם בעיר סידיני אשר בה אני מתגורר.

קלא

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ועל יסוד מאמר חכמינו ז"ל שהמעשה הוא העיקר, תקותי חזקה שרשמי ביקורו ימצאו ביטואם המלא בניצול השפעתו לחיזוק הערכים הנצחיים של עמנו, ובפרט בשטח החינוך המסורתי, בכל אשר ידו מגעת. והרי ההשגחה העליונה העניקה לו מצב של השפעה ואפשרויות בכיוון זה.

בכבוד ובברכת הצלחה בתפקידו האחראי ובכל האמור לעיל.

[אגרת המזכירות — בהמשך לאגרת הנ"ל]

ב"ה, ט"ז אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד הנהלת הישיבה במלבורן
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מצו"ב העתק מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א למר יהודא שי נשיא, קונסול הכללי, בצירוף העתקה ממכתבו של זה לכ"ק אדמו"ר שליט"א.
ואם יחי' איזה המשך בזה, בודאי יודיע לכאן, ות"ח מראש.
בכבוד ובברכה

מזכיר

יא'תשסז

[ט"ז אדר"ר, ה'תשל"ו]

וחשובה בהרבה יותר מאשר כותב.
לבקשתו — דא עקא שאין תח"י קרנות לכיו"ב.
ומצו"ב השתתפותי פרטית (סמלית).
כן כדאי שיתקשר עד"ז עם מר שרייבר שי (Max) שבניו יאָרק —
המסנ"פ על ענין מקואות, אולי יוכל לעשות מה בזה.

המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

יא'תשסז

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של הרב ארי' לינקר, מט"ז אדר"ר תשל"ו, אודות בקשת עזרה לבניית מקוה נוספת בשטוקהולם, שבדי', עבור שארית הפליטה.
מר שרייבר: ר' אלימלך (מקס) שרייבר, שתרם לבניית מאות מקוואות.

יא'תשסח

[ט"ז אדר, ה'תשל"ו]

- (1) וסכסוכים וכו' — כדאי שיהי בכתב הוראות **רב** מאנ"ש שי ע"ד אופני הפעולות וכו' — אולי גם שינוי השם.
- (2) נוסף על (1) — התייעצות עם אלה המכירים את המועמדים. אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

יא'תשס"ט

[ט"ז אדר, ה'תשל"ו]

„אין כל תוצאות" — א"כ הוא — ה"ז הוכחה **ברורה** שלא חיפשו.

יא'תשע

[כ"א אדר, ה'תשל"ו]

... יכולה לשנות ולקבוע שמה מכאן ולהבא למיכל, ויהא בשטומו"צ.

יא'תשסח

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מט"ז אדר ה'תשל"ו.
וסכסוכים וכו': מענה לשאלה ע"ד לקיחת אברכים לגיוס כספים עבור מוסד באה"ק שבארה"ב
יש מוסד דומה. שלא יוצרו אי הבנות בין המוסד דאה"ק והמוסד בארה"ב.
נוסף על (1) כו': מענה לשאלה שאם אין סתירה בהנ"ל, האם ישנן הערות מכ"ק אדמו"ר על זה.

יא'תשס"ט

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב־דו"ח של מו"ה ישראל ליבוב (יור צאגרו"ח באה"ק ת"ו — ששה באותה עת בחצרות קדשנו) בתאריך זה. נדפס ב„התקשרות" גליון א' כד ס"ע 8 ואילך. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ח אגרת יתשיט, ובהנסמן בהערות שם. ח"ל אגרת יא'שנה. לקמן אגרות יא'תשפח. יא'תתל.
„אין כל תוצאות" — א"כ הוא כו': במכתבו — ש„כל ההכנסות שחיפשו באה"ק ת"ו על המשלוח מנות למשפחות השכולות ואודות הבר מצוה הגדולה, בינתיים אין כל תוצאות, ויתכן שיצטרכו לחפש זה פה".

יא'תשע

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מכ"א אדר ה'תשל"ו.
יכולה לשנות .. למיכל: מענה לנערה ששמה הלועזי הוא מרסל ורוצה להחליפו בשם יהודי.

יא'תשעא

ב"ה, כ"ב אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מר מנחם שי' ברייר
בולוני

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל באיחור זמן, ות"ח בעד שימת לבו לדווח על המצב
בבולוני בהנוגע לעניני יחדות.

וכיון שבשבעות האחרונים הגיע הרב בורנשטין שי' לשם, תקותי
חזקה — על יסוד מכתב מר וסגנונו — שעוזר להנ"ל ככל האפשרי עזר
מלא, זאת אומרת בגופו וגם על ידי השפעתו על אחרים, שממנו יראו וכן
יעשו לשתף פעולה נמרצה להחזקת והפצת עניני תורה ומצותי' בהתעוררות
וחיות חסידותיים, בפרט אשר זכות הרבים מסייעתם.

ויהי רצון אשר בעמדנו בין פורים קטן לגדול, שנקודתם, בלשון
המגילה, „ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר“, ופירשו חכמינו ז"ל
„אורה — זו תורה כו' ויקר אלו תפילין“, והוקשה כל התורה כולה
לתפילין, שיקויים זה בו ו[ב]כל היהודים בעירו, בתוככי אחינו כל בית
ישראל בכל מקום שהם, והרי מסיימים בהבדלה בכל שבוע בהתחלת ימי
השבוע — „כן תהי' לנו“ — בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

יא'תשעא

מהעתק המזכירות. נדפסה בתשורה (טוירק, תשס"ג).

בלשון המגילה: אסתר ח, טז.

ופירשו חכמינו ז"ל: מגילה טז, ב.

והוקשה כל התורה כולה לתפילין: קדושין לה, א. וש"נ.

יא'תשעב

ב"ה, כ"ד אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יהודא שי' עמר
יו"ר המועצה הדתית אילת

שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתבו, ות"ח על הדו"ח בנוגע להפצת היהדות בעירו
והפצת המעינות והעזר המוגש בזה על ידו ובסבר פנים יפות וכו'.

ומיוסד על מאמר חכמינו ז"ל: „מי שיש לו מנה רוצה מאתים" וכו',
שאם בגשמיות כן, על אחת כמה וכמה ברוחניות – התקוה חזקה
שההצלחה והישגים שבעבר יעוררו את החפץ והחשק ללכת בזה מחיל
אל חיל, ממנה למאתים וממאתים לארבע מאות וכו', וזכות הרבים
מסייעת.

ותקוה מיוחדת בפרט, כיון שכותב שזכה ללמוד בישיבת ליובאוויטש
בכזבלנקה, ובינתים ג"כ בישיבת תו"ת בפריז, הרי בודאי שהלימוד חי
ופעיל ועושה פירות ופירי פירות.

ויהי רצון שיעשה בכל האמור בשמחה ובטוב לבב, ובפרט שנכנסו
לחודש אדר – ובשנה זו, שנת עיבור, שני חודשי אדר, שמרבין בהם
בשמחה, ובנקודה העקרית דומן זה, בלשון המגילה, ליהודים היתה אורה
ושמחה וששון ויקר, כפשוטו של מקרא וכדרשת חכמינו ז"ל: אורה –
זו תורה כו' ויקר אלו תפלין, שהוקשה כל התורה כולה ומצותי' לתפלין.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

נ.ב. הפ"נ ייקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר.

יא'תשעב

נדפס בתשורה (טוירק, תשס"ג).

מאמר חכמינו ז"ל: ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

שני חודשי אדר: ראה גם לקמן אגרת יא'תשפג.

בלשון המגילה: אסתר ח, טז.

וכדרשת חכמינו ז"ל: מגילה טז, ב.

שהוקשה ... לתפלין: קדושין לה, א. וש"נ.

קלה

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יא'תשעג

בי"ה, כ"ד אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח איי"א נו"נ עוסק בצרכי צבור
מר חיים צבי שי' באלזאם
יושב ראש ועד הפועל ישיבת אחי תמימים פיטסבורג, פא.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מי"א אדר א' בקשר עם ישיבת ועד הפועל.
ובכלל ידועה דעתי אשר בכל עניני ישיבות אחי תמימים באשר הם
שם, צריך לפנות ישר להנהלה המרכזית של כל הסניפים, היא הנהלת
תומכי-תמימים בברוקלין.

מובן שהי' לי סיפוק לראות התענינותו של מר ושל חברי ועד הפועל
שיחיו בביסוס המוסד הק' והתפתחותו, שזה מחזק בי התקוה שימשיכו
ויעשו עוד יותר לטובת הישיבה בכמות ובאיכות גם יחד, וישפיעו על
אחרים שמהם יראו וכן יעשו, וזכות הרבים מסייעתם.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

יא'תשעג

בכל עניני ישיבות אחי תמימים .. לפנות ישר להנהלה המרכזית: ראה גם מכתב ח' ניסן תשי"ט
להרב שלום פויזנער (תשורה קלמנסון, תשע"ב), ומכתב כ"ט ניסן תש"כ אליו (תשורה אַלטיין,
תשס"ב).

יא'תשעד

ב"ה, כ"ד אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אברהם שי' המכונה ד"ר גולנדסקי
ירושלים עיה"ק ת"ו

שלום וברכה!

לאחר ההפסק הארוך, נעם לי לקבל מכתבו מי"א אדר א', ובפרט, בלשון חכמינו ז"ל, שהכל הולך אחר החיתום והסיום — בשורה הטובה ע"ד חתונת בתו תח"י. ויהי רצון שתה"י בשעה טובה ומוצלחת, ובנוסח המסורתי — בגשמיות וברוחניות גם יחד. ואף שהסדר הוא גם כן מסורתי — „בגשמיות וברוחניות” — הרי הכוונה בזה, שאף על פי שבסדר חיי האדם כפי הנראה לעיני בשר, ההתחלה היא בענינים גשמיים, אכילה ושתי' וכו', ורק כעבור שנים ויותר התינוק מתחיל לדבר וכו', הרי הרוחניות הבאה לאחר זה הולכת וגוברת, ולא על ידי שלילת הגשמיות, כי אם על ידי שמבררים ומזככים ומאירים את הגשם שיה"י כלי מתאים לרוח, ממלא שליחותו בעולמנו זה ובפרט — באותם השטחים שאפשר להגיע אליהם רק על ידי הגשם.

בודאי יחשדני, וכן היא האמת, שאין כוונתי בהאמור לדרשה, ופשיטא שלא להטפת מוסר ח"ו, כי אם בהנוגע למעשים בפועל, אשר המעשה הוא העיקר, היינו מצוות מעשיות; ולא רק להבין את היוקר שבהן, כי אם לקיימן בפועל, ואדרבה זה הוא העיקר, ואין נוגע כל כך באם תתאחר ההבנה ותבוא רק לאחר הקיום בפועל.

ואם הדברים אמורים וחשובים בנוגע לכל מצוה, ובנוגע לכל יום

יא'תשעד

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 306 ואילך.

מר אברהם .. גולנדסקי: אגרת נוספת אלי — לעיל חכ"ח יתרע"א. ובהנסמן שם.

פרשת אגרת זו נתפרסמה ב„פרדס חב"ד” גליון 17 ע' 15. ותוכנו בקיצור: בשנת תשל"ב הי' אצל כ"ק אדמו"ר, כמה שנים אחרי תאונה שהיתה לו. בין השאר שלח אותו כ"ק אדמו"ר לבדיקה אצל רופא על חשבונו, והוא מצא שהוא זקוק מאד לטיפול מסויים. כ"ק אדמו"ר ביקשו כמה פעמים, שכאשר תשתדך בתו ישלח לו הזמנה. האגרת שלפנינו היא במענה להזמנה הנ"ל.

בלשון חכמינו ז"ל: ברכות יב, א.

שנתיים ויותר התינוק מתחיל לדבר וכו': ראה רד"ק וירא כא, ח. סה"מ תקס"ח ע' תפח. ועוד.

המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

ולכל תקופה מהחיים, החשיבות גדולה פי כמה כשהמדובר במצוות עקריות, ובתקופה שהיא משמשת יסוד לכל משך החיים הבאים לאחריו, ובנוגע לענייננו – תקופת ההכנה לחיי משפחה, אשר לאמתו של דבר הרי זה אופן חיים מיוחד ובתוכן אחר לגמרי מאשר התקופה שעד הנשואין,

ועד כדי כך, שחכמינו זכרונם לברכה קראו לאדם בחייו של רווק (או רווקה) – „פלג גופא“, ורק על ידי נשואין נעשים האיש והאשה ביחד מציאות שלמה ואחידה, על ידי שמשלימים זה את זה וזו את זה –

ועד שמנהג ישראל לברך את החתן והכלה לרגלי חתונתם שיהי' הבנין „בנין עדי-עד“. והרי קודם להקמת הבנין באה הנחת היסודות, אשר תוקף כל הבנין ושלמותו, לכל לראש, תלויים באופי ותוקף היסודות ושלמותם.

כאמור לעיל, הרי זו הכנה לכל משך החיים שלאחרי זה, שמזה מובן שצריך להיות חיסון וחיזוק בפני כל השינויים הטובים או וכו' שאפשר שיהיו במשך החיים שלאחרי זה. ומהגשם אתה לומד גם על הרוח. כי כמו שבבנין בית של עצים ואבנים כפשוטם, בהנחת היסודות, שואלים את המבין בטיב חומר היסודות ואופן הנחתם וכו', והמבין דן על יסוד הנסיון שלו בעבר, או מהנסיון של בנאים שקדמוהו, שבחנו וניסו חומרים שונים במצבים שונים ובחרו באלו שעמדו בפני הנסיונות והשינויים וכו', ואז עושים כפי חוות-דעת הבנאי, ואין נפקא-מינה כלל וכלל דעת הדר בבית, ועל אחת כמה וכמה שאין חשוב האם גם הדר בבית מבין למה חומר זה טוב מחומר אחר, כיון שאין הדר בבית צריך להיות מומחה בנוגע להיסודות, ואפילו לא בנוגע להכתלים והגג. ואדרבה, עלול שהדר בבית יהי' משוחד מהיופי החיצוני, ומהטענה הידועה „מה יאמרו הבריות“, ומה יאמרו השכנים והשכנות, שהם רואים רק החיצוניות והקליפה וכו' – כן הוא בנוגע לבנין עדי-עד האמור.

והרי בנוגע לעמנו בני ישראל אין צורך בחיפוש מיוחד ובמחקר מיוחד מה הם היסודות האמתיים לקיומו בתור עם וגם בתור יחיד. שהרי דוקא עמנו, שמאז ומתמיד הי' המעט מכל העמים, עשיר הוא במהלך החיים שלו בתקופות שונות מהקצה אל הקצה ובתנאי חיים שונים מהקצה אל הקצה, וגם עתיר נסיון הוא בזה שמאז ומתמיד היו

כאלה שניסו אורחות חיים שונים, וגם כן מן הקצה אל הקצה. וכשמדפדים בדברי ימי עם ישראל, על אחת כמה כשאינן מסתפקים בדיפדוף, אלא מתבוננים בעיון המתאים, רואים במוחש שבכל פעם אשר סטו נטו מדרך המקובלת מאז היות עם ישראל לעם ממעמד הר סיני ועד ימינו אלה, הרי כעבור תקופה קצרה, או שחזרו בהם מן הנטי' והסטי' ושבו למקורם ולאורח חיים על פי תורת-חיים (— מלשון הוראה בחיים), שהיא נקראת גם כן תורת-אמת — שאין ההוראות שלה בשביל להרגיע את הרוח או שתהי' שְׁינַת האדם ערבה ומתוקה, כי אם מתארת את המציאות לאמתתה; או — אלה שמאיזו סיבה שתהי' המשיכו בסטי' מדרך התורה ומצותי' סוף-סוף נתבוללו ונטמעו בין העמים. ובודאי לדכותי' דמר אין צורך בהבאת ראיות והוכחות וכו'.

ההסברה שקשה השינוי לאחר תקופה של אורח חיים באופן אחר — אינה הצדקה כלל וכלל, שהרי רואים במוחש שביד האדם לשנות אורח חייו, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו והחלטתו התקיפה, ובפרט כשהמדובר בתקופת הכנה לחיים חדשים, כאמור לעיל.

מובן שיודע אני שלא תמיד ביד ההורים להשפיע על הבנים או הבנות, ובפרט בעניינים עקריים, ועל אחת כמה כשזה בניגוד למה שראו בבית ההורים. אבל גם זו היא רק הסברה שאין הדבר קל ופשוט. אבל אין זה משנה את אמתיות המצב, כי אם לדרבן את האדם ולזרזו שמלכתחילה ידע שעליו להראות אומץ רוח יותר מהרגיל, שלא הי' זקוק לזה במצב רגיל.

וגם זה רואים במוחש ומעריכים כדבר טבעי, אשר אף אם בנוגע לעצמו עושה האדם חשבון, שבאם השינוי קשור במדת אומץ מסויימת לשנות את חייו, ניחה, אבל באם יודרש מאמץ גדול ביותר — אין כדאי לו הדבר, אף על פי שהשינוי טוב ורצוי. הרי כשבזה תלוי האושר של בנים ובנות, על אחת כמה וכמה בת יחידה, בודאי שלא מתחשבים בגודל המאמץ והשינוי שצריך לעשות בנוגע לעצמו, כיון שזה נוגע לאושר הבת או הבן ולאושרם במשך כמה וכמה שנים.

הנסיון הראה שלאמתתו של דבר המניעה העיקרית לשינוי מסוג

שבכל פעם אשר סטו נטו מדרך המקובלת: ראה גם תורת מנחם חנ"ז ע' 94. וש"נ.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

מלשון הוראה: ראה רד"ק לתהלים יט, ת. זח"ג נג, ב.

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

האמור היא מה יאמרו הבריות על השינוי הפתאומי, ובסגנון הידוע, מה יום מיומיים? אבל גם בזה רואים במוחש שבנוגע לבת או לבן אין ההורים מתחשבים בתגובה זו, או אפילו בלעג, של בריות או שכנים ומיודעים.

בהכירי את מר וראיתי את האומץ רוח שלו למרות מצב בריאותו ביחסיו עם האנשים אשר מסביבו, ואדרבה שזה דירבן אותו להתגבר על כל הקושיים ולהראות אשר לא רק שאינו נופל ח"ו מהאנשים אשר סביבו, אלא יש בידו להתמודד ולהתגבר עליהם, ועלה בידו והצליח בזה, ובאופן — שגם זה עיקר — של פנים שוחקות ומתוך עידוד רוח, הרי אין כל ספק אצלי שבאם יחליט באמת שעליו להשתדל בנוגע ליסוד חיי של הבת לפחות — מתחיל מהנשואין שלה, יעשה כל התלוי בו שלא רק שלא תהי' סתירה כלל מצדו הוא, אלא אדרבה יראה דוגמא חי' בשינוי חייו הוא.

לכאורה מקום לומר שתקותי לפעול שינוי כפי האמור בחיי היום-יום של אדם שהוא בעל שיטה ובעל מחשבה, על ידי מכתב אחד — זו היא הזי' וחלום ואגדה וכו'. אבל, כנ"ל, מה שמחזק אותי לכתוב את כל האמור לעיל (וכנ"ל לא לשם דרשה בעלמא או להבעת תקוה בעלמא), הוא על יסוד הכירי את אומץ רוחו ויכולתו להתגבר על התנאים שמסביבו, אפילו בסביבתו הקרובה. ואם תמצא לומר, הרי כשיביט מר בהנעשה סביבו בארצנו הק', ויצייר לעצמו המצב כפי שהי' לפני יובל שנים או מאה שנה — הנה רואים בעיני בשר איך שענין שחשבוהו אז להזי' ולחלום הפך למציאות חי', ועד כדי כך שאלו שנולדו בשנים האחרונות אין רואים בזה כל חידוש ומקבלים זה כהליך טבעי ושגרתו בכל הפרטים.

לסכם את הענין בנקודה אחת, ובאם יש מקום לזה גם לברכה — הרי בא זה בצירוף ברכתי הלבבית, שיצליח מר לשכנע את עצמו שחיי איש ואשה הישראלים צריכים להיות מיוסדים אך ורק על תורת ישראל, כפי שקבלוה בני ישראל על ידי משה רבנו במעמד הר סיני בתור ירושה לדורי דורות עד סוף העולם. וכאיש מעשה יתרגם זה בפועל, בחיי היום-יום, ובודאי שעל ידי זה תהי' גם השפעתו ודבריו עם הבת ובן-גילה

מה יום מיומיים: ב"מ נט, ב. סנהדרין סה, ב. פרש"י בשלח טז, כב.

האומץ רוח שלו למרות מצב בריאותו: שלאחר שנפגע בתאונת-דרכים נאלצו — ל"ע — לקטוע חלק משני רגליו, ובכ"ז המשיך לתפקד בעבודתו באופן שוטף.

דברים היוצאים מן הלב אשר נכנסים אל לב השומעים ופועלים פעולתם, ובפרט דברים המלווים דוגמא חי' מהשינוי בחייו הוא.

לכאורה יש מקום לבקשת סליחה על ההתערבות שלי בחיים הפרטיים של פלוני ופלונית, ובבטויים כפי האמור. אבל כיון שהענין הוא עקרי כל כך וחשוב כל כך ורציני כל כך, אין רשות בידי שלא להביע מחשבותי ותקוותי. ובאמת, מתאים לרציניות הענין הי' צריך להיות הסגנון תקיף יותר ותוקפני יותר וכו', ובפרט על יסוד ההוראה אשר כל ישראל חברים, ועוד יותר, אשר כל ישראל קומה אחת שלמה, ובלשון מורה נבוכי דורו ומורה נבוכי כל הדורות, הוא הרמב"ם, שהי' רופא הגוף ורופא הנפש גם יחד, אשר פעולה אחת של בן או בת ישראל יש בידה, ואפשר הדבר בפועל, שתכריע את חייו ואת העולם כולו לכף זכות ותגרום לו ולחם תשועה והצלה (הלי' תשובה, פרק ג', הלכה ד'). בסגנון אחר, השינוי האמור הוא ענין שנוגע לכל עמנו בני ישראל, הזקוק ובפרט דוקא עתה לתשועה והצלה בכמה וכמה מובנים.

שולח אני את המכתב מהיר דחוף, כיון שאפשר שבתוכנו יש הפתעה ודרוש זמן יתר לקבל את הכתוב בו בסבר פנים יפות, וככתוב בתחילת המכתב, באופן שיבואו לידי מעשה, שהמעשה הוא העיקר.

ויהי רצון שתהי' חתונת בתו תי' בשעה טובה ומוצלחת בכל הפרטים ויבנו ביתם בישראל על יסודות התורה והמצות בנין עדי־עד, ומבורכים יהיו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכת מזל טוב, מזל טוב

מ. שניאורסאהן

נ.ב. אין מר מזכיר כלל על דבר בריאות גופו בקשר למצבו בעת היותו כאן, וכן כפי שדברנו אז, האם עומד הוא בקישור עם רופאים המנהלים מחקר בשטח זה לדעת אם נתחדש אצלם מה שהוא שיש בזה ענין גם לבריאות מר. וכפי שדברנו אז, הרי ידוע שמתנהל מחקר אינטנסיבי בכמה וכמה שטחי רפואה. ויהי רצון שגם בזה יבשר טוב.

דברים היוצאים מן הלב אשר נכנסים אל לב השומעים: ר"ת בספר הישר שער י"ג. הובא בשל"ה שער האותיות אות ל'.

כל ישראל חברים: ע"פ ס' שופטים כ, יא. חגיגה כו, א. ירושלמי שם פ"ג ה"ו. תניא אגה"ק סוסכ"ב (קלה, ב).

קומה אחת: ראה לקו"ת ר"פ נצבים. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א.

יא'תשעה

ב"ה, כ"ח אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מר מנחם מנדל שיי הופן
16/6 שקמונה אילת

שלום וברכה!

באיחור הגיעני מכתבו, בקשת ברכה, ואזכירו בתפלה למלוי משאלות לבבו לטוב ולברכה בכל הענינים שכותב.

כיון שמזכיר על דבר מעמדו ומצבו בחברה, שזה נותן לו השפעה מיוחדת שלא כל אחד זוכה לזה, תקותי חזקה שמנצל השפעתו להפיץ הערכים הנצחיים של תורתנו הק' ומצותי', ושעושה בזה בשמחה ובטוב לבב, ובאופן של דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, שהרי המעשה הוא העיקר בחיי האדם.

ואף שפעילות זו מוכרחה מצד עצמה, שאין לך חובה וזכות גדולה מזו, הרי על ידי זה מוסיפים גם ברכות ה' בענינים הפרטיים, כולל להחליט כטוב וכראוי בבעיות הצפות ועולות בחיי האדם, בעיות פרטיות ובעיות כלליות, או פרטיות וכלליות גם יחד.

בכבוד ובברכה לבשר טוב בכל האמור

מ. שניאורסאהן

נ.ב. באם הברירה בידו — לדעתי טוב שימשיך במשרותיו עתה — בבטחון ובמשמר האזרחי. והשם יצליחו.

יא'תשעה

מצילים האגרת. נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 497. „התקשרות” גליון נג ע' 12. אגרת נוספת אליו — לקמן אגרת יא'תתקמז.

דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב: ר"ת בספר הישר שער י"ג. הובא בשל"ה שער האותיות אות ל'.

המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.

יא'תשעו

ב"ה, כ"ח אדר א', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ רב פעלים וכו'
הרר"ש הכהן שי קוק
רב ראשי ואב"ד רחובות

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתב כת"ר מייט אדר א', עם המצורף אליו, ומפני
תוכן מכתבו וגודל הפליאה בזה, הנני ממחר לענות עליו, וכו':

מפורסם אשר נהגו בכל מקום, כולל כמובן ופשוט שו"ב חסידיים,
להראות הסכינים להרב. והרי גם כו"כ רבנים מנהיגי קהלות חסידים
הנמצאים עתה באה"ק ת"ו יודעים מזה. ובאם יהי מי שהוא ושאלני
בזה, פשוט אשר אענהו כנ"ל, שעל שו"ב להראות סכיניו להרב.

והמפורסמות אין צריכות ראי'.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. מנצל אני הזדמנות זו להביע תודתי לכת"ר ולכל אלה אשר
תחת השפעתו על עזרתם לפעולות חב"ד בק"ק שלו ובעירו, ביחד עם
הבעת תקותי, מבוססת על מאמר חכמינו ז"ל, דמעלין בקודש, אשר
להבא עוד יוסיפו בזה. ובודאי יוסיף השי"ת בברכתו להצלחה בהאמור
ובכיו"ב ובכל עניני תורה ומצותי בכל מקום, ובפרט בארצנו הק', ארץ
אשר תמיד עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

יא'תשעו

מהעתק המזכירות. נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 991 ע' 170.
להראות הסכינים להרב: ראה לעיל אגרת יא'תשנ"ט, ובהנסמן בהערות שם.
דמעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.
ארץ .. אחרית שנה: עקב יא, יב.

קמג

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יא'תשעז

[כ"ח אדי"ר, ה'תשל"ו]

באם לא יכנסו עי"ז לחובות – כעצת עסקנים שעל אתר.
לא, כי כמפורסם אין מוסיפים עתה מוסדות חדשים (מלבד
כשמעוררים עי"ז מכאן).

יא'תשעח

[כ"ט אדי"ר, ה'תשל"ו]

בזה שיהי' טוב יותר בנוגע לשידוך טוב.
ע"פ הודעת תורת החסידות, שהוא אישית שלוחו של השם לעשות
לו ית' דירה בתחתונים.
המצו"ב – לצדקה בארה"ק.
אזכיר עה"צ.

יא'תשעט

ב"ה, כ"ט אדי"ר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכו' ובו בקשת ברכה פ"נ, ובעת רצון יקרא על
ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.
ובטח למותר להדגיש על הכרח הנהגה בחיי היום יומים שתהא

יא'תשעז

מצילום כתי"ק, על גליון שאלת שליח ממוצש"ק פר' שקלים, (א) אם לבנות צריף בחצר לרווחת
הלומדים. (ב) אם אפשר להדפיס על נייר המכתבים של המוסד „בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
מליובאוויטש". ראה גם לעיל אגרת יא'תרצט.

יא'תשעח

מצילום כתי"ק, על גליון שאלה, מכ"ט אדי"ר תשל"ו, באיזה סוג עבודה להתעניין; בקשת
ברכה, וגילוי תכלית החיים שאליו נועדת.

מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים וקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, שנוסף על העיקר שכן הוא ציווי הקב"ה הרי זה גם הדרך לקבלת הברכה בהמצטרך להאדם.

בברכה שיסודר ענין דירה בשבילה בטוב.

נ.ב. תמוה כתבה אשר יש צדק בדברי אשה נשואה מכמה שנים — שנמנעת מהריון כי מצבה הכספי אינו משביע רצונה ותחכה עד שיסודר וכו' —

שהרי ילדים הם ברכת השם יקרה וגדולה, ואפילו במתנה שמצפים לקבל מבשר ודם, להבדיל, „אין מקום" לומר לו: עתה איני רוצה במתנה שלך וכשיעלה ברצוני לשנות דעתי — אודיעך.

יא'תשפ

ב"ה, ראש חודש אדר ב', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג ווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור וכו'
הרב דוד משה שי רוזן

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבי כת"ר מיום ב' דר"ח אדר א' והקודמו.
ולתחיל בענין שהזמן גרמא, לקראת ימי חג הפורים הממששים ובאים, יהי רצון שיהיו שמחים וטובים בכל הענינים, הפרטיים והכלליים גם יחד, וזכות הרבים מסייעתו.

יא'תשעט

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).
וחי בהם: אחרי יח, ה.
תמוה כתבה כו': ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 34 ואילך.

יא'תשפ

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.
הרב דוד משה רוזן: הרב הראשי לרומניא. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת יא'תשכז, ובהנסמן בהערות שם.

בנוגע להמזוזות, תקותי שיושלחו ימים אלו, שמפני סיבות נתעכב הדבר. ויושלחו ע"ש כת"ר על ידי הדואר.

אשר לשובי"ם וכיו"ב, הרי לאחרי החיפוש, כנראה שסיכויים למצוא אנשים כאלה הם רק באה"ק ת"ו, או במדינות אשר רמת החיים שם היא נמוכה, ולכן יושפעו מהמשכורת וכו'. שהרי בכגון זה להשפיע רק בשביל הרוחניות שבדבר קשה ביותר, ובפרט אשר ההשפעה צריכה להיות גם על הבעל וגם על האשה, ולמשך זמן ארוך, כל משך שהותם במשרתו האמורה.

ובודאי אין צורך באריכות בזה לכת"ר, שהרי ביקר בעצמו הן כאן והן באה"ק ת"ו והן בארצות אירופה ונהירין לו שבילי המדינות שביקר בנוגע לרמת החיים ולכל השייך לענין האמור.

בחתומה מעין הפתיחה, לחוג את חג הפורים בשמחה ובטוב לבב, וכמודגש בתורת החסידות בכ"מ שרק שמחת פורים היא „עד דלא ידעי“, משא"כ במועדים לשמחה, ב"ד שולחים שלוחים וכו' כמבואר בשו"ע או"ח סוף סי' תקכ"ט.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

בנוגע להמזוזות: ראה לעיל שם.

אשר לשובי"ם וכיו"ב: בשנים תשל"ג-ד ה' ישראל צבי הלוי הבר בשליחות לרומניא, ושימש בה כשו"ב, ואחר שחזר לארה"ק, ביקש הרב רוזן מכ"ק אדמו"ר שימצא שו"ב למלא מקומו. כאמור כאן, לא נמצא אז שו"ב שימלא מקומו. כעבור שבע שנים, בראשית שנת תשמ"א, נשלח שוב על ידי כ"ק אדמו"ר בשליחות לרומניא, כאשר עיסוקו הרשמי הוא שו"ב. ושהה שם עד אחר חג הפסח תשמ"ח (ראה בכל זה „שליחות ברומני" הקומוניסטית" (אה"ק, תשס"ט)).

עד דלא ידעי: מגילה ז, ב. טוש"ע או"ח סי' תרצה ס"ב.

יא'תשפא

בי"ה, ראש חודש אדר ב', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אַנטיילנעמער אין דער יערלעכער מסיבה פון די „נציבי
הישיבה" תומכיתמימים ליובאוויטש אין מאָנטרעאַל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די ספעציעלע נקודה פון היינטיקן יאָר (ווי דאָס איז אויך צו באַמערקן
פונם דאָטום פון דער מסיבה) איז דאָס וואָס עס איז אַן עיבור-יאָר, ווען
עס ווערט צוגעגעבן אַ גאַנצער חודש, און עס ווערן איבערגעשטעלט אַלע
דאָטען, ניט נאָר פון די איצטיגע חדשים, נאָר אויך פון די שפעטערדיגע,
אַזוי אַז פסח פאַלט אויס מיט אַ חודש שפעטער, אא"וו.

אַ מענטש אַ בעל-שכל, וואָס דאַרף זיך אָפּלערנען פון יעדער זאַך,
דאַרף זיך זיכער אַריינטראַכטן אין דער באַדייטונג פון עיבור-יאָר און
וואָס ער לערנט אונז.

די פשוטע דערקלערונג פון דעם עיבור-יאָר איז צו דערגענצן דעם
חסרון פון דעם לבנה-יאָר (דער יסוד פון אונזער לוח) לגבי דעם זון-יאָר
(וואָס באַשטימט די פיר תקופות פון יאָר). וויבאַלד אַז דער לבנה-יאָר
איז מיט 11 טעג הינטערשטעליג לגבי דעם זון-יאָר, פאַדערט די תורה צו
דערגענצן דעם אונטערשייד, כדי אַז פסח זאָל שטענדיג אויספאַלן אין
פריילינג און די אַנדערע ימים-טובים אין זייער תקופה.

אין דעם איז אויך אַ דערמאָנונג, אַז עס פאַדערט זיך אויך פון אַ
מענטשן צו דערגענצן וואָס ער איז הינטערשטעליג געבליבן אין זיינע

יא'תשפא

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 602 ואילך.

צו .. דער יערלעכער מסיבה פון די „נציבי הישיבה" .. מאָנטרעאַל: ראה גם לעיל ח"י אגרת
ג'שמו (תשט"ו). ח"יב אגרת ד'קפב (תשט"ז). חט"ז אגרת ו'קכ (תשי"ח). ח"יח אגרת ו'תשמז (תשי"ט).
חכ"ג אגרת ח'תשצא (תשכ"ד). ח'תתקנט (תשכ"ה). חכ"ד אגרת ט'קח (תשכ"ז). ט'רצד (תשכ"ז). חכ"ה
אגרת ט'תנט (תשכ"ח). חכ"ו אגרת ט'תרסג (תשכ"ט). ט'תתסד (תשל"ל). חכ"ז אגרת י'צד (תשל"א).
י'שכב (תשל"ב). חכ"ח אגרת י'תשז (תשל"ג). חכ"ט אגרת י'אפה (תשל"ד). ח"ל אגרת י'אתסב
(תשל"ה).

דערקלערונג פון דעם עיבור-יאָר: ראה לעיל אגרת י'אתרנא.

כ"ק אדמו"ר זי"ע

קמז

פליכטן און דערגרייכונגען אפילו ווען ער איז אין דעם ניט שולדיג – ווי דאָס איז אין פאַל פון עיבור-יאָר.

אַ צווייטע נקודה אין דעם איז, אַז די דערגענונג פון עיבור-יאָר איז מיט אַ גאַנצן חודש, כאָטש דער חסרון איז בלויז פון 11 טעג. דאָס לערנט, אַז ס'איז מעגלעך מיט איין מאָל ניט נאָר צו דערגענצן דאָס וואָס עס איז פאַרפעלט געוואָרן אין דעם יאָר – נאָר אויך פון פריער, נאָך אפילו מיט „אַדרויף“ אויף שפעטער.

אויב דאָס איז אַזוי אין אַלע ענינים, על אחת כמה וכמה אין דעם געביט פון חינוך, וואָס דאָס איז נוגע די תלמידים אויפן גאַנצן לעבן. וואָרום דער אמתער תורה-חינוך – אַזאַ חינוך ווי עס ווערט געגעבן אין דער ישיבה תומכי-תמימים – מיינט ניט נאָר צו באַרייכערן דעם תלמיד'ס ידיעות, נאָר ספּעציעל צו אַנטוויקלען און באַרייכערן זיין נשמה-לעבן אין די יאָרן ווען ער ווערט גייסטיג אויסגעפורמט אויפן גאַנצן לעבן.

דעריבער איז פאַרשטאַנדיג ווי גרויס עס איז דער זכות און די אחריות פון אַלע פריינד און שטיצער פון דער ישיבה אויסצונוצן די געלעגנהייט פון דער יערלעכער מסיבה צו דערגענצן דאָס וואָס מ'האָט פאַרפעלט, און מיט „אַדרויף“ אויף להבא, אין גייסט פון עיבור-יאָר, ווי אויבנדערמאָנט, צו דערמעגלעכן דער ישיבה אָנצוגיין מיט איר חינוך אַרבעט אין דער פולסטער מאָס און אין אַ שטייגענדער מאָס. און השי"ת וועט זיכער ניט שולדיק בלייבן – און שיקן זיינע ברכות אין דער פולסטער מאָס בגו"ר גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

[תרגום חפשי]

לכל המשתתפים במסיבה השנתית של „נציבי הישיבה“
תומכי-תמימים ליובאוויטש במאָנטרעאַל,

הנקודה המיוחדת של שנה זו (כפי שניתן לראות גם מתאריך המסיבה) היא היותה שנת העיבור, שבה נוסף חודש שלם, וזה משנה את התאריכים לא רק של החדשים האלו אלא גם של החדשים הבאים, כך שהפסח חל חודש מאוחר יותר, וכו'.

אדם בעל שכל, הצריך ללמוד מכל דבר, בודאי צריך להתבונן במשמעות של שנת העיבור ומה היא מלמדת אותנו.

הטעם הפשוט של שנת העיבור הוא כדי להשלים את החסרון של שנת הלבנה (יסוד הלוח שלנו) ביחס לשנת החמה (הקובעת את ארבעת תקופות השנה). מכיון ששנת הלבנה פחותה באחד עשר יום משנת החמה, דורשת התורה להשלים את ההבדל, כדי שהפסח יחול תמיד באביב, ושאר הימים־טובים בתקופה שלהם.

בכך יש גם משום תזכורת, שנתבע מן האדם להשלים את מה שהחסיר בתפקידיו והשיגיו אפילו כשאין זה באשמתו — כפי שהוא בשנת העיבור.

נקודה נוספת בדבר, שההשלמה של שנת העיבור היא חודש שלם, למרות שהמחסור הוא רק באחד עשר יום. זה מלמד, שניתן בבת אחת לא רק להשלים את מה שנחסר בשנה זו — אלא גם לפני"ז, וגם להוסיף „מקדמה" על העתיד.

אם כך הדבר בכל העניינים, על אחת וכמה וכמה בשטח החינוך, שזה נוגע לתלמידים לכל ימי חייהם. כי החינוך התורני האמיתי — חינוך כזה הניתן בשיבת תומכי תמימים — מטרתו היא לא רק להעשיר את ידיעות התלמיד, אלא גלות במיוחד ולהעשיר את חיי הנשמה לא רק בשנים אלה שבהן נוצרת הצורה הרוחנית של התלמיד לכל החיים.

לפיכך מובן כמה גדולה היא הזכות והאחריות של ידידי ותומכי הישיבה לנצל את ההזדמנות של המסיבה השנתית להשלים את מה שהחסירו, יחד עם „מקדמה" על העתיד, ברוח שנת העיבור, כנ"ל, לאפשר לישיבה להמשיך בעבודת החינוך שלה במידה מלאה ובמידה הגודלת והולכת. והשי"ת בטח לא יישאר בעל חוב — וישלח את ברכותיו במידה מלאה בגו"ר גם יחד.

יא'תשפב

[ר"ח אד"ש, ה'תשל"ו]

נ.ב. מובן שאינו ענין **כלל** שיעבור לרפאות בשטח רפואי שלא ירגיזו וכו' — ואדברא כיון שעתה יושפע בהטיפול בהפונים אליו גם מהתורה וכו' — גדלה עוד יותר זכותו וההכרח שימשיך דוקא בשטח זה.

מהעצות שלא ירגיזו כו' — שיראה אותם כפי שהתורה מבארת

יא'תשפב

מצילום כתי"ק, על העתק המזכירות של אגרת באנגלית בתאריך זה. — הבא להלן, שנכתב כהוספה לאגרת הנ"ל, תורגם לאנגלית ע"י המזכיר (ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר בשולי ההוספה: מהיר. להרנ"מ [=להר"ר ניסן מינדל] שי'), וכך נשלח אל הנמען. — בגוף האגרת כותב אליו כ"ק אדמו"ר בענין טיפולים פסיכיאטריים, שאסור להרשות למטופל לעבור על איסורי תורה כדי לעזור לו להיפטר מרגשות אשמה או כדי לגרום לו להרגיש יותר טוב; אלא שבד בבד מעיר לו כ"ק אדמו"ר שעליו לקיים גם ההוראה (אבות פ"ב מ"ו) דלא הקפדן מלמד, שחל גם על מי שמדריך ומייעץ בענייני הנהגה בחיי היום־יומיים.

מצבם — ש"העובר עברה הוא מפני שנכנסה בו רוח **שטות** ז.א. הוא **חולה**. וחולה גדול יותר — כיון שאינו רוצה להכיר ולהודות שהוא חולה.

הכתוב בהמכתב — אין פי' שמוכרח לומר להפאציענט שזהו אסור ע"פ תורה **ולכן** לא יתנהג כן — כ"א כדוגמת מש"כ הרמב"ם: ילד קטן כשמלמדים אותו תורה — משדלים אותו לזה ע"י שמבטיחים ונותנים לו ממתקים ובלבד שילמוד בפועל וכן בנדו"ד העיקר התוצאות והבפוי"מ.

יא'תשפג

ב"ה, בין פורים קטן לפורים גדול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכ' נתקבל, ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנו,

ובפרט שנמצאים אנו כעת בימי חודש אדר — ובשנה זו, שנת עיבור, הרי שני חדשי אדר — שמרבים בהם בשמחה, ושנקודתם, בלשון המגילה, „ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר". וידוע פירוש רבותינו ז"ל, **נוסף** על פשוטו של מקרא: „אורה — זו תורה כו' ויקר — אלו תפלין", שהוקשה כל התורה (ומצותי) לתפלין.

ושני הפירושים עולים בד בבד, כי התורה ומצותי, נוסף על העיקר שהם ציווי השי"ת, הרי הם גם כן הצנורות והכלים לקבלת ברכות ה' בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ומובן שנכלל בהאמור קיום מצות ואהבת לרעך כמוך, כלל גדול

העובר .. רוח שטות: סוטה ג, א.

מש"כ הרמב"ם: בהקדמתו לפיהמ"ש סנהדרין פרק חלק.

יא'תשפג

נוסח כללי-פרטי, שנשלח לכו"כ בלה"ק ובאנגלית. לפעמים נוספו איזה מילים בשולי הגליון.

שני חדשי אדר: ראה גם לעיל אגרת יא'תשעב.

בלשון המגילה: **אסתר** ח, טז.

פירוש רבותינו ז"ל: **מגילה** טז, ב.

שהוקשה .. לתפלין: **קדושין** לה, א. וש"נ.

ואהבת לרעך כמוך, כלל גדול בתורה: **קדושים** יט, יח. תו"כ ופרש"י שם.

בתורה — הזכות והחובה על כל או"א להיטיב לזולתם בטוב האמתי על ידי הפצת התורה ומצותי ככל אשר ידם מגעת.

בברכה לימי פורים שמחים ומוצלחים ולבשורות טובות בכל האמור

מנחם שניאורסאהן

* * *

נ.ב.

כמה פעמים בקשתי אני"ש שי' (ובכלל) שכשמביאים פסוק, מחז"ל וכיו"ב — יראו מקום בפנים. והטעם מובן. ולדוגמא במכתב שלו זה:

(א) „כתוב בשו"ע, הלכה פסוקה „משנכנס אדר מרבין בשמחה" — ואינו, ולא ברמב"ם. וראה נימוקי או"ח סתרפ"ו השקו"ט בזה. והוא בש"ס תענית כט, א.

(ב) „ידוע ג"כ מלכות בית דוד נמשחו בשמן המשחה, כמ"ש בני"ך" — איפוא נמצא בני"ך? והוא בש"ס ורמב"ם.

* * *

מכ' נתקבלו, ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנם לוכן הפוטו־סטאט דהביכלאָך כת"י, ות"ח ת"ח].

נ.ב. לפני כשנה (וויתור?) הציע והוסכם שיו"ל באה"ק מאמר הארוך (גם בכמות) דאדהאמ"צ!

כמה פעמים בקשתי כו': קטעים אלו (מצילום האגרת). ואינו, ולא ברמב"ם: ראה לעיל חכ"ז אגרת י"קט (ע' קיט). לקו"ש חט"ז ע' 344 הערה 26. בש"ס ורמב"ם: כריתות ה, ב. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"ז. מכ' נתקבלו .. דאדהאמ"צ! קטעים אלו (מצילום האגרת) אל הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ה יהושע שי' מונדשיין. נדפס בתשרי (מונדשיין, תשס"ח; תשע"ג). אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ז אגרת ירצד (ע' קל), ובהנסמן בהערות שם. הפוטו־סטאט דהביכלאָך כת"י: שבספרי' הלאומית בירושלים שצילם עבור ספריית כ"ק אדמו"ר.

לפני כשנה (וויתור?) הציע והוסכם שיו"ל באה"ק מאמר הארוך .. דאדהאמ"צ! ראה בזה אגרת כ"ד אדר, ה'תשל"ה (אליו), ובהנסמן שם. והוא ד"ה אל תצר את מואב לכ"ק אדהאמ"צ. נדפס — בעריכת הנמען — אלול תשל"ו. ויש לציין, שבשער המאמר הנדפס — נרשם (ע"פ המפורש בכמה מכתה"י): „נאמר לפני הרב ר' עקיבא אייגר בפוזנא, פ' דברים תקפ"ה"; וסיפר הנמען בקשר לזה, שכעבור זמן מה קיבל מענה מכ"ק אדמו"ר: תמוהה האריכות דלפני רע"א וכו'. וראה עד"ז לעיל שם. [נדפס לאחר זמן בספר מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א בתחלתו].

קנא

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יא'תשפד

[ב' דר"ח אדר ב', ה'תשל"ו]

לכל אחד ואחד מהברי מצוה שליט"א

יהי רצון שתקבל עליך עול תורתנו הקדושה ומצוותי בשמחה, ותלך מחיל אל חיל בלמוד התורה וקיום מצוותי, לנחת רוח הוריד ומוריד וכל עם ישראל, ומתוך שלום אמתי בארצנו השלימה אשר עיני השם אלוקינו בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

בברכת הצלחה

מנחם שניאורסאהן

יא'תשפה

[בדר"ח אדי"ש, ה'תשל"ו]

כמענתי מאז, הכל מחול כו' ומלכתחילה לא הי' ענין שצ"ל מחילה וכו'.

יא'תשפד

מברק לתלמידי בית ספר חב"ד בנצרת עלית, החוגגים את תגיית הבר מצוה שלהם ביום ב' דר"ח אדר ב', ה'תשל"ו.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

מראשית השנה ועד אחרית שנה: עקב יא, יב.

יא'תשפה

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב בתאריך זה – בו מבקש הנמען סליחה על דבוריו והנהגתו, שהתפרשו ע"י כמה כפגיעה בכ"ק אדמו"ר, אם כי מדגיש ש"אין אני שייך לזה כו'". וראה גם לעיל אגרת יא'תשסא.

יא'תשפ"ו

ב"ה, ז' אדי"ש תשל"ו
ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"נ מו' הרב דוב שי' וזוגי תי'

שלום וברכה!

...מאשר הנני בתודה קבלת החוברת „על מקור המשל „הננס והענק" וגלגוליו". דרך אגב — ברשימותי מצאתי ציון לכוזרי שני (מטה דן) ג, נו. ואין הסי' עתה תח"י.

וכמנהג בניי להוסיף הערות:

חבל שלא הוסיף במאמרו שלב שני (ועיי' גם שלימות — בכללות הענין) — בנוגע לתוכן משל זה, שמסביר שתי תופעות:

(א) דבר מרחוק שצ"ל ענק לראותו — גם ננס יראהו (ולזה שייכת הדוגמא מפיה"מ שהביא). ומוכן שבנמשל — באם יש מחלוקת בזה ביניהם, הלכה כהענק. ומזה הכלל אין הלכה כתלמיד במקום רבו.

(ב) ננס רואה רחוק יותר מענק. ומזה הכלל — הלכה כבתראי. וראה יד מלאכי ובסי' כללי ההלכה, ובאנציקלופדיא תלמודית בערכים הנ"ל, וש"נ*.

(* ולהעיר אשר א) ע"פ המדובר כאן — יש ליישב כמה סתירות המובאות בסי' הנ"ל. ב) כמה דעות (המובאות שם) בפרטי כללים אלה (לדוגמא — כשיש יחיד ורבים) — סותרות, לכאורה, ההסברא דכאן, ואכ"מ.

יא'תשפ"ו

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

הרב דוב: זלוטניק, ירו"ו.

החוברת: תדפיס מתוך סיני גליון עז (תשל"ה) ע' 189-184.

מקור המשל: ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 325 הערה 45. וש"נ.

מפיה"מ: מאמר הנ"ל בנוי על דברי רבי אברהם אזולאי בספרו אהבה בתענוגים (שיצא לאור ע"י הר"ד זלוטניק, בשנת תשל"ז), פירוש על המשניות עדיות (פ"א מ"ה): „אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו עד שיהי' גדול ממנו בחכמה, ואל יקשה בעיניך היאך האחרונים יהיו גדולים מן הראשונים, שמשל משלו, האחרון כמו הננס, והקדמונים כמו הענקים, ולפי שהננס הוא אחרון הוא כמו הננס הרוכב על צואר הענק שיוכל להביט מרחוק יותר מן הענק".

ובפרט שאין זה רק הוספת שלב, כ"א חילוק בין מ"מ וביאורם בחיצוניות המשל — והסברת תוכנו.

וע"ד הנ"ל: שמעתי בשם הרב ב"י שטרך ויגע עד שבא על פי איזה מאמר ואח"כ שמע אותו פי מאחרים ג"כ ונצטער, ואמר לו האריז"ל אתה פתחת הצינור (כתר ש"ט — להבעש"ט סרניו. עיי"ש).

ובהמשך להנ"ל — עוד ענין דומה: כל התחלות קשות (מכילתא ורש"י יתרו יט, ה. ועוד בתורה שלמה עה"פ) — אבל לאחר שנתגבר והתחיל יערב לו מכאן ולהבא.

יא'תשפז

[ח' אדר ב', ה'תשל"ו]

בצער ובתמהון קראתי מכי הנ"ל:

צער — על אשר, כנראה, מכתבי הקודם גרם עגמ"נ ועל אשר חושדני במה שאין בי.

ותמהון — על פירוש כת"ר במכתבי: א) פשיטא שהשעק המצוי"ב הי' — מחיר הספר (לפי ההשערה) ולא תרומה וכיו"ב. ב) בנוגע ל\$7000 — הוצאות ההדפסה לא עניתי בפירוש, ע"פ מחז"ל אין משיבין על כו' [ובפרט שפי' אי המענה בזה מובן — היינו שאין ברשותי קרנות לכיו"ב. ותו לא מידי].

יא'תשפז

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מח' אדר ב' ה'תשל"ו.

בצער ובתמהון כו': מענה לא' ששלח ספרו וכ"ק אדמו"ר שלח לו מכתב תודה והמחאה ע"ס \$10, וכתב שעלות ההדפסה וכ"ה הי' כ-7000\$ ונגרם לו עגמ"נ מזה. מחז"ל אין משיבין על כו': כנראה הכוונה ליומא עז, א (וש"נ): „אין משיבין על הקלקלה“.

יא'תשפח

ב"ה, ט' אדי"ש תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכי' מו"ה ישראל שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ח אדי"ר הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לציין:

(א) למה שכותב אשר בעזהש"ית אפשר לפעול „שבעתיים ויותר“, רשם כ"ק אדמו"ר שליט"א „לדייק שיהי' **ויותר**“.

(ב) למה שכותב ע"ד ההצעה לסדר הערבי חב"ד בחוהמ"פ, ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א „כדאי שערבי חב"ד יסודרו בזמנים סמוכים **ושלפני** מועדי **דפעולות** בתומ"צ — שבמילא גם **יוסיפו** בתעמולה לפעולות אלו (כמו לפני פורים, חה"פ, רישום לביה"ס וכיו"ב)“.

(ג) בדבר הניגון שכותב כי יש בו שאלה, ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א „כיון שספק — לא יכנסו לזה“.

(ד) לבקשתו ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א „להצלחה“ הוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א „רבה“, וכן „ת"ח עהנ"ל ואזכיר על הציון“.

בברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

נ.ב. ע"פ בקשתו הורנו להרא"ו שימסור לכת"ר 100,000 ל"י.

[אגרות המזכירות בהמשך להנ"ל, מו' ניסן, ה'תשל"ו]

במענה למכתביו ... אמנם אין צורך להסביר עוד הפעם לכת"ר על דבר המצב הכספי, אשר כמדומני דובר בזה — ורומז עוד יותר — כמה פעמים, ואף על פי כן

יא'תשפח

מצילים כתי"ק, ומהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

מו"ה ישראל: ליבוב, יו"ר צאגו"ח בארה"ק. אגרות נוספות אליו — לעיל יא'תשסט, ובהנסמן בהערות שם.

בדבר הניגון: במכתבו: היות ויש ניגון שפעילנו חושבים אותו ליפה וטוב ביותר .. מספרים שהפלמ"ח היו בזמנו שרים את הניגון במילים שלהם, ואומרים אשר בארץ מכירים את הניגון כניגון של הפלמ"חים.

אגרות המזכירות: נכתבו בו' ניסן, הראשונה — אל הר"י ליבוב והשני' אל הר"א וואַלף.

בהיות בעיני כ"ק אדמו"ר שליט"א חשובות מאד פעולות המבצעים אשר כת"ר זכה לעמוד בראשן בארץ הקודש ת"ו, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לצוות למלאות בקשת כת"ר. ומובן שכן עשינו כפי שיוכח מהעתק מכתבנו להרב אפרים וואַלף שי המצורף בזה.

* * *

בזה הנני לחזור על בקשתי היום טלפונית להשתדל לתת (נוסף על הקודם) להרב ישראל שי לייבוב להוצאות המבצעים סך מאה ששים אלף (160,000) ל"י, ואשר כשליש מזה נחוץ שיוכל לקבלו עוד לפני חג הפסח. והשאר בעוד שני תשלומים כפי המדובר.

יא'תשפט

ב"ה, ט' אדר ב', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

בנועם נתקבל מכתבה, אישור קבלת מכתב שלי.

ועל יסוד סגנונה במכתבה והמרומו בו בין השיטין, וביחוד, כלשונה, „שבעי"ה אמצא בארץ הקודש את אשר מבקשת נפשי", תקותי חזקה שאינה מסתפקת בכל ההשגים שלה עד עתה, כי אם משתדלת ללכת מחיל אל חיל, ובלשון חכמינו ז"ל „מעלין בקודש". על אחת כמה וכמה שזה צריך להיות הנהגתם של הנמצאים בארץ הקודש.

והרי מסורת לבנות ישראל שחביבות יתרה נודעת להן לארצנו הקדושה, וכידוע פירוש רש"י (במדבר כז, א) בנוגע לבנות צלפחד.

ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

מצו"ב העתק מכתב כללי, אשר תוכנו ג"כ שייך להכתוב לעיל.

בברכת חג פורים שמח ובשורות טובות בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

פעולות המבצעים: ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תשפט

מחזיל אל חזיל: תהלים פד, ח.

מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.

ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

יא'תשצ

[ט' אדי"ש, ה'תשל"ו]

הטיפול „הסיני” שכותב אודותו — בכמה וכמה מקרים מצליח. וייתיעץ ברופא ידיד שבסביבתו בנוגע נידון שלו.

יא'תשצא

[ט' אדי"ש, ה'תשל"ו]

בכהנ"ל — אינה ברורה כלל כוונת מכתבו (ואולי חסר סיומו).
 בכל אופן — כנראה מתיאורו וכן מהסדרים בכיו"ב בארץ ישראל ובארצה"ב, חל ע"ז הכלל תפסת מרובה לא תפסת.
 יהי מעשי יותר שיתחיל ב-pilot project — כוונתי שמבין אלה שמכירים יותר (מהמדענים וסוחרים) יתדבר עם ב"ג' ע"ד תכנית אחת באה"ק ושתכניס ג"כ (כשתצליח) מטבע זר (או שתחליף סחורות שמביאים מבחוץ בדולרים). ולהתגשמות תכנית אחת זו ירכזו כל מרצם, השתדלותם וכו'.
 וכשתתחיל להביא פירות וריוח — זה עצמו יראה הדרך איזו תכנית להוסיף, יפתח פתח וקשר עם כו"כ מוסדות ואנשים וכו'.

יא'תשצ

מצילום כתי"ק, על גליון השאלה מט' אד"ש תשל"ו, אודות מחלת קצרת (אסטמה) שיש לו, אם לנסות ללכת לרופא שמרפא בשיטה סינית.

יא'תשצא

מצילום כתי"ק, על גליון השאלה מיום ה' פ' ויקרא, בשאלה אודות עסקיו בארה"ק. תפסת מרובה לא תפסת: יומא פ, א. וש"נ.
 pilot project = תכנית הרצה.

יא'תשצב

[י"ג אדי"ש, ה'תשל"ו]

במענה למכ' וההוספה —

פשוט : א) שצריך להתענין בשידוך (וכפס"ד תוה"ק),

ב) באופן (במקום וכו') כעצת הוריו שי.

ג) שהחשש שכותבו — אינו במציאות אפילו ויסיח דעת
מזה **לגמרי**,ד) שצ"ל — עבדו את ה' **בשמחה** (היינו — ב"כל מעשיך"
ו"דרכך")

אזכיר עה"צ לכהנ"ל

וגזע צור מחצבתו מסייעתו ויבש"ט.

יא'תשצג

[י"ג אדי"ש, ה'תשל"ו]

אזכיר עה"צ.

כדאי שיקח עמו הרבה מזוזות **בדוקות**).**יתקשר פה** עם הת' קאמינקער שי' ושם עם הוריו שי' — וכדאי
שיסדר עניניו שם שיעזור כ"ז לעבוה"ק דהנ"ל שם.

יא'תשצב

מהעסקה.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

„כל מעשיך“: אבות פ"ב מי"ב.

„דרכיך“: משלי ג, ו.

יא'תשצג

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מי"ג אדר ב' ה'תשל"ו.

כדאי שיקח: מענה לא' שנסע לעסקיו לגרמני.

הת' קאמינקער שי': ישע"הו אברהם שלמד באותה עת בישיבת תו"ת המרכזית.

עם הוריו שי': מו"ה מרדכי ומרת דינה חנה קמינקר (המבורג, גרמני). — ראה גם לעיל אגרת

יא'תשא, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תשצד

[נוסח המברק לקראת ימי הפורים, ה'תשל"ו]

פורים שמח והתועדויות פעילות, טוב לשמים וטוב לבריות, והצלחה
מיוחדת בכל המבצעים. לחיים לחיים ולברכה

מנחם שניאורסאהן

יא'תשצה

ב"ה, בסמיכות לימי הפורים, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אל התלמידים
ואל התלמידות
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעמדנו בסמיכות לימי הפורים, בודאי נתתם דעתכם על פרשת ימי
הפורים, כמסופר במגילת אסתר, ולא באתי אלא להזכיר על דבר
משמעות יום טוב זה **לנוער ולילדי** — בלשון המגלה — היהודים בכל
מדינות העולם בפרט.

המגילה מספרת איך שהמן הרשע עלה לגדולה וביקש להשמיד את
כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים בכל מדינות המלך אחשורוש, ואיך
שנשתלשלו העניינים עד שתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי ובטלה
הגזירה ונשתנה המצב מן הקצה אל הקצה, והימים נהפכו לשמחה וליום
טוב.

ומספרים חכמינו זכרונם לברכה פרטי ביטול הגזירה ואופנו:

יא'תשצד

נדפס בלקו"ש חט"ז ע' 638.

טוב לשמים וטוב לבריות: קידושין מ, א.

בכל המבצעים: ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תשצה

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש חכ"א ע' 485.

בלשון המגלה: אסתר ח, ה. ועוד.

ומספרים חכמינו זכרונם לברכה: ראה אסתר פ"ט, ד. יל"ש אסתר רמז תתרנז.

מרדכי ואסתר שידעו מכל הנעשה, קראו צום ועוררו את כל היהודים לשוב אל ה' ולתורתו ומצוותיו. ולאחרי אשר מרדכי אסף **ילדים** לאלפים ולרבבות ולימד אותם תורה והלהיב את לבבם לאהבת ה' ואהבת התורה ועד למסירות נפש ממש – אז ביטל השם את הגזירה, והמשיך הצלחה בהשתדלות אסתר המלכה – ועד אשר **ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר**.

נמצא שעיקר נס פורים הי' בזכותם של ילדים ונוער!

אחד הטעמים אשר התורה מספרת לנו כל פרטים אלה – הוא כדי להודיע לכל, בכל מקום ובכל זמן (כי התורה נצחית היא) – כמה גדול כוחם של ילדים ההולכים בדרך התורה והמצוה להשפיע על גורל כל עמנו בכל מקום.

למרבה הצער, עדיין יש כמה „המנ״ים” במקומות שונים בעולם הרוצים לבצע מחשבת אותו המן הרשע. ואנו, עם אחד, **מפוזר ומפורד בין העמים – אבל דתינו שונות מכל עם**, דת התורה ומצוותי' והיא חיינו ואורך ימינו הנותנת לנו כח ועוז להתגבר על כל שונאינו.

כל בן ובת, בכל מקום שהם, הלומדים תורה ומקיימים מצוות, מוסיפים הם כח ועוז לכל היהודים באשר הם שם – כולל, ובמיוחד באותן המדינות אשר אויבינו לא מניחים ללמד תורה לילדים ולנוער ולקיים מצוות. ומה גדול אשרכם אתם, שאין אתם נתונים בצרה כזו ח״ו, והרשות בידכם ללמוד תורה בהתמדה ולקיים מצוות בהידור, ואין הדבר תלוי אלא בכם וברצונכם!

ילדים חביבים, הוסיפו בלימוד תורה ובקיום מצוותי', ושאו ברכה מאת ה', לכם ולכל בני משפחתכם, שליט״א.

ובזכותכם יעלה ויבוא ויגיע לכל עמנו, בלשון המגילה: ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר – כן תהי' לנו ולכל היהודים.

בחיבה ובברכה לפורים שמח

מנחם שניאורסאהן

* * *

ליהודים .. ויקר: אסתר ח, טז.

התורה נצחית היא: תניא רפי״ז. ובכ״מ.

מפורד .. עם: אסתר ג, ח.

נוסף על קיום כל המצוות בעצמם — שישיפע כאו"א מהם על אחד מבניי (שספק בהנהגתו) שגם הוא יעשה כן.

* * *

מכתבם נתקבל ות"ח על הבשו"ט, ויה"ר שילכו מחיל אל חיל בכהנ"ל, ויהי כאו"א מהם בתוככי כלל תי בניי שי — חי"ל. אזכיר עה"צ.

יא'תשצו

ב"ה, כ"א אד"ש, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

תלמידות „מכון חנה" אשר בפאריז
הי עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי בשורה הטובה שהתחילו להדליק נר שבת, וקבלו על עצמן להדליק מכאן ולהבא נר שבת ונר יום־טוב.

ויהי רצון שיאיר מזלן.

ותהי מצוה זו צנור וכלי לתוספת ברכה מאת השי"ת מקור הברכה בכל המצטרך להן.

וכמו שענין נר הוא שמאיר גם לשני, ובלשון חכמינו ז"ל: נר לאחד נר למאה,

יהא כן גם בענין זה, שפעולתן שהתחילו להדליק הנרות תאיר ותפעול על כמה וכמה בנות ישראל שתעשנה כדוגמתן,

ותקויים בכל אחת ואחת מהן הבטחת חז"ל: מצוה גוררת מצוה.

בברכה.

נוסף: קטע זה נוסף על עותק שנשלח לאחת הכתות בישיבת אהלי תורה, מענה לדו"ח שלהם. נדפס ב„התקשרות" גליון נח ע' 16.

מכתבם: קטע זה — מענה לכתה הנ"ל, מענה על דו"ח שלהם שקיימו השליחות הנ"ל. נדפס ב„התקשרות" שם.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

יא'תשצו

ובלשון חכמינו ז"ל: שבת קכב, א.

מצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

יא'תשצז

ב"ה, כ"ג אדר ב', ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח איי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים בעל מרץ וכו'
הרב חיים יעקב שיי שלאָממע

שלום וברכה!

בנועם מאשר אני מכתבו מי"ב אד"ש עם המצורף אליו.
ות"ח ת"ח במיוחד בעד ההעתקה מכתבי ועל הזריזות בזה, ובפרט
לאחרי הקושיים וכו' אודותם כותב.
ואשרי חלקם וגדול זכותם בעבודת הקדש שלו ושל זוגי תחי'
בחינוך על טהרת הקדש במשך כל השנה, ומזמן לזמן בהוספה בזה בחוגים
שמחוץ, "בית רבקה" באותה שעה וגם לאחר זמן, שהרי דבר שבכתב
המתקבל הנה לפעמים קרובות חוזרים על קריאתו גם לאחר זמן וכו'.
ויהי רצון שיקויים בכאו"א, ובפרט בעסקני ציבור, ובמיוחד בשטח
החינוך, "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" (וכידוע פירוש חכמינו
ז"ל בזה, ב"ב [ח] סוף ע"ב).
בכבוד ובברכת הצלחה רבה בכל האמור.

נ.ב. בודאי מסרו האורחות תחינה שבקרו כאן פ"ש וכו'.

יא'תשצח

ב"ה, כ"ג אד"ש, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו עם המצורף אליו. ואזכירו על ציון כ"ק
מו"ח אדמו"ר למילוי משאלות לבבו לטובה.

יא'תשצז

הרב .. שלאָממע: מנהל סמינר בית רבקה ביערעס, צרפת. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ל
אגרת יא'שז, ובהנסמן בהערות שם.
ההעתקה מכתבי: תרגום המכתבים לפורים לצרפתית. ראה גם לעיל אגרת יא'תרפט בשוה"ג.
ומצדיקי .. ועד: דניאל יב, ג.

וזכות הצדקה תעמוד לו בהאמור.

ולדכותי דמר למותר להדגיש שהוספה בהנהגה היום-יומית על פי רצון ה' מוסיפה בברכות ה', והרי בכל עניני טוב וקדושה, תורה ומצוות, בידי כאו"א היכולת, וממילא החיוב, להעלות בקודש.

להצעתו אודות הכרזת תענית-הפגנה וכו', הרי לא בחוסר הפגנות תלוי המצב ולא על ידי תענית-הפגנה — אפילו בימים המותרים — יתוקן.

ועל פי רוח מכתבו, תקותי שמנצל כל מרצו והשפעתו להפצת היהדות האמתית, לימוד התורה וקיום מצותי, בכל מקום שידו מגעת, ובאופן דמוסיף והולך. וכאמור, היכולת, ויכולת רבה, נתונה לכל אחד ואחת לעשות בזה.

ויהי רצון שבקרוב ממש נזכה לקיום היעוד: בחוקותי תלכו (ופרש"י, והוא מתורת כהנים — שתהיו עמלים בתורה) ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם, ונתתי גוי ואולך אתכם קוממיות.

בכבוד ובברכת הצלחה ובשורות טובות בכל האמור.

יא'תשצט

[יום ג' לפ' תזריע, כ"ח אדי"ש, ה'תשל"ו]

ובמאי דשאלנא במכ' הקודמים האם לכתוב רק ללונדון וכו' — ה"ז תלוי במנהג ב"ד האידנא ואיני בקי בזה.

בכבוד ובברכה לבריאות ולבשוי"ט.

יא'תשצח

להעלות בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

בחוקותי תלכו .. קוממיות: ר"פ בחוקותי.

יא'תשצט

מצילים כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה אפרים אליעזר הכהן יאָלעס (פילאדעלפיא) בתאריך זה. אגרות נוספות אליו — לעיל יא'תשלה, ובהנסמן בהערות שם.

נ.ב.

ולתורת הכהן אשר בשלום גוי' ורבים השיב גוי' — המועתק במכ' כת"ר — ודפח"ח,
יש להעיר מאוה"ח הק' בר"פ שבוע זה, וביאורו באוה"ת להצ"צ עה"פ.

יא'תת

בי"ה, שלהי אדר שני, תשל"ו
ברוקלין

תל' ת"ת דעיר בואקולון
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם ובהם בקשות ברכה פ"נ מהימים
שלפני שייק זכור גוי' אל תשכח,
ובעת רצון יקראו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ
זי"ע,

ויהי רצון שיבשרו טוב בתוכנם, ובפרט מתאים למאמר חז"ל אין
טוב אלא תורה.

ברכה להצלחה בלימוד התורה ובקיום מצותי

ולחג הפסח כשר ושמח.

ולתורת .. בשלום גוי' ורבים השיב גוי': ע"פ מלאכי ב, ו.
המועתק במכ' כת"ר: בו כותב: כאשר ידעתי כי כ"ק אד"ש חפץ לשמוע ולדעת כל מלה והגה
שיצאו מפי הצדיקים, שלא נתפרסמו עדיין, אעתיק דבר א' ששמעתי מכ"ק אדמו"ר הצדיק רבי
אורי כהנא רבא זכ"ע מסאמבור:
אשה, ווען אַ איד איז בבחינת מקבל, כי תזריע, אַז ער האָט באַקומען השפעה, וילדה, ומכל
שכן אַז די השפעה איז געווען ביתר שאת, זכר, זאָל ער ווערן אַ משפיע.
ודפח"ח: = ודברי פי חכם חן.
באוה"ת להצ"צ עה"פ: תזריע (כרך ב) ע' תצא ואילך; ע' תצו ואילך; (כרך ג) ע' תתט ואילך.

יא'תת

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק. ראה גם אגרת הבאה לתלמידות.
מאמר חז"ל אין טוב אלא תורה: ברכות ה, א.

יא'תתא

ב"ה, שלהי אדר שני, תשל"ו
ברוקלין

תל' ת"ת דעיר בוא־קולון
ה' עליהם יחיו

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבם ובו בקשות ברכה פ"נ — ממוצאי ש"ק
זכור גוי אל תשכח,

ובעת רצון יקראו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע,

ויהי רצון שיבשרו טוב בתוכנו, ותלכנה מחיל אל חיל — ובפרט
ביהדות וכל עניני.

בברכה להצלחה בכל האמור ולבשו"ט.

יא'תתב

[אד"ש, ה'תשל"ו]

ירבה בחיות בלימוד התורה (וידוע בתו"א השייכות לזה ואתהפכא
דילה לקדושה עי"ז) המשמחת לב כו',

יא'תתא

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק. ראה גם אגרת הקודמת לתלמידים.
מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

יא'תתב

נדפסה ב"עבודת הקודש" ע' קסא, מצילום כתי"ק, על גליון מכתב רשד"ב לוי, מאדר שני,
בו נכתב אודות קשיים שהביאו להתגברות מרה שחורה. אגרת נוספות אליו — לקמן אגרת
יא'תתנח.

בתו"א: פר' תולדות (יט, ג): „ויש שגובר בו מרה שחורה בתולדתו תשתוקק נפשו מאד אל
החכמה", וא"כ המרה שחורה תביא לחיות בלימוד התורה המשמחת לב.
המשמחת לב: תהלים יט, ט.

יא'תתג

[אדי"ש, ה'תשל"ו]

יסיח דעת ככל האפשרי מן . . . כי אין בהם ממש כלל
ואם יעלו במחשבתו — לא ישים לב להם כלל,
כ"א יתחיל לחשוב (או להתעסק בענין אחר לגמרי)
אזכיר עה"צ.

יא'תתד

[אדי"ש, ה'תשל"ו]

טוב יותר מזה — מצו"ב סידור בשבילה, ובו כל תפלות וברכות.
כיון שאין עתה הזמן ע"ז — ה"ז כאילו הייתה בחדרי.
ואזכירה בתפלה להנ"ל ולחה"פ כשר ושמת.
ובקשתי שתחלק המצו"ב לצדקה במנטרעאל. ותודה מראש.

יא'תתה

[אדי"ש, ה'תשל"ו]

ז"ע נתקבל מכתבה (מבלי הוראת תאריך).
ולשאלותיי — כיון שכבר השקיעה כ"כ זמן ומרץ וכו' בלימודי,
כדאי שתגמרן, ותקבל דיפלום וכו' (כמובן בשמירת שויו"ט).
תכנית לחופש דקייץ הבא — תתייעץ בהנהלת בית חנה
דמיניאפאליס.

יא'תתג

נדפסה ב„היכל מנחם" ח"ב ע' צה.

יא'תתד

מצילום כתי"ק. מענה לנערה שביקשה להכנס ל„יחידות" לבקשת ברכה.

יא'תתה

מצילום כתי"ק, על מכתב באנגלית ובו שאלות ע"ד המשך הלימודים וע"ד תכנית לימי הקיץ
תשל"ו. — הבא להלן, תורגם לאנגלית ע"י המזכיר (ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר: להרנ"מ [=להר"ר
ניסן מינדל] שי').

יא'תתו

ב"ה, ראש חודש ניסן, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ"י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דער נאָמען בלשון הקודש פון אַ יום-טוב, אָדער פון אַ פּאַסירונג
און אַ זאָך אין אַלגעמיין, וואָס איז געגעבן געוואָרן דורך תורה, אָדער
איז באַשטימט געוואָרן דורך מנהג ישראל, וואָס אויך מנהג ישראל תורה
היא — גיט אַרויס אַן עיקר־דיגען אינהאַלט פון דעם יום-טוב, אָדער פון
דער זאָך, ווי ערקלערט אין מערערע ערטער,

דאָס זעלבע בנוגע דעם נאָמען **חג הפסח** — דער יום טוב פון דעם
חודש, האב עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,

אין דעם פאַל איז דאָס נאָך מער אונטערשטראַכן דערמיט וואָס,
אין תנ"ך, ווי אויך אין די תפילות וברכות ווערט דער יום טוב אָנגערופן
„חג המצות“; און פונדעסטוועגן איז אָנגענומען און בעיקר פאַרשפּרייט
אומעטום, אַלס מנהג ישראל, דער נאָמען **חג הפסח**, פסח.

ראש חודש ניסן: חל ביום שחל בו (יום הא' ד'פסח, יום יצי"מ.

מנהג ישראל תורה היא: ראה תודי"ה נפסל מנחות כ, ב. ירושלמי יבמות רפ"ב.
רמב"ם ה"ל ממרים פ"א ה"ב.

מערערע ערטער: ראה: תניא ח"ב פ"א: ופי' הבעש"ט כו'. אור תורה ס"פ בראשית.
ועוד.

חג המצות: כן נקרא בכל התורה, ואנו קורין אותו פסח — כי השי"ת מספר שבחן
של ישראל שלא התמהמהו ולא אמרו היאך נצא למדבר ואנו מספרים שבחו של השי"ת
אשר פסח גוי (קדושת לוי, פ' בא). וי"א שהנהיגו השם חה"פ — זכר למקדש (עטרת

יא'תתו

מצילים האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 160 ואילך. הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים
וביאורים ח"ב ע' תרסח ואילך.

חג המצות כו': במענה לשאלה: בנוגע למכתב כללי לחג הפסח, לא הבנתי איך מתאים תוכן
המכתב בפירוש בפסח לפירוש המובא בהערות מקדושת לוי, שהרי לפי תוכן המכתב, יש גם בהשם
פסח מעלה נפלאה בבני דוקא, ואם משום דה"י זה ע"י אתעדל"ע, הרי גם מה שיצאו למדבר ה"י
ע"י אתעדל"ע.

כ"ק אדמו"ר רשם קו אחרי התיבות „בבני דוקא“, וכתב:

וכן במילתם אז — אבל כ"ז באין ערוך לנגלה בכבודו ובעצמו.

נעמענדיג אין אַכט, אַז דער יום טוב פסח איז דער „ראש לרגלים“ — דער הויפט פון אַלע ימים טובים, און דער חודש ניסן, אין וועלכן פסח קומט פאַר און ער איז זיין צענטראַלער פונקט, איז „ראש חדשים“ — דער הויפט פון אַלע חדשים — אונטערשטרייכט דאָס נאָך מער די באַדייטונג און אינהאַלט פון דעם נאָמען „פסח“ פאַר אַלע ימים טובים און פאַר דעם גאַנצען יאָר.

ובפרט אַז מיר האָבן דעם אָנזאָג צו דערמאָנען **יציאת מצרים**, וואָס איז די נקודה פון **זמן-חירותנו** — פסח, יעדן טאָג, און סיי בייטאָג און סיי באַנאָכט,

איז פון דעם פאַרשטאַנדיג, אַז דער יום טוב און במילא אויך זיין נאָמען פסח איז פון גרויסער וויכטיקייט פאַר יעדן אידן און יעדן טאָג.

* * *

זקנים), אבל ראה שמות (לד, כה): זבח חג הפסח — ובת"א שם (אלא שבתבי"ע (ולא משמע כן דעת רש"י כיון שלא פירש כלום) שם: תרבי **נכסת** פיסחא*), ובת"י שם: יו"ט קדמיא דפסחא. ולהעיר דברמב"ם וכו' השם הוא „הלכות חמץ ומצה“, אבל בטושי"ע וכו' — „הלכות פסח“.

ראש לרגלים: ר"ה ד, א. וראה רש"י שם ד"ה רגל „הנכנס באחד בניסן“.

ראש חדשים: בא יב, ב. וראה ד"ה החדש תרכ"ו פ"ד ופ"ט — ושם מזח"ב ע, א. אוה"ת שם.

ראש חדשים: — סתם, וגם ראשון לחדשי השנה (נתי' בד"ה החודש הזה — היש"ת).

נאך מער: ובפרט ע"פ פירוש הדיוק „ראש“ (ולא „תחלת“ וכיו"ב) בעטרת ראש בתחלתו.

דערמאָנען .. באַנאָכט: ברכות יב, ב. רמב"ם הל' ק"ש פ"א הי"ג. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס סז, ועוד.

(*) אלא שצ"ע וחיפוש הזוהי גירסא הנכונה, שהרי כן מתרגם קרא „חלב חגי“ (משפטים כב, יח) וכאן כתוב „זבח חג הפסח“.

תרבי נכסת פיסחא: היינו שתיב"ע מפרש „זבח חג הפסח“ — „חלבי קרבן פסח“ (ולא כמו ת"א ות"י שהחג נקרא כאן „חג הפסח“). וראה לעיל חכ"ד אגרת ט"קכב (ת"י). חכ"ז אגרת ט'תתעז (ת"א ותיב"ע). לקו"ש ח"י"ב ע' 218 הערה 7 (בדעת תיב"ע).

חלב חגי: שתיב"ע מתרגם שם „חגי“ — „נכסת פסח“ (דלא כת"א שמתרגם „חגי“ — „חגא“).

ד"ה החדש תרכ"ו פ"ד ופ"ט: סה"מ תרכ"ז ע' לו. ע' מד.

ד"ה החדש הזה — היש"ת: סה"מ היש"ת ע' 19 ואילך.

דער טייטש פון דעם וואָרט „פסח“ איז, ווי עס ווערט געזאָגט אין תורה: **ופסח הוי'** — דער אויבערשטער וועט **אַריבערשפרינגען**,

און ווי דאָס ווערט נאָך דייטלעכער ערקלערט אין רש"י: **פסח על שם הדילוג .. ואתם עשו כל עבודותיו .. דרך דילוג וקפיצה** — „פסח“ אויפן נאָמען פון דעם **אַריבערשפרינגען** .. און איר זאָלט טאָן אַלע זיינע עבודות (פון קרבן פסח) אין אַן אופן פון **אַריבערשפרינגען און שפרינגען**.

פאַרוואָס איז יציאת מצרים פאַרבונדן דוקא מיט שפרינגען און איבערשפרינגען?

אייענע פון די ערקלערונגען איז:

יציאת מצרים קומט נאָך גלות מצרים — אַלס אויסלייזונג און אַרויסגיין פון מצרים.

במשך פון פילע דורות האָבן אידן געלעבט אין מצרים, ביז זיי זיינען געקומען צו אַ צושטאַנד פון עבדות (קנעכטשאַפט), און די עבדות האָט דערגרייכט אַזאַ מאָס, אַז, ווי חכמינו ז"ל דערציילן, זיינען געווען אידן וואָס האָבן ניט געוואָלט אַרויסגיין פון מצרים — אַזוי פאַרזונקען איז מען געווען אין קנעכטשאַפט.

מצרים, אין יענע צייטן, איז געווען דאָס העכסט אַנטוויקלטע לאַנד אין דער הינזיכט פון וויסנשאַפט, טעכנאָלאָגיע, פילאָזאָפיע א.ז.וו. — די אַלע זאַכן וואָס די וועלט רופט אָן „קולטור“ און „ציוויליזאַציע“,

זי האָט אויך געהערשט איבער דער גאַנצער וועלט —

טייטש .. פסח: ע"פ קבלה: ג' טעמים (אופנים) — „פה סח“ „טעם די לפי שפסח לשון דילוג“ (סי' האריז"ל. ועוד). וראה ליקוטי לוי יצחק לזח"ג אחרי (רעח ואילך).

ופסח הוי': בא יב, כג. וראה טעם די הנ"ל.

אין רש"י: בא יב, יא.

דילוג וקפיצה: חילוקם ע"ד ההלכה וע"ד החסידות ראה: אהלות פ"ח מ"ה. וירושלמי ביצה פ"ה ה"ב, לקו"ת שה"ש טו, ב. אוה"ת שם.

חכמינו ז"ל דערציילן: שמור"ר פ"ד, ג. תנחומא וארא סי"ד. ועוד (הובא ברש"י בא י, כב).

העכסט אַנטוויקלטע: ראה מרז"ל ע"ד חכמת מצרים (מ"א ה, יו"ד).

געהערשט .. וועלט: מכילתא בשלח יד, ה. זח"ב ו, א, (ומגילה יא, א — שלשה

אָבער צוזאַמען דערמיט איז דאָס לאַנד געווען אַיינגעזונקען אין דער טיפּסטער מאָראַלישער געפאַלנקייט, ווי באַוואוסט פון פאַרשידענע מקורות, ביז אַז זי ווערט אָנגערופן ערות הארץ.

און פון אַט דעם גלות מצרים — און מצרים בכלל — האָבן אידן געדאַרפט באַפרייען זיך און אַרויסגיין ביד רמה, פולקאָמענע פרייהייט, סיי פיזיש סיי גייסטיג,

און גלייך נאָכדעם — אין אַ גאָר קורצע צייט — דערהייבן זיך צו דער העכסטער גייסטיגער מדריגה — צו באַקומען די תורה,

וואָס דאָס איז געווען דער ציל פון יציאת מצרים, ווי די תורה זאָגט: **בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה** — (דער אויבערשטער האָט געזאָגט צו משה'ן) ווען דו וועסט אַרויספירן דעם פאָלק פון מצרים, וועט איר דינען דעם אויבערשטן אויף דעם באָרג (סיני), מקבל זיין תורה מיט אַלע אירע מצוות, אָנהייבענדיג פון די עשרת הדברות.

וואָס די ערשטע דברות זיינען **אנכי ה' אלקיך** און **לא יהי' לך אלקים אחרים** — אַז דער אויבערשטער איז איינער און איינציגער ג-ט, און עס קאָן גאָר ניט זיין קיין אלקים אחרים;

און דער צענטער געבאָט איז **לא תחמוד גוי' כל אשר לרעך** — (ניט נאָר מ'טאָר ניט צונעמען עפעס וואָס איז יענעמס, נאָר) מ'טאָר אפילו ניט גלוסטן דערצו —

מלכו כו' — י"ל דשאני פרעה דלא מלך אלא לכבודם של ישראל, ראה זח"ב (יז, א), אי משום דלא כתיב להדיא שמלך בכל העולם, וע"ד תוסי' שם).

דאָס לאַנד .. טיפּסטער: יותר מכל הארצות (ואפילו מארץ כנען — ראה תו"כ אחרי יח, ג ובפרש"י ורמב"ן שם. ומש"כ ברא"ם שם וכו', אולי י"ל דכנען נתקלקלו לאחר זמן גלות מצרים).

ערות הארץ: מקץ מב, יב. ראה ערכי הכינויים לבעהמ"ס סה"ד מעי' ערוה.

ביד רמה: בשלח יד, ח.

בהוציאך .. הזה: שמות ג, יב. ובפרש"י שם שבזכות תעבדון גוי' נגאלו.

אנכי .. לרעך: יתרו כ, ב"ד. ולהעיר ממרז"ל שבעשה"ד נכללה כל התורה כולה.

ניט גלוסטן: דג"ז אסור מה"ת, ואדרבא זהו עיקר המצוה (ראב"ע, בחי' ועוד), אלא

ממרז"ל שבעשה"ד נכללה כל התורה כולה: ראה פרש"י משפטים כד, יב. תורה שלמה יתרו (כרך

טז) ע' רה ואילך. וש"נ.

וואָס אין די דאָזיקע צוויי נקודות — אחדות הבורא און די העכסטע מדריגה אין די באַציאונגען בין אדם לחברו ליגט דער פולשטענדיגער און אַבסאָלוטער קעגנזאָץ צו, להבדיל, דער אַזוי־גערופענער „קולטור“ פון מצרים (דאָמאָלס, און פון אַלע צייטן).

דערפון איז קלאָר, אַז אַרויסגיין פון אַזאָ עקסטרעמען מצב פון גלות מצרים ביז צו דערגרייכן דעם קעגען עקסטרעם פון **חירות** — אמת'ע (און אויך אינערלעכע) באַפרייאונג — ביז צו מקבל זיין די תורה מיט דער פולסטער גרייטקייט פון **נעשה** (און דערנאָך) ונשמע, ד.ה. אַז מינעמט אָן דעם אויבערשטניס תורה און מצוות נאָך איידער מ'פאַרשטייט זיי אין דער פולסטער מאָס — מוז דערביי זיין און עס איז געווען דער גרעסטער „שפרונג“ וואָס קען זיין, **פסח** — **דרך דילוג וקפיצה**.

און דאָס איז געווען נאָך זייענדיג אין מצרים: ראש חודש ניסן האָט דער אויבערשטער געהייסן זאָגן צו כל עדת ישראל (אַלע אידן) וועגן פסח מיט אַלע פרטים, איינגעשלאָסן, ווי געבראַכט פריער, אַז **כל** עבודותיו זאָלן זיין דרך דילוג וקפיצה.

ביז אַז אין דער נאַכט פון פסח חמשה עשר בניסן, איז ופסח הוי' און דער אויבערשטער בכבודו ובעצמו האָט זיך אַנטפלעקט צו זיי נאָך זייענדיג אין מצרים, און האָט זיי אויסגעלייזט **מעבדות לחירות**.

* * *

אין דערויף באַשטייט אויך דער גרונט־געדאַנק פון אידן און אידישקייט אין אַלע צייטן און אין אַלע ערטער: כאָטש מ'געפינט זיך אין

שגמר העבירה שאז עובר על הלאו: משעה שנפתה בלבו — עובר בלא תתאוה (שנאמר בדברות האחרונות), וכשלקח החפץ עובר גם בלא תחמוד — אדה"ז בשו"ע ה' גזילה סי"ה, מרמב"ם שם פ"א ה"ריב, טושו"ע חו"מ סשנ"ט סי" — והוא ממכילתא עה"פ, זח"ג רסא, א (ומשם בארה לשקו"ט דהסמ"ע שם סי"ק י"ח). וי"א אשר גם בלא לקח החפץ עובר גם בלא תחמוד (ראה הדעות בזה — שד"ח כללים מע' לא תחמוד, תו"ש עה"פ). ואכ"מ.

נעשה .. ונשמע: משפטים כד, ז. שבת פח, סע"א.

בכבודו ובעצמו: (כן הוא בסי' האריז"ל (בהגש"פ), אבודרהם, ז"פ, סי' של"ה, יעבץ) — **מלכות** דאין סוף **ועצמות** דא"ס שלפני הצמצום (כתבי כ"ק אדמו"ר נ"ע).

בלא תתאוה: ואתחנן ה', יח.

כתבי כ"ק אדמו"ר נ"ע: ראה סה"מ תרע"א ע' עה ואילך. המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקכד. סה"מ תער"ב־תרע"ו ע' סז.

גלות, גלות אין אַ גשמיות'דיגער וועלט, און צום טייל אויך אַ חומריות'דיגע (פאַרגרעבטע), און מ'איז „מעט מכל העמים" אין **כמות**;

אַזוי אויך אין פערזענלעכן לעבן, איז די צייט וואָס מ'גיט אָפּ אויף גשמיות'דיגע זאַכן (עסן, טרינקען, שלאָפן, פרנסה וכו') — מער אין **כמות** ווי די צייט וואָס מ'גיט אָפּ אויף רוחניות'דיגע ענינים: תורה, תפלה און מצוות.

ווערט אָבער דערוואָרט פון יעדן אידן, אַז ער זאָל אַרויסגיין פון אַלע ענינים פון גלות און אַריבערשפרינגען און צוקומען צו אַן אמת'ער חירות, צו דער העכסטער שטופע פון גאולה, אפילו ווען אויסערלעך איז ער נאָך אין גלות,

און יעדער איינער און איינע האָט די פאַרזיכערונג, אַז מ'האָט זיי געגעבן די נויטיגע כוחות צו מאַכן דעם שפּרונג און איבערשפּרונג — כוחות וואָס דער אויבערשטער בכבודו ובעצמו גיט.

* * *

די אויבנדערמאָנטע אָפּלערנונג איז, ווי געזאָגט, סיי ווען עס איז „טאָג" און סיי ווען עס איז „נאַכט" — סיי פאַר דעם וואָס געפינט זיך אין דעם מצב פון אמת'ער ליכטיקייט, און סיי פאַר דעם וואָס, צוליב פאַרשידענע סיבות, געפינט ער זיך נאָך אין אַ מצב פון פאַרטונקלעכקייט.

אין דעם ערשטן פאַל, דערמאָנט פסח, און מאָנט, אַז אפילו ווען מ'געפינט זיך אויף אַ גאָר ליכטיגער שטופע, טאָר מען ניט בלייבן שטייען אויף אַן אָרט, נאָר מ'דאַרף גיין העכער ביז אין אַן אופן פון שפּרינגען צו אַ נאָך העכערע שטופע. און דער וואָס געפינט זיך אין אַ גאָנץ נידעריגע מדריגה, ווערט פון אים געפאָדערט ניט צו בלייבן אין דעם מצב אפילו אַ רגע, נאָר גלייך אַרויסשפרינגען פון זיין מצב, דערגרייכן צו גאולה און אמת'ע חירות,

און באַ ביידען — און באַ די אַלע וואָס זיינען צווישען די ביידע מדריגות — ווערט דאָס דערגרייכט דורך תעבדון את האלקים על ההר

מעט מכל העמים: ואתחנן ז, ז.

האָט די פאַרזיכערונג: כהודעת חז"ל (במדב"ר פי"ב, ג) שאינו מבקש אלא לפי כחן.

טאָר מען ניט בלייבן: כי צ"ל דוקא כדבעי ליי למיעבד (כתובות סז, א).

אפילו אַ רגע: להעיר שביצי"מ לא עכבן המקום כהרף עין (מכילתא הובא בפרש"י

בא יב, מא).

הזה, דורך נעשה ונשמע, דורך לערנען תורה און מקיים זיין די מצוות אין טאָג טעגלעכן לעבן. און, ווי געזאָגט, האָט יעדערער אין דעם הילף פון דעם אויבערשטן — וואָס ער איז פועל ישועות בקרב הארץ — ער טוט אויף ישועות אין דעם ארץ (און — אינווייניג פון ערדישן מצב).

* * *

ויהי רצון, אַז דער „פסח, דילוג וקפיצה" זאָל דורכגעפירט ווערן און אויסגעפירט ווערן אין אַ מצב פון חירות, וואָס חירות שליסט איין באַפרייאונג פון אַלע זאַכן וואָס שטערן צום אויספירן דעם תכלית פון מענטשליכען לעבן,

עס זאָל זיין אַ לעבן ווי עס באַדאַרף צו זיין, אַ לעבן אין איינקלאַנג מיט דער ג־טלעכער כוונה,

און דער חירות פון יעדערן אַלס פרט, גאולה הפרטית נאָך זייענדיג אין גלות, וועט צואיילן די פאַרווירקליכונג פון חירות פון אַלע אידן אומעטום, און ברענגען די ערפילונג פון דער הבטחה: תרוממנה קרנות צדיק — עשר קרנות כו' קרן מלך המשיח כו' — די גאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו ובקרוב ממש.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

פועל . . הארץ: תהלים עד, ב.

און — אינווייניג: ראה רש"י וראה ח, יח.

גאולה הפרטית: ראה אגה"ק ס"ד.

תרוממנה קרנות צדיק: תהלים עה, יא. וראה כתר ש"ט (סי' שה — בהוצאת קה"ת).

קרנות: ראה רשב"א לע"י חולין ס, א. לקו"ת שמיני (יט, ב). אוה"ת לישע"י (ע' קלו ואילך).

עשר . . מלך המשיח: מדרש תהלים שם.

תהלים עד: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.

תהלים עה: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר (החל מי"א ניסן). וראה בהנסמן לעיל שם.

[תרגום חפשי]

שמו של חג או של מאורע, ושל כל דבר שהוא, כפי שהוא בלשון הקודש, אם ניתן על-ידי התורה, או נקבע על-ידי מנהג ישראל, שאף מנהג ישראל תורה הוא — מבטא (השם) תוכן עיקרי של החג, או של הדבר, כמוסבר במקומות רבים.

כך גם בקשר לשם „חג הפסח” — החג של החודש, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

בענין זה בולט הדבר יותר על-ידי כך שבתנ"ך, וכן בתפלות ובברכות, נקרא החג בשם „חג המצות”, ובכל זאת מקובל ונפוץ בכל מקום, כמנהג ישראל, השם „חג הפסח”.

בשים לב לכך שחג הפסח הוא „ראש לרגלים”, וחודש ניסן — שחג הפסח חל בו ומהווה את הנקודה המרכזית שלו — הוא „ראש חדשים” — מדגיש הדבר יותר את משמעותו של השם „פסח” עבור כל החגים ועבור כל השנה.

במיוחד לאור הציווי המוטל עלינו להזכיר את **יציאת מצרים**, שהיא ה„נקודה” של **זמן חרותנו** — חג הפסח, בכל יום, הן ביום והן בלילה, — מובן מזה שבחג, ולכן גם בשמו „פסח”, ישנה חשיבות גדולה לכל יהודי ובכל יום.

* * *

פירושו של המושג „פסח” הוא על-פי האמור בתורה: „**ופסח הוי”**” (הקב”ה **ידלג**),

וכפי שהדבר מוסבר באופן ברור יותר בפירוש רש”י: „**פסח על שם הדילוג .. ואתם עשו כל עבודותי .. דרך דילוג וקפיצה**”.

מדוע קשורה יציאת מצרים בקפיצה ודילוג דוקא?

אחד ההסברים לכך הוא:

יציאת מצרים באה לאחר גלות מצרים — כגאולה ושחרור ממצרים.

במשך דורות רבים חיו בני ישראל במצרים, עד שהגיעו למצב של עבדות. העבדות הגיעה למידה כזו, עד שכפי שמספרים לנו חז”ל היו יהודים שסירבו לצאת ממצרים. עד כדי כך היו שקועים בעבדותם.

מצרים היתה המדינה המפותחת ביותר באותה תקופה, בתחומי המדע, הטכנולוגי והפילוסופי וכו’ — כל מה שהעולם מכנה בשם „תרבות” ו„קידמה”.

היא אף שלטה על העולם כולו.

אך יחד עם זאת היא היתה שקועה בשפל מוסרי הכי עמוק, כידוע ממקורות שונים, עד שנקראה בשם „ערות הארץ”.

ומגלות מצרים זו — וממצרים בכלל — היו צריכים בני ישראל להשתחרר ולצאת ביד רמה, שחרור מלא, הן גשמי והן רוחני,

ומיד לאחר מכן — תוך זמן קצר מאד — להתרומם לדרגה הרוחנית העליונה ביותר — לקבלת התורה,

שהרי זו היתה מטרת יציאת מצרים, כאמור בתורה (אשר ה' אמר אל משה): „**בהוציאך את העם ממצרים — תעבדון את האלקים על ההר הזה**“, (סיני) כדי לקבל את התורה וכל מצוותי, החל **בעשרת הדברות**, שהראשונים בהם הם: „**אנכי ה' אלקיך**“ ו„**לא יהי לך אלקים אחרים**“, שהקב"ה הוא אֵל אחד ויחיד ואין מקום כלל לאלוקים אחרים,

והציווי העשירי הוא: „**לא תחמוד גוי כל אשר לרעדך**“, שלא זו בלבד שאסור לקחת משהו השייך לזולת אלא אף אסור להתאוות לזה,

— והרי בשתי נקודות אלה — **אחדות הבורא**, ודרגת השיא ביחסים **שבין אדם לחברו** — טמון הניגוד המלא והמוחלט אל, להבדיל, הקרוי בשם „תרבות" של מצרים (אז, ובכל הזמנים).

מכך ברור שיציאה ממצב קיצוני כזה של גלות מצרים עד להשגת הקוטב הקיצוני השני של **חירות** אמיתית (וגם פנימית), עד לקבלת התורה בנכונות מלאה של „**נעשה** (קודם ל)נושמע“, כלומר של קבלת תורת הקב"ה ומצוותיו עוד בטרם הובנו במידה המלאה — חייבה והביאה בהכרח את ה„דילוג" המירבי האפשרי, „**פסח — דרך דילוג וקפיצה**“.

ודבר זה הי' עוד בהיות בני ישראל במצרים: בראש־חודש ניסן ציוה הקב"ה לאמור לכל עדת ישראל על הפסח וכל פרטיו, כולל, כאמור, העובדה שכל עבודותיו צריכות להיות „דרך דילוג וקפיצה“,

עד שבלייל חג הפסח, חמשה עשר בניסן, הי' „ופסח ה'“, שהקב"ה בכבודו ובעצמו נגלה עליהם עוד בהיותם במצרים והוציאם **מעבדות לחירות**.

* * *

בכך מתבטא גם רעיון היסוד של יהודים ויהדות בכל הזמנים ובכל המקומות: למרות שיהודים שריים בגלות, גלות בעולם גשמי, ובחלקו גם חומרי, והם „מעט מכל העמים" **בכמות**;

וכן בחיים הפרטיים — הזמן המוקדש לעניינים גשמיים (אכילה, שתי, שינה, פרנסה וכו') הוא רב יותר **בכמות** מן הזמן המוקדש לעניינים רוחניים: תורה, תפלה ומצוות.

בכל זאת צפוי מכל יהודי שיצא מכל ענייני הגלות וידלג ויגיע לחירות אמיתית, לדרגה העליונה של גאולה, אפילו כשמבחינה חיזונית הוא עדיין בגלות,

ולכל אחד ואחת נתונה ההבטחה שניתנו להם הכוחות הנחוצים לבצע קפיצה
זו ואת הדילוג — כוחות שמעניק הקב"ה בכבודו ובעצמו.

* * *

הלקח האמור הוא, כפי שצויין, הן ב"יום" והן ב"לילה" — הן בשביל המצוי
במצב של אורה אמיתית, והן בשביל זה שמצוי עדיין, מסיבות שונות, במצב של
אפילה.

לראשון — מזכיר ודורש חג הפסח, שגם בהיותו בדרגת אור עילאית ביותר,
אסור לו לעמוד במקומו, כי אם לעלות עד לקפיצה לדרגה עילאית יותר. מאידך,
המצוי בדרגה נחותה ביותר נדרש שלא להישאר במצב זה, אפילו רגע אחד, כי אם
„לקפוץ" ממצבו ולהגיע לגאולה ולחירות אמיתית,

ובשניהם — ובכל המצויים בין שתי הדרגות הללו — מושג הדבר על-ידי
„תעבדון את האלקים על ההר הזה", „עשה ונשמע", „עלידי לימוד התורה
וקיום המצוות בחיי יום יום. כאמור — נתונה בכך לכל אחד עזרת הקב"ה, שהוא
„פועל ישועות בקרב הארץ" (— כולל בתוך ובקרב המצב ה„ארצי").

* * *

ויהי רצון, שה„פסח" — דילוג וקפיצה" יבוצעו ויושלמו במצב של חירות,
הכוללת חירות מכל הדברים המפריעים לביצוע תכלית החיים האנושיים,
שיהיו חיים כפי הדרוש, חיים בהתאם לכוונה האלקית,

וחירותו של כל אחד כפרט, הגאולה הפרטית עוד בהיותנו בגלות, תחיש את
השלמת החירות של כל ישראל בכל מקום, ותביא את מילוי ההבטחה: „תרוממנה
קרנות צדיק" — „עשר קרנות כו' קרן מלך המשיח כו'" — הגאולה האמיתית
והשלימה על ידי משיח צדקנו ובקרוב ממש.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

יאתתז

ב"ה, ראש חודש ניסן, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת עדית תחי' גיל

מנהלת ביס"מ ע"ש שרת, ירושלים עיה"ק ת"ו

ברכה ושלוש!

בנועם הנני לאשר קבלת מכתבה מט"ז אדר ב', בו כותבת על דבר
ביקור צעירי חב"ד בקשר עם מבצע משלוח מנות.

ויהי רצון אשר ככל עניני תורתנו, **תורת חיים** — הוראה בחיים, ומצותי — עליהן נאמר **וחי בהם**, יוסיף גם מבצע זה תוכן בחיי היום-יום, ובפרט אשר פעולתן ותוכןן של מצוות משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים — ברורים הם: קירוב הלבבות ואחדות כל בני עמנו, מיוסד על כלל גדול בתורתנו — ואהבת לרעך כמוך. ומודגש זה גם כן בדיוק הלשון **מתנות** לאביונים, שהנותן צדקה בעין יפה ובסבר פנים יפות, אין זו נתינת צדקה כי אם נתינת מתנה.

וכמו בכל עניני המועדים והימים-טובים, תהי' פעולת מבצעים אלו בזמנם, פעולות האמורות דימי הפורים, רישומה ניכר בחיי היום-יום במשך כל השנה.

כיון שהכל בהשגחה פרטית, הרי עצם כתבה אלי, ועוד יותר, אשר בידה תפקיד הכי אחראי של מנהלת בית ספר, מחייבני לנצל הזדמנות זו להדגיש גודל הזכות ביחד עם גודל האחריות שלה, שזה מלמד שני דברים גם יחד:

(א) אשר ניתנו לה כל הכוחות הדרושים למלא תפקיד האמור, ובהידור; וכמדובר כמה פעמים אשר תפקיד האמתי של בית ספר, ובפרט בתקופתנו זו, אינו רק הקניית ידיעות ומדעים, כי אם בעיקר עיצוב אופים והשקפת עולמם של תלמידי ביה"ס, שיהיו מיוסדים על יסודות האמורים של ואהבת לרעך כמוך ומדת הצדקה באופן של מתנה, בתוך כללות מצוות תורתנו, הנקראת תורת חסד.

(ב) אשר ביחד עם גודל האחריות הרי זה, כאמור, גם זכות גדולה ביותר למלא תפקיד האמור בנוגע לבני ובנות ישראל, אשר כל אחד ואחת מהם הם, כלשון הכתוב, בנים אתם לה' אלקיכם.

בכבוד ובברכה להצלחה בכל האמור ולחג הפסח כשר ושמח.

יא'תתז

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

וחי בהם: אחרי ית, ה.

ותוכן .. קירוב הלבבות: ראה גם לעיל חכ"ט אגרת יא'פט. ח"ל יא'תכא, ובהנסמן בהערות שם.

כלל .. כמוך: קדושים יט, ית. תר"כ ופרש"י שם.

תורת חסד: משלי לא, כו.

בנים אתם לה' אלקיכם: ראה יד, א.

יא'תתח

ב"ה, ד' ניסן, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מאיר ו. ווייסגל שי'
רחובות

שלום וברכה!

בנועם מאשר אני קבלת מכתבו מי"ז אדר ב', אישור קבלת מכתבי שלי, ובעיקר נהניתי מהרוח בו נכתב, אשר אף על פי שבא גם בטענה, הרי זה מנהג ישראל ישן נושן, כמפורסם.

ובנוגע לגוף הטענה, הרי בודאי גם מר יודע המענה על זה, ובפרט לאור העובדה אשר כמה וכמה מבני ובנות ישראל נמצאים בחו"ל, ואין כאן המקום להאריך על הסבות שבדבר ועל הטעמים שבדבר. וכאמור, שבודאי גם למר ידועים הם.

אוסף רק נקודה אחת בזה, המודגשת ובולטת ביותר דוקא בשבועות הכי אחרונים, עד כמה נחוצה וזקוקה ומוכרחת לקיום הגשמי של העם היושב בארץ הקודש נוכחיות — וההשפעה הכרוכה בזה — של אנשי ישראל הנמצאים דוקא בחו"ל. ואף שאין צועקין על העבר, הלאי שכמה מהמדריכים הרוחניים וכמה מהעסקנים בעלי-מרץ אשר נטשו את המערכה בחו"ל והעתיקו לאה"ק היו חוזרים בהם וחוזרים למערכות המלחמה בכמה וכמה שטחים הנטושה בחו"ל ואשר השלכות חיוניות לה על המצב הגשמי והמצב הרוחני גם יחד אשר בארץ הקודש, אשר גם זה לבד מספיק די והותר לענות על הטענה האמורה, אפילו באם היתה כוונת מר לטענה.

מובן מעצמו אשר הדברים אמורים בנוגע לאלו אשר שטח פעילותם העקרית הוא דוקא בחו"ל, ובשטחים הנוגעים לקיום עם בני ישראל,

יא'תתח

מצילום האגרת. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קיז.

מאיר ו. ווייסגל: אגרת נוספת אליו — לעיל יא'תשכב.

שבא גם בטענה: מדוע כ"ק אדמו"ר לא בא לארה"ק.

שאלין צועקין על העבר: ראה ברכות נד, א (הצועק לשעבר ה"ז תפלת שוא).

נטשו את המערכה בחו"ל: ראה גם לעיל חכ"ז אגרת י"כה (ובהנסמן בהערות שם). לקו"ש חל"ג

ע' 287. לקמן אגרת יא'תתקיג.

ובעיקר הנוער, להציל מסכנת ההתבוללות, נשואי תערובת וכו', וכן אלו אשר השפעתם על גורמים שונים בחו"ל חשובה, ולפעמים גם חיונית, להעניינם בארץ הקודש. וכותב אני בסגנון האמור, כיון שמר על פי ידיעותי אודות פעולותיו, אינו נמצא עתה בסוג זה, כי עיקר פעילותו היא דוקא באה"ק, ולכן אין בהאמור שייכות, ועל אחכוכ לא נגיעה בכי של מר.

תודתי נתונה למר מראש על הצעתו לשלוח להספרי שתחת ידי הספרים המופיעים בעריכת מר. וכפי ששמעתי הרבה יותר מעריכה יש בדבר וכו'. ובדאי אשר אנשי חב"ד עמם עומד מר בקישור ישמחו לקחת עליהם הטרחה של המשלוח וכו' כאשר יודעים.

בכבוד ובברכה — בענין שהזמן גרמא — לחג הפסח
כשר ושמח וזמן חרותנו — חרות מכל העניינים הבלתי
רצויים, ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

יא'תתט

ב"ה, ד' ניסן, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מר ב. שיפמאן שי

שלום וברכה!

איער בריוו האָט מיר דערגרייכט מיט אַ פאַרשפּעטיקונג. עס האָט
מיר געפּרייט צו באַקומען אַ גרוס פון אונזערע ברידער אין יענער מדינה,
און אַ וואַרעמען גרוס, און ספּעציעל אַז דאָס איז געווען געשריבן אין
מאַמע-לשון, אויף אידיש.

דער אויבערשטער זאָל אייך בענטשן מיט דערפּאָלג אין אַלע אייערע
וואונטשן לטובה.

וויבאַלד אַז מ'איז אַריין אין חודש וואָס ווערט אָנגערופן דער חודש
פון אויסלייזונג, זאָלט איר, צוזאַמען מיט אַלע אידן, ווערן אויסגעלייזט

הספרים המופיעים בעריכת מר: סדרת כתבי חיים ויצמן (ואמנם שלח מיד החלקים שיצאו עד

אז).

יא'תתט

חודש פון אויסלייזונג: שמ"ר פט"ו, יא.

פון אַלע פּראָבלעמען, און קענען אָנפירן דעם טאָג-טעגלעכן לעבן ווי עס באַדאַרף צו זיין, סיי מאַטעריעל און סיי גייסטיק.

מיט אַ וואונש צו אריכות ימים ושנים טובות און גוטע בשורות וועגן דער גוטער איינאַרדענונג פון אַלע פּראָבלעמען, און אַ כשרן און פריילעכן פסח.

צו אייער שרייבן וועגן הוצאות (אויסגאַבען) וואָס זיינען פאַרבונדן מיט אַרויסהעלפן די מיטגלידער פון אייער משפּחה וואָס געפינען זיך דאָרטן, אָדער וועגן זייער אַרויספאַרן, ווי אויך בנוגע מעדיצינישע באַהאַנדלונג אד"ג, דאָרפט איר זיך ווענדן צו די זעלבע אוטשרעזשיעניעס און אַרגאַניזאַציעס וואָס האָבן גענומען אָנטייל אין אייער באַזוך אין אַמעריקע. אויף וויפל מיר ווייזט זיך אויס, געהערט דאָס צו די אָפטיילונגען פון דער אַרגאַניזאַציע וואָס געפינט זיך אין דער שטאָט וואו איר זייט געקומען אויף אַ באַזוך, און מסתם האָט איר פון דאָרט באַקומען אַן אַרויספאָדערונג אויף אַ וויזע, און דאָרט לעבן אייערע קרובים, אא"וו. דאָס זעלבע אויך בנוגע מעדיצינישע באַהאַנדלונג. איך גלויב ניט אַז אין אַן אַנדער סטייט, ווי ניו-יאָרק אד"ג, וועלן די אַרגאַניזאַציעס דאָס וועלן נעמען אויף זיך.

[תרגום חפשי]

מכתבו הגיעני באיחור. שמחתי לקבל ד"ש מאחינו במדינה ההיא, וד"ש חמה, ובמיוחד שזה נכתב בשפת האם, באידיש.

השי"ת יברכו בהצלחה בכל משאלות לבבו לטובה.

מכיון שנכנסו לחודש הנקרא חודש הגאולה, יה"ר שהוא, יחד עם כל אחב"י, ייגאל מכל הבעיות, ויוכלו לנהל את חיי היום יום כדבעי, הן בגשמיות והן ברוחניות.

באיחול לאריכות ימים ושנים טובות ובשורות טובות ע"ד החסדורות הטובה של כל הבעיות, ופסח כשר ושמח.

לכתבו ע"ד הוצאות הקשורות עם סיוע לבני משפחתו הנמצאים שם, או ע"ד יציאתם משם, וכן בענייני רפואה וכיו"ב, עליו לפנות לאותם משרדים ולארגונים שהשתתפו בטיפול בביקורו באמריקה. כפי שנדמה לי, הדבר שייך לסניפים של

הארגון הנמצא בעיר שאל"י הגיע לביקור, ומן הסתם קיבל משם את בקשת הויזה, ושם מתגוררים קרוביו וכו'. אותו הדבר בנוגע לטיפול הרפואי. אינני מאמין שבמדינה אחרת, כמו ניו יורק וכדומה, יקחו זאת הארגונים על עצמם.

יא'תתי

ב"ה, ז' ניסן, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"נ
עוסקים בצרכי ציבור
הרנ"נ שי' הרי"ג שי' והרה"פ שי'

שלום וברכה!

בתמהון נודעתי אשר עד עתה עדין לא נסתדרו הדברים ולא נתדברו בנוגע להפעולות המתנהלות והמאורגנות על ידי הר"ש שי' אזימוב והרפ"ג שי' הכהן פאָשטער, וכמובן גם ממכתבם מיום ד' א' אד"ש.

והנה אמרו חכמינו ז"ל אין צועקין על העבר, ויהי רצון שעכ"פ בהקדם יכנסו להענין כפי הדרוש ויעשו כפי הצורך שיסתדרו הענינים בדרכי נועם ובדרכי שלום.

ומובן שההקדם בזה ישובח, ועפ"י מש"נ פוטר מים ראשית גוי'.

כיון שאמרז"ל הכלל „אינו מבקש אלא לפי כוחם" ונוסף על זה „הנעשה אין להשיב", הרי בכל השטחים אשר עוסקים שני הנ"ל והארגונים שבהנהלתם עד עתה, שטחים במובן פעולות ושטחים כפשוטם

יא'תתי

מצילום האגרת. והוא מענה לחברי הבי"ד שדנו בחלוקת העבודה בין שני שלוחים המנהלים ארגוניי הבי"ד בפאריז בשכונות שונות – ראה לעיל חכ"ז אגרת י'תעט.

הרנ"נ הר"ר ניסן נעמאָנאָו. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ז אגרת ט'תרמב (ע' פד), ובהנסמן בהערות שם. לעיל חכ"ז אגרת י'נט.

הר"ג: הר"ר יוסף גאָלדבערג. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ג אגרת תשיח. ח"ט אגרת ב'תרעא.

הרה"פ: הר"ר הלל פּעוּוּזנער. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג אגרת ח'תתקנז, ובהנסמן בהערות שם.

אין צועקין על העבר: ראה ברכות נד, א (הצועק לשעבר ה"ז תפלת שוא).

פוטר מים ראשית: משלי יז, יד. סנהדרין ו, ב.

שאמרז"ל: במדבר פ"ב, ג.

בנוגע למקומות, על כאו"א להמשיך ומטעמים האמורים, וכמובן ככל האפשרי בשיתוף פעולה, ומקרא מלא דבר הכתוב: אז נדברו יראי הוי' איש אל רעהו ויקשב הוי' גו', ומפורסמת האריכות בזה בקונטרס „החלצו“.

(ב) פשוט אשר אפשרי הדבר, ומתוך שלום אמת, שהרי כאן ובכמה מדינות פועלים צעירי אגודת חב"ד ו„הדר התורה“ כאו"א בשטח שלו, ובשלום ובהתדברות וכו', ולא רק שאין הדבר פוגע בפעילותו של אחד מהם, אלא אדרבה, וכנראה במוחש כאן ובכ"מ, וכנ"ל.

(ג) באם ישנם ענינים שאפשר להיות התנגשות, ובדוגמא התועדות במועדים וביומי דפגרא בכלל, ובמועדים חסידיים במיוחד, הרי כמה וכמה שעות ישנן במשך מועדים אלו כדי חלוקה ויותר.

עד"ז ג"כ בנוגע למקומות חדשים.

ובאם יראה הבי"ד לטוב ולמועיל, הרי באפשריותו וביכלתו שיזמין שני הנ"ל להתדבר עמהם, ושהשנים ידברו ביניהם בנוכחותם לקבוע על אתר ג"כ בנוגע לשעות שבמועדים ובנוגע למקומות, ולשאול הצעות הנ"ל וכו'. ובאם תהי' בזה אי-התאמה, להכריע ביניהם.

(ד) מהאמור מובן ג"כ בהנוגע לשאר ענינים ושאלות ובעיות שישנם או שיתחדשו.

ויה"ר אשר הקב"ה אשר שלוי שמו, ישכין השלום בכל מקום ומקום, ובפרט על פי המבואר בקונטרס „החלצו“ גודל הענין וגודל ההצלחה הנמשכת עי"ז. ואשרי חלקם של כאו"א הלוקח חלק בזה.

ומזה מובן ג"כ, כנ"ל, אשר כל ההקדם ישובת.

המצפה לבשורות טובות בכל האמור וחותרם בברכת חג הפסח כשר ושמח

מ. שניאורסאהן

יא'תתיא

ב"ה, ערב שבת הגדול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור
הרב יהודא שי' פחימא

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו, ות"ח על הבשורה הטובה מפעולותיו למען
אחינו בני ישראל שי' הנמצאים בבתי האסורים, בקשר עם מבצע משלוח
מנות ומתנות לאביונים, ובחיזוק היהדות בכלל.

גודל הזכות שבזה — בודאי לדכותי אין צריך ביאור.

ואביע תקותי חזקה שהצלחתו בעבר תעודד אותו להרבות בפעולות
כיוצא בהן בימים יבואו.

שהרי אחב"י יהודים הם בכל יום ובכל מקום, והיהדות היא העצם
שלהם והחיות שלהם, לימוד התורה וקיום מצוותי' אשר יעשה אותם
האדם וחי בהם, מתאים להוראות השם בתורתו, תורת־חיים, הוראה
בחי' היום־יום.

והוראות אלו בתקפן הן בכל זמן ובכל מקום, גם לאלו הנמצאים
בגלות בתוך גלות, הנמצאים בבית האסורים.

ושייכות מיוחדת להאמור — לימים אלו הסמוכים לחג המצות,
שהוא „זמן חרותנו" — על פי נוסח המקודש בתפלות ובברכות דמועד
זה.

ומההוראות האמורות בקשר עם חג המצות היא ההדגשה „זמן
חרותנו", שמזכירים וחוזרים על נוסח זה כמה פעמים בכל יום מימי
הפסח. ולא עוד אלא שמקדימים לזה „מועדים לשמחה חגים וזמנים
לששון" —

יא'תתיא

נדפסה בלקו"ש חי"ב ע' 158.

מפעולותיו למען אחב"י שי' הנמצאים בבתי האסורים: ראה גם שיחת ש"פ ויקהל (והתוועדויות
שלאח"י) שנה זו. וראה גם לקמן אגרת יא'תתיא.
אשר יעשה אותם האדם וחי בהם: אחרי ית, ה.
תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

אף שנמצאים אנו בגלות המר, אשר סיבת מציאות זו היא, בנוסח התפלה, „ומפני חטאינו גלינו מארצנו”. ואף על פי כן, גם בתוך הגלות, עת שמרצה החטא, אפשר ליהודי לחוג באמתיות „זמן חרותנו”, חרות אמתית, בפרט בשטח הרוחני, שהוא עיקר מציאות ומהות האדם — מלשון „אדמה לעליון”, ולא עוד אלא שחוגג הוא אותו מתוך שמחה וששון, כאמור לעיל.

ומן הכלל אל הפרט: אדם פרטי הנמצא בבית האסורים בתור עונש פרטי על חטאו הפרטי — גם בו כל הדברים אמורים כפשוטם וכמשמעם, כלומר, אשר יכול הוא להיות במצב של חרות רוחנית על ידי שיתקשר עם תורתנו ומצוותי, שהם הנותנים לאדם חרות אמתית — אפילו בשעה שבגופו כלוא הוא בבית האסורים. ולא עוד אלא שההתבוננות בזה יש בה לעורר שמחה אמתית, לקיים מה שנאמר „עבדו את ה' בשמחה”.

על פי מאמר חכמינו ז"ל אשר מעשה הוא העיקר, הרי עיקר כוונת מכתבי זה — מבצעי פסח, להביאם למעשה בפועל, וביתר שאת וביתר עוז, לחוגים הכי רחבים של בני ובנות ישראל בכלל, ובפרט לאלו הנמצאים, לעת עתה, בבית האסורים,

אשר במדה גדולה וחשובה תלויים הם בעזרת הנמצאים מבחוץ, לאפשר להם לקיים מצוות חג הפסח — כולל ימי חול המועד — במילואן ומתוך שמחה.

ובודאי אשר בכל כגון זה, ישנה ההבטחה **יגעת ומצאת**, ולא עוד אלא שבמדתו של הקב"ה, מדה כנגד מדה, הרי על ידי העזר המוגש במיוחד לאלו הנמצאים בגלות בתוך גלות, בבית האסורים, להעמידם במצב של חרות (במדה האפשרית, גם בתוך כותלי בית מאסרם),

ממשיכים ברכות ה' וכמה פעמים ככה — בגאולה הפרטית של כל אחד ואחת מאחינו בני ישראל העושים והמעשים במבצע זה, במדת חרות האפשרית בתוך הגלות,

ומגאולה הפרטית לגאולה הכללית — לקרב הגאולה האמתית

האדם — מלשון „אדמה לעליון”: ישע"י יד, יד. של"ה ג, רע"א. ועוד.

הנמצא בבית האסורים: ראה גם לקמן אגרת יא'תתיד.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

מעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

יגעת ומצאת: מגילה ו, ב.

מדה כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

והשלימה של כל אחינו עם בני ישראל בכל מקום שהם, על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

כבוד ובברכה להצלחה רבה במבצע פסח ובכל האמור, ולחג הפסח כשר ושמח

מ. שניאורסאהן

יא'תתיב

בי"ה, ערב שבת הגדול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לנשי ובנות ישראל בכל מקום שהן,
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

— במענה לשאלת רבות —

כיון שהשבת הבא הוא שבת הגדול, מובן שגם הערב-שבת גדול הוא, בכל עניינו — כולל גם סיומו וחזרתו: הדלקת נר שבת קודש, ואדרבא עיקר הוא, שהרי הוא שייך וקשור וסיבה לכל התורה ומצותי, וכמחז"ל, ע"פ מש"נ כי נר מצוה ותורה אור, ולכן בודאי שכל המשתדלים והמשתדלות במבצע נש"ק — ישתדלו בו בקשר לשבת הגדול זה ביתר שאת וביתר עז, וכן בקשר לנרות יו"ט הבא לאחר זה, כמובן. והשי"ת יאיר מזלן של כאו"א בכל המצטרף להן, לבני ביתן ולהוריהן — שליט"א.

ומענינא דיומא

תתברכנה, בתוככי כלל ישראל, בחג הפסח כשר ושמח.

בברכת הצלחה גדולה בכל האמור, ולחג הפסח כשר ושמח

מ. שניאורסאהן

יא'תתיב

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש חי"ב ע' 154.

וכמחז"ל .. נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג. שבת כג, ב. רש"י שם ד"ה בנים תלמידי.

יא'תתיג

ב"ה, י"א ניסן, התשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אל השלוחים
אנשים נשים וטף — שליט"א
אשר בצפת ת"ו

שלום וברכה!

לקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה,
הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מדאגות
בגשם ומדאגות ברוח — מכל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא
בכל עניני האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך
דעהו.

בברכת החג

מ. שניאורסאהן

ת"ח על הברכות. וכבר מלתי אמורה בתוה"ק: ואברכה (ה' מקור
הברכות) מברכך, בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר.

נ.ב. המכ' מאור לי"א ניסן וכן הקובץ דברי תורה חו' ג' נתקבלו.
ות"ח ת"ח.

יא'תתיג

נדפס בס' השליחות לארה"ק ע' רמד.

השלוחים: אגרות נוספות אליהם — לעיל אגרת יא'תשנח, ובהנסמן בהערות שם.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו.

ת"ח על הברכות: ליום ההולדת בי"א ניסן.

בתוה"ק: לך לך יב, ג.

שתוספתו מרובה על העיקר: ב"ר פס"א, ד.

יא'תתיד

בי"ה, ערב חג הפסח, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יצחק שי' רבין
ראש הממשלה

שלום וברכה!

מנצל אני הזדמנות זו, בעמדנו ערב חג הפסח, זמן חרותנו, להודות
למר על מכתבו, ובפרט בעד הרוח בו נכתב.

כן מחובתי הנעימה להביע גודל הנחת-רוח בקשר עם האפשריות
המלאה והעזר שניתנו לאנשי חב"ד לבקר בבסיסי צה"ל וכו' במסגרת
„מבצע פורים" וגם „מבצע פסח“.

ותודה מיוחדת בעד הסיוע לבקר גם את הנמצאים בבתי מאסר,
שמשמעות מיוחדת לזה בקשר לזמן חרותנו, שעל ידי כך קבלו הנאסרים
עידוד ותקוה לחרות (אמתית). שהרי תכלית בית האסורים אינה לצער
ולהעניש לשם עונש, כי אם להביא את העבריין להתבונן במצבו, לחרטה
על העבר ולהחלטה טובה על להבא, כלומר להשתחרר עוד בשבתו בכלא
מהתכונות והסיבות שגרמו למצבו, בכדי שיוכל, ככלות מועד מאסרו,
לשוב למסלול חיים תקינים ולחיות חיים של חרות אמתית, חרות נפשית.

יא'תתיד

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק. נדפסה ב„התקשרות" גליון רפג ע' 12.
האגרת נשלחה ע"י הר"ש מידנצ'יק, בצירוף אגרת המזכירות:

בי"ה, ערב חג הפסח, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ידידינו הר"ש שי' מידנצ'יק

שלום וברכה!

מצו"ב מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א למר רבין שי', ומטובו להמציאו לו
אישית, ולהסביר לו שכ"ק אדמו"ר שליט"א לא רצה לשלוח המכתב ישר
ללשכתו שיעבור דרך המזכירות שלו, ולכן ביקש את כי למסור לו המכתב
אישית בהזדמנות המתאימה.

ובודאי יודיע ההמשך בזה ות"ח מראש.
בכבוד ובברכת חג הפסח כשר ושמח

מזכיר

שנשמעות מיוחדת לזה: ראה גם לעיל אגרת יא'תתא.

ומענין לענין באותו ענין, ידוע מאמר הנפלא של חכמינו ז"ל בקשר עם חייבי מיתת בית-דין ועד להחמורה שבכולן, מיתה על ידי סקילה (אף שכידוע הי' זה ענין נדיר ביותר), שעל פי ציווי התורה הי' הנהרג ניתלה, אבל לשעה הכי קלה, שתיכף היו מסירים אותו מהתלי.

ואמרו חכמינו בטעם הדבר: משל למה הדבר דומה לשני אחים תאומים בעיר אחת, אחד מינוהו מלך ואחד יצא לליסטיות. ציוה המלך ותלאוהו. כל הרואה אותו אומר, המלך תלוי. ציוה המלך והורידוהו (סנהדרין מו, ב).

בסגנון אחר, אשר כל אדם, יהי מצבו מה שיהי, ואפילו חטא ופשע באופן הכי חמור, עדיין הוא עשוי בדיוקנו של מקום (לשון רש"י) ובלשון הכתוב, בצלם אלקים ברא אותו.

ויהי רצון אשר זמן חרותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, יביא לכל או"א מאתנו, בתוככי כלל ישראל, חרות אמיתית מכל ענינים המבלבלים ובלתי רצויים, מבית ומחוץ, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד וביקר ובברכת חג הפסח כשר ושמח ולבשו"ט.

יא'תתטו

ב"ה, ערב חג הפסח, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ועד הקהילה היהודית בהנובר
הי עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבם מיום א אדר ב', והנני מודה להם עבור שימת לבם לחודיעני מפעילותם הברוכה של אנשי חב"ד בקהלתם בקשר עם המבצעים הידועים לחיזוק התורה והמצוות בכלל ובשטח החינוך בפרט.

לשון רש"י: סנהדרין שם.

ובלשון הכתוב: בראשית א, כז. וברש"י שם.

יא'תתטו

המבצעים הידועים: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

ולקראת חג המצות, זמן חרותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ברכתי שלוחה להם ולכל בני עדתם שיחיו, לחג הפסח כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מכל עניינים המבלבלים, הן בגשם והן ברוח, כדי לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב.
בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

יא'תתטז

[נוסח המברק לקראת חג הפסח, ה'תשל"ו]

חג הפסח ושבת שלום ושמחים וכל אחד ואחת יודה לאלקים בקרוב ויספר נפלאותיו כי גדע כל גוי תרוממנה קרנות צדיק מלך המשיח.
מנחם שניאורסאהן

יא'תתיז

ב"ה, ערש"ק מברכים חודש אייר, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

צו אֶלֶע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פֿאַר דעם
מוסד־חינוך „אהלי תורה“,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דער היינציקער דינער קומט־פֿאַר ב' אייר — דער יום־הולדת פון

יא'תתטז

מצילום המברק.

יודה .. תרוממנה קרנות צדיק: תהלים עה, ב"א (פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר).
וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.
מלך המשיח: מדרש תהלים שם.

יא'תתיז

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש חי"ב ע' 186 ואילך.

צו .. דעם יערלעכן דינער פֿאַר דעם מוסד־חינוך „אהלי תורה“: מוסד חינוך לכנים על טהרת הקודש, ברוקלין. נוסד בשנת תשט"ו. ראה גם לעיל חי"ט אגרת זרלוי; זרמג (תשכ"ב). ח"כ אגרת זתרל (תשכ"א). חכ"ב אגרת ח'תכד (תשכ"ב). חכ"ג אגרת ח'תקלא (תשכ"ה). חכ"ד אגרת ט'קמג (תשכ"ו). חכ"ה אגרת ט'תצה (תשכ"ח). חכ"ו אגרת ט'תרצג (תשכ"ט). ט'תצא (תשל"ל). חכ"ז אגרת י'קמד (תשל"א). י'שפג (תשל"ב). חכ"ח אגרת י'תשס (תשל"ג). חכ"ט אגרת יא'קכב (תשל"ד). ח"ל אגרת יא'תקיז (תשל"ה).

דעם רבי'ן מהר"ש, און אַזוי ווי אַלץ איז דאָך בהשגחה פרטית, איז דאָס אַ „דבר בעתו" מיט אַ ספעציעלע אָנווייזונג.

בכלל איז ידוע, אַז אין צוגאָב צו דעם וואָס אַלע רביים נשיאי חב"ד, האָבן אַ בשותפות'דיגען ענין אַלס נשיאי חב"ד, האָט יעדערער פון זיי באַזונדערע ענינים אין וועלכע זיי זיינען אויסגעשטיילט, סיי בנוגע דעם דרך און אָנפירונג פון די נשיאות, סיי אין ספעציעלע אָנווייזונגען וואָס זיי האָבן געגעבן.

אַ ספעציעלע נקודה אין דעם דרך פון רבי'ן מהר"ש דריקט זיך אויס אין דעם באַקאַנטן וואָרט וואָס ער האָט געזאָגט אַלס אַן אַלגעמיינע אָנווייזונג:

„די וועלט זאָגט, אַז מ'קען ניט אַרונטער דאָרף מען אַריבער, און איך זאָג — אַז מ'דאָרף לכתחילה אַריבער!"

צו אַלעם ערשטן איז דאָס אַן אָנווייזונג וואָס איז פאַרבונדן מיט אַלע ענינים פון עבודת־השם, ווי אויך אין די ענינים וועלכע זיינען אַ פּאָסנדע צוגרייטונג צו עבודת־השם — אָנהייבנדיג מיט לערנען תורה און קיום המצוות. דאָס מיינט, אַז יעדער איינער און איינע דאָרף פאַרלאַנגען פון זיך דעם ענין פון „לכתחילה אַריבער" — צו דערגרייכן אַ העכערע מדרגה אין לימוד התורה און קיום המצוות, סיי אין איכות און סיי אין כמות.

און ווי געזאָגט, איז דאָס נוגע אויך — און ספעציעל — די ענינים וועלכע זיינען אַ פּאָסנדע צוגרייטונג צו תורה און מצוות, על אחת כמה וכמה אין דער דערציאונג פון קינדער, וואָס זייער גאַנצער חינוך איז אַ צוגרייטונג אויפן גאַנצן לעבן, אין אַן אופן פון „גם כי יזקין לא יסור ממנה" — אַז ער וועט ניט אַפטרעטן פון דרך־השם אויך אין די עלטערע יאָרן.

דער מוסד „אהלי תורה" איז ידוע ומפורסם אַלס מוסד־חינוך על טהרת הקודש, וואָס האָט באַוויזן, אַז ער גייט אין דעם דרך פון דער דערמאָנטער אָנווייזונג „אַז מ'דאָרף לכתחילה אַריבער", ווי אויבן דערקלערט.

עס פּאָדערט זיך אָבער, אז אויך די פריינד און שטיצער פון „אהלי תורה" שליט"א זאָלן, פון זייער זייט, אַרויסווייזן דעם „לכתחילה

די וועלט .. לכתחילה אַריבער: אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"א ע' תריז.

גם כי יזקין לא יסור ממנה: משלי כב, ו.

אַריבער" אין זייער איבערגעבנקייט און שטיצע צו דעם מוסד. און ווי גוט די הילף איז געווען ביז איצט, דאַרף יעדער איינער און איינע פאָדערן פון זיך — און אָנשטרענגען זיך, אויב נויטיג — צו טאָן אין דעם אין אַ פאַרגרעסערטע מאָס.

און בזכות זה וועט השם יתברך אַראָפּשיקן זיינע ברכות, מידה כנגד מידה, אין דער פולסטער מאָס, „אַריבער און אַריבער“, צו אַלע אָנטיילנעמער און שטיצער אין אַלץ וואָס מ'נויטיגט זיך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

[תרגום חפשי]

לכל המשתתפים בדינר השנתי של מוסד־חינוך „אהלי תורה“,

הדינר נערך בשנה זו בב' אייר — יום־ההולדת של אדמו"ר מהר"ש, והיות שהכל הוא בהשגחה פרטית, הרי זה „דבר בעתו“ עם הוראה מיוחדת.

בכלל ידוע, שבנוסף לכך שכל הרביים, נשיאי חב"ד, יש להם ענין משותף בתור נשיאי חב"ד, יש לכל אחד מהם ענינים שונים שבהם הוא מתייחד, הן בנוגע לדרך והנהגת הנשיאות, והן בהוראות מיוחדת שהם נתנו.

נקודה מיוחדת בדרכו של אדמו"ר מהר"ש באה לידי ביטוי בפתגם הנודע שהוא אמר בתור הוראה כללית:

„העולם אומר, שכשאי אפשר לעבור מלמטה עוברים מלמעלה, ואני אומר — שיש ללכת לכתחילה מלמעלה!“

לכל לראש הרי זו הוראה הקשורה עם כל הענינים של עבודת השם, וכן בענינים שהם הכנה מתאימה לעבודת השם — החל מלימוד התורה וקיום המצוות. זאת אומרת, שכל אחד ואחת צריכים לדרוש מעצמם את הענין ד„לכתחילה מלמעלה“ — להגיע למדריגה נעלית יותר בלימוד התורה וקיום המצוות, הן באיכות והן בכמות.

וכאמור, הרי זה נוגע גם — ובמיוחד — בענינים שהם הכנה מתאימה לתורה ומצוות, על אחת כמה וכמה בחינוך הילדים, שכל חינוכם הוא הכנה על כל החיים, באופן ד„גם כי יזקין לא יסור ממנה“ — שלא יסור מדרך־השם גם בשנותיו המבוגרות.

המוסד „אהלי תורה“ ידוע ומפורסם כמוסד־חינוך על טהרת הקודש, שהוכיח, שהוא הולך בדרך ההוראה הנ"ל ש„יש ללכת לכתחילה מלמעלה“, כנ"ל.

אך נדרש אשר ידידי ותומכי „אהלי תורה" שליט"א יוכיחו מצידם את ה„לכתחילה מלמעלה" במסירותם לתמיכת המוסד. וככל שהי' הסיוע טוב עד עתה, צריכים כל אחד ואחת לדרוש מעצמם – ולהתאמץ, באם יש צורך בכך – לעסוק בכך במידה גדולה יותר.

ובזכות זה ישלח השם יתברך את ברכותיו, מידה כנגד מידה, במידה מלאה, „מעל ומעבר", לכל המשתתפים והתומכים בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

יא'תתיח

בי"ה, כ"ו ניסן, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו בקשר עם מצוות תפלין, ונרות שבת ויו"ט וחומר עזר וכו' באמצעות שלוחינו במסגרת מבצעי המצוות שעוסקים בהם.

ועל פי סגנון מכתבו תקותי חזקה שמניח תפלין בכל יום חול ומקיים מצוה זו ושאר המצוות בשמחה ובטוב לבב, כהוראת תורתנו, תורת חיים.

וכיון שמכתבו נכתב קרוב לחג הפסח, והמענה בא בסמיכות לאחר החג „זמן חרותנו", יהי רצון שיהי' אצלו, בתוככי כלל אחינו בני ישראל, חירות אמתית מענינים המבלבלים, וילך מחיל אל חיל בעניני תורה ומצוותי' בחיי היום-יום, ומתוך שמחה. והשם יתברך יוסיף לו ולכל אשר לו בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

יא'תתיח

מבצעי המצוות: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

מחיל אל מחיל: תהלים פד, ח.

יא'תתיט

[כ"ז ניסן, ה'תשל"ו]

מוסר השכל עד כמה גדולים העלמות בחשך הגלות — שדוקא כשהוכרז ע"ד „שנת החינוך" והכרח הכנת בעוד מועד למחנות קיץ — נתעורר תכנית הנ"ל.

ואולי יש טעמים נוספים במכ' הוריו שי' שכותבים ומחכה לקבלתם.

מצו"ב השתתפות בהוצאת דמבצע שנת החינוך ע"י ...

אזכיר עה"צ להנ"ל.

[אגרות המזכירות, שנכתבו באותה תקופה,

בקשר להכרזת „שנת החינוך"]

ב"ה, ד' אייר תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה נחמן שי'

שלום וברכה!

בטח עומד כת"ר — כמנהל המל"ח באנגליא — בראש ההתעוררות דכל אלה שצריכים לארגן ולסדר את פעולות שנת החינוך באנגליא בכל ההתרחבות האפשריות. ונשמח לדעת מהנעשה בזה.

ומה שרציתי להעיר בזה הוא:

א) שלא לשכוח את אירלאַנד, ולמצוא שם מי שיתעורר וימשיך בהפעולות.

ב) בטח יפרסמו בהקדם גם בעתון שהנכם מו"ל עבור הקהילות הקטנות ע"ד שנת החינוך, כדי להרחיב את הפעולות גם שם.

יא'תתיט

נדפסה בספר השליחות ע' 314. „התקשרות" גליון תתקעז ע' 9. והוא מענה לזוג שלוחים שרצו לעזוב מקום שליחותם לפני הקיץ.

„שנת החינוך": בשיחות ש"פ אחרי, מברכים החודש אייר, הכריז כ"ק אדמו"ר על שנה זו (תשל"ו) כ„שנת החינוך" (ראה שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 118 ואילך), והרבה לעורר על כך באגרות ובשיחות קיץ זה. ראה נספחים לאגרת שלפנינו. לעיל ב„מבוא". לקמן אגרות יא'תתכו. יא'תתל. יא'תתלד. יא'תתמא. יא'תתמו. יא'תתמוז. יא'תתנא. יא'תתסב.

מ"ה נחמן: סודאק, השליח לאנגליא. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'תקעז, ובהנמך בהערות שם.

ופשוט אשר השאיפה צ"ל להגיע — ובקרוב ממש — לכל הילדים והנוער, ולכל אלה אשר אף אם נחשבים כגדולים בשנים — קטנים הם בידיעותיהם ובחנכים. וכן גם להשפיע על כל אלה שראויים הם להיות משפיעים ביותר כגון רבנים ומחנכים, או בעלי עסק שהם מסוג בני תורה, ובכלל כל אלה שיש להם חוג מושפעים שימלא כ"א את תפקידו לטובתו ולטובת הזולת.

למענהו אנו מחכים.

בברכת הצלחה רבה וכט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב
מנהל

* * *

ב"ה, ד' אייר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה עזריאל שי

שלום וברכה!

בטח התחיל כבר כת"ר במרץ ובזריזות בפעולות שנת החינוך במדינתו, הן בעצמו והן בהשפעתו על אלה שעומדים הכן לפעול כהוראת כת"ר.

ומה שרציתי להעיר בזה הוא, שבאשר זכה זה כבר מלפני כמה שנים להניח היסוד של פעולות בחיזוק היהדות בכלל ובין הנוער בפרט במדינות הסקנדינויות, אשר לכן מוטל עליו החוב, ויחד עם זה הזכות הגדולה בזה, שימהר להתענין בהתפשטות הפעולות דשנת החינוך גם במדינות ההן, כולל גם דענמארק. וכידוע השאיפה היא להגיע בקרוב ממש לכל אחד מהילדים — הנוער, וכן גם הילדים בידיעות אף שגדולים הם בשנים וכו', ולהטיב את מצב חנוכם במקסימום האפשרי.

ואולי יוכל להתדבר בזה גם עם אנ"ש שיחיו בלונדון, שכמדומני היו מהם כאלה שביקרו לפעמים בהמדינות ההן, ושיכולים לעזור בזה לכת"ר גם עתה.

בטח יודיענו מכל הנעשה בזה ות"ח למפרע.

בברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב
מנהל

* * *

מנהל: מרכז לעניני חינוך. וכן בחתימת שאר האגרות דלקמן.
מו"ה עזריאל: חייקין. בשנים תשכ"ח-תשכ"ה ה' שליח בדנמרק, ובשנים תשכ"ח-תשס"ג — בכריסל שבבלגיא. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"כ אגרת ז'תרו, ובהנסמן בהערות שם.

ב"ה, ד' אייר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה צבי הירש שי

שלום וברכה!

בהתאם עם שנת החינוך נזכרתי אשר לפני — ואולי גם עתה — יש לו קישורים מסחריים עם יאָפּאָן.

ואשר לכן הננו לעוררו על החוב המיוחד — יחד עם הזכות הגדולה שבזה — להתענין ולפעול בכל המרץ ובכל האפשרות בנוגע להתפשטות פעולות שנת החינוך גם בהמדינה ההיא, וכפי המטרה שצריכים להגיע לכל ילד וילדה, ולכל יהודי בכלל הזקוקים לחינוך, הן בעצמם והן בנוגע להשפיע על אחרים.

ונא להודיענו שהתחיל בזה בשעה טובה ומוצלחת, ולדווח לנו מזמן לזמן גם מהמשך הדבר.

בת"ח למפרע ובברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב,
מנהל

* * *

ב"ה, ד' אייר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה מנחם מענדל שי

שלום וברכה!

בקשר עם שנת החינוך הננו להעירו ולבקשו, אשר בשים לב לזה אשר בהשגחה פרטית יש לו קישורים מסחריים עם טייואָן, האָנג קאָנג, וכדומה, אשר בטח מבין כי מוטל עליו החוב — ויחד עם זה גם הזכות — להתענין במצב החינוך במקומות הנ"ל, ולעשות כל האפשר להטבתו וכו'.

ומובן אשר יכול להמשיך לעזרתו עוד אנשים שיש להם קשרים עם המדינות ההן, לטכס יחד עצה לפעול ביחד וביחוד בהמקסימום האפשרי.

מו"ה צבי הירש: חיטריק. נדפסה בתשורה (גאָלדמאַן, תשנ"ח). אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ז אגרת ה'תתקח, ובהנמנן בהערות שם.
מו"ה מנחם מענדל: שמטוב.

קצה

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ובטח יודיענו מכל הנעשה בזה, ות"ח למפרע.

בברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

מנהל

* * *

בי"ה י"ג אייר תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה גרשון מענדל שי

שלום וברכה!

בתור בי"כ שלנו במדינת איטליא, בטח עומד גם בראש המבצע של שנת החינוך שם, וכמובן מבלי להצטמצם בפעולותיו – ויהא אפילו הכי רחבות במילאן – אלא להתפשט בכל הערים והישובים באיטליא.

ובודאי שגייס לזה את כל אנ"ש שיחיו, ועל ידם גם את כל אחד ואחת מאחינו בני ישראל שיחיו במדינתו שיכולים לעזור בזה, ולפעול במרץ רב, ויחד עם זה בדרכי נועם, בכדי להגיע בפעולותיהם החינוכיים לכל התלמידים והתלמידות ולכל הנוער, וגם לכל אלה שגדולים בשנים אבל קטנים הם בידיעותיהם וחינוכם שע"ע וכו'.

ובזה הנני לבקשו להתענין גם בשתי המדינות השכניות – אוסטריא ויון, אשר מרחוק איני יודע לע"ע מי שיוכל לעמוד שם בראש התנועה הני"ל, בלי התעוררות מיוחדת אישית. אשר לפי המצב, הכי קל הוא שיבקר שם בזמן המתאים, ועכ"פ לזמן קצר, מי שהוא מאנ"ש שיחיו באיטליא (וזכורני שלא זו היא הפעם הראשונה של ביקור מעין זה שהי', כמדומני גם בווינא וגם באתונא).

בטח יודיעני מכל הנעשה בזה עתה, וגם ידווח מזמן לזמן ע"ד המשך הפעולות, ות"ח למפרע.

בברכת הצלחה מרובה וכט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

מנהל

* * *

ב"ה, יט אייר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה אברהם שי

שלום וברכה!

במסגרת שנת החינוך הנני להציע לפניך לדון ע"ד האפשריות לסדר כינוס כל תלמידי מהמדינה ההיא הנמצאים כעת באהקת"ו, במטרה לעוררם ולעודדם ע"ד הוספה בכמות ובאיכות בחינוך עצמם וביתם, ובפרט של בניהם ובנותיהם שיחיו, וכן גם להמשיכם לעבודה בפועל בזה.

ובאשר אחד היסודות של חנוכם מלפנים הי' לעבוד בצבא ה' בכח עניני חיזוק היהדות בכלל, ובחינוך בפרט, יש לנצל אותם גם עתה להשתתף בפעולות שנת החינוך בכל מקום ובכל החוגים אשר ידם מגעת.

ברור אשר כנס כזה יועיל לחיזוקם גם במצבם ביהדות בכלל בכל ענין הדרוש חיזוק, ויעזור גם להמשך הקשר אתם בעתיד.

נא להודיעני בהקדם החלטתך בזה ות"ח למפרע.

בברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

מנהל

* * *

ב"ה, אסרו"חג השבועות, התשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
הרב דוד משה שי רוזן

שלום וברכה!

בטח שמע כתי"ר על דבר „מבצע חינוך" ו„שנת חינוך" שהכריז כ"ק אדמו"ר שליט"א, ומצו"ב ממה שנתפרסם בנידון זה.

ואף שכת"ר גם בלאו הכי עושה בשטח זה, הרי אמרו חכמינו ז"ל אין מזרזין אלא למזורזין, ובודאי ימשיך בזה ביתר שאת וביתר עוז, לעשות כל התלוי בו להפיץ החינוך הכשר במדינתו ובכל מקום שידו מגעת, להחדיר התורה ומצותי בכל או"א

מו"ה אברהם: גודין. ה' מתלמידי של הרב חדקוב בעת ששהה ריגא, בתקופה שלפני המלחמה. אחרי שעלה לארה"ק שימש כמזכיר צאגו"ח.
הרב .. רח"ן: אגרות נוספות אליו – לעיל יא'תשכז, ובהנסמן בהערות שם.

למגדול ועד קטן, ובלשון כ"ק אדמו"ר שליט"א — כולל אלה שגדולים הם בשנים אבל למרבה הצער עדיין „קטנים" הם בתורה ומצוות בחיי היום-יום. ונשמח להתבשר בשורות טובות בהאמור, ות"ח ת"ח מראש.

בכבוד ובברכה

הרב ח.מ.א. חדקוב

מנהל

* * *

ב"ה, ז' מנחם אב תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

להנהלת רשת אהלי יוסף יצחק בארצנו הקדושה ת"ו

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

באשר נשאר רק כחודש ימים עד התחלת הלימודים בהבתי"ס באהקת"ו, מובן שמעוניינים אנו לדעת בדיוק ע"ד הנעשה עם התלמידים והתלמידות שסיימו בשנה זו את בתי"ס היסודיים של הרשת, היינו כמה מהם ממשיכים לימודם במוסדות חב"ד ובאיזה מהם, כמה נרשמו במוסדות חינוך אחרים שמתנהגים עטה"ק, ומה ע"ד האחרים.

ופשוט הדבר אשר בנוגע לאלה מהם שלא החליטו עדיין, ואפילו אלה שהחליטו לא כפי המכוון, ההכרח לנצל את השבועות הבע"ל — וכל המקדים ה"ז משובח — כדי להשפיע על כל אחד ואחת מהנ"ל להחליט כדבעי למהוי — ומהם לשנות את החלטתם הבלתי רצויה לטובה.

ופשוט אשר פסיעה זו בחייהם של המסיימים נוגעת לא רק למקום לימודם והתעסקותם לשנה אחת הבע"ל, ואפילו לא רק לשנים אחדות של שהותם בביה"ס שבתרו בו, אלא גם למהלך חייהם בעתיד הרחוק.

ולכן נא ונא לטכס בהקדם עצות ולהתחזק ולהתאמץ לעשות כל האפשר להצילם ולהדריכם בדרך הטובה.

והנה באמת היתה צ"ל השתדלות הכי גדולה מאנ"ש שיחיו להתעניין בענין הנ"ל גם בנוגע לאלה שסיימו מוסדות חינוך אחרים, אבל כמובן זכות הקדימה לאלה שהיו עד עתה ברשותנו, והשקיעו הרבה כחות כדי ללמדם ולחנכם, ובכל זאת עד כמה שאפשר יש להתעניין גם בסוג השני הנ"ל.

ומשום חשיבות הדבר ה"י כדאי גם למנות איש מיוחד שבמשך החודש הבע"ל יתמסר לגמרי להנהלת התעמולה הנ"ל, ובימי החופש עכ"פ בטח יכולים למצוא איש מתאים לזה. ומשום החשיבות הכי גדולה המל"ח מוכן להשתתף בשמונים אחוזים לשכירתו של הנ"ל עבור החודש הזה. וכן גם בשמונים אחוזים להוצאות הנסיעות הדרושות לביקור כמה ערים וישובים לרגלי הנ"ל.

ועוד יותר טוב הי' לו היתה נמצאת גם אשה אחת מתאימה לעסוק בזה במשך חודש זה מספר שעות בכל יום, כדי להתדבר עם הנערות המסיימות ואמותיהן, והמל"ח יהי' מוכן להקציב שמונים אחוזים גם לשכירותה במשך החודש.

ובאם יעבדו הממונים הנ"ל במרץ בטח ימצאו זמן להשפיע — עכ"פ דרך אגב — על מספר תלמידים ותלמידות מסוג השני הנ"ל, ולהפנותם למוסדות שלנו או של אחרים שחונכם עטה"ק.

נא להודיענו בהקדם מכל הנעשה בזה ות"ח למפרע.

בברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

מנהל

יא'תתכ

[שלהי ניסן, ה'תשל"ו]

כשבקרתי את בתי תחי' בא"י בשנת תשל"ה הייתי אצל הרב זעווין שליט"א, ודברנו על כמה ענינים בפלפולא דאורייתא, ובין הדברים אמר לי הסבר על המחלוקת בחמץ אם התיירא או איסורא קבלע, שזה תלוי בהחקירה אם חמץ איסור גברא או חפצא. ובהכינוס הסברתי עפ"י זה את הפסק הלכה של אדמו"ר הזקן בסי' תנ"א סעי' י"ג והאריכות הדברים שבהגה"ה שם. ומסקנת דברי ששיטת הרב שחמץ איסור גברא. וזה עורר „קאץ גדול" שאמרו שזה היפך ממה שאמר כ"ק שליט"א¹.

וגם חיברתי את הנ"ל עם החילוקים שיש בין יאוש הפקר וביטול. ובעיקר שלפי שיטת רש"י, הפקר הוא הפקעת (הגברא) הבעלים מהחפץ וביטול הוא הפקעת החפץ מהבעלים, דהחמץ נחשב לעפרא דארעא, ואם כי בעלותו לא נפקה אבל הוא בעלים על עפר לבד. וחלשון דביטול מוכיח זאת שכל עיקרו בא על ביטול החמץ ולא על ביטול הבעלות, אך כיון שהחמץ נתבטל שוב לא איכפת לן אם הוא בעלים, אבל סו"ס איננו שוב בעלים של חמץ. כך מבארים בהשיבות את המושג דביטול.

(1) אָן אַ געוואַלד.

יא'תתכ

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה שניאור חיים הכהן גוטניק. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ח אגרת ו'תתקפ"ט, ובהנסמן בהערות שם.

אמר לי הסבר: נתבאר בספרו „המועדים בהלכה" מערכת חמץ ומצה (ע' ריא). ובהכינוס הסברתי: בהכינוס תורה, שנערך לאחר חג הפסח — ביום ראשון, כ"ה ניסן תשל"ו. בסי' תנ"א סעי' י"ג: שם הובאה מחלוקת הנ"ל אם חמץ חשוב התיירא או איסורא בלע. היפך .. שליט"א: בהתוועדות אחש"פ תשל"ו — כהשתתפות בכינוס תורה הנ"ל. נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 103 ואילך (ושם הערות 19-21 מביא המחלוקת בענין חמץ של פסח). שלפי שיטת רש"י: פסחים ד, ב (ראה לקו"ש חט"ז ע' 135 הערה 41).

שאלה

מענה

כ"ק אדמו"ר זי"ע

קצט

שאלה

והוספתי שכ"ק שליט"א אמר שיש כח ביהודי לשנות חפץ ע"י דיבור^א, וכאן אנו מוצאים שהתורה נתן לנו הכח אפי' ע"י הרהור בלי מציאות. וסברא זו ג"כ עורר „קאָד“ בהמסיבה. כשאני לעצמי נהניתי מהעונג של מלחמתה של תורה. וסיפרתי ג"כ שבמסיבת רבנים בנוכח ר"י מא"י הסברתי שזהו הענין של „פייפּען“ שכ"ק ע"י זה מראה לנו את הכח שיש לנו לבטל את מציאות העולם וכו' (בקיצור נמרץ).

ואהי' אסיר תודה לדעת חו"יד של אדמו"ר שליט"א על הני"ל. עד עכשיו לא מצאתי רק אחד – החלקת יואב – שסובר, שחמץ איסור חפצא^ב משום שיש דין לבערו מן העולם!

אני חושב לנסוע למאָנטרעאַל^ג אי"ה מחר. איני יודע עדיין על מה, רק שמחותי יחי' צלצל ואמר לי שהוא רוצה שאפגש עוד הפעם עם ... אבל כיון שכ"ק שליט"א הזכיר את ענין הנסיעה בוודאי יחי' פירות. ואני מקווה שכ"ק שליט"א יתן לי ברכה שיהי' בהצלחה^ד.

שניאור חיים הכהן

מענה

(2) הזכרתי (בנוגע לקדשים ותרומה) „לפי הדעות בזה“ – שכוונתי שיי"א שבמחשבה די.

(3) הזכרתי בהתנודות שהרי"ע אומר שכן היא דעת ש"ס בבלי (אתון דאורייתא כלל יו"ד אפילו כשיש רק פעולה), וכמה דוגמאות בבית האוצר כלל קכה, וברמב"ם הל' מכירה שהזכר ונתק בטוש"ע לא חילקו איזה איסור האכילו ובלבד שיהא מה"ת, וראה ג"כ צפעי"נ הל' חומ"צ פ"א ה"ו, אנצק' תלמודית בערכו. גם העונש בשוגג וגם המושג ביטול ע"פ הני"ל, מובנים יותר באם זהו איסור חפצא. ויש עוד להוסיף.

(4) כמדובר מיט אַ שטורם ובדילוג וקפיצה.

(5) (בהצלחה) רבה.

לקדשים ותרומה .. שיי"א שבמחשבה די: שבועות כו, ב. וראה לעיל ח"א אגרת קלב (ע' רלט), וש"ב.

הענין של „פייפּען“: ראה גם שיחת פורים שנה זו (שיחות קודש תשל"ו ח"א ס"ע 632 ואילך). החלקת יואב: מהדורא תניינא סימן כ ד"ה אמנם נ"ל (הובא בהמועדים בהלכה שם). שהרי"ע .. אתון דאורייתא .. בבית האוצר: ראה לקו"ש שם הערה 20. וברמב"ם הל' מכירה: ספ"ז. ונתק בטוש"ע: חומ"ס סרל"ד ס"ב ג. צפעי"נ הל' חומ"צ פ"א ה"ו: ראה לקו"ש שם הערה 19. בערכו: ח"ב ערך אסור חפצא אסור גברא. ובדילוג וקפיצה: ראה לעיל אגרת יא'תו. שמחותי: ה"ר ארי' ליב קרעמער, מנהל ישיבת תומכי תמימים במאָנטרעאַל.

יא'תתכא

[שלחי ניסן, ה'תשל"ו]

מזה נשתלשל בגוף רפואה כללית ע"י היוזק אבר פרטי, ושייך בכללות להענין — דירידה צורך עליי ג"כ (שהרי לפי שעה בירידה אלא שזהו חלק בזמן).

יא'תתכב

ב"ה, ב' אייר תשל"ו
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ בנש"ק וכו'
מוה"ר שלום יחזקאל שרגא שליט"א

נצטערתי להשמועה מפטירת אמו הרבנית חנה רחל ע"ה.
המקום ינחם את כת"ר וכל המתאבלים שי', בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצא אתכם תמיד כל הימים.
בכבוד ובברכה.

נ.ב. להעיר מהסדר בפרשת שבוע זה „לאמו (ואח"כ) ולאביו גוי".
וראה קדושין ל, סע"ב (פרשיי עה"ת קדושים יט, ג).

יא'תתכא

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של הרב יעקב עמנואל שוחט, בו שאל על מה שנתבאר בשיחה הנ"ל בענין איסור חפצא וגברא (ראה אגרת הקודמת): דאיך יש לתווך היתר אכילת המאכל ויצאתו מג' קליפות הטמאות (כגון פקו"נ וכו'), עם הטמטום אשר גורם כו'.
אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ז אגרת ירטז, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תתכב

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.
מוה"ר שלום יחזקאל שרגא: הלבדשטס־רובין, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ז אגרת יתצא, ובהנסמן בהערות שם.
בפרשת שבוע זה „לאמו .. ולאביו גוי": אמור כא, ב.

יא'תתכג

[גי אייר, ה'תשל"ו]

במענה למכ' מכ"ז אד"ש, ה'תשל"ו, בבקשתכם לאפשר ש... יוכל להיכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א, הנה באופן יוצא מן הכלל, ובשים לב אשר הבקשה הנ"ל הייתה מצד כל חברי הנהלתכם, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לקבל את... בנוכחותי וענה לו כדלקמן:

איד האב שוין געזאגט כמה פעמים אז פון דאנען קען מען ניט זאגן ווי מען זאל מחליט זיין, ס'איז אַ ענין מעבר לים און בין אדם לחברו, און עפ"י שו"ע קען איד אין דעם ניט זאגן, איז צו וואָס פאַרלירן צייט און שרייבן נאָך אַמאָל און נאָך אַמאָל.

דאָס וואָס איד קען יע זאָגן איז, אַז מען דאַרף זיך רעכענען דער עיקר מיט דער טובה פון די תלמידות.

[תרגום חפשי]

כבר אמרתי כמה פעמים שמכאן א"א לומר מה ואיד יחליטו, זהו ענין השייך מעבר לים ובין אדם לחברו, וע"פ שו"ע אינני יכול לחו"ד בזה, ומדוע לאבד זמן ולכתוב עוה"פ ועוה"פ.

מה שאני כן יכול לומר, הוא, שהדבר העיקרי שצריכים להתחשב בו, הוא טובתם של התלמידות.

יא'תתכד

בי"ה, ד' אייר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה אפרים שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ח ניסן, הנה בהמדובר ע"ד כתיבה לכאן בדבר השפעת

יא'תתכג

נדפסה ב"התקשרות" גליון נח ע' 19. והיא אגרת המזכירות (בחתימת רחמ"א חדקוב) להנהלת מוסד מסויים שביקש כי נציגו יתקבל ל"יחידות" אצל כ"ק אדמו"ר, בעקבות חילוקי דיעות בין חברי הנהלת המוסד, ורצו שכ"ק אדמו"ר יכריע ביניהם.

יא'תתכד

מצילים כתי"ק, ומהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

מו"ה אפרים: וואָלף. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ט אגרת י"א, ובהנסמן בהערות שם.

המבצעים על סדרי הישיבה, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להעיר, כי מה שלא הייתה תגובה מכאן הוא :

„כפשוט כי זהו תפקידה האמתי של ההנהלה — לנהל בפועל. כיון שבכ"ז כותבים עוה"פ ועוה"פ: בזמן סדרי הישיבה ישתתפו לכל היותר חומש מהתלמידים שיחיו, וכאו"א צריך לקבל רשות מההנהלה (ועלי' האחריות).”

בברכת כט"ס,

הרב ח.מ.א. חדקוב

יא'תתכה

[ואי"ו אייר, ה'תשל"ו]

ב"ה

להררמ"ז שיי הלוי (גרינגלאס)

המצו"ב נתי' ות"ח.

ולהעיר — עכ"פ קצתן :

בסדר קרבן פסח (ולא „אמירת" — שאז צ"ל „נוסח" וכיו"ב, וכל' של"ה, אדה"ז כו') מעתיק „מתוך סידור המדויק" ומוסיף בהעתקה „ואפילו מאה" — שהשמיטו אדה"ז (ושל"ה וכו'), אף שישנו בסי' מהרי"ק (משא"כ בסי' הרש"ר וכו').

המבצעים: ראה לקו"ש חט"ז ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.
רשות מההנהלה: ראה גם לקמן אגרת יא'תתנג. יא'תתפ.

יא'תתכה

העתק המזכירות, מהמענה שנכתב אליו. ובנוסף לזה השיב בכת"ק על גליון מכתבו, מ' אייר:
(1) אזכיר עוד הפעם על הציון להנ"ל.

(2) מצו"ב קצת הערות (ובודאי ימסרם בדרך נועם וכו').

להררמ"ז שיי' הלוי (גרינגלאס): אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ב אגרת ח'שסת, ובהנסמן בהערות שם.

המצו"ב: הספר זהר ההגדה, בפתורא דבר יוחאי (ירושלים, תשל"ו), למוה"ר שלמה אליעזר מרגליות. ששלח המחבר לכ"ק אדמו"ר — ע"י הררמ"ז גרינגלאס.

ולא „אמירת": שנדפסה הכותרת בס' הנ"ל: „סדר אמירת קרבן פסח".

ומוסיף בההעתקה „ואפילו מאה": בסופו: ואם הפסח נמצא טריפה לא עלה לו עד שמביא אחר, ואפילו מאה.

לימוד פרי פסחא — דוקא מהרשב"י: ראה לקולו"צ לזח"ג שם, ולהעיר מלקו"ת ר"פ שמיני.

בהגדה שצ"ל ע"פ רשב"י — הָא בַּקֶּמֶץ!

בהקדמת תקו"ז בתחלתה: ומתמן אתקריאו ישראל **מלכים** — ונסמן בניצ"ז שם.

השם דבר יוחאי — צע"ג — כי רק גדולי ישראל בקבלה ביכולתם לקבוע מתי לקרותו בשם המורה על **תחלתו** דרשב"י, וראיתי מש"כ בזה בס' מדות דרשב"י, וראה הקדמת הס' בן יוחאי ו, ב. ובנדו"ד הרי מיוסד על הזהר וק"ל.

יא'תתכו

[ז' אייר, ה'תשל"ו]

ר"ת זה עלול שיעכב אחרים מלהצטרף למבצע זה — היפך המטרה לגמרי.

לימוד פרי פסחא: בריש הספר הנ"ל מביא מזח"ג נו, א: אמר רבי חייא, יומא חד הוינא אזיל בארחא למיהך גבי דרבי שמעון למילף מני' פרשתא דפסחא.

הָא בַּקֶּמֶץ: שַׁנְדַּפְס בִּס' הַנִּל הָא בַּקֶּמֶץ, וְאִילוּ בְּסִידוֹר הָאֲרִיז"ל (וְאִדָּה"ז) הוּא בְּצִירִי (רָאָה לְקוּטֵי טַעֲמִים וּמִנְהָגִים שָׁם).

אתקריאו ישראל מלכים: ראה גם לעיל חכ"ז סוף אגרת י' תע"ח (בשוה"ג).

השם דבר יוחאי: שִׁבְס' הַנִּל נִקְרָא הַפִּירוּשׁ הַמְּלוּקֵט מֵהַזֶּהר לְהַגְשׁ"פ בִּשְׁם „בַּפְתוּרָא דְּבֵר יוֹחַאי”.

בִּס' מִדּוֹת דְּרֶשֶׁב־י: לַהֲרִי יִשְׁעִי אֲשֶׁר זַעֲלִיג מִרְגְּלִיּוֹת (אֲבִיו שֶׁל הַמַּחֲבֵר הַנִּל) ח"א ע' ט, שְׁלִיקֵט הַטַּעֲמִים שֶׁלְּפַעֲמִים נִקְרָא הַרְשֵׁב־י בִּשְׁם בֵּר יוֹחַאי.

מיוסד על הזהר: ולא מתורתו שבתחלתו.

יא'תתכו

מצילים כתי"ק, על גליון מכתב שליח, אודות פרסום מבצע שנת חינוך, שהכותרת שלו תהי: „מבצע שנת ילד חינוך”, או: „מבצע שנת יהודי חינוך” (ר"ת: משיח).

אודות המבצע „שנת החינוך” ראה לעיל אגרת יא'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תתכז

בי"ה, יי אייר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי"ט ניסן, פניתי בענין המדובר לכ"ק אדמו"ר שליט"א, והואיל לומר — ושאודיע לכת"ר גם בכתב — כדלקמן:

„מניתי הנהלה מאז והורחבה אח"כ — וגם להכותב שיי ידוע עד"ז כדמוכח ממכתביו מאז — ובידי כל הסמכויות בהחלטות (שבאסיפתה, וברוב דעות — כנהוג בכל העולם). וכל שמועות פורחות בשמי — פרסמתי מאז שאיני אחראי להן כלל“.

בברכת כט"ס,

הרב ח.מ.א. חדקוב

יא'תתכח

בי"ה, יום ג' שהוכפל בו כי טוב,
פי' וצויתי את ברכתי לכם, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח הוו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו'
הררצ"צ שליט"א

שלום וברכה!

ת"ח על ההודעה ע"ד מסיבה השנתית להחזקת הכולל, העומדת להתקיים ביום ראשון פי' בחוקותי הבע"ל, ומצו"ב תרומתי ומכתב — עפמחז"ל אין מזרזין אלא למזורזין.

יא'תתכז

הנהלה .. ובידי כל המסכיות: ראה גם לעיל חכ"ח אגרת י'תתיא. לקמן אגרת יא'תתקסא.

יא'תתכח

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

הררצ"צ: קרוגר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'שפ.

ומכתב: אגרת הבאה.

אין מזרזין אלא למזורזין: ספרי ר"פ נשא. במד"ר פ"ז, ו. וראה גם מכות כג, א.

ויה"ר שתמיד כל הימים יבשר טוב ואין טוב אלא תורה ומצותי,
מתוך מנוחת הנפש והגוף.
בכבוד ובברכה.

יא'תתכט

ב"ה, יום ג' שהוכפל בו כי טוב,
פי' וצויתי את ברכתי לכם, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הנהלת ה"כולל להוראה מעשית – קראון הייטס"
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה מרובה!

בנועם קבלתי הידיעה ע"ד מסיבה השנתית להחזקת הכולל, העומדת
להתקיים ביום ראשון פי' בחוקותי הבע"ל.

ותקותי חזקה שתהי' ברוב עם ובהצלחה רבה בהשגת המטרה –
הטבת המצב הכספי של הכולל ככל הדרוש,

שהרי, בכל מקום ובכל זמן, גדול לימוד המביא לידי הוראה
למעשה, שאז הוא טוב לשמים (מצות ת"ת) וטוב לבריות (שנבראו לשמש
את קונם – ע"י מעשה התוהמ"צ),

שהוכפל בו כי טוב: טוב לשמים וטוב לבריות (אוה"ת להצ"צ בראשית לד, א ע"ד
קדושין מ, א. וראה פיה"מ להרמב"ם ריש מס' פאה).
וצויתי את ברכתי לכם: להעיר מתו"כ עה"פ: אין לי אלא בששית כו' בשלישית כו'
מנין ת"ל כו'.
גדול .. למעשה: להעיר מיומא כו, א. סנה' צג, ב.

ואין טוב אלא תורה: ברכות ה, א.

יא'תתכט

מצילים האגרת. נדפסה ב"מקדש מלך" ח"ב ע' 324.
הנהלת ה"כולל להוראה מעשית – קראון הייטס: אגרת נוספת אליהם – לעיל ח"ל יא'תלד.
גדול .. למעשה: קידושין מ, ב.
מתו"כ עה"פ: בהר כה, כא.
מיומא כו, א: אסוקי שמעתא אליבא דהלכתא קאמינא.
סנה' צג, ב: והוי' עמו שהלכה כמותו.
לשמש את קונם: קידושין פב, א.

וכמובן גם מראש ותחילת פי השבוע: אם (אין אם אלא לשון תחנונים) בחוקותי תלכו (שתהיו עמלים בתורה, על מנת) ואת מצותי תשמורו (מל"ת) ועשיתם אותם (מ"ע),

ובפרט בזמן ומקום אשר נתמעטו ביותר הלומדים הוראה למעשה ומתקיים משי"נ: ישוטטו לבקש דבר הוי' זו הלכה ברורה כו',

אשר יקר (תרתי משמע) דבר הוי', הלימוד דהלכה למעשה, ומוכרח הוא ביותר ובגדר דאי אפשר לעשותו ע"י אחרים.

וענין מיוחד בכהנ"ל — בנוגע להמקום ושכונת בניי — יובל שנים ויותר שנשמע בה הקל קול יעקב, קול תורה וקל תפלה,

שגם ע"י הכולל מיתוסף בה בברכות השם בגשמיות וברוחניות בטוב הנראה והנגלה

בבית גדול שבה — אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות — ובבתי בניי שבה, עליהם נאמר ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א, ובכל השכונה בכלל — וישבתם לבטח.

וגדולה הצדקה שמביאה דבר הוי' זה הקץ

אין . . תחנונים: ע"ז ה, א. וזה שהקב"ה מתחנן מסייע ונותן כח שבחוקותי תלכו גוי' (ד"ה רבי אומר, היתש"ב). ובתו"כ עה"פ: **מלמד** שהמקום **מתאוה** כו'.

עמלים בתורה, על מנת: רש"י עה"פ.

ישוטטו . . הקץ: שבת קלח, סעי"ב. עיי"ש.

דאי אפשר לעשותו ע"י אחרים: שאז אי אפשר לדחותו כלל (מו"ק ט, סעי"א. ולהעיר מהל' תי"ת לאדה"ז פ"ד).

הקל קול יעקב: הקל — חסר וא"ו — תפלה, קול מלא וא"ו — תורה (אדה"ז בהקדמה לסידורו). ובב"ר פס"ה, כ. ובזח"ב נח, ב: הקל כו' בתי כנסיות ובמד"ר.

בבית גדול: כפיחז"ל מגילה כז, א.

בתוכם בתוך כאו"א: מרז"ל הובא בכ"מ. וראה שלי"ה ר"פ תרומה. וכמובן כמה דרגות בזה ועד לשלימותו כשכן דוד בא, שאז יקויים האופן שבפרשתנו: ונתתי משכני בתוכם וכפי' הארז"ל בשי' הפסוקים. — ולהעיר משהמ"צ להרמב"ם סוף שרש יד: בשוב הנבואה כו' על כל בשר כו' (והוא דלא כמש"כ במוי"נ ח"ב פל"ב).

ד"ה רבי אומר ה'תש"ב: סה"מ תש"ב ע' 114.

מש"נ: **עמוס ה, יב.**

בבית גדול: **מלכים"ב כה, ט.**

ושכנתי בתוכם: **תרומה כה, ח.**

ונתתי משכני בתוכם: **בחוקותי כו, יא.**

וגדולה הצדקה: **ב"ב י, א.**

וקיום היעוד: והתהלכתי בתוכם גוי' ואולך אתכם קוממיות.
בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.
בכבוד ובברכה להצלחה ולבשוי"ט

מ. שניאורסאהן

יא'תתל

[י"א אייר, ה'תשל"ו]

- (1) הנמסר כבר?
- (2) לא לשנות מהחזקה דכל השנים לעשות בכפר חב"ד.
- (3) חצי הַדַּעַפִּיצִיט דמבצע חינוך עד ר"ה — יכסו מכאן בעז"ה.

[אגרת המזכירות בהמשך להנ"ל]

ב"ה, י"ט אייר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה אפרים שי

שלום וברכה!

בזה הננו לבקשו למסור עוד חמשים אלף ל"י להר"י שי לייבוב בעד
המבצעים.

בת"ח ובברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

היעוד: והתהלכתי . . קוממיות: בחוקותי כו, יב"ג. ובדרז"ל: והתהלכתי ב' בחי' הילוך (אוה"ת להצ"צ עה"פ — בארוכה), קוממיות ר"מ אומר ב' קומות (ב"ב עה, א).

אוה"ת להצ"צ עה"פ: ויקרא (כרך ב) ע' תרמ ואילך.

יא'תתל

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב ה"ר ישראל ליבוב, יו"ר צאגו"ח ארה"ק, מ"א אייר תשל"ו.
אגרות נוספות אליו — לעיל יא'תשסט, ובהנסמן בהערות שם.
הנמסר כבר: השתתפות בהוצאות הפעילות בארה"ק, בנוסף להאמור לעיל שם.
לעשות בכפר חב"ד: הבר"מ צוה הכללי ליתומי המלחמה.
דמבצע חינוך: כדלעיל אגרת יא'תטיט, ובהנסמן בהערות שם.
בעד המבצעים: ראה לקר"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תתלא

ב"ה, י"ד אייר, תשל"ו
ברוקלין.

הווי"ח אי"א עוסק בצ"צ כו' מו"ה יעקב שי' הכהן

שלום וברכה!

... בנוגע לטיפול הרפואי (עינים): בין חג השבועות לטו סיון, או
בחצי הראשון דחודש תמוז — ויהא בהצלחה.

יא'תתלב

[אמצע אייר, ה'תשל"ו]

אם אפשר להשיג מספר גדול של ילדים **כדאי**.

יא'תתלג

[בסמיכות לל"ג בעומר, ה'תשל"ו]

נתי' ות"ח ת"ח.

ודבר בעתו — בסמיכות לל"ג בעומר וכו' וכחותם תורת הרשב"י
ביום זה: ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

אזכיר עה"צ.

ויה"ר שהמדובר יבוא לידי פועל שהמעשה הוא התכלית.

יא'תתלא

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

מו"ה יעקב הכהן: כץ, שיקאגא. אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ח אגרת יתקעא, ובהנמנן
בהערות שם.

יא'תתלב

נדפסה ב„התקשרות“ גליון שע ע' 15, והוא מענה על השאלה אם לארגן תהלוכה בל"ג בעומר
ב־770 (למרות שחל ביום שלישי בשבוע, ובדרך כלל נערכת התהלוכה רק כשחל ביום ראשון
בשבוע, שהוא יום חופש בארה"ב, כי כ"ק אדמו"ר הכריז על שנה זו כ„שנת החינוך“).

יא'תתלג

מענה להנהלת צאגו"ח (נ.י.), על מכתבם דו"ח מההכנות לה„פאראד“ של ל"ג בעומר. ראה
אגרת שלפנ"ז. חלקה נדפס ב„התקשרות“ גליון מב ע' 12.

וכחותם תורת הרשב"י: זח"ג רצו, ב.

ויה"ר שהמדובר .. התכלית: בנוסח דומה ענה כ"ק אדמו"ר גם לאחר ה„פאראד“ (ראה
„התקשרות“ גליון דש ע' 12): נתי' ות"ח ת"ח. ויה"ר שהמדובר יהי לפועל שהמעשה הוא
התכלית.

יא'תתלד

[לפני ל"ג בעומר, ה'תשל"ו]

בודאי גם ככהנ"ל ידבר עדי"ז וכמדובר מיט אַ שטורעם.
ומצו"ב ש להצלחה נוספת — לחלק לצדקה בבראזיל
ויהא כהנ"ל באופן דגוזמא דקדושה (תמיד כ"ט, ב). וידועה תשובת
הרמ"ע שכן הוא באמיתית הענין.
אזכיר עה"צ.

יא'תתלה

ב"ה, ל"ג בעומר, תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת רחל תחי' יבנאי

ברכה ושלוש!

באיחור נתקבלו מכתבה ביחד עם חוברת בעלה ע"ה (תבדל לחיים
טובים), והנני מודה לה עבור שימת לבבה.

מובן אשר שמור בזכרוני ביקורו של בעלה המנוח כאן בהיותו
בארה"ב, ובפרט שהיתה שיחה בינינו בנושאים שונים הקשורים בעניני
ציבור ופעולות ציבוריות וכו'.

ותקותי חזקה, ובפרט על פי סגנון מכתבה, שבמשפחה ממשיכים
ברוחו, ואדרבה בהוספה, כי אין דבר הגורם נחת-רוח לנשמה בעולם

יא'תתלד

מהעסקה. מענה למו"ה יוסף הלוי וויינבערג, בקשר לנסיעתו לבראזיל. אגרות נוספות אליו
— לעיל חכ"ט אגרת יא'קמ, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת יא'תתעו.
בודאי גם כן: במכתבו כתב שדבר ברדיו אודות „מבצע חינוך". ראה לעיל אגרת יא'תתיט,
ובהנסמן בהערות שם.

ש: שלש מאות קרוזיירו-ריאל ברזיליים.

בבראזיל: ראה גם לקמן אגרת יא'תתעו.

תשובת הרמ"ע: שו"ת הרמ"ע מפאנו ס' עג.

יא'תתלה

חוברת בעלה ע"ה: יוסף יבנאי, דברים לזכרו (אה"ק, תשל"ו).

האמת כגודל הנחת-רוח כשבני המשפחה בעולם הזה ממשיכים בחיי היום-יום על פי הוראות תורתנו, תורת חיים ותורת אמת.

בכבוד ובברכה למילוי משאלות לבבה לטובה בכל המצטרך לה לבשורות טובות בכל האמור.

יא'תתלו

בי"ה, ל"ג בעומר, תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר י.ש. מלצר הכהן שי'
יו"ר חוג ידידי ביה"ח "אסף הרופא", צריפין

שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתבו מאסרו חג הפסח, והנני מודה לו ולחבריו במועצת חוג ידידי ביה"ח "אסף הרופא", אשר בתחום שירותו נמצא כפר חב"ד במרכז ארצנו הקדושה, בעד מיטב ברכותיהם ליום ההולדת.

וכבר מילתי אמורה בכגון זה בתורתנו הקדושה בהבטחתו של הקב"ה לאברהם אבינו "ואברכה מברכך", שכל המברך מתברך מאת ה' יתברך מקור הברכות, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

יתברכו המברכים שיחיו בשפע ברכות בכל המצטרך להם ולבני ביתם שיחיו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).
תורת אמת: מלאכי ב, ו.

יא'תתלו

וכבר מילתי אמורה: כעין זה השיב לכו"כ שאיחלו לו לכבוד יום הולדתו בי"א ניסן.
ואברכה מברכך: לך לך יב, ג.
שכל המברך מתברך: ראה סוטה לח, ב. ירושלמי ברכות ספ"ח, הובא בתוד"ה ואברכה – חולין מט, א.

מידו .. והרחבה: נוסח ברכה הג' דברכת המזון.

יא'תתלז

בי"ה, אין די טעג פון ספירה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

צו דער 21טער יערלעכער קאָנווענשאָן פון נשי ובנות חב"ד
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלום!

לעצטנס האָט זיך מערערע מאָל גערעדט וועגן דעם ענין פון חינוך,
און אין צוזאַמענהאַנג דערמיט אויך וועגן די ספּעציעלע כוחות, זכות און
אחריות וואָס פרויען האָבן אין דעם דאָזיגן לעבנסוויכטיגן ענין.

אַזוי ווי די קאָנווענשאָן קומט פאַר אין די טעג פון ספירה, איז אויך
אין דעם פאַראַן אַ ספּעציעלע שייכות פאַר פרויען אין דעם געביט פון
חינוך.

די טעג פון ספירה פאַרבינדן דעם יום־טוב פון יציאת־מצרים מיט
דעם יום־טוב פון מתן־תורה. דערמיט ווערט אונטערשטראַכן, אַז דער
צוועק פון יציאת־מצרים איז קבלת־התורה, ווי דער אויבערשטער האָט
באַלד פון אָנהויב געזאָגט צו משה רבנו, אַז ווען ער וועט אַרויספירן די
אידן פון מצרים וועלן די אידן באַקומען די תורה אויף דעם באַרג סיני
(בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה), דערמיט
ווערט אונטערשטראַכן, אַז די אמתיע פרייהייט (זמן חרותנו) ווערט
ערשט דערגרייכט דורך תורה (חרות על הלוחות).

אין ביידע פאַלן, סיי באַ יציאת מצרים און סיי באַ מתן־תורה,

יא'תתלז

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"י"ב ע' 170.

צו דער .. יערלעכער קאָנווענשאָן פון נשי ובנות חב"ד: נוסדה בשנת תשט"ז, ומני אז ארגנו כל
שנה כנס שנתי, בשלהי אייר, וכ"ק אדמו"ר ה' שולח אגרת למשתתפות הכנס. ראה לעיל ח"י"ג
אגרת ד'שנה (תשט"ז). חט"ו אגרת ה'תע"ז (תשי"ז). ח"י"ז אגרת ו'רפח (תשי"ח). ח"י"ח אגרת ו'תתעד
(תשי"ט). ח"י"ט אגרת ז'שיב (תש"כ). ח"כ אגרת ז'תרמ (תשכ"א). חכ"ב אגרת ח'תניז (תשכ"ב). ח'תרכה
(תשכ"ג). חכ"ג אגרת ח'תתלו (תשכ"ד). ח'תתקעז (תשכ"ה). חכ"ד אגרת ט'קלז (תשכ"ו). ט'שיט
(תשכ"ז). חכ"ה אגרת ט'תצז (תשכ"ח). חכ"ו אגרת ט'תרפט (תשכ"ט). ט'תתצט (תשל"ל). חכ"ז אגרת
י'קנ (תשל"א). י'שצב (תשל"ב). חכ"ח אגרת י'תשעג (תשל"ג). חכ"ט אגרת י'אקבו (תשל"ד). ח"ל
אגרת י'אתצט (תשל"ה).

בהוציאך .. ההר הזה: שמות ג, יב.

חרות על הלוחות: תשא לב, טז. אבות פ"ז מ"ב.

האָבן פרויען געהאַט גאָר אַ חשוּבין חלק, ווי באַוואוסט פון חכמינו ז"ל, אַז בזכות נשים צדקניות זיינען די אידן אויסגעלייזט געוואָרן פון מצרים, און אַז, אַלס הקדמה צו מתן-תורה, האָט דער אויבערשטער געהייסן משה רבנו צו ריידן פריער צו די פרויען („בית יעקב“) און דערנאָך צו די מענער („בני-ישראל“),

דער ענין פון תורה (מלשון הוראה, אָנווייזונג) איז, אַז זי ווייזט אַ אידן ווי צו פירן זיך אין טעגלעכן לעבן, פון קינדווייז אָן ביז דעם טיפסטן עלטער. וואָס דאָס איז דאָך דער ענין פון חינוך.

און פונקט ווי אין מצרים איז געווען צו פאַרדאַנקען הויפטזעכלעך די אידישע פרויען און מאַמעס וואָס זיי האָבן אויפגעשטעלט אַ יונגען דור, וואָס האָט זיך דערהויבן צו דער מדריגה מקבל צו זיין די תורה מיט „נעשה ונשמע“, אַזוי אויך אין אַלע צייטן, און בפרט אין דער איצטיגער צייט, האָבן אידישע פרויען און מאַמעס גאָר אַ גרויסן חלק אין דעם חינוך פון די קינדער, סיי די אייגענע און סיי אין דעם גאַנצן אַרום,

דעריבער האָף איד און איד בין זיכער, אַז די קאָנווענשאָן וועט אויסנוצן די געלעגנהייט צו באַהאַנדלען די פראַגע פון חינוך, און די פראַקטישע וועגן ווי אַזוי צו פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן דעם חינוך, סיי אין **כמות** – אַריינציען אין דעם וואָס מער קינדער, און סיי אין **איכות** – צו געבן זיי אַ תורה-טרייען חינוך אין דער פולסטער מאָס, וואָס זאָל זיך אויסדריקן אין אַ שטאַרקע צוגעבונדנקייט און געטריישאַפט צו דער תורה, **תורת חיים**, און אירע מצוות, אויף וועלכע עס שטייט **וחי בהם** – זיי זיינען דאָס עצם לעבן פון אַ אידן.

השם יתברך זאָל מצליח זיין, אַז די קאָנווענשאָן זאָל דערפילן אַלע דערוואַרטונגען, און נאָך מער, ברוחניות ובגשמיות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

בזכות .. מצרים: סוטה יא, ב. במדב"ר פ"ג, ו.

פריער .. „בית יעקב“ און דערנאָך .. „בני ישראל“: יתרו יט, ג. מכילתא ופרש"י שם.

מלשון הוראה: ראה רד"ק לתהלים יט, ת. זח"ג נג, ב.

נעשה ונשמע: משפטים כד, ז. שבת פח, א.

תורת חיים: גוסס התפלה (ברכת שים שלום).

וחי בהם: אחרי ית, ה.

[תרגום חפשי]

לועידה השנתית העשרים ואחת של נשי ובנות חב"ד

לאחרונה דובר פעמים רבות בענין החינוך, ובקשר לזה גם אודות הכוחות והזכות והאחריות המיוחדות שישנן לנשים בענין חיוני זה.

היות שהועידה מתקיימת בימי הספירה, הרי גם בזה ישנה שייכות מיוחדת לנשים בשטח החינוך.

ימי הספירה מקשרים את היום־טוב דיציאת־מצרים עם היום־טוב דמתן־תורה. בזה מודגש, שמטרת יציאת־מצרים היא קבלת־תורה, כפי שציווה הקב"ה מיד בהתחלה למשה רבנו, שכשיוציא את ישראל ממצרים הם יקבלו את התורה בהר סיני (**בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה**), בכך מודגש, אשר החירות האמיתית (זמן **חרותנו**) מושגת רק ע"י תורה (**חרות** על הלוחות).

בשני הדברים, הן ביציאת מצרים והן במתן־תורה, נטלו הנשים חלק חשוב ביותר, כידוע מחכמינו ז"ל, שבזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים, ושבתורה הקדמה למתן־תורה, ציוה הקב"ה למשה רבנו לדבר מקודם עם הנשים ("בית יעקב") ואחר כך עם הגברים ("בני־ישראל").

ענינה של תורה (מלשון הוראה) הוא, שהיא מורה ליהודי כיצד להתנהג בחיי היום יום, החל מילדותו ועד לזקנה מופלגת. וזהו הרי הענין של חינוך.

וכשם שבמצרים ה' זה בעיקר הודות לנשים ולאמהות היהודיות שהקימו את הדור הצעיר, שהתעלה למדרגה של קבלת התורה ב"נעשה ונשמע", כך בכל הזמנים, ובפרט בזמננו, יש לנשי ואמהות ישראל חלק גדול ביותר בחינוך הילדים, הן הילדים שלהן והן בכל הסביבה.

לכן אני מקוה ובטוח אני, שהועידה תנצל את ההזדמנות לטפל בנושא החינוך, והדרכים המעשיות כיצד לחזק ולהרחיב את החינוך, הן **בכמות** — להכניסו לתוכו כמה שיותר ילדים, והן **באיכות** — לתת חינוך נאמן לתורה במידה המלאה ביותר, שיתבטא בהתקשרות ונאמנות חזקות לתורה, **תורת חיים**, ומצוותי, שעליהן נאמר **והי בהם** — הם עצם חייו של יהודי.

השם יתברך יצליח, שהועידה תמלא את כל הציפיות, ויתר על כן, ברוחניות ובגשמיות.

יא'תתלח

ב"ה, ימי הספירה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הבחור נח שי' וואָגעל

שלום וברכה!

עס האָט מיר געפרייט צו באַקומען דיין בריוו פון כ"ו ניסן, אַז דו האָסט געהערט וועגן דעם ענין וואָס מ'האָט לעצטענס גערעדט, אַז קינדער קענען אויפטאָן זייער פיל — פאַר זיך און פאַר זייערע נאָענטע און פאַרן גאַנצן כלל ישראל — דורך מוסיף זיין אין לערנען תורה מיט לעבעדיקייט און התמדה, צוזאַמען מיט דער גוטער הנהגה לויט דער תורה און מצוות.

עס האָט מיר ספעציעל פאַרשאַפט אַ נחת־רוח צו לייענען אין דיין בריוו, אַז דו האָסט טאַקע אָנגעהויבן צו טאָן אין דעם במעשה בפועל.

ויהי רצון, אַז דו זאָלסט גיין מחיל אל חיל און זיין אַ לעבעדיגער ביישפיל פאַר דינע חברים, אין צוגאַב צום ריידן מיט זיי, אַז זיי זאָלן זיך אויך פירן לויט ווי געזאָגט אויבן.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

יא'תתלח

מציילום האגרת. בנוסח זה נשלח לכו"כ. אגרת בתוכן דומה (בלה"ק) — לקמן אגרת שלאח"ז.
הבחור נח שי' וואָגעל; מאַנטשעסטער.

דעם ענין וואָס מ'האָט לעצטענס גערעדט .. מוסיף זיין אין לערנען תורה כו': לפני חה"פ הודיעו להילדים בשם כ"ק אדמו"ר — אשר אלו שיוסיפו בלימוד התורה גם בימי חול־המועד, כאשר בתי־הספר סגורים, יקבלו מתנה. לאחר שנמסרה לכ"ק אדמו"ר רשימת הילדים אשר הוסיפו בלימוד התורה כנ"ל — נתקבלה ההודעה שכ"א מהם יכול לקבל ספר מחנות „קה"ת" דעירם, בתור שי על הנחת רוח שגרמו. בהמשך לזה כתבו כמה מהילדים מכתבי תודה לכ"ק אדמו"ר על המתנה שקיבלו, שעליהם ענה לכל־אחד בנפרד (כבאגרת שלפנינו).

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

יא'תלט

ב"ה, ימי הספירה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכתבך, אשר שמעת ממה שדובר לאחרונה על דבר
גודל הענין שילדי בני ישראל יכולים לפעול — לטובתם ולטובת הוריהם
וקרוביהם וכל אחינו בני ישראל — על ידי לימוד תורתנו, תורת-חיים,
בחיות ובהתמדה ובהנהגה טובה על פי התורה ומצוותי.

ובפרט הי' לי נחת-רוח לקרוא במכתבך שאתה עושה כן בפועל
ממש.

ויהי רצון שתוסיף בזה ותלך מחיל אל חיל ותהי' דוגמא חי' לכל
חברך, נוסף על הדיבור עמהם שיעשו גם הם ככה.
בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

יא'תתמ

ב"ה, ימי הספירה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ועד הנשים העסקניות בנחלת הר חב"ד
אשר באה"ק ת"ו ע"י מ"צ
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בנועם קבלתי הידיעה על דבר עבודתם המוצלחה שנמסרה על ידי
מרת אסתר לאה תחי' לסקר.

יא'תלט

נוסח כללי-פרטי, שנשלח לכמה מילדי בני, בלה"ק ובאידיש (כנ"ל אגרת שלפנ"ז).
מחזיל אל חזיל: תהלים פד, ח.

ויהי רצון שיקויים בהן הציווי — שהוא גם נתינת כח — מעלין בקודש, ובפרט אשר ראו הצלחה בעבודתן, שזה גופא מעודד ומעורר לתוספת אומץ, שאם הצליחו כך במאמצים שבעבר, בודאי שתרבה ההצלחה בהשתדלות יתר להבא, בעזר השי"ת, וזכות הרבים מסייעתן.

וכיון שבאים אנו מחג הפסח, זמן חרותנו, הרי הזמן מסוגל לחרות מכל ענינים המבלבלים, ובפרט בעניני עבודת ה', ושעת הכושר להוסיף בעבודת הקודש.

שכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור.

יא'תתמא

ב"ה, ימי הספירה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי צבור רב פעלים
מוה"ר שבתי שי' הכהן כ"ץ

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה קבלתי הידיעות על ידי ידידנו הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי צבור בעל מרץ וכו' הרב יוסף הלוי שי' וויינברג, על דבר פעולותיו במבצעים בכלל ובמיוחד בקשר עם בית האסורים, כמודגש ג"כ בהעתק מכתבי בזה שצרפתי במכתבי לכת"ר לפני חג הפסח.

בודאי הגיעו לכת"ר גם פרטים על דבר מבצע שנת החינוך. ואף שתקותי חזקה שבלאו הכי ומכבר עוסק כת"ר בחיזוק החינוך, הרי אמרו חכמינו ז"ל אין מזרזין אלא למזורזין, ובלשון רבנו הזקן בעה"ת „לא

יא'תתמ

נתינת כח: ראה במדב"ר פ"ב, ג.
מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.

יא'תתמא

במבצעים בכלל: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.
בהעתק מכתבי בזה: ראה לעיל אגרות יא'תתמא, יא'תתיד.
מבצע שנת החינוך: כדלעיל אגרת יא'תתמא, ובהנסמן בהערות שם.
אין מזרזין אלא למזורזין: ספרי ר"פ נשא. במד"ר פ"ז, ו. וראה גם מכות כג, א.

נצרכה אלא להעדפה וזהירות וזריזות יתרה ביתר שאת וביתר עוז כפולה ומכופלת" (תניא, אגרת הק' סוף סי' ז').

ויהי רצון שגם בזה יצליח ביותר וביותר, וזכות הרבים מסייעת וגם זכות אבי אבותינו אהרן הכהן, וכמאמר המשנה האמורה לכאז"א על אחת כמה וכמה לזרעו של אהרן – „הוי מתלמידיו של אהרן כו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור ועוד ועיקר בענין הפרטי של ... , ובימי הכנה אלו לקראת זמן מתן תורתנו – לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

יא'תתמב

ב"ה, ימי הספירה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ברוך לוי שי'
יועץ ראש הממשלה לעניני רווחה חברתית

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיי"ט בניסן, והנני מודה לו בעד שימת לבבו להודיעני מהתרשמותו מביקורו בכפר חב"ד, בנחלת הר חב"ד בקרית מלאכי ובקרית חב"ד בצפת.

ורואה אני חשיבות מיוחדת בהאמור בהתאם לשיחתנו כשנפגשנו ושוחחנו על דבר הבעיות השונות.

כיון שמכתבו נכתב בימי זמן חרותנו, וגם המענה נכתב בסמיכות לחג שנקודתו חרות בגוף ובנפש, יהי רצון שכל אחד מאתנו בתוככי כלל אחינו בני ישראל יוכל לתרום חלקו מתוך חרות מכל ענינים המבלבלים בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה בתפקידו האחראי.

יא'תתמג

בי"ה, כי"ה אייר תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ רב פעלים כו'
מו"ה מרדכי שי' וזוג' תי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכ' ובהם בקשות ברכה פ"נ מיום ל"ה לעומר
והקודמיו והמצוי"ב,

ובעת רצון יקראו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ
זי"ע.

ודבר בעתו — בסמיכות לל"ג בעומר וכו', וכחותם תורת הרשב"י
ביום זה: ציוה הוי" את הברכה חיים עד העולם.

בברכה להצלחה רבה בכל פעולותיהם ומתוך שמחה וט"ל

מ. שניאורסאהן

יא'תתמד

בי"ה, ערב חג השבועות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

על ידי ידידנו הרב שלום דובער שי' וולף נתקבלה בקשת ברכה עבור
הגיס והגיסה שלו ... ואזכירם בתפילה למילוי משאלות לבבם לטובה.
והתקוה שהבא להלן לא נצרך ביאור רחב ואזכיר רק הנקודה,

יא'תתמג

מרדכי שי' וזוגתו תי': קמינקר. אגרות נוספות אליהם — לעיל אגרת יא'תשא, ובהנסמן
בהערות שם.

בכל פעולותיהם: בהמבורג, גרמני'.

וכחותם תורת הרשב"י ביום זה: זח"ג רצו, ב.

והיא, שחיי היום-יום על פי הוראות תורתנו, הנקראת תורת-חיים (הוראה בחיים לחיים הראויים לשמם) הרי זו חובתו של כל יהודי כי זהו רצונו של הבורא ית'. אבל רצה הקב"ה שלכל מצוה סגולה מיוחדת בצדה, וכמאמר חכמינו ז"ל מדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה, והתורה ומצותי הן הצנורות והכלים לקבלת ברכות ה' בכל המצטרך, כולל ברכתו לבנים. ומזה מובן שהברכה והסגולה לזרעא חייא וקיימא קשורות בשמירת חוקי ודיני טהרת המשפחה (ימי הפסק וכו' ואח"כ טבילה במקוה כשרה).

ולמותר להדגיש, שאפילו אם נדמה שזה קשור בקושיים, ואפילו אם באמת כך, במה נחשב הוא לגבי מילוי רצון ה' ובפרט בענין שמשפיע על בנים ובני בנים. והרי רואים שהורים בשביל בנים לא מתחשבים בשום קושיים ועוד יותר שמשתדלים אפילו במקום ספק וספק-ספיקא, וזה רק להוספה בעלמא, כי תורתנו היא תורת-אמת ומקור הטוב האמתי והנצחי, ושכר מצוה מצוה. ואין צורך באריכות יותר.

כיון שכל ענין בהשגחה פרטית, ובקשת גיסו וגיסתו נתקבלה על ידו, וביחד עם זה כותב לי הרב וואַלף על דבר מצבו בחברה וכו', שזה נותן לו צנור להגיע לחוגים הכי רחבים שאי אפשר להגיע אליהם אחרת, הרי מיוסד על הוראת התורה, „בכל דרכיך דעהו“, אביע תקותי שמנצל כל האפשרויות שניתנו לו להפצת הטוב והקדושה בארצנו הקדושה לעם קדוש היושב בה.

אשר ענין זה של קדושה לא ניתן לבחירה, ובסגנון חכמינו ז"ל „ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא“, זאת אומרת אשר כל יהודי בעצם קדוש הוא, אף על פי שמאיזו סיבה לפי שעה אין זה ניכר במעשיו או בדיבורו, הרי אין זה משנה העצם והפנימיות שלו. וגדול זכותו של כל העוזר לו ומעודד אותו לגלות העצם והפנימיות שלו. ובפרט שהיכולת ביד מר שבבת אחת יגיעו עניני טוב — ואין טוב אלא תורה — לכמה וכמה

יא'תתמד

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

מדה כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ה, ב ואילך.

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

ושכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו.

ישראל .. הוא: סנהדרין מד, רע"א.

ואין טוב אלא תורה: ברכות ה, א.

שומעים בכמה עיירות ומושבים וקיבוצים, ופעם אחר פעם. ובודאי גם בזה אין צורך בביאור נוסף.

בכבוד ובברכה מענין חג השבועות, זמן מתן תורתנו, ובסגנון המסורתי — לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

יא'תתמה

[נוסח המברק לקראת חג השבועות, ה'תשל"ו]

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולהמשיכה בכל השנה כולה ולקיימה, וכהוראת נשיאינו ומלכתחילה אריבער, ותרוממנה קרנות צדיק מלכא משיחא, ושבתא טבא.

מנחם שניאורסאהן

יא'תתמו

ב"ה, אסרו־חג השבועות, זמן מתן תורתנו, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

תלמידות המסיימות „בית רבקה”
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בנועם נתקבלה הידיעה על דבר חגיגת הסיום —
וכבר מלתי אמורה שסיום כגון זה אינו אלא סיום של שלב, והכנה
לעלי לשלב נעלה יותר —

יא'תתמה

מצילום המברק, מוגה בכתי"ק.
וכהוראת נשיאינו ומלכתחילה אריבער: אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"א ע' תריז.
ותרוממנה קרנות צדיק; תהלים עה, יא (פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר). וראה
בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.
מלכא משיחא: מדרש תהלים שם.

יא'תתמו

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"ג ע' 171 ואילך.
מלתי אמורה שסיום .. לשלב נעלה: כדלעיל ח"ל אגרת יא'תע, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
יא'תתנא. וראה לקמן אגרת יא'תתנג: ע"ד ש„מתכיפין התחלה להשלמה” (רשות לחתן בראשית.
טאו"ח סתרס"ט. וראה א"ר שם).

ובפרט שהוא בשנה שהוכרזה כ„שנת חינוך“ — להוסיף אומץ והשתדלות ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני תורה ומצותי כל אחד ואחת מבני ובנות ישראל בכל מקום שהם, הן בנוגע לעצמם והן בנוגע להפצתן בכל סביבתם.

ועוד זאת, שחגיגת הסיום נועדה בחודש זה של מתן-תורה, אשר כדברי חכמינו זכרונם לברכה הכל הי' משולש: תורה משולשת — תורה נביאים וכתובים, ישראל משולשים — כהנים לויים וישראלים; חודש משולש — ניסן אייר וסיון, וכו'. הרי חודש זה „מסוגל“ לכל דבר טוב, ואין טוב אלא תורה.

והשם יתברך יברך את כל אחת ואחת מהן בהצלחה מרובה בלימודן ובהנהגתן ולהיות דוגמא חי' ומאירה לכל הסביבה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האומר

מ. שניאורסאהן

יא'תתמז

ב"ה, אסרו-חג השבועות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

צו די עסקנים און פריינד פון די בית-רבקה שולעס, און
צו די אַנטיילנעמער אין דער יערלעכער מסיבה, בפרט,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די הייאָרדיגע מסיבה קומט פֿאַר אין דעם יאָר וואָס איז פֿראַקלאַמירט

שהוכרזה כ„שנת חינוך“: כדלעיל אגרת יא'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.
תורה .. משולש: שבת פח, א ופרש"י שם. וראה ר"נ גאון שם. תנחומא יתרו י.
„מסוגל“: כיון שהוא משולש (סגול), הוא מסוגל (מלשון סגולה).
ואין טוב אלא תורה: ברכות ה, א.

יא'תתמז

מצילים האגרת.

צו די עסקנים .. פון די בית-רבקה שולעס, און צו .. דער יערלעכער מסיבה: ראה גם לעיל ח"ה
אגרת אצמג (תשי"ב). ח"ז אגרת א'תתקכ (תשי"ג). ח"י אגרת ג'שנב (תשט"ו). ח"ז אגרת ו'שטו
(תשי"ח). ח"ח אגרת ו'תתפ (תשי"ט). ח"ט אגרת ז'שיא (תש"כ). ח"כ אגרת ז'תרפא (תשכ"א). חכ"ג
אגרת ח'תשל (תשכ"ד). חכ"ה אגרת ט'תנב (תשכ"ח). חכ"ו אגרת ט'תרמ (תשכ"ט). ט'תתלב (תשל"ל).
חכ"ז אגרת י'נב (תשל"א). י'שכב (תשל"ב). חכ"ח אגרת י'תשיח (תשל"ג). חכ"ט אגרת יא'פ (תשל"ד).
ח"ל אגרת יא'תתקכ (תשל"ה).

געוואָרן אַלס „שנת־חינוך“ — צו פאַרשטאַרקען און אויסברייטערן תורה־חינוך צווישן יונג און אַלט, אַריינגערעכנט די וועלכע, ניט קוקנדיג אויף זייער עלטער, זיינען נאָך ליידער „יונג“ אין תורה און מצוות.

די באַדייטונג פון חינוך פאַר אידישע טעכטער און פרויען, בפרט — איז לעצטנס מערערע מאָל אונטערשטראַכן געוואָרן, ספעציעל נעמענדיג אין אַכט, אַז, ערשטנס, איז דאָך די דערציאונג פון גאָר קליינע קינדער כמעט אויסשליסלעך אין די הענט פון דער מוטער, און אויך שפעטער, ווען די קינדער וואַקסן אונטער, איז די אַטמאָספער אין שטוב אין אַ גאָר גרויסער מאָס — דירעקט און אומדירעקט — אָפהענגיג פון דער פרוי און מוטער, די עקרת־הבית.

דעריבער איז איבעריג צו אונטערשטרייכן באריכות ווי וויכטיג עס איז דער ענין פון חינוך הַבנות בכלל, און פון די בית־רבקה מוסדות בפרט, וואו אידישע טעכטער ווערן דערצויגן און צוגעגרייט, אַז זיי זאָלן קענען פאַרנעמען זייער ריכטיגען אָרט — אַלס פרוי, מוטער און אמת'ע עקרת־הבית — אין דער פולסטער מאָס.

דער אויבערשטער זאָל העלפן, אַז די יערלעכע אונטערנעמונג פאַר „בית רבקה“ זאָל זיין מיט גרויס הצלחה, בפרט אַז דאָס קומט פאַר אין דעם חודש פון מתן־תורה, וואָס אונזערע חכמים זכרונם לברכה אונטערשטרייכן די ספעציעלע „סגולה“ אין דעם וואָס דער אויבערשטער האָט געגעבן די „דרייפאַכגע“ תורה (תורה, נביאים, כתובים) צוזאַמען מיט דער תורה־שבעל־פה, צו זיין „דרייפאַכגען“ פאָלק (כהנים, לויים, ישראלים), אין דעם „דריטן“ חודש (פון ניסן ביז סיון) — זאָל דאָס אַראָפברענגען אַ צוגאָב הצלחה אין דער אונטערנעמונג, אין אַלע הינזיכטן.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

„שנת־חינוך“: כדלעיל אגרת יא'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.

פרוי .. עקרת הבית: תהלים קיג, ט. ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א.

„דרייפאַכגען“ .. חודש: שבת פח, א ופרש"י שם. תנחומא יתרו י.

[תרגום חפשי]

לעסקני וידידי בתי-ספר „בית רבקה“,
ולמשתתפי המסיבה השנתית, בפרט,

המסיבה של שנה זו מתקיימת בשנה שהוכרזה כ„שנת-חינוך“ – לחזק ולהרחיב את החינוך התורני בין נוער ומבוגרים, כולל כאלה, בכל גיל שהוא, שהם עדיין, לדאבון לב, „צעירים“ בתורה ובמצוות.

משמעות החינוך של בנות ונשי ישראל בפרט, קיבלה דגש רב לאחרונה, במיוחד בהתחשב בעובדה, ראשית, חינוך הילדים הרכים בבית נתון כמעט באופן מוחלט בידי האם, וגם מאוחר יותר, כאשר הילדים גדלים, הרי האוירה בבית תלוי במידה רבה – באופן ישיר או עקיף – באשה ובאם, **עקרת הבית**.

לפיכך, מיותר לפרט בהרחבה עד כמה חשוב הענין של **חינוך הבנות** בכלל, ושל מוסדות **בית-רבקה** במיוחד, שבהם בנות ישראל מתחנכות ומתכשרות שיוכלו לתפוס את מקומן הנכון, כאשה, אם, עקרת-הבית – עיקר הבית באמת, במלוא המידה.

יעזור השי"ת, שהמפעל השנתי של „בית רבקה“ יהי בהצלחה רבה, ובמיוחד כיון שהוא בחודש מתן-תורה, שהרי חכמינו זכרונם לברכה מציינים בהדגשה את ה„סגולה“ המיוחדת בכך שהקב"ה נתן את התורה ה„משולשת“ (תורה, נביאים, כתובים) יחד עם התורה-שבעל-פה, לעמו ה„משולש“ (כהנים, לויים, ישראלים), בחודש „השלישי“ (מניסן עד סיון) – והדבר יביא שזה תוספת הצלחה בביצוע המשימה מכל הבחינות.

יא'תתמח

ב"ה, אסרו חג השבועות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יונה שי' כהן

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך – אף שבינתיים שאלתי עליו ע"י ידידיו המשותפים, נתקבל ימים אלה ספרו **ירושלים במצור**. ות"ח על שימת לבבו לשלחו לי. ואף שלא הי' הזמן גרמא לעיין בו כראוי, לא רציתי לדחות האישור.

יא'תתמח

מצילים האגרת. נדפסה ב„היכל מנחם“ ח"א ע' קעב. לקו"ש חל"ה ע' 262.

אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ז אגרת ט'תתקעז. ח"ל אגרת יא'ת"ט.

ירושלים במצור: ת"א, תשל"ו.

והעיקר שהוא דבר בעתו, שהרי ידוע לכו' מצב ירושלים כמו שהוא עכשיו, שאף על פי שהמצור שהוא כותב עליו הי' – בחיצוניות – חריף יותר משהוא עכשיו, אבל לא כן מבפנים. וכמדובר כמה פעמים בארוכה, כי לגלות ב' פנים: הא' כאשר יהודי נמצא בתוך הגלות, ואף על פי כן יכול להיות בקומה זקופה, והב' כאשר הגלות נמצא בתוך היהודי, שמבחוץ לכאורה אין הגבלות, אבל מבפנים גדול השיעבוד.

שלכן, אף על פי שבטוחני שעושה בלאו הכי, בודאי יוסיף בפרסומת ספרו, והעיקר בהדגשה שאינו רק ענין שהי' נוגע אז, אלא שמזה הוכחה ברורה איך צריכה להיות הגישה עכשיו, ולהרעיש דעת הקהל לשלול כל קא סלקא דעתך שרוחשים בחוגים מסויימים שיהי' דגל ירדן מתנופף על מקום קדש הקדשים ושיהודים ימסרו אותו במו ידיהם, הי' לא תהי'.

ויהי רצון שהרעש האמור יפעול שלא יעשו מזה ענין מפלגתי וכו'.

ואף על פי שבודאי יודע מזה, אבל לגודל חשיבות הענין אוסיף שהדיעה המבהילה הנ"ל כבר חדרה ל"חלונות הגבוהים", ומן הצורך להשתדל בכל תוקף לבטל הדבר מעיקרא.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

נ.ב. תקוותי שבינתיים היו אצל בתו תחי' שהיתה כאן, כמה בשורות משמחות.

יא'תתמט

ב"ה, אסרו-חג השבועות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת שולמית תחי' תילאיון
תל אביב

ברכה ושלוש!

לאחרי ההפסק הארוך נתקבל מכתבה מט"ז באייר, עם המצורף אליו, ונהניתי לקרוא בו על דבר פעולותי ופעולות ועד נשים המתנדבות לטובת החזקת מוסדות תורתנו הק'.

ויהי רצון שיקויים אצלן מאמר חכמינו ז"ל: מי שיש לו מנה, רוצה מאתים; מאתים (לא מסתפק בעוד מנה אלא) רוצה ארבע מאות. כלומר שההשגים בעבר מגדילים החשק והתשוקה להשגים עוד יותר גדולים. ואם בעינינים גשמיים כך, על אחת כמה וכמה בנוגע לערכים הנצחיים של תורתנו הנצחית.

והרי התורה ומצותי' – נוסף על העיקר – הם הצנורות וכלים לקבלת ברכות השם יתברך ויתעלה בכל המצטרך, כולל משאלות לבבה לטובה ובמה שכתבה בנוגע בריאות ועניני בני ביתה שיחיו. ובפרט אשר נוסף על גודל הענין להיות בריא ושלם בגשמיות וברוחניות, הרי מנוחת הנפש ומנוחת הגוף עוזרים ליהודי להוסיף בעניני תורה ומצותי'.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור.

יא'תתנ

ב"ה, י' סיון, ה'תשל"ו

לכבוד הרב מאיר שי' לובין

שלום וברכה!

הנני מאשר מכתביו, אף כי באיחור זמן – למרבה הטרדות.

ואף שגם עכשו אין עתותי בידי להשיב על כל שאלותיו והשגותיו, על ראשון ראשון וכו', אבל מפני הנימוס, וכיון שטרח כ"כ, ובפרט שכבר נגמר אצלו הדין ששתיקה כהודאה – אענה עכ"פ על עיקר שאלותיו ובקיצור. ובכלל אם יש לו עוד ספקות והשגות וכו' בודאי יכול לברר אותם אצל אחד מרבני אנ"ש הקרובים אליו. ואל יחר אף אדוני אם גם להבא לא אוכל לענות על שאלותיו והערותיו בזריזות היאותה, כי כאמור, אין עתותי בידי על כגון דא, ועם כת"ר הסליחה.

יא'תתמט

מאמר חכמינו ז"ל: ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.

יא'תתנ

ששתיקה כהודאה: יבמות פז, סע"ב. וש"נ.

ובהקדמה, הרי מקרא מלא דיבר הכתוב „שגיאות מי יבין“, ולא ימלט שתהיינה שגיאות בדפוס, וככל האפשר משתדלים לתקן בדפוסים הבאים, אף כי ב„אָפּסעט“ לא נקל הוא.

ולעיקר שאלותינו:

במה שהקשה בענין השעון — יעויין בזהר, פי יתרו, ד"ה לא תגנוב.

בנוגע שבא-נע בסדור „תהלת ה'" — בודאי ידוע לכת"ר כי כל שבא בראש המלה היא שבא-נע, ואין צורך לסמן המפורסמות.

בענין ה„חילוף“ וכו' — הרי פשוט שאדה"ז לא דרש זה מבנו או מחסידיו, אלא לאחר שהתנדבו לא ה' בידו להשיב. וידוע שכבר נתפשט המנהג במדינותינו מלפנים שהיו „מנדבים“ שנים ועושים חילופים. וכנראה שכת"ר לא ירד לתוך הדברים כדבעי, ולפעמים גם הלשון אינו מדויק כל צרכו (ועויין באגה"ק סי' כ"ה בתחילתו בנוגע סי' צוואת הריב"ש).

בנוגע לזמן ק"ש של שחרית, כנראה לא ידוע לכת"ר שמנהגו לומר **בבית** בהשכמה כל סדר ברכות השחר, פי העקדה, ק"ש (עם פרשה ראשונה — בכוונה לצאת ק"ש בזמנה) וסדר הקרבנות וכו' עד **הודו**, ובביהכ"נ מתחילים מ„הודו“, שלא כמנהג העולם שאומרים ברכות השחר בביהכ"נ וקוראים רק פסוק ראשון של שמע וכו'. ולכן איפכא מסתברא, שיותר קרוב לעבור זמן קריאת שמע בשבת ויו"ט על פי מנהג העולם וד"ל.

בכבוד ובברכה.

שגיאות מי יבין: תהלים יט, יג.

בענין השעון: ראה תולדות אדמו"ר הזקן ח"א ע' 179 (איך שאדה"ז ה' גונב השעות בעת לימודו עם רבי אברהם המלאך, בן הרב המגיד). וראה גם תורת מנחם ח"ז ס"ע 216 ואילך. ח"ח ס"ע 223 ואילך.

בזהר: ח"ב צב, ב (למגנב דעתא דרבי' באורייתא).

בענין ה„חילוף“: ראה תולדות אדמו"ר הזקן ח"ב ע' 467 (איך שהרבנית דבורה לאה החליטה לתת שנות חיי' תמורת חיי אבי' אדמו"ר הזקן).

בנוגע לזמן ק"ש של שחרית כו': ראה קובץ „הערות וביאורים“ גליון תתקסב ע' 32 ואילך. גליון תתקסג ע' 60 ואילך.

פרשה ראשונה — בכוונה לצאת: ראה שו"ע אדה"ז סי' מו ס"ט.

יא'תתנא

ב"ה, י"ב סיון, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

המסיימות סמינר בית רבקה ברוקלין, נ.י. —
דשנת ה'תשל"ו
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בנועם נתקבלה הידיעה אודות חגיגת הסיום שלהן,
ויהי רצון שתהא בשעה טובה ומוצלחה,
והעיקר — שיהא הסיום התחלה לעלי' יותר בקודש בכלל ובפעילות
בעניני חינוך על טהרת הקודש בפרט,
והרי השנה שנת החינוך היא,
וגם היום דחגיגה האמורה — מזכיר ומעורר — ט"ו דחדש
השלישי — חודש מתן תורתנו המשולשת — דקיימא סיהרא באשלמותא,
— וע"פ המדובר ג"כ, בראשי פרקים על כל פנים — במכתב לכנס
נשי ובנות חב"ד המצו"ב.

בברכת הצלחה בכל האמור ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

יא'תתנא

מצילים האגרת.

הסיום התחלה לעלי' יותר: כדלעיל אגרת יא'תתמו, ובהנסמן בהערות שם.
שנת החינוך: כדלעיל אגרת יא'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.
דקיימא סיהרא באשלמותא: זהר ח"ב רטו, א.
במכתב לכנס נשי ובנות חב"ד: דלעיל יא'תתלו.

יא'תתנב

[כ' סיון, ה'תשל"ו]

הננו מוציאים לאור.

כמו שנעשה בהעתקה הצרפתית וכו' מוסד, אבל בנדו"ד מתאים
סניף קה"ת, ולא מל"ח.

באם כ"ז מותר ע"פ החוק במקומו נכון במאד.

[מענה נוסף להנ"ל — יו"ד מנ"א, ה'תשל"ו]

אבל לא יכתבו התאריך (כמו שלא נכתב בצרפתית).

יא'תתנב

מהעתקה (המענה השני נדפס בתשורה. ווייטמן, תשס"ו ע' 25).

והוא מענה על גליון מכתבו של ה"ר יהודה ליב רסקין (קסבלנקה, מרוקו), מכ' סיון ה'תשל"ו,
בקשר לתרגום והדפסת התניא ח"ב (שער היחוד והאמונה) בערבית (שנתקבל האישור לזה בשלהי
קייץ תשל"ד, ובתחלת קייץ תשל"ו נמסר לדפוס).
אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ל יא'שפד.

הננו מוציאים לאור: במכתבו שאל אם לכתוב בהקדמה ע"פ הוראת .. מליובאוויטש, או רק:
הננו מוציאים לאור.

כמו שנעשה בהעתקה הצרפתית: במכתבו שאל באיזה שם יחתום על ההקדמה.

ולא מל"ח: כפי שהוא בהעתקה הצרפתית.

באם כ"ז מותר ע"פ החוק במקומו: במכתבו שאל — אם יכול להדפיס במקומו (כסניף קה"ת) גם

ספר תהלים וספר התניא בפורמט כ"ס.

לא יכתבו התאריך: במכתבו שאל אם להדפיס גם ההקדמה של כ"ק אדמו"ר, שנדפסה בתרגום

התניא לאנגלית וצרפתית (בתרגום האנגלי הוא בתאריך ל"ג בעומר תשכ"ב).

יא'תתנג

ב"ה, מוצש"ק פ' בהעלתך את הנרות,
כ"ב סיון ירחא תליתאי, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש מאַנטרעאַל
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להודעה ע"ד חג הסיוס דכמה כתות — ביום הרביעי כה
סיון, הוא ירחא תליתאי,

יה"ר שיהא אצל תלמידים המסיימים, בתוככי כל תלמידי ישיבות
תומכי-תמימים בכל מקום שהם, שליט"א, חג הסיוס — חג התחלה

בהעלתך את הנרות: ע"י תפלה ותורה (דרושי בהעלותך דרבתינו נשיאינו).
הנרות: להעיר דבלקו"ת ריש פרשתנו — לא ביאר מדת היסוד (וכן לא —
בהעתקתו שבאוה"ת ע' שלו), אבל נמצא הוא בד"ה זה שבאוה"ת ע' של. ועוד.
ירחא תליתאי: זמן מ"ת תליתאי (שבת פח, א. וראה ר"נ גאון שם).
כמה כתות: להעיר מברכות (סג, ב): עשו כתות כתות ועסקו בתורה.
ביום הרביעי: בו ניתלו המאורות, ועל האדם להוסיף עליהם (ראה ד"ה בהעלתך,
תר"ל).
כה סיון: ראה מגלת תענית פ"ג.
הסיוס .. התחלה: ע"ד ש"מתכיפין התחלה להשלמה" (רשות לחתן בראשית.
טא"ו"ח סתרס"ט. וראה א"ר שם).

יא'תתנג

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"י"ג ע' 153 ואילך. חלקו דומה לאגרת יא'תתסא דלקמן.
להעיר דבלקו"ת ריש פרשתנו — לא ביאר מדת היסוד: ראה גם תורת מנחם חנ"ג ס"ע 103 ואילך.
וש"ב.

תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש מאַנטרעאַל .. חג הסיוס: ראה גם לעיל ח"ט אגרת
ז'שמג (תש"כ). ח"כ אגרת ז'תרצ (תשכ"א). חכ"ב אגרת ח'תמב (תשכ"ב). ח'תרמ (תשכ"ג). חכ"ג אגרת
ח'תתנד (תשכ"ד). ח'תתקצד (תשכ"ה). חכ"ד אגרת ט'קנח (תשכ"ו). ט'שלא (תשכ"ז). חכ"ה אגרת
ט'תקט (תשכ"ח). חכ"ו אגרת ט'תשב (תשכ"ט). ט'תתקכה (תש"ל). חכ"ז אגרת י"קסז (תשל"א). חכ"ח
אגרת י'תתו (תשל"ג). חכ"ט אגרת יא'קסח (תשל"ד). ח"ל אגרת יא'תקנח (תשל"ה).

ד"ה בהעלתך, תר"ל: סה"מ תר"ל ע' קסז.

חג הסיוס — חג התחלה: כדלעיל אגרת יא'תתמו, ובהנסמן בהערות שם.

טובה לתוספת התמדה ושקידה בלימוד התורה (הנגלה והחסידות) — בהקדמת עבודת התפלה,

וההוספה ב(גדול) תלמוד שמביא לידי מעשה (קיום המצוות) תוסיף בהידור בקיום המצוות,

וכציווי תוה"ק **להעלות בקודש**,

אשר תמיד צריך כאו"א, ובפרט תלמידים ות"ח, ללכת מחיל אל חיל — לחנך את עצמו בזה ולהוסיף בפועל בקודש,

ומיוסד על הכלל גדול בתורה מצות ואהבת לרעך כמוך — להוסיף — **כמובן** בזמנים ואופנים שתרשה הנהלת הישיבה — בהשפעה וחינוך הזולת, שיוסיף גם הוא בתורה תפלה ומצות,

וכאו"א מהעושים והמעשים — יעשו בכ"ז כדבעי ל"י למיעבד,

וכמדובר זה כמה פעמים בארוכה ובפרטיות ע"ד

מבצע חינוך — שכללות התורה ה"ז הוראה וחינוך, ובהר סיני היו בניי כתינוק בביה"ס — ואיך שהוא מבצע כללי־גדול וכולל מבצעים הכלליים —

עליהם נכתב במכתב דאשתקד ועל שייכותם גם שלהם לתורה:

בהקדמת עבודת התפלה: ראה ברכות ה, ב. לקו"ת ברכה צו, ב. סידור נ, א. סד"ה מי כמוכה, תרפ"ח.

ב(גדול) תלמוד: קדושין מ, סע"ב. ראה הלי ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ב.

להעלות בקודש: ברכות (כח, א) ושי"נ. וראה זח"ג קסב, ב.

ללכת מחיל אל חיל: ראה סוף ברכות. לקוטי השי"ס להאריז"ל שם. שו"ע אדה"ז חאו"ח ר"ס קנה.

הכלל .. כמוך: קדושים יט, יח ובתו"כ שם (הובא בפרש"י שם). תניא פ' לב.

בתורה תפלה ומצות: עמידה תליתאי דהעולם (אבות פ"א, מ"ב).

כדבעי ל"י למיעבד: כתובות סז, א. וראה תניא פ"ל.

ובהר .. בביה"ס: תוסי' שבת קטז, רע"א. ירושי' תענית פ"ד, ה"ה.

סד"ה מי כמוכה, תרפ"ח: סה"מ תרפ"ח ע' קב.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

כמובן בזמנים ואופנים שתרשה הנהלת הישיבה: ראה גם לעיל אגרת יא'תתכד, ובהנמסן

בהערות שם.

מבצעים הכלליים: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנמסן בהערות שם.

במכתב דאשתקד: לעיל ח"ל אגרת יא'תקנח.

מבצע תורה: הרי מדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה (אלא שכמה פעמים ככה) — הצלחה רבה בלימוד התורה.

מבצע תפלין ומבצע מזוזה — אשר בפרשיות שבהן נאמר והוכפל הציווי דת"ת „בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך“, וציווי התורה ה"ז נתינת כח.

מבצע צדקה — אשר על ידה נעשה **מוחו** ולבו זכים אלף פעמים ככה,

מבצע בית מלא ספרים (דתורה ותפלה — שלימוד התורה שאחרי התפלה הוא נעלה ביותר),

מבצע נרות שבת קודש ויו"ט — ע"פ מחז"ל דנר מצוה מביא תורה אור.

וכן הוא בנוגע למבצע **כשרות האכו"ש** — מזון הגוף ושייך הוא ודוגמתו התורה, מזון הנפש, ונאמר ותורתך בתוך מעי.

ומבצע **טהרת המשפחה** — וכנרמז גם במחז"ל דמתן תורה הי' עי"ז **דבנינו** עורבים אותנו.

ויהי"ר שיוסיפו בכהנ"ל הוסיף ואור

תורה .. תפלין: שייכותם מיוחדת עיין ד"ה תפלין דמארי עלמא (תרנ"ג), ד"ה איתא במדרש תהילים הידוע, ועוד.

בשבתך .. ובקומך: דברים וא"ו, ז. יא, יט.

וציווי .. כח: וגם הבטחה, כי לא ידח ממנו נידח ובודאי יעשה תשובה כו' (הל' ת"ת שם פ"ד סוס"ג. תניא ספ"ט).

צדקה .. ככה: תו"א בתחלתו (א, ב).

נרות .. אור: ראה כהאריז"ל (שער הכוונות וכו') במקומו בארוכה: וז"ס כי נר מצוה כו'.

מחז"ל .. אור: שבת כג, ב.

מזון .. מעי: להעיר מתניא ספ"ה.

במחז"ל .. אותנו: שהש"ר א עה"פ משכני אחריו נרוצה.

תפלין דמארי עלמא (תרנ"ג): סה"מ תרנ"ג ע' רנה ואילך.

ד"ה איתא במדרש תהילים הידוע: סה"מ תרל"ד ע' נג ואילך. תש"ח ע' 271 ואילך.

מדה כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ת, ב ואילך.

נתינת כח: ראה במדב"ר פי"ב, ג.

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט.

עה"פ משכני אחריו נרוצה: שה"ש א, ד.

וזה גם יחיש ויקדים קיום היעוד: תרוממנה קרנות צדיק — משיח צדקנו, עליו נאמר וירם קרן משיחו.

בברכה להצלחה בכל האמור

מ. שניאורסאהן

יא'תתנד

ב"ה, כ"ז סיון תשל"ו

ברוקלין

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה —

באם הנהלת סמינר בית רבקה אשר בכפר חב"ד מסכימה — תבקר כאן לקראת חודש תשרי הבע"ל, בשטומ"צ.

בברכה

יא'תתנה

[ועש"ק פי' שלח, כ"ז סיון, ה'תשל"ו]

וב' תיבות ההוספות שבו.

— מנה בהם הכתוב כו"כ מעלות, ומפרש רש"י ש(בעיקר) נוגע

תרוממנה .. משיחו: תהלים עה, יא. מדרש תהלים שם.

תרוממנה קרנות צדיק: להעיר מכתר ש"ט סימן שה.

משיח צדקנו: דחידוש התורה אז היא ג"כ עצמיותה (קרן — ראה חידושי הרשב"א

בהכותב לע"י חולין ס, ב) — לקו"א להח"מ ס"ו. וראה קה"ר יא, עה"פ כי אם שנים.

רמב"ם בחותם ספרו (הל' מלכים). דרושי רבותינו עה"פ הנה ישיכיל עבדי.

וירם קרן משיחו: ש"א ב, יו"ד. וראה לקוטי לוי יצחק לש"ס ע' קד.

תהלים עה: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא

בשוה"ג.

עה"פ כי אם שנים: קהלת יא, ח.

עה"פ הנה ישיכיל עבדי: ישע"י נב, יג.

יא'תתנה

מצילום כתי"ק, על גליון שאלת ה"ר יוסף וולדמאן, מעש"ק שלח תשל"ו:

ביאור — עפ"י דרכו של כ"ק אדמו"ר שליט"א לא שמענו על פירוש רש"י ד"ה „האנשים

שהיו „נשיאים“, ובכ"ז רק י"ב, למעוטי נשיא לוי (כי אהרן לא הי' בתור נשיא לוי).

יא'תתנו

[ועש"ק פי שלח, כ"ז סיון, ה'תשל"ו]

בל"נ כתרומת גורן כו' אבל חכמים נתנו כו' — הרי אין פרש"י ס' פס"ד, ובפרט שמדייק **חכמים** (ולא פשוטו ש"מ).

יא'תתנז

[ועש"ק פי שלח, כ"ז סיון, ה'תשל"ו]

ה"ז בקיץ ומוכרח הכנת המטוס כו"כ שעות לפני הטיסה עבור בני" וק"ל, ע"כ ישאל רב ומורה הוראה.

יא'תתנח

[סיון, ה'תשל"ו]

להוסיף: הוכחות להנ"ל. פאָקסימיליע מא' העמודים. רשימת

האלה" [במדבר א, יז. שרש"י מפרש „את שנים עשר נשיאים הללו“] (בהתוועדות שב"ק במדבר, שנה זו), שהוא לגמרי מיותר, והמפרשים נואלו לפרשו.

יא'תתנו

מצילום כתי"ק, על איזה רש"י יבאר כ"ק אדמו"ר בהתוועדות דש"פ שלח תשל"ו.
כתרומת גורן כו': שלח טו, כ. נדפס לאח"ז בלקו"ש ח"ח ע' 178 ואילך.

יא'תתנז

מהעתקה. מענה (דחוף) למר"ה שמואל הלוי הבר, על הודעתו שבמוצ"ק הקרוב יטוס לאה"ק עם חברת התעופה אל-על. נדפס ב„התקשרות“ גליון תתקפה ע' 7. תשורה (הבר, תשס"ח). אגרת נוספת אליו — לעיל יא'תשיב.

יא'תתנח

נדפסה ב„עבודת הקודש“ ע' צא, מצילום כתי"ק, על גליון מכתב רשד"ב לוי, מסיון תשל"ו, אם כדאי להוציא לאור קונטרס הגהותיו של הגאון רבי אלי' יוסף ריבלין, מח"ס אוהלי יוסף על שו"ע אדמו"ר הזקן הל' פסח (מתוך הגהותיו על גליון שו"ע אדה"ז הלכות פסח דפוס ראשון, שקלאו, תקע"ד). הקונטרס נדפס בתמוז תשל"ו, בשם: הערות לשו"ע אדמו"ר הזקן (וראה גם „התקשרות“ גליון תתצ).

אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת יא'תתב, ובהנשמך בהערות שם.
הוכחות להנ"ל: שהגהות הן של הנ"ל (הן נתפרטו במבוא לקונטרס הנ"ל).

ספריו שנדפסו (כולל הנדפס באה"ק בשנים האחרונות — טופס נמצא כאן). אולי להשוות עם ההערות (האחרים) שכבר הו"ל.

* * *

לברר: כמדומה (1) שביקר בליובאוויטש (מירות"ו). (2) שהי' גם חבר הבי"ד בירות"ו. (3) סי' הנדפס בירושלים תשל"ג — הוא בהוספות (לפרטן).

יא'תתנט

בי"ה, יום ב' פ' אני חלקך ונחלתך,
למ"ד סיון, ירחא תליתאי, אדר"ח תמוז, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

בי"ס למלאכה־חב"ד אשר באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להודעה ע"ד חג הסיוס דכמה כתות — ביום השלישי ח'
תמוז הוא חודש הגאולה,

אני חלקך ונחלתך: קורח יח, כ. וראה רמב"ם סוף ה' שמיטה ויובל: ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו'. עיי"ש.

ביום השלישי .. הגאולה: שהוכפל בו כי טוב (ראה אוה"ת בראשית לד, א. משפטים א'קנז ואילך) וראה ד"ה לך תרכ"ז, תר"ל: כפול כו' מרמז על הגאולה כו'.
חודש הגאולה: דכ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר לא אותו „בלבד גאל הקב"ה ביי"ב תמוז כ"א גם את כל כו' איש ישראלי" (ראה מכתבו בזה — בסי' המאמרים ה'תשי"ח ע' רסג).

הנדפס בירושלים תשל"ג: ספר אוהלי יוסף נדפס לראשונה בירושלים תרכ"ח, ובשנית בירושלים תשל"ג, הנה בהוצאה השני' הנ"ל יש הוספות, וכדאי לפרטן במבוא.

יא'תתנט

מצילום האגרת. והיא אגרת יא'תתנג עם שינויים והוספות שבאו כאן.

ד"ה לך תרכ"ז, תר"ל: סה"מ תרכ"ז ותר"ל ע' ט.

מכתבו .. ה'תש"ח: נדפס גם באג"ק שלו ח"ב אגרת שפו.

רלה

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יה"ר שיהא אצל תלמידים המסיימים, בתוככי כל תלמידי בתי ספר וישיבות בכל מקום שהם, שליט"א, חג הסיום — חג התחלה טובה לתוספת התמדה ושקידה בלימוד התורה (הנגלה והחסידות) — בהקדמת עבודת התפלה,

וההוספה בגדול תלמוד שמביא לידי מעשה (קיום המצוות) תוסיף בהידור בקיום המצוות,

וכציווי תוה"ק **להעלות בקודש**,

אשר תמיד צריך כאו"א, ובפרט תלמידים ות"ח, ללכת מחיל אל חיל — לחנך את עצמו בזה ולהוסיף בפועל בקודש,

ומיוסד על הכלל גדול בתורה מצות ואהבת לרעך כמוך — להוסיף — **כמובן** בזמנים ואופנים שתרשה הנהלת בית הספר והישיבה ...

בברכה להצלחה בכל האמור

מ. שניאורסאהן

יא'תתס

[ר"ח תמוז, ה'תשל"ו]

נתקבל ות"ח. ודבר בעתו — בראש־חודש הגאולה דלא אותו „בלבד גאל הקב"ה כי־אם גם את כל כו' איש ישראל".
אזכיר על הציון.

שתרשה הנהלת בית הספר והישיבה: מכאן ואילך נוסח אגרת יא'תתנג הנ"ל.

יא'תתס

נדפסה ב„התקשרות" גליון שע ע' 15. והוא מענה כללי־פרטי, שכ"ק אדמו"ר התחיל בתקופה זו להשיב בו לכל אלו שהכניסו דו"ח וכיו"ב. והיינו שהי' מאשר את קבלת הדיווח — במענה זה, שהי' מקשר לענינא דיומא (ראה גם לקמן אגרת יא'תתקד).
דלא אותו .. איש ישראל: אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ב אגרת שפו.

יא'תתסא

בי"ה, שלישי בתמוז,
אור לעש"ק פ' ויאמר הוי' גוי' אני חלקך ונחלתך, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בעמדנו בימים אלה, מתחיל מג' בתמוז – יום יציאת בעל השמחה
והגאולה די"ב־י"ג תמוז – הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר – מבית האסורים,
הזמ"ג להתבונן ביתר שאת וביתר עז בפרשת המאסר והגאולה,

בסיבת המאסר – עסקנות במסנ"פ בהפצת היהדות והתומ"צ בכל
מקום, מבלי התחשב במניעות ועיכובים וכי' ובהפצה הכי גדולה רחבה
ועמוקה,

אשר הנקודה בכ"ז ה"ה ענין החינוך, חינוך כפשוטו: יסוד מוסדות
חינוך כשרים ועטה"ק לבנים ולבנות, וחינוך הגדולים בשנים, אבל קטנים
ביהדות ותומ"צ,

וחינוך דכאו"א לעבודת השם ולהפצת התומ"צ ועד כדי מסנ"פ –
ע"י היותו והראותו דוגמא חי' לכ"ז ודרישתו נפשית שממנו יראו וכן יעשו,
והתבוננות בתוכן הגאולה – שהייתה, כדברי בעל הגאולה, לא רק

שלישי: להעיר דהתורה משולשת ועמנו משולש (שבת פח, א. וראה ר"נ גאון שם).
יום יציאת .. מבית האסורים: ראה בזה בהקדמה לקונטרס יד (ס' המאמרים –
קונטרסים ח"א דף קעה).

ביתר שאת וביתר עז: ראה לקולו"צ (לאאמו"ר) לתניא רפני"ג.
גדולה רחבה ועמוקה: עיין שער היחוד לאדמו"ר האמצעי בתחלתו.

יא'תתסא

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש חי"ג ע' 227 ואילך. והוא נוסח כללי־פרטי. חלקו הובא
מאגרת יא'תתנג דלעיל. וחלק מאגרת ח'תתמו ואגרת ח'תתנו – דלעיל חכ"ג. ומאגרת י'תכג –
דלעיל חכ"ז.

תצלום העותק אל השלוחים לארה"ק – בס' השליחות לארה"ק ע' רמה.
ויאמר .. ונחלתך: קרח ית, כ.

גאולתו כ"א גם גאולת „כל מחבבי תורתנו הק', שומרי מצוה וגם את אשר בשם ישראל יכונה",

התבוננות בכ"ז באופן שתביא לידי מעשה — הנהגה בפועל מתאימה לתקות בעל השמחה, ועד — להשלימות בזה, כראוי לבניי, אשר חלק הוי' עמו,

כולל ללכת בכ"ז מחיל אל חיל — לחנך את עצמו בזה ולהוסיף בפועל בקודש,

ומיוסד על הכלל גדול בתורה מצות ואהבת לרעך כמוך — להוסיף בהשפעה וחינוך דהזולת בכ"ז,

ובאופן שיהי' כאו"א טופח ע"מ להטפח.

* * *

ומיוסד על מחז"ל בנוגע לגאולה היינו חירות דאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בת"ת — להשתדל במיוחד בכל השייך לת"ת ולהצלחה רבה בזה,

כמדובר זה כמה פעמים בארוכה ובפרטיות ע"ד

מבצע חינוך — שכללות התורה ה"ז הוראה וחינוך, ובהר סיני היו

כל .. יכונה : מכתב בעל הגאולה לחגיגת י"ב תמוז הראשונה (נדפס בס' המאמרים, תרפ"ח).

בשם .. יכונה : ראה טושו"ע אה"ע סקכ"ט סט"ז ובני"כ. קב נקי כלל לח. שד"ח אס"ד מעי' גט ס"ז. וראה ג"כ מאורי אור כ, כד.

חלק הוי' עמו : ראה אגה"ת פ"ד ואילך שכל או"א כן הוא ולא רק כללות העם.
מחיל אל חיל : ראה סוף ברכות. לקוטי הש"ס להאריז"ל שם. שו"ע אדה"ז חאו"ח ר"ס קנה.

הכלל .. כמוך : קדושים יט, יח ובתוי"כ שם (הובא בפרש"י שם). תניא פליב.

דאין לך .. בת"ת : אבות פ"ו מ"ב (כגירסת אדה"ז בסידורו).

ובהר .. בביה"ס : תוס' שבת קטז, רע"א. ירושי' תענית פ"ד, ה"ה.

בס' המאמרים, תרפ"ח: ולאח"ז באג"ק שלו ח"ב אגרת שפו.

חלק הוי' עמו: האזינו לב, ט.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

טופח ע"מ להטפח: ל' חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב. ועוד.

בניי כתינוק בביה"ס — ואיך שהוא מבצע כללי־גדול וכולל מבצעים הכלליים גם הם — ואשר שייכות מיוחדת להם לת"ת:

מבצע תורה: שהרי מדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה (אלא שכמה פעמים ככה) — הצלחה רבה בלימוד התורה.

מבצע תפלין ומבצע מזוזה — אשר בפרשיות שבהן נאמר והוכפל הציווי דת"ת „בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך", וציווי התורה ה"ז גם נתינת כח.

מבצע צדקה — אשר על ידה נעשה **מוחו** ולבו זכים אלף פעמים ככה,

מבצע בית מלא ספרים (דתורה ותפלה — שלימוד התורה שאחרי התפלה הוא נעלה יותר),

מבצע נרות שבת קודש ויו"ט — ע"פ מחז"ל דנר מצוה מביא תורה אור.

תורה .. תפלין: שייכותם מיוחדת עיין ד"ה תפלין דמארי עלמא (תרנ"ג), ד"ה איתא במדרש תהילים הידוע, ועוד.

בשבתך .. ובקומך: דברים וא"ו, ז. יא, יט.

וציווי .. כח: וגם הבטחה, כי לא ידח ממנו נידח ובודאי יעשה תשובה כו' (הלי ת"ת לאדה"ז פ"ד סוס"ג. תניא ספלי"ט).

צדקה .. ככה: תו"א בתחלתו (א, ב).

בית מלא ספרים: לשון מארז"ל ר"פ קורח. — ואף שבבית צ"ל כלים וכו' — הוא ע"ד מרז"ל (שבת צג, סע"ב) דפטור (אף) על הכלי.

התורה שאחרי התפלה: ראה ברכות ה, ב. לקו"ת ברכה צו, ב. סידור נו, א. סד"ה מי כמוכה, תרפ"ח.

נרות .. אור: ראה כההאריז"ל (שער הכוונות וכו') במקומו בארוכה: וז"ס כי נר מצוה כו'.

מחז"ל .. אור: שבת כג, ב.

מבצעים הכלליים: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

תפלין דמארי עלמא (תרנ"ג): סה"מ תרנ"ג ע' רנה ואילך.

ד"ה איתא במדרש תהילים הידוע: סה"מ תרל"ד ע' נג ואילך. תש"ח ע' 271 ואילך.

מדה כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ת, ב ואילך.

נתינת כח: ראה במדב"ר פ"ב, ג.

סד"ה מי כמוכה, תרפ"ח: סה"מ תרפ"ח ע' קב.

מבצע כשרות האכו"ש — מזון הגוף ושייך הוא ודוגמתו התורה, מזון הנפש, ונאמר ותורתך בתוך מעי.

ומבצע טהרת המשפחה — וכנרמז גם במחז"ל דמתן תורה הי' עי"ז דבנינו עורבים אותנו.

* * *

ויהי"ר אשר תקויים בכל או"א הבטחת הוי' בפרשתנו „אני חלקך ונחלתך" וכפירוש ופסק דין הרמב"ם אשר „כל איש ואיש מכל באי העולם

מזון .. מעי : להעיר מתניא ספ"ה.

במחז"ל .. אותנו : שהש"ר א עה"פ משכני אחר כך נרוצה.

וכפירוש .. הרמב"ם : הלי שמיטה ויובל בסופו.

כל איש ואיש : ולא „כל איש" — כי כל אחד נשאר בסוגו הקודם גם לאחר שנדבה רוחו כו'. ובנדר"ד י"ל החלוקה לשני סוגים : ישראל ואו"ה (ראה תרגום ומדרחז"ל לאסתר א, ח), בישראל עצמן (ראה כתובות עה, סע"א, ומשם ראי דגם אשה בכלל. ואכ"מ) ישכר וזבולון, יושבי אהל ובעלי עסק.

מכל באי העולם : מוכח דגם או"ה בכלל — ראה ג"כ הלי תשובה פ"ו, ה"ג. פ"ג, ה"ג (ובפרט שמקדים „כל"). ולהעיר ממשי"כ (הלי תשובה פ"ג, ה"ה. הלי מלכים ספ"ח) דחסידי או"ה יש להם חלק לעוה"ב. וראה זהר חדש רות (עח, ד) ד"ה פתח רבי ואמר : כל גוי כו', אבל באו"ה החלק בעוה"ב (ומזה מובן גם בנוגע לעבודתו) הוא כהמשך בזו"ח שם „לא עם בניי כ"א חלק בפ"ע ועולם בפ"ע", כמו שנשמותיהם מאוצר נשמות בפ"ע (תודיה אין — ע"ז ה, א), וראה לקוטי ביאורים לר"ה מפאריטש (מז, ד) שנשמות חסידי אומות העולם נלקחות מנוגה. ועיין תורה אור תולדות (יט, רע"ג) מהפילוסופים מהאומות הקדמונים כו' היו עוזבים כו' כל היום והלילה כו' — דמשם מובן שהאממינים שבהם הי' עדי"ז בנוגע לענייני אמונה. — והרי אפילו בעבודת לויים וכהנים עצמם כו"כ דרגות הן : מררי גרשון קהת, כהן כה"ג וכיו"ב.

באי העולם : מכאן מוכח גירסת הרמב"ם במשנה ר"ה (פ"א מ"ב), ודלא כהנוסח שלנו בפיוט ונתנה תוקף (וכ"ה ברמב"ם הלי תשובה (פ"ג, ה"ג) : כל אחד ואחד מבאי

ותורתך בתוך מעי : תהלים מ, ט.

עה"פ משכני אחר כך נרוצה : שה"ש א, ד.

ולא „כל איש" : ראה תורת מנחם ח"מ ע' 228.

לקוטי ביאורים לר"ה מפאריטש (מז, ד) : נדפס גם במאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' קמד.

גירסת הרמב"ם : ראה לעיל חכ"ג אגרת ה'תתמו (שמגירסת „העולם" מוכח שכולל גם אומות העולם). לקו"ש חכ"ח ע' 104 הערה 4 (שדן בגירסת הרמב"ם „באי העולם", ולא „באי עולם").

במשנה ר"ה (פ"א מ"ב) : שיש גורסים שם „באי עולם" ויש גורסים „באי העולם".

כהנוסח שלנו בפיוט ונתנה תוקף : באי עולם.

אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם ה"ז נתקדש קדש קדשים ויהי הו"י חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעוה"ז דבר המספיק

העולם; אבל ברמב"ם (ירושלים, תש"ה) מציין שבכת"י אחד במקום „באי העולם” — „מבני אדם”.

נדבה רוחו אותו: שמות (לה, כא). ונדיבות ה"ה מדת הלב (ראה רמב"ן שם).

והבינו מדעו: שכל שבמוח. וראה רמב"ם הל' ע"ז רפ"א.

להבדל .. נתקדש קדש קדשים: ע"ד דה"א (כג, יג) האמור בכהנים. [ולכאורה קד"ק שי"ך רק לכה"ג, והרי רק הוא נכנס לקד"ק — ועפ"ז בקרא „להקדישו קד"ק הוא ובניו” — להקדישו קאי אכולם וקד"ק — על אהרן, ועפ"ז גם מובן כפל הלשון (ועד"ז — ברמב"ם), אבל ל"מ כן בהוריות יג, א וכמפורש בחדא"ג שם. ולהעיר מזח"ג קעו, ב. ב"ק לח, א].

לעמוד .. לשרתו: דברים י, ח.

לשרתו ולעבדו: ראה מנחות קט, ב.

ישר .. בקשו: ראה קהלת ז, כט.

כמו שעשהו האלקים: והשייכות לנדו"ד יל"פ ע"פ מש"כ במו"נ ח"א פ"ב: השכל אשר השפיע כו' שלמותו האחרון כו'.

עול החשבונות הרבים: לכאורה צע"ק השייכות לנדו"ד דוקא (וראה המשך מים רבים תרל"ו בתחלתו). ויל"פ עפמש"כ בספרא (שמיני ט, ו) שכשם שהמקום „יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו”. ופי' הבעש"ט שתהי לאדם תמיד רק מחשבה אחת כו' כמ"ש אשר עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים ויחשוב שכל הדברים מהבורא יתי ומוטב לדבק עצמו בהעיקר ולא בהטפל (צוואת הריב"ש — בקיצור לשון).

לעולם ולעולמי עולמים: ל' הספרי דברים כג, ז.

ויזכה לו בעוה"ז .. מנת חלקי: לקשר פי' זה עם מש"כ ברשימות הצ"צ לתהלים עה"פ: ה' מנת חלקי זהו מצד שרש נש"י בעצמן, י"ל ע"פ מרז"ל דפרנסה גדולה מן הגאולה (פסחים קיח, א. נתי' באוה"ת ויקרא ע' קצז. במדבר ע' רו. ולהעיר מפ"י אדני"ע בהא דאין ערוך נראה בעיקר בעוה"ז — מאמרי ר"ה תרע"ו. ובכ"מ).

ברמב"ם (ירושלים, תש"ה): **כנראה צ"ל:** „(ירושלים, תשכ"ד)”. ובשינויי נוסחאות שבהוצאת פרנקל מציין שבכת"י אחד, במקום „עונות כל אחד ואחד מבאי העולם” — „עונות האדם”.

להבדל .. נתקדש קדש קדשים: ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 36 הערה 23.

יל"פ עפמש"כ בספרא: **ראה גם תורת מנחם חמ"ט ע' 235.** וש"נ.

צוואת הריב"ש: **בהוצאת קה"ת — ספ"ד.**

ברשימות הצ"צ לתהלים: **יהל אור ע' מט.**

מאמרי ר"ה תרע"ו: **המשך תער"ב ח"ב ע' א'קנא ואילך.**

לו כמו שזכה לכהנים וללויים הרי דוד ע"ה אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורליי",

ועיינו תחזינה בקרוב ממש בגאולת כלל ישראל האמתית והשלימה, בקיום היעוד: תרוממנה קרנות צדיק — משיח צדקנו, עליו נאמר וירם קרן משיחו.

בברכה להצלחה בכל האמור

מ. שניאורסאהן

דבר המספיק לו: להעיר מדדו"ל עה"פ ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה (ב"ר פ"ע, ה).

לכהנים .. וללויים: כ"ה ברמב"ם דפוס רומי. וכדלעיל הי"א.

הרי דוד: אף שלא הי' משבט לוי.

אומר: תהלים טז, ה.

תומיך גורלי: רק תומיך, כי צ"ל מלאכה מעט (רמב"ם ה' ת"ת פ"ג ה"ט. וראה ה' ת"ת לאדה"ז פ"ג ס"ג) וכדיוק הרד"ז כאן. אבל קשה דאיכ' אינו „כמו שזכה לכהנים". ואולי מכאן ראוי להכסי"מ (בה' ת"ת שם) די"ל דהרמב"ם שולל רק את המשלים על לבו כו'. ולכן יש ב' אופנים: ה' מנת חלקי, או תומיך גורלי. או י"ל דזהו החילוק בין כהנים ללויים (וראה אוה"ת עה"פ). ואכ"מ.

ועיינו תחזינה: ראה סיום מכי ט"ו סיון תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח).

תרוממנה .. משיחו: תהלים עה, יא. מדרש תהלים שם.

תרוממנה קרנות צדיק: להעיר מכתר ש"ט סימן שה.

משיח צדקנו: דחידוש התורה אז היא ג"כ עצמיותה (קרן — ראה חידושי הרשב"א בהכותב לעי' חולין ס, ב) — לקו"א להח"מ ס"ו. וראה קה"ר יא, עה"פ כי אם שנים. רמב"ם בחותם ספרו (ה' מלכים). דרושי רבותינו עה"פ הנה ישכיל עבדי. **וירם קרן משיחו:** ש"א ב, יו"ד. וראה לקוטי לוי יצחק לש"ס ע' קד.

עה"פ ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה: **עקב יו"ד, ית.**

סה"מ תרפ"ח: **הנ"ל בתחלת המכתב.**

תהלים עה: **פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר.** וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא

בשורה"ג.

עה"פ כי אם שנים: **קהלת יא, ח.**

עה"פ הנה ישכיל עבדי: **ישעי' נב, יג.**

יא'תתסב

בי"ה, ד' תמוז, תשל"ו
ברוקלין.

אל הנהלת „גן ישראל”
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח הברכה שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח למחנות „גן
ישראל” בקשר עם פתיחתן שנה זו.

מזכיר

בי"ה, שלישי בתמוז,
אור לעשי"ק פרשת ויאמר ה' אני חלקך ונחלתך,
חדש הגאולה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ל„גן ישראל”
ה' עליהם יחיו

תהי פתיחת ה„גן־ישראל” וכל משך היותם בו בהצלחה רבה

שלישי: דהתורה משולשת ואומתנו משולשת (שבת פח, א).
שלישי בתמוז: התחלת גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר לא אותו „בלבד גאל
הקב"ה כ"א גם את כל כו' איש ישראל” (לשון מכתבו, נדפס בסה"מ ה'תשס"ח ע' רסג).
ויאמר ה': שיעור היום (בשיעורי חת"ת הידועים).
אני חלקך ונחלתך: כל איש כו' אשר נדבה רוחו כו' יהי' ה' חלקו ונחלתו לעולם
כו' (רמב"ם סוף הלי' שמיטה ויובל, עיי"ש).

יא'תתסב

מצילום המברק.

נדפס בסה"מ ה'תשס"ח ע' רסג: ובאג"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ב אגרת שפן.
ויאמר .. ונחלתך: קרח יח, כ.

ל„גן ישראל”: מחנה־קייץ לבנים. נוסד ע"י ה„מרכז לענייני חינוך” בשנת תשט"ז (ראה בארוכה
ספר „כנאות דשא”, קה"ת תשנ"ג). ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד'תקמא (תשט"ז). חט"ו אגרת ה'תקפד
(תשי"ז). ח"ז אגרת ו'שצט (תשי"ח). ח"ח אגרת ו'תתקט (תשי"ט). ח"ט אגרת ז'שלד (תשכ"ב). ח"כ
אגרת ד'תרצה (תשכ"א). חכ"ג אגרת ח'תתסא (תשכ"ד). ח'תתר (תשכ"ה). חכ"ד אגרת ט'קסו (תשכ"ו).
ט'שמא (תשכ"ז). חכ"ה אגרת ט'תקט (תשכ"ח). חכ"ז אגרת י'קעו (תשל"א). י'תלט (תשל"ב). חכ"ח
אגרת י'תתכו (תשל"ג). חכ"ט אגרת יא'קפב (תשל"ד).

ובשנה זו שנת החינוך יוסיף כאו"א מכס ובשמחה רבה בחינוך עצמו ובחינוך הסביבה בתורה (שהיא מורשה קהלת יעקב) ומצותי,

וימשיכו בכ"ז במשך כל השנה ובהוספה,

ויקוים בכאו"א מהם וכל קרני רשעים (היצר הרע) אגדע תרוממנה קרנות צדיק, וכנאמר ועמד כולם צדיקים, ומסיים: לעולם ירשו ארץ, ארצנו הקדושה, אשר עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, נחלת עולם לגוי קדוש.

בברכת שבת טוב ולהצלחה

מנחם שניאורסאהן

יא'תתסג

ב"ה, מוצאי שבת קודש, ששי בתמוז, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

בצער נודעתי אודות פטירת אביהם ובעלה ע"ה.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים,

ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצא אתכם תמיד כל הימים.

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

לכאורה תמוה הנוסח המקובל והמקודש במסורת דורי דורות

ובשמחה רבה: כפולה ומכופלת כו' ישמח ישראל בעושיו כו' (תניא ספ"ג).

מורשה קהלת יעקב: ברכה לג, ד.

וכל .. צדיק: תהלים עה, יא.

היצר הרע: קדושין ל, ב.

ועמד כולם צדיקים: ישע"י ס, כא.

עיני .. שנה: עקב יא, יב.

שנת החינוך: כדלעיל אגרת יא'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.

תהלים עה: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא

בשוה"ג.

יא'תתסג

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק. לתוכנה ראה גם לעיל חכ"ה אגרת ט"שפא, ובהנסמן

בהערות שם. לקמן אגרת יא'תתקיט.

דנחמה באבל יחיד — להדגיש שבאה היא „בתוך שאר אבלי ציון וירושלים” —

ואחד הביאורים בזה הוא — הקשר בין השנים מבאר נקודות עקריות בתוכן הנחמה:

כמו שאבלות ציון וירושלים הרי משותפת היא לכל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם, אף כי נרגש הדבר יותר אצל היושב בירושלים ורואה כותל המערבי ובית מקדשנו בחורבנו מאשר אצל הנמצאים בריחוק מקום, אבל גם אצלם גדול הכאב והצער — כן הוא גם באבל היחיד והמשפחה,

שמהנחמה בזה היא שכל העם משתתף בצערו, שהרי בסגנון חכמינו ז"ל כל בני ישראל הם קומה אחת שלימה.

ועוד נקודה, נחמה בכפלים, כמו שבודאי ובודאי יבנה השם חרבות ציון וירושלים ויקבץ נדחי ישראל מכל קצוי תבל על ידי משיח צדקנו ויביאם ברנה לראות בשמחתה של ציון וירושלים, כך הוא גם בנוגע לאבל היחיד, אשר יקיים ה' דברו והקיצו ורננו שוכני עפר, ותגדל השמחה, שמחה אמתית, בהפגשם כולם יחד בעת תחית המתים.

ובזה עוד נקודה שלישית, כמו שבנוגע לציון וירושלים שלטה יד הרומים, וקודם לכן יד הבבלים, רק בבית המקדש הבנוי מעצים ואבנים כסף וזהב, אבל בית המקדש הפנימי שבלב כל אחד ואחת של ישראל אין יד האומות יכולה לשלוט בו ונצחי הוא,

כך הוא גם בנוגע לאבל היחיד, אשר יד המות שולטת אך ורק בהגוף ועניניו, אבל הנשמה נצחית היא אלא שעלתה לעולם האמת, שלכן כל פעולה טובה המכוונת על פי רצונו של נותן החיים, הוא השם יתברך, מוסיפה בתענוג הנשמה ובזכותה וטובתה.

* * *

נהוג בכמה מקומות, אשר הבנים שליט"א של הנפטר, הרי נוסף על אמירת הקדיש, לומדים הם — לזכות הנשמה — אחר כל תפלה משלשת תפלות היום (לפחות) משנה אחת, ובימות החול בבוקר גם נותנים לצדקה פרוטות אחדות — כל זה במשך כל שנה הראשונה וכלי נדר.

שהרי בסגנון חכמינו: ראה לקו"ת ר"פ נצבים. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א.

והקיצו ורננו שוכני עפר: ישעי' כו, יט.

אבל הנשמה נצחית: ראה לעיל אגרת י'א'תשכא.

רמה

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יא'תתסד

[ח' תמוז, ה'תשל"ו]

למצוא הלכו"ש (ר"ד) עד"ז (בהמפתחות: משפטים, ואתחנן תשכ"ח).

יא'תתסה

ב"ה, ט' תמוז תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לועד נחלת הר חב"ד,
נחלת הר חב"ד,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה למכתבכם מכ"ג סיון בצירוף הפ"כ משיבת הועד מי"ז סיון, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לחורות כדלקמן:

א) בענין ביהכנ"ס החדש וכו' —

„באם בלימוד אמרז"ל שצ"ל במקום שלבו רוצה, עאכו"כ בתפלה, ולכן יעשו בזה כרצון כל עדה בפ"ע ובפרט — שמנהגי התפלות שונים.”

ב) בענין בנין הישיבה שע"י ח.מ.ה. —

„באם לתת להישיבה לבנות בתוך חצר ביה"ס לבנות, הרי באם אפילו יתנו שצ"ל מחיצות וכיו"ב — כו"כ לא ידעו מהתנאים וכו' (והמבקשים תואנה או קולאית בזה — לא ירצו לדעת

יא'תתסד

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מו"ה יעקב אשר וייספיש, מח' תמוז ה'תשל"ו. בו שאל כו"כ שאלות ברש"י ד"ה שם שם לו חק ומשפט (בשלח טו, כה).
למצוא .. משפטים, ואתחנן תשכ"ח: ראה תורת מנחם חנ"ב ס"ע 101 ואילך, חנ"ג ע' 349 ואילך.
וש"נ.

יא'תתסה

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

במקום שלבו רוצה: ע"ז יט, א.

בתוך חצר ביה"ס לבנות: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תקנו. ח"יד אגרת ד'תתע"ו. וראה גם ימי תמימים ח"ז ע' 168.

אודותם), ומובנת התגובה כשמי שהוא יפרסם שחב"ד בונה ומלכתחילה ובשביל הנוער שעלה משם – בית חינוך לבנים בחצר דבי"ס לבנות!."

ג) בענין לסעיף 2 ע"ד להפעיל בשנה זו כו' עם פנימי – "לעידוד (וכהשתתפות בהוצאות) הפנימי – מעשר דיתרון ההוצאה דהפנימי על הכנסתה, תתן המזכ".

ד) "אזכיר עה"צ לכהנ"ל."

בברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

נ.ב. הננו להעיר אשר בהמודעה מהרבנות המקומית בדבר הפסוקים והמאמרים וכו' בהמובא מתניא פ' ל"ג (סעיף י"א, "וזה כל האדם וכו'"), במקום "ובריאות" צ"ל "ובריא" כל העולמות, וכמו שנתקן כבר בלוח התיקון בתניא.

יא'תתסו

ב"ה, יו"ד תמוז, חודש הגאולה, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצרכי ציבור רב פעלים
חכם משה שי' דאבראשולי

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו בעת ביקור כת"ר כאן, יהי רצון שיקויים בנו פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל הגאולה והשמחה די"ב-י"ג תמוז, אשר פגישתם של שני יהודים, נוסף על התועלת בזה להנפגשים עצמם, צריכה להביא תועלת לעוד מבני ישראל, –

ואף שלא ביאר על אתר טעמו בזה, בודאי כמה טעמים בדבר. ויש

בדבר הפסוקים והמאמרים: בשיחת ל"ג בעומר תשל"ו (שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 201), הורה כ"ק אדמו"ר, שהילדים ישנו י"ב פסוקים ומאמרי חז"ל, שאחד מהם הוא האמור בתניא פל"ג: וזה כל האדם ותכלית בריאתו ובריא"ת כו'.
ראה לעיל ב"מבוא". לקמן אגרת יא'תתצא.

יא'תתסו

פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה גם לעיל ח"ח אגרת ב'תקצב. ח"י ג'קנט. ח"יד ד'תשנח. ח"יט ז'קסח. חכ"א ח'קל. חכ"ב ח'שפו. חכ"ו ט'תתפב. חכ"ז י'קב.

לומר שהוא בדוגמת הענינים בעולם כפשוטו (אף שהוא מל' העלם והסתר), אשר שנים ביחד מגביהים משא גדול יותר מכפלים שבכוחו של כל אחד ואחד בפני עצמו —

ובנקודה הפנימית — מיוסד על מאמר חכמינו ז"ל ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה; ובפרט על פי המבואר בספר תניא קדישא פרק לב.

ולא עוד אלא על פי ההמשך בזה בפרק שלאחריו, אשר צריך לעשות מזה ובכל עניני התורה ומצותי — ובלשונו שם — בשמחה רבה, שמחה כפולה ומכופלת כו' בשמחת הוי' אשר שש ושמח בדירתו בתחתונים.

ויהי רצון שיעשה כת"ר בכל האמור, הן בתוככי מושפעיו באה"ק ת"ו, ובאופן המתאים גם במושפעיו במדינה ההיא משם עלה לאה"ק הזקוקים לעידוד ולהשפעה רוחנית. וגודל הזכות בזה אין די באר.

והרי זה גם ענין שהזמן גרמא, בסמיכות לימי הגאולה די"ב"י"ג תמוז הנ"ל, אשר פרשת המאסר והגאולה הרי קשורים הם בעבודה במסירת נפש בהפצת התורה והיהדות בכלל ובמדינה ההיא ובמקומות ההם במיוחד.

בברכה להצלחה בכל האמור ולבשורות טובות.

יא'תתסז

בי"ה, י"א תמוז ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה זמרוני שי' ציק

שלום וברכה!

על מכתבו מיום ה' תמוז עם המצו"ב, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות:

נתי' ות"ח. ודבר בעתו —

מל' העלם והסתר: לקו"ת שלח לו, ד. ואתחנן ב, ג. ובכ"מ.
משא גדול יותר מכפלים: סוטה לד, א. פרש"י שלח יג, כד.
ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה: קדושים יט, יח. תו"כ ופרש"י שם.
במדינה ההיא: גרוזיא.

יא'תתסז

חלקה נדפסה בהיכל מנחם כרך א ע' קמא, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

בריש חודש הגאולה, דלא אותו, בלבד גאל הקב"ה כ"א גם את כל כו' איש ישראל".

אזכיר עה"צ וכן המכ"פ"נ המצו"ב.

ע"ד החולצה — בכלל כהחלטת צאגו"ח בזה.

בכל אופן — בכל כיו"ב 1) מבצע מזוזה צ"ל כתוב לפני דצדקה, 2) בין ב' הנרות — כדאי שיהי' נר א' קטן.

אין לכתוב גם במכתבים הלי' מבצעים לשמירה (כיון שעיקרם — מצוות השם) כ"א: מבצעי שמירה הגנה והצלחה.

בברכת כט"ס

בנימין קליין

יא'תתסח

[נוסח המברק לקראת י"ב-יג תמוז, ה'תשל"ו]

שבתא טבא וחג הגאולה שמח והתוועדויות פעילות ולהמשיכן בכל המבצעים וביסודם מבצע חינוך ותרוממנה קרני צדיק ועמך כולם צדיקים וירם קרן משיחו בגאולה האמיתית והשלמה לחיים לחיים ולברכה לחיים.

מנחם שניאורסאהן

בלבד גאל הקב"ה .. איש ישראל: אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב אגרת שפו. על דבר החולצה: עם ציורי ה"מבצעים" עלי'. בין ב' הנרות .. קטן: ראה גם מכתב ה' תמוז תשל"ח (לקו"ש חט"ז ע' 579).

יא'תתסח

מצילום המברק.

בכל המבצעים: ראה לקו"ש חט"ז ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם. תרוממנה קרני צדיק: ע"פ תהלים עה, יא (פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר). וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג. ועמך כולם צדיקים: ישע' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק. וירם קרן משיחו: שמואל-א ב, י.

יא'תתסט

ב"ה, י"ד תמוז, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד אנ"ש הבאים עה"ח במכתב ממוצש"ק אור לבי אייר
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם הנ"ל, אף כי באיחור זמן רב, ותוכנו
שנתעוררו לפעולות בקשר עם מכתב הכללי דחג הפסח וכו'. אלא
שהמסקנא מזה – להתחיל בהחזקת כולל, אינני יודע כלל מה אדון בזה,
כי מעולם לא שמעתי שמתחילים בענין הכי קשה אחרי הפסק גדול של
כל פעילות הראוי' לשמה.

והקושיים בנוגע ליסוד כולל חדש ב... אין כל צורך להאריך בזה,
לא רק מצד ההתחרות, כי אם מצד ריבוי טעמים.

ובאם ההתעוררות תבוא לפועל, הרי לכל לראש צריך להתחיל
בביסוס השיריים דעניני חב"ד שעדין קיימים ב... , בתיכנסת חב"ד,
שיעורי חסידות וכו'.

ובודאי ופשוט שאין הדבר תלוי אלא ברצון השייך למעשה בפועל,
ובפרט לאור הזכרון שב... היו עשירות בתי כנסיות חב"דיים, עשירות
אנשים שעסקו בהפצת החסידות, נוסף על לימוד חסידות בפ"ע, וכו' וכו'.
ואין להאריך בדבר המצער לאור השינויים שחלו אך ורק מפני היסח
הדעת לגמרי מענינים אלו.

ובבואנו מימי הגאולה, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יהי
רצון שיהי' גופא בתר רישא אזיל, וכידוע ביאור הצ"צ ל' אזיל, שתהי'
הליכה אמתית כביאור תורת החסידות בזה, מתחיל בלך לך מארצך

יא'תתסט

מצילים האגרת. נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 377.

מכתב הכללי דחג הפסח: דלעיל יא'תתו (בענין דילוג וקפיצה בעבודת ה').

גופא בתר רישא אזיל: עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

ביאור הצ"צ ל' אזיל: ראה אוה"ת בראשית (כד, ב): „דאזלינן מיני' שאנו נעשים בחי' מהלכים

ע"י עוה"ז". לעיל ח"א אגרת קנח. חכ"ו ט'תתקסה. ט'תתקסז.

וממולדתך ומבית אביך — מרצון שלך ומההרגלים שלך ומההנחות שכליות שלך, ועיין ג"כ ד"ה לך לך בהמשך תרס"ו, שהשנה היא שנת־שבעים.

ויהי רצון ששורות אלו המעטות בכמות, ובפרט בערך היפך הבנין בכרס חב"ד ב... , יפעלו פעולתן ובעגלא דידן ובאופן של שמחה פורץ גדר.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

יא'תתע

ב"ה, ט"ו תמוז, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד ראש עיריית ס. פאולו
מר אלאווע ע. סעטובאל

שלום וברכה!

הנני להביע בזה רגשי אהדה והכרת תודה לכבוד ראש העיר וחבריו בהנהלת העיר בעד תשומת לבם לכנות את הרחוב בו נמצא ופועל „בית חב"ד" בשם „רחוב חב"ד".

פעולה זו המדגישה חשיבות עבודת החינוך של מוסד האמור היא גם ביטוי מזהיר להכרת ערך החינוך בכלל, וחינוך דור הצעיר בפרט, וכפתגם הידוע אשר עתידה של כל אומה ומדינה היא בידי הצעירים של היום. ובתקופתנו זו רבת המבוכות, הכרח חיוני ביותר הוא להנחיל לדור הצעיר ערכים אמתיים והשקפת עולם נכונה, הן ביחסי האדם לבורא והן ביחסי האדם לחברו, בכדי להבטיח חיי חברה תקינים מיוסדים על עמודי הצדק והיושר והשלום.

בכבוד ובברכה להצלחה בתפקידו הכי אחראי.

בלך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך: לך לך יב, א.

בהמשך תרס"ו: ע' פט ואילך.

שמחה פורץ גדר: ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ובכ"מ.

יא'תתעא

ב"ה, ט"ו תמוז, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת פייגה תחי' אשוגה

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מכ"ה בסיון, שנתקבל באיחור זמן, בו כותבת
אודות תמיכה עבור חולים ונזקקים בטיפולה,

אף על פי שאין לי קרנות מיוחדות לזה, אבל בודאי אשר עז חפצי
להשתתף בהאמור, על כל פנים באופן סמלי, ומצו"ב המחאה פרטית שלי.

והשי"ת רופא כל בשר ומפליא לעשות יוסיף בברכותיו לכל
המשתדלים במפעלי רפואה ועזר וצדקה בכלל, ולחולים ונזקקים במיוחד,
ועד לברכה הכי עקרית, ובנוסח ברכת רפאנו – שיעלה ה' ארוכה ורפואה
שלמה לכל חולי עמו ישראל, ולא יצטרכו לטיפול בני אדם, וכל
המשתדלים בהאמור ינצלו כל הכוחות והאפשרויות שלהם בנוגע בריאים
בגוף ובנפש להוסיף בטוב ובקדושה, ומתוך שמחה וטוב לבב.

בכבוד ובברכה.

יא'תתעב

ב"ה, ט"ו תמוז, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אלקנה שי' חרמץ

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת הפ"י, בקשת ברכה עבור ... שיקרא על ציון
כ"ק מו"ח אדמו"ר בעת רצון, והשי"ת ימלא משאלות לבבו לטובה.

כיון שהכל בהשגחה פרטית ויש לו אפשרויות שדבריו יגיעו לחוגים

יא'תתעב

מר אלקנה .. חרמץ: עורך עתון "דער נייער מאמענט" בס. פאולו, בראזיל.

רחבים על ידי העתון שלו, תקותי חזקה שמנצל — וינצל עוד יותר — השפעתו לחזק יהודים בעצמיות שלהם, שהיא היהדות, ומעשה עיקר, לימוד התורה וקיום מצותי בפועל בחיי היום-יום.

ומתאים לשם העיתון, בשינוי קטן בלשון מאמר חכמינו ז"ל הידוע — יפה רגע (מאמענט) אחד קודם.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

יא'תתעג

בי"ה, ט"ו תמוז, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

באיחור זמן נתקבל מכתבה, בקשת ברכה, והשיי"ת ימלא משאלות לבבה לטובה בתוכן מכתבה.

ועל פי סגנון מכתבה, בודאי למותר להדגיש שהנהגה בחיי היום-יום מתאים לרצון הבורא ית' כמצווה בתורתו, תורת חיים, הוראה בחיים, נוסף על העיקר שהוא מוכרח מצד עצמו, הרי זה גם הצנור וכלי לקבלת ברכות השיי"ת בכל המצטרך. ומובן שבכל ענייני טוב וקדושה, תורה ומצותי, תמיד יש מקום להוספה, כיון שאינסופיים הם להיותם קשורים בהקב"ה שהוא איך-סוף.

ולהוסיף, אף על פי שבודאי יודעת מזה, שאחד מיסודות תורתנו שה' משגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, ובלשון הידוע — מטבע הטוב להיטיב, והוספה בבטחון בה' מוסיפה וממהרת ברכתו.

בודאי ידוע לה ג"כ מאמר חכמינו ז"ל שמדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה אלא כמה פעמים ככה, שלכן בשעה שזקוקים לברכה מיוחדת

ומעשה עיקר: אבות פ"א מי"ז.

יא'תתעג

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

מטבע הטוב להיטיב: ראה לקו"ש חכ"ד ע' 334. וש"נ.

מדה כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

ולתוספת ברכה מאת ה' לצאת ממבוכה נפשית ולמצא פתרון המתאים לבעי' או לבעיות, הרי כשמוסיפים בצדקה רוחנית וגשמית לבני אדם הזקוקים לזה, סגולה מיוחדת לפעילות זו להמשיך ברכת ה', כנ"ל, מדה כנגד מדה וכמה פעמים ככה.

ויהי רצון שתבשר טוב בכל האמור.

בברכה.

יא'תתעד

בי"ה, ט"ו תמוז, תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

מרת ... תי'

ברכה ושלוש!

... בתודה על הבשורה טובה שבעלה שי' הוסיף בשמירת שבת וכו'.

ובברכה לבשו"ט גם בעתיד.

יא'תתעה

בי"ה, ט"ו תמוז, ה'תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

כבוד הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'

מו"ה יצחק שי' המכונה דר. קיסטר

שלום וברכה!

הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור רב פעלים וכו' הרב

חדקוב שי' מסר לי מכתבו, בקשת ברכה פ"נ עבור ... שייקרא על ציון

כ"ק מו"ח אדמו"ר בעת רצון.

יא'תתעד

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

יא'תתעה

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

דר. קיסטר: שימש כשופט בבית המשפט העליון ובמוסדות משפט רבים. ויושב ראש הוועדה

המיוחדת לענייני הכותל המערבי.

ויהי רצון אשר מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף יוכל למלא תפקידו הכי אחראי, אפילו באם הי' זה במקום אחר, על אחת כמה וכמה בארץ אשר, כלשון הכתוב, עיני הי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. ובודאי לדכותי דמר אין צורך להסביר אשר נוסף על חשיבות החוויד וההחלטות כשלעצמן, הרי ההשלכות מהן מרחיקות לכת הן על אתר והן בכל מקום.

ומתאים למאמר חכמינו ז"ל שהקב"ה אינו מבקש אלא לפי כוחו של כאו"א, בודאי שבורא האדם ומנהיגו נתן לכי הכוחות הדרושים למלא התפקיד, ולא עוד אלא שלא להתרשם מקושיים ונסיונות, ובלשון החסידות – העלמות והסתרים, ולמלא תפקידו בקומה זקופה. וזכות הרבים מסייעת.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

יא'תתעו

[ט"ו תמוז, ה'תשל"ו]

ותיכף בבואו ירעיש כו' (שליחות אצל הרחמ"א שי')
אזכיר עה"צ.

בארץ אשר .. עיני הי' אלקיך גר: עקב יא, יב.
מאמר חכמינו ז"ל .. אינו מבקש אלא לפי כוחו: במדבר פ"ב, ג.

יא'תתעו

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה יוסף הלוי וויינבערג בתאריך זה – בו כותב: שנוסע לבראזיל לכשבוע (ראה גם לעיל אגרת יא'תתלד) וממשיך משם לדרום אפריקא. – בהמשך לכותבו ע"ד בראזיל – כתב כ"ק אדמו"ר (כפנים). אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת הנ"ל, ובהנסמן בהערות שם.

(שליחות אצל הרחמ"א שי'): כלומר, פרטי השליחות יקבל אצל המזכיר הרחמ"א חדקוב. אזכיר עה"צ: בהמשך מכתבו מזכיר שבדרום אפריקא מודאגים מהחטיפה וההצלה באנטבה שבאוגנדה, ובדעתו לחזקם ע"פ דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א לחזק הבטחון ע"י חיזוק בתומ"צ כמדובר בהתועדות דהג הגאולה (ראה שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 390 ואילך; ע' 414 ואילך).

יא'תתעז

בי"ה, ט"ז תמוז, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד הד"ר ישראל שי קליין
מנהל ביה"ר „אסף הרופא” צריפין

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מט' בתמוז, בו כותב על דבר בנין ביי"ס חדש לאחיות.

ואף על פי שאין בידי קופה או קרנות לענינים כאלה, רצוני להשתתף במפעל חשוב זה על כל פנים באופן סמלי ופרטי. ולוטה בזה המחאתי.

ותקוטי שהבי"ס האמור יתנהל מתאים לרוח תורתנו, הנקראת תורת-חיים — הוראה בחיי היום-יום, ובפרט על פי מאמר חכמינו ז"ל שהתורה מביאה רפואה לעולם.

וכמו שרואים גם כן בפועל, שאחיות ביחד עם התמחותן בידיעות וטיפולים השייכים למקצוע שלהן, אם נותנים להן ג"כ השקפה יהודית על כל פרטי החיים, ובפרט בנוגע לאחריות שלהן לחולה, שעל פי השקפת תורתנו נוגע לא רק מה שמגישה לו התרופות בזמנם ומטפלת בגופו וכו', אלא גם כן ועיקר, שמעודדת ומחזקת גם את נפשו, שהיא בלשון אדמו"ר הזקן בעל התניא — נפש אלקית שהיא חלק אלוהי ממעל ממש, הרי זה מוסיף במידת המסירה ונתינה של האחיות במילוי תפקידן במובנו המצומצם ובמילוי תפקידן האמיתי להבריא את החולה ברפואת הנפש ורפואת הגוף גם יחד.

בכבוד ובברכה.

יא'תתעז

נדפסה ב„כפר חב"ד” גליון 991 ע' 171.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום)

שהתורה מביאה רפואה לעולם: ראה עירובין נד, א. פרש"י בשלח טו, כו.

נפש .. ממעל ממש: תניא רפ"ב.

נ.ב. אף על פי שעל פי רוח מכתבו הבא להלן בטח כבר בא בחשבון, אבל לגודל חשיבות הענין רצוני גם לפרש, והוא שבי"ס לחינוך אחיות מתפקידו, וגם זה תפקיד חשוב, להסביר לאחיות בנוגע לעבודתן בימי שבת ויום־טוב מתאים לדיני שמירת שבת ויו"ט, שרק פיקוח נפש דוחה שבת וכו', ואפילו עבודתן בימות החול יש כמה וכמה ענינים שצריכים להיעשות על פי התורה. וכמדומה לי שיש כבר בתי ספר לאחיות בארצנו הק' ששם לימוד זה חלק מהתכנית שלהם.

יא'תתעח

ב"ה, ערב ביהמ"צ, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' הררמ"י שי

שלום וברכה!

נצטערתי רבות על השמועה שהגיעתני שגורמים לכת"ר עגמת נפש וכו' בשביל ענין שאני באמצע,

ענין שתוכנו הפצת היהדות תורה ומצותי,

ויה"ר שבקרב ממש ובדרכי נועם יבוטלו כל ההפרעות לכל עניני תומ"צ, כולל הנ"ל,

הן מצד המנגד לזה בגלוי, והן מצד המנגד לזה בסתר, ונותן אמתלא להתנגדותו שזוהי הנהגה כללית ואין בזה כלל חשבונות אישיים וכו',

ויפוצו מעינות תורתנו תורת אמת הלוך והוסיף ואור,

וימלא כת"ר תפקידו האחראי מתוך מנוחת הנפש והגוף ובהצלחה,

והמקום בעזרו וכמחז"ל לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי,

יא'תתעח

מצילים האגרת. נדפסה ב"התקשרות" גליון תרע"ז ע' 10.

הררמ"י: הר"ר מאיר יהודא גץ, ירושת"ו – רב הכותל המערבי. אגרת נוספת אליו – לקמן יא'תתק.

ענין שאני באמצע: הנמצא אישר שידור התוועדויות כ"ק אדמו"ר ברחבת הכותל המערבי, והי' לזה התנגדות מגורמים שונים.
תורת אמת: מלאכי ב, ו.

וידוע החמשך שם (שמו"ר רפ"ב): עפעפיו יבחנו בני"א — כוונת אלה המסייעים לכת"ר וכוונת אלה כו'.

בכבוד ובברכה שיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ובקרוב ממש

מ. שניאורסאהן

יא'תתעט

ב"ה, ערב בין המצרים, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אל כל בני ובנות ישראל שקודם גיל בר מצוה ובת מצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה מרובה!

בעמדינו בערב בין המצרים — התקוה חזקה אשר כל אחד ואחת
מכם — וכל בני ובנות ישראל שליט"א — ירחיב ויוסיף בכל עניני תורה
ומצותי —

כולל — שתהי' מזוזה כשרה בכל חדר שבבית יהודי, הוספה
בלימוד תורתנו, גם לימוד בעל פה, נתינה לצדקה בכל יום חול (בל"נ),
וקיום כל המצוות בכלל,

וגם ישתדל שכל אחד ואחת יעשה כל זה — מיוסד על הציווי
ואהבת לרעך כמוך, אהבה בלי מצרים.

ויהי רצון שיקוים בכל אחד ואחת: מבין המצרים קראתי ה' ענני
במרחב ה', הרחבה בכל, ויהפכו ימים אלה לששון ולשמחה — בביאת
משיח צדקנו בקרוב ממש.

בברכה להצלחה רבה בכל זה

מנחם שניאורסאהן

עפעפיו יבחנו בני"א: תהלים יא, ד.

שיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה: ראה זכרי' ת, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

יא'תתעט

מצילום האגרת. נדפסה ב"מקדש מלך" ח"א ע' 51.

ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.

מבין המצרים קראתי ה' ענני במרחב ה': ע"פ תהלים קיח, ה.

ויהפכו ימים אלה לששון ולשמחה: ראה זכרי' ת, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

יא'תתפ

[כ"א תמוז, ה'תשל"ו]

... ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בטח שומר הוא השלשת השיעורים השוים לכל נפש בחומש, תהלים, ותניא, הידועים.

בברכה להצלחה במבצעים (בזמנים שההנהלה נותנת רשות, כמובן) ובתומ"צ בכלל

מ. שניאורסאהן

יא'תתפא

ב"ה, בין המצרים, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"מ כו' הרר"י שליט"א

שלום וברכה!

בשעתו נשלח לו המשך תרס"ו הוצאה שני' עם תיקונים, ובטח נתקבל בעתו.

ע"פ החזקה דשליח עושה שליחותו וודאי מסר חתנו הרב שליט"א

יא'תתפ

מצילים האגרת. והיא לתלמיד ישיבה, שגם עוסק במבצעים.
במבצעים: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.
שההנהלה נותנת רשות: כדלעיל אגרת יא'תתכד, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תתפא

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ס"ע צב ואילך. „גאון יעקב“ (תשורה – לנדא, תשע"ב) ע' 133.
הרר"י: לנדא, בני ברק. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ל אגרת יא'שפג, ובהנסמן בהערות שם.

המשך תרס"ו הוצאה שני' עם תיקונים: קה"ת, תשל"ו.
החזקה דשליח עושה שליחותו: עירובין לא, ב. ושי"נ.
חתנו הרב: שלמה נח קרול, מושב חמד.

רנט

כ"ק אדמו"ר זי"ע

תוכן שיחתנו ע"ד אגוה"ר דאהקת"ו וכו', ולצערי הרב לא נודע (עכ"פ לא נשמע כאן) – ע"ד פעולות וכו' בכ"ז.

ע"פ שיטתי דע"ע שאינו זקוק להתעוררות מצדי, כיון שזכה וקיבל תורה והדרכה פא"פ מכ"ק אדמו"ר נ"ע ובמשך כו"כ שנים,

ולאח"ז – במשך כו"כ שנים פעל ועשה עפ"ז במדינה ההיא ובתנאים ההם –

בכ"ז – לאור המצב המשוע (דלב ישראל ער הוא ביותר, מסטרא חדא – והעדר פעולה בזה (המשוע ג"כ) מצד אלה שצ"ל מדריכים, מעוררים וכו', מסטרא תנינא – וכל ההסברות שבזה הרי כמאן דעביד (אפילו בכ"ף הדמיון) לא אמרינן)

הנה מצו"ב העתק מכתבי לא' –

ויה"ר שיהפכו ימים אלה לששון ולשמחה ולמועדים טובים –
ובעגלא דידן.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

יא'תתפב

ב"ה, בין המצרים, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

... ועל ענין דהזמ"ג באתי ועיקר:

דלב ישראל ער הוא: ראה שהש"ר פ"ה, ב. זח"ג צה, א.
כמאן דעביד .. לא אמרינן: ירושלמי קידושין פ"ג ה"ב. וש"נ.
מצו"ב העתק מכתבי לא': הוא הנדפס לקמן באגרת שלאח"ז (בשינוי קצת – בתחלתו: „וגם
על ענין דהזמ"ג כו", ובסופו – בפסקא בפ"ע: „בכבוד ובברכה להצלחה רבה בכהנ"ל ומתוך
בריאיות הנכונה").
שיהפכו ימים אלה לששון ולשמחה ולמועדים טובים: ראה זכר' ח, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

יא'תתפב

נדפסה בלקו"ש ח"ג ע' 288 ואילך.

בודאי אין כל צורך כלל לבאר המצב בהווה דכל עמנו בניי שליט"א בכ"מ, הן באהקת"ו והן בחו"ל, הן בגשמיות והן ברוחניות,

ובפרט לאור המאורעות האחרונים החטיפה וההצלה — האופן בו נעשו, פרטיו וכו',

ובמיוחד בנוגע לפועל — האזהרה גלויי וגדולה אשר בהנ"ל, והאתערותא דלעילא בחסד וברחמים לפשפש וכו' ולעורר וביחד עם זה לעודד — את כל בניי שליט"א בכ"ז.

ועי"פ מרז"ל ותשובה"י ותפלה וצדקה מעבירין כו"י ועד — לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא בטוב הנראה והנגלה.

ואף שבטח עושים בכ"ז — הרי עי"פ מחז"ל אין מזרזין אלא למזרזין, ארשה לעצמי לעורר וכו' עדכ"ז, ובלשון רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע בכיו"ב (באגה"ק סכ"א) „להעדפה וזהירות וזריזות יתרה ביתר שאת ויתר עז כפולה ומכופלת למעלה מעלה"י.

ויה"ר שתיכף בקבלת ההחלטות טובות בכ"ז יקויים כההבטחה לדניאל „מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין גוי נשמעו דבריך", והרי פס"ד הוא בשו"ע או"ח סו"ס תקע"א,

ויהפכו ימים אלה לששון ולשמחה ולמועדים טובים — ובעגלא דידן.

א) ועיין אגרת התשובה לרבנו הזקן רפ"ג. וראה ארחות חיים החדש לאו"ח סתקע"א ס"ב. דעת תורה שם.

ב) פיוט ונתנה תוקף. עי"פ ב"ר פמ"ד, יב.

ג) ראה לקוטי לוי יצחק — לתניא — עי' לו.

ד) רמב"ם בסיום הל' תענית — מזכרי' ח, יט.

החטיפה וההצלה: במבצע אנטבה (שבאוגנדה), שנערך ב' תמוז תשל"ו, שחררו חיילי צה"ל 105 נוסעים יהודים, שנחטפו ע"י מחבלים, במהלך טיסה מארה"ק לצרפת. ראה לעיל ב„מבוא". לקמן אגרות יא'תתצח. יא'תתצט. יא'תתקכג. יא'תתקלב.

לאהפכא .. למיתקא: זח"א ד, א.

אין מזרזין אלא למזרזין: ספרי ר"פ נשא. במד"ר פ"ז, ו. וראה גם מכות כג, א.

כההבטחה לדניאל: דניאל י, יב.

יא'תתפג

[בין המצרים, ה'תשל"ו]

- (1) לערכאות – שייד לרב מורה הוראה בפועל.
- (2) כעצת ידידים מכירים כשרונותיו.
- (3) במצב הכלכלי האי ברור דעתה – באם כוונתו לאופן עצמאי (לא משרה) אינו כדאי.
- (4) בן .. ואזכיר עה"צ.

יא'תתפד

ב"ה, בין המצרים (ייהפכו לששון ולשמחה), ה'תשל"ו.
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יעקב שי רוזנטל

שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתבו, לאחר הפסק ארוך, ואודה באשמתי, שגם אני אשם עכ"פ בחלק בזה, עקב האי-סדר שלי במכתבי מפני ריבוי הטרדות וכו'.

וראיתי במוחש איך שמתקיים בי מאמר חכמינו ז"ל הידוע, אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה.

יא'תתפג

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב בתאריך זה – בו כותב הנמען שפוסט מעבודתו בבתי הספר של הקהילה שלא בצדק; ומבקש הדרכה: (1) אם לתבוע את מנהל ביה"ס והמוסד לערכאות, כדי שישלמו את שכרו לשנה זו (ומציין שאין במקומו ב"ד יהודי); (2) אם לנסות בינתיים לשלוח יד במקצוע אחר מלבד ההוראה והחנוך, וכגון – (3) לנסות במסחר.
(4) בן: נרשם ליד שמו של הנמען; והיא הוראה למזכירות, לברר שם אמו של הנמען.

יא'תתפד

ייהפכו לששון ולשמחה: ראה זכר"ה ת, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.
מר .. רוזנטל: אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ט יא'קצו, ובהנסמן בהערות שם.
אל תאמר .. לא תפנה: אבות פ"ב מ"ד.

ויהי רצון אשר בשבועות אלו, שכל קירוב וקשר בין יהודי ליהודי משנה חשיבות לזה, כמבואר בכ"מ במאמרי חכמינו ז"ל, הרי גם בחידוש קשר־גומלין שבינינו יתוסף עוד מעשה לקירוב היעוד אשר ייהפכו ימים אלו לששון ולשמחה בביאת גואל צדק בקרוב ממש.
בכבוד ובברכה לבשורות טובות תכה"י.

יא'תתפה

[ער"ח מני"א, ה'תשל"ו]

אחרי רבים להטות, ויהא בשעטומו"צ בכל.
אזכיר עה"צ.

יא'תתפו

ב"ה, ב' מני"א, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"מ עוסק בצרכי צבור רב פעלים כו'
הרב יהושע שי' הוטנר

שלום וברכה!

בעמדנו בימים אלו, אתחיל באיחולים המתאימים להם, אשר יהי רצון שייהפכו לששון ולשמחה ולימים טובים, ובעגלא דידן.

יא'תתפה

מצילים כתי"ק, על גליון מכתבו של הרב מרדכי מענטליק, אודות חילוקי הדעות בין הנהלות ישיבות חב"ד, איזו מסכת ללמוד בשנה הבאה.
אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת יא'תרסח, ובהנסמן בהערות שם.
אחרי רבים להטות: משפטים כג, ב.

יא'תתפו

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק. חלקה נדפס ב"כפר חב"ד" גליון 1000 ע' 60. "התקשרות" גליון תעב ע' 10.
הרב יהושע שי' הוטנר: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ל אגרת יא'תרג, ובהנסמן בהערות שם.
שייהפכו .. ולימים טובים: ראה זכרי' ח, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

מובן אשר מטרת כתבי היא גם, ואולי בעיקר, בנוגע לאנציקלופדיי תלמודית, ובמועט המחזיק את הכל – „עד מתי?”

תקותי ששמור בזכרון כת"ר תוכן שיחתנו בנידון זה יותר מפעם אחת, ובנקודה העקרית שהוא ענין של תועלת לרבים, ותועלת גדולה, ועוד יותר מגדולה, ובכל זה באופן מבהיל מתעכבת הו"ל של הכרכים. ואפילו את"ל שישנם תירוצים וכו', הרי ידוע הפס"ד אשר אפילו אונס על פי תורה כמאן דעביד לא אמרינן. ובכלל מה תועלת בהסברה וכו' כשאין היכולת לקרא וללמוד כל הערכים הבאים לאחרי הערך „חי"ה". ובודאי אין צורך להוכיח לכת"ר אשר צדקו חכמים במשנתם אל תאמר לכשאפנה כו' שמא לא תפנה. שהרי נראה זה במוחש שלאחרי כל העיכובים וכו' הגיעה סו"ס הבשורה אשר לחנוכה תשל"ו יגיע הכרך החמשה עשר, וכעת בימי החורבן ובין המצרים תשל"ו עדיין לא הגיע.

ידועים דברי חכמינו ז"ל אין צועקין על העבר, ועיקר מטרת כתבי בזה הוא אשר כיון שכנראה אי אפשר להשתלט על הגורמים המעכבים את הוצאת הכרכים הבאים בצורת הכרכים שהופיעו עד עתה, אולי עכ"פ יכול כת"ר להכריע בתוקף הסמכות שלו שידפיסו תיכף ומיד את הכרטיסי' של כל הערכים, בתוספת הקדמה שאין זה אלא חומר ולבנים וכו', וממשיכים ובמרץ הכנת הכרכים בצורה כמו שיצאו עד עתה. שהרי גם התועלת הצפוי' מהדפסת הכרטיסי' גדול ערכה ביותר וביותר.

פשוט שהנני משער שתהיי התנגדות הכי גדולה להצעה האמורה, ובפרט מצד אלו העמלים בעריכת האנציקלופדיי, עמלים בכל לבבם ובכל נפשם וכו'. ויש גם צדק בהתנגדות שלהם, אבל בודאי ובודאי אשר תועלת הרבים – וכנ"ל תועלת הכי גדולה ללימוד והבנת התורה – בלי ספק מכריעה את כל הטעמים והנימוקים אפילו הצודקים של המסרבים בהדפסת הכרטיסי', וכנ"ל ללא כל ספק בדבר.

ובודאי לדכותי דמר אין כל צורך בביאור נוסף, שאע"פ שהצעת

מתעכבת הו"ל של הכרכים: ראה גם לעיל ח"ל שם.

אונס על פי תורה: ראה ב"ק כה, ב. וש"נ.

כמאן דעביד לא אמרינן: ירושלמי קידושין פ"ג ה"ב.

לאחרי הערך „חי"ה": שבסוף חי"ד, שנדפס בשנת תשל"ג (ראה לעיל חכ"ח אגרת יתירצד).

חכמים במשנתם אל תאמר .. לא תפנה: אבות פ"ב מ"ד.

אין צועקין על העבר: ראה ברכות נד, א (הצועק לשעבר ה"ז תפלת שוא).

לכאורה הצעה נועזת וכו"כ יראו בזה הצעה מוזרה, אבל בלשון הכתוב אני הגבר ראה עני, ומצאתי תיקון לעני זה די מחסורו אשר יחסר לו ויותר, על ידי האנציקלופדי' תלמודית, וראיתי עד"ז גם אצל עוד כו"כ אשר היו במצב דומה וכו'.

בכבוד ובסיום מעין הפתיחה לקיום היעוד דגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, אשר אז לא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי מקטנם ועד גדלם.

נ.ב.

כמנהגי בכיו"ב נשלחה העתקה לידידנו הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ צמ"ס וכו' הרש"י שליט"א זוין, שתקוטי שסו"ס גם הוא יתמוך בהצעתי האמורה, אף שלכאורה הוא נגד טבעו בתור עורך האנציקלופדי', ובפרט אשר פשוט שאין זה כלל וכלל בגדר של ספר שאינו מוגה, כיון שיודפס החומר בתור חומר ולבנים לבנין הענקי של הכרכים שיבואו לאחר זה.

עכבתי המשלות, כיון שהגיעני שמועה שעוד „רגע" ואקבל כרך הטי"ו — שכבר נגמר, נדפס, נמצא אצל הכורך וכו',

ועברו עוד כו"כ „רגעים" — והנה סו"ס הגיעני, ובסגנון הידוע אין גומרין עליו את ההלל, אלא שבנדו"ד אין זה מליצה בעלמא, כ"א — כמשמעותה.

— אבל ביחד ע"ז ההידור דכרך זה עוד מגדיל הנחיצות וההכרח בהצעתי „מוזרה" הנ"ל (הדפסת הכרטסי"ו) **ובהקדס**, כי **מוכיח** הוא (ההידור) דקצב הופעת כרכים הבאים יתארך עוד יותר מע"ע, **ובהרבה**. וכל ההבטחות שיתנו לכת"ר בזה (אפילו באם יתנו) — אין ביכולתן לשנות תוקף הסיבות שהביאו להקצב דע"ע. וק"ל.

בלשון הכתוב אני הגבר ראה עני: איכה ג, א.

די מחסורו אשר יחסר לו: פ' ראה טו, ח.

לא ילמדו עוד .. מקטנם ועד גדלם: ירמ' לא, לג.

ובסגנון הידוע אין גומרין עליו את ההלל: ראה עד"ז (למורהש"י זוין) לעיל חי"ג אגרת ד'תרין

(„כרך השביעי"). חכ"ח אגרת י'תרצד (ע' קכט; „כרך הי"ד").

יא'תתפז

ב"ה, ה' מני"א, תשל"ו
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ כו' הרר"ע שי

שלום וברכה!

ימים אלה הראוני — באופן בלתי רגיל — תדפיס מאמרו "הנשר
הגדול",

ולפענ"ד (אף שהמדה"ג אינו עתה תח"י) כוונתו למקרא מפורש
ביחזקאל יז,

ועפמרז"ל (ב"ב טו, א — שמביאו במאמרו) משל בעלמא, ופרש"י
דראיתו (רק) מסיפ"י דקרא ותהי לו לבת (כבת). וראה ג"כ חדא"ג שם.

ולהעיר ג"כ ממאמר המושלים: מראש צורים אראנו — צירוף ב'
הפ"י שבראב"ע שם (בלק כג, ט). וכמה כיו"ב.

יא'תתפז

מצילים האגרת.

הדר"ע: אבן-ישראל (שטיינזליץ). אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ו אגרת ט'תקפג, ובהנשמ
בהערות שם.

באופן בלתי רגיל: ראה גם לקמן אגרת יא'תתפט.

תדפיס מאמרו "הנשר הגדול": נדפס ב"תרכיץ" חוב' א"ב (תשרי-אדר תשל"ו) ע' 157-9.

שהמדה"ג: = שהמדרש הגדול (ויקרא יד, מה: "תניא בית המנוגע לא ה' ולא נהי' א"ר נתן
אני פניתי את אבניו. עיר הנדחת לא היתה ולא נהיתה א"ר נתן אני עמדתי על תלה. בן סורר ומורה
לא ה' ולא נהי' א"ר נתן אני ישבתי בבית דינו ועמדתי על קברו. נשר הגדול לא ה' ולא נהי' א"ר
נתן אני ראיתי את גוזליו. איוב לא ה' ולא נהי' א"ר נתן אני ראיתי את בני בניו").

ביחזקאל יז: בתחלתו ("חוד חידה ומשול משל גו' הנשר הגדול וגו'").

ב"ב טו, א: "איוב לא ה' ולא נברא אלא משל ה', א"ל עליך אמר קרא איש ה' בארץ עוץ
איוב שמו, אלא מעתה ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה אשר קנה ויחי' וגו' מי הוה, אלא
משל בעלמא, הכא נמי משל בעלמא".

ותהי לו לבת: שמואל ב יב, ג.

(כבת): הגהה עה"ג בכ"ב שם.

ופרש"י.. וראה גם חדא"ג שם: "פרש"י וסיפ"י דקרא ותהי לו לבת משום דכתיב עכ"ל. אבל
מרישא דקרא ב' אנשים היו כו' לעשיר ה' וגו' דודאי נמי אינו אלא משל, ומיהו ליכא לאקשווי
ב"י מי הוה דאפשר דנקט קרא למשל בדבר שה' ונברא, אבל ותהי לו לבת ודאי אינו אלא משל
שלא ה' ולא נברא וק"ל".

שבראב"ע שם: "כי מראש צורים אראנו — כי על השפי ה' והוא גבוה .. גם יתכן להיות מראש
צורים משל כו'".

ולא קאמר במדה"ג משל (בעלמא) ה"י כ"א "לא ה"י ול"נ" — אגב
לשונו בהבבות שלפניו.

ועפה"ל הנשר הגדול דמדה"ג — ה"ה דתואר זה הבא בתיאור כמה
גדולי ישראל (במכתבים, הסכמות וכו').

אין מקום לספק כהנ"ל בנוגע לתנים הגדול שביחזקאל כט, שהרי
מחד גיסא — מפורש שזהו **תוארו** דפרעה, ולאידך — מקרא מלא דבר
הכתוב ויברא א' את התנינים הגדולים.

כנ"ל — בא לידי מאמרו באופן בלתי רגיל כלל, ולאחרי בקשת
סליחתו "לא ה"י ראוי" לפרשו בפ"י הנ"ל,

וראיתי בזה רמז ועילה להפריע שתיקתי וגם מנוחתו — בקול רעש
גדול (אף שבערך הענין — הוא קול דממה דקה) — היתכן שבחוגים בהם
מתהלך נופלים יום יום חללים, ר"ל, בנוגע לחיי עוה"ב שזה משפיע גם
בנוגע לחייהם בעוה"ז,

ואין קולו נשמע כלל! בטח כשמזמינים ושואלים אותו — עונה,
אבל האומנם בזה לדעתו יצא יד"ח? — ולהעיר משו"ע אדה"ז חאו"ח
ששכ"ח ס"ב. ומסכנת הגוף — מובן בנוגע לסכנת הנפש.

ובפרט שסכנת אלה שאין מרגישים צורך לשאול — גדולה פי כמה.
וה"ה נמצאים בדי אמות שלו ומהם כמה שרק לקולו ישמעו.

ועכ"פ מידי ספק לא יצא. ובפרט עפמשי"כ בשו"ע אדה"ז חאו"ח
סתר"ח ס"ה.

ויש להאריך כהנה וכהנה — אבל כוונתי למעשה בפועל וכדבעי
למיעבד שלו, ולא לכתובה שלי.

ויה"ר שיהפכו ימים אלה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, וכלשון

ול"נ: = ולא נהי'.

שביחזקאל כט: פסוק ג.

ויברא .. הגדולים: בראשית א, כא.

קול דממה דקה: מלכים א יט, יב.

היתכן שבחוגים בהם מתהלך כז: ראה גם לקמן אגרת יא'תתפט.

וה"ה: = והרי הם.

וכדבעי למיעבד: ראה כתובות סז, רע"א.

שיהפכו .. טובים: זכרי' ח, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.

אדה"ז (אגה"ק סו"ס כו): לא יהי עסק התורה והמצות לברר בירורין
כ"א ליחד יחודים עליונים יותר להמשיך אורות עליונים יותר מהאצילות
כמ"ש האר"י ז"ל.

בכבוד ובברכה להצלחה **בהבפ"מ** דכהנ"ל

מ. שניאורסאהן

נ.ב. זה זמן רב שלא נתקבלו מסכתות שבעריכתו. האומנם לא הו"ל
עוד?

יא'תתפח

ב"ה, ה' מנ"א, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי צבור
מר יעקב אלימלך שי לוי

שלום וברכה!

לאחרי פגישתנו בעת ההתועדות, תקותי חזקה אשר הוטב מצב
בריאותו, בהמשך להביקור אצל הרופא שסיפר לי עד"ז.

ויהי רצון שילך מחיל אל חיל, הן בנוגע לבריאות כפשוטה, בריאות
הגוף, וכן בפעולותיו להחזקת היהדות וענייני, מתחיל מהחזקת לימוד
התורה ומוסדותיה, ועוד ביתר שאת וביתר עוז משעשה עד עתה. וכיון
שנצטוו כאו"א, בלשון חכמינו ז"ל, מעלין בקודש, הרי בודאי נותנים
הכוחות על זה מלמעלה, כולל מצב בריאות הדרוש לעשות בזה בשמחה
ובטוב לבב המתאימים.

וזכות תרומתו בעת ההתועדות — אשר הקבלה מצו"ב — תעמוד
לו לבשר טוב בהאמור וכן בשאר העניינים אודותם דברנו מלפנים.

מסכתות שבעריכתו .. לא הו"ל עוד: ראה גם לעיל חכ"ו אגרת ט'תקפג.

יא'תתפח

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.
מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.

ויהי רצון שייהפכו ימים אלה לששון ולשמחה ולמועדים טובים בקרוב ממש.

בכבוד ובברכה.

יא'תתפט

ב"ה, ה' מנ"א, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אורי צבי שי גרינברג

שלום וברכה!

זה עתה באה לידי, באופן בלתי רגיל, ידיעה שמתחילים הכנות לחגיגת יום הולדת השמונים של מר בערב סוכות הבע"ל.

ופותחין בברכה לקראת ההכנות להגיעו לגבורות, אשר יהי בגבורות, ובלשון החסידות — גבורות טובות, בגשמיות וברוחניות גם יחד, כולל אשר יצל הכשרונות שחונן בהם והאפשרויות שניתנו לו לטובת הפרט ולטובת הכלל, בבריאות הנכונה, ובסגנון המקובל — בשמחה ובטוב לבב.

כיון שהפירסום על דבר הכנות לענין שיבוא לאחרי כמה חדשים אינו רגיל ביותר, ומה שאינו רגיל עוד יותר, אשר דוקא ימים אלו הגיעה לידי ידיעה האמורה וגם באופן בלתי רגיל — וכדרך עמנו בני ישראל לחפש בכל ענין איזה לימוד, אם בפשוטו של ענין או גם באופן של רמז — מובן ש"קפצתי על המציאה", ובפרט מתאים לתורת הבעש"ט המפורסמת, שבכל ענין שיהודי רואה או שומע צריך לראות הוראה. ובבקשת סליחה על הבא להלן, ומיוסד על פגישתנו תקותי חזקה אשר כן יסלח, ובלי כל תרעומות וקפדות.

שייהפכו .. ולמועדים טובים: זכר' ת, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

יא'תתפט

מהעתק המזכירות. נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 1000 ע' 61.

מר .. גרינברג: אגרות נוספות אליו — לעיל חכ"ט אגרת יא"רכ, ובהנסמן בהערות שם.

באופן בלתי רגיל: ראה גם לעיל אגרת יא'תתפז.

לתורת הבעש"ט: כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט ואילך) בהוספות סי' רכג"ה. וראה גם לעיל

אגרת יא'תרנ"ד, ובהנסמן בהערות שם.

ונקודת הענין, ענין שהזמן גרמא: בעמדנו בשבוע שחל בו תשעה-באב, אשר אז זכר החורבן מתעורר ביתר שאת וביתר עוז, ועוד יותר מתחזק הרושם כשמתבוננים במצב כמה וכמה ענינים, שהוא מצב של חורבן ר"ל, אף שלכאורה בהשתדלות אפילו בדרכי הטבע לא הי' צורך להיות במצב כזה, ובפרט שבכל דבר טוב ובנין, הרי עזר מלמעלה נתון, ובטוח הוא,

ובודאי לדכוותי דמר אין צורך לבאר למה אני מתכוון, שהוא בסגנון הידוע בנוגע לשלמות העם, אשר קשור הוא בשלמות התורה, אשר בשניהם תלוי שלמות הארץ. ואף שמפני חטאינו גלינו מארצנו וכו', הרי אין בזה ביאור מספיק כלל להמצב הירוד בשלשה הענינים האמורים, הן בנוגע לאחינו בניי בחו"ל והן בנוגע לאחינו בניי בארץ הקודש.

ולמותר להוסיף שמטרת כתבי למר אינה בשביל לצער ח"ו או להזכיר דבר המצער, כי אם להביע בגלוי מה שמעיק על לבי זה כמה וכמה זמן, ובאופן דמוסיף והולך, והוא אי-הניצול של האפשרויות הניתנות לאחינו בני ישראל בכל מקום ומקום לפי ענינו. ואין המדובר אשר לא מנצלים האפשרויות במסירת-נפש, אלא בהעדר הניצול בדרך הטבע ובאפשרויות הניתנות בדרך הטבע, הן בנוגע למצב כלפי פנים, ועל דרך זה בהנוגע לכלפי חוץ, ובלשון הרגיל עתה ב„זירה הבינלאומית" — (מלה המשקיפה גם היא רגש הנחיתות, שהרי מזכירה היא תיכף ומיד את עם רומי, ולא בחלק הטוב ומעולה שבו, כי אם דוקא הקשור בשפיכת דמים וכו' וכו').

ובהמשך למה שנדברנו, אף כי בקיצור נמרץ, בעת פגישתנו, אשר תקותי שזוכר עכ"פ נקודות משיחתנו, ובפרט שהזכרתי עד"ז במכתבי שלאחרי זה, המצב הנוכחי משווע ובקול רעש גדול, לעורר ולדרוש וכו' עוה"פ ועוה"פ בנקודה:

היתכן שבחוגים בהם מתהלך, נופלים יום יום חללים, ר"ל, בנוגע לחיי עוה"ב, שזה משפיע גם בנוגע לחייהם בעוה"ז, ואין קולו נשמע כלל! בטח כשמזמינים ושואלים אותו — עונה, אבל האומנם בזה לדעתו יצא ידי חובתו?

מפני חטאינו גלינו מארצנו: נוסח תפלת מוסף ליו"ט.

מוסיף והולך: שבת כא, ב.

ב„זירה .. עם רומי: זירת קרב לבידור הצופים.

היתכן שבחוגים בהם מתהלך כו': ראה גם לעיל אגרת יא'תתפז.

ובפרט שסכנת אלה שאין מרגישים צורך לשאול — גדולה פי כמה. וה"ה נמצאים בד' אמות שלו, ומהם כמה שרק לקולו ישמעו.

ועכ"פ מידי ספק לא יצא.

ויש להאריך כהנה וכהנה — אבל כוונתי למעשה בפועל וכדבעי למיעבד ולא לכתובה וכו'.

הגיעה לידי גם כן שמועה על דבר אסיפה שהיתה והפסיקו את מר בנאומו וכו'. ובהגיע השמועה נצטערתי בכפלים, לכל לראש על החוצפה להפסיקו, אבל ביחד עם זה גם על אשר הפסיק נאומו, וכנ"ל שדוקא קהל שומעים שמפסיקים נאום כזה הרי זה גופא הוכחה שזקוקים הם ביותר לנאומים חריפים ובוטים וכו'.

אבל בכל אופן לא בזה אני דן, באיזה אופן ינצל מר אפשרויות שלו, אשר רבות ומגוונות הן, לתעמולה לחיי יום־יום על פי תורה שלמה שיקיפו את העם בשלמותו, ובזה הרי ג"כ תלוי שלמות הארץ; שהרי נמצא הוא על אתר ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות.

כי אם להעיר אשר לדעתי השפעה האמורה מוכרחת היא וביתר שאת וביתר עוז מבשנים עד עתה, ויפה רגע אחד קודם.

וכיון שטובת הרבים היא, הרי בודאי אשר זכות הרבים מסייעת לעשות בהאמור וגם להצלחת, ובלבד שיחליט בזה מבלי התחשב באיזה גורמים שיהי' שיפריעו לזה.

ושייכות מיוחדת לכל האמור לימי בין המצרים אלו, אשר תקותנו בתוככי כלל ישראל שבקרוב ממש יקויים היעוד שייחפכו ימים אלה לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

והרי לזה דרוש ג"כ ביטול סיבת הגלות שהיא בנוסח המסורתי מפני חטאינו גלינו מארצנו — ביטול החטאים.

בכבוד ובברכה לבריאות ולהצלחה בכל האמור.

וכדבעי למיעבד: ראה כתובות סז, רע"א.

ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות: סנהדרין ו, ב.

שייחפכו .. ולמועדים טובים: ראה ירמ' לא, יב. זכרי' ח, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופו.

יא'תתצ

[ז' מנ"א, ה'תשל"ו]

יתדבר עם „קה"ת" דכאן, ובלבד שיגיהו כדבעי וכו'.

לטלפנו ולהתדבר עמו גם בשם „קה"ת".

[אגרת המזכירות — בקשר להנ"ל]

ב"ה, י"ז מנחם אב תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה אפרים שי

שלום וברכה!

טלפנתי לר' נפתלי צבי שיי גוטליב, והודעתיו כי הרשות בידו למסור לדפוס
כפר חב"ד את החיבור שכתב „תולדות לוי יצחק".

ובנוגע לפרטי ההדפסה הפנתיו לכת"ר, באמרי לו כי אחר שתתדברו ביניכם
יואיל נא כת"ר להודיעני מהנעשה בזה.

בברכת כט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

יא'תתצא

[י"ב מנ"א, ה'תשל"ו]

נתי' ות"ח ת"ח.

יא'תתצ

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של ה"ר נפתלי צבי גוטליב, מז' מנ"א תשל"ו, אודות הו"ל
הספר תולדות לוי יצחק. אגרות נוספות אליו — לעיל יא'תשנ"ט, ובהנסמן בהערות שם.
יתדבר עם „קה"ת" דכאן: במכתבו: באם אפשרי הדבר ה' אולי רצוי ולהדפיס את הספר כאן
בארה"ק בכפר חב"ד, מהאחר שהעימוד יהי' קצת קשה בגלל התמונות או פקסימיליות וכדו' שיובאו
בתוך הספר.

לטלפנו: הוראה למזכיר הרחמ"א חדקוב.

מו"ה אפרים: וואָלף (שה' גם ממונה על קה"ת ארה"ק).

יא'תתצא

נדפסה ב„היכל מנחם" ח"א ע' קב. והיא מענה אל מו"ה ישראל צבי גליצנשטיין, על החוברת
שצירף למכתבו — י"ב פסוקים ומארוז"ל, שהורה כ"ק אדמו"ר בשיחת ל"ג בעומר, שהילדים ישננו
(ראה לעיל אגרת יא'תתסה, וש"נ). אגרת נוספת אליו — לעיל יא'תרפ"ו.

כשיודפס מחדש להוסיף במקום המתאים, שצ"ל שמירה כדרוש על החוברת כיון שיש בה כו'.
אזכיר עה"צ ויבשר טוב.

יא'תתצב

ב"ה, כ"ף מנחם אב, ה'תשל"ו

לכל אחד ואחד מהברי־מצוה יתומי־המלחמה והחבלנות
בארצנו הקדושה — שליט"א

שלום רב וברכה!

בימי הנחמה שלאחרי ימי החורבן, אשר „מפני חטאינו גלינו
מארצנו”,

משתתף הנני בשמחתך לרגל הגיעך לגיל **בר מצוה**,

ויהי רצון שתקבל עליך ובשמחה עול תורתנו תורת חיים ומצותי,
ותקיימם מתוך בריאות ומנוחה,

כי ירום השם קרן עמו ישראל ויתן שלום בארצנו, וגדול זכות
התורה והמצות להגן על הארץ ועל עמנו בכל מקום שהם ולהפיל אימתה
ופחד על כל אויב ומתנקם,

וסגולה מיוחדת במצות תפילין אשר, כהודעת חז"ל, ע"י קיומה כל
עמי הארץ יראו ממך,

וע"י כל זה תגרום נחת רוח אמיתי לאביך, השם יקום דמו, אשר
מעולם האמת בו הוא נמצא משגיח בהנעשה אתך, מתענג עונג רב

להוסיף .. שמירה כדרוש: ראה גם לקמן אגרת יא'תתקטז.
שיש בה כו': פסוקים ושמות.

יא'תתצב

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 371 ואילך.

מהברי־מצוה יתומי־המלחמה והחבלנות: אגרות נוספות לאירוע שנתי זה — ראה לעיל חכ"ה
אגרת ט'תקב (תשכ"ח). חכ"ו אגרת ט'תשמ (תשכ"ט). ט'תתקכט (תשל"ל). חכ"ז אגרת י'קעח (תשל"א).
י'תנז (תשל"ב). חכ"ח אגרת י'תתכד (תשל"ג). ח"ל אגרת יא'תקצב (תשל"ה).

מפני חטאינו גלינו מארצנו: נוסח תפלת מוסף ליר"ט.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

כהודעת חז"ל .. יראו ממך: תבוא כה, י. ברכות ו, א.

רעג

כ"ק אדמו"ר זי"ע

בהנהגתך הטובה ושמח שמחה גדולה בראותו אשר הולך אתה מחיל אל חיל בתורתנו תורת אמת ומצותי.

בברכת מזל טוב לך ולכל המשפחה — שליט"א

מנחם שניאורסאהן

יא'תתצג

בי"ה, כ"ף אב ה'תשל"ו, שנת החינוך
ברוקלין, נ.י.

הנהלת נשי ובנות חב"ד בארה"ק ת"ו

ברכה ושלוש!

במענה להודעה על דבר כנוס הארצי ה-13

יה"ר שיהא בשעה טובה ומוצלחת בכלל ובמיוחד בכל השייך
לתפקידה המיוחד של שנה זו. —

בסוס חינוך הטוב, וכהודעת חכמינו זכרונם לברכה במשנתם אין
טוב אלא תורה, והפצתו עד **שכל אחד ואחת** מילדי עמנו יתחנך על יסודי
התורה והמצוות, עליהן נאמר וחי בהם.

כי כל אחד ואחת מהם עולם מלא הוא,

ומצוה גוררת מצוה — להוסיף חיל ועוז בכל המבצעים ובזריות

ובפרט, בהיות כל אחת מכן "עקרת הבית" בהווה, והבנות —

מחזיל אל חזיל: תהלים פד, ח.

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

יא'תתצג

מהעתיקה.

שנת החינוך: כדלעיל אגרת יא'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.

אין .. תורה: אבות פ"ו מ"ג.

וחי בהם: אחרי ית, ה.

כל .. הוא: סנהדרין לז, א. וש"נ.

ומצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

בכל המבצעים: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

ובפרט כו': ראה גם לקמן אגרות יא'תתצח, יא'תתצט, ובהנסמן בהערות שם.

בעתיד הקרוב, במבצע מזוזה, אשר כפסק דין תורתנו "הבית נשמר על ידה" ויפה רגע אחד קודם.

בברכה שיצליח הכנס לעורר את כל נשי ובנות עמנו בכל מקום שהן, בכל האמור לעיל — ע"י דברים היוצאים מן הלב, ביחד עם הפעולות בכל זה, שתהינה דוגמא חי' לקיום תורתנו תורת חיים,

ולעשות בכל האמור מתוך מנוחה ושלוש,

ולהתברך מהשם בכל המצטרך — כל אחד ואחת מכן, היא וכל המשפחה שליט"א

מ. שניאורסאהן

יא'תתצד

[כ"ב מנ"א, ה'תשל"ו]

ידועה דעתי בכלל — ע"פ הרמב"ם, שאין כדאית יציאה מאה"ק.

באם לדעתם יש טעמים מיוחדים בנדו"ד — ישאלו רב מורה הוראה.

יא'תתצה

[כ"ב מנ"א, ה'תשל"ו]

... בקשר להפקד — בזש"ק — לזה סגולה עלי' מחו"ל לאה"ק.

כפסק דין תורתנו: ראה ע"ז יא, א. מנחות לג, ריש ע"ב. טור יו"ד סרפ"ה. וראה גם לעיל חכ"י אגרת ט'תתקלג, ובהנסמן בהערות שם.

דברים היוצאים מן הלב: ר"ת בספר הישר שער י"ג. הובא בשל"ה שער האותיות אות ל'. תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

יא'תתצד

נדפסה בשלחן מנחם ח"ז ע' קמז.

ע"פ הרמב"ם: ה' מלכים פ"ה ה"ט.

יא'תתצה

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 299.

סגולה עלי' מחו"ל לאה"ק: ראה אנציק' תלמודית ערך א"י (כרך ב' ע' רכד). וש"ג.

ערה

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יא'תתצו

[כ"ז מניא, ה'תשל"ו]

(1) תקרא (תלמוד) פעמים אחדות ש' הבטחון בסי' חוה"ל (ישנו גם באנגלית).

בדהמ"ז. הדה"נ בעשו"ט.

היסח הדעת מכל כאב כו'.

(2) אזכיר עה"צ ותבש"ט.

יא'תתצז

[אדר"ח אלול, ה'תשל"ו]

(1) עפ"ז לא יעשו זה.

(2) יקבלו מענק ע"ז מקרן המצות דמחנה 50% דהמחיר. וחצי השני יבקשו הלואה ממחנה וישלמוה במעשר כספים שלהם.

יא'תתצו

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב בתאריך זה.

יא'תתצז

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב בתאריך זה – בו כותב הנמען ע"ד קביעת 45 מזוזות בדירה של מכיריו, ויש לו ב' אפשרויות איך לשלם ע"ז: (1) לממש לצורך זה אגרת-חוב הנמצא ברשותם – שבאופן זה יוכלו לקנות את כל 45 המזוזות בבת אחת; (2) להשתמש לצורך זה במעשר כספים שלהם – אלא שבאופן זה יקח להם לכה"פ 8 חדשים עד שיצליחו לקנות את כל 45 המזוזות. דמחנה: מחנה ישראל.

יא'תתצח

ב"ה, ראש חדש אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

צו נשי ובנות ישראל בכל מקום שהן
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

אין צוזאָמנהאַנג מיט די לעצטע געשעענישן — די געפֿאַנגענשאַפט
און די באַפֿרייאַונג פֿון די געפֿאַנגענע אין אוגאַנדאַ, און אויך די געשעעניש
מיט דעם פֿאַרזוך פֿון נקמה (הי' לא תהי') אין קושטאַ (אינסטמבול) —
בהמשך צו דעם,

דאַרף מען פֿאַרשטיין, אַז די דאָזיגע געשעענישן זיינען אַ דערמאָנונג,
אַז אידן דאַרפֿן וואָס פֿריער פֿאַרשטאַרקן די ענינים פֿון זיכערקייט און שוץ
— און צום אַלעם ערשטן די זיכערקייט אין רוחניות'דיגען לעבן, וואָס
ברענגט אויך די ג־טלעכע ברכה צו וויסן וואָס מ'דאַרף טאָן בדרך הטבע און
— גרויס הצלחה אין דעם טאָן, אין איינקלאַנג מיט דער ג־טלעכער הבטחה:
וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה (דער אויבערשטער וועט דיר בענטשן
אין אַלץ וואָס דו וועסט טאָן), כדי צו זיין געשיצט און געזיכערט קעגען
שונאים און זיין אויסגעהיט פֿון יעדע ניט־געוואונשענע פֿאַסירונג, ח"ו.

* * *

דאָס דערמאָנט אַלע אידן און יעדן אידן, און ספּעציעל נשי ובנות
ישראל — נעמענדיק אין אַכט, אַז יעדע חתונה־געהאַטע אידישע פֿרוי
ווערט אָנגערופן **עקרת הבית**, און די נאָך־ניט חתונה־געהאַטע דאַרפֿן דאָך

יא'תתצח

מצילים האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 203 ואילך. וראה לקמן אגרת שלאח"ז.
באפרייאונג .. אוגאַנדאַ: כדלעיל אגרת יא'תתפב, ובהנסמן בהערות שם.
פֿאַרזוך .. (אינסטמבול): פיגוע במטוס אל־על בט"ו באב תשל"ו באיסטנבול. שני המחבלים
שפגעו בנוסעי המטוס, התכוונו לחטוף את המטוס ולהביאו לאוגנדה, כתגובה למבצע אנטבה,
הנ"ל.

וברכך .. תעשה: פ' ראה טו, יח.

אָנגערופן עקרת הבית: תהלים קיג, ט. ב"ר פֿע"א, ב. זח"א קנד, א.

כ"ק אדמו"ר זי"ע

רעז

צוגרייטן זיך, פון דער גאָר פריסטער יוגנט אָן, צו פאַרנעמען זייער אָרט
אַלס עקרת־הבית — דאָס פאַלגענדע:

אין דער איצטיגער צייט בפרט, דאָרף יעדע אידישע הויז האָבן אַ
שמירה. די אמתיע שמירה איז, ווי עס שטייט אין פסוק ה' **ישמר עיר**,
אַז דער אויבערשטער היט די שטאָט. און צו פאַרזיכערן אַז דער
אויבערשטער היט די הויז, דאָרף די הויז ווערן געפירט אין אַלע הינזיכטן
לויט דעם רצון פון דעם אויבערשטן,

דאָן איז די הויז אויך אַ דירה פאַר דער ג־טלעכער שכינה, ווי דער
אויבערשטער האָט אונז צוגעזאָגט אין דער תורה: **ושכנתי בתוכם** —
איך וועל רוען צווישן זיי.

דערצו האָט דער אויבערשטער צוגעגעבן אַ **ספעציעלע** סגולה צו
פאַרהיטן די הויז, און דאָס איז די מצוה פון **מזוזה**, וואָס אונזערע
חכמים ז"ל זאָגן אויף דעם **שהבית נשמר בה** — די הויז ווערט געהיט
דורך איר.

און נאָכמער: די שמירה נעמט אַרום די בני־בית אויך ווען זיי זיינען
אין דרויסן, ווי עס שטייט אין פסוק: ה' **ישמר צאתך ובואך מעתה ועד
עולם** — דער אויבערשטער וועט היטן דיין אַרויסגיין און דיין קומען פון
איצט אָן אויף אַלעמאָל; און ווי עס ווערט דערקלערט אין ספרים, אַז
ג־ט"ס נאָמען אויף דער מזוזה איז אַ ראשי־תיבות: **שומר דלתות ישראל**.

* * *

מי־דאָרף אויך געדיינקען, אַז וויבאַלד אַלע אידן זיינען **קומה אחת**

ה' ישמר עיר: תהלים קכז, א.

ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח.

חכמים ז"ל זאָגן: ראה ע"ז יא, א. מנחות לג, ריש ע"ב. טור יו"ד סרפ"ה. וראה גם לעיל חכ"ו

אגרת ט'תתקלג, ובהנסמן בהערות שם.

אויך ווען זיי זיינען אין דרויסן: ראה לקמן אגרת יא'תתקלא.

ווי עס שטייט: בתרגום ללה"ק: „כמבואר בזהר הק" (זח"ג רסג, ב, רסו, ב).

ה' .. עולם: תהלים קכא, ח.

ראשי־תיבות: שומר דלתות ישראל: סדור האריז"ל (כוונת המזוזה). משנת חסידיים מסכת מזוזה

פ"ג מ"ט. וראה לקו"ש ח"ט ע' 123 הערה 22.

קומה אחת: ראה לקו"ת ר"פ נצבים. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א.

און ערבים זה בזה (איין קערפער, און אויסגעבונדן איינער מיט דעם צווייטן), איז די מזוזה אַ גטלעכע שמירה ניט נאָר פאַר די הויז און פאַר אַלע און אַלץ אין הויז, נאָר אַז יעדע כשריע מזוזה וואָס קומט צו ערגעץ-וואו אויף אַ אידישע טיר, פאַרשטאַרקט דאָס די זיכערקייט פון אַלע אידן וואו נאָר זיי געפינען זיך.

און נעמענדיק אין אַכט, ווי אויבנדערמאָנט, אַז יעדע אידישע פרוי איז די עקרת הבית, און יעדע אידישע טאָכטער איז אַ צוקינפטיגע עקרת הבית, האָבן זיי אַ ספעציעלן זכות אין דעם ענין פון מזוזה, צו זען אַז ניט נאָר זאָל זיין אַ כשריע מזוזה באַ זיך אינדערהיים אויף יעדער טיר וואָס איז מחוייב אין דעם, נאָר אויך — באַ זייערע שכנים און באַקאַנטע און אַלע אידישע הייזער.

* * *

ויהי רצון אַז מיזאָל אין דעם טאָן מיט האַרציקייט און מיט שמחה, וואָס אין צוגאָב צו דעם אַז מ'וועט זיכער מצליח זיין, וועט דאָס דערמוטיגען און אַריינציען פיל אַנדערע אויך צו טאָן אין דעם, וזכות הרבים מסייעת.

ובפרט אַז די צייט איז ספעציעל צוגעפאַסט פאַר דעם, און פאַר אַלע ענינים פון טוב וקדושה, אַזוי ווי מיר שטייען איצט אין אָנהייבס — ראש חדש-אלול, דער חודש פון חשבון הנפש און התעוררות צו דערגענצן וואָס מ'האָט ניט דערטאָן אין דעם יאָר וואָס ענדיגט זיך און צוגרייטן זיך צום נייעם יאָר, השנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מנחם שניאורסאהן

יא'תתצט

בי"ה, ראש חודש אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אל נשי ובנות ישראל בכל מקום שהן
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

בקשר עם האירועים האחרונים: חטיפתם ושחרורם של השבויים
באוגנדה, וכן המאורע של נסיון הנקמה (הי' לא תהיי) בקושטא
(איסטמבול), שבהמשך לזה –

עלינו להבין שמאורעות אלה הם להזכיר את כאו"א כי על יהודים
לחזק ככל המוקדם את עניי הבטחון וההגנה, את אמצעי הבטחון בחיים
הרוחניים שהם מביאים גם את הברכה האלוקית לדעת את אשר יש
לעשות לבטחון והגנה בדרך הטבע ואת ההצלחה הגדולה בעשי' זו,
בהתאם להבטחה: „וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה“, על-מנת להיות
מוגנים ובטוחים מפני האויבים ולהבטיח את השמירה מפני כל מאורע
בלתי רצוי, חס וחלילה.

*

דבר זה מזכיר את הדברים האמורים להלן לכל בני ישראל ולכל
אחד מישראל, ובמיוחד לנשי ובנות ישראל, כיון שכל אשה יהודי' נשואה
נקראת „עקרת הבית“ (העיקר והיסוד של הבית) וכל אשה שטרם נישאה
צריכה, הרי, להתכונן משחר נעורי' לתפקידה כעקרת הבית:

יא'תתצט

אגרת זו היא תרגום ללה"ק מאגרת שלפנ"ז שהוגהה על ידי כ"ק אדמו"ר, ונדפסה והתפרסמה
בגליון כפ"ע, וב„תורת מנחם – אגרות מלך“ ח"ב ע' שצ ואילך.
חטיפתם ושחרורם של השבויים באוגנדה: כדלעיל אגרת יא'תתפכ, ובהנסמן בהערות שם.
נסיון הנקמה .. (איסטמבול): פיגוע במטוס אל-על בט"ז באב תשל"ו באיסטנבול. שני המחבלים
שפגעו בנוסעי המטוס, התכוונו לחטוף את המטוס ולהביאו לאוגנדה, כתגובה למבצע אנטבה,
הנ"ל.

וברכך .. תעשה: פ' ראה טו, יח.

נקראת עקרת הבית: תהלים קיג, ט. ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א.

בזמן הנוכחי זקוק כל בית יהודי באופן מיוחד לשמירה. השמירה האמיתית היא, ככתוב: „ה' ישמר עיר”. וכדי להבטיח שהקב"ה אכן שומר על הבית, יש להנהיג את הבית מכל הבחינות לפי רצון הקב"ה. אז מהווה הבית דירה להשכינה, כפי שהבטיחנו הקב"ה בתורתו: „ושכנתי בתוכם”.

נוסף לכך נתן הקב"ה סגולה **מיוחדת** לשמירת הבית, והיא המצוה של **מזוזה**, שחכמינו ז"ל אומרים עלי: „הבית נשמר בה”.

יתר על כן: השמירה מקיפה את בני הבית גם בשעה שהם נמצאים מחוץ לבית, כמבואר בזוהר הק' שע"ז נאמר: „ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם”, וכפי שמוסבר בספרים ששם ה' הכתוב על המזוזה (ש"ד-י) הוא ר"ת: **שומר דלתות ישראל**.

*

יש גם לזכור, שמאחר שכל בני ישראל הם „קומה אחת” והם „ערבים זה בזה”, מהווה המזוזה שמירה אלוקית לא רק לבית ולכל אשר בתוכו, אלא שכל מזוזה כשרה הנוספת אישם בדלת יהודית — (מחזקת) ומוסיפה בבטחונם של כל בני ישראל בכל מקום שהם.

ובהתחשב בעובדה, כאמור, שכל אשה יהודי היא „עקרת הבית”, וכל בת ישראל היא עקרת הבית בעתיד — יש להן זכות מיוחדת, בענין המזוזה, להשתדל שתהא מזוזה כשרה בביתן, בכל פתח החייב בה, וגם בבתי שכניהן ומכיריהן ובכל בית בישראל.

*

ויהי רצון שיעסקו בזה בשמחה ובטוב לבב, שאז לא זו בלבד שודאי

ה' ישמר עיר: תהלים קכז, א.

ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח.

שחכמינו ז"ל אומרים: ראה ע"ז יא, א. מנחות לג, ריש ע"ב. טור י"ד סרפ"ה. וראה גם לעיל חכ"ו אגרת ט'תתקלג, ובהנסמן בהערות שם.

גם בשעה שהם נמצאים מחוץ לבית: ראה לקמן אגרת יא'תתקלא.

כמבואר בזוהר הק': זח"ג רסג, ב. רסו, ב.

ה' .. עולם: תהלים קכא, ח.

ראשייתיות: שומר דלתות ישראל: סדור האריז"ל (כוונת המזוזה). משנת חסידים מסכת מזוזה

פ"ג מ"ט. וראה לקו"ש חי"ט ע' 123 הערה 22.

קומה אחת: ראה לקו"ש ר"פ נצבים. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א.

ערבים זה בזה: סנהדרין כז, סע"ב. שבועות לט, סע"א.

יצליחו, אלא שהדבר יעודד וימשוך רבים אחרים לעסוק בזה, וזכות הרבים מסייעת.

וביחוד כיון שהזמן גרמא ומתאים במיוחד לכך, ולכל עניני הטוב והקדושה, שכן נכנסים אנו בחודש אלול, חודש של חשבון הנפש והתעוררות להשלים את כל אשר לא נעשה בשנה המסתיימת, והכנה לשנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מנחם שניאורסאהן

יא'תתק

בי"ה, ראש חודש אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ נכבד ונעלה איש המעלה
הרב מאיר יהודא נ"י גץ
ירושלים עיה"ק תותב"ב

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מט"ו מנ"א עם המצורף אליו, ואזכירו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה, ושיבשר טוב בכל הענינים שכותב, כולל ועיקר — שבטלה התכנית לחפור מתחת לביהמ"ק, מחילות וכו' ואפילו לספקן.

בינתיים קבלתי ג"כ ידיעות מידידינו המשותפים שי' שבכ' אב הי' הכל בסדר.

יא'תתק

מצילים האגרת, והעתק המזכירות מוגה בכת"ק. נדפסה ב"התקשרות" גליון רנט ע' 11 ואילך. וחלקה נדפס בלקו"ש חי"ח ע' 466.

הרה"ג .. גץ: רב הכותל המערבי. אגרות נוספות אליו — לעיל יא'תתעח.

מכתבו: נדפס ב"התקשרות" גליון תתקנ ע' 10.

התכנית לחפור מתחת לביהמ"ק: ראה "התקשרות" שם. פרדס חב"ד גליון 12 ע' 217. "רב

הכותל" ע' 305.

שבכ' אב הי' הכל בסדר: שידור ההתוועדות של כ"ק אדמו"ר (ראה לעיל אגרת יא'תתעח).

ויהי רצון שיוכל להמשיך בעבודתו בקדש מתוך מנוחת הנפש וגם מתוך מנוחת הגוף ומתוך שמחה וטוב לבב.

ובהכנסנו לחודש הרחמים ברכתי שלוחה לכת"ר ולכל אשר לו ברכת כתיבה וחתימה טובה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה לשמור על הק' שלא יגעו בו ולא בספקו וס"ס, כי „ממי שהזהיר על המקדש" (יבמות ו, ב) אתה מתיירא, ובהצלחה

מ. שניאורסאהן

יא'תתקא

ב"ה, ראש חודש אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אברהם שי' ירון

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריוו (אָן אַ דאָטום), וויל איך, קודם כל, אויסדריקן מיין וואונש און טראַדיצאָנעלע ברכה, אז השי"ת זאָל ממלא זיין משאלות לבבו לטובה, בנוגע זיך און בנוגע אייערע בני בית שיחיו.

עס האָט מיר געפרייט צו לייענען וועגן אייער אינטערעס, און בפרט וועגן אייער פרויס תחי' מיטהילף, אין דער אַרבעט פון אונזערע פאַרשטייער צו פאַרשפרייטן אמת'ע אידישקייט, לויט דעם כלל פון אונזערע חכמים זכרונם לברכה אַז „מעשה עיקר", ד.ה. מקיים צו זיין די מצוות-מעשיות אין טאָג-טעגלעכן לעבן. זאָל דער זכות דערפון אייך ביישטיין אין אַלץ וואָס איר נויטיגט זיך.

בנוגע דעם המשך פון אייער בריוו, איז פאַראַן די אַנווייזונג פון דער תורה, וואָס ווערט אָנגערופן „תורת-חיים" ווייל זי גיט די אמת'ע

שלא יגעו בו ולא בספקו וס"ס: איזורים בהר הבית שיש עליהם ספק או ס"ס אם הם אסורים בכניסה או לא.

יא'תתקא

„מעשה עיקר": אבות פ"א מ"ז.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

אָנווייזונגען אין טאָג־טעגלעכן לעבן, אין דעם פסוק: **אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע** (מלאכי ג, טז). און לויט דער דערקלערונג פון דעם מורה־נבוכים – די נבוכים פון זיין דור און פון אַלע דורות – דער רמב"ם, איז יעדער איד באמת אַ „ירא ה'“ און וויל מקיים זיין אלע מצוות, און דער באַ וועמען מען זעט דאָס ניט, איז דאָס נאָר ווייל „יצרו תקפו“ (זע בפרטיות אין רמב"ם הל' גירושין, סוף פרק ב'). איז דערפון פאַרשטאַנדיג, אַז בשעת אידן קלייבן זיך צוזאַמען, בפרט אין אַ לאַנד וואָס די גאַנצע וועלט רופט אָן ארץ הקודש („האַליל־לאַנד“, „סוויאַטשטאַנאַיאַ זעמליאַ“ וכדומה). דאָרף יעדער איינער טאָן אַלץ וואָס ער קען, אַז עס זאָל אַנטפלעקט ווערן אין די פאַרזאַמלטע און אין אַלע אַרום זיי, אַז ער איז פון די „יראי ה'“ און וויל טאָן און טוט לויט דעם אויבערשטנס רצון, און דאָן וועט זיכער מקויים ווערן דער סוף פסוק, ויקשב ה' וישמע, און עס וועט זיין מיט ג־טלעכער ברכה והצלחה. בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

נ.ב.

איד האָף אַז איר וועט ניט פאַריבל האָבן פאַר דאָס צוגעשריבענע נאָך דער חתימה, אין דעם באַזונדערן בויגן, כדי איר זאָלט קענען אָפטיילן פונם בריוו, אויב באַ אייך קומט אויס.

איד האָב באַמערקט, אַז אין אייער בייגעלייגטן ענגלישן בריוו, הויבט זיך באַלד אָן מיט אַ ציטאַטע פון שעקספיר! איד בין זיכער אַז ס'רוב, און אפשר אַלע פאַרזאַמלטע, ווייסן, אַז נאָך איידער שעקספיר איז געבאָרן געוואָרן און נאָך איידער עס האָט זיך בעשאַפן די קולטור פון וועלכע ער איז אַרויסגעוואָקסן, האָבן שוין אידן, להבדיל, געהאַט נאָך מיט צוויי טויזנט יאָר פריער, אַ תורה און מצוות, סיי בין אדם לחברו און סיי בין אדם למקום, פאַר וועלכע אידן האָבן טאַקע געליטן רדיפות און גזרות וכו' פון די א.ג. קולטורעלע פעלקער.

שטעלט זיך די פראַגע: צי דען איז נויטיג, אַז בשעת אידן קומען זיך צוזאַמען פאַר אַ אידישן צוועק, וואָס, ווי איר שרייבט, דאָרף אונטערשטרייכן דעם אמת פון **אתה בחרתנו מכל העמים**, זאָל מען מוזן

הויבט זיך באַלד אָן מיט אַ ציטאַטע פון שעקספיר: **ראה גם שיחת פורים תשכ"ב סס"ב** (תורת מנחם חל"ג ס"ע 229 ואילך). **שיחת ש"פ שמיני תשל"ט סס"ה** (שיחות קודש תשל"ט ח"ב ע' 597). **אתה בחרתנו מכל העמים: נוסח תפלת יו"ט.**

אַנקומען צו אַ ציטאַטע דוקא פון אַ ניט־אידישן מקור, אפילו אויב ער וואָלט געווען פון די חסידי אומות העולם, בפרט אַז לויט זיינע ווערק איז ער געווען אַ שונא ישראל.

איך וויל ניט מאַריך זיין אין דעם, וויבאַלד דער בריוו איז שוין ווייזט אויס פאַנאַנדערגעשיקט געוואָרן, און „אין צועקין על העבר“. איך האָב אָבער געשריבן די פריערדיקע שורות, אפשר וועט דאָס העלפן מכאן ולהבא.

ויהי רצון, אַז אידן זאָלן אויפהערן זיך צושרעקן צו זאָגן מיט שטאַלץ, אתה בחרתנו מכל העמים, ווי איר שרייבט, בפרט אַז דאָס ניט זאָגן העלפט סיי ווי ניט, וואָרום גויים זיינען סיי־ווי חושד אַז אידן, און יעדער איד און איד בפרט, טראַכט אַזוי, און אויב מ'זאָגט אַנדערש איז דאָס נאָר צו נאָרן די גויים און נושאַחן זיין בא זיי;

און מ'זאָל גיין בדרך האמת, וואָס דאָס איז לויט אונזער תורה, תורת־אמת, וואָס דאָס איז דער דרך, ווי אויבגעזאָגט, פון תורה און מצוות אין טאַג־טעגלעכן לעבן.

[תרגום חפשי]

במענה למכתבו (ללא תאריך), ברצוני, קודם כל, להביע את איחוליי ואת הברכה המסורתית, שהשייט ימלא את משאלות לבבו לטובה, בנוגע לעצמו ובנוגע לבני ביתו שיחיו.

שמחתי לקרוא אודות התעניינותו, ובפרט אודות עזרתה של אשתו תחי', בפעילות של נציגיו להפצת יהדות אמיתית, לפי הכלל של חכמינו זכרונם לברכה ש„מעשה עיקר“, זאת אומרת קיום המצוות־מעשיות בחיי היום יום. יהי"ר שזכות זו תעמוד לו בכל המצטרך.

בנוגע להמשך מכתבו, קיימת הוראת התורה, הקרוי „תורת־חיים“ משום שהיא נותנת את ההוראות האמיתיות בחיי היום יום, בפסוק: **אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע** (מלאכי ג, טז). ולפי ביאורו של מורה הנבוכים — נבוכי דורו ושל כל הדורות — הרמב"ם, הרי כל יהודי הוא באמת „ירא ה'“ ורוצה לקיים את כל המצוות, ואדם שאצלו אין הדבר ניכר, הרי זה רק בגלל ש„יצרו תקפו“ (ראה בפרטיות רמב"ם ה' גירושין, סוף פרק ב'). מזה מובן, שכאשר יהודים מתאספים, ובפרט בארץ הנקראת ע"י כל העולם בשם ארץ הקודש („האֶל־לַאנֶד“, „סוויאַטשאַנאַיאַ זעמליאַ“ וכדומה), צריך כל אחד לעשות כל שביכולתו שיתגלה

אין צועקין על העבר: ראה ברכות נד, א (הצועק לשעבר ה"ז תפלת שוא).

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

במתאספים ובכל אלה שסביבם, שהוא מ"יראי ה'", ורוצה לעשות ועושה הכל כרצון הקב"ה, ואז בודאי יתקיים סיום הפסוק, ויקשב ה' וישמע, וזה יהי בברכה והצלחה אלקית.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

נ.ב.

אקוה שלא יקפיד על ההוספה שלאחר החתימה, בעמוד בפני עצמו, כדי שיוכל להפרידו מהמכתב, אם ירצה בכך.

שמתי לב, שבמכתב האנגלי המצורף, ההתחלה היא בציטוט משייקספיר! בטוחני שרוב ואולי כל המתאספים יודעים, שעוד טרם נולד שייקספיר, ועוד בטרם נוצרה התרבות שממנה צמח שייקספיר, היו לעם ישראל, להבדיל, אלפיים שנה לפני כן, תורה ומצוות, הן שבין אדם לחברו והן שבין אדם למקום, שעבורם סבלו ישראל רדיפות וגזרות וכו' על ידי העמים ה"מתורבתים".

נשאלת אם כן השאלה: האם נחוץ הדבר, שכאשר יהודים מתאספים למטרה יהודית, אשר, ככותבו, צריכה להדגיש את האמת של **אתה בחרתנו מכל העמים**, חייבים להגיע לציטוט דוקא ממקור לא יהודי, אפילו אם הוא ה"מחסידי אומות העולם, ובפרט שלפי יצירותיו הוא ה"שונא ישראל".

איני רוצה להאריך בדבר, היות שכנראה המכתב כבר נשלח, ו"אין צועקין על העבר". בכל זאת כתבתי את השורות דלעיל, כי יכול להיות שזה יעזור מכאן ולהבא.

ויהי רצון, שיהודים יפסיקו לפחד להגיד בגאון, אתה בחרתנו מכל העמים, ככותבו, ובפרט שאי אמירת הדבר אינה עוזרת בין כך, כי גויים בין כך חושדים שיהודים, וכל יהודי ויהודי בפרט, סבורים כך, ואם אומרים אחרת הרי זה רק כדי לרמות את הגויים ולשאת חן בעיניהם;

ושנלך בדרך האמת, שהיא לפי התורה שלנו, תורת-אמת, שהיא כאמור דרך התורה והמצוות בחיי היום יום.

יא'תתקב

ב"ה, ראש חודש אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכתבו מ"יט מנ"א הגיעני באיחור, ובו כותב בנוגע למאורעות

האחרונים בעולם המדעים, ובפרט הנחיתה על כוכב מאדים, וקודם לכן על הירח, וכיו"ב, ושואל אם על פי חוקי התורה מותרת נחיתה על כוכב לכת.

איני רואה בהאמור שייכות לחוקי התורה, כי הוא בגדר דברי רשות, שבכל עניני רשות יש כלל של „כל מעשיך לשם שמים" ו„בכל דרכיך דעהו", ואם עושים כך, הרי זה בסדר.

מה שמקשר הענין עם הפסוק „השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם", אין המכוון בזה נחיתה על כוכבי לכת או כוכבים אחרים וכיו"ב, וכמוכח ג"כ מתוכן הפסוק.

לשאלתו השני' מה אומרת התורה בנוגע אם יש חיים על כוכבי לכת וכיו"ב — הרי ג"כ, כנ"ל, איני רואה סתירה בתורה לומר שיש שם חיים.

והנקודה בזה היא שהתורה אומרת שעיקר הבריאה היתה כמקרא מלא דבר הכתוב — בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, שכולל כל צבאיהם, ובלשון חכמינו ז"ל: בראשית — בשביל ב' ראשית, בשביל התורה שנקראה ראשית ובשביל ישראל שנקראים ראשית. זאת אומרת, שעיקר הבריאה הוא במקום שהי' מתן־תורה וישראל שניתנה להם התורה. אבל אין זה שולל שיהיו ברואים בעלי חיים בשאר מקומות בתבל. ולכן אפשר למצוא אצל חכמי ישראל שיהיו מחולקים בשאלה אם יש שם חיים.

ולהעיר ממס' שבועות, ליו ע"א, בפירוש חכמינו ז"ל על הפסוק

יא'תקב

בנוגע למאורעות האחרונים .. על הירח וכיו"ב: ראה גם שיחת ש"פ דברים תשכ"ט ס"ז ואילך (תורת מנחם חנ"ז ס"ע 162 ואילך).

הנחיתה על כוכב מאדים: נחיתה רכב מחקר ללא אנשים על כוכב מאדים, בכ"ב תמוז תשל"ו.

וקודם לכן על הירח: ב' מנ"א תשכ"ט.

„כל מעשיך לשם שמים": אבות פ"ב מ"ב.

ו„בכל דרכיך דעהו": משלי ג, ו.

„השמים .. לבני אדם": תהלים קטו, טז.

בנוגע אם יש חיים על כוכבי לכת וכיו"ב: ראה גם שיחת ש"פ דברים הנ"ל סי"ב (תורת מנחם

שם ע' 168 ואילך).

בראשית .. ואת הארץ: בראשית א, א.

שכולל כל צבאיהם: פרש"י שם, יד.

ובלשון חכמינו ז"ל: פרש"י שם, א.

על הפסוק: ס' שופטים ה, כג.

אורו מרוז ארור יושבי, שמפרש שם רבנו חננאל שמוז כוכבא הוא, וכמדומה שמובא ג"כ בספר כוזרי השני (מטה דין) לר' דוד ניטו, ואינו עתה תחת ידי.

אף שעניתי לו בנוגע לשאלות האמורות, אבל עלי להודות שעשיתי זאת בלי חשק רב, והטעם בזה עפ"י משל למה הדבר דומה, כשרואים חולה מסוכן ח"ו או בית בוער באש שנמצאים בו כמה בני אדם, ובמקום להתעסק בהצלת החולה וכיבוי השריפה, דנים בשאלות ובחקירות, אפילו אם בדברים העומדים ברומו של עולם, אבל אינם מועילים כלל לריפוי החולה או לכיבוי השריפה. והרי זה ממש המצב בתקופתנו רבת הבלבולים, ובפרט בנוגע לנוער בני ובנות ישראל, התועים מדרך החיים, דרך תורתנו תורת חיים ומצותי עליהן נאמר וחי בהם, אך ורק מפני חוסר ידיעה בכו"כ ענינים בחיי היום-יום שהם מיסודי היהדות, או עכ"פ זקוקים להסברה בנוגע לחשיבות החיונית שבזה. ורואים במוחש, אשר דוגמא חי' מנוער שלפי ערך בגילו בהנהגה בחיי היום-יום על פי התורה ומצותי — הרי זו תעמולה הכי יעילה, ובפרט שבצירוף לזה גם מדברים אליהם בדברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב ופועלים פעולתם.

ואפילו אם אין מצליחים בפעם ראשונה ושני, הרי אמרו חכמינו ז"ל בכל כגון זה — „אפילו מאה פעמים“.

והרי מצב האמור לא בשמים הוא, ולא בכוכבי לכת, ואפילו לא בקצוי תבל, כי אם בד' אמות שלו ושל חבריו הנמצאים במילנו וסביבותי, והמדובר כאמור בפיקוח נפש. והובטחו אשר הקב"ה עוזרו, ויגעת ומצאת.

ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור, ובעיקר שמוסיף בהפצת היהדות האמתית, כולל ג"כ שמשפיע על חבריו שגם הם יעשו ככה.

בברכה לכתובה וחתימה טובה לו ולחבריו שיחיו שהשתתפו בהויכוח.

כוזרי השני: ויכוח רביעי אות קלו.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

וחי בהם: אחרי ית, ה.

בדברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב: ר"ת בספר הישר שער י"ג. הובא בשלי"ה שער האותיות אות ל'.

אמרו חכמינו ז"ל: ב"מ לא, א.

הקב"ה עוזרו: סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.

ויגעת ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.

יא'תתקג

ב"ה, עש"ק פי שופטים,
בדר"ח אלול, ה'תשל"ו.
ברוקלין, נ"י.

שלום וברכה!

הדו"ח נת' ות"ח.

ע"פ הוראות חז"ל: אין מזרזין אלא למזורז, מזרזין את האדם
קודם מעשה וחוזרין ומזרזין אותו בשעת מעשה,

הרי בעמדנו ביום ראשון דחדש אלול — שעת מעשה הוא לזרז
בנוגע לעניני החודש המבוארים בראשונים ואחרונים ומרומזים גם בשם
החודש — שהוא גם ר"ת דתוכן ענינים אלה.

פ' שופטים: ושוטרים תתן לך בכל שעריך — בכאן יש רמז מוסר... (שצריך) האדם
להיות שומר השערים (שבו) דהיינו הראי' והשמיעה והדבור והכעס וכו' וישגיח תמיד כו'
(שלי"ה ס"פ שופטים) — נתבאר בארוכה באוה"ת עה"פ.

שופטים: בסנה' (טז, ב) מנין שמעמידין שופטים לישראל ת"ל כו' שוטרים כו' ת"ל
כו' (ועד"ז הוא בספרי) — משמע לכאורה דשני ציונים בפ"ע הן אלא שגלדעת ר"א בספרי
(מובא בכ"מ — ושנמצא בכת"י רומי ואינו בדפוסים שלנו) ובתנחומא ובפסיקתא
(זוטרתא-לקח טוב) אם אין שוטר אין שופט — אבל הרמב"ם (ריש הל' סנה' ובסהמ"צ
מ"ע קע"ו) מנאן למ"ע אחת. [כן, כמדומה שלא הביא דעת ר"א הנ"ל. ומתקופת סוף זמן
בית שני ושל אחרי — שלא הייתה יד ישראל תקיפה כו' ובכ"ז היו שופטים משמע דלא
כר"א]. וראה ביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ להרס"ג ס"פ א'. ולהעיר מרמב"ן ליתרו יח,
כ. אוה"ח כאן. — ונפק"מ בכחנ"ל גם במוסר הנ"ל. ואכ"מ.

בדר"ח אלול: להעיר שאז לכ"ע הי' משה בהר (ראה הדעות בזה — בסה"ד ב"א
תמ"ח). וראה חוספות לשו"ע אדה"ז סתקפ"א הערות להרר"י מדובראונא בקו"א.

אין... למזורז: מכות כג, א.

מזרזין... בשעת מעשה: רש"י עה"ת יתרו (יט, כד) ע"פ מכילתא שם. וראה ג"כ
ספרי בהעלותך ט, ד.

בשם החודש: נזכר גם בתושב"כ נחמ"י ו, טו. וראה פי' הבעש"ט כו' (שער היחוד

יא'תתקג

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 489 ואילך. והוא נוסח כללי-פרטי.

העותק אל השלוחים לארה"ק — נדפס בס' השליחות לארה"ק ע' רמח.

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך: ר"פ שופטים.

באוה"ת עה"פ: ע' תתכח ואילך.

נושמע לכאורה דשני ציונים בפ"ע הן: ראה לקו"ש חל"ד ע' 103 ואילך.

וי"ל שגם מדויק הוא – שהענין העקרי (המחודש) בחודש זה – ענין התשובה, חשבון צדק דשנה העוברת ותיקונה והשלמתה – ר"ת המרמז ע"ז מובא הוא בתכיפות יותר ובפשיטות יותר מאשר שאר הר"ת, והוא: אלול – ר"ת אני לדודי ודודי לי – „להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה ואז דודו קרוב לקבל תשובה מאהבה".

מובן אשר התשובה, החשבון והתיקון וכו' ה"ה צ"ל בכל עניני עבודת האדם, הנכללים בשלשת הקווין, העמודים עליהם העולם עומד: תורה עבודה וגמ"ח, ומהן עצמם – ביארו חז"ל שבאלול (ובתשובה – בכלל) שייכות מיוחדת לעבודת התפלה, וזהו

אלול – ר"ת (ומל הוי' אלקיך) את לבבך ואת לבב (זרעך), וע"פ מחז"ל: איזו היא עבודה שהיא בלב הוי' אומר זו תפלה – קו העבודה.

והאמונה פ"א), אור תורה להח"מ ס"פ בראשית שהשם הזה מורה על שורשו, מחי' וכו'.

העקרי .. התשובה: ראה טאו"ח סתקפ"א וני"כ שם. ובכ"מ.

ר"ת המרמז ע"ז .. לי: מטעמים הנ"ל. ודלא כהסברא מאז (וכ"כ באלף למטה על מטה אפרים ובקצשי"ע – ריש הלי' ר"ה) שזה קאי על קו התפלה ותשובה נרמזת ב„את לבבך ואת לבב". – וכי"מ קצת ברי"ח ובי"ח הנ"ל (מדהקדימו הר"ת דאני לדודי). **ובפשיטות יותר:** ולהעיר אשר גם ס"ת דאני לדודי ודודי לי נדרש על (מי' יוס' ד) אלול (ועשיית) – רי"ח שער התשובה פ"ד (קטו, א). בי"ח לטור שם. אוה"ת לשה"ש עי' תקטז ואילך. ד"ה אני לדודי תרכ"ט, עת"ר.

אלול – ר"ת .. לי: פע"ח שרי"ה פ"א. שעה"פ שה"ש. ובכ"מ בכתהארז"ל. רי"ח ובי"ח שם. לקו"ת וסידור שי' האלול. ובכ"מ.

להיות .. מאהבה: ב"ח שם.

העולם עומד: כפשוטו, וגם עולם קטן זה האדם, כמבואר בדרושים ד"ה על גי' דברים העולם עומד. וראה ד"ה זה דשנת היש"ת.

אלול – ר"ת .. לבב: בעה"ט עה"פ דברים ל, ו. ברי"ח ובי"ח שם הובא ג"ז בנוגע לתשובה, כי מדברים בכללות עבודת חודש אלול.

איזו .. תפלה: תענית בתחלתה (וברמב"ם ריש הלי' תפלה – בשינוי לשון).

עבודה שהיא בלב: בלב ועם הלב (ראה סד"ה כי חלק תרצ"ט).

ברי"ח ובי"ח הנ"ל: = הנזכרים לקמן (בהערה הבאה).

ד"ה אני לדודי תרכ"ט, עת"ר: סה"מ תרכ"ט ע' שכה. עת"ר ע' שדמ.

אני לדודי ודודי לי: שה"ש ו, ג.

עליהם העולם עומד: אבות פ"א מ"ב.

עולם קטן זה האדם: תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב). ועוד.

ד"ה זה דשנת היש"ת: סה"מ היש"ת ע' 160 ואילך.

סד"ה כי חלק תרצ"ט: סה"מ תרצ"ט ע' 46.

ועוד אמרו: אלול — ר"ת (והאלקים) אנה לידו ושמתי לך (מקום) — ערי מקלט. ובעבודת האדם זהו **קו התורה**, כי דברי תורה קולטין הן. אלול — ר"ת: (ומשלוח מנות) איש לרעהו ומתנות לאביונים, קו דגמילות חסדים.

* * *

ויהי רצון אשר יעשה כאו"א בכל האמור בזריזות המתאימה ובהצלחה רבה,

ובימי החשבון דשנה העוברת וההכנה לשנה הבאה, הרי במקום המצב אשר, בלי הכתוב „נמוגים ארץ וכל יושבי" — יאמר בצדק „אנכי תכנתי (ע"י התשובה — כל שלשת) עמודי סלה" ו„תרוממנה קרנות צדיק" — ועמך כולם צדיקים — בסוף ימי הגלות, עקבתא דמשיחא, ויזכה בקרוב ממש, בתוככי כל אחבניי שליט"א, לגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, גאולה הנרמזת גם היא, כמאמר חז"ל, בר"ת דשם החודש,

אלול — ר"ת .. לך: פע"ח שר"ה שם. שי הפסוקים שמות כא, יג. **קו התורה .. הן:** בארוכה בליקוט אלול תשי"ד. **דברי .. הן:** מכות י, א. וראה צפע"נ לשם (מהדו"ת לו, ג). **אלול — ר"ת .. לאביונים:** סי' ערוגות הבושם, א"ר (ריש סתקפ"א) בשם סי' אמרכל. **במקום המצב .. צדיק:** ע"פ המדרש הובא בטווא"ח סו"ס תקפ"א ובירוש' ר"ה פ"א ה"ג: בנוהג שבעולם כו' אבל ישראל אינן כן .. ושמוחין יודעין שהקב"ה עושה להן נסים. **בלי הכתוב:** תהלים עה, ד. שם, יא. **נמוגים .. סלה:** מיוסד על פרש"י עה"פ (ממדרש תהלים שם) דקאי על זמן מתן תורה. **תרוממנה קרנות צדיק:** להעיר ממחז"ל (ראה זח"ג קג, ב. הובא בלקו"ת דברים צב, ב. ושה"ש נ, ב) דמשיח עתיד לאתבא צדיקיא בתיובתא. **קרנות צדיק" — ועמך כולם:** ראה מדרש תהלים שם. **ועמך כולם צדיקים:** ישע"י ס, כא. ובסנה' ר"פ חלק דקאי על כל ישראל.

בליקוט אלול תשי"ד: נדפס עוה"פ — תשל"ה, תש"מ. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 177. וש"נ. איש לרעהו ומתנות לאביונים: אסתר ט, כב. תהלים עה: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.

רצא

כ"ק אדמו"ר זי"ע

להוי' ויאמרו לאמר אשירה — ר"ת אלול למפרע, כי אז יצאו כל ניצוצין מהגלות.

בברכת כוח"ט ולהצלחה רבה

מ. שניאורסאהן

יא'תתקד

[נימי אלול, ה'תשל"ו]

נתקבל ות"ח.

ודבר בעתו — בימים שהמלך בשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם.

אזכיר עה"צ.

יא'תתקה

ב"ה, ג' אלול תשל"ו
ברוקלין

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכ' ובו בקשת ברכה פ"נ מיום כ"ט מנ"א,

להוי' .. מהגלות : פע"ח שר"ה פ"א.

ר"ת למפרע : אולי י"ל הטעם כי זהו דרך יציאת ניצוצין מהגלות, מלמטה, למעלה.
וראה לקוטי לוי יצחק לפסחים (עי' קד) ולזח"ג (עי' תעב). — וראה שו"ע האריז"ל ר"ח אלול.

להוי' ויאמרו לאמר אשירה: בשלח טו, א.

יא'תתקד

מענה כללי-פרטי בימי אלול (ראה לעיל אגרת יא'תתס, ובשוה"ג שם).
בימים .. לכולם: לקו"ת ראה לב, ב.

יא'תתקה

מצילום האגרת.

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

כיון שמצות התורה שהבעל יפרנס את המשפחה — לכן יעשה כעצת הידידים שכותבה לעבוד בבית החרושת של משה שי' גאָלדשמיט, וכמובן — עבודה באמונה. והשם יצליח.

בברכת כוח"ט

מ. שניאורסאהן

יא'תתקו

[ד' אלול, ה'תשל"ו]

למשתתפי כנס מורי ומנהלי בתי ספר
רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש
אשר בארץ הקדושה ת"ו שליט"א

שלום וברכה!

יהי רצון אשר יהא הכנס בהצלחה רבה ובפרט אשר השנה שנת החינוך לתורתנו ומצוותי וחפץ השם בידם יצליח להעמיד תלמידים ותלמידות הרבה בכמות ובאיכות,

שכאו"א מהם יחנך סביבתו ויאירה בנר מצווה ותורה אור,

וכמאמר רבנו הזקן יקבלם המלך בשדה בסבר פנים יפות ויראם פנים שוחקות, ויכתבו ויחתמו לשנה טובה ומתוקה.

יא'תתקו

מברק. נדפס ב"התקשרות" גליון נח ע' 18.

כנס מורי ומנהלי כו': לקראת שנת הלימודים הבאה — תשל"ז.

שנת הדינוך: כדלעיל אגרת יא'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

וכמאמר רבינו הזקן: לקו"ת ראה לב, ב.

יא'תתקז

ב"ה. ז' אלול, ה'תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

לכבוד מערכת, "מחשבת"

ת.ד. 363 בני ברק

שלום וברכה!

הננו מאשרים בזה קבלת החוברת, "מחשבת", אייר-סיון, תשל"ו, ורב תודות עבור תשומת לבם.

כיון שספרית כ"ק אדמו"ר שליט"א היא לתועלת הרבים, בודאי ישלחו לכאן גם החוברות הבאות, וכן החוברות הקודמות, כמו שנוהגים כו"כ מו"ל. ואם מענין להם לקבל מעניני הדפוס היו"ל על ידינו (כגון השיחות לנוער וכדו"י) יואילו נא להודיענו ונשלח להם בחפץ לב.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מזכיר

נ.ב. לתשומת לב, "דבר המערכת":

בקשר עם המובא שם, "רצונו של אדם, הוא כבודו" — כך שגורה אימרה בפי הבריות.

באנו להעיר כי מקורו של מאמר האמור הוא **בספר חסידים**, סי' קנ"ב, ועל פי מ"מ שם: ירושי' פאה, פ"א ה"א — "הואיל והיא רצונה היא כבודה".

יא'תתקח

ב"ה, י"א אלול, ה'תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור מר יצחק נ"י בעל הנס

שירז

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מט"ו באב, בו כותב אודות תלמידים

יא'תתקח

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

הו"ח .. בעל הנס: במכתבו: משמש בקהילת שירז-פרס בתור אחראי על עניני קודש של הקהל כולו, ובפרט על עניני הנוער. כידוע לכ"ת קיים מוסד אוצר התורה בפרס, וכמובן גם בשירז .. ישנם תלמידים שהם באים לארצות הברית להמשיך את לימודיהם באוניברסיטאות, וכידוע לו יותר ממני שהאוירה החפשית שם איך הוא .. אם יש אפשרות להפנות אותם לכ"ת, או למוסד שכ"ת מציע, להדריכם ולעזור.

הבאים לארה"ב להשתלם בלימודיהם, ושואל אם אפשר להפנות אותם למוסדות מתאימים שיקבלו מהם השפעה הרצויה, וכו'.

מובן שבעיקר תלוי במצב הפרט, כי בכלל ידועים המוסדות כאן שהם ברוח התורה והמצוה.

ובכל אופן, אם התלמידים, בבואם לכאן, יפנו אל אגודת הרבנים, או למזכירות שלנו, או ל"מרכז לעניני חינוך" וכדומה, בודאי יקבלו הדרכות ועזר כפי האפשרי.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה.

יא'תתקט

[אלול, ה'תשל"ו]

כנהוג מכו"כ שנים **כמפורסם**. וא"א לשנות עי"ז **לבייש** את כל אלה שלא נתקבלו אע"פ שבקשו.

יא'תתקי

ב"ה, ערב ח"י אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ילדים (ווילדות) חביבים,
ברוכים תהיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי ההודעה שנכנסתם לשנת הלימודים החדשה, שהתחילה בסמיכות ליום הבהיר ח"י אלול — יום הולדת שני המאורות הגדולים,

יקבלו הדרכות ועזר: בשנת תשל"ט, כשהתחילה המהפכה בפרס, עסק כ"ק אדמו"ר בהצלת ילדי פרס והסתדרותם בארצות הרווחה. וראה גם "התקשרות" גליון תתנח ע' 9 ואילך. גליון תתנט ע' 11 ואילך. קובץ "א חסידישער דערהער" גליון 9 (ניסן תשע"ג) ע' 24 ואילך.

יא'תתקט

מהעזקה. מענה על בקשה להכנס ל"יחידות" בחודש אלול.

יא'תתקי

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 353.

הבעל-שם-טוב ורבנו הזקן, אשר בחייהם ובתורתם ובהוראותיהם האירו את דרך החיים של עמנו בני ישראל עד היום הזה.

בודאי שמעתם עד כמה התמסרו שני גדולי מנהיגי ישראל אלה למען חינוך ילדי ישראל ברוח התורה והמצוה, ועוררו את תלמידיהם וכל ההולכים בעקבותיהם לעשות ולפעול גם הם, ללא ליאות ובמסירת נפש, למען חינוך בני ובנות ישראל בכל מקום שהם בדרך התורה ומצותי.

מהאמור תבינו גודל ערך החינוך שלכם, ותעשו כל התלוי בכם שתהיו עמלים בלימוד התורה בהתמדה ושקידה ומשתדלים שההנהגה שלכם תהי' מתאימה במלוא המידה להוראות התורה, תורת חיים, בהידור קיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם. וגודל החשיבות שבזה הוא לא רק בשבילכם וטובתכם ולטובת בני המשפחה היקרים לכם, שיחיו, אלא גם לטובת כל עמנו בני ישראל בכל מקום שהם, כמבואר בשיחה של כ' מנחם אב.

והיות וילדים מעורבים זה בזה ועוד יותר ממבוגרים. הרי יש לכם האפשרות, והחובה, לקיים מצוות ואהבת לרעך כמוך עוד ביתר שאת – להעניק כל אחד לחברו וכל אחת לחברתה מהטוב והיוקר של החינוך על טהרת הקודש שזכיתם לו ואשר למרבה הצער רבים ורבות מבני גילכם עדין לא זכו לזה, ולהיות להם ולכל הסביבה דוגמא חי' ומזהירה.

ומובטחים אתם אשר השם יתברך נתן לכם כל הכוחות הדרושים לכם להוציא לפועל כל אשר ה' דורש מכם ומצפה מכם, ואין הדבר תלוי אלא ברצונכם ובהחלטתכם.

ויהי רצון אשר תמלאו כל האמור מתוך חיות ואור, שזה עוד יגדיל את הצלחתכם, ויבטיח עוד יותר אשר אתם ומוריהם והוריהם וכל בני משפחתכם שי' תיכתבו ותחתמו לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בחיבה ובברכה לשנה טובה ומתוקה

מ. שניאורסאהן

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

וחי בהם: אחרי ית, ה.

בשיחה של כ' מנחם אב: לקו"ש חכ"ד ע' 423 ואילך.

ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.

יא'תקיא

ב"ה, יום שני פ' אתם נצבים היום כולכם,
חיי אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דער חודש אלול איז, ווי באַוואוסט, דער חודש פון חשבון־צדק פאַר
דעם פאַרגאַנגענעם יאָר, און צוגלייך דער חודש פון הכנה, צוגרייטונג, צום
נייעם יאָר — וואָס דאָס איז דאָך אויך אַ תכלית פון דעם חשבון־צדק:
ניט נאָר צו טאָן און משלים זיין (דערגענצען) דאָס וואָס מ'האַט
פאַרפעלט, נאָר אויך — צו וויסן און באַשליסן מיט דער נויטיקער
שטאַרקייט וועגן דער טאָג טעגליכער אויפפירונג אַ גאַנץ יאָר וואָס וועט
מאָכן דעם נייעם יאָר פאַר אַ שנה טובה ומתוקה ברוחניות, ובמילא וועט
עס זיין אַ שנה טובה ומתוקה בגשמיות.

אתם נצבים היום כולכם: נצבים כט, ט. ראה לקו"ת עה"פ דהיום קאי על ר"ה.
וראה זח"ב ר"פ בא.
חיי אלול: יום הולדת שני המאורות הגדולים מורנו הבעש"ט (בשנת תנ"ח) ורבנו
הזקן (בשנת תק"ה). וראה בארוכה סי' השיחות ה'תש"ג ע' 141.
חודש אלול .. פאַרפעלט: ראה ליקוטי מהרי"ל במקומו. טווא"ח ר"ס תקפ"א. ל"ת
להאריז"ל ר"פ תצא עה"פ וראית ג' ירח ימים. לקו"ת ד"ה אני לדודי (וכן בסידור וכו'
ד"ה זה). באוה"ת שם. ובפנים יפות (לבעל ההפלאה) פ' אחרי ד"ה ביד איש עתי דהם
ימי כפרה על כל השנה ונרמז במשנה (כתובות נז, א) נותנין לבתולה (אלול מזלו בתולה)
י"ב חודש.

יא'תקיא

מצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש חי"ד ע' 458 ואילך. וראה לקמן אגרת שלאח"ז.
לקו"ת עה"פ: ר"פ נצבים.
עה"פ וראית ג' ירח ימים: **תצא כא, יא"ג.**
לקו"ת ד"ה אני לדודי: **ראה לב, א ואילך.**
בסידור: **עם דא"ח — שער האלול רכה, ג ואילך.**

אין דעם חודש אלול גופא, קומט דער טאָג פון חיי אלול און ברענגט אַ ספּעציעלע דערמאָנונג, ערמוטיגונג און אויך אַ ווענדונג אין די צוויי ענינים פון חשבון און הכנה: פון דעם טאָג הויבן זיך אָן די לעצטע 12 טעג פון יאָר, און דעריבער דאָרף דער חשבון זיין נאָך מער פנימיות'דיקער און אַרומנעמען די אַלע חדשים פון יאָר – **יום לחודש**, אַ טאָג פאַר יעדן חודש, און זייער אָנהייבס איז **חי אלול**. אויך – לויט דער ערקלערונג פון רבותינו נשיאנו – איז דער טאָג חיי אלול דאָרף אַריינבריינגען **חיות**, לעבעדיקייט, אין דער עבודה פון גאָנץ חודש אלול אין אַלע אירע פרטים, ובכלל – אין די ענינים פון חשבון און פון הכנה.

* * *

אייגענטלעך וואָס איז שייך לעבעדיקייט אין אַן ענין פון אַ חשבון צדק וואָס האָט צו טאָן מיט „טרקענע" פאַקטן? נאָר

עס איז באַוואוסט די הוראה, אַז אַזוי ווי מ'דאָרף ניט פאַרגעסן די אייגענע חסרונות, כדי זיי אויסצובעסערן ובשלימות, אַזוי דאָרף מען אויך ניט פאַרגעסן די אייגענע מעלות, כדי זיי אויסצונוצן אין דער פולסטער מאָס,

כדי דאָס זאָל אָפּגעטאָן ווערן כדבעי לוי למיעבד – אין דער גרעסט מעגליכער מאָס – מוז עס געטאָן ווערן מיט אמת'ער לעבעדיקייט.

אַ חשבון צדק פון די חסרונות קען אַ מאָל בריינגען צו אָפהענטיקייט, אָדער נאָכמער, צו יאוש. אַ חשבון צדק פון די מעלות קען בריינגען צו

יום לחודש: סי' השיחות ה'תש"ג ע' 177, 179.

חיי אלול .. **חיות**: סי' השיחות ה'תש"ה ע' 122. נתבאר בלקו"ש כרך ב' ע' 388 ואילך; שם כרך ד' ע' 1352.

אין אַלע אירע פרטים: שכללותם ג' העמודים דתורה עבודה וגמ"ח, וענין התשובה (ליקוט אלול. ובכ"מ).

די הוראה .. **חסרונות** .. **מעלות**: ראה לקו"ד כרך ד' ע' תקפא. היום יום ע' קז.

כדבעי לוי למיעבד: ראה כתובות סז, א.

חסרונות .. **אָפהענטיקייט**: ראה תניא פכ"ו ואילך.

מעלות .. **זעלבסט-צופרידנקייט**: ראה צוואת הריב"ש סי"ב. קונטרס ומעין מט"ורטז.

זעלבסט־צופרידנקייט מיט דעם אויספיר אָז ער האָט שוין דערגרייכט דעם מצב פון זיין שלמות.

דער סימן און אויפטו פון לעבעדיקייט אָבער איז — וואַקסן

און ניט נאָר דער וואַקסן פון אַ צומח, אין זעלבן אָרט (און מצב), נאָר פון אַ חי — אַריבערגיין אין אַן אָרט וואָס איז בעסער פון זיין אָרט, ביז איצט,

און ניט נאָר בייטן זיין אָרט, נאָר וואַקסן אין בייטן זיך אַליין, זיין טבע, געוויינהייט און זיין גאַנצן מהות, פון גוט צו נאָך בעסער און נאָך בעסער — אמת'ע לעבעדיקייט פון אַן אידן וואָס איז אָנגעזאָגט געוואָרן לשנות טבע מידותיו.

* * *

און דער כח אויף צו דערגרייכן דאָס אַלעס איז געגעבן געוואָרן יעדער אידן, צו „כולכם" פון ראשיכם שבטיכם ביז חוטב עציך ושואב מימך,

וואָרום יעדן'ס לעבעדיקייט נעמט זיך און איז שטענדיק פאַרבונדן מיט, ווי תורה זאָגט: **ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום** — זייענדיק אינגאַנצן צוגעטראָגן צו ג'טלעכקייט, דער מקור פון לעבן און לעבעדיקייט, דורך תורת־חיים און אירע מצות, **וחי בהם**.

וואַקסן אין בייטן זיך אַליין: שאז כל העליות (הצמיחות) שלפני זה הן באופן אחר לגמרי. וע"ד החילוק דצומח וחי שבצומח וחי לצומח וחי שבאדם. (עיינ ספר תקס"ח לאדה"ז ע' קכג). **ובהלכה** (זבחים צא, א) אטו שבת למוספין אהני לתמידין לא אהני (בתמי). וראה צפע"נ ר"פ קורח דמסיק שזהו עיקר באמונה מירוש' סנהדרין רפ"י.

זיין טבע .. מהות: ראה סד"ה לך לך תרס"ו, תרס"ז.

לשנות טבע מידותיו: ח"פ להרמב"ם פ"ו. תו"א תולדות יט, ב ואילך. לקו"ד כך א' ע' נו ואילך.

ראשיכם .. מימך: נצבים כט, ט"ו"ד. — וראה תנחומא. אוה"ת עה"פ (ע' א'רז).

ואתם הדבקים .. היום: ואתחנן ד, ד. וראה אדר"נ ספלי"ד. לקוטי לוי"צ לזח"ב (ע' קלג).

וחי בהם: אחרי יח, ה. וראה אור תורה שם (נתי באוה"ת שם).

סד"ה לך לך תרס"ו, תרס"ז: המשך תרס"ו ע' פט ואילך. ע' תקכג ואילך.

תורת־חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

באוה"ת שם: אחרי ע' צט ואילך.

און מיזעט באַשיינפערלעך, אַז יעדע זאָך וואָס ווערט געטאָן מיט לעבעדיקייט, ווערט דאָס דערגרייכט מיט מער הצלחה און מיט מער שלימות. און – וואָס איז ניט ווייניגער וויכטיג – אַזאַ פעולה מאַכט דעם געהעריגן רושם אויף אַנדערע, צו ווערן מיטגעצויגן אין דעם זעלבן גייסט, וואָרום די בעסטע השפעה איז אַ לעבעדיגער ביישפיל.

* * *

ויהי רצון, אַז יעדער איינער און איינע זאָל אויסנוצן די גרויסע געלעגנהייט פון די לעצטע טעג פון יאָר, און אויך דערנאָך אין די אַלע טעג פון דעם קומענדן יאָר – מיט אמת'ר לעבעדיקייט אין דער פולסטער מאָס, ווי אויבן דערמאָנט,

און דאָס זאָל בריינגען יעדן איינעם און איינע, בתוככי כלל ישראל, אַ כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, לחיים טובים ולשלום,

ביז צו ביאת משיח צדקנו, ווען ס'וועט מקויים ווערן די ג'טלעכע הבטחה: תרוממנה קרנות צדיק, בקרוב ממש.

בכבוד ובברכה

מנחם שניאורסאהן

וחתימה .. ולשלום : להעיר מסיום וחותרם המשך מים רבים תרל"ו.
תרוממנה קרנות צדיק : תהלים עה, יא. וברש"י: צדיקו של עולם ישראל שהם שבחו של הקב"ה.

תהלים עה: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.

יא'תתיב

ב"ה, יום שני פ' אתם נצבים היום כולכם,
חיי אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

חודש אלול הוא, כידוע, חודש של חשבון־צדק על השנה החולפת, ויחד עם זה חודש הכנה לשנה החדשה — דבר שהוא (— ההכנה) מתכליתו ומטרתו של חשבון־הצדק האמור: לא רק לתקן ולהשלים את מה שחסר, כי אם גם לדעת, ולהחליט בתוקף הראוי, לגבי ההתנהגות היום־יומית במשך כל השנה, דבר שיעשה את השנה החדשה לשנה טובה ומתוקה ברוחנית, ולכן תהי' זו שנה טובה ומתוקה בגשמיות.

בתוך חודש אלול עצמו — בא היום חיי אלול ומביא אתו תזכורת מיוחדת, עידוד וגם פני' ושינוי בקשר לשני הענינים, של חשבון ושל הכנה: יום זה, חיי אלול, הוא תחלתם של 12 הימים האחרונים של השנה, ולכן צריך החשבון להיות פנימי יותר ולהקיף את כל חדשי השנה

אתם נצבים היום כולכם: נצבים כט, ט. ראה לקו"ת עה"פ דהיום קאי על ר"ה. וראה זח"ב ר"פ בא.

חיי אלול: יום הולדת שני המאורות הגדולים מורנו הבעש"ט (בשנת תנ"ח) ורבנו הזקן (בשנת תק"ה). וראה בארוכה סי' השיחות ה'תש"ג ע' 141.

חודש אלול . . מה שחסר: ראה ליקוטי מהרי"ל במקומו. טווא"ח ר"ס תקפ"א. ל"ת להאריז"ל ר"פ תצא עה"פ וראית גו' ירח ימים. לקו"ת ד"ה אני לדודי (וכן בסידור וכו' ד"ה זה). באוה"ת שם. ובפנים יפות (לבעל ההפלאה) פי אחרי ד"ה ביד איש עתי דהם ימי כפרה על כל השנה ונרמז במשנה (כתובות נז, א) נותנין לבתולה (אלול מזלו בתולה) י"ב חודש.

יא'תתיב

אגרת זו היא תרגום ללה"ק מאגרת שלפנ"ז שהוגהה על ידי כ"ק אדמו"ר, ונדפסה והתפרסמה בגליון בפ"ע, וב"תורת מנחם — אגרות מלך" ח"א ע' רמה ואילך.
לקו"ת עה"פ: ר"פ נצבים.

עה"פ וראית גו' ירח ימים: תצא כא, יא"ג.

לקו"ת ד"ה אני לדודי: ראה לב, א ואילך.

בסידור: עם דא"ח — שער האלול רכה, ג ואילך.

— **יום לחודש**. „חי אלול“ הם גם לפי הסברם של רבותינו נשיאינו, היום שצריך להכניס **חיות**, חיוניות, בעבודה הנפשית של חודש אלול על כל פרטי, ובכלל — בעניינים של חשבון והכנה.

* * *

לכאורה: מה שייך „חיוניות“ בענין כמו חשבון צדק, הקשור עם עובדות „יבשות“?

ברם, ידועה ההוראה שכשם שאין לאדם לשכוח את חסרוניותו, כדי לתקנם ובשלימות, כן אין לו לשכוח את מעלותיו, על-מנת לנצל במלוא המידה,

— וכדי שהדברים ייעשו „כדבעי לי“ למיעבד — במדה האפשרית במירבית — עליהם להיעשות בחיוניות אמיתית.

חשבון-צדק של חסרונות עלול, פעמים, להביא לרפיון, או, יותר מזה, לידי יאוש. חשבון צדק של מעלות עלול להביא לשביעת-רצון עצמית ולמסקנה וכאילו הגיע למצב של השלימות שלו.

אך סימן לחיוניות ותוצאה שלה — היא: צמיחה,

ולא צמיחה של סוג ה„צומח“, שהיא בו במקום (ובמצב), כי אם של „חי“ — מעבר אל מקום טוב יותר מן המקום בו הוא נמצא עד עתה, ולא רק שיחליף את מקומו, כי אם גם שהצמיחה תתבטא בתמורות

יום לחודש: סי' השיחות היתשי"ג ע' 177, 179.

ח"י אלול .. **חיות**: סי' השיחות היתשי"ה ע' 122. נתבאר בלקו"ש כרך ב' ע' 388 ואילך; שם כרך ד' ע' 1352.
על כל פרטי: שכללותם ג' העמודים דתורה עבודה וגמ"ח, וענין התשובה (ליקוט אלול. ובכ"מ).

ההוראה .. **חסרוניותיו** .. **מעלותיו**: ראה לקו"ד כרך ד' ע' תקפא. היום יום ע' קז.
„**כדבעי לי למיעבד**“: ראה כתובות סז, א.
חסרונות .. **לרפיון**: ראה תניא פכ"ו ואילך.
מעלות .. **שביעת רצון עצמית**: ראה צוואת הריב"ש סי"ב. קונטרס ומעין מט"ר-טז.

בו עצמו, שיחליף את טבעו, הרגליו ואת כל מהותו, מטוב לטוב יותר וטוב עוד יותר.

— חיוניות אמיתית של יהודי שנצטוו „לשנות טבע מידותיו“.

* * *

והכוח להשיג את כל האמור ניתן לכל יהודי, ל„כולכם“, למן „ראשיכם שבטיכם“ ועד ל„חוטב עציך ושואב מימין“.

שהרי החיוניות של כל אחד נובעת וקשורה עם — כאמור בתורה: „**ואתם הדבקים בה' אלקיכם, חיים כולכם היום**“, להיות בדקות מתמדת ושלמה לאלקות, מקור החיים והחיוניות, על־ידי „תורת־חיים“, ומצוותי — „**וחי בהם**“.

וכפי שאנו רואים במוחש, כל דבר הנעשה בחיוניות מגיע לתוצאות ביותר הצלחה וביתר שלימות. וכן — דבר שאינו חשוב פחות — פעולה כזאת עושה את הרושם הראוי על אחרים, כדי שיימשכו לאותה אווירה ורוח, שכן ההשפעה הטובה ביותר היא הדוגמא החי'.

* * *

ויהי רצון, שכל אחד ואחת ינצלו את ההזדמנות הגדולה של הימים האחרונים של השנה, ולאחר מכן בכל ימי השנה הבאה — בחיוניות אמיתית במלוא המידה, כאמור לעיל,

צמיחה .. בתמורות בו עצמו: שאז כל העליות (הצמיחות) שלפני זה הן באופן אחר לגמרי. וע"ד החילוק דצומח וחי שבצומח וחי לצומח וחי שבאדם. (עיין ספר תקס"ח לאדה"ז ע' קכג). **ובהלכה** (זבחים צא, א) אטו שבת למוספין אהני לתמידין לא אהני (בתמי'). וראה צפע"נ ר"פ קורח דמסיק שזהו עיקר באמונה מירוש' סנהדרין רפ"י.

טבעו .. מהותו: ראה סד"ה לך לך תרס"ו, תרס"ז. **לשנות טבע מידותיו:** ח"פ להרמב"ם פ"ו. תוי"א תולדות יט, ב ואילך. לקו"ד כך א' ע' נו ואילך.

ראשיכם .. מימין: נצבים כט, ט"ו"ד. — וראה תנחומא. אוה"ת עה"פ (ע' אירז). **ואתם הדבקים .. היום:** ואתחן ד, ד. וראה אדר"נ ספלי"ד. לקוטי לוי"צ לחי"ב (ע' קלג).

וחי בהם: אחרי יח, ה. וראה אור תורה שם (נתי' באוה"ת שם).

סד"ה לך לך תרס"ו, תרס"ז: המשך תרס"ז ע' פט ואילך. ע' תקכג ואילך. תורת־חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

ודבר זה יביא לכל אחד ואחת, בתוככי כלל ישראל, כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, לחיים טובים ולשלום,
עד לביאת משיח צדקנו, כשתקויים ההבטחה האלוקית: תרוממנה קרנות צדיק, בקרוב ממש.
בכבוד ובברכה

מנחם שניאורסאהן

יא'תתקיג

בי"ה, ח"י אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת התזכיר מיי"ט אב, והנדון: „קריאה לרועי ישראל לעלות ציונה“, ומצטטים בו המקורות בתורה בענין ישיבת ארץ-ישראל וכו'.

מבלי להכנס לשקוי"ט בהמקורות, בפרט שאין כל צורך בזה, שהרי כמה ספרים וחוברות ומאמרים נדפסו בזה, רצוני לעמוד כאן על התוצאות מקריאה כהנ"ל שיצאה לפני כמה שנים במדינות שונות – תוצאות ידועות ומפורסמות, אף שמכמה טעמים מעלימים אותן, או עכ"פ מטשטשים, ועוד יותר מסלפים אותן.

ובהקדמה: בודאי שהכל מודים גודל חשיבות ארצנו הקדושה וכו', ומקרא מלא דבר הכתוב – ארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה,

וחתימה .. ולשלום: להעיר מסיום וחזרת המשך מים רבים תרל"ו.
תרוממנה קרנות צדיק: תהלים עה, יא. וברש"י: צדיקו של עולם ישראל שהם שבחו של הקב"ה.

באוה"ת שם: אחרי ע' צט ואילך.
תהלים עה: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.

יא'תתקיג

ארץ .. אחרית שנה: עקב יא, יב.

הרי בסגנון חכמינו ז"ל מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, כלומר קיום עם ישראל, ועד כדי כך אשר שנו חכמים במשנתם: המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא (סנה' לז, א).

ועתה בנוגע לעובדות. בתקופתנו, קריאה בסגנון האמור, ובכמה מקומות בצירוף לחץ באופנים שונים, הופנתה לרועי ישראל במרוקו לפני כעשרים שנה ויותר, ובכמה מקומות הצליחו בזה, והחכמים והשוחטים עזבו צאן מרעיתם ועלו לאה"ק ת"י. ותיכף ומיד התחיל תהליך ההתבוללות של אחינו בניי שנשארו במרוקו ללכת הלוך וגדל בממדים מבהילים, וכידוע לכל המתעניין בזה, ותהליך האמור הולך ונמשך.

בהודו (אינדיע) הי' ממש כדברים האמורים ובאותן התוצאות.

ממש ככל האמור הי' גם בפרס בתוצאות האמורות.

ממש באותו התהליך הי' בכמה מדינות באמריקה הדרומית עם תוצאות האמורות.

וכן הי' גם בכמה ערים ומדינות (סטייטס) בארצות הברית, והתוצאות בנוגע להתבוללות וטמיעה וכו' — כנ"ל.

הכי משווע והכי מבהיל הוא שעשו כפי האמור בנוגע לשלשה מיליון אחינו בני ישראל בברית המועצות, ובעוונותינו הרבים הצליחו — ואני מדגיש בעוונותינו הרבים — ולא נשאר שם אלא כשנים שלשה רבנים, ועל דרך זה שוחטים ומוהלים, והפקירו קרוב לשלשה מיליון מבניי, ומהם כמיליון נוער, על ידי תעמולה האמורה. וכפי הנראה מהתזכיר שלו עוד ידם נטוי, ולא רק מנקודת מבט של הדתיים, אלא גם כן לוקחים משם כל הנקראים „אֶקְטִיוִּיסטֵן" אשר גם הם נלחמים בהתבוללות, אלא שנדמה להם שזה מטעמים אחרים, וכו'.

אין הזמן גרמא כלל להאריך בענין שאינו לשבחם של מישהו מבניי, אבל לאחריו כל הלימוד זכות ושכוונתם רצוי וכו', הרי בכגון זה העיקר הוא מה הן התוצאות, ועדיין לא מצאתי אופן של תשובה שיכפר על זה שגרמו (בודאי שלא בכוונה, אבל סו"ס התוצאות עיקר, כנ"ל) להתבוללות של כמה וכמה מאות אלפים של הנוער מבני ובנות ישראל.

לכאורה, על פי הנ"ל מהי כוונתי במכתבי? וכוונתי אחת, מיוסדת על מאמר חכמינו ז"ל אל יתיאש אדם באיזה מצב שיהי, וכולי האי ואולי על ידי שורותי הנ"ל המועטות בכמות לגבי רציניות הענין יועיל שיפסיקו תיכף ומיד תעמולה האמורה וישתדלו לתקן את האסון שנגרם עד עתה – על ידי השתדלות ותעמולה, כסגנונו, שרועי ישראל ירדו למשך תקופה מתאימה לחו"ל, ודוקא לעיירות קטנות וכיו"ב להלחם בהתבוללות. והרי זה פיקוח נפש ממש שאין זקוקים כלל לציין בזה מקורות בספרים אשר דוחה את הכל.

ותמורת הקריאה האמורה לרועי ישראל לעזוב צאן מרעיתם בתפוצות, הרי יכולים לפנות לאותם הנקראים „פשוטי עם" שאין בעזיבתם מקום מגורם סיוע ודחיפה להתבוללות וכו'.

ויהי רצון אשר ימים אלו דחודש אלול שהם ימי חשבון הנפש על העבר וקבלה על להבא, יעוררו גם כן חשבון צדק בכל האמור לעיל ביחד עם המסקנות המתאימות בפועל ממש.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

יא'תתקיד

ב"ה, כ' אלול תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה ארי' ליב שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי"ד אלול הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות לשאלתו בסיום מכתבו:

„ – מובן, ע"פ כתבו, שכל זמן שלא ימצא מקורות לעוד כסף בעתו הנדרש – והקבלן דורש תשלומין דוקא – יחכה בהבני'.

מאמר חכמינו ז"ל: ראה ברכות י, א (אפילו חרב כו' אל ימנע כו').

יא'תתקיד

מצילום כתי"ק, ומהעתק המזכירות.

מו"ה ארי' ליב: קפלן, צפת. אגרת נוספת אליו – לעיל חכ"ט יא'קמג.

יחכה בהבני': במכתבו – ע"ד המשך הבני' של הבית חב"ד, והתחלת בניית ביהכ"נ והמקוה. וראה לעיל ח"ל אגרת יא'שנט.

אלא שיברר מה עושים ריבוי המוסדות שנתייסדו
לאחרונה באה"ק ומשגשגים אף שאין להם קשרים כליובאָוויטש
וכו'.

אזכיר על הציון."

ולמכתבו מט"ו אלול, בשאלתו בנוגע להצעת פ' וכו' לעבוד באסיפת כספים,
הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות:

"הניסה בזה? המסוגל לזה? בכל אופן הרי יכול לנסות
עתה — כשאין אחריות מוסד קיים עליו."

בברכת כוח"ט

הרב ח.מ.א. חדקוב

יא'תתקטו

ב"ה, כ' אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אגודת בית-הכנסת "בית-א-ל"
שכונת גיורא, גבעת שמואל ת.ד. 37555, ת"א
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבם מיי"ב אלול, עם המצורף אליו, בקשר עם
טכס הנחת אבן הפנה לבנין בית הכנסת ביי"ט אלול (תמוז).

ויהי רצון שחפץ ה' בידם יצליח לגמור הבנין, ושיהי' מקום
שמגדלין בו תפילה ומקום שמגדלין בו תורה, כדרשת חכמינו ז"ל (מגילה
כז, א), בקביעת עתים לתורה בכל יום, ובפרט להלכות הצריכות בחיי
היום-יום ובשבתות וימים טובים.

ואם זה הוא מתפקידו העקרי של כל בית-כנסת בכל מקום, על

יא'תתקטו

מהעזק המזכירות. אגרת בתוכן דומה ובאותו תאריך — אל: אגודת בית הכנסת "משכן
משה" קרית שמואל, חיפה.

אחת כמה וכמה בארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

והרי הנחת אבן הפנה היתה בימי הסגולה דחודש אלול, וביום שהוכפל בו כי טוב ומחרת יום הבהיר דח"י אלול, יום הולדת שני המאורות הגדולים, הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן ערוך זי"ע.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

נ.ב. אע"פ שאין בידי קרנות לענינים כהאמור, בכל זה, עכ"פ באופן סמלי, מצוי"ב המחאה פרטית משלי, וזכות הרבים מסייעתם.

יא'תתקטז

[מוצש"ק סליחות, כ"ג אלול, ה'תשל"ו]

1) בטח הוגה זה (בפרט – התוכן) ע"י עוד מומחים בכיו"ב (ונהגלת ישיבתם, – כיון ששמה הוזכר כמה פעמים ובמילא נושאה באחריות). וק"ל. ועפמשי"נ ותשועה **ברוב** יועץ.

2) **בכלל** טוב ונכון וכו', בכ"ז, כיון שנועד לרבים כדאי שיוגה עוה"פ.

לברר היש צורך **לצרף עלון**, "לוח התיקון" וכיו"ב.

ובכל אופן להדפיס (בחיותם של גומי וכיו"ב) בראש כל טופס **ב"ה**.

בע' 11 – שישמרו על קדושת הע' כיון שבו פסוקים וכו'.

בארץ .. אחרית שנה: עקב יא, יב.

יא'תתקטז

מהעתקה. מענה לא' התלמידים בישיבת "תפארת בחורים" (מאריסטאון), שהכין לדפוס מכ"ע (בשם "נפש") בעניני יהדות בשפה האנגלית, ושלח לכ"ק אדמו"ר העתק מגליון הראשון (שי"ל לקראת תשרי תשל"ז). נדפס בקונטרס "צדיק למלך" ז' ע' 223. "והאר עינינו בתורתך" (הערות הת' ואנ"ש, מאריסטאון) ע' רצה.

בטח הוגה: ראה גם לעיל חכ"ח אגרת יתתיז; חכ"ט אגרת יתתקפו, ובהנסמן בהערות שם.

זה: החומר לגליון הראשון (שנדפס לחודש תשרי תשל"ז).

ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יד, כד, ו.

בראש כל טופס ב"ה: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ז'תשנ"ט (ע' ה), ובהנסמן בהערות שם. ח"ל

אגרת יא'חקיג. "היכל מנחם" ח"א ע' רמט. וש"נ.

שישמרו על קדושת .. פסוקים: ראה גם לעיל אגרת יא'תתצא.

מכאן ולהבא — מוכרחת הגהת משפיע דדא"ח, התדברות עם שאר המתעסקים בכיו"ב, בכדי למנוע כפילות וכו'.
אזכיר עה"צ.

יא'תתקיז

ב"ה, כ"ה אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הד"ר אהרן שי' הכהן צ'חנובר

שלום וברכה!

הפתעה נעימה היתה לי קבלת מכתבו מכ"ג באב על ידי אחיו שי', והנני מודה לו בעד שימת לבבו לקחת מזמנו להשיב על שאלתי. ואף שהנושא הוא לא בשטח שלי, כפי שאמרתי גם לאחיו שי', ולכן הידיעות שלי בהאמור מוגבלות הן ביותר. בכל זה הרשיתי לעצמי לבוא בשאלה האמורה, לפי שראיתי דבר מפתיע בכמה שטחים, שדוקא המומחים והמתעסקים בהם בתמידיות לפעמים נשמט משימת לבבם פרט אשר הוא פשוט ביותר, ודוקא משום כך לא שמים לב אליו.

ומוכרחני להודות אשר לאחר קריאת מכתב כ' לא מצאתי בו מענה כפי שקיויתי, ואולי נמצא זה בשטח אשר אין הכתיבה יפה לו מטעמי בטחון וכו'.

נעים לי לנצל הזדמנות זו אשר נמצאים אנו בשלהי חודש אלול לאחל למר ולבני ביתו שיחיו שנה טובה ומתוקה, ובפרט אשר מזרע אהרן הוא אשר ניתן להם יפוי'כח, כביכול, מהקב"ה לברך את עמו ישראל באהבה, ובהבטחה אשר נוסף על ברכתם מצד עצמם הרי מקבלים ביחד עם זה ברכה מיוחדת מהקב"ה, ובלשון הכתוב, ואני אברכם, וכן למר ברכה והצלחה לו ולפעלו הטוב לטובת הרבים.

בכבוד ובברכה.

יא'תתקיז

על ידי אחיו: יוסף צ'חנובר. ראה לעיל אגרת יא'תש — אליו.
שהנושא הוא לא בשטח שלי: הנמען הוא ביוכימאי, ופרופסור בפקולטה הרפואית של הטכניון.
ובלשון הכתוב: נשא ו, כז.

יא'תתק"ח

ב"ה, כ"ה אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אשר שי' קלדרון

שלום וברכה!

בנועם קבלתי המכ' והפ"ש ממנו על ידי ידידנו הנכבד מר לוי יצחק שי' פריידין, וגם תשורתו שלשת הבולים ד"מועדים לשמחה" לשנת תשל"ז שעיצב. ורב תודות עבור שימת לבו לשלחם לי.

ויהי רצון שיהי' באמת מועדים לשמחה לכל אחינו בני ישראל, כולל המבואר בתורתנו, תורת-חיים (הוראה בחיים) להמשיך מאור וחיות ושמחת המועדים בכל ימות השנה, ולא רק כללות ענין השמחה המשותפת לכל המועדים, כי אם גם המיוחד לכל אחד מהם, ובפרטיות:

מחג הסוכות — שהוא חג האסיף, "באספך מגרנך ומיקבדך", שי' לו רב טוב גשמי, אשר בשמחת החג מראה היהודי שידוע שלא בכוחו ובעוצם ידו עשה לו כל החיל הזה, אלא ברכת ה' היא תעשיר, וביחד עם זה מפגין שכל זה אצלו כמו הסוכה, "דירת ארעיי", והעיקר הוא הרוחניות והאלקות שבכל ענין, ומכאן —

לחג הפסח, זמן חרותו — שמשחרר מ"גלות מצרים", שבמובנו הפנימי הוא שיחרור מכל דבר שמיצר ומגביל את האדם (שהיא נקודת הגשמי, כי כל דבר גשמי במדידה והגבלה), על ידי שמתקשר ועושה עיקר מהרוחניות שהיא עיקר מהותו, ועד —

לחג השבועות, זמן מתן תורתנו — שמכיר שהרוחניות האמתית והערכים האמתיים הם ערכי תורתנו, תורת אמת, וכנ"ל תורת חיים,

יא'תתק"ח

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

מר אשר שי' קלדרון: מעצב גרפי ומאייר.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

"באספך מגרנך ומיקבדך": פ' ראה טז, יג.

שלא בכוחו ובעוצם ידו עשה לו כל החיל הזה: עקב ח, יז.

ברכת ה' היא תעשיר: משלי י, כב.

תורת אמת: מלאכי ב, ו.

הוראה בחיים לחיים ראויים לשמם – תורה אחת שניתנה מה' אחד, לעם סגולתו, גוי אחד בארץ, – ועל פי פירוש הבעל שם טוב, מייסד תורת החסידות – הממשיך אחדות הבורא גם בענינים „ארציים”.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני מאחל למר ולכל אשר לו כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה.

יא'תתקיט

ב"ה, כ"ה אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

מכתבה מח' אלול הגיעני באיחור זמן, ואזכירה על הציון בעת רצון
לברכת ה' בהמצטרך לה ולבני ביתה שיחיו.

ואף כי גדול הכאב והצער וכו', הרי ידוע נוסח המסורתי מעשירות
דורות בישראל שהנחמה היא „בתוך שאר אבלי ציון וירושלים”, אשר
אחד הביאורים בזה הוא שכמו שברור הדבר אשר אבלי ציון וירושלים
ינוחמו בוודאות על ידי השי"ת מקור הנחמה והברכה, כן הדבר ודאי אשר
המשפחה האבלה גם כן תנוחם על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו.

תורה אחת: בא יב, מט. תניא ספמ"ו.

[ל]עם סגולתו: ראה יתרו יט, ה.

גוי אחד בארץ: דברי הימים"א יז, כא. ועוד.

פירוש הבעל שם טוב: ראה הוספות לכתר שם טוב סי' צב.

יא'תתקיט

מצילים האגרת, והעתק המזכירות מוגה בכתי"ק. נדפסה בתורת מנחם – מנחם ציון ח"ב ע'
549 ואילך. לקו"ש חל"ה ע' 268 ואילך.

מכתבה: נדפס ב„היכל מנחם” ח"ב ע' עב ואילך בשוה"ג. בה כותבת: לפני שלשה שבועות
חרב עלי עולמי – בעלי היקר, אב לארבעת ילדי הקטנים היתומים, נלקח מאתנו שזה מלאו לו ל"ג
שנים .. עלי משימה קשה לחנך שלשה בנים מקסימים ובת לתפארה. אולי תשובתיך לשאלותי תתנה
לי עידוד ולו הקל ביותר.

נוסח המסורתי: ראה גם לעיל אגרת יא'תתסג, ובהנסמן בהערות שם.

כ"ק אדמו"ר זי"ע

שיא

וביחד עם זה באה הוראה אשר נוסח זה אומרים במשך השבעה ימים, ולאחרי זה אין לאומרו, והטעם הוא שאז מתחילה כבר תקופת הנחמה.

ובמצבה שלה, אשר ניתן לה תפקיד אחראי וביחד עם זה זכות ואושר גדול, ובלשונה, לחנך שלשה בנים מקסימים ובת לתפארה, שיחיו, הרי בודאי אשר בורא העולם ומנהיגו נותן כל הכוחות הדרושים לזה, כולל בטחון עצמי ועידוד רוח וכו'. וחינוך מוצלח של ילדים הרי קשור במצב רוח שלהם שיראו את האם עושה ענייני מתוך אושר ומנוחת נפש ומעודדת גם אותם לחיים מאושרים ושמחים. ואף שלכאורה, ובפרט בתקופה הראשונה, קשה הדבר, אבל כאמור לעיל, השי"ת נותן כח לכל אדם מתאים לתפקידו. וכשרואים תפקיד שנראה קשה, הרי בזה גם הוכחה אשר כוחות נעלים ובלתי רגילים ניתנו לזה או לזו שמוטל עליהם התפקיד.

ויהי רצון אשר בעמדנו לפני ראש השנה החדשה, יתחדש המזל של כאו"א מהם בתוככי כל עמנו בני ישראל, ומתוך מנוחת הנפש, בטחון חזק ובהצלחה רבה תמלא תפקידה האמור.

יש להאריך בהאמור עוד כמה, אבל על פי סגנון מכתבה בטוחני אשר גם האמור די הוא, ובפרט אשר הימים הבאים ימי סגולה הם, ובלשון הנביא ימי סגולה לדרוש את ה' שימלא הבקשות, ככתוב „דרשו את ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב", ואמרו חכמינו ז"ל — אימתי? בעשרת ימי תשובה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה כולל רב נחת אמתי מכל צאצאיי שי'

מ. שניאורסאהן

יא'תתקכ

ב"ה, כ"ה אלול, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מרדכי שי' לוי
רח' ברזוויל 3, חולון

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"ב אלול, בו כותב על „אפשריות הפקת אנרגי'
לייצור חשמל בתהליך פשוט",

מובן שעליו לפנות בזה לאלה המתעסקים בשטח זה בארצנו הק',
ובפרט שבזמן האחרון מתנהל מחקר אינטנסיבי בזה. ועל ידי המשרדים
המתאימים יודע על דבר המוסדות והאישים העוסקים בזה.

כיון שכל מאורע בהשגחה פרטית, וכתב דוקא אלי בענין האמור,
הרי על פי פרטי הדבר יש מקום לומר שהוא בכדי לתת לי הזדמנות
להעיר על דבר האפשריות של הפקת אנרגי' לייצור אור דנר מצוה ותורה
אור. במילים פשוטות יותר: להפיק הכוחות העצמיים הנמצאים בכל
אחד ואחת מבני ובנות ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל
ולאה, למלא תפקידם. ואף שלכאורה החומריות גוברת באדם, הרי יש
אפשרות להפיק ולגלות הפנימיות שבו והאיכות שבו, ועד לעצם נשמתו,
שזוהי התורה ומצותי', כמו שנאמר כי הם חיינו ואורך ימינו — נשמת
האדם היהודי ונשמת העולם כולו.

ולהשתמש בסגנון מכתבו, אפשרי הדבר בתהליך פשוט, היינו על
ידי דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, ועוד
ועיקר — על ידי דוגמא חי'. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לכתובה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות
וברוחניות.

יא'תתקכ

נר מצוה ותורה אור: משלי ה, כג.

כי הם חיינו ואורך ימינו: נוסח תפלת ערבית.

דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב: ר"ת בספר הישר שער י"ג. הובא בשל"ה שער
האותיות אות ל'.

ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

יא'תתקכא

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

שטייענדיג געציילטע טעג פאַר ראש־השנה, אין די טעג פון סליחות
און רחמים, ווען אַלע ענינים פון חודש אלול דריקן זיך אויס נאָך טיפער
ווי פריער, און בהמשך צום בריוו פון ח"י אלול, וואו עס האָט זיך גערעדט,
אַז דער מהות פון אַ אידן איז פאַרבונדן מיט דער לעבעדיקייט פון **ואתם**
הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום — דורך דער טאָג־טעגלעכער
הנהגה על פי תורה, **תורת חיים** און אירע מצוות, **וחי בהם**,

איז אויך אין אַט דער לעבעדיקייט דאָרף צוקומען אַ הוספה אין
די דאָזיקע טעג דערנענטערנדיג זיך צו ראש־השנה, ווען מיר בעטן:
זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים — אַ הוספה סיי אין איכות און סיי אין
כמות — און אויך אין די טעג נאָכדעם, עשרת ימי תשובה,

ימי הסליחות: ה'י דוד יודע שעתיד ביהמ"ק להיות חרב והקרבנות יהיו בטלין
וה'י מצטער על ישראל במה יה'י כפרה על עונותיהן ואמר הקב"ה לדוד כ'י יעמדו
לפני יחד **באגודה אחת** ויתודו כ'י ויאמרו לפני סדר סליחה ואני אענה אותם (אלי' זוטא
פכ"ג).

ואתם .. היום: ואתחנן ד, ד. וראה לקוטי לוי"צ לתצוה (ע' קלג): שיכול להיות
כולא חד ולא כדקא יאות כ'י זה נעשה ע"י כ'י ישראל דוקא כ'י **גבורי** כח כ'י.
ראש השנה ווען מיר בעטן: וכל עשיית (טושו"ע או"יח סתקפ"ב). וראה פע"ח ש'י
תפלות ר"ה פ"ו.

יא'תתקכא

מצילים האגרת. נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 461 ואילך. וראה לקמן אגרת שלאח"ז.

בריוו פון ח"י אלול: דלעיל יא'תתקיא.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

וחי בהם: אחרי יח, ה.

לויט דעם אינהאַלט פון דעם אויסדרוק פון חכמינו ז"ל „מחי חיים” —

* * *

דעם תואר און טיטול „מחי חיים” זאָגן חז"ל אויף דעם אויבערשטן, וואָס ער איז דער קוואַל פון לעבן און ער באַלעבט די לעבעדיגע, וואָס דאָס מיינט אויך אַז די (וואָס זיינען שוין) לעבעדיקע (דורך דעם אויבערשטן, בורא הכל), באַקומען פון עס נאָך אַ „נשמה לנשמה”, אויך אַ נשמה יתרה א.ז.וו.

עס איז דאָך אָבער דאָ דער אָנזאָג **והלכת בדרכיו** — צו גיין אין דעם אויבערשטנס וועגן און מדות: **מה הוא נקרא חנון אף אתה הי' חנון וכו'** — אַזוי ווי ער גיט אין אַן אופן פון מתנת חנם און שפע רב אַזוי דאָרף, כביכול, אויך יעדער איד זיין אַ חנון וכו'. דאָס גלייכן אין דעם ענין פון „מחי חיים”, דאָרף יעדער איד זיין אַ „מחי חיים” — אַריינגעבן לעבעדיקייט אין לעבעדיגע אידן, און אין אַן אופן אַז דאָס זאָל ניט נאָר צוגעבן **מער** לעבעדיקייט (אין כמות), נאָר אויך — אַ **נייע** לעבעדיקייט (אין איכות), און אויף אַזוי פיל ביז אַז דאָס טוט אויף ווי עס טוט אויף דאָס אַריינבלאָזן לעבן אין אַ דומם.

און וויבאלד אַז דאָס איז אַן אָנזאָג פון דעם אויבערשטן, איז זיכער אַז ער גיט די כוחות אויף מקיים זיין דאָס אין דער פולסטער מאָס.

אַזוי ווי דער עיקר איז דאָך מעשה בפועל, דאָרף זיך דער ענין פון

מחי חיים: יומא עא, א. ועיין המשך ר"ה תרס"ג. המשך ר"ה תש"ח. וראה ד"ה אתה הבדלת תש"י ס"ך.

נשמה לנשמה .. נשמה יתרה: זח"א (רמה, א). ביצה (טז, א) ובכ"מ. וראה סי' שערי זוהר (להרב מרגלית) לב"ר פיי"ד. ושי"ג.

אָנזאָג .. חנם: מ"ע מה"ת (שו"ע אדה"ז חאו"ח סקניו סי"ג בארוכה. רמב"ם הל' דעות פ"א ה"ה"ו (ובסהמ"צ מ"ע ח' בשינוי הסדר). וראה גם מו"נ ח"א פנ"ד).

שפע רב: ספורנו לתשא לג, יט.

זיכער אַז ער גיט: כי אינו מבקש אלא לפי כוחו (במדב"ר פ"ב, ג).

המשך ר"ה תרס"ג. המשך ר"ה תש"ח: סה"מ תרס"ג ותש"ח בתחלתם.

אתה הבדלת תש"י ס"ך: סה"מ תש"י ע' 44.

והלכת בדרכיו: תבוא כח, ט.

עיקר .. מעשה בפועל: אבות פ"א מ"ז.

„מחי' חיים" אויסדריקן אין אַ קאָנקרעטן אופן, אָנהויבנדיג מיט דער מצוה פון צדקה – וואָס צדקה איז פאַרבונדן מיט לעבן, דורך צדקה איז מען מחי' נפש – פון דעם אָרעמאָן און זיין הויזגעזינד.

און אין דעם גופא איז פאַראַן דער ענין כפשוטו – צו דערהאַלטן דעם אָרעמאָן ביים לעבן, און אויך אין אַ טיפּערן אופן – ווען דער אָרעמאָן געפינט זיך אין אַ פאַרצווייפלטע לאַגע און זעט ניט „מאין יבוא עזרי", און דער בעל-צדקה העלפט אים אַרויס און טוט עס **בסבר פנים יפות בשמחה ובטוב לבב**, איז דאָס אַן ענין פון מחי' נפש אין אַ טיפּערן אופן.

און פון צדקה בגשמיות צו צדקה ברוחניות. ובפרט אַז, ווי באַוואוסט, האָט דאָך יעדע גשמיות'דיגע זאָך איר רוחניות'דיגען שורש און מקור, פון וועלכע די זאָך קומט אַראָפּ אין דער גשמיות'דיגער וועלט און שעפט איר עקזיסטענץ און חיות.

דער ענין פון צדקה ברוחניות און דער באַטרעפּענדער „מחי' חיים" איז,

„מחי' חיים" .. **צדקה**: ראה סד"ה אם כסף, תרכ"ז.

מצוה פון צדקה: להעיר שע"ד הרגיל (משא"כ כשאין הרגש בלב, כשאין יודע למי נותנה וכיו"ב) מקיים בזה גם מצות ואהבת לרעך כמוך (ראה רמב"ם הל' אבל רפ"ד).

צדקה איז פאַרבונדן מיט לעבן: ראה תניא פל"ז (מח, ב): בצדקה כו' נותן חיי נפשו לה'. ועד"ז בתורה דאימתיה הוא חייכם בשעה שאתם יגיעים בו (ירוש' כתובות ספ"ח).

צדקה .. הויזגעזינד: תנחומא משפטים טו.

בסבר .. ובטוב לבב: טשו"ע יו"ד סרמ"ט ס"ג (ואולי גם ברמב"ם הל' מ"ע פ"י ה"ד גריס „ובטוב לבב").

צדקה ברוחניות: ראה רמב"ם הל' אבל רפ"ד.

יעדע גשמיות'דיגע .. מקור: ראה לקו"ת שלח רד"ה ענין הנסכים. סידור ד"ה אנת הוא חד.

צדקה ברוחניות .. המלמד את בן חברו תורה: ויש בזה גם הציווים: ושננתם לבניך (הל' ת"ת לאדח"ז פ"א, ס"ח מרמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ב), ואהבת לרעך כמוך (רמב"ם הל' אבל הנ"ל). ואכ"מ.

סד"ה אם כסף, תרכ"ז: סה"מ תרכ"ז ע' קמג.

ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.

מאין יבוא עזרי: תהלים קכא, א.

לקו"ת שלח רד"ה ענין הנסכים: מא, ג.

סידור ד"ה אנת הוא חד: עם דא"ח – ערב שבת קסא, א ואילך.

ווי חכמינו ז"ל זאָגן: **כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו** — „דער וואָס לערנט תורה מיט אַ חבר'ס זון איז גלייך ווי ער וואָלט אים געבאָרן“, און „תלמידים“ ווערן אָנגערופן „בנים“.

און דאָ מיינט מען ניט נאָר אַ תלמיד אין יאָרן, נאָר אויך אַ דערוואַקסענעם אין יאָרן אָבער אַ תלמיד אין דעם ענין וואָס ער לערנט עס אין תורה און מצוות.

די מצוה פון צדקה ברוחניות לייגט אַרויף אַ פליכט אויף יעדן אידן, מאַן און פרוי, צו טאָן און העלפן שאַפן די מעגליכקייט, אז אַלע אידן — יונג און אַלט — זאָלן לערנען תורה און מקיים זיין אירע מצוות.

און דורך דעם ענין פון צדקה אין גשמיות און (על אחת כמה וכמה) צדקה אין רוחניות — וואָס אין צדקה שפיגלט זיך אָפּ דער אינהאַלט פון אַלע מצוות — ווערט אַ איד אַ „מחי' חיים“ בפועל ממש.

* * *

דער יסוד פון דער עבודה פון אַ אידן, סיי בנוגע זיך און סיי בנוגע צו אַלעמען אַרום זיך, וואָס די עבודה נעמט דאָך אַרום, אין אַלגעמיין, די דריי עמודים פון תורה, עבודה און גמילות חסדים, צוזאַמען מיט דעם

כל .. ילדו: סנה' יט, ב (חובא בפרש"י במדבר ג, א). אוי"ת להח"מ ד"ה זה (קיא, א). — וי"ל הב' עפמשנ"ת בסהמ"צ להצ"צ מצות פו"ר רפ"ב ובכ"מ.

תלמידים .. בנים: ספרי לואתחנן ו, ז (ובפרש"י שם).

אויך אַ דערוואַקסענעם: והרי בני אהרן (דסנה' שם) גדולים היו בשנים ובתורה — כשלמדם משה תורה.

די מצוה פון צדקה ברוחניות .. פרוי: דבזה (או — מצות ואהבת לרעך כמוך) גם נשים מחוייבות, משא"כ בהציווי ושננתם לבניך (וגם בזה חולקת כשעוזרת בגופה ומאודה — אבל צ"ע שהרי כותב אדה"ז (הל' תי"ת פ"א סי"ד) „לבנה או לבעלה“, ואולי נקט המפורש בשי"ס (סוטה כא, א) ורגיל. וראה שם פ"ג ה"ד. וראה לקו"ש חי"ד ע' 37 ואילך).

דורך .. צדקה אין גשמיות .. אין רוחניות: להעיר ממש"נ ציון במשפט (תורה) תפדה ושבי' בצדקה.

דריי .. התשובה: ראה ליקוט אלול. המכתב מיום בדרי"ח אלול ה'תשל"ו — בפרטיות יותר.

ושננתם לבניך: ואתחנן ו, ז.

ציון .. בצדקה: ישעי' א, כז.

ליקוט אלול: קה"ת תשי"ד. תשל"ה. תש"מ.

המכתב מיום בדרי"ח אלול ה'תשל"ו: לעיל — יא'תתקכ.

ענין התשובה — און ספעציעל אין די דאָזיגע טעג פון יאָר, איז — דער כלל גדול בתורה: **ואהבת לרעך כמוך**. אין ליכט פון דאָס אויבנגעזאָגטע, מיינט דאָס, אַז אין אַלע פרטים פון דער עבודה, ועל אחת כמה וכמה אין דער מצוה כללית פון ואהבת לרעך כמוך, דאָרף זיך אָפּשפיגלען דער ענין פון „מחי' חיים“, דאָס דאָרף געטאָן ווערן מיט אַזאַ חיות און האַרציקייט און ברען, אַז דאָס זאָל דורכנעמען יעדן איינעם פון די מושפּעים און מאַכן אויך זיי פאַר „מחי' חיים“, אַז אויך זיי זאָלן ברענגען, לויט דעם אויסדרוק פון חכמינו ז"ל, פירות און פירי-פירות, עד סוף העולם, ביז עס ווערט דערגרייכט **חיים כולכם היום**.

ויהי רצון, אַז די דאָזיגע עבודה אין אַן אופן פון כסדר-שטייגענדער לעבעדיקייט און ליכטיקייט, ווי אויבנדערמאָנט, זאָל נאָכמער מוסיף זיין אין די ברכות פון השם יתברך, וואָס ער איז איין-סופי און זיינע ברכות זיינען איין-סוף.

און עס זאָל זיין אַ כתיבה וחתימה טובה צו יעדן איינעם און איינע, בתוככי כלל ישראל, צום נייעם יאָר הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,

און עס וועט זיין ביי אַלעמען שטענדיג: הודינו לך אלקים הודינו וקרוב שמך ספרו נפלאותיך (מיר לויבן דיר אַלעמעטיקער, מיר לויבן דיר און אַלעמאָל איז דיין נאָמען נאָענט אויף אונז באַשיצן און העלפן און, ווי אונזערע עלטערן, דערציילען דיינע וואונדער).

בכבוד ובברכת שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד

מנחם שניאורסאהן

כלל .. כמוך: ראה קונטרס אהבת ישראל. ושי"נ.
אין אַלע .. „מחי' חיים“: להעיר משלילת חיות „ברפיון ידים“ (סידור סוף שער התקיעות רמו, ב).
עבודה .. „מחי' חיים“: ראה כתר ש"י ד"ה כל תפלה (סי' שנה — הוצאת קה"ת).
הודינו .. נפלאותיך: תהלים עה, ב.

כלל גדול בתורה: ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח. תו"כ ופרש"י שם.
 אויסדרוק פון חכמינו ז"ל, פירות און פירי-פירות, עד סוף העולם: ע"ד ל' חז"ל כתובות רפ"ט.
 זבחים לו, ב. ועוד.
 תהלים עה: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא בשוה"ג.

יא'תקכב

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ"י.

אל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעמדנו ימים ספורים לפני ראש־השנה, בימי הסליחות והרחמים, כשכל עניני חודש אלול מתבטאים ביתר עומק מאשר לפני כן, ובהמשך למכתבי מיום ח"י אלול – שם דובר שמהותו של יהודי קשורה בחיוניות של „**ואתם הדבקים בה' אלקיכם – חיים כולכם היום**”. באמצעות ההתנהגות יום־יומית על־פי התורה, **תורת־חיים**, ומצוותי, „**וחי בהם**”.

– הרי גם בחיוניות זו יש צורך שתבוא הוספה בימים אלה בהם אנו מתקרבים לראש השנה, כשאנו מתפללים, „**זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים**”, והתוספת צריכה להיות הן באיכות והן בכמות, וכן גם בימים הבאים – עשרת ימי תשובה,

וכל זה, לפי תוכן הביטוי של חכמינו ז"ל: „מחי' חיים”.

* * *

ימי הסליחות: ה'י' דוד יודע שעתיד ביהמ"ק להיות חרב והקרבתו יהיו בטלין וה'י' מצטער על ישראל במה יה'י' כפרה על עונותיהן ואמר הקב"ה לדוד כו' יעמדו לפני יחד **באגודה אחת** ויתודו כו' ויאמרו לפני סדר סליחה ואני אענה אותם (אל"י זוטא פכ"ג). **ואתם .. היום:** ואתחנן ד, ד. וראה לקוטי לוי"צ לתצוה (ע' קלג): שיכול להיות כולא חד ולא כדקא יאות כו' זה נעשה ע"י כו' ישראל דוקא כו' **גבורי** כח כו'. **ראש השנה כשאנו מתפללים:** וכל עשיית (טושי"ע או"ח סתקפ"ב). וראה פע"ח שי תפלות ר"ה פ"ו.

מחי' חיים: יומא עא, א. ועיין המשך ר"ה תרס"ג. המשך ר"ה תש"ח. וראה ד"ה אתה הבדלת תש"י ס"ך.

יא'תקכב

אגרת זו היא תרגום ללה"ק מאגרת שלפנ"ז שהוגהה על ידי כ"ק אדמו"ר, ונדפסה והתפרסמה בגליון בפ"ע, וב„תורת מנחם – אגרות מלך” ח"א ע' קמח ואילך.

למכתבי מיום ח"י אלול: **דלעיל יא'תקכב**.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

חזי בהם: **אחרי יח, ה**.

המשך ר"ה תרס"ג. המשך ר"ה תש"ח: **סה"מ תרס"ג ותש"ח בתחלתם**.

אתה הבדלת תש"י ס"ך: **סה"מ תש"י ע' 44**.

את התואר האמור („מחי' חיים") מייחסים חז"ל אל הקב"ה, שהוא מקור החיים ומחי' את החיים. פירוש הדבר הוא גם שאף אלה החיים כבר (על ידי הקב"ה, בורא הכל) מקבלים ממנו תוספת „נשמה לנשמה", נשמה יתרה וכו'.

עם זאת קיים הציווי: „והלכת בדרכיו", להדבק במדותיו, „מה הוא נקרא חנון – אף אתה הי' חנון", כלומר – כשם שהוא נותן באופן של מתנת חנם ושפע רב, כך, כביכול, צריך כל יהודי להיות חנון וכו'. כך גם בענין של „מחי' חיים": כל יהודי צריך להיות „מחי' חיים", להכניס רוח חיים ביהודים חיים ובאופן שהדבר לא רק יוסיף **תוספת** חיים (בכמות), כי אם גם חיוניות **חדשה** (באיכות), ובמדה כזאת עד שהפעולה והתועלת תהי' דומה להפחת רוח חיים בגוף דומם.

ומאחר שזה ציוויו של הקב"ה – ברור בוודאי שהוא מעניק את הכוחות לקיום הדבר במלוא המידה.

כיון שהעיקר הוא הרי המעשה בפועל – צריך הענין של „מחי' חיים" להתבטא באופן מעשי, החל במצות הצדקה, שהרי הצדקה קשורה בחיים, שכן באמצעותה מחיים את נפש העני ובני ביתו.

בענין זה עצמו (של צדקה) ישנו הדבר כפי שהוא כפשוטו, להחזיק

נשמה לנשמה .. נשמה יתרה: זח"א (רמה, א). ביצה (טז, א) ובכ"מ. וראה סי' שערי זוהר (להרב מרגלית) לביר פי"ד. וש"נ.

הציווי .. חנון: מ"ע מה"ת (שו"ע אדה"ז חאו"ח סקנ"ו ס"ג בארוכה. רמב"ם הל' דעות פ"א ה"הו (ובסהמ"צ מ"ע ח' בשינוי הסדר). וראה גם מו"נ ח"א פנ"ד).

שפע רב: ספורנו לתשא לג, יט.

בוודאי שהוא מעניק: כי אינו מבקש אלא לפי כוחו (במדב"ר פי"ב, ג).

„מחי' חיים" .. צדקה: ראה סד"ה אם כסף, תרכ"ז.

במצות הצדקה: להעיר שע"ד הרגיל (משא"כ כשאין הרגש בלב, כשאנו יודע למי נותנה וכיו"ב) מקיים בזה גם מצות ואהבת לרעך כמוך (ראה רמב"ם הל' אבל רפ"ד).

צדקה קשורה בחיים: ראה תניא פל"ז (מח, ב): בצדקה כו' נותן חיי נפשו לה'. ועד"ז בתורה דאימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעם בו (ירוש' כתובות ספ"ח).

צדקה .. ובני ביתו: תנחומא משפטים טו.

והלכת בדרכיו: **תבוא כח, ט.**

סד"ה אם כסף, תרכ"ז: **סה"מ תרכ"ז ע' קמג.**

ואהבת לרעך כמוך: **קדושים יט, יח.**

העיקר .. המעשה בפועל: **אבות פ"א מ"ז.**

את העני בחיים, ובבחינה עמוקה יותר – כשהעני נמצא במצב של מבוכה וחוסר אונים ואינו רואה „מאין יבוא עזרי“, בא אז בעל הצדקה ומסייע בידו **בסבר פנים יפות ובשמחה ובטוב לבב**, הרי זה ענין של „מחי' נפש“ בצורה עמוקה יותר.

ומצדקה בגשמיות לצדקה ברוחניות. במיוחד לאור הידוע שיש לכל דבר גשמי השורש והמקור הרוחני שלו, שממנו הדבר נובע ומשתלשל ומגיע לעולם הגשמי וממנו הוא שואף את קיומו וחיותו.

הענין של צדקה ברוחניות וה„מחי' חיים“ שבו הוא, כפי שחכמינו ז"ל אומרים: „**כל המלמד את בן חברו תורה – מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו**“, וכן – „התלמידים קרוים בנים“.

ואין הכוונה דוקא ל„תלמיד“ בשנים, כי אם גם לאדם מבוגר שהוא תלמיד לגבי אותו ענין בתורה ובמצוות שהוא לומד עתה.

מצוות הצדקה ברוחניות מטילה חוב על כל יהודי, גבר ואשה,

בסבר . . ובטוב לבב: טושייע יו"ד סרמ"ט סיג (ואולי גם ברמב"ם הלי מ"ע פ"י ה"ד גריס „ובטוב לבב“).

צדקה ברוחניות: ראה רמב"ם הלי אבל רפ"ד.

לכל דבר גשמי . . והמקור הרוחני שלו: ראה לקו"ת שלח רד"ה ענין הנסכים. סידור ד"ה אנת הוא חד.

צדקה ברוחניות . . המלמד את בן חברו תורה: ויש בזה גם הציוויים: ושננתם לבניך (הלי ת"ת לאדה"ז פ"א, סיח מרמב"ם הלי ת"ת פ"א ה"ב), ואהבת לרעך כמוך (רמב"ם הלי אבל הני"ל). ואכ"מ.

כל . . ילדו: סנה' יט, ב (הובא בפרש"י במדבר ג, א). או"ת להח"מ ד"ה זה (קיא, א). – וי"ל הבי' עפמשנ"ת בסהמ"צ להצ"צ מצות פו"ר רפ"ב ובכ"מ.

„**התלמידים קרוים בנים**“: ספרי לואתחנן ו, ז (ובפרש"י שם).

גם לאדם מבוגר: והרי בני אהרן (דסנה' שם) גדולים היו בשנים ובתורה – כשלמדם משה תורה.

מצוות הצדקה ברוחניות . . ואשה: דבזה (או – מצות ואהבת לרעך כמוך) גם נשים מחוייבות, משא"כ בהציווי ושננתם לבניך (וגם בזה חולקת כשעוזרת בגופה ומאודה – אבל צ"ע שהרי כותב אדה"ז (הלי ת"ת פ"א סי"ד) „לבנה או לבעלה“, ואולי נקט המפורש בשי"ס (סוטה כא, א) ורגיל. וראה שם פ"ג ה"ד. וראה לקו"ש ח"יד ע' 37 ואילך).

מאין יבוא עזרי: תהלים קכא, א.

לקו"ת שלח רד"ה ענין הנסכים: מא, ג.

סידור ד"ה אנת הוא חד: עם דא"ח – ערב שבת קסא, א ואילך.

ושננתם לבניך: ואתחנן ו, ז.

לעשות וליצור את האפשרות, שכל בני ישראל – בנעריהם ובזקניהם – ילמדו תורה ויקיימו מצוותי.

ועל ידי הצדקה בגשמיות, וכן (על אחת כמה וכמה) הצדקה ברוחניות – והרי בצדקה משתקף תוכן כל המצוות – נעשה יהודי ל„מחי חיים” בפועל ממש.

* * *

יסוד העבודה (הנפשית) של כל יהודי, הן בנוגע לו עצמו והן בנוגע לכל אשר מסביבו, והעבודה המקיפה, באופן כללי, את שלשת ה„עמודים” של תורה ועבודה וגמילות חסדים, יחד עם ענין התשובה – במיוחד בימים הנוכחיים של השנה – הוא ה„כלל גדול בתורה”: „ואהבת לרעך כמוך”.

לאור האמור לעיל – פירוש הדבר שבכל פרטי העבודה, ועל אחת כמה וכמה במצוה הכללית של „ואהבת לרעך כמוך”, צריך להתבטא הענין של „מחי חיים”. כל האמור צריך להתבצע בחיוניות ובלבביות ובהתלהבות כזו, שתחדור ותקיף את כל אחד מהמושפעים ותעשה גם אותם ל„מחי חיים”, שגם הם יביאו, כביטוי חז"ל, פירות ופירי-פירות, עד סוף העולם, עד שיושג המצב של „חיים כולכם היום”.

* * *

ויהי רצון, שעבודה זו, באופן של חיוניות ואור ההולכים וגדלים

ועל ידי .. הצדקה בגשמיות .. ברוחניות: להעיר ממש"ן ציון במשפט (תורה) תפדה ושבי בצדקה.

את שלושת .. התשובה: ראה ליקוט אלול. המכתב מיום בדרי"ח אלול ה'תשל"ו – בפרטיות יותר.

כלל .. כמוך: ראה קונטרס אהבת ישראל. וש"נ.

שבכל פרטי .. „מחי חיים”: להעיר משלילת חיות „ברפיון ידיים” (סידור סוף שער התקיעות רמו, ב).

עבודה .. „מחי חיים”: ראה כתר ש"ט ד"ה כל תפלה (סי' שנח – הוצאת קה"ת).

ציון .. בצדקה: ישעי' א, כז.

ליקוט אלול: קה"ת תשי"ד. תשל"ה. תש"מ.

המכתב מיום בדרי"ח אלול ה'תשל"ו: לעיל – יא'תתקג.

כלל גדול בתורה: ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח. תו"כ ופרש"י שם.

כביטוי חז"ל, פירות ופירי-פירות, עד סוף העולם: ע"ד ל' חז"ל כתובות רפ"ט. זבחים לו, ב. ועוד.

במדה מתמדת, כאמור, תוסיף עוד ועוד בברכות השם יתברך שהוא
אין־סופי וברכותיו אין־סוף.

ותהא כתיבה וחתומה טובה לכל אחד ואחת בתוככי כלל ישראל,
לשנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
ויהא תמיד אצל כל אחד: „הודינו לך אלקים הודינו וקרוב שמך
ספרו נפלאותיך“.

בכבוד ובברכת שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד

מנחם שניאורסאהן

יא'תתקכג

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

להנהלות בתי כנסיות בכל מקום שהם
והגבאים בראשם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעמדנו בימים מיוחדים אלו — ימי הסליחות ועשרת ימי תשובה
שלאחריהם,

שבכל שנה ושנה ימי חשבון הנפש הם, תיקון ושיפור דכל דבר
הצריך תיקון והשלמה, והכנה והחלטות טובות ובתוקף המתאים לשנה
הבאה,

ובפרט בשנים האחרונות ובשנה זו במיוחד, אשר כו"כ מאורעות
בלתי רגילים כלל אירעו לנו, ומצב בני ישראל בכל מקומות פזוריהם

הודינו .. נפלאותיך: תהלים עה, ב.

תהלים עה: פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר. וראה בהנסמן לעיל אגרת יא'תרנא
בשוה"ג.

יא'תתקכג

מצילום כתי"ק, וצילום האגרת. נדפסה בלקו"ש חי"ד ע' 374 ואילך. וראה לקמן אגרת
של"אח"ז.

מאורעות בלתי רגילים כלל: ראה לעיל אגרות יא'תתצט, יא'תתצט, ובהנסמן בהערות שם.

ובאה"ק ידוע הוא — ובודאי תקוים ההבטחה הנה לא ינוס ולא יישן שומר ישראל —

הרי הורונו חז"ל במשנתם על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, ועד"ז בכל עיר וכל קהלה וביהכנ"ס ועד לכל משפחה ואפילו יחיד (עולם קטן),

וכיון שתפקיד בית הכנסת הרי הוא, כתוארו, להיות „מקדש מעט“, שממנו אורה והוראה יוצאה לכל סביבתו,

באתי בזה בהצעה ובבקשה, ובכל לשון של בקשה, להנהיג בבית הכנסת (או להגביר ולהוסיף בזה, באם כבר נהוג זה), נוסף על התפלה בחיות —

שיעורים בלימוד התורה (וקדימה — ללימוד הלכות הצריכות בחיי חברי בית הכנסת וסביבתו),

לייסד (או להגדיל) קרן גמילות חסדים, קרן צדקה לעניים וכיו"ב, בכל בית כנסת ובית כנסת — נוסף על הקיים בעיר.

ומה טוב שיבוא כ"ז בפועל בימים אלה של הכנה לקבלת ברכות נותן התורה ומצוותי לשנה טובה, בטוב הנראה והנגלה,

ויהי רצון שהצעתי ובקשתי האמורה תתקבל בסבר פנים יפות ובחפץ לב ותביא לפעולה מיידית, וה"ז, נוסף על פעולת הבית הכנסת והקהלה בנוגע לעצמם, גם חיזוק כל בני"י בכל מקום שהם, אשר קומה אחת הם, שליט"א —

ויוסיף זה ג"כ בברכת השם לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה לכחונ"ט

מ. שניאורסאהן

לא ינוס ולא יישן שומר ישראל: תהלים קכא, ד.

חז"ל במשנתם: אבות פ"א מ"ב.

יחיד (עולם קטן): תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב). ועוד.

בית הכנסת .. מקדש מעט: יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

באתי בזה בהצעה ובבקשה: ראה גם שיחת ליל כ"ט אלול (שיחות קודש תשל"ז ח"ב ס"ע 730

ואילך.

קומה אחת: ראה לקו"ר ר"פ נצבים. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א.

נ.ב.

בזמנים כתיקונם הייתה צ"ל הפניי באופן אישי לכל בית כנסת בפ"ע ולהנהלתו ולהרב מרא דאתרא בראש, אבל כנ"ל, הזמן „בלתי רגיל" הוא כלל, ודורש ותובע להקדים כל פעולה טובה ובאופן דיפה רגע אחד קודם. ותקותי אשר ידינוני לכף זכות, והשם ידון את כאו"א מאתנו לכף זכות.

יא'תתקכד

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

צו די הנהלות פון בתי כנסיות בכל מקום שהם
מיט די גבאים בראשם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

שטייענדיג אין די דאָזיגע סגולה טעג — די טעג פון סליחות און
דערנאָך די עשרת ימי תשובה —

וועלכע קומען יעדן יאָר אַלץ טעג פון חשבון הנפש, צו פאַריכטן און
פאַרבעסערן אַלע זאַכן וועלכע פאַדרן אַ תיקון אָדער השלמה
(דערגענונג), און מען מאַכט די געהעריגע הכנה און פעסטע באַשלוסן
צום נייעם יאר,

און בפרט נעמענדיג אין אַכט, אַז אין די לעצטע יאָרן און ספעציעל
דעם יאָר, זיינען פאַרגעקומען אויסערגעוויינלעכע פאַסירונגען פאַר
אונזער אידישן פּאָלק, און דער מצב פון אידן אין אַלע טיילן פון דער
וועלט און אין ארץ הקודש איז דאָך באַוואוסט,

און זיכער וועט מקויים ווערן די הבטחה הנה לא ינום ולא יישן
שומר ישראל,

האָבן אונז געלערנט אונזערע חכמים זכרונם לברכה אין דער

יא'תתקכד

מצילים האגרת. והיא תרגום לאידיש מאגרת שלפנ"ז שהיגהה על ידי כ"ק אדמו"ר.
אויסערגעוויינלעכע פאַסירונגען: ראה לעיל אגרות יא'תתצח, יא'תתצט, ובהנסמן בהערות שם.
לא ינום ולא יישן שומר ישראל: תהלים קכא, ד.

כ"ק אדמו"ר זי"ע

שכה

משנה: „על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים” (אויף דריי זאכן שטייט די וועלט, אויף תורה, אויף עבודה (תפלה) און אויף גמילות חסדים), און דאָס גלייכן די „וועלט” פון יעדער שטאָט, יעדער קהלה וביהכנ״ס ביז צו יעדע משפחה און אפילו צום יחיד (עולם קטן).

און וויבאַלד אַז די אויפגאַבע פון אַ שול איז, לויט איר טיטול, צו זיין אַ „מקדש מעט”, וואָס פון דאָרט שיינט אַרויס ליכטיקייט און לעבעדיקייט פאַר דער גאַנצע סביבה,

קום איד דאָ מיט אַ הצעה און בקשה, ובכל לשון של בקשה, איינצופירן אין יעדער שול (אָדער צו פאַרשטאַרקן און מוסיף זיין וואו דאָס איז שוין איינגעפירט פון פריער), אין צוגאַב צום ענין פון תפלה מיט האַרציקייט,

שיעורים אין לימוד התורה (צום אַלעם ערשטן – לערנען די פראַקטישע הלכות אין טאָג טעגלעכן לעבן פון די מיטגלידער פון דער שול און איר סביבה), און

צו גרינדן (אָדער אויסברייטערן) אַ גמילות חסדים פּאַנד, אַ צדקה-לענינים פּאַנד און דאָס גלייכן, אין יעדער שול באַזונדער, אין צוגאַב צו די שוין עקסיסטירעטע שטאָטישע פּאַנדן.

און עס איז געוואונשן אַז דאָס אַלץ זאָל שוין קומען בפועל אין די דאָזיגע טעג פון צוגרייטן זיך און אויפנעמען די ברכות פון דעם נותן התורה ומצוותי, פאַר אַ שנה טובה, בטוב הנראה והגולה.

ויהי רצון אַז מיינ הצעה און בקשה זאָל אויפגענומען ווערן מיט צופרידענקייט און האַרציקייט און זאָל אַראָפקומען אין אַ באַלדיגער פעולה.

און אין צוגאַב צו דעם אויפטו פאַר דער שול און קהלה אַליין, וועט דאָס בריינגען אַ חיזוק צו אַלע אידן אומעטום אַזוי ווי אַלע אידן זיינען

אונזערע חכמים זכרונם לברכה אין דער משנה: אבות פ"א מ"ב.

יחיד (עולם קטן): תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב). ועוד.

קום איד דאָ מיט אַ הצעה און בקשה: ראה גם שיחת ליל כ"ט אלול (שיחות קודש תשל"ו ח"ב

ס"ע 730 ואילך).

אַ שול איז .. אַ „מקדש מעט": יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

אָ קומה אחת (ווי איין קערפער), און דאָס וועט אויך צוגעבן אין דעם אויבערשטעניס ברכה פאַר אַ כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה לכתיבה וחתימה טובה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

אין נאָרמאַלע צייטן וואָלט די דאָזיגע ווענדונג געדאַרפט זיין אַ פערזענלעכע צו יעדער שול באַזונדער מיט איר הנהלה און רב מרא דאתרא בראש,

אַבער, ווי געזאָגט, איז איצטיגע צייט ווייט ניט קיין נאָרמאַלע און פאָדערט און מאַנט אַז יעדער גוטע פעולה זאָל געטאָן ווערן וואָס פריער, ווייל יעדע מינוט איז זייער טייער.

איך האָף אז מ'וועט מיר דן זיין לכף זכות, און דער אויבערשטער וועט דן זיין יעדער איינעם און אונז אַלע צוזאַמען לכף זכות.

יא'תתקכה

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכל אנשי צ.ה.ל. בחיל היבשה, הים והאוויר
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתביהם על דבר ביקור אנשי חב"ד ביחידות ובסיסים בקשר עם המבצעים עם פרוס השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה. והנני מודה להם מקרב לב בעד הנחת־רוח שגרמו לי בכתבם על דבר הפעולות וההתעוררות בקשר עם מבצעים אלה.

תקותי חזקה שההתעוררות לתורה וליהדות של חו"י זו תהי' לה

קומה אחת (ווי איין קערפער): ראה לקו"ת ר"פ נצבים. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א.

יא'תתקכה

המבצעים: ראה לקו"ש חט"ו ע' 481 ואילך, ובהנסמן בהערות שם.

המשך, הלוך ומוסיף, בכל הימים הבאים, כי התורה ומצותי הן, בלשון חכמינו, „חיינו ואורך ימינו” – בכל יום ויום, שזהו ענין של חיים וחיות, שלא יתכן בזה הפסק ח"ו.

ובפרט שמגינים על הארץ והדריס בה, ארץ אשר גם כל עמי תבל קורים לה „ארץ הקודש”, והתורה מעידה עלי' שהיא „ארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה, מראשית השנה ועד אחרית שנה”, הרי כל או"א צריך להיות דוגמא חי' של עם קדוש בארץ הקודש.

ויהי רצון שיעשו בזה בשמחה ובטוב לבב, שזה יוסיף בברכת ה' לכל אחד ואחד ולמשפחתו בכל המצטרך בכלל, ובמיוחד אשר עצם עמדתם הכון על משמרתם להגנת ארצנו ועמנו יבטל כל מזימה ומחשבה בלתי רצויה של אויבנו, ויקויים יעוד תורתנו: „ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד גוי' וחרב לא תעבור בארצכם גוי' והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם”,

שהיא התחלת הפרשה: „בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם”.

בברכה למילוי משאלות לבבם לטובה ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

יא'תתקכו

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד האלמנות והיתומים שליט"א של גבורי המלחמות
הי"ד בארצנו הקדושה תובב"א

שלום וברכה!

קבלתי המכתבים והפ"נ על ידי מרת שפרה תחי' גולומבוביץ,
ואזכירם על הציון בעת רצון למילוי משאלות לבבם לטובה ולברכה.

„חיינו ואורך ימינו”: נוסח תפלת ערבית.

ארץ .. אחרית שנה: עקב יא, יב.

ונתתי .. לעם: בחוקותי כו, ריב.

בחוקותי .. אותם: שם, ג.

וזכות התחזקותם בהנהגתם בחיי היום־יום על פי הוראות תורתנו,
תורת חיים,

שזה גם כן זכות לנשמת הבעל והאב הי"ד שנמצא בעולם האמת
בצרור החיים,

יעמוד להם להמשיך ברכות ה', מקור הברכות, בכל המצטרך להם
מנפש ועד בשר.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
ברכתי שלוחה לכאו"א ולכל אשר להם, ברכת כתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.
בברכה.

יא'תתקכ"ז

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת שפרה תחי' גולומבוביץ

ברכה ושלוש!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע ברכתי, לה ולכל אשר לה, ברכת כתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.
בברכה.

נ.ב.

מצו"ב שני מכתבים, ומובן אשר המכוון, שברשותה לעשות צילומים
מהם, ולהוסיף ביאור לאלה הצריכים לזה.
ות"ח מראש על הטירחה בכל האמור.
ובודאי שמשרד צא"ח בכפר חב"ד יסייע לה בצד הטכני בכל האמור.

יא'תתקכ"ז

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

יא'תתקכ"ז

מרת שפרה: גולומבוביץ־מרוזוב. אגרות נוספות אלי' – לעיל יא'תרס"ה, ובהנמך בהערות שם.
שני מכתבים: דלעיל אגרת יא'תתקכ"ה. יא'תתקכ"ז.

שכט

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יא'תתקכח

בי"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר גד שי' יעקבי שר התחבורה

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע ברכתי, לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.
בכבוד ובברכה להצליח לחבר לב בני ישראל לאביהם שבשמים
והשם עוזר.

יא'תתקכט

בי"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסקים בצ"צ וכו'
הבאים עה"ח במכ"י דיום כ"ח מנ"א, בראשותו של הרש"י
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ת"ח ת"ח על הבשוי"ט אודות יסוד ביי"ד דרבני חסידי חב"ד באה"ק
ת"ו.

ויה"ר שיהא בשטומו"צ בכל, ובפרט דהימים ימי סגולה — שהמלך

יא'תתקכח

מהעתק המזכירות, מוגה בכת"ק.

מר גד שי' יעקבי: אגרות נוספות אליו — לעיל יא'תשסג, ובהנסמן בהערות שם.
לחבר לב בני ישראל כו': ראה גם אגרת הנ"ל בסופה (שם ס"ע שצט).

יא'תתקכט

מצילום האגרת. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קז. "כפר חב"ד" גליון 885 ע' 62. "התקשרות"
גליון פב (ושם גם סקירה נרחבת על יסוד בי"ד רבני חב"ד (שיחה טלפונית להרש"י זי"ן ועוד)).
הרש"י: זי"ן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'תקטז, ובהנסמן בהערות שם.

בשדה ומקבל את כולם בספ"י ומראה פנים שוחקות לכולם — כביאור אדמו"ר הזקן.

ובנוגע לתפקידים — ה"ה כמדובר בשיחה הטלפונית — כיון שכמה מבניי ש"י שבאה"ק הרוצים להתנהג ע"פ פס"ד והוראות ומנהגי רבותינו נשיאינו, דרים במקום שאין שם רב חב"ד, כן — לפעמים ישנו דבר הקשה בעיני הרב מרא דאתרא ורוצה בירור ועצה או גם הוראה בזה, או — כיון שאין דעות בני"א שווה ובענין השייך לבי' עיירות אפ"ל חילוקי דעות בין רבני אנ"ש דעיירות אלו,

הרי בכ"ז — אליהם יפנו ויורום ד"ת מוארה באור רבותינו נשיאינו.

להשאלה ה'לעשות פרסום ע"ד יסוד הני"ל וכו' — חוששני שלא ימצאו אנשי דלא מעלי וירצו לסלף הענין שרוצים להתחרות בגוף רבני אחר או למעט בכבודם של מי שהוא וכיו"ב — והרי גם אין כל נחיצות בזה, כיון שכבר נתפרסם כו' — כנראה מהמכתבים שנתקבלו כבר כאן.

מובן שאפשרי (וקרוב לומר) שבמשך הזמן יתחדשו עוד ענינים שזקוקים יהיו להוראות ביי"ד זה, והכתוב לעיל הוא רק — העומד על הפרק והרגיל וכו'.

ולמותר להעיר אשר אם בנוגע לתפלה ונוסח שלה אין שייך בכהני"ל לא תתגודדו וכפס"ד אדמו"ר הצ"צ (פס"ד לאו"ח סרל"ו),

עאכו"כ בנוגע לביי"ד שצ"ל לשבטיך אפילו באותה עיר עצמה, ואף שהרמב"ם לא הביאו, הרי פי' הרגצובי דהוא לשיטתו דאין חולקין עיר אחת לבי' שבטים (צפע"נ לסנה' טז, ב ועוד שם בנדו"ז).

בכבוד רב ובברכת וה' עמו — שהלכה כמותו בכ"מ (ולהעיר ממאמרי אדה"ז והצ"צ בזה (אוה"ת יתרו ע' תתצג)),

ובברכת כוח"ט

מ. שניאורסאהן

כביאור אדמו"ר הזקן: לקו"ת ראה לב, ב.

כמדובר בשיחה הטלפונית: בכ"ג מנ"א, עם הררש"י זוין, כמסופר ב"כפר חב"ד" שם (ע' 60).

שצ"ל לשבטיך: שופטים טז, יח.

וה' עמו — שהלכה כמותו בכ"מ: שמואל"א טז, יח. סנהדרין צג, ב.

יא'תתקל

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ישראל שי' ישעי'
יושב ראש הכנסת

שלום וברכה!

הפתעה נעימה היתה לי לקבל מכתבו מי"ח באלול. ובפרט שתקותי שיודע שהוא יום בהיר וסגולה, הולדת שני המאורות הגדולים, הבעש"ט ואדמו"ר הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, אשר לאורם הולכים אלפים ורבות מבניי עד היום הזה. והי' זה בנוסף על הקורת-רוח שהי' לי מהידיעות שקבלתי על דבר ביקורו בכפר חב"ד. ותקותי שהיו בינתיים עוד כמה מאורעות של שמחה ונחת-רוח אף שלא הגיעו אלי.

בהבעי' אודותה כותב, הקשורה עם יהודי תימן, לאחר התבוננות בזה נראה לי שכפי הרגיל בפעולות כגון אלו בארה"ב, טוב יותר שההשתדלות תבוא מיוצאי תימן שהם נתיני ארה"ב, או עכ"פ מאחינו הספרדים אשר בארה"ב. גם אני אשתדל בזה כפי יכולתי. ויהי רצון שיהי בהצלחה.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי, למר ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות, ובפרט להצלחה רבה בתפקידו הרם.

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

בהמשך להאמור, תקותי חזקה אשר כ' פעיל גם בנוגע לפדיון תורת יהודי תימן, כוונתי להו"ל של הכתבים בשטח זה שעדין לא ראו אור, לרבות גם הוצאה מחדש של אלה שכבר נדפסו ואזלו מן השוק, ונעשו, בסגנון הרגיל, "יקר המציאות", יקר תרתי משמע.

יא'תתקל

נדפסה ב"כפר חב"ד" גליון 991 ע' 167.
מר ישראל שי' ישעי': אגרת נוספת אליו – לעיל חכ"ד ט"קכו.

ובפרט אשר, כרשום בזכרוננו בנתנו לי תשורה התכלאל, כמדומה
לי שאמר לי שהי' לו חלק בההו"ל.

יא'תתקלא

בי"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הווי"ח אי"א נו"נ כו' מו"ה אברהם מאיר שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכו'.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,
הנני בזה להביע ברכתי, לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתומה טובה
לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

ת"ח על ההערות-ההארות בעניני מזוזה ותוספת וכו', ובפרט

בזכרוננו בנתנו לי תשורה: ראה לעיל שם.

התכלאל: תכלאל קדמונים, סדר תפלה כמנהג יהודי תימן, מהדורה פקסימילית מכת"י ה"ר
שלום קרח (ירושלים, תשכ"ד).

יא'תתקלא

מצילום האגרת. נדפסה ב"התקשרות" גליון תשע ע' 13.

מו"ה אברהם מאיר: איזאעל, אבד"ק הוניאד – ברוקלין. אגרת נוספת אליו – לעיל חט"ז
אגרת וקמ.

ת"ח על ההערות-ההארות בעניני מזוזה ותוספת וכו': במכתבו: „בענין שיחת ד"ת שראיתי בענין
מצות מזוזה [ראה לעיל אגרות יא'תשכו. יא'תתצח. יא'תתצט. ובכ"מ], שסגולת שמירתה משתרעת
לא רק על הבית אל הבאים בו, אלא גם על היציאה, ששומרת על האדם גם לאחר שיצא מן הבית,
בבחי' ה' ישמר צאתך ובואך וגו', והאריך בזה בדברים אמתיים וצודקים כדרכו בקודש. ומאד
נפלאתי שלא מצאתי בתוך דבריו הקדושים (אפשר שלא ראיתי את כל הענין שחידש בזה) מה דאי'
בתרגום יב"ע בפ' שופטים עה"פ מי האיש אשר בנה בית ולא חנכו ילך וישוב לביתו פן ימות

שלפעני"ד היא מצות השעה, שעה דזקוקים במיוחד לשומר דלתות ישראל וכו'.

מה שלא ציינתי להתיב"ע דלא חנכו גוי' — הוא מפני המלעיגים עכ"ז, ולתואנה הם מייחלים ומצפים אולי, ח"ו, אכשל במשהו ויגבירו תומ"י הלעג ע"ז ועל מבצע אהבת ישראל וכו', ויתכבדו בכ"ז וכו',

ומביאים ראוי' להנהגתם מכל אלה השותקים — דש"מ קא ניחא להו.

— שהרי מהתיב"ע מוכח שאין בזה חטא כלל (מפני שרק „בנה בית" ועדיין לא דר בו, וכיו"ב), אלא ש„יגרם לי חובא" (סתם),

משא"כ בולא חללו ובולא לקחה — דמתרגם שזה עצמו הגורם.

יא'תתקלב

[שלחי ה'תשל"ו?]

ת"ח ת"ח על השנים — הספר והדו"ח. וכמובן — התחלתי תיכף לקרא הדו"ח ומשהתחלתי — קראתיו עד תומו בהמשך אחד (למרות העניינים האחרים שעמדו על הסדר). — בנוגע להרושם בודאי יווכח בעצמו כשיקראנו, אף שחוששני שיהי' בקר רוח יותר ממני — כיון שנמסר לי שעדיין לא התחיל בקריאתו למרות שידע ע"ד מה מדובר!

במלחמה ואיש אחר יחנכנו, ומתרגם, מאן גברא די בנא ביתא ולא קבע ב' מזוזתא וכו'. .. וזהו שאמרו השוטרים, מי האיש אשר בנה בית ולא חנכו, פ' שלא קבע בו מזוזה, ואין לו מה שישמרו מכל נזק ואסון כדי שישבו לביתו בשלו, ילך וישוב לביתו, פן ימות במלחמה, מאחר שאין לו שמירה". ועוד האריך בזה שם.

לשומר דלתות ישראל: ראה סידור האריז"ל (כוונת מזוזה). משנת חסידים מס' מזוזה פ"ג מ"ט. כל בו הל' מזוזה (הובא בד"מ י"ד סרפ"ח). וראה לקו"ש ח"ט ע' 123.

דלא חנכו גוי: פ' שופטים כ, ה.

מבצע אהבת ישראל: שהוכרו עליו בשיחת ח"י אלול (שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 685 ובפרטיות יותר בשיחת ליל כ"ט אלול (שם ע' 732)). ראה ב„מבוא".

דש"מ קא ניחא להו: ע"פ גיטין נו, א.

בולא חללו ובולא לקחה: פ' שופטים שם, ו"ז.

יא'תתקלב

מצילים כתי"ק, שנדפס ב„כפר חב"ד" גליון 831 ע' 15.

והדו"ח: אודות מבצע אנטבה. ראה לעיל אגרות יא'תתפב. יא'תתצט.

מפתיע שבכל השקו"ט המובאת בפרטיות בהדו"ח — לא הזכיר **אף אחד** אודות האפשריות שהמו"מ וכו' ועד להתדברות גמורה, אין זה ערובה שבסופו של דבר הצד השני יקיים עכ"פ התנאי העיקרי **שכל** החטופים יוחזרו **חיים**!

וזאת למרות הנסיון בן **כמה אלפי שנים** בהתדברות והסכמים חתומים **וכו'** — של בניי ואו"ה!

תמוה קצת שדוקא ע"ד אסיפת הממשלה שהחליטה **רשמית** ע"ד המבצע אין אף מלה אחת.

בסוף הדו"ח במברק השני — אמרתי שיציע וידרוש הקמת פלוגה מיוחדת **חשאית** מעין זו שביצעה החילוץ, ונחמתי שאולי הוצע חשאית.

מפני הזהירות וכו' — נמסר כהנ"ל ע"י מקבל הדו"ח ומחזירו ולא במכתב ע"י המזכירות וכו'. ואתו הסליחה. ועוה"פ ת"ח על כהנ"ל.

ויה"ר שלא יצטרכו עוד בניי לנסים **כאלה**, כי תהיי אימתם על העמים **וכו'**. ויבשר טוב בכל הענינים שדברנו.

יא'תתקלג

[היתשל"ו]

(1) הנהגה יומית ע"פ שו"ע (כולל — בטחון בהשם).

(2) **מפורסם** מנהג בניי יר"ש — שצ"ל ב' מטות (נפרדות ע"י שלחן־לילה וכיו"ב).

(3) [שם] האם, וגם השמות דזוג' ת"י ואזכיר עה"צ.

האפשרויות שהמו"מ: במקביל להכנות למבצע ההצלה, נמשך המשא ומתן עם אידי אמין, נשיא אוגנדה, על החזרת החטופים.
ע"ד אסיפת הממשלה: ביום השישי ד' תמוז.

יא'תתקלג

מצילום כתי"ק.

[שם] האם: היינו, שהכותב יודיע גם את שם אמו.

שלה

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יא'תתקלד

[ה'תשל"ו]

ה"ז היפך הנהוג בחב"ד – ועייג"כ שו"ע אדה"ז סו"ס פח „יהי להם לעצבון גדול שהכל מתאספין כו"ו וגם בנדו"ד עד"ז.

אין להכנס למחלוקת עם הנוהגים אחרת עד"ז – שהרי מחלוקת לכ"ע אסור מה"ת, אבל לא יכניסו חומרות כהנ"ל לחב"ד. וק"ל.

יא'תתקלה

[ה'תשל"ו]

כמענתי (בכיו"ב) מכמה פעמים –

שאין ליחיד לדון יחידי בענין השייך לרבים וישאל דעת עסקני אני"ש ורבניהם שבארה"ק.

יא'תתקלו

[ה'תשל"ו]

מובן שאין זה מספיק בכדי להחליט ולהסכים לשידוך. ובפרט – שהם מעדות שונות ובטח גם חילוק בגילם וכו'.

יא'תתקלד

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של הרב יצחק דובער אושפאל, בו כתב: „שבעת החזרה מלוי ר"ל על הנשים לעזוב את בית החיים בתחלה ויעמדו אחר הגדר בריחוק ד' אמות, ואחר עשיית השורה יצאו האנשים. ומה טוב ה' שלא ישתתפו הנשים בכלל בלוי, אך הנני מסופק אם הצבור יכול לעמוד בה. כמובן אי אפשר לנו להחליט בלי הרמנא של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואם כ"ק יסכים נפרסם הנ"ל ברבים, בבקשה להנהיגה טובה על להבא. אם נגד רצון כ"ק לפרסם הסכמתו לרבים, נעשה אי"ה בל"ג כפי הוראתו, והשי"ת ישמחנו בשמחת עולם.”

אגרת נוספת אליו – לעיל ח"י"ג אגרת ד'תרכו. ח"ל אגרת יא'תקיט, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תתקלה

מהעתקה.

כמענתי .. שבארה"ק: ראה גם לעיל ח"ל אגרת יא'שית, ובהנסמן בהערות שם.

יא'תתקלו

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב בה כותבת שנפגשה פעמיים עם בחור מארה"ב, עדיין אינה מכירה אותו, אף שהרה"ג ר"מ פיינשטיין אמר עליו דברים מאד טובים, ושואלת האם לנסוע מאה"ק לארה"ב לקבוע חתונה.

ובאם יהי' המדובר שי' באה"ק ותפגש אתו — תוכל לברר יותר
המתאימים זל"ז וכו', ובהתאם להבירור — להחליט.
אזכיר עה"צ.

יא'תתקלז

[ה'תשל"ו]

מתאים לגילו — הרי ע"פ תורתנו תורת חיים, הי' צ"ל נשוי זה
מזמן **רב**, ואין פלא שחש עצמו לא נוח, לא מסודר **וכו'**, ומפריע גם
ללימוד התורה כדבעי.

ויתרכז בנוגע לשידוך ולחתונה **בפועל** ואז ימצא גם סדר נכון בשאר
עניניו.

ולהעיר שגם בנוגע לשידוך צ"ל בבטחון בהשם ולא לחפש בטוחות
(guaranty) של מאה אחוז בחשבון דשכל בשר ודם.

יא'תתקלח

[ה'תשל"ו]

כמדומה אמרתי לה בשיחתנו — שבנה שי' ירא מהאחריות (או
מצמצום החופש שלו) שקשור עם נישואין, ולכן באו „הבלבולים" דע"ע.

וצריך שיסבירוהו בתוקף **שלטובתו** מוכרח שיתחתן, ושיפסיק
לחפש חסרונות **בכל** הצעה וכו'.

ודיבורי עמו עד"ז — לע"ע לא הצליחו בזה.

יא'תתקלז

מצילום כתי"ק.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

יא'תתקלח

מצילום כתי"ק.

יא'תתקלט

[ה'תשל"ו]

כידוע בנוגע להמצב בשיקאגא זה תלוי אך ורק בהרב ר' שלמה זלמן העכט.

יא'תתקמ

[ה'תשל"ו]

ראיתי ות"ח, וכדאי לפרסם.

מהמוכרח לצרף — בפתקא בפ"ע ובאותיות גדולות — שבאם מאיזה סיבה שתהי לא הדליקה הנרות לפני שקיעת החמה, ה"ז היפך קדושת וגדולת השבת להדליקן לאח"ז, ודומה לאדם הבא „לכבד" מלכה דמדינה אדירה — עי"ז שבפני עושה היפך בקשתה הנפשית, מכה אותה וכו', ואיסור הכי גדול הוא.

וכשמדברים ע"ד נרות שבת, ובפרט ברדיא — כדאי להוסיף הני"ל לשלול הנוהג ע"י כו' וד"ל.

יא'תתקמא

[ה'תשל"ו]

ראיתי ות"ח על נחת רוח שגרם עי"ז, כי עושה רושם חזק וכו'. ולהעיר:

בטח יעשו היסודות חזקים כ"כ שבאם ירצו יוכלו להוסיף אח"ז עוד קומה או שתיים.

יא'תתקלט

נדפסה בתשורה (העכט, תש"ע). והוא מענה אל מו"ה דניאל מאסקאוויץ, בנוגע להקים בית חב"ד ולהרחיב את פעולות חב"ד בשיקאגא.

יא'תתקמ

מצילום כתי"ק, מענה בקשר לעלון הסברה על מבצע גש"ק.

יא'תתקמא

נכתבה על גליון מכתבו של ר' יוסף מרגליות מוויניפג — תכנית בנין בית חב"ד עם מקוה טבילה לנשים.

היסודות חזקים .. להוסיף אח"ז עוד קומה: ראה גם לעיל ח"ז אגרת ר'תסו.

הכניסה להמקוה — צ"ל בפני"ע מכניסה הכללית — ברחוב אחר.
וזכות פעולה זו — בענין מקוה ובענין בית חב"ד ביחד עם שאר
פעולותיו לעי"ע כיו"ב תעמוד לו ולכב"ב שי' בכל המצטרך ויבשר טוב.
השמות, ואזכיר עה"צ.

יא'תתקמב

[ה'תשל"ו]

בכלל — ע"ד מצב רוח בנם שי' לימודיו וכו' — כדאי להתייעץ עם
פסיכאָלאָגיסט יר"ש. ולכאורה הוספת (על לימודיו דע"ע) דלימוד ענין
ומקצוע שיוכל לראות בזה ענין דפרנסה ודהוכחה שיוכל להיות עצמאי
וכו' — אפשר שישנה מהלך מחי' והשקפתו באופן עיקרי.
העתקתם משכונתם — לכאורה לא תשנה מאומה בהנ"ל, ויכולה
להוסיף קישווי הסתגלות בשבילו ושכנים חדשים וכו'.
אזכיר עה"צ.

יא'תתקמג

[ה'תשל"ו]

מסגרת — כמו בלקוטי לוי"צ.
הסיפור בע' 24 הוא ע"ד זקני מצד האם הרמ"ש ינובסקי.
ע' 33 צ"ל ברומאנאוקע.
ינובסקי — היו לוויס. פרטים אודותם — אצל הרבנית גסיא
ת"י חן (בירות"ו), הר"ר אברהם דוד שי' ינובסקי (רמת גן).

השמות: שהכותב יכתוב שמות כל בני ביתו.

יא'תתקמג

מצילום כתי"ק. נדפסה בתשורה (קליין, תשס"ו). והוא מענה אל ה"ר נפתלי צבי גוטליב, בקשר
להו"ל הספר תולדות לוי יצחק, שנדפס בשנת תשל"ז. אגרות נוספות אליו — לעיל יא'תשנ"ט,
ובהנמנן בהערות שם.
מסגרת: עבור השער של הספר הנ"ל.
הסיפור בע' 24: שהי' מה"י וישיב"ם אצל כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע כו' (ולא כפי שנכתב שם
שהי' עם ה"ר ברוך שניאור, אבי אביו של כ"ק אדמו"ר).
ברומאנאוקע: ולא כפי שנכתב: ברומנוב.

שלט

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ע' 145, 147 דוב בער הי"ד הבן השני (ולא הבן זקונים!).

ע' 153 צ"ל עשרים וארבע.

ע' 155, 156, 158, 160 להשמיט כרשום.

הנ"ל מוכרח.

מהיר.

יא'תתקמד

[היתשל"ו]

ילמוד בדא"ח ע"ד „מלא כל הארץ כבודו" (או עכ"פ — יתבונן בפשוטו) ובמילא יחליט שמדבר והשם שומעו — ובמילא מאי נפק"מ דעת השומעים, ואין להתרשם מזה כלל.

אזכיר עה"צ.

יא'תתקמה

[היתשל"ו]

נ.ב.

במענה לשאלותיו (שלכאורה נענה מכבר, אלא שלא הי' לפי רצונו ולכן כו'. ומסופקני אם גם עתה יהי' כפי רצונו — אבל מובן שעלי לענותו כפי שנראה לי לטובתו ולא — להשביע רצונו אף כו'):

לדעתי הצליח ב... וכן יהי' גם בעתיד אף שבאם הי' קירוב לבבות אני"ש שיי' במדה נורמלית עכ"פ — הייתה הצלחת כאו"א מהם בהרבה יותר.

עשרים וארבע: ולא כפי שנכתב, שבעת הברית של כ"ק אדמו"ר הי' אביו בן „ארבעים וארבע". להשמיט כרשום: להשמיט הסיפורים שנכתבו בעמודים אלו. הנ"ל מוכרח: שלא בא כ"ק אדמו"ר להגי' כל הספר, אבל תיקונים אלו מוכרחים.

יא'תתקמד

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השואל. נדפס בתשורה (שוחאט, תש"ע). מלא כל הארץ כבודו: ישע"י ו, ג.

יא'תתקמה

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השואל.

מובן שלהצלחת האדם בתפקידו – צ"ל עבודתו **ברצון**, ולא בתור גזירה שמוכרח לקיימה.

באם לא יוכל להמשיך ברצון, אזי יתייעץ בידידים לאן להעתיק, במה להתעסק וכו'.

בנוגע לבתו כעצת רופא ידיד.

אישור פ"נ.

יא'תתקמו

[ה'תשל"ו]

יתענינו באותן ההצעות שהן **מעשיות** כפשוט, ומהן יבחרו באותה שתספיק לפרנסתם כדבעי ותשלול דאגות הפרנסה גשמית (ובמילא תהיי מנוחת הנפש הדרושה להפצת התומ"צ וכו'). כשיתברר מקום עבודתם יקבעו בהתאם לזה מקום דירתם.

אזכיר עה"צ.

יא'תתקמז

[ה'תשל"ו]

לעבור לצבא רק באם **בטוח** – שע"י עזיבתו לא יוגרע כלל במשמר־האזרחי.

באם ספק – להישאר בהמשמר, כי בו חסרים יותר אנשים המסורים לזה מאשר בצבא.

ואזכירם על הציון והרי כוונתו רצוי'.

יא'תתקמו

מהעתיקה. מענה לא' מאנ"ש, על שאלתו – באיזה הצעת שליחות לבחור מתוך כמה אפשרויות שהיו לו.

יא'תתקמז

מענה למר מנחם מנדל הופן (אילת), על שאלתו – אם „לחזור לצבא ולעלות בדרגה .. או להישאר במשמר האזרחי” – (היכן ש„אין לו יותר במה לעלות ולהתקדם”). – נדפס באלבום „צעירי אגודת חב"ד בארץ ישראל” (כפר חב"ד, תשמ"ח). „התקשרות” גליון נג ע' 12. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת יא'תשעה, ובהנסמן בהערות שם.

שמה

כ"ק אדמו"ר זי"ע

יא'תתקמח

[ה'תשל"ו]

באם המחסן דעתה בשכירות – לקנות מקום חדש. באם הבנין שלהם – ימשיכו בו.

יא'תתקמט

[ה'תשל"ו]

כהנ"ל נ' ות"ח ת"ח על הבשו"ט. כן תבש"ט לעתיד ובהוספה כו'.
אזכיר עוה"פ עה"צ.
לעוררה שציור התש"ר צ"ל של 4 בתים.
בהפושקע, תפלין – ביום חול.

יא'תתקנ

[ה'תשל"ו]

... בנוגע להעתקת ברה"נ: כיון שתוכנו פס"ד צ"ל הגהת רב מורה
הוראה המבין טוב אנגלית, כן חווי"ד מבין בשפה האנגלית, וכמובן –
בירור הישנה כבר העתקה כזו (כאן או באנגליא).
פשוט שאין לשנות כלל שם של ספר.

יא'תתקמח

מצילום כתי"ק. במכתב השאלה: המחסן של מוצרי נייר נמצא במקום שלאחרונה היו באיזור
שריפות גדולות, לקנות או לשכור מקום חדש.

יא'תתקמט

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבה של מרת שולה שפרה קייזן (קליבלנד, אוהיו), בצירוף דו"ח
ועלון על מבצעים שרוצים להדפיס.
לעוררה שציור כו': בעלון הנ"ל.
בהפושקע, תפלין: להוסיף בעלון שנתינת הצדקה בקופה והנחת תפלין הם רק ביום חול.

יא'תתקנ

מצילום כתי"ק. מענה על שאלה האם לתרגם הלכות ברכת הנהנין לאנגלית.

יא'תתקנא

[ה'יתשל"ו?]

- (1) כפשוט ויהא בהצלחה.
- (2) כמחז"ל: המרבה ה"ז משובח — **כמובן** באופן שלא יגע בבריאיות.
- (3) אזכיר עה"צ ותבש"ט.

יא'תתקנב

[נוסח המברק לקראת ראש השנה, ה'יתשל"ז]

שבתא טבא לשנה טובה ומתוקה.

מנחם שניאורסאהן

יא'תתקנא

מענה למרת גולדה וזהבה מרקוביץ (בני ברק), על גליון מכתבה — בו שואלת (בקשר לפעולותי במבצע נש"ק, כשרות וטהמש"פ) „אם הרבי חושב שכדאי לי להתעסק בענייני כספים” (כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת התיבות „חושב .. כספים”, וכתב — ככפנים). נדפס ב„התקשרות” גליון שדמ ע' 12.

אגרת נוספת אלי' — לעיל יא'תשנט.

יא'תתקנב

מהעתקה.

מפתחות

מפתח ענינים

א

אור :

נ (מעט אור דוחה הרבה חושך).

אושפיזין :

י (האבות והנשיאים).

איסור :

ר (חפצא וגברא. תיווך היתר אכילת מאכל ויציאתו מגקה"ט — כגון בפקו"נ — עם הטמטום שגורם, ירידה צורך עלי' ודוג' מרפואה).

אמונה :

פו (מענה למתקשה להאמין בעולם הבא).

ארץ ישראל :

נט (עד שלא נבחרה א"י היו כל הארצות כשרות לדברות וכו'). עב (ארץ אשר תמיד עיני ה"א בה). עג (שהמציאות שם תתאים לשמה). צ (אפי' או"ה קוראים לה אה"ק. כאו"א ראו נסי ה' בה. ארץ אשר תמיד עיני ה"א בה וגו'). צא"ב (נקראת אה"ק משום שבה חי' קדושת ביהמ"ק — ולא משום הבתי קברות. הרצון לבקר בה צ"ל קשור עם חיים ע"פ תומ"צ). קי"א (חילוקים בין א"י לירושלים בנוגע לקדושה אבל לא לענין ירושה, שבכל שעל באה"ק הוא בתוקף דירושלים. פרטים בהנ"ל. פס"ד ע"ב רבנים אודות שייכותה המוחלטת של א"י לבניי). קל (פסק ע"ב רבנים כנ"ל — מעין מקור לפס"ד ע"י ע"ב רבנים בספר עשר צחצחות). קלט (כשיביט בהנעשה באה"ק יראה איך שענין שחשבוהו להזי' ולחלום הפך למציאות חי'). קנה (לא להסתפק בהשגים דע"ע וללכת מחיל אל חיל, עאכו"כ שזה צ"ל הנהגת הנמצאים באה"ק. חביבות יתרה לבנות ישראל לאה"ק ומסורת מבנות צלפחד). קנו (עסק באה"ק). קעז (שלילת עליית מדריכים

אבלות :

רמג"ד (ניחום אבלים. ביאור הדגשת שאר אבלי ציון וירושלים בנוסח המקובל. נוסף לאמירת קדיש לימוד — לזכות הנשמה — משניות, נתינת צדקה). שי (ניחום לאלמנה וחיוזק לחנך את ג' בני' ובתה. הנוסח המסורתי אומרים במשך השבעה ולאח"ז אין לאומרו, כי אז מתחילה כבר תקופת הנחמה).

אדם :

קפו (כל אדם, אפי' חוטא באופן הכי חמור, עשוי בדיקונו של מקום).

אהבת ישראל :

עו (הכרחי). צו (כלל גדול בתורה). צז (כל ישראל חברים, ועזר זל"ז ככל האפשרי ה"ז משובח). קכו (שלילת הנהגה דהיפך אהבת ישראל). קמ (כל ישראל חברים. כל ישראל קומה אחת שלמה). קמט"נ (כלל גדול בתורה. זכות וחובה על כאו"א להיטיב לזולתם ע"י הפצת תומ"צ). קעו (ע"י משלוח מנות ומתנות לאביונים). רנו (ואהבת לרעך כמוך — אהבה בלי מצרים). רעז"ח (כל בני ישראל קומה אחת וערבים זה בזה). שטו ואילך (קיום מצות ואהבת לרעך כמוך בצדקה גשמית ובצדקה רוחנית). שיט ואילך (כנ"ל — בלה"ק).

אומות העולם :

רלט (גם או"ה בכלל מ"ש הרמב"ם כל איש ואיש מכל באי העולם וכו'. חסידי או"ה יש להם חלק לעוה"ב, לא עם בניי אלא חלק ועולם בפ"ע. נשמותיהם מאוצר נשמות בפ"ע. נשמות חסידי או"ה מנוגה. הפילוסופים מהאומות היו עוזבים כו' כל היום והלילה. המאמינים שבהם הי' עד"ז בעניני אמונה).

בית האסורים :

קפב (פעולות למען אחבנ"י בבתי האסורים. הוראות ה' בתורתו בתקפן גם להנמצאים בבית האסורים. הוראה מתאימה להם במיוחד מהנוסח "זמן חירותנו" גם בהיותנו בגלות). קפו (מבצעים בבית האסורים. תכליתו לא לצער כ"א להביאו להתבונן במצבו ולהשתחרר עוד בכלא מהתכונות והסיבות שגרמו למצבו).

בית הכנסת :

מזרח (עזר ממשרדים מתאימים באה"ק. מעלת ביהכנ"ס באה"ק שתפלות כל העולם עולים דרכה). עב (נקרא מקדש מעט בכל מקום, ועאכו"כ באה"ק. אין אצלי קרנות לענינים כגון זה). רו (בית גדול — אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות). רמה (אם בלימוד אמרז"ל שצ"ל במקום שלבו רוצה, לכן יעשו בזה כרצון כל עדה בפ"ע ובפרט — שמנהגי התפלות שונים). שו (הנחת אבן הפנה לבנין ביהכנ"ס. מקום שמגדלין בו תפילה, ושמגדלין בו תורה. עאכו"כ בא"י. אין בידי קרנות לזה, בכ"ז וכו'). שכג (תפקידו כתוארו להיות מקדש מעט שממנו אורה והוראה יוצאה לכל הסיבה. נוסף על התפלה בחיות בו, להנהיג או להגביר שיעורים בלימוד, לייסד או להגדיל קרן גמ"ח, קרן צדקה לעניים וכיו"ב, בכל ביהכנ"ס). שכה (כנ"ל — באדיש).

בית המקדש :

רפא (ביטול התכנית לחפור מתחת לביהמ"ק, מחילות וכו' ואפילו לספקן). רפב (ממי שהזהיר על המקדש אתה מתיירא).

בית הרפואה :

לב (רבנים לבקר החולים). רנה (בנין ב"ס חדש לאחיות, אין לי קרנות לכיו"ב, אבל רצוני להשתתף וכו'. שהבי"ס יתנהל מתאים לרוח תורתנו. מתפקידו להסביר לאחיות בנוגע לעבודתן בשו"י"ט, וגם בימי החול יש כו"כ ענינים שצריכים להעשות ע"פ התורה).

רוחניים ועסקנים לא"י והלואי שהיו חוזרים למערכה). רסט (שלמות הארץ תלוי בשלמות העם ושלמות התורה). עדר (ידועה דעתי בכלל — ע"פ הרמב"ם, שאין כדאית יציאה מאה"ק. באם יש טעמים מיוחדים לשאול רב מורה הוראה. סגולה להפקד בזש"ק — עלי מחז"ל לאה"ק). רפג (כל העולם קוראים לה ארץ הקודש). שג ואילך (שלילת ה"קריאה לרועי ישראל לעלות ציונה ונימוקו). שכז (כל עמי תבל קורים לה אה"ק. ארץ אשר תמיד עיני ה"א בה וגר'). ע"ע בטחון (ארה"ק).

ב**בטחון (מדת הבטחון) :**

רנב (מטבע הטוב להטיב, והוספה בבטחון בה' מוסיפה וממהרת ברכתו). ערה (לימוד פעמים אחדות שער הבטחון בחובת הלכות — ישנו גם באנגלית).

בטחון (ארה"ק) :

יו (כשבוטחים בה' בטלים כל החשבונות ותפול עליהם אימתה ופחד). מח (בטחון מאויב כפשוטו ואויב מבפנים). עז ואילך (המצב באה"ק והפעולות להטיבו). פג (הוספה להנ"ל — הוראות פרטיות בכל הג' קיין). פד (באה"ק ובפרט עניני אל-על). פו (בטחון אל-על כולל גם האוכלוסי' היהודית בנ"י). קכה (המצב בארה"ק והאדישות לזה). רכד (להרעיש דעת הקהל לשלול כל קס"ד שיה"י דגל ירדן מתנופף על מקום קדה"ק ושיהודים ימסרו אותו כמו ידיהם, היל"ת). שח.

בין המצרים :

רנו (הוראות לילדים להרחיב ולהוסיף בתומ"צ, מזוזה כשרה בכל חדר, הוספה בלימוד התורה, צדקה בכל יום, ובכלל, ולהשתדל שכאז"א יעשה כ"ז). רסב (בשבועות אלו כל קירוב וקשר בין יהודי ליהודי משנה חשיבות לזה). ער (לקיום היעדר שיהפכו לששון ולשמחה דרוש ג"כ ביטול סיבת הגלות — ביטול החטאים).

בנין המלכות :

ו (כל עשיית הוא בנין המלכות).

בר מצוה :

רו (הבר-מצוה הכללי ליתומי המלחמה).
ערב (מכתב לכאור"א מהברי-מצוה יתומי
המלחמה והחבלנות באה"ק).

בריאה :

רפו (עיקר הבריאה בשביל ב' ראשית —
תורה וישראל, זא. שעיקר הבריאה הוא
במקום שהי' מתן תורה וישראל שניתנה
להם התורה. אבל אין זה שולל שיהיו
ברואים בעלי חיים בשאר מקומות בתבל).

ברכת כהנים :

נר (נוהגת לעולם. ענינה ופעולתה שכל
השנה יברך הוי' גו'. צד השוה לנר
חנוכה. מ"ע מה"ת בכל יום).

ברכת צדיק :

קטז (הכרח הנהגה בחיי היום יומים
בדרך התומ"צ דאלה שעבורם מבקשים
ברכה).

ברכת שהחיינו :

סט (להרמב"ם מברך בעשיית הסוכה
והלולב ודלא כטושו"ע).

גלות :

רכד (לגלות ב' פנים : יהודי שאף בהיותו
בגלות הוא בקומה זקופה, וכאשר הגלות
נמצא בתוך היהודי, שמבחוץ לכאור"א אין
הגבלות, אבל מבפנים גדול השיעבוד).
רצא (דרך יציאת ניצוצים מהגלות —
מלמטה למעלה).

גמילות חסדים :

קיו ואילך (חברה גמ"ח שומרי שבת.
הלימוד משנת העיבור שהיא שלימה
לענין גמ"ח. גמ"ח בממונו, בגופו ובנפשו.
ע"י ציבור — חברה גמ"ח. מביאה את
הגאולה).

גן ישראל (מחנה קיץ) :

רמב (פתיחת ה"גן ישראל". שנה זו שנת
החינוך).

גשמיות ורוחניות :

ד (גשמיות משתלשל מרוחניות). קכו
(תלויים זכ"ו בזמן הבית וסו"ס גם בזמן
הגלות). קלו (טעם הקדמת גשמיות
לרוחניות).

ד**ד' מינים :**

כו ואילך (קיום מצוה בחתיכת האתרוג
והלולב מהאילן, והחילוק ביניהם. ברכת
שהחיינו). סט ואילך (המשך שקו"ט
בהנ"ל). ע (ע"ד השמועה בשם הגר"ח
מבריסק שבלולב האיגוד הוא חלק
מהמצוה).

ה**הלכה :**

ע"ע תורה.

הסתדרות :

קמג (להתעניין בעבודה שיהי' טוב יותר
בנוגע לשידוך טוב).

הפצת היהדות :

לא (צורך חיוני בפרט בתקופתנו). לו

ג**גאולה :**

יב (נתבשרה ע"י אותיות כפולות). יג
(דיוק ב' הגירסאות ברמב"ם ולעבדו או
לעבדו — עם או בלי וא"ו — שכם
אחד). ק (סוף ישראל לעשות תשובה
בסוף גלותו ומיד הן נגאלין. גם כאן קבע
הרמב"ם הסדר דהגאולה). קיד (בעתים
הללו בעקבות משיחא עבודת הצדקה
מוכרחת ביותר כמ"ש רו"ל אין ישראל
נגאלין אלא בצדקה). קיט (צדקה (וגמ"ח)
מקרבת ומביאה אותה). קכ (לא יהי' עוד
צורך בטיפולי רפואת הגוף, איש את
רעהו יעזורו למצוא מרפא ותרופה לנפש,
עדי יקויים ומלאה הארץ דעה את ה' גו').
רלז (אין לך בן חורין אלא מי שעוסק
בת"ת). רסז (לא יהי' עסק התורה
והמצוות לברר בירורים כ"א ליחד יחודים

ז

זריזות:

לח (אין מזרזין אלא למזורזין — התואר מזורזין יש להצדיקו בפעולות ממשיות). קיד (זריזות לענין צדקה).

ח

חב"ד ליובאוויטש (דרכי פעילות):

לב (שולחים שלוחים מיוחדים לבקר חולים יהודיים. מחסור בכח אדם). לד (שכירת בית השייך לחב"ד לאחרים, התנאים שבוה). מב (עניני בית חב"ד שייך לצאגו"ח ומל"ח). מג (סניף ממרכז צאגו"ח דאה"ק). נט (כולל — שייך לרבני העיר ולא לצאגו"ח). סח (מכתב לדינר רק לאלו שכבר חזקה מכו"כ שנים). עד (כו"כ מאופני הפעולות תלויים בתנאי המדינה והעיר. תיאום ושיטה אחידה בהפעולות דכל מדינה. סודר שבכל מדינה צ"ל לשכה מרכזית שתקשר הסניפים, תתן הוראות וכו'). צה (קושי לפעול להיות בפסח לא בבית מטעם הידורים, ובאמצע שנת הלימודים). קכ (מוסדות חב"ד — מפעלים חיוניים לטובת הציבור, והם בגדר של „מצוה לפרסם"). קלב (גיוס כספים עבור מוסד באה"ק שבארה"ב יש מוסד דומה לו). קמג (בניית צריף באם לא יכנסו עי"ז לחובות כעצת עסקנים. לא להדפיס שהמוסד תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר, כי כמפורסם אין מוסיפים עתה מוסדות חדשים מלבד כשמעוררים ע"ז מכאן). קנ (כשמביאים פסוק, מחז"ל וכיו"ב — לראות מקום בפנים ולצטט נכון ומ"מ נכון). קנד (לסדר ערבי חב"ד לפני מועדי דפעולות בתומ"צ — שבמילא יוסיפו בתעמולה לפעולות אלו, כמו לפני פורים, חה"פ, רישום לביה"ס וכיו"ב. לא לאמץ ניגון לפעילות מפני הספק ע"ד מקורו). קפ (חלוקת עבודה ושיתוף פעולה בין שני שלוחים בעיר אחת). קצב (כמנהל המל"ח באנגלי' בטח עומד בראש ארגון וסידור פעולות שנת החינוך באנגלי'. לא

(הקב"ה מצפה מכל יהודי לעשות ככל יכלתו בזה). מט (לעולים אקדמאיים הסברה מתאים לרמת שכלם והשכלתם. ניצול כשרון הכתיבה להפצת עניני תורה). נח (יצליח יותר בזה ע"י שיתפלל בביהכנ"ס מאשר במנין בביתו. אין זה שולל מנין בביתו פעם בשבוע וכיו"ב). סא (גודל חשיבות הפעולות). עא (הנמצא במדינה שמעטים בה מפיצי תומ"צ עליו לעשות בזה). קב (כ"ק אדמו"ר מוהררי"צ הקדיש כל חייו לחיזוק והפצת תורה ויהדות בלי פשרות ובמס". להתבונן בהנ"ל ובעיקר להביא למעשה בפועל). קו (ניצול חומר שהוכן לעתונות אודות כ"ק אדמו"ר מוהררי"צ בשביל הפצת היהדות). קמ (דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ובפרט המלווים דוגמא ח"י). קמא (ניצול מעמד בחברה והשפעתו להפיץ הערכים הנצחיים דתומ"צ). רנו (שידור שיחות ברחבת הכותל המערבי — ענין שתוכנו הפצת היהדות תורה ומצוות"). רנט (לאור המצב המשווע דלב ישראל ער הוא, והעדר פעולה בזה מצד אלה שצ"ל מדריכים — כל ההסברות הרי כמאן דעביד לא אמרינן). רסו (בחוגים בהם מתהלך נופלים יום יום חללים בנוגע לחיי עוה"ב ואין קולו נשמע כלל). רסט (כנ"ל). רפז (המצב בתקופתנו. דוגמא ח"י זו תעמולה הכי יעילה, ובפרט כשגם מדברים בדברים היוצאים מן הלב. אפי' אם אין מצליחים בפעם ראשונה ושני, הרי אמרו חז"ל אפי' מאה פעמים). רצט (ההשפעה היותר טובה — להיות דוגמא). שב (כנ"ל). ע"ע חב"ד ליובאוויטש (דרכי פעילות). מבצעים. שליחות.

השגחה פרטית:

רבנ (א' מוסדות תורתנו שה' משגיח על כאו"א בהשגח"פ).

התוועדות:

יח (מותרת ע"פ תורה). קו (התוועדויות פעילות והמשכם ופירותיהם בכל הימים שלאחריהם. פירוש איחול הנ"ל).

הכללית — ברחוב אחר). שלט (אם הי' קירוב לבבות אנ"ש במדה נורמלית עכ"פ — היתה הצלחת כאו"א מהם בהרבה יותר. להצלחת אדם בתפקידו — צ"ל עבודתו ברצון, ולא בתור גזירה. באם לא יוכל להמשיך ברצון, אזי יתייעץ בידידים לאן להעתיק, במה להתעסק וכו'). ע"ע הפצת היהדות. שליחות.

חדשים:

תשרי

כא (חודש השביעי מלשון שובע, משובע ומשביע. חותמו זמן שמחתנו).

ניסן

קסז (ראש חדשים. נקודתו התיכונה הוא חג הפסח).

סיון

רכא (חודש של מ"ת. חודש משולש — ניסן אייר וסיון. חודש זה "מסוגל" לכל דבר טוב). רכג (כנ"ל). רכז (ט"ו דחדש השלישי — חודש מתן תורתנו המשולשת — דקיימא סיהרא באשלמותא). רכט (ירחא תליתאי — זמן מ"ת תליתאי). רלד (ירחא תליתאי).

תמוז

רלד (חודש הגאולה). רלה (חודש הגאולה דלא אותו "בלבד גאל הקב"ה כ"א גם את כל כו' איש ישראל"). רמח (כנ"ל).

אלול

רעח (חודש של חשבון הנפש והתעוררות להשלים את כל אשר לא נעשה בשנה המסתיימת, והכנה לשנה החדשה). רפא (כנ"ל). רפב (חודש הרחמים). רפח ואילך (בדר"ח אלול — אז לכו"ע הי' משה בהר. עניני החודש המבוארים בראשונים ואחרונים ומרומזים גם בשם — שהוא גם ר"ת דתוכן ענינים אלו. הענין הקרי — המחודש — בחודש זה — ענין התשובה, חשבון צדק דשנה העוברת ותיקונה והשלמתה. הר"ת דאלול המרמזים על תשובה, תפלה, תורה, גמ"ת, גאולה). רצא (ימים שהמלך בשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה

לשכוח את אירלנד. השאיפה צ"ל להגיע לכל הילדים והנוער, וקטנים בידיעה. להשפיע על הראויים להשפיע כרבנים ומחנכים, בעלי עסק בני תורה וכו'). רא (א"א לחוות דעה מכאן על ענין בין אדם לחבירו מעבר לים, ואין לבזבז זמן לכתוב עוה"פ ועוה"פ לכאן). רו (לא לשנות החזקה דכל השנים לעשות הבר-מצוה הכללי ליתומי המלחמה בכפר חב"ד). רכח (תרגום שעהיחווה"א לערבית לחתום ההקדמה בשם קה"ח ולא מל"ח. הפסת תהלים ותניא פורמס כיס במרוקו כסניף קה"ת — אם מותר ע"פ החוק). רמה (שלילת בניית בית חינוך לבנים בחצר ב"ס לבנות — אפי' יתנו שצ"ל מחיצות, כו"כ לא ידעו מהתנאים, המבקשים תואנה וקולא'ת לא ירצו לדעתם, ומוכנת התגובה כשיפורסם שחב"ד בונה כך ומלכתחילה). רמח (חולצה עם ציורי המבצעים — כהחלטת צאגו"ח). רמט (לפני יסוד כולל לכל לראש להתחיל בבסיסו השייריים דעניני חב"ד שעדיין קיימים, בתי כנסת חב"ד, שיעורי חסידות וכו'). רנ (תורה בעד כינוי רחוב בו נמצא ופועל "בית חב"ד" בשם "רחוב חב"ד"). שה (המשך הבני' של הבית חב"ד, התחלת בניית ביהכ"נ והמקוה — כל זמן שלא ימצא מקורות לעוד כסף בעתו הנדרש — יחכה בהבני'. אלא שיכר מה עושים ריבוי מוסדות אחרים כו'). שז (הוצאת גליון בשפת האנגלית ע"י תלמידים צריך להיות מוגה — בפרט התוכן — ע"י הנהלת הישיבה שנושאה באחריות. הדפסת ב"ה בראש כל טופס. להוסיף שישמרו על קדושת כו'). שלה (אין ליחיד לדון יחיד בענין השיך לרבים וישאל דעת עסקני אנ"ש ורבניהם שבארה"ק). שלז (כידוע בנוגע להמצב בשיקגו זה תלוי אך ורק בהרב רש"ז העכט. בבנין בית חב"ד לעשות היסודות חזקים כ"כ שבאם ירצו יוכלו להוסיף אח"ז עוד קומה או שתיים). שלח (הכניסה למקוה צ"ל בפנ"ע מכניסה

(חינוך הדתי לדור הצעיר נוגע לעצם עתידו של עמנו). קלח (לא תמיד ביד ההורים להשפיע על ילדיהם, אבל אין זה משנה, כי אם לדרבן את האדם להראות אומץ רוח יותר מהרגיל. עבור אושר הבנים והבנות לא מתחשבים בגודל המאמץ). קמו (החינוך נוגע לתלמידים כל ימי חייהם. החינוך דתו"ת). קסא (עסקני ציבור ובמיוחד בחינוך - מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד). קעו (תפקיד ביה"ס לא רק הקניית ידיעות ומדעים, כ"א עיצוב אופים והשקפת עולמם של התלמידים). קצו (לברר הנעשה עם התלמידים והתלמידות שסיימו בת"ס היסודיים של הרשת היכן ימשיכו לימודם בשנה הבאה. פשוט שפסיעה זו בחייהם נוגעת לא רק לשנה הבאה אלא למהלך חייהם בעתיד הרחוק. למנות איש מיוחד, ואשה מיוחדת שיתמסרו בחרוש הבא לתעמולה שימשיכו בחינוך הכשר. המל"ח ישתתף בשמונים אחוזים לשכירות הנ"ל וגם שמונים אחוזים להוצאות הנסיעות לרגלי הנ"ל). רא (צריך להתחשב בטובת התלמידות). רב (תפקידה האמיתי של ההנהלה - לנהל בפועל). ריא (כחות מיוחדים, זכות ואחריות לנשים בענין חינוכי זה). ריב (חינוך והרחבת החינוך, בכמות וגם באיכות). רכב (ענין חינוך הבנות, שמתחנכות לתפוס מקומן הראוי כאשה, כאם וכעקרת הבית במידה המלאה ביותר). רל (כללות התורה ה"ז הוראה וחינוך, ובהר סיני היו בני כתינוק בביה"ס). רלו (הנקודה בעסקנות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ה"ה ענין החינוך, יסוד מוסדות חינוך כשרים לבנים ולבנות, וחינוך הגדולים בשנים אבל קטנים ביהדות ותומ"צ). רנ (הכרת ערך החינוך בכלל ודדורו הצעיר בפרט, כפתגם שעתידיה של אומה ומדינה בידי הצעירים דהיום. בתקופתנו הכרח חינוכי להנחיל ערכים אמתיים). רעג (תפקידה המיוחד של שנה זו. ביסוס חינוך הטוב - אין טוב אלא תורה - והפצתו, עד שכאו"א מילדי

פנים שוחקות לכולם). רצו ואילך (ח"י אלול - יום הולדת שני המאורות הגדולים הבעש"ט ואדה"ז. חודש החשבון וההכנה לשנה הבאה. ח"י אלול פועל גם בהחשבון וגם בההכנה. ביאור ענין הכנסת חיות בעבודה דאלול דענין החיות הוא צמיחה וגדילה). ש ואילך (כנ"ל - בלה"ק). שה (חשבון הנפש על העבר וקבלה על להבא). שיג (בימי הסליחות והרחמים כל עניני חודש אלול מתבטאים ביתר עומק). שיח (כנ"ל).

חיים:

יט (היוקר דחיי שעה ואפי' חיי רגע). רחצ (סימן לחיות - צמיחה וגדילה. חיות אמיתית - ואתם הדבקים בה"א חיים כולכם היום, מקור החיים והחיות ע"י תורת חיים ומצותי' - וחי בהם). שיג ואילך (אתם הדבקים בה"א חיים כולכם היום ע"י הנהגה ע"פ תורת חיים ומצותי', וחי בהם. בר"ה מבקשים זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים - מחי' חיים. ביאור תואר מחי' חיים). שיח ואילך (כנ"ל - בלה"ק).

חינוך:

כו (ההפרדה בבתי חינוך. בחינות תלמידי הישיבה תות"ל 770). כח"ט (לשער כח התלמידים. לתת ברירה ב' תכניות לימודים). כט (זירוז והשגחה מתאימים. בחינות עכ"פ א' לג' חדשים. קנאת סופרים תרבה חכמה). מא (הדרך לנטוע יר"ש בתל'). נח (שלילת עזיבת משרה בחינוך ולעסוק רק בהפצת היהדות). סו (על טהרת הקודש). ע (הצריך חינוך גם להידור מצוה). פד (ילד שיש לו קצת פיגור שכלי). צב (יותר קל לפעול על ילד בוגר ע"י מכרים מאשר ע"י קרובים וההורים. אין זה פוטר הקרובים לעשות את שלהם בזה). צגד (מצבו במוסדות היהודיים וחינוך ותרבות תורניים בגולה). קיב (כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ השפיע ברכה והצלחה לכל המוסר נפשו על חינוך בני ובנות עמנו). קיג (כנ"ל). קכ

בעוצם הכאבים לא ע"ד רפואתה כ"א להסביר יהדות לרופא.

חסידות:

סג (לפעמים הכניסו בעלי המאמרים עצמם מאמר בתוך מאמר כולל יותר. השוואת גירסאות). קנ (ד"ה אל תצר את מואב לאדהאמ"צ מאמר הארוך – גם בכמות). שלט (ילמוד בדא"ח ע"ד מלא כל הארץ כבודו – או עכ"פ יתבונן בפשוטו – ובמילא יחליט שמדבר וה' שומעו – ובמילא מאי נפק"מ דעת השומעים, ואין להתרשם מזה כלל).

ט

טהרת המשפחה:

קיד (דיוק בטהמ"ש. כדאי ללמד עוה"פ לדעתם ברור). קלא (בניית מקוה חשובה בהרכה יותר). ריט (הכרכה והסגולה לזרעא חייא וקיימא קשורות בשמירת טהמ"ש. אם יש קושיים, כמה נחשב הוא לגבי רצון ה'. רואים שהורים בשביל בנים לא מתחשבים בשום קושיים). שלד (מנהג בני יר"ש – שצ"ל ב' מטות וכו'). שלח (הכניסה להמקוה – צ"ל בפנ"ע מכניסה הכללית – ברחוב אחר).

טכנולוגי:

שיב (הפקת אנרגי' לייצור חשמל).

טלפון:

לח (בדאפשר בזמן שהתעריף מוזל).

,

י"ב פסוקים ומאחז"ל:

רמו (במקום ובריאות צ"ל ובריאת בקטע מתניא פל"ג כבלוח התיקון). רעאב (כשידפסו מחדש החוברת י"ב פסוקים להוסיף במקום המתאים שצ"ל שמירה כדרוש כיון שיש בה כו').

יהודי:

יט (חיינו ומעלת הארכת ימיו). נב (אם נפש אחת עולם מלא, עאכ"כ בית – משפחה – בישראל). ריט (ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא כל יהודי בעצם

עמנו יתחנך על יסודי התומ"צ). רצג"ד (התלמידים מפרס הבאים לארה"ב להשתלם בלימודם – הפנייתם אל אגודת הרבנים, מזכירות או מרכז לעניני חינוך וכדומה). רצה (הבעש"ט ואדה"ז התמסרו למען חינוך ילדי ישראל ברוח התומ"צ ועוררו את תלמידיהם לעשות ולפעול גם הם ללא ליאות ובמס"נ בזה. פעילות ילדים במבצע חינוך ע"י היותם דוגמא חי' ומזהירה של חינוך על טהרת הקודש). שיא (חינוך מוצלח של ילדים קשור במצב רוח שלהם שיראו את האם עושה עניני' מתוך אושר ומנוחת נפש ומעודדת גם אותם לחיים מאושרים ושמחים). ע"ע שנת החינוך.

חמץ:

קצח"ט (שקו"ט אם חמץ איסור גברא או חפצא. גדר ביטול חמץ. בדיבור ובמחשבה).

חנוכה:

לט"מ (חג האורים. המצוה המיוחדת – נר חנוכה. בנר חנוכה בגלוי הענין דנר מצוה ותורה אור. מהדרין מן המהדרין הולך ומוסיף. על פתח ביתו מבחוץ. משתשקע החמה. ההוראות מהנ"ל). מה (אף הן היו באותו הנס. ההוראות מימי חנוכה כמודגש בועל הנסים. משתשקע החמה ועל פתח ביתו מבחוץ. מהדרין מן המהדרין הולך ומוסיף. מר"ז (כנ"ל). נ (כנ"ל). נד (הקשר לשבת. נרות חנוכה הם לעולם. הצד השווה בחנוכה וברכת כהנים. גדולה מקרבנות). נה (נר חנוכה להראות ולגלות הנס. נר שבת קרדמו). נו (ההוראה מצירוף נש"ק ונר חנוכה). ס (פירוש נוסח האיחול "ימי חנוכה מאירים"). סה ואילך (ההוראה מהקביעות שחנוכה מתחיל ומסתיים בשבת. נחגג חי' ימים שמחייב שיהי' בו לפחות שבת אחת. חנוכה מלשון חינוך. עא (מוסיפים נר ואור – סמל נר מצוה ותורה אור – מיום ליום).

חסיד:

יט"כ (חסידות חי' וחסיד חי. משתדלת

(— ולא ששמומין)). יב (של מטה ושל מעלה). טו (לא נתחלקה לשבטים. נחלת עולם. שתשוב ליעודה שממנה תצא תורה). צא"ב (הקדושה הקשורה עם "כותל הדמעות" — כותל המערבי). קי"א (בענין הירושה כל שעל באה"ק בתוקף דירושלים, משא"כ בנוגע לקדושה. כר"ב דאברהם ויצחק עם אבימלך בנוגע לירושלים. ירושלים לא נתחלקה לשבטים. המצב דורש הלימוד בטוב ירושלים מצד המוריש. שלילת או"ה על ידה בהחלט. דירת כה"ג אך בירושלים). רכז (המצור על ירושלים ה' בחיצוניות חריף יותר מעכשיו, אבל לא כן מבפנים). רנו (אין השכינה זזה מכותל המערבי — ע"ד שיזור שיחות הרבי ברחבת הכותל המערבי).

ישיבת הסדר :

כ (ישיבת הסדר ע"י חב"ד מופרך).

כ

כבוד אב ואם :

סב (הוראות להסתדרות האם). ר (כפ' אמור לאמו ואח"כ לאביו).

כהן, כהנים :

ריז (זכות אבי אבותיו אהרן הכהן וזכות הרבים מסייעת. מאמר המשנה הוי מתלמידיו של אהרן כו' אמורה לכאור"א עאכו"כ לזרע אהרן). רלט (כו"כ דרגות בעבודת לויים וכהנים וכו' כהן כה"ג). שח (ניתן להם יפוי"כ, כביכול, מהקב"ה לברך את עמו ישראל באהבה, ובהבטחה שנוסף על ברכתם מצ"ע מקבלים ברכה מיוחדת מהקב"ה).

כהן גדול :

יט (יוצא ביוה"כ מקדה"ק בשביל פקו"נ). קיא (דירת כה"ג אך בירושלים). ע"ע כהן.

כולל :

נט (שייך לרבני העיר ולא לצאגו"ח). רד (מסיבה השנתית להחזקת הכולל להוראה)

קדוש הוא. גדול זכותו של כל העוזר לו ומעודדו לגלות העצם והפנימיות שלו). רפג (באמת כל יהודי הוא ירא ה' ורוצה לקיים כל המצוות, וזה שלא רואים זאת אצלו, זה מפני שיצרו תקפו). רפד (על יהודים להפסיק לפחד, לומר בגאון שאתה בחרתנו מכל העמים).

יהודי רוסיא :

קעח (אחינו באותה מדינה. איך לסדר עזר רפואי, ועזר ליציאתם משם).

יהודי תימן :

שלא (השתדלות עבור יהודי תימן טוב יותר שתבוא מיוצאי תימן שהם נתיני ארה"ב, או עכ"פ מאחינו הספרדים אשר בארה"ב. גם אני אשתדל בזה כפי יכולתי).

יום הכפורים :

צט"ק (עיצומו של יוהכ"פ והשיחה בלקו"ש עד"ז).

יום טוב :

קמה (מועדים לשמחה, ב"ד שולחים שלוחים וכו').

יחידות :

קסה (טוב יותר מזה — מצו"ב סידור בשבילה — ה"ז כאילו הייתה בחדרי). רצד (שלילת כניסה ליחידות בחודש אלול — כנהוג מצו"כ שנים כמפורסם, וא"א לשנות עי"ז לבייש את כל אלה שלא נתקבלו אע"פ שבקשו).

ילדים :

ריד (ילדים יכולים לפעול הרבה, עבור עצמם ועבור קרוביהם ועבור כלל ישראל). רטו (כנ"ל).

יציאת מצרים :

ע"ע פסח.

יראת שמים :

מא (הדרך לנטוע יר"ש בתלמידים).

ירושלים :

ו (קדושתן מפני השכינה אע"פ ששוממין

התנאי שכל החטופים יחזרו בחיים, תמוה שע"ד אסיפת הממשלה שהחליטה רשמית ע"ד המבצע אין אף מלה אחת. אמרתי שיציע וידרוש הקמת פלוגה מיוחדת חשאית מעין זו שביצעה החילוץ).

מבצעים (מבצעי המצוות):

כג (המבצעים הם קיום רצון הקב"ה. וגם מעלתם בין אדם לחבירו). כד (מוסיפות בברכות ה' בענינים הפרטיים של העוסקים בהן). מב. מג. מו (מבצע נש"ק, כשרות וטהמ"ש). נא (מבצע נש"ק — גודל הזכות עאכור"כ שנעשה ברבוי ובהיקף גדול). סא (הקצבה חד פעמית למבצע חנוכה ונש"ק). עו (אשרי חלקו אבל צ"ל בחשבון). צ (השתתפות בחצי ההוצאות הנחוצות לכשר את המטבח והכלים וכו'). צה (חלוקת מזוזות ששלח רבינו בבוקארעשט). קדיה (הפרכת ההתנגדות נגד מבצע נש"ק בכמה פרטים). קטז (בשור"ט מהצלחת מבצע מזוזה. יצליחו בשאר המבצעים). קכד (ת"ח ת"ח על גודל הנח"ר ע"י הדו"ח ע"ד מבצעי). קכו (נש"ק טהמ"ש וכשרות). קמה (משלוח עוד מזוזות לבוקארעשט). קנדה (השתתפות כספית במבצעים באה"ק על אף המצב הכספי וכו'). קנז (כדאי שיקח עמו הרבה מזוזות בדוקות). קס (גר לאחד נר למאה, פעולתן שהתחילו להדליק נש"ק תאיר ותפעל על כו"כ שתעשנה כן). קעה"ו (מבצע משלוח מנות). קפב (כנ"ל בבתי האסורים). קפג (מבצע פסח בבתי האסורים). קפד (התעוררות למבצע נש"ק בקשר לשבת הגדול ונורת יו"ט לאח"ז). קפו (מבצע פורים ומבצע פסח בבסיס צה"ל ובבתי מאסר). קצא. קצב (השתתפות במבצע שנת החינוך). רב (בזמן סדרי הישיבה ישתתפו לכל היותר חומש מהתלמידים במבצעים, וכא"ו צריך רשות הנהלה ועלי"י האחיות). רטז (מבצעים בכלל ובמיוחד בבית האסורים. מבצע שנת החינוך). רליא (להוסיף — כמובן מזמנים ואופנים שתרשה הנהלת הישיבה — בהשפעה

מעשית — קראון הייטס). רה (כנ"ל). רמט (החזקת כולל — ענין הכי קשה אחרי הפסק גדול של פעילות ראוי' לשמה. הקושיים ליסוד כולל חדש).

כללי הפוסקים:

קג (כשכותבים „עכ"ל" הוא ל"ד הלשון ממש כ"א התוכן). קנב (אין הלכה כתלמיד במקום רבו ולאידך הלכה כבתראי, ישוב הסתירה אבל כמה דעות סותרות ההסברה).

כפיר:

יז (מטוס קרב ישראלי).

ל

ל"ג בעומר:

רח (תהלוכה לפני 770 באם אפשר להשיג מספר גדול של ילדים). ריח (חותם תורת הרשב"י ביום זה: ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם).

לוי, לויים:

רלט (ביאור דברי הרמב"ם עה"פ אני חלקך ונחלתך שכל איש ואיש אשר נדבה רוחו אותו וכו'). כו"כ דרגות בעבודת לויים וכהנים: מררי גרשון קהת, כהן כה"ג).

לימודים אקדמאיים:

קסה (כיון שכבר השקיעה זמן ומרץ תגמר ותקבל דיפלום, כמובן בשמירת שריו"ט).

מ

מבצע אנטבה:

רס (אזהרה גלוי' וגדולה אשר בזה, והאתערעל"ע בחסד. וברחמים לפשפש וכו' ולעורר וביחד עם זה לעורר — את כל בנ"י שליט"א. מעורר לקבלת החלטות טובות תשובה ותפלה וצדקה). רעו (מבצע אנטבה ונסיון הנקמה היל"ת בקושטא — התעוררות לפעול במבצע מזוזה). שלג"ד (ספר ודו"ח על מבצע אנטבה — מפתיע שלא הזכיר אף אי' שמר"מ אינו ערובה שהצד השני יקיים

מזוזה מצות השעה, שעה שזקוקים במיוחד לשומר דלתות ישראל).

מזכירות (כ"ק אדמו"ר):

ב (אין תפקידה לנהל ישיבות ת"ת).

מחילה:

קכח (מחול וכו') ומלכתחילה לא הי' כל מקום לבקשת סליחה וכו' כלל. קנא (הכל מחול, ומלכתחילה לא הי' ענין שצ"ל מחילה).

מחשבה:

קג (מחשבה ע"ד ב' מקומות בבית אחת. במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא. מחשבה דעירובי תחומין).

מיהו יהודי:

נ (סיפוק וצער מהפעולות בזה).

מילה:

קד (הבהרה בהמכואר בלקו"ש הטעם שמילה לא חשובה מ"ע שהזמ"ג, דשקו"ט בזה בכ"מ וזה מיוסד על הסוכרים כך, ויש החולקים על סברא זו). קח (מילת תינוק ששוקל פחות משש פונט ספיקו לחומרא, ובלשון הידוע "אפשר למול אחר זמן").

מכשירי מצוה:

כו (אי הוי חלק מהמצוה. לר"א כורתין עצים לעשות פחמין כו' איזמל למילה). סט"ע (המשך השקו"ט הנ"ל). ע"ע ד' מינים.

מלחמה:

עד (אלבום "תל-נוף במלחמה" – מלחמת יו"ה כ).

מלכות (שתמלכוני עליכם):

ו (על הכל, כמו שנבראים מאין ליש). ע"ע בנין המלכות.

מנהגים:

ו (לומר כ"י קאפיטל תהלים המתאים לשנותיו). כב (יש נוהגין שמשמיטין "ועל הכלכלה" רק כשמברך גם על היין). נג (חילוקי מנהגים בין איש וב"ג יבארו לרב ויעשו כהוראתו). עה (מנהגי ביהכנ"ס, מקוה, וכו' – כהוראת רב). רכו (מנהגנו

וחינוך הזולת. מבצע חינוך הוא מבצע כללי-גדול וכולל מבצעים הכלליים. שייכות כל המבצעים לתורה ולתלמידיו הישיבה). רלו ואילך (כנ"ל). רנח (בזמנים שהנהלה נותנת רשות, כמובן). רעג (להוסיף חיל ועוז בכל המבצעים ובזריות). ערה (תשלום עבור 45 מזוזות). רעו ואילך (מכתב התעוררות לנשי ובנות ישראל ע"ד מבצע מזוזה). רעט ואילך (כנ"ל – בלה"ק). שכו (מבצעים ביחידות ובסיסי צ.ה.ל.). שלז (בעלון ע"ד מבצע נש"ק – לצרף פתקא באותיות גדולות שבאם לא הדליקה לפני השקיעה הי"ז היפך קדושת וגדולת השבת להדליקן לאח"ז. כשמדברים ברדיו ע"ד נש"ק כדאי להוסיף הנ"ל לשלול הנוהג). שמא (הערות על עלון מבצעים: ציור תש"ר צ"ל 4 בתים. פושקע, תפלין – ביום חול).

ע"ע מזוזה. נרות שבת קדש. תפלין.

מדע:

רפו (נחיתה על כוכב מאדים, וקודם לכן על הירח, אינו שייך לחוקי התורה, כי הוא בגדר דברי רשות. תוכן הפסוק דהשמים שמים לה' וגו' מוכיח ג"כ שאין המכוון בזה נחיתה על כוכבי לכת וכיו"ב. אין סתירה בתורה לומר שיש חיים על כוכבי לכת וכיו"ב, ולכן אפשר למצוא חכמי ישראל מחולקים בשאלה זו).

מזוזה:

צה (שומר דלתות ישראל. שומרת ומגינה בבית ומחוץ לבית). קנו (מזוזות בדוקות). עדר (הבית נשמר על ידה). רעז (הבית נשמר בה, שומר דלתות ישראל, השמירה גם כשנמצאים מחוץ לבית). רפ (כנ"ל). שלב"ג (בתרגום יב"ע עה"פ מי האיש אשר בנה בית וגו' מאן גברא די בנא ביתא ולא קבע ב"י מזוזתא – שאין לו מה שישמרו מכל נזק ואסון כדי שישוכו לביתו בשלום. הטעם שלא הזכיר תיב"ע הנ"ל בשייכות למבצע מזוזה. מצות

מרוז :

רפו"ז (ר"ח בשבועות לו, א, שמרוז כוכבא הוא. מובא ג"כ בכוזרי השני – מטה דן).

משיח :

יב (הנה איש צמח שמו. ע"ד דחז"ל ראויים היו כו'). קג (לשון הרמב"ם יעמוד מלך הוא מלכות ע"ד בן כוזיבא המלך כבהלכה שלפני). קעב (עשר קרנות כו' קרן מלך המשיח כו'). רכ (תרוממנה קרנות צדיק מלכא משיחא). רלב (כנ"ל). רצ (משיח אתא לאתבא צדיקיא בתויבתא). ע"ע גאולה.

משל :

לט (בטפה א' מהים נשקפת כל השמש כמו בים הגדול). עג (משל מהתנהלות צבא לכמה עניני עבודת ה'). קלז (משל מסדר בנין בית בכמה פרטים לכמה עניני עבודת ה'). קנב (מקור המשל הננס והענק. תוכנו מסביר ב' תופעות). קפז (שני אחים תאומים בעיר אחת – משל חז"ל למה שמסירים את הנסקל מהתלי' תיכף). ר (רפואה כללית ע"י היוזק אבר פרטי – משל להיתר מאכל אסור במצב דפקו"נ). רסה ואילך (ביאור במדרש הגדול אודות כמה ענינים ש"לא היו ול"נ" ואיך לפרשו נכונה). רפז (משל כשרואים חולה מסוכן או בית בוער באש וכו' ובמקום להתעסק בהצלת החולה וכיבוי השריפה, דנים בשאלות ובחקירות שאינם מועילים כלל לריפוי החולה או לכיבוי השריפה). רצא (מלך בשדה). שיב (משל מהפקת אנרג' לייצור חשמל לענין הפקת אנרג' לייצור אור דנר מצוה ותורה אור). שלז (משל מאדם הבא "לכבד" מלכה דמדינה אדירה – עי"ז שבפני עושה היפך בקשתה הנפשית, מכה אותה וכו', לענין האיסור להדליק נש"ק לאחר השקיעה).

משפיע :

קסג (כשיהודי בבחי' מקבל וקיבל השפעה ביתר שאת יהי' משפיע).

לומר בבית בהשכמה כל סדר ברכות השחר, פ' העקדה, ק"ש וסדר הקרבנות עד הודו, ובביהכנ"ס מתחילים מהודו – המעלה בזה לעומת מנהג העולם). רמד (במשך שנה הראשונה באבלות נוסף לאמירת הקדיש, לימוד אחר כל תפלה משנה, ובימי החול בבוקר צדקה – בלי נדר). של (כמה מבנ"י באה"ק הרוצים להתנהג ע"פ פס"ד רבותינו נשיאנו דרים במקום שאין שם רב חב"ד). שלה (שלילת הנהגות מסויימות בלוי' כי ה"ז היפך הנהג בחב"ד. לא יכניסו חומרות כהנ"ל לחב"ד).

מניעת הריון :

נז"ח (תנאי ההיתר דמשמשת במוך ובטבעת. בעוה"ר עתה, חומרא בזה גורמת תוצאות הפכיות מכוונת המחמירים. אין מקום לפרישות כדי לא להזקק למחלוקת הפוסקים – לא רק בגלל חיוב עונה. הוראת הרגצובי האיסור ללבוש מלבוש על האבר). קמד (תמוה למנוע מהריון בגלל שמצבה הכספי אינו משביע רצונה. ילדים הם ברכת ה' יקרה וגדולה, ואפי' במתנה מבו"ד אין לומר: עתה איני רוצה בזה וכשארצה – אודיעך).

מספרים :

יב (עשרים – כפל מספר עשר).

מצוות :

כה (שכר מצוה מצוה ואין מקום לתורה מבשר ודם). לט (במצוה א' משתקפים כללות המצוות. ענינם נר מצוה ותורה אור). נה (בכל עניני מצוות כמה פרטים ופנים והוראות). קא"ב (הנהגה יום יומית ע"פ רצון ה' הוא הצנור והכלי לברכות ה'. הוספה בתומ"צ מביאה תוספת ברכות. צריך לקיים מצוות מצ"ע ולא מצד השכר). קטז (כנ"ל). קטז (כנ"ל). קכג (כנ"ל). קמד (כנ"ל). ע"ע מכשירי מצוה.

מרה שחורה :

קסד (ירבה בחיות בלימוד התורה המשמחת לב).

נ

ניגון:

קנד (לא לאמץ ניגון שמקורו בספק).

נישואין:

סד (תנאי ראשון שיהי' שלום אמיתי ביניהם. התנהגות בחיי היום יום ע"פ תורה משך זמן חשוב. קבלה ברצון טוב לייסד ביתם על יסודי התומ"צ). עז (להתעניין בשידוכים לאחר שיהי' ברור אצלו סדר לימודיו וכמה רוצה להתפרנס. תנאי ראשון בשידוך — שהמדיבורת שומרת תומ"צ בחיי היום יום). קא (אם לדעת הרופאים הבחור שסבו סגי נהור מייאפיק בסדר — אין לחשוש). קיא (מעולם תמהתי על המנהג לקרוא לקשורי התנאים — אירוסין). קלז (מהמצוות העקריות, יסוד לכל משך החיים. לפני"ז פלג גופא. בנין עדי עד תלוי בהנחת היסודות לבנין, ובאופים ותוקפם ושלמותם). קמג (להתעניין בעבודה שטוב יותר בנוגע לשידוך טוב). קנו (צריך להתעניין בשידוך וכפס"ד תוה"ק). שלה (מובן שב' פגישות ועדיין אינה מכירה אותו, אין זה מספיק בכדי להחליט ולהסכים, ובפרט שהם מעדות שונות ובטח גם חילוק בגילם). שלו (מתאים לגילו ה' צ"ל נשוי מזמן. גם בנוגע לשידוך צ"ל בבטחון בה').

נסיעה:

מב (נסיעה מאה"ק לכ"ק אדמו"ר — הגבלה בזה). רלב (אם הנהלת הסמינר מסכימה — תבקר לקראת חודש תשרי). רלג (שאלה ע"ד טיסה במוצ"ש בקיץ).

נרות המנורה:

רכט (בהעלותך את הנרות ע"י תפלה ותורה. בלקו"ת לא ביאר מדת היסוד אבל נמצא באוה"ת).

נרות שבת קדש:

כב (נוסח הברכה בר"ה בחב"ד, הסבר שיטת אלו שאין מחלקין בין ר"ה לשאר יו"ט. נוסח הברכה בשו"י"ט). כג (טעם הדרה"נ משום כבוד שו"י"ט או משום

שלום בית, ועפ"ז חילוק הנוסח הנ"ל). כה (גודל הנח"ר שהי' לי מתמונת בתו מדליקה נש"ק. עיי"ז יתוסף בברכות ה' לכל המשפחה, וביחוד להורי). נב (מטעמי נשי"ק — שלום-בית). נה (שלום בית שלא יכשל בעץ או באבן. חילוק בין תוס' והרמב"ם בהשייכות דנש"ק לעונג שבת. טעם שאדמוה"ז השמיט נר דלוק בכבוד שבת. קודם ועדיף מנר חנוכה). נו (ההוראה מצירוף נש"ק ונר חנוכה). קדה (שקו"ט בנוגע לברכה דקטנות יגדיל תורה ויאדיר. פס"ד דהוי ברכה לבטלה ח"ו, ה"ז היפך ההנהגה בפועל בבתי גדולי ישראל, ולוקח ע"ע אחריות דכו"כ בתים שרק הבת מדליקה). קס (צנור וכלי לתוס' ברכה). ע"ע מבצעים.

נשים:

צ (עקרת הבית, בה תלוי' הנהגת הבית, בפרט בעניני כשרות וטהמ"ש). ריא (להן כחות מיוחדים, זכות ואחריות בענין החינוך. לנשים חלק חשוב ביצי"מ ומ"ח). רכב (ענין החינוך נמסר להן בעיקר). רעגד (שייכות נשי ובנות חב"ד לכל המבצעים. עקרת הבית בהוה או בעתיד הקרוב). ע"ע חינוך.

נשמה:

פז ואילך (נצחיות הנשמה ואינה מתפעלת ממאורעי הגוף, או מות הגוף).

ס

סוכה:

יח (שמחה במצב דגשם המונע ישיבה בסוכה). כו ואילך (קיום מצוה בעשיית הסוכה. חלות ש"ש על הסוכה. גדר קדושה ברפנות הסוכה). סט"ע (המשך השקו"ט ע"ד קיום מצוה בעשיית הסוכה).

סוכות:

שט (חג האסיף „באספך מגרנך ומיקבך“, בשמחת החג מראה שלא בכוחו ובעוצם ידו עשה לו כל החיל הזה, אלא ברכת ה'

לתקן בדפוסים הבאים). רכח (תרגום והדפסת תניא ח"ב בערבית). רלג"ד (הוראות בקשר להר"ל קונטרס הגהותיו של הרה"ג אלי' יוסף ריבלין על שו"ע אדה"ז הל' פסח). רסג (אנציקלופדי' תלמודית – קובל על עיכוב ההוצאה וחוסר הזריזות בענין שהוא תועלת גדולה לרבים. הצעה שידפיסו תומ"י הכרטיסי' של כל הערכים וכו'). רסד (אנציקלופדי' תלמודית כרך ט"ו סו"ס הגיעני, אין גומרין עליו את ההלל, לא כמליצה אלא כמשמעותה). רעא (תולדות לוי"צ – להתדבר עם קה"ת, ובלבד שיגיהו כדבעי). רפז (ספר כוזרי השני (מטה דן) אינו עתה תח"י). רצג (חוברות "מחשבת". הוראת מ"מ לאימרה "רצונו של אדם הוא כבודו"). שלא (פדיון תורת יהודי תימן, הו"ל של הכתבים, והוצאה חדשה של אלו שנדפסו ואזלו מן השוק). שלב (תכלאל קדמונים, סדור תפלה כמנהג יהודי תימן). שלח"ט (רשימת הוראות בקשר לתולדות לוי"צ).

ע

עבד:

טז (עבד לרוץ לפניו).

עבודת השם:

ה (הקב"ה נותן כח וכו'. צ"ל בשמחה וט"ל). ט (קרבת אלקים מלהיבה אור אהוי"ר. שמירת תומ"צ בהתלהבות ובהידור גורם הרחבת הצנורות והכלים לקבל ברכת ה'). יב (הוראה ונתינת כח שיהי' לכתחילה אריבער). לה (הוא העיקר בחיי יהודי). לט (לא מספיק רגש שבלב והבנה במוח. צריך תמיד להיות הולך ומוסיף). מה (בכל עניני תומ"צ צריך להיות הולך ומוסיף). עח (שילית השיטה שצריך רק פעולות בגדר עולמי ולא נוגע הפעולות ה"קטנות"). פא (כל עניני קדושה טוב ונכון שיעשו בצבור). צג (הדרך לקבל ברכות ה' היא הנהגה ע"פ תומ"צ. תמיד יש מקום להוסיף בזה). קכט (לכאור"א ישנו יצה"ר, אבל

היא תעשיר, וביחד עם זה מפגין שכל זה אצלו כמו הסוכה "דירת עראי" והעיקר הוא הרוחניות).

סידור (תהלת ה'):

רכו (כל שבא בראש המלה היא שבא-נע, ואין צורך לסמן המפורסמות).

סיום:

רכ (אינו אלא סיום של שלב, והכנה לעלי' לשלב נעלה יותר). רכט (חג הסיום – חג התחלה טובה לתוספת התמדה ושקידה בלימוד התורה וכו'). רלה (כנ"ל).

ספירת העומר:

ריא (ימי הספירה מקשרים יצי"מ ומ"ת).

ספרות כללית:

ע"ע תרבות.

ספריית ליובאוויטש:

לו (השבת ספרי וכתבי רבותינו נשיאנו מפולין). סב (ת"ח על שני ביכלאך – בדוגמת פדיון שבויים). קג (פוסט-סטאט דהביכלאך כת"י שבספרי' הלאומית בירושלים עבור הספרי'). רצג (אישור קבלת החוברת "מחשבת". הספרי' לתועלת הרבים. בקשה לשלוח גם החוברות הבאות והקודמות).

ספרים:

טז (מפתח לכמה קובצים – שיודפס בנפרד). סג (הו"ל דכתבי הרג"צויבי). עד (אלבום "תל-נוף במלחמה"). פט (הספרים "ווי עס וואָלט נעכטן געוועזן" ו"עד כאן אוטוביוגרפיה"). צח (הספרים מערכי לב, שמע ישראל, איש וביתו). קו (מקור מלת "פרס" בשו"ע אדה"ז סי' שא סכ"ד ה"ז הוספת הצנזור). קכז (הר"ד ע"ד אאמור"ר – תולדות לוי יצחק. ספר הזכרון לרע"ז סלונים). קנב (חוברת "על מקור המשל הננס והענק וגלגוליו"). ספר כוזרי שני (מטה דן) אינו עתה תח"י). קנג (אין ברשותי קרנות לעזור בהוצאות להדפסת ספרים). קעח (סדרת כתבי חיים ויצמן). רב (ספר זהר ההגדה, הערות). רכג (ספר ירושלים במצור). רכו (שגיאות מי יבין ולא ימלט שגיאות בדפוס. משתדלים

עשי"ת הוא בן המלכות). ט (קירוב המאור אל הניצוץ, דיוק הלשון בזה). שיא (דרשו את ה' בהמצאו וגו' – אימתי? בעשי"ת).

עתונות:

קכב (תפקידו של מו"ל ועורך עתון „מעריב“) להעריך כראוי מפעלים חיוניים (טובת הציבור). רנא"ב (בהשגח"פ שיכול להגיע לחוגים רחבים ע"י העתון שלו, שינצל השפעתו לחזק יהודים ביהדותם. ומתאים לשם העיתון – מאמננט – בלשון חז"ל יפה רגע אחד קודם).

פ

פורים:

קמה (מודגש בכ"מ בחסידות שרק שמחת פורים עד דלא ידע משא"כ במועדים לשמחה). קנח"ט (משמעות יו"ט זה לנוער ולילדי היהודים בכל מדינות העולם. עיקר הנס ה' בזכות ילדים ונוער. ההוראה מהנ"ל). קעו (פעולתן ותוכן של משלוח מנות – קירוב הלבבות ואחדות, ומודגש גם בשם מתנות לאביונים).

פסח:

קסו ואילך (שמות החג – חג הפסח, חג המצות. ראש לרגלים. חשיבותו מובן מחובת זכירת יצי"מ בכל יום, ביום ובלילה. פי' תיבת פסח – ופסח הוי'. פה סח. והקשר ליציאת מצרים דוקא. תוכן הפנימי של עבודת במצרים והיציאה משם. תכלית יצי"מ – מ"ת. ההוראה מכהנ"ל). רב"ג (הערות לספר זהר ההגדה: דיוקים בסדר קרבן פסח, של"ה, אדה"ז, סי' מהרי"ק, ס' הרש"ר. לימוד מר' פסחא מהרשבי"ר. הא בקמץ! ועוד). רטז (זמן מסוגל לחרות מענינים המבלבלים, ובפרט בעניני עבודת ה', ושעת הכושר להוסיף בעבודה"ק). שט (זמן חרותנו – שמשחרר מגלות מצרים במובנו הפנימי).

פסיכולוגי:

פד (ילד שיש לו קצת פיגור שכלי). שלח

הקב"ה עוזרה, ובמשך הזמן רואים שכל הפיתויים לא ה' בהם ממש. חסרון בקיום המצוה מפני בלבול היצר – אבידה והיפך השכל). קלח (כל פעם אשר סטו מתומ"צ או שחזרו בהם או שנתבוללו. קושי השינוי באורח חיים אינה הצדקה כלל). קנג (כל ההתחלות קשות – אבל לאחר שנתגבר והתחיל יערב לו מכאן ולהבא). קנה (לא להסתפק בההשגים ע"ע, כ"א להעלות בקודש). קפג (עבדו את ה' בשמחה). רט (גוזמא דקדושה, ותשובת הרמ"ע שכן הוא באמיתית הענין). רכה (מי שיש לו מנה רוצה מאתיים בגשמיות וכש"כ ברוחניות). רל (תמיד צריך כאו"א ללכת מחיל אל חיל). רלט ואילך (ביאור דברי הרמב"ם עה"פ אני חלקך ונחלתך שכל איש ואיש מכל באי העולם – גם או"ה בכלל – אשר נדבה רוחו אותו וכו'). רנב"ג (חיים ע"פ תומ"צ נוסף שמוכרח הוא מצ"ע, זה גם הצנור לקבלת ברכות ה'. כשזקוקים לברכה מיוחדת מה', להוסיף בצדקה רוחנית וגשמית).

עונה:

ע"ע מניעת הריון.

עירובין (תחומין):

קג (מחשבה דעירובי תחומין. דינם דמה שנשכר הוא מפסיד).

עסק:

קנו (תפסת מרובה לא תפסת, להיות מעשי יותר. להתחיל ב-pilot project (תכנית הרצה) והוראות מפורטות בזה). רסא (כעצת ידידים מכירים כשרונותי. במצב הכלכלי האי ברור דעתה – באופן עצמאי אינו כדאי). שמא (באם המחסן דעתה בשכירות – לקנות מקום חדש. באם הבנין שלהם – ימשיכו בו).

ערכאות:

רסא (תביעה בערכאות – שייך לרב מורה הוראה בפועל).

עשרת ימי תשובה:

ה (קירוב המאור אל הניצוץ). ו (כל

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ

קו (אָמעריקא איז ניט אַנדערש). רמו (פגישתם של ב' יהודים, נוסף על התועלת להנפגשים צריכה להביא תועלת לעוד מבני". ביאור הטעם לזה). ע"ע רבותינו נשיאנו.

צ**צבא:**

עג (יסודו ותפקידו המעשה הוא העיקר. מיסודי הצבא ענין המשמעת. אין נפק"מ מהו היחס בין נותן הפקודה ומקבל הפקודה בחיים האזרחיים). קפו (מבצע פורים ומבצע פסח בבסיסי צה"ל). שכו (מבצעים עם פרוס השנה החדשה ביחידות ובסיסי צה"ל).

צבא הגנה לישראל (צ.ה.ל.):

שכו (מגינים על הארץ והדרים בה, אה"ק, כאו"א צריך להיות דוגמא חי' של עם קדוש בארץ הקודש). שמ (לעבור לצבא רק באם בטוח שע"י עזיבתו לא יגרע כלל במשמר האזרחי).

צדקה:

פ (לפני ולאחרי התפלה בהוספה על הרגיל. לענין או מוסד באה"ק). פג (אשר ידבנו לבו. למוסד של תורה, ובפרט לבנית בנין של תורה או בדק הבית). פד (מעלה בצדקת חו"ל ומעלה בצדקת א"י). קיד (בזריות. מצוה גדולה. דברי אדה"י שבעיתים הללו עבודת הצדקה מוכרחת ביותר וביותר. אין ישראל נגאלין אלא בצדקה. כמה אגרות ק' בחלק אגה"ק בתניא בענין צדקה). רט (צדקה להצלחה נוספת). שטו ואילך (ע"י צדקה מחיים נפש — של העני וב"ב, וכשעושים זאת בסבר פנים יפות בשמחה ובטוב לבב, זה מחי' נפש באופן עמוק יותר. צדקה גשמית וצדקה רוחנית. ע"ד הרגיל מקיים בזה גם מצות ואהבת לרעך כמוך. בצדקה רוחנית מצות ואהבת וגם מצות ושננתם לבניך. בצדקה משתקף תוכן כל המצוות). שיט ואילך (כנ"ל — בלה"ק). ע"ע גמילות חסדים.

(ע"ד מצב רוח בנם — כדאי להתייעץ עם פסיכאָלאָגיסט יר"ש. הוספת לימוד מקצוע שיראה בזה ענין דפרנסה ודהוכחה שיכול להיות עצמאי אפשר ישנה מהלך מח' והשקפתו. העתקתם משכונתם יכולה להוסיף קישורי הסתגלות בשבילן).

פרו ורבו:

עדר (סגולה להפקד בוש"ק — עלי' מחו"ל לאה"ק).

פרנסה:

רצב (מצות התורה שהבעל יפרנס את המשפחה). שלח (הוספת לימוד ענין ומקצוע שיוכל לראות בזה ענין דפרנסה ודהוכחה שיכול להיות עצמאי וכו' — אפשר שישנה מהלך מח' והשקפתו).

פתגמים (ותורות):**כ"ק הבעש"ט**

י (מה שאדם רואה הוא הוראה). קג (במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא). קנג (שמעתי בשם הרב כ"י שטרח ויגע עד שבא על פי' איהו מאמר ואח"כ וכו' ואמר לו האריז"ל אתה פתחת הצינור). רמ (שתהי' לאדם תמיד רק מחשבה אחת וכו'). רסח (בכל ענין שיהודי רואה או שומע צריך לראות הוראה). שי (גוי אחד בארץ — שממשיך אחדות הבורא גם בענינים „ארציים").

כ"ק הרב המגיד

עט (אָקליין לעחילי אין גוף ווערט אַ גרוישער לאָך אין דער נשמה).

כ"ק אדמו"ר הזקן

צו (גוי אחד בארץ — שגם בענינים הארציים ממשיכים האחדות). רנה (הנפש היא נפש אלקית שהיא חלק אל-ה-ממש). רצא (משל ממלך בשדה). רצב (כנ"ל). שכט"ל (ימי סגולה שהמלך בשדה).

כ"ק אדמו"ר הצמח צדק

רמט (ביאור הצ"צ ל' אזיל).

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

יב (לכתחילה אַריבער). קפט (כנ"ל).

ק

קראון־הייטס:

רו (יובל שנים ויותר שנשמע בה הקל קול יעקב, קול תורה וקל תפלה. גם ע"י הכולל מיתוסף בה בברכות ה' בגו"ר בטוב הנרוהנ"ג בבתי כנסיות ומדרשות ובתי בני" ובכל השכונה בכלל — וישבתם לבטח).

קריאת שמע:

ככה (הטעם דאין מברכין במיוחד אק"ש וביאור דברי תוס'). רכו (מנהגנו לומר בבית בהשכמה כל סדר ברכות השחר, פ' העקדה, ק"ש (עם פרשה ראשונה — בכוונה לצאת ק"ש בזמנה)).

ר

ראש השנה:

ב (כמו הראש לאיברים. שחל להיות בשבת). ג (דשנת העיבור. דשנה שבה מספר הכי גדול של ימים). ע"ע שנת העיבור.

ראשי תיבות:

רפח ואילך (ראשי תיבות אלול המרמזים על תשובה, תפלה, תורה, גמ"ח, גאולה. הטעם שהר"ת המרמזת על הגאולה למפרע).

רבותינו נשיאינו:

כ"ק הבעל־שם־טוב

רצה (הבעש"ט ואדה"ז אשר בחייהם ובתורתם ובהוראותיהם האירו את דרך החיים של עמנו בני" עד היום הזה. התמסרו למען חינוך ילדי ישראל ברוח התומ"צ ועוררו את תלמידיהם לעשות ולפעול גם הם ללא ליאות ובמס"נ בזה). שי (מייסד תורת החסידות). שלא (הבעש"ט ואדה"ז אשר לאורם הולכים אלפים ורכבות מבני" עד היום הזה).

כ"ק אדמו"ר הזקן

קז (רוח מסורת המשפחה שהתורה מייסד המשפחה וראשה, רבנו הזקן, כספריו ובכתביו וע"י דוגמא חי" באורח ימי

חייו). רכו (שינה השעון בלמדו עם ר"א המלאך — יעוין זהר פ' יתרו. הרבנית דבורה לאה החליפו). רצה (הבעש"ט ואדה"ז אשר בחייהם ובתורתם ובהוראותיהם האירו את דרך החיים של עמנו בני" עד היום הזה. התמסרו למען חינוך ילדי ישראל ברוח התומ"צ ועוררו את תלמידיהם לעשות ולפעול גם הם ללא ליאות ובמס"נ בזה). שלא (הבעש"ט ואדה"ז אשר לאורם הולכים אלפים ורכבות מבני" עד היום הזה).

כ"ק אדמו"ר האמצעי

קנ (מאמר הארוך — גם בכמות — ד"ה אל תצר את מואב. בשער שנאמר לפני רע"א. תמוהה האריכות דלפני רע"א וכו').

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ

קב (הקדיש חייו לחזק ולהפיץ תורה ויהדות, בלי פשרות, במס"נ). קו (כשבא לארה"ב הכריז שעיקר בואו להפצת התומ"צ וש"אמערקא איז ניט אנדערש", ותיכף התחיל בחינוך וגם בערי השדה, וכן ספרות ענפה בשפת המדינה מברהמ"ז לקטנים ועד חסידות). קיב (מסר נפשו על חינוך בני ובנות עמנו והשפיע ברכה והצלחה לכל ההולכים בדרך זו). קיג (כנ"ל). קטו (הקדיש חייו לחזק ולהפיץ תורה ויהדות, בלי פשרות, במס"נ). קכד (כנ"ל). רלו (מג' בתמוד הזמ"ג להתבונן בפרשת המאסר והגאולה, באופן שתבוא לידי מעשה. עסקנות במסנ"פ בהפצת היהדות ותומ"צ, אשר הנקודה בכ"ז ה"ה ענין החינוך).

כ"ק אדמו"ר

קנא (הכל מחול כו' ומלכתחילה לא הי' ענין שצ"ל מחילה וכו'). קעז (מענה על הטענה מדוע אינו בא לאה"ק). קפה (ת"ח על הברכות — ליי"א ניסן). רד (כל שמועות פורחות בשמי — פרסמתי מאז שאיני אחראי להן כלל). רנו (שידור שיחות הרבי ברחבת הכותל המערבי — ענין שאני באמצע, ענין שתוכנו הפצת היהדות תומ"צ). רסא (אודה באשמתי

הא' דחודש תמוז). וכה (תומ"צ הם הצנורות והכלים לקבלת ברכות ה' כולל בריאות. גודל הענין להיות בריא ושלם בגו"ר. מנוחת הנפש והגוף עוזרים ליהודי להוסיף בתומ"צ). רנא (תמיכה עבור חולים ונזקקים — אין לי קרנות מיוחדות לזה, אבל עז חפצי להשתתף וכו'). רנה (הצורך בהשקפה יהודית על החיים לאחיות נוסף על התמחותן בידעיות למקצוע שלהן. זה מוסיף במידת המסירה ונתינה שלהן).

ע"ע בית הרפואה.

רש"י (פירש"י עה"ת): רלב (ביאור ברש"י ד"ה האנשים האלה, במדבר א, יז). רלג (איזה רש"י יבאר בש"פ שלח תשל"ו — שלח טו, כ). רמה (הוראה למצוא בהמפתחות הלקו"ש ר"ד בקשר לאיזה שאלות ברש"י).

ש

שבועות:

כ (זמן מ"ת, מכיר שהרוחניות האמתית והערכים האמתיים הם ערכי תורתנו).

שבת ויו"ט:

לד (שטר מכירה לשבת ויו"ט, חג הפסח). סה"ו (יום מנוחה וקדושה. מנוחת הגוף והנפש). רנו (עבודת אחיות בבית רפואה בשו"ט, שרק פיקוח נפש דוחה שבת וכו').

שד"ר:

כ (על ההנהלה לבחון המתאימים לזה).

שופטים ושוטרים:

רפח (שקו"ט אם שני ציוויים בפ"ע הן או מ"ע אחת).

שחיטה:

קצו (מנהג כל שו"ב — מראה הסכין לרבנים). קכח (כנ"ל. הפירצה באם כל השו"ב יסרבו להראות הסכינים). קמב (נהגו בכל מקום להראות הסכינים לרב, ובאם ישאלוני בזה, פשוט אשר אענהו כנ"ל). קמה (לשלוח שוב"ם קשה להשפיע רק בשביל הרוחניות שבדבר, ובפרט

— להפסק ארוך בהתכתבות — שגם אני אשם עכ"פ בחלק בזה, עקב האי-סדר שלי במכתבי מפני ריבוי הטרדות וכו'. ראיתי במוחש איך שמתקיים בי מאמר חז"ל הידוע, אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה). ע"ע פתגמים (ותורות).

רבנות:

נט (כעצת רבני אנ"ש באה"ק). עה (קבלת משרת רבנות בגרמני). עח (העיקר לדרוש ולהורות דרכי ה' והמעשה אשר יעשון). קסב (מנהג ב"ד האידנא, איני בקי בזה). שכט (יסוד ב"ד דרבני חסידי חב"ד באה"ק. תפקידם. אין בזה לא תגודוד).

רפואה:

ל-לא (להתייעץ עם רופאים מומחים על אתר. ריפוי הנפש נוסף לריפוי כפשוטו). סב (מן המוכן על אתר או במקום קרוב ביותר). קא (ב' רופאים מומחים חשובים כחכמים מופלגים כמו שמצינו לענין עדות ששנים כמאה. ענין נפלא שאדה"ו למד ומדגיש הנ"ל מגוה"כ. מאיפיק אם לחשוש אצל נכד הסובל מזה). קכ (בקרב יקויים הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, שלא יהי' עוד רפואת הגוף רק מרפא לנפש). קמ (הרמב"ם ה' רופא הגוף ורופא הנפש גם יחד. לעמוד בקשר עם רופאים המנהלים מחקר בשטח לדעת אם נתחדש משהו בתחום זה. מתנהל מחקר אינטנסיבי בכו"כ שטחי רפואה). קמח (טיפולים פסיכיאטריים — אסור לעבור על איסורי תורה כטיפול להפטר מרגשות אשמה וכיו"ב. להראות שהעובר וכו' רוח שטות — שהוא חולה. מי שאינו מכיר בחליו הוא חולה גדול יותר. אין צורך לומר לחולה שזה אסור ע"פ תורה). קנו (מחלת קצרת (אסטמה) בכו"כ מקרים מצליח הטיפול הסיני. יתייעץ ברופא ידיד). ר (רפואה כללית ע"י היזק אבר פרטי). רח (טיפול הרפואי בעינים בין חגה"ש לטו סיון או בחצי

שהשפעה צ"ל גם על האשה, ולמשך זמן ארוך).

שידוכים:

ע"ע נישואין.

שלום:

עו (מוכרח השלום וקירוב הלבבות).

ע"ע תורה.

שלום בית:

עא (היחסים עם חמיו וחמותו. רציניות ענין דשלום בית. מנהג ישראל לספר המצב בפרטיות לרב מורה הוראה). צ (כשהאשה מתקרבת יותר לתומ"צ ולא הבעל והילדים). ע"ע נרות שבת קדש.

שליחות:

א (במקומם עתה והמעלות שם). נח (אופן השליחות ומקומה כפי רצון המשלח). סא (לא להזניח שליחות קדושה). קכב (גודל הנח"ר מהדו"ח ע"ד התחלת מילוי השליחות. השלוחים לארה"ק). קכח (בחירת מקום שליחות – כעצת ידידים). קצב (הכרח הכנות בעוד מועד למחנות קיץ). רנח (חזקה שליח עושה שליחותו). שמ (להתעניין באותן הצעות שהן מעשיות כפשוט, ומהן יבחרו באותה שתספיק לפרנסתם כרבעי ותשלול דאגות הפרנסה גשמית). ע"ע הפצת היהדות. חב"ד-ליובאוויטש (דרכי פעילות). מבצעים.

שם:

קלב (שינוי שם מרסל לשם מיכל).

שמחת תורה:

יד-טו (שמחה כפולה דישראל בתורה ודתורה בישראל. מאחדת את כל עמנו. תוקף מיוחד להנ"ל בירות"ו).

שנת החינוך:

קצב (שלילת עזיבת מקום השליחות לפני הקיץ דוקא כשהוכרו ע"ד שנת החינוך. פעולות שנת החינוך באנגלי' ואירלנד). קצג (החובה והזכות גדולה בפעולות שנת החינוך בדנמרק ומדינות הסקנדינאיות בכלל). קצד (כנ"ל ביפן. כנ"ל בטייוון,

הונג-קונג וכדומה). קצה (כנ"ל באיטלי' ולא להצטמצם – אפי' הכי רחבות במילאן, אלא בכל איטלי'. לגייס כל אנ"ש לזה. להתעניין גם במדינות השכניות – אוסטר' ויון, שיבקק א' מאנ"ש באיטלי' שם). קצו (במסגרת שנת החינוך לסדר כינוס תלמידי הרחמ"א חדקוב הנמצאים באה"ק, ולעוררם גם להשתתף בפעולות שנת החינוך. פעולות שנת החינוך ברומני'. רג (שלילת פרוסם מבצע שנת חינוך תחת הכותרת מבצע שנת ילד חינוך או מבצע שנת יהודי חינוך – ר"ת משיח). רו (חצי הדעפנסיט דמבצע חינוך עד ר"ה – יכסו מכאן). רח (תהלוכת ל"ג בעומר ב770 בגלל שנת החינוך). רטז (אף שבלאו הכי עוסק בחיזוק החינוך, אמחז"ל אין מזרזין אלא למזורזין). רכא"ב (לחזק ולהרחיב חינוך תורני לצעירים ולזקנים, מיוחד הזקנים שצעירים הם בתומ"צ). רמג (בשנה זו שנת החינוך להוסיף בחינוך עצמו ובחינוך הסביבה בתומ"צ). רעג (שנת החינוך. תפקידה המיוחד של שנה זו). ע"ע מבצעים.

שנת העיבור:

ג (ענינה להשלים הנחסר בשנים שלפנ"ז ותוספת על להבא. כשהיא שלימה וענינה בגו"ר). לה"ו (כנ"ל. שנה שלימה היינו מספר הימים הכי גדול, היינו הכי הרבה אור דנר מצוה ותורה אור). קיז (ע"ד מאחז"ל עה"פ אם כסף תלוה). קמו (הוספת חודש שלם שמשנה גם החדשים הבאים, ששה"פ חל חודש יותר מאוחר וכן הלאה. הלימוד מזה בעבודת האדם). קמט (ב' חדשי אדר – שמרבים בהם בשמחה).

ת

תומכי תמימים:

לו (התלמידים הם נרות להאיר). קמו (החינוך בה לא רק להעשיר ידיעות התלמידים, אלא לפתח ולהעשיר חיי נשמתו). רל (תמיד ללכת מחיל אל חיל

(תכליתו שיהפך לששון ולשמחה וכו').
קסב (שלילת הכרות תענית־הפגנה).

תפלה :

עח (פעולתה לבטל שליטת הידי עשו).
פג (עבודה שבלב — תלוי' בהרגש הלב
של כ"א. ג' מזמורי תהלים ע"פ הוראת
כ"ק מו"ח אדמו"ר בתש"א).

תפילין :

קלג (ויקר אלו תפילין. הוקשה כל התורה
כולה לתפילין). קלד (כנ"ל). קמט (כנ"ל).
ערב (סגולה מיוחדת במצות תפילין אשר
ע"י קיומה כל עמי הארץ יראו ממך).

תרבות :

רפגד (אלפיים שנה לפני שנולד שעקספיר
ולפני שנוצרה התרבות ממנה גדל כבר
נתנה לבני" תומ"צ, בין אדם לחברו ובין
אדם למקום, ועבורם סבלו בני" מהעמים
ה"תרבותיים". האם בכנס של בני" יש
צורך לצטט ממקור לא־יהודי, אפי' אם
הי' מדובר בא' מחסידי או"ה, ועאכו"כ
משעקספיר שלפי חיבוריו הי' שונא
ישראל).

תרגום :

טז (תרגום פי' הרמב"ן עה"ת לאנגלית).
צח (תרגום הספר מערכי לב לאנגלית).
שמא (תרגום ברה"נ לאנגלית — צ"ל
הגהת רב מורה הוראה המבין טוב
אנגלית, כן חו"ד מבין בשפה האנגלית.
בירור הישגה כבר העתקה כזו. פשוט
שאין לשנות כלל שם של ספר).

תשובה :

צ (כשהאשה מתקרבת יותר לתומ"צ ולא
הבעל והילדים). צט"ק (כיוה"כ. בסוף
הגלות. אם הנוול בבית לא דתי יכול
לשנות עצמו — הוכחה מהיהודי הראשון).
קלח"ט (לא להרתע מלעשות שינויים
בחיי היום יום). רפט (צ"ל בכל עניני
עבודת האדם, תורה עבודה וגמ"ח).

— לחנך את עצמו, ובזמנים ואופנים
שתרשה הנהלת הישיבה להוסיף בהשפעה
וחינוך הזולת). רסב (בחילוקי דעות בין
הנהלות ישיבות חב"ד איזו מסכת ללמוד
— אחרי רבים להטות).
ע"ע חינוך.

תורה :

לט (ב' תוארים : תורת חיים ותורת אמת).
מד (ניתנה לעשות שלום בעולם. למעלה
מלהיות כלי לענין אחר). נה (בכל עניני'
כמה פרטים פנים והוראות). ע (ע"י שינוי
תיבה אחת במסירת שמועה מא' לב',
אפ"ל שינוי תוכני). עה (להוסיף לימוד
בהלכות הצריכות עכ"פ רגעים אחדים).
עח (פעולתה לבטל שליטת הידי עשו).
פג (במקום שלבו חפץ. משה תיקן בענינו
של יום. הלכות תענית. סיום ה' תענית
ברמב"ם). צד (תרבות תורנית הכוונה
לתורתנו מסיני. התוארים תורת חיים
ותורת אמת. לא תהי' מוחלפת). צח"ט
(הפצת לימוד תושבע"פ. אין דעותיהן
שוות. מעלת שיטת הלימוד דהסברה
ישרה ועל אתר ובבירור הנפק"מ לפועל.
שיטת הרגצ'ובי למצוא המשותף שבענין
פרטי בתורה עם עוד פרטים, והעמקות
והרחבות שעי"ז). קלג (אורה זו תורה).
קלד (כנ"ל). קמט (כנ"ל). קסד (חיות
בלימוד התורה משמחת לב, אתהפכא
דמרה שחורה לקדושה). רה (גדול לימוד
להוראה למעשה, שאז הוא טוב לשמים
— מצות ת"ת — וטוב לבריות —
שנבראו לשמש קונם ע"י מעשה
התוהמ"צ). רו (נחמטעטו הלומדים הוראה
למעשה — ישוטטו לבקש דבר הוי' זו
הלכה ברורה. הלימוד הלכה למעשה
מוכרח ביותר ובגדר דא"א לעשותו ע"י
אחרים). רנו (הוספה בלימוד התורה, גם
לימוד בע"פ). רעג (אין טוב אלא תורה).

תענית :

עט (יום רצון לה'. עשרה בטבת). פג

ביטויים מיוחדים

הפצת התורה ומצותי' ככל אשר ידם מגעת). קסב (לא בחוסר הפגנות תלוי המצב ולא ע"י תענית־הפגנה — אפי' בימים המותרים — יתוקן). רכד (לגלות ב' פנים: הא' כאשר יהודי נמצא בתוך הגלות, ואעפ"כ יכול להיות בקומה זקופה, והב' כאשר הגלות נמצא בתוך היהודי, שמבחוץ לכאורה אין הגבלות, אבל מבפנים גדול השיעבוד). רסא (ראיתי במוחש איך שמתקיים בי מאמר חז"ל הידוע, אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה). רסד (אני הגבר ראה עני, ומצאתי תיקון לעני זה די מחסורו אשר יחסר לו ויותר, ע"י האנציקלופדי' תלמודית). שלג (התחלתי תיכף לקרא הדו"ח ומשהתחלתי — קראתי עד תומו בהמשך אחד (למרות הענינים האחרים שעמדו על הסדר)). שלט (נענה מכבר, אלא שלא הי' לפי רצונו ולכן כו'. ומסופקני אם גם עתה יהי' כפי רצונו — אבל מוכן שעלי לענותו כפי שנראה לי לטובתו ולא — להשביע רצונו אף כו').

לט (בטפה א' מהים נשקפת כל השמש כמו בים הגדול). נח (לאו כו"ע כיעקב אבינו). נח (חבל על זמנו וזמני בעוד שקו"ט בנדו"ז, וחסל. מהו ההכרח (לדעתו) שאופן שליחותם ומקומה — צ"ל דוקא כפי רצונו והיפך רצוני?!). סא (יש להם שם שליחות קדושה — עכ"פ בעתיד הקרוב — ואיך יזניחוה?!). עו (פשוט שמוכרח השלום וקירוב הלבבות — ובפרט שהלעומ"ז פאָרלייגט זיך ביותר בראותו ענין נעלה ביותר). קג (דייקתי לומר ש"יעמוד אדם" — להוציא מטעות). קד (ידוע ונראה בעליל בלקו"ש הנדפסים שמשתדל הנני לייסד דברי על אלה שקדמוני). קה (יפסיק מלחפש רמזים בדברי וכו'. תקותי שעכ"פ עתה יספיק כתבי הנ"ל. וחסל). קכז (פשוט שהאיסור ע"פ שו"ע — ה"ז אסור, והסברה שזהו לשם .. מצוה (!), גם ההסברה ה"ה היפך השו"ע). קמב (באם יהי' מי שהוא ושאלני בזה, פשוט אשר אענהו כנ"ל). קנ (הזכות והחובה על כאו"א להיטיב לזולתם בטוב האמתי ע"י

מפתח מוסדות וארגונים

א	
אהלי יוסף יצחק :	בית רבקה :
ארה"ק (רשת)	רכ (מסימות). רכא (ידידים).
קנא (נצרת). קצו. רצב.	כפר חב"ד
קזבלנקה	רלב.
קט.	ניו יורק
תוניסי'	רכו.
קי.	פריז
אהלי תורה :	קסא.
קס. קפח. קפט.	ביתנו (פנימיה לבנות רעננה) :
אחי תמימים :	קכד.
	בסיס חיל האוויר (עקרון) :
	עב.
ב	
קלה (כל עניני אח"ת תחת תו"ת בברוקלין).	ג
אל על :	גמ"ח :
פד (גשר וקשר לבני עמנו בכל מקום).	נט (לא על שמי).
פז. רלג.	שומרי שבת
בית דין רבני חב"ד :	קיו.
שכט (התיסדותו).	גן ישראל :
אסף הרופא (בית הרפואה) :	רמב.
רי. רנה.	
ב	
בית חב"ד :	די אידישע היים (רבעון) :
מב (כל עניניו שייכים לצאגור"ח ומל"ח).	יט.
סח.	דער נייער מאַמענט (מכ"ע) :
	רנא.
ה	
אילת	ה
מג (סניף למרכז צאגור"ח דאה"ק).	הדר התורה :
בית חנה (מיניסוטה) :	קפא.
קסה.	הערות התמימים ואנ"ש :
בית ספר לבנות נה"ח :	ברינא
רמה.	קכו.
בית ספר למלאכה :	
רלד.	ח
בית ספר ע"ש שרת (ירושלים) :	חמ"ה :
קעה.	רמה.

ס	י
סוכנות:	ישיבת הסדר:
קה (הסכמה לנסיעה בשליחותם).	כ.
סמינר למורים כחב"ד:	
כ (שלא יהפך בשו"א לישיבת הסדר).	כ
	כולל:
פ	נט (שייך לרבני אנ"ש ולא לצאגו"ח). רה
פלמ"ח:	(כולל להוראה מעשית).
קנד (ניגונם שהושר בפי אנ"ש).	ל
צ	לשכה לעזרת הפליטים באירופה:
צה"ל:	עד.
לח. מ. קפו. שכו.	
צעירי אגודת חב"ד:	מ
י (ועידה העולמית העשרים). קפא.	מגן דוד אדום:
ארה"ק	קייט.
נט (נצרת). קלב. קנד. קעה. רו. שכת.	מזכירות כ"ק אדמו"ר:
נ.י. (ואוהיו)	ב (אין ענינה לנהל תו"ת).
לד (השכרת בית השייך לחב"ד). רח.	מחנה ישראל:
מרסייל	ערה.
עד.	מכון הרדיום בקרית הדסה (ירושלים):
ע"ע בית חב"ד. כולל.	ל.
ק	מכון חנה (פאריז):
קה"ת:	קס.
רכח. רעא.	מנורה:
ר	נא (מפעל נרות שתרם למבצע נש"ק).
רשות השידור:	מעריב (מכ"ע):
קכא.	קכא.
ת	מרכז לעניני חינוך:
תומכי תמימים:	קצג. קצח. רכח.
לה (מגבית). לו (נרות להאיר). סה	אנגלי
(מגבית). קמו. רסב (חומר הלימודים –	קצב. קצג.
אחרי רבים להטות).	ע"ע בית חב"ד.
770	משרד החינוך והתרבות:
כה. כח (הצעת תכנית לימודי סמיכה).	קכ.
כט (כנ"ל).	נ
ע"ע מזכירות כ"ק אדמו"ר.	נשי ובנות חב"ד:
	מד. ריא. רעג. רעו. רעט.

קזבלנקה :

קלד.

ע"ע אחי תמימים.

תלמוד תורה (בוא־קולון) :

קסג. קסד.

תפארת בחורים (מוריסטאון) :

שז.

ברינוא :

קלד.

כפר חב"ד

רב.

מאָנטרעאַל

קמו. רכח.

מלבורן

קל. קלא.

מפתח אנשים

א

אבן ישראל (שטיינולץ), עדין :
רסה.

אבני, דוד :
נ.

אברהם אבינו :

קא (נולד בבית לא דתי ושינה עצמו).

אברהם המלאך :
רכו.

אגם, יעקב :
סא.

אורי כהנא רבא (מסמבור) :
קסג.

אושפאל, יצחק דובער :
שלה.

אזימוב, שמואל :
קפ.

איזראעל, אברהם מאיר :
שלב.

אלדרוטי, צבי :
כה (ובתו דנה).

אליובין, יוסף :
נט.

אליעזר (נפטר) :
יח.

אלתר, יהודה אריה לייב (שפת אמת) :
קה (מנהג נכדויותו).

אמסלם, מ. :
לא.

אשוגה, פייגה :
רנא.

ב

באלזאם, חיים צבי :
קלה.

בונין, אלכסנדר זושא :
קכד.

בוקסבוים, יואל יוסף :
צו.

בורנשטיין (הרב) :
קלג.

בלומנפלד, מאיר :
נט.

בעל הנס, יצחק :
רצג.

ברייך, מנחם :
קלג.

בערענסאן, חיים יואל :
קכה.

ג

גאָלדבערג, יוסף :
קפ.

גודין, אברהם :
קצו.

גוטליב, נפתלי צבי :
קכז. רעא. שלח.

גוטניק, שניאור חיים :
קצח.

גולדנסקי, אברהם :
קלו.

גולדשמיט, משה :
רצב.

גופין, ברוך :
נא. נב.

גורודצקי, בנימין אליהו :
עד. קט. קי.

גורארי, יצחק מאיר :
ב.

- גיל, עדית :
קעה.
גינזבורג, יוסף שמחה :
נט.
גלומבוויץ-מרוזוב, שפרה יהודית :
כג. כד. שכח.
גליצנשטיין, ישראל צבי :
מג. רעא.
גליק, אברהם יצחק :
עה.
גץ, מאיר יהודה :
רנו. רפא.
גרייזמן, נחמה :
יט.
גרינברג, אורי צבי :
רסח.
גרינגלאס, מנחם זאב :
רב.
גרינפוגל, מ. :
לא.
גרליק, גרשון מענדל :
קצה.

ו

- וואַגל, נח :
ריד.
וואַלף, אפרים :
קנר. רא. רו. רעא.
וואַלף, שלום דובער :
ריח. ריט.
וויינבערג, יוסף :
רט. רטז. רנד.
ווייסגל, מאיר :
פט. קעז.
ווייספיש, יעקב אשר :
רמה.
ווילימובסקי, זוסיא :
פט.
וויצמן, חיים :
קעח (קבלת כתביו).
ולדמאן, יוסף :
רלב.
וואן, פרג'י :
קי.
ורדיגר, אברהם :
קיא.

ז

- זוין, שלמה יוסף :
רסד. שכט.
זלוטניק, דוב :
קנב.
הבר, ישראל צבי :
קמה.
הבר, שמואל :
עה. רלג.
הוטנר, יהושע :
רסב.
הופן, מנחם מנדל :
קמא. שמ.

ד

- דאָבראַשוילי, משה :
רמו.
דגן, מתתיהו :
צג.
דפני, זאב :
כא.

ה

זמורה, יוסף :
לב.

ירון, אברהם :
רפב.
ישעי, ישראל :
שלא.

ח

חדקוב, חיים מרדכי אייזיק (המוזכיר) :
קצו. רנג. רנד. רעא.
חיטריק, אהרן :
לז.
חיטריק, צבי הירש :
קצד.
חייקין, עזריאל :
קצג.
חן, גסיא :
שלח.
חרמץ, אלקנה :
רנא.

כ

כהן, דניאל חיים :
קו.
כהן, יונה :
רכג (ובתו).
כץ, יעקב :
רח.
כץ, מאיר :
כב. נז.
כ"ץ, משה פינחס :
קל.
כ"ץ, שבתי :
רטז.

ט

טָחֶז, בן ציון :
קיט.

טייץ, מרדכי פינחס :
סב.
טעוויל, דאָבע גיטא :
עו.

ל

לבני, יצחק :
קכא.
לובין, מאיר :
רכה.
לוי, ברוך :
ריז.

לוי, יעקב אלימלך :
רסז.

לוי, מרדכי :
שיב.

לוי, נפתלי :
צח (והוריו).

לוי, שלום דובער :
קסד. רלג.

לחייאני, משה :
עד.

ליבוב, ישראל :
קלב. קנד. קנה. רז.

לינקר, ארי' :
קלא.

י

יאָלעס, אפרים אליעזר :
צו. קי. קסא.

יבנאי, רחל :
רט (ובעלה יוסף).

ידלין, אהרן :
קכ.

ינובסקי, אברהם דוד :
שלח.

ינובסקי, מאיר שלמה :
שלח.

יעקבי, גד :
קכט. שכט.

יפה, משה אברהם :
יד.

ס

לנדא, יעקב :

רנט.

סודאק, נחמן :

קצב.

לסקר, אסתר לאה :

רטו.

סולובייצ'יק (בית הרב) :

קה (מנהגם).

סטובל, אלווה (ראש עיריית ס. פאולו) :

רנ.

סלונים, משה שלמה :

קכו.

סלונים, עזריאל זעליג :

קכו.

ע

עזרוני, עמירם :

יז.

עלבערג, שמחה :

כו. סט.

עמר, יהודה :

קלד.

פ

פחימא, יהודה :

קפב.

פיזאק :

לח.

פיינשטיין, משה :

שלה.

פיעקארסקי, ישראל יצחק :

כח. כט.

פישמן, י. ש. :

מט.

פלדי, חיים יהודה :

קכד.

פלס, יעקב :

קכה.

פרי, פנחס :

פד. פה.

מ

מונדשיין, יהושע :

קג.

מוסקוביץ, דניאל :

שלז.

מטוסוב, יוסף יצחק :

לא (וזוגתו).

מיידנצ'יק, שלמה :

קפו.

מינדל, ניסן :

קמח. קסה.

מלצר, י. ש. :

רי.

מענטליק, מרדכי :

כו. כח. כט. רסב.

מרגליות :

שלז.

מרגליות, שלמה אליעזר :

רב.

מרדכי היהודי :

קנח.

מרקוביץ, גולדה זהבה :

קכו. שמב.

משאש, שלום :

קט.

נ

ניסלביץ, משה :

קכא. קכט.

נעמאנאָו, ניסן :

קפ.

נשיא, יהודה :

קל.

פרידמן, מאיר :	קליין, ישראל :
כא.	רנה.
פרידמן, מנחם :	קמינקר, ישעיהו אברהם :
מז.	קנז (והוריו).
פעווזנער, הלל :	קמינקר, מרדכי :
קפ.	סא (וזוגתו דינה חנה ובנם). קנז. ריח (וזוגתו).
פריידין, לוי יצחק :	קפלן, ארי' ליב :
שט.	שה.
פרלשטיין, אסתר לאה :	קרוגר, חיים צבי :
ק.	רד.
פרנקל, יצחק ידידי' :	קרול, שלמה נח :
צט.	רנח.
פרנקפורטר, יוסף דוד :	קרינסקי, חיים יהודא :
מא.	לז.
פש, זיוה :	קריסנוקוקי, צבי דניאל :
טז.	ל.
פשוטר, פ. ג. :	
קפ.	

ר

רביץ, יצחק :
קפו.
רובינשטיין (האחים) :
נא. נב.
רוזין, יוסף (הרוגוצ'ובי) :
סג.
רוזן, דוד משה :
צה. קמד. קצו.
רוזנטל, יעקב :
רסא.
רוזנפלד, שלום :
קכא.
רון, רן :
עב.
רותם, נתנאל :
פד (ואביו). פה.
ריבלין, אליהו יוסף :
רלג (פרטים ביוגרפיים).
רימלר, שרגא פייויל :
מד.

צ

צ'חנובר, אהרן :
שח (ואחיו).
צ'חנובר, יוסף :
ס.
ציק, זמרוני :
רמז.

ק

קוק, שמחה :
קמב.
קייזן, שפרה שולה :
שמא.
קיסטר, יצחק :
רנג.
קלדרון, אשר :
שט.
קליין, בנימין :
רמט.

רסקין, יהודה ליב :
רכח.

קז.

שניאורסאהן, דובער (אחי רבינו) :
שלט.

ש

שוחט, יעקב עמנואל :
ר.

שניאורסאהן, יוסף יצחק (אדמו"ר
מוהרי"צ) :

שטיין, בן ציון :
מא (וזוגתו).

קב. קה (מהפכתו באמריקה). רלו.

שניאורסאהן, לוי יצחק (אבי כ"ק אדמו"ר) :
קכו. שלט.

שייקספיר, ויליאם :
רפה.

שניאורסאהן, שלום דובער (אדמו"ר
מוהרש"ב) :

שיפמן, ב. :
קעח.

רנט.

שניאורסאהן, שמואל (אדמו"ר מוהר"ש) :
קפט.

שלאַממע, חיים יעקב :
מד. קסא.

שעוועל, חיים דוב :
טז.

שם טוב, מנחם מענדל :
קצד.

שרייבר, אלימלך (מקס) :
קלא.

שניאור זלמן (אדמו"ר הזקן) :
קה (מנהג בית הרב). קז. רכו.

ת

שניאורי, דבורה לאה :
רכו (החילוף).

תילאיוף, שולמית :
רכד.

שניאורסון (מרת) :

מפתח מקומות

א

קסג. קסד.	אוגנדה :
בולוני' :	רעו. רעט.
קלג.	אוסטרי' :
בלגי' :	קצה.
קצג.	איטלי' :
ברוקלין :	קצה.
עד. רכז.	אילת :
ברזיל :	מג. קמא.
רט. רנד.	איסטנבול :
בריסל :	רעו. רעט.
קצג.	אירלנד :
בת ים :	קצב.
עב (ביהכנ"ס).	אמריקה :

ג

גבעת שמואל :	עד. קעט. דש (א. הדרומית).
שו (ביהכנ"ס).	אנגלי' :
גלברע :	צד. קצב. שמא.
מז.	אנטבה :
גרזוי' :	רנד. רס. שלג.
רמז.	ארץ ישראל (ארץ הקודש) :
גרמני' :	מח (נקראת בפי כל „ארץ הקדש“). עח.
עה. קנז.	פד. פו. צא. קד. קי. קנה. קעז. רסט. ערב.
ע"ע אשכנז.	עדר (שלילת יציאה מאה"ק. עלי' לאה"ק סגולה לזש"ק). רפג (נקראת בפי כל „האלי לאַנד“). שג (ישיבת א"י). של.

ד

דנמרק :	ארצות הברית :
קצג.	יט. לו. קה. רצד. דש. שלא (יוצאי תימן).
דרום אפריקה :	ראה מפתח אנשים ערך אדמו"ר ריי"צ.
הונג קונג :	אשכנז :
קצד.	סא.

ה

הונג קונג :	אתונה :
קצד.	קצה.

ב

הונג קונג :	בוא־קולון :
קצד.	

התוועדויות י"ט כסלו). רז. ריז. רלב.
רעא.

הנובר :
קפו (ועד הקהילה).

ל

ליובאוויטש :
רלד.
לונדון :
לח. קסא. קצג.

ו

וינה :
קצה.
ויניפג :
שלז.
ורשה :
לז.

מ

מאָנטרעאַל :
ב. קסד. קצט. רכט.
מגדל העמק :
כה.
מוריסטאון :
שז.
מילנו :
קצה. רפז.
מיניאפאָליס :
קסה.
מיניסוטה :
יט.
מלבורן :
קל. קלא.
מצרים :
קסז (יציאת מ.).

ח

חולון :
שיב.

ט

טולוז :
לא (בהכנ"ס).
טורקי' :
ע"ע קושטא.
טיוון :
קצד.

י

יון :
קצה.
יפן :
קצד.
ירדן :
רכד.
ירושלים :

נ

נחלת הר חב"ד :
מג (התוועדויות י"ט כסלו). רטו (ועד
הנשים העסקניות). ריז. רמה (ועד).
ניו יורק :
לד. פו (אוכלוסייתה ג' מיליון נפש).
קעט. רכז.

יד (הקפו"ש). טו. מג (התוועדויות י"ט
כסלו). קי. רכד. רלד. רפא.

כ

כפר חב"ד :
יג (הקפות שניות בכחב"ד). כ. מג

נצרת:

נט.

ע"ע אהלי יוסף יצחק.

קרית מלאכי:

ריז.

ר

רומאנאוקע:

שלח (לא רומנוב).

רומני':

צה. קמד.

רוסי':

סג. קעט. קצו. רנט.

רחובות:

קמב. קעז.

רמת גן:

שלח.

רמת צבי:

מז.

רעננה:

קכד.

ס

ס. פאולו:

רנ.

סקנדינבי':

קצג (מדינות ס.).

פ

פאריז:

מא. עד. קס. קפ.

פולין:

לו. לח.

פיטסבורג:

קלה.

פרס:

רצג. דש.

צ

צפת:

שה. ריז (קרית חב"ד).

צריפין:

רי. רנה.

צרפת:

עד. קסא.

ש

שטוקהולם:

קלא.

שיקגו:

שלז.

שירז:

רצג.

נסרק לזכות

מ' בת ד"ל

מ"מ בן ד"ל

א' בן ד"ל

מ"ב בן ד"ל

כסלו תשע"ט

ת

תוניסי':

קי.

תימן:

שלא (יוצאי ת.).

תל אביב (יפו):

לד. צט (והמחוז. קהילא קדישא). קיט.

קכא.

ק

קושטא:

רעו. רעט.

קזבלנקה:

קט. רכת.

קנדה:

לו.

קראון הייטס:

נג. רה.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס על ידי ולזכות

הרה"י עוסק בצ"צ ר' אליעזר חיים בן צפורה

וזוגתו מרת רבקה בתי' בת מרים פערל

ולזכות יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

לפידות

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

ולנחת רוח יהודי חסידותי

מתוך אושר ועושר, שמחה והרחבה, בגשמיות וברוחניות

ISBN 978-0-8266-5831-9

9 780826 658319